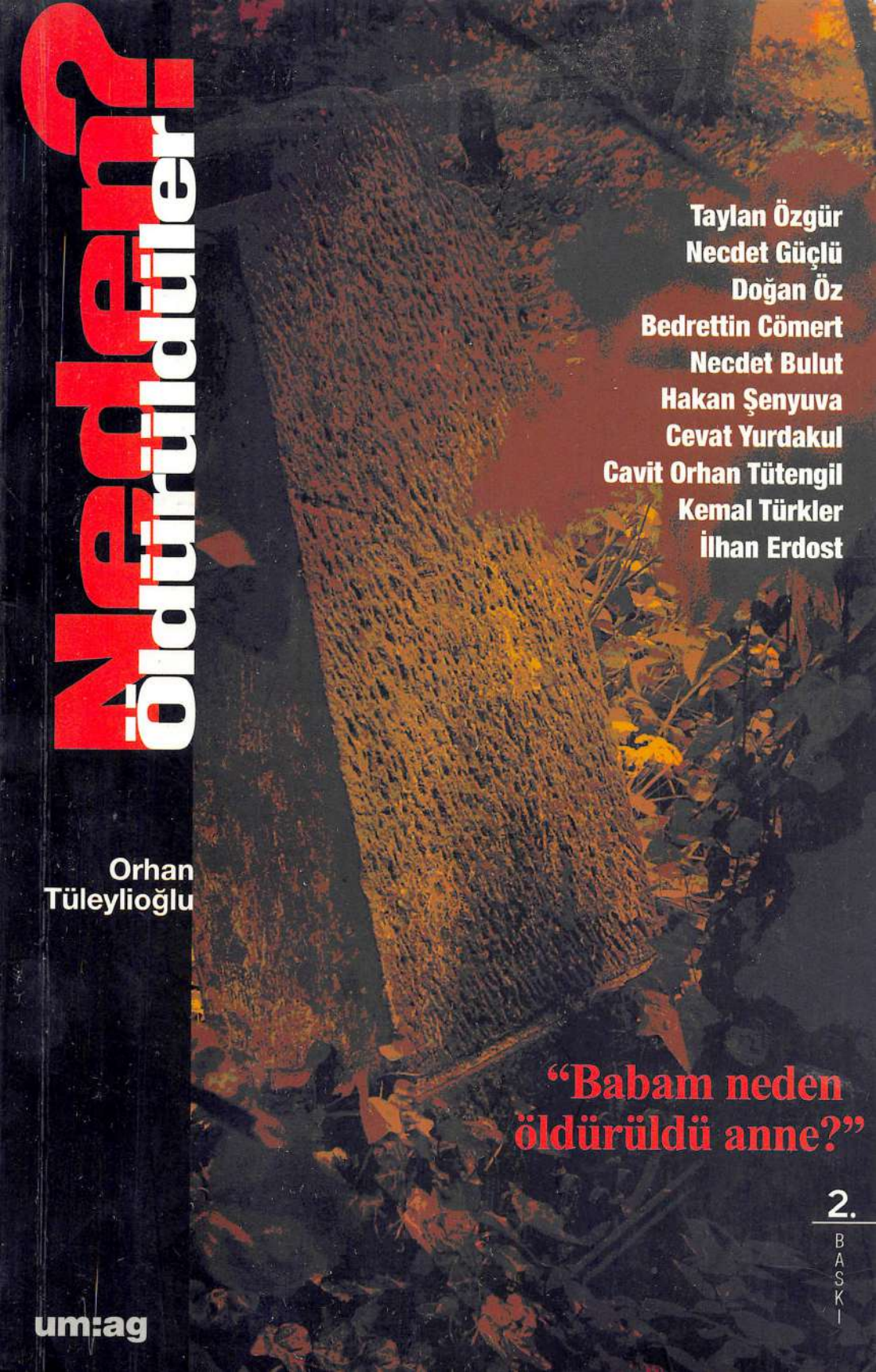
Neden?
öldürüldüler?
Taylan Özgür
Necdet Güçlü
Doğan Öz
Bedrettin Cömert
Necdet Bulut
Hakan Şenyuva
Cevat Yurdakul
Cavit Orhan Tütengil
Kemal Türkler
İlhan Erdost
Orhan
Tüleylioğlu
"Babam neden
öldürüldü anne?"
2.
BASKI
um:ag

İnsanlığın eşitlik ve özgürlük yürüyüşüne katkı sunanları asla unutmayacağız...

Bu değerli eserde yer alan aydınların tümü bu ülkenin daha özgür, eşitlikçi ve demokratik bir ülke olması için uğraş veren birer aydınlanma neferiydiler.

Barışın, kardeşliğin; basın ve düşünce özgürlüğünün simgesiydiler.

Yaşamlarını emekleriyle, alın terleriyle kazanan emekçi halka büyük bir sevgi taşırlardı yüreklerinde.Bu nedenle katledildiler.

Bu yüzden tüm bu aydınlarımızı anmak, anlamak ve yaşatmak onların mücadelesini verdikleri ilke ve değerlere sahip çıkmak ve bu değerleri insanlığın ortak mücadelesi yapmak bizlerin ortak sorumluluğudur.

İşte o zaman onları katleden karanlık eller amaçlarına ulaşamamış olacaklar ve onların yaşam felsefesi ve değerleri altında ezilecekler; bu değerlerin yaydığı aydınlıkla maskeleri düşecek, teşhir olacak ve kendi karanlıklarıyla birlikte tarihin kirli köşelerinde yok oluşu yaşayacaklardır.

Bülent Tanık
Çankaya Belediye Başkanı
Ocak 2010

um:ag Vakfı Yayınları: 93
um:ag Araştırma Dizisi: 1

ORHAN TÜLEYLİOĞLU

"Babam neden öldürüldü anne?"

NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER?

Birinci Kitap

Birinci Baskı: Şubat 2007, Ankara, 1500 adet
İkinci Baskı: Mart 2007, Ankara, 3000 adet

ISBN 978- 975- 8084- 93 – 7

Yayın Yönetmeni: Orhan TÜLEYLİOĞLU
Kapak Tasarım: dgt Ajans
Dizgi: **um:ag**
Baskı: DUMAT

Bu kitabın telif hakları
Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'na bırakılmıştır.

uğur mumcu ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI
Paris Cad. No. 14, 06540 Kavaklıdere - Ankara
Tel: (0312) 417 77 20 pbx Faks: (0312) 417 57 46
E-posta: umag@umag.org.tr www.umag.org.tr

ORHAN TÜLEYLİOĞLU

"Babam neden öldürüldü anne?"

NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER?

Birinci Kitap

um:ag

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

KATLANACAK MIYIZ? / IŞIK KANSU 9

BABAM NEDEN ÖLDÜRÜLDÜ ANNE? 12

TAYLAN ÖZGÜR 15

NECDET GÜÇLÜ 49

DOĞAN ÖZ 81

BEDRETTİN CÖMERT 111

NECDET BULUT 151

HAKAN ŞENYUVA 177

CEVAT YURDAKUL 203

CAVİT ORHAN TÜTENGİL 241

KEMAL TÜRKLER 279

İLHAN ERDOST 307

KAYNAKÇA 342

AD DİZİNİ 343

SUNUŞ

Uğur Mumcu, ailesi Ankaralı olmasına karşın, 22 Ağustos 1942'de, babasının görevi nedeniyle bulundukları Kırşehir'de doğdu. Babası Ankara'ya atanınca, Ulus'ta Devrim İlkokulu'nda başladığı ilköğrenimini Bahçelievler'deki Ulubatlı Hasan İlkokulunda tamamladı, Cumhuriyet Ortaokulu ve Deneme Lisesi'ni bitirdikten sonra (1961), Ankara Hukuk Fakültesi'ne girdi.

Uğur Mumcu, öğrencilik yıllarında "bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunamayacağı"nı kavramış, etkin, coşkulu, çok okuyan, araştıran ve sorgulayan bir gençti. Onun öncülüğünde yapılan toplantılara zamanın politikacıları, bilim ve sanat insanları çağrılıyor, "münazara"lardaki başarılarıyla dikkati çekiyordu. Daha 20 yaşındayken "Türk Sosyalizmi" başlıklı yazısıyla Yunus Nadi Makale Yarışmasını kazandı. Hukuk Fakültesini bitirince (1965), bir süre avukatlık yaptı. Sonra dil öğrenmek için İngiltere'ye gitti, dönüşünde Hukuk Fakültesinin İdare Hukuku Profesörü Tahsin Bekir Balta'nın asistanı oldu. 12 Mart'ın aydınlara yönelik baskıcı tutumundan o da payına düşeni aldı; askerliğini yapmak için hazırlanırken tutuklandı, sonrasında "Sakıncalı Piyade" sayıldı. Askerlik dönüşü gazetecilikte karar kıldı, üniversiteden ayrıldı. Yön, Kim, Devrim, Türk Solu, Ortam, Akşam, Milliyet ve Yeni Ortam'dan sonra uzun süre Cumhuriyet'te yazdı. Ölümünden önce 25; ölümünden sonra yazılarının toplandığı 40'ı aşkın kitabı yayımlandı.

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana olan, hep araştıran ve sorgulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile inandığı değerler uğruna öldürüldü.

Eşi Güldal Mumcu, çocukları Özgür ile Özge; Uğur Mumcu'nun, ilkelerinden ödün vermeyen kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tarihsel sırasıyla, düzenli olarak araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak gibi amaçlarla, Ekim 1994'te Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'nı kurdular. Vakıf, Aralık 1995'te amacı doğrultusunda etkinliklerini yaşama geçirmeye başladı. Şimdi genç gazetecileri araştırmacılığa yöneltmek, insanların düşündüklerini yazıya doğru aktarmalarını sağlamak için yazma seminerleri düzenliyor, başkentlileri sanatsal, bilimsel etkinliklerde buluşturan toplantıların yanı sıra kitaplar yayımlıyor.

Uğur Mumcu'nun gazete ve dergilerde beş bini aşkın köşe yazısıyla, dizi yazıları söyleşileri yayımlanmış, **um:ag** Yayın Bölümü bunların hepsini "Bütün Yapıtları" ve "Bütün Yazıları" dizilerinde kitaplaştırmıştır. Yapıtların yeni baskılarına, ilk baskılarda gözden kaçan yazılar da eklenerek, Mumcu'nun tek satırının eksik kalmamasına özen gösterilmiştir. Çünkü onun canına mal olan bir savaşımla yaptığı araştırmalar, yazdığı yazılar, geride bıraktığı en değerli kalıttır. Ölümünden bu yana geçen sürede bu yazıların hâlâ güncel olması ise, bu kalıtın önemini anlatmaktadır.

Araştırma dizimizin "Neden Öldürüldüler?" adını taşıyan, bu ilk kitabında on siyasi cinayet mercek altına alınıyor. Kitap, yakın tarihimize ışık tutarken ülkemizde işlenen aydın cinayetleri üzerine bir kez daha düşünmeye ve tartışmaya çağırıyor.

Bilimin ve sanatın aydınlattığı bir dünyada, demokrasinin yaşama biçimi ve adaletin herkes için olması, bir kişinin bile hak ve özgürlüklerinden yoksun kalmaması için savaşım veren Uğur Mumcu gibi aydınlar, düşündükleri için öldürüldüler. Daha aydınlık bir dünyanın Mumcu gibi aydınların çoğalmasıyla kurulacağına inanıyor ve bu inancı aydınlanmacılarla paylaşmanın verdiği güçle Mumcu'nun düşüncelerinin gelecek kuşakları da aydınlatacağını biliyoruz.

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin hiç unutulmaması dileğiyle...

um:ag

Katlanacak mıyız?

Işık Kansu

Bir değiller, iki değiller, üç değiller; onlarca, yüzlerce, binlerceler...

Uğur Mumcu'nun yazıları, günümüze kalıt bıraktığı birer tarihsel çeteledir...

"Abdi Genel, Burçin Öztürk, Mehmet Toprak, Ahmet Karabulak, Ahmet Deveci, Yusuf Vehbi Yılmaz, İbrahim Kocakarın, Ekrem Söğüt, Ayhan Aklan, Zühtü Pehlivanlı, İsmet Yücel, Alpaslan Gümüş, Yaşar Özcivelek, Münir Çetinkaya, İsmail Tığlı, Muharrem Çivikıran, Cezmi Yılmaz, Halit Pelitözü, Kâzım Göktaş, Cengiz Pas, Kenan Dayıoğlu, Hasan Kadıoğlu, Şükrü Bulut, Yunus Ceylan, Nuray Erenler, Atilla Özkan, Mustafa Şenpınar, Zeki Yılmaz, Mehmet Şenses, Bekir Altındağ, Hasan Basri Temizel, İlker Akman, Yusuf Ziya Güneş, Özer Elmas, Metin Arıkan, Semih Erbek, Mümtaz Akkaya, Yılmaz Keskindemir, Hüseyin Güzel, Mehmet Ömer, Ata Yıldırım, Orhan Aydın, Sami Ovalıoğlu, Hakan Yurdakuler, Burhan Barın, Esari Oran, Fatih Koyuncu, Fatma Karataş, Mehmet Dağbaşı, Ali Fuat Okan, Timur Demir, Mehmet Kocadağ, Sitemkâr Başboğa, Mahmut Göncü, İbrahim Türkeş, Mustafa Ertaş, Fahir Doğan, Feyzi Aslansoy, Erdoğan Yalçıngil, Ensar Bingöl, Mehmet Aylacı, Ömer Çevik, İlhan Emre, Yemlihan Söylemez, Mehmet Ali Özpolat, Muammer Arslan, Mehmet Kudai, Ramazan Sevindik, Refik Safa, Ömür Keban, İrfan Ala, Güler Çetin, Muharrem Çetinbay, Necdet Salih, Ali Yıldırım, Ali Naci Çobanoğlu, Ahmet Lale, Hüseyin Kara, Şanver Burak, Mehmet Ayaz, Mehmet Alış, Nail Korkmaz, Mehmet Emin Ece, Orhan Seçilmiş, İsmail Tuncel, Yusuf Tamak, Yakup Kese, Emnun Yumuşaklı, Faruk Sevinç, Kâzım Dişçioğlu, Halil Yavuz, Ali Gümüş, Enver Ulgun, Şinasi Küçükusta, Gafur Tanyıldız, Zülfikar Uralçin, Rıza Akdemir, Recep Sirran, İsmail Gökhan Edge, Tufan Kılıçel, Murat Ülgen, Aydın Güler, Mustafa Halis Tazebay, Aynur Sertbudak, Şefik Özdemir, Gıyasettin Karahan, Tamer Benan, Cengiz En, Aytekin Taşçı, Necip Bozaoğlu, Sinan Savaş, Ahmet Söken, Yaşar Çatalbaş, Hüseyin Koç, Yüksel Eriş."

Bu 117 isim, belki bugün yakınları dışında hiçbir kişiye hiçbir çağrışım yapmayabilir, bir şey de ifade etmeyebilir. Bu adlar Uğur Mumcu'nun Cumhuriyet'teki 24 Ocak 1977 tarihli yazısında geçer. Bu 117 kişi, yalnızca 1 Nisan 1975 ile 23 Ocak 1977 tarihleri arasında yine Mumcu'nun ünlü "Sesleniş" yazısında ifade ettiği gibi, birer top çiçek gibi toprağa düşmüş çoğunluğu gencecik çocuklarımız, yurttaşlarımızdır. Mumcu, aynı yazısında sorar:

"Neden öldürülüyor bunca insan, neden?"

Onlarca yazısı vardır Mumcu'nun öldürülen insanlarımız üzerine. Gazeteci Abdi İpekçi'den Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'a ve şimdi adlarını hiç anımsamadığımız terör kurbanı bir çok insanımız üzerine. Hiçbirini ayırmaz birbirinden, kınar katledilmelerini.

Evinde öldürülen Mersin Ağır Ceza Hakimi Halit Velioğlu'ndan da, bir duvara slogan yazarken kurşunlanan, henüz 20 yaşındaki Sinan Soner'den de söz eder. Gaziantep'te öldürülen SSK Hastanesi Başhekimi Orhan Özbay'dan, doktor Rauf Yılmazer'den, doktor Berces Seden'den de söz eder ve yazısını adeta bir çığlığa dönüştürür:

"Gaziantep, Kurtuluş Savaşı'nda işgal altındayken bu kadar zulüm, bu kadar kan görmüş müydü: Böylesini işgal orduları bile yapmaz! Bunları yapanlar, yer altı işgalcileri, emperyalist ordulardan da hunhar ve alçaktırlar."

Bu vurgusu çok önemlidir Mumcu'nun... 1980 öncesinde namlu tezgahlarında eğelenmiş, bomba atölyelerinde tasarlanmış pusularda yaşamını yitiren yurttaş sayımızı, bir acı, bir hüzün abidesi gibi açıklar bize:

"5 bin 300 kişi..."

1980 sonrası katlanacaktır bu sayı... Ölümler, ölümler, ölümler, 10 binlere varacaktır...

***

7 Aralık 2006 günü Cumhuriyet gazetesinde her yıl olduğu gibi küçücük bir ilan yayımlanmıştı. Çocukları, 1979'da katledilen iyi insan Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil'i anıyorlardı.

Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı (**um:ag**), o ilan çıktığında elinizdeki bu kitabın hazırlığı içindeydi. Kitabı hazırlayan **um:ag** Yayın Yönetmeni Orhan Tüleylioğlu, saldırıya uğramış, en temel insan hakkı olan yaşama hakları elinden alınmışların izini sürmüştü. Tozlu dava dosyalarını aralamış, yakınları ile görüşmüş, gazeteleri, dergileri, aşıvleri taramış, fotoğraflar, belgeler bulmuştu. Bu çerçevede Cavit Orhan Tütengil'in kızı Deniz Tütengil Mazlum'un da düşüncelerini almıştı. Deniz Tütengil Mazlum, bir anlamda yüreğini tümüyle açmıştı; ıssızlığa alışmış, alıştırılmış topluma:

"Çok sevilen bir insanın kim vurduya gitmesine seyirci bırakılmak, insanın kanını donduran bu gelişmeleri yaşamak elbette uzun yıllar geçse de unutulacak gibi değil.

Babamın öldürülmesinin üzerinden 27 yıl geçti. İnsan, sevdiği bir kişiyi normal bir ölümle kaybedince, yıllar içinde acının küllenmesi, anılar silikleştikçe o kişinin yokluğuna ister istemez alışılması doğaldır elbette. Ama, özetlemeye çalıştığım bu kahredici süreç nedeniyle, ben babamın ölümünü hâlâ kabullenemedim. Benim gözümde babam hâlâ kanlar içinde, vurulup düştüğü asfaltın üstünde yatıyor ve kendisine sahip çıkılmasını bekliyor. Üstelik de biliyorum ki bu duygu, bir aile mirası gibi, bizim çocuklarımızın da peşini

bırakmayacak."

Geçmişin çürümüş, pis kokulu tabakalarının üzeri sinsice kapatılabilir mi?

Bugün bakıyoruz, görüyoruz ve ayrımındayız: Kapatılmış...

Altta, babası öldürülen çocuklarının dinmeyen içli hıçkırıkları fısıltı dehlizlerinde dolanıp çığlık olup yüzeye vururken; üstte, unutkanlığın zamana yayılmış eciş bücüş mumyaları, fosilleri yine ortalıktalar. Hep sarmaş dolaş, hep kol kolalar. Gözlerimizin içine baka baka "Mecbur, bize katlanacaksınız" diyorlar.

Katlanacak mıyız?

Bir değil, iki değil, üç değil; onlarca, yüzlerce, binlerce, onbinlerce kişi adına söyleyin, katlanacak mıyız?

"Babam neden öldürüldü anne?"

Orhan Tüleylioğlu

Ankara savcı yardımcılarından Doğan Öz, 1978 yılında öldürüldüğünde, o sıralarda henüz beş yaşında olan kızı Bengi, bir gün annesinin elinden tutar, yatak odasına çeker, kapıyı kapar ve sorar:

"Babam neden öldürüldü anne?"

Sezen Öz, ne yanıt vereceğini bilemez. O yaşta babasının neden öldürüldüğünü bir türlü anlayamayan Bengi, olay gününü hiç unutmaz; silah sesi, annesinin çığlıkları, aşağıya koşuşu, arabanın hali, gazeteler, eve dolan insanlar, cenaze yürüyüşü çok kötü, hiç silinmeyecek birer fotoğraf olarak kalır belleğinde.

1960'ların sonundan başlayarak 1980'lerin başına değin süren bir dönemi yaşayan çocukların sorusudur bu. Hiç kimsenin yaşam garantisinin olmadığı, insanların sokak ortasında öldürüldüğü, kahvelerin tarandığı, bombalandığı; katillerin haberlerde "kimliği bilinmeyen kişiler" diye anıldığı; kanlı ellerin bulunamadığı, mahkeme önüne çıkarılamadığı bir dönemdir bu. Kapsamlı imha planını adım adım uygulamaktan çekinmeyen bir faşist örgütlenmenin, halkın her kesimini hedef alan, bir ulusu birbirine düşürme tezgâhıydı bu aynı zamanda.

Terör, gelişmiş veya az gelişmiş birçok ülkede değişik özellikler gösterse de, amacı demokratik düzenleri yıkmak, can güvensizliğinden doğan korku ortamında faşist iktidarların ülkeye egemen olmasını sağlamaktır. Dünyada bunun birçok örneği var. 1920'lerin İtalya'sında siyasal amaçlı adam öldürme eylemleri planlı bir biçimde yaygınlaştırmaya yolukullanılmış, sonunda, faşizm iktidara gelmişti. Nazi çeteleri, 1930'lar Almanya'sının ekonomik bunalımlarla sarsılan ortamında yarattıkları dehşetle Hitler'i iktidara taşıdılar. Endonezya'da faşist darbe on binlerce aydının bir gecede topluca yok edilmeleriyle gerçekleşti. Şili demokrasisinin yıkılmasında da terör eylemleri etkin oldu. 1973 yılında "Yurt ve Özgürlük" adlı faşist guruplar ülkede yoğun bir terör uygulamasına giriştiler. Yüzlerce aydın ve işçiyi öldürdüler.

Türkiye'de de benzer yöntemler sahneye kondu. Önce toplumun en aydın kesimini oluşturan bilim ve öğretim kurumları sindirilmek istenmiş, öğrencileri hedef alan şiddet, özgür düşünceli öğretim üyelerine, bağımsız yargıya, sendikacılara, gerçeği yansıtan gazetecilere de yönelmişti.

Ülkemizde binlerce kişi bu karanlık planın gerçekleşmesi için acımasızca katledildi. Cinayetlere yıllarca "faili meçhul" dendi. Yakınları, cinayetlerin ardından gelen aşamaları sonu gelmez bir işkence gibi yaşayacak, kimi za-

man gerçeğin bir ucuna yaklaştırılıp, sonra da onlara "delil yetersizliğinden..." denecek, araştırmalar, soruşturmalar sırasında türlü zorluklarla, engellemelerle karşılaşacaklardı.

Terör, Uğur Mumcu'nun vurguladığı temel konulardan biriydi. Terörün sadece Türkiye'ye özgü bir olgu olmadığını, uluslararası boyutu olduğunu, bu olayla baş edebilmek için, gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda her bireyin ve devletin teröre karşı çıkması gerektiğini vurgulayan Uğur Mumcu, o yıllarda kaleme aldığı bir yazısında şunları söylüyordu: *"... Bu kaçıncı cinayettir?.. Hiç düşündünüz mü?! ... Bir cinayet şebekesi ülkemizde kol geziyor... Kim bunlar?!.. Kim?!.. Kimden destek almakta, kimlerin koruyucu kanatları altında körpe vücutlara kurşun yağdırmaktadır? Her şeye alıştı toplum. Kimseden ses çıkmıyor. 'Yüreklerin kulakları sağır' belki de... Neden öldürülüyor bu insanlar?.. Böyle genç yaşlarında, böyle hunharca kurşunlanarak... Yazık değil mi? Söyleyin yazık değil mi?!! Bu kan bizim kanımız, bu can bizim canımız...*

Namluların konuştuğu yerde, belki bir süre vicdanlar da, yasalar da susturulabilir. Fakat bir gün vicdanlar da, yasalar da konuşursa, o namluların içinde sadece katil çetelerinin kimlik kartları çıkar. Kanlı mezar taşları bir gün ayaklanır ve birer tokat gibi katillerin yüzlerine fırlatılır. Ve o kaldırımlar, o kanlı kaldırımlar, üzerlerindeki kirli ayak izlerini hep üzerlerinde taşırlar. Silinmez o lekeler..."

Bu kitapta, ülkemizde işlenen, karanlıkta kalmış on siyasi cinayeti bütün yönleriyle ele almaya çalıştım. Kitabın hazırlık aşamasında, dava dosyalarına, gazete arşivlerine, konuyla ilgili kitaplara, dergilere ve öldürülen aydınlarımızın yakınlarına başvurdum. Kitapta, olayı ve sonraki gelişmeleri aktarırken, olay ile ilgili tanıklıklara, öldürülen aydınlarımızın yakınlarıyla yaptığım söyleşilere geniş yer verdim. Çalışmalarım sırasında Ümit Sezgin'in "Aydınlanmamış Cinayetler" adlı kitabı benim için yol gösterici oldu. Her bölümün sonuna, öldürüldüğü güne kadar, ülkemizde yaşadığımız olayların perde arkasını, kamuoyundan saklanmaya çalışılan gerçekleri bütün belgeleriyle ortaya koyan, yılmadan ve usanmadan hepimizi düşündürmeye, aydınlatmaya ve uyarmaya çalışan Uğur Mumcu'nun konuyla ilgili yazılarına da yer verdim.

Ümit Sezgin

Ülkemizdeki terör olaylarının ardında kimler vardı? Bunları kimler yönetti, niçin yönetti? Gerçekleşen cinayetlerden kimler, ne için ve kim için fayda sağladı? Bundan, hangi siyasi akımın, ülkenin, çıkar gurubunun temsilcileri yararlandı? Bu soruların yanıtları, hiç kuşkusuz, *"Babam neden öldürüldü anne?"* sorusunun da yanıtıdır.

Kitaba emeği geçen, yazılarıyla ve önerileriyle katkıda bulunan dostlarımıza, çalışmama büyük destek veren Ş. Güldal Mumcu'ya, Işık Kansu'ya, Günay Güner'e, Murat Sayın'a, Ali Tartanoğlu'na, Ümit Sezgin'e ve öldürülen aydınlarımızın yakınlarına teşekkür ederim.

İnsancıydılar, insanların insanca yaşamasından yanaydılar.
Bağımsız, özgür, onurlu bir ulus olmanın kıvancındaydılar.
Kardeşliğin yalın barışındaydılar.

Öyleyse neden, neden, neden, öldürüldüler?...

TAYLAN ÖZGÜR

Taylan Özgür

23 Şubat 1948 - 23 Eylül 1969

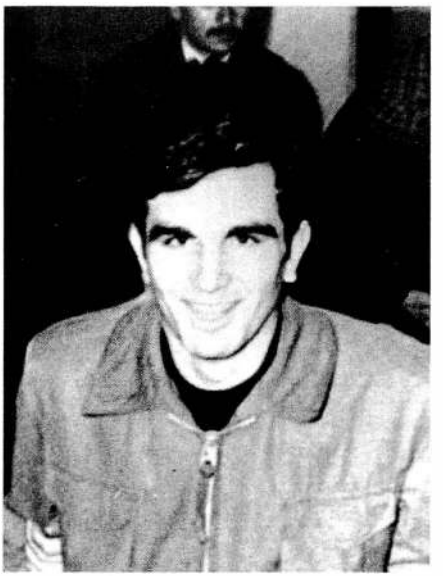

Mustafa Taylan Özgür öldürülen ilk 68'li değildi.[1] Ama karanlık güçlerin bilinçli ve planlı bir şekilde öldürdüğü ilk 68'li devrimciydi.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencisi olan Taylan Özgür, dönemin devrimci gençlerinin en ataklarından birisiydi. Kitlelerin güvenini kazanmayı bilen, özveri sahibi ve mücadeleden kaçmayan, yiğit bir kişiliğe sahipti.

Taylan Özgür, ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü üyesiydi ve Sosyalist Fikir Kulübü'nce düzenlenen "köy çalışmaları"na ilk katılan ve başarılı sonuçlar elde eden öğrencilerdendi.

Taylan Özgür, 6 Ocak 1969'da ABD Büyükelçisi Robert W. Komer'in makam arabasını ODTÜ'de yakan devrimci gençlerden biriydi. Komer, daha önce ABD Vietnam Büyükelçisi olarak görev yapan ve *"pasifikasyon"* hareketini, yani her türlü işkence, şiddet ve baskı ile Vietnam halkının sindirilmesi hareketini yöneten kişiydi. *"Vietnam Kasabı"* olarak ün yapan ve daha sonra Türkiye'ye ABD Büyükelçisi olarak atanan Komer, Rektör Kemal Kurdaş'ı ziyaret amacıyla, 1969 model 'Cadillac' marka, siyah renkli, 06 CA 001 plakalı makam otomobiliyle, 6 Ocak 1969 Pazartesi günü, saat 12.30'da geldiği ODTÜ'de protestoyla karşılandı. Tüm dünyayı ayağa kaldıracak eylem o gün ODTÜ'de meydana gelecekti.

Rektörlük önünde park etmiş olan Komer'in otomobilinin çevresinde toplanan öğrenciler, Komer ve Amerika aleyhinde slogan atmaya başladı.

---

[1] **ABD 6. Filosu'nun İstanbul'a gelişi sırasında çıkan olaylarda, 18 Temmuz 1968 günü sabaha karşı polislerin Gümüşsuyu İTÜ öğrenci yurduna yaptığı baskında pencereden atılan Vedat Demircioğlu 24 Temmuz'da yaşamını yitirmiş; 28 Temmuz'da da Ankara Adliyesi önünde, arkadaşlarının duruşmasını izlemeye gelen gruba polisin müdahalesi sonucu, bir minibüsün altında kalan Atalay Savaş can vermişti.**

ÖNCÜ KİTABEVİ SUNAR:
BİRİNCİ ENTERNASYONAL
JACQUES DUCLOS
Fiatı 15 lira
SİYASİ DÜŞÜNCE HÜRRİYETİ VE 1961 TÜRK ANAYASASI
BÜLENT TANÖR
Fiatı 15 lira
ÖNCÜ KİTABEVİ: Babıâli Cad. No. 8 Cağaloğlu - İstanbul

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ

46. yıl, sayı: 16222 — Telgraf ve mektup adresi: Cumhuriyet İstanbul — Posta Kutusu: İstanbul No 246 — 24 Eylül Çarşamba 1969

DER" PLÂNLARI
MEHMET ve GÜNAY ÖZDOĞAN
İNKILÂP ve AKA KİTABEVLERİ

MUSTAFA BİLGİ'NİN CENAZESİ MTTB ÖNÜNDE.

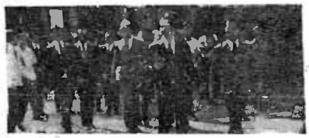

SAVCI VE EMNİYET MENSUPLARI ÜNİVERSİTEDE

Bir öğrenci, Polis kurşunu ile öldü

Üniversite polis kordonu altına alındı, Deniz Gezmiş teslim oldu

DENİZ GEZMİŞ, İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNDE

İşgal suçundan, hakkında gıyabi tevkif kararı bulunan ve uzun süredenberi polisçe aranmakta olan Deniz Gezmiş'in Fakülte Dekanı ile görüşmek üzere Dekanlığa gelmesi üzerine Üniversite polis kordonu altına alınmış, çıkan çeşitli olaylar arasında bir öğrenci, Polis kurşunu ile ölmüştür. Bu arada Gezmiş, teslim olmuştur.

Dünkü olaylar arasında öğrencilerden Sacit Kazancıoğlu, tabanca taşıma suçundan yakalanmış, ayrıca 4 tabanca ele geçirilmiştir.

Özgür'ün ölümü

[illegible]

Gezmiş'in yakalanışı

[illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 4 de)

Bomba olayında ölen gencin cenaze töreni tekbir sesleri arasında 3 saat sürdü

[illegible]

Tekbir

[illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 3 de)

Düzen Yarışı

[illegible]

NADİR NADİ

(Arkası Sa. 7, Sü. 3 de)

Türk Dil Kurumu'nun ödüllerini kazananlar açıklandı

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

Candoğan Sakaoğlu tahliye edildi

İZMİR, (a.a.) — [illegible]

Banka ve kredi düzeninde AP de değişiklik yapacak

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 1 de)

● MELEKŞİK Arap Cumhuriyeti Başkan Yardımcısı Enver Sedat, İslâm Zirvesi açılış toplantısında konuşurken... Solda, Türk Dışişleri Bakanı Çağlayangil görülüyor.

ÇETİN ÖZBAYRAK RABAT'tan bildiriyor

● ZİRVE'NİN açılışından önce Kraliyet Sarayının bahçesinde ... [illegible]

Türkiye'nin tutumu, uzlaştırıcı

İslâm Zirvesinde Kralcılar ile Sosyalistler arasında anlaşmazlık belirdi

[illegible]

İki ayrı görüş

[illegible]

Kral Hasan konuşuyor

[illegible]

Nâsır'ın mesajı

[illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 6 da)

Erbakan, Atatürk ilkeleri ile ilgili soruyu cevaplandırmadı

ANKARA — [illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 2 de)

Amerika'daki konferansa katılan iki memur görevlerinden alındı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

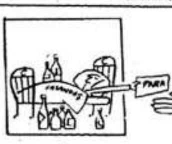

KİMİMİZ ÖLDÜK...

KİMİMİZ YAŞADIK...

"SAĞ" YARIŞINDA

BİR YENİ ADAM

Sadun TANJU

PROFESÖR NECMETTİN ERBAKAN'IN KONYA'DAKİ SEÇİM KARARGÂHINDA GÜNLERCE ERBAKANCILARLA BERABER YAŞADI; SAĞ'IN YENİ ADAMIYLE KONUŞMALAR YAPTI VE...

BİR YAZI DİZİSİ HAZIRLADI

Yarın CUMHURİYET'te

Halil Çelimli, Yusuf Aslan, M.Akgül, İrfan Uçar, Taylan Özgür – Ocak1968

Daha sonra öğrenciler, uzun bir çelik boruyu manivela gibi kullanarak Komer'in otomobilini ilk önce yan, sonra ters çevirerek ateşe verdi.

Otomobili yakan öğrenciler, gazetecilere, hareketlerinin nedenini, *"Vietnam'da pasifikasyon hareketini idare eden bir kişi, devrimci Türk talebelerinin bulunduğu bir üniversiteye elini kolunu sallaya sallaya giremez"* şeklinde açıkladılar.

Vietnam pasifikasyon uzmanı, ABD Ankara Büyükelçisi Komer, 28 Kasım 1968 günü olaylı olarak geldiği Türkiye'den 7 Mayıs 1969 günü ayrılmak zorunda kaldı. 15 Ocak'ta teslim olan Taylan Özgür ve arkadaşları, Mart ayında tahliye oldu.

1969 yılının Eylül ayında, İstanbul Üniversitesi Öğrenci Birliği seçimlerinde sağcılarla Dev-Genç arasında kıyasıya bir iktidar mücadelesi söz konusuydu. Deniz Gezmiş Ankara'daydı ve aranıyordu. Deniz Gezmiş, bu kritik seçimde orada olmak istiyordu. Deniz Gezmiş, Taylan Özgür ve bazı arkadaşları ile İstanbul'a gittiler.

Deniz Gezmiş 23 Eylül 1969'da yakalandı. Deniz'in yakalandığı gün Mustafa Taylan Özgür Beyazıt Meydanı'nda sırtından vurularak öldürüldü.

Taylan Özgür'ün öldürüldüğünü öğrenen ve 24 Eylül 1969 Çarşamba günü, sabah saat 10.00'da ODTÜ'de Atatürk anıtının önünde toplanan devrimci öğrenciler, İstiklal Marşı'nı söyledikten sonra Mustafa Taylan Özgür

Perşembe 25 EYLÜL 1969
Fiyatı: 35 Kuruş
TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR
Hürriyet
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
Müessisi: SEDAT SİMAVİ
BUGÜN 8 SAYFA

200 bin lira okul masrafı kuponu

Şahitler, Taylan Özgür'ü "BU POLİS VURDU" diyor

Ölen devrimci gencin arkadaşları Ankara'da anma töreni yaptı

UNIVERSITEDE DURUM GERGIN

ANKARA, (HA) — Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fikir Kulübü, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde çıkan olaylar sırasında bir polis kurşunu ile öldürüldüğü ileri sürülen ve "devrimci" olduğu bildirilen Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğ...

Ateş eden polis İhsan Çakıcı'nın ifadesi alındı

BEYAZIT'da dün ...

Rektör Egeli: "Muhtariyet, suçluların barınağı mânası taşımaz"

Erdoğan KIRAL

İSTANBUL Üniversitesi Rektörü Ord. Prof. ...

Ailesi, ölen genci son defa gördü

Talât ASAL: "CHP bacakları ile düşünüyor"

ANKARA, (Özel) — ...

Gazeteci kılığındaki sivil polisler

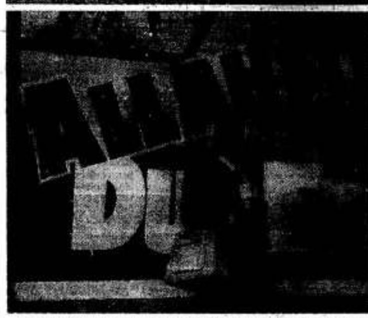

Toplum olaylarını takipte bu çareyi bulan polis, arasıra gazetecidir diye cop da yiyor

YENİ BİR İSLÂM BİRLİĞİ DOĞDU

Rabat'ta dün "Dünya İslâm Devletleri Birliği" kuruldu

RABAT (Özel) — ...

122 KİLO BAZ MORFİN BULUNAN

Akdeniz Gemisi Marsilya'da tutuklandı

Ahmedabad'da, Hindu - Müslüman çatışmasında 1000 Müslüman öldü

AHMEDABAD, (A.A.) — ...

İNÖNÜ: "86'ncı yılı çalımlı ve gürültülü geçireceğim" dedi

ANKARA, (Özel) — ...

Komer olayına karışan öğrencilerin teslim olduğu gün, 15 Ocak 1969.

için iki dakikalık saygı duruşunda bulundu. 9 aydır polis tarafından aranan Sinan Cemgil, törende özetle şu konuşmayı yaptı: *"Bir devrimci kardeşimiz polis kurşunu ile kahpece öldürülmüştür. Devrimci şehitlerin matemini tutacak zamanımız yoktur. Zira, bu tip olaylar milli kurtuluş savaşı içinde olağandır. Devrimcilerin postunu ucuza satmayacağız. Türk milli mücadelesi içinde devrimciler birer birer gidebilirler. Gün gelecek Türkiye'nin bağımsızlığı ve kurtuluşu için gerekirse hepimiz vurulacağız. Bunlar bizi korkutmuyor, üzmüyor, ancak kinimiz bileniyor. Taylan Özgür'ün ardından matem tutmayacağız, mersiyeler düzmeyeceğiz. O 24 saatini devrime adamış bir kişiydi. O, bu yolda öleceğini biliyordu, ama emperyalizmle savaş uğruna ölmek şerefli bir ölümdür. O, savaşın ilk kıvılcımlarını yakanlardan birisidir. Artık faşist kanunlar onu içeri tıkamayacaklardır. Yapılacak çok işlerimiz vardır, ikinci kurtuluş savaşının ilk kurşunlanan devrimcilerinden sonra bizler de düşebiliriz, bunu korku değil, varacağımız şerefli bir nokta olarak kabul ediyoruz. Taylan, Komer'in arabasını yakarak devrim için ilk kıvılcımı atmıştı. Bu kıvılcım devam ettirilecektir. Türkiye'de CIA artık bir adam temizleme kampanyası açmıştır. Yılmıyoruz, korkmuyoruz."*

Olay yerinde pek çok görgü tanığı vardı. Görgü tanıklarından Nimet Oral, olayı şöyle anlatacaktı:

"Öğleye yakın, tahminen 12- 13 arasında kalabalığın gürültüsünü andırır bir sesle, yanımda kızkardeşim Kıymet Elbaşı ile beraber caddeye bakan bu odaya koştuk. Beyazıt Meydanı'nın bu tarafa bakan ağzında bir kaynaşma vardı. Birden, üzerinde kırmızı atlet bulunan ve bugün Taylan Özgür olduğunu öğrendiğim atletik yapılı bir gencin yıldırım hızıyla yokuştan aşağıya doğru koştuğunu gördüm. Çok hızlı koşuyordu. Gencin on metre kadar gerisinde elinde

Halil Çelimli, Ulaş Bardakçı, Yusuf Aslan, Taylan Özgür, Kasım Çelik, İrfan Uçar, M. Günal Ölçer, Tuncay Çelen, Mustafa Akgül, Seçkin İnceefe Komer Davası duruşmasında, 12 Mart 1969.

tabanca önde koşan gence yetişmeye çalışan bir kişi daha koşuyordu."

Nimet Oral, katili şöyle tarif ediyordu: *"Üzerinde kahverengi, sütlü kahverengi bir ceket vardı. Orta boylu, başı açık, fakat yan tarafları az saçlı, kumral sayılan, kemerli burunlu, pehlivan yapılı sağlam görünüşlü bir adamdı.*

Tam apartmanın önünde, aradaki mesafe yine on metre kadardı. Arkadaki adamın elindeki silahını ateşlediğini gördüm. Genç, aynı anda köşedeki dolmuş için bekleyen arabanın, -boş bir arabaydı zannedersem- üzerine çarparcasına kapandı. Yıkılır gibi geri döndü. Kıvrıldı, kaldı olduğu yerde. Bu anda arkadaki adam birkaç adım arkasındaydı. Bir silah sesi daha duyuldu. Genç böğrünü tutarak yerde hareketsiz kaldı.

Adam, elinde tabancası bir tur attı gencin etrafında. Sonra arka cebine koydu silahını. Ellerini sildi birbirine. Sonra da hiçbir şey olmamış gibi caddeyi meydana birleştiren kalabalığın arasında kayboldu."

Nimet Oral, *"Polis Taylan'a gözümün önünde kıydı"* diyerek, isyan edercesine: *"Beni çileden çıkaran işte bundan sonrasıydı. Genç yerde iken 30-40 kadar toplum polisi çıktı Marmara Sineması'nın arkasından. İnanamayacaksınız ama, köşede meydana gelenleri gördükleri halde silahını cebine yerleştirip sessizce oradan uzaklaşmakta olan adama aldırış bile etmediler. Sadece kalabalığın etrafını sardılar. Halkı dağıttılar. Taylan hemen orada ikinci sıradaki arabaya kondu ve götürüldü."*[2]

[2] Akşam gazetesi, 25 Eylül 1969.

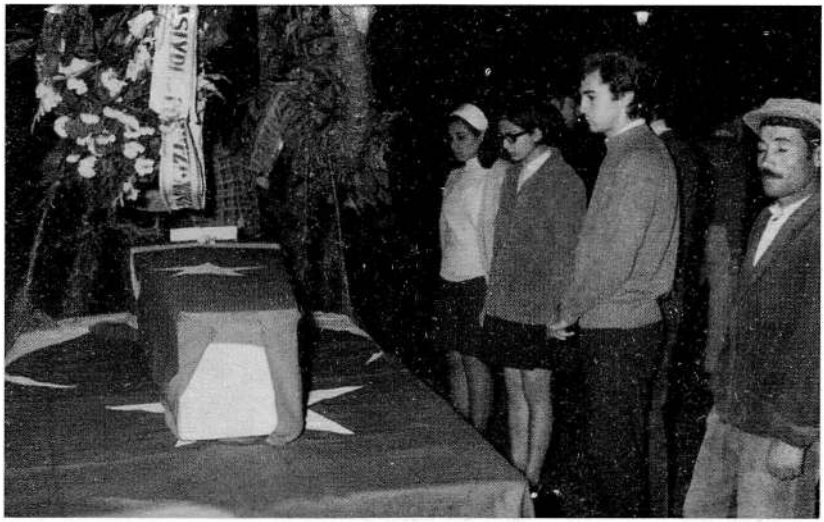

Taylan Özgür'e saygı duruşu, ODTÜ.

Taylan'ın katilinin kimliği kısa sürede belirlendi. Polisti. Taylan'ı vuran polisin üzerinde Komer'in arabasını yakmaktan sanık olanların listesinin bulunduğu tespit edildi. Lisan Çakıcı adlı polis memuru yargılandı; ancak delil yetersizliğinden beraat etti. O olaya tanık olan kişiler, Taylan'ın önceden planlı bir şekilde öldürüldüğünü anlattılar. Cinayet birçok yönüyle aydınlandığı halde, hiçbir zaman katilden hesap sorulmadı, sorulamadı. Yurtdışına kaçırıldı. Cinayet dosyası kapatıldı. Cinayete *'faili meçhul'* dendi.

3 Mart 1972 Pazartesi günü, saat 14.00 sularında Avukat Erşen Şansal, Kemal Yücel, Sadık Akıncılar ve Halit Çelenk; Deniz, Yusuf ve Hüseyin ile görüşmek amacıyla Mamak Askeri Cezaevi'ne gider. Avukat Halit Çelenk, ilk olarak Deniz'le görüşür. Deniz'in bir isteği de şu olur: "İnfazlardan sonra üçümüzü de yan yana, Taylan Özgür'ün Cebeci'deki mezarının yanına gömsünler. "

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının, Cebeci Mezarlığı'nda yatan Taylan Özgür'ün yanına gömülme istekleri uygun görülmez.

1991 yılında Emekli Yarbay Talat Turhan bir basın toplantısında "derin devlet"in eylemlerini anlatırken Taylan Özgür'ün öldürülmesini örnek verir ve şunları söyler: *"1978'de Hasan Fehmi Güneş'in içişleri Bakanı olmasının ertesi günü Taylan Özgür'ün dosyasını kendisine verdim."* Turhan'a göre bu dosyada Özgür'ü bir polisin değil, bir üsteğmenin öldürdüğü yazılıydı.

Hale Kıyıcı, kardeşinin katilini bulabilmek uğruna bu dosyanın peşine düştü; ancak 10 yıl uğraşmasına rağmen bir sonuç alamadı.

Cebeci Asri Mezarlığı

Taylan Özgür cinayeti 31 yıl sonra yeniden gündeme gelecekti.

Yıllardır kardeşine kurşun sıkan ismin peşinde olan Hale Kıyıcı, 2000 yılında yapılan CHP Kurultayı'na gitti. CHP genel başkan adaylarından Hasan Fehmi Güneş konuşmasını yaparken, CHP'nin tam bağımsızlık tutkusunun partisi olduğunu söyleyince ortalık birden karıştı. Hale Kıyıcı, kürsünün önüne gelerek, *"Ne bağımsızlığı, bağımsızlık uğruna ölen Taylan'ın dosyasını neden sakladın? Bağımsızlık senin neyine?.. Sen bağımsızlıktan ve solculuktan bahsedemezsin. Sen solcu olamazsın"* diye bağırdı.[3]

Kurultaydan apar topar uzaklaştırılan Hale Kıyıcı'nın bu sorusu da yanıtsız kalacaktı.

1968 hareketinin önderlerinden Taylan Özgür'ün öldürülmesinden bugüne kadar hiçbir delil, tanık ortaya çıkmadı ya da çıkarılmadı. O yıllarda açılan ilk davalarda tanıklık yapanlar bile ifadelerinin arkasında durmadılar. Komer'in arabasını yakanların hemen hemen hepsi bir şekilde öldürüldü.

Taylan Özgür'ün öldürülmesi 68' gençliğine karşı yapılan ilk silahlı saldırıydı. Cinayete hâlâ faili meçhul deniliyor...

[3] Radikal, 1 Ekim 2000

Taylan Özgür'ü kim vurdu?

Eşiyle birlikte yıllardır bu olayın peşinden koşan Taylan Özgür'ün ablası **Hale Kıyıcı,** karanlıkta kalmış bir dönemin aydınlatılabilmesi için gerçek katili aradı durdu. Hale Kıyıcı, 2004 yılında, Birgün gazetesinde yayımlanan bir röportajında şunları söylüyordu:[4]

Taylan'ın vurulduğu gün...

"Deniz Gezmiş İstanbul'da arandığı için ODTÜ'nün yurtlarında kalıyordu. Aynı dönemde İstanbul Üniversitesi'nin seçimleri vardı. Deniz Gezmiş'de seçimlerde bulunmak için ODTÜ'den bir ekiple İstanbul'a gelmek istiyor. Taylan'ı da davet ediyor. Aranmalarına rağmen Taylan, Deniz'le beraber üniversitedeki seçimlere katılıyor. Öldürüldüğü gün dışardan birisi onu çağırıyor ve dışarı çıkıyor. Arandığını bildiği halde üniversitenin dışına nasıl çıktığı sorusunun yanıtı bizde cevabını hiçbir zaman öğrenemediğimiz bir soru işareti olarak kaldı. Ancak çok güvendiği bir insan onu dışarı çıkarabilirdi. Sait Kozacıoğlu ile beraber İstanbul Üniversitesinin dışına çıkıyorlar. Dışarı çıktıkları anda siyah Chevrolet bir arabadan üç kişi çıkıyor ve Taylan'la Sait'i siyah arabanın içine sokmaya çalışıyorlar. Taylan ellerinden kurtulup Gedikpaşa'dan aşağı doğru kaçmaya başlıyor. Kıymet Elbaşı ve teyzesi Nimet Oral'ın evinin önüne geliyor. Tam bu noktada arkasından koşan biri elindeki silahla Taylan'ı tek kurşunla vuruyor. İstanbul Üniversitesi'nde seçimler olduğu için olay hemen duyuluyor ve öğrenciler olay yerine geliyor. Taylan'ın yanına bir jeep yaklaşıyor ve herkesin gözü önünde Taylan'ı o cipin içine koyuyorlar ve uzaklaşıyorlar. Taylan vurulduktan iki saat sonra hastaneye getiriliyor. Sonuçta karaciğerinden tek kurşunla vurulan Taylan, kan kaybından ölüyor. Kumkapı Toplum Polisi'nde yaralı olarak dövüldüğünü öğrendik. Zaten sırtındaki cop izlerinden de anlaşılıyordu."

Soru işaretleri...

"O dönem de soruyorduk şimdi de soruyoruz:

1) İstanbul Üniversitesi'nde Taylan'la, Sait Kozacıoğlu'nu üniversite dışına çağıran kişi kimdi? Çünkü Taylan arandığını biliyordu ve ancak güvendiği bir insanın sözüne uyardı. Sait Kozacıoğlu neden bu konuda hiç konuşmadı. Kimdi onları dışarı çağıran?

---

[4] **Susma Sustukça Sıra Sana Gelecek, Hasan Maksud, Birgün gazetesi, 1 Kasım 2004.**

Nimet Oral adaletin davetini bekliyor

"Polis Taylan'a gözümün önünde kıydı,,

BİLGİN SENTAY

ORTADOĞU Teknik Üniversitesi Öğrencisi Taylan Özgür'ün öldürülüşüne, eylemin olay yerine bakan penceresinden bir film seyreder gibi tanık olan Oral ailesinin evindeydik dün.

Hasan Sabri apartmanının Mithatpaşa Caddesine dönük katında, penceresinin önünde Nimet Oral, olayı tekrar yaşıyormuş kadar heyecanlı, gördüklerini anlatırken bize sorulacak hiçbirşey bırakmamıştı:

«Üçüncü yakın, talimhanın 12 — 13 arasında kalabalığın gürültüsünü andıran bir sesle, yanımda kızkardeşim Kıymet Elbası ile beraber caddeye bakan bu odaya koştuk. Beyazıt Meydanının bu tarafa bakan ağzında bir kaynaşma vardı. Birden, üzerinde kırmızı atlet bulunan ve bugün Taylan Özgür olduğunu öğrendiğim atletik yapılı bir gencin yıldırım hızıyla yokuşlan aşağıya doğru koştuğunu gördüm. Çok hızlı koşuyordu. Gencin on metre kadar gerisinde elinde tabanca önde koşan kence yetişmeye çalışan bir kişi daha koşuyordu.»

«Arkadaki adamı iyice tarif edebilir misiniz?»

«Üzerinde kahverengi, sütlü kahverengi bir ceket vardı. Orta boylu, bası açık, fakat yan taraflan az saçlı kumral sayılan, kemerli burunlu, pehlivan yapılı sağlam görünüşlü bir adamdı.

Tam apartmanın önünde, aradaki mesafe yine on metre kadardı. Arkadaki adamın elindeki silâhı ateşlediğini gördüm. Genç, aynı anda köşedeki dolmuş için bekleyen arabanın, —beş bir arabaydı zannedersem— üzerine çarparcasına kapandı... Yıkılır gibi geri döndü. Kıvrıldı, kaldı olduğu yerde... Bu anda arkadaki adam birkaç adım gerisindeydi. Bir silâh sesi daha duyuldu. Genç böğrünü tutarak yerde hareketsiz kaldı.

Adam, elinde tabancası bir tur attı kencin etrafında... Sonra arka cebine koydu silâhını.. Ellerini sıldı birbirine..

Ve hiçbir şey olmamış gibi, ağır adımlarla Beyazıt'a doğru yürüdü. Hiçbirşey olmamış gibi caddeyi meydana birleştiren kalabalığın arasında kayboldu.»

Nimet Oral, konuşmanın burasında «Polis, Taylan'a gözümün önünde kıydı» diyerek isyan edercesine haykırdı:

«Beni eileden çıkaran işte bundan sonrasıydı. Genç yerde iken 30 - 40 kadar Toplum polisi çıktı Marmara sinemasının arkasından.., inanmayacaksınız ama, köşede meydana gelenleri gördükleri halde silâhını cebine yerleştirip sessizce oradan uzaklaşmakta olan adama aldırış bile etmediler. Sadece kalabalığın etrafını sardılar. Halkı dağıttılar. Taylan hemen orada ikinci sıradaki arabay kondu ve götürüldü.»

«İlk taş arkadan oldu değil mi?»

«Evet genç önde koşarken, şâten elindeki silâhı nişan alır gibi ona doğrultmuş bir halde Taylan'ın arkasından koşan adam hareket halindeyken ateşledi tabancasını.»

Nimet Oral'ın yanından ayrılırken, genç anne adaletin davetine hazır olduğunu da eklemeyi, hem de içten bir ifade ile ihmal etmedi...

Taylan Özgür'ün öldürüldüğü Mithatpaşa Caddesi. Özgür, vurulduktan sonra daire içinde gösterilen yerdeki dolmuşların üzerine kapanmıştır. Caddenin karşı tarafında, ekte gösterilen yer ise olaya tanık olan Nimet Oral ailesinin oturduğu kat ve olayın izlendiği pencere. (Foto: Dikkoy)

2) Kıymet Elbaşı-Coşkun ve teyzesi Nimet Oral tanık oldukları halde ve o dönem Akşam gazetesinde röportaj yaptıkları halde niye ifade vermiyorlar? Mesela Fahri Aral 1969'da Taylan'ı öldüren 'bu kişidir' dedi. 1976 yılında ise 'aradan çok zaman geçti hatırlamıyorum' dedi.

"Taylan'ı vuran kişi bir üsteğmendi."

"Yıllar geçti, 1991 yılında bir gün gazeteci Halil Nebiler çalıştığı gazeteden beni aradı. Dedi ki, 'Emekli Yarbay Talat Turhan bugün Çağdaş Gazeteciler Derneği'nde bir basın toplantısı düzenliyor. Türkiye'de Kontr-Gerilla ile ilgili bazı açıklamalarda bulunacak. Bunların içinde Taylan Özgür'le ilgili önemli açıklamalar olabilir, gelmenizi tavsiye ederim.' Bunun üzerine eşim

ve bir grup arkadaşla birlikte Çağdaş Gazeteciler Derneği'ne gittik. Talat Turhan açıklamalarında, Türkiye'deki İsrail Başkonsolosu Elrom'un öldürülüşünün derin devletin işi olduğunu söyledi. Bu konu ile ilgili açıklamalarından sonra 'Taylan Özgür'ün öldürülmesinden Lisan Çakıcı adında bir polis memuru yargılandı ama bu yanlış. Taylan'ı vuran kişi bir üsteğmendi. Hasan Fehmi Güneş'in İçişleri Bakanı olduğunun ertesi günü makamına gittim ve elimdeki tüm dosyaları kendisine verdim. Hatta ben bu dosyaları Hasan Fehmi Güneş'e verirken odada Ertuğrul Günay ve Uğur Mumcu da vardı' dedi. Bu açıklamayı ertesi gün Melih Aşık köşesinde yazdı. Ondan sonra hemen o akşam kızımla beraber Ankara'ya Uğur Mumcu'nun evine gittik. Rahmetli Uğur Mumcu hiçbir reaksiyon göstermeden beni dinledi, kalktı çalışma odasındaki kırmızı telefonu aldı ve bir yerleri aradı. 'Komutan, Taylan'ın kız kardeşi burada. Sen dün bir basın açıklaması yapmışsın, nedir bu olay' dedi. Bundan sonraki konuşmaları 'ha, hıı, evet...' gibi geçti. Sonra kapattı. Ben ağlamaya başladım. 'Uğur sen bizim aile dostumuzsun, annemi babamı tanırsın, ne olur bu olayla ilgili öğrendiğin ne varsa yaz. Bu çok önemli bir olay, Türkiye'nin ilk faili meçhullerinden biri' dedim. Uğur döndü, 'Bunların hepsini yazacağım, hepsini açıklayacağım söz veriyorum. Biraz sabret, bana güven ne olur ' dedi."

Barzani'nin İran Şahı'yla fotoğrafı...

"Bir gün Uğur Mumcu annemin evine geldi. Eşim, ben, annem ve Uğur Mumcu oturduk sohbet ediyorduk. Uğur, 'Necla teyze, Taylan, Hüseyin İnan, İbrahim Seven ODTÜ'de arandığı dönemlerde Van'ın Özalp kazasına gitmişler, huduttan Barzani'nin tarafına geçmişler. Burada Molla Barzani'nin İran Şahı'yla beraber fotoğraflarını görünce Barzani'nin de Amerikan ajanı olduğunu söylemiş. Taylan ODTÜ'ye geldikten sonra Sosyalist Fikir Kulübü'nde bir toplantıda Türkiye'deki Kürt aydınlarının çok bilinçli olmadıklarını, Barzani denilen o Kürt liderin İran Şahı'yla yan yana fotoğraflarının olduğunu, Barzani'nin Amerika bağlantılı bir ajan olabileceğini toplantıda söylüyor. Ve Taylan'ın öldürülmesi olayı aslında bu olayla başlıyor' dedi. Bunu bizzat Uğur Mumcu'nun ağzından dinledik. O dönem Devrimci Doğu Kültür Ocakları henüz kurulmamıştı. Daha sonra bu ocaklar kuruldu. Yani Uğur Mumcu, Türkiye'de bir Kürt hareketinin kaşınacağını ve 1960'lı yıllardan itibaren Amerika'nın bu olayı tezgahladığını anlatıyordu. Ve anneme 'Necla teyzeciğim, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 26 gencin ölüm fermanı tutanakları yayınlandı. Bu 26 gençten hangisi sağ bugün? Amerikan Büyükelçisi Komer'in arabasını yakanların hepsini öldürdüler. Taylan sokakta vuruldu, Sinan dağda vuruldu, Yusuf Aslan'ı, Hüseyin İnan'ı idam ettiler, Tunca Şahinyılmaz İngiltere'de bir trafik kazasında gitti, bilmem kim Fransa'da ölü bulundu... Bu Komer'in arabasını yakanlar bir şekilde yok edildi. Yani at izi it izine karışmış durumda. Biraz sabredin elimde önemli belgeler var bunların

hepsini açıklayacağım' dedi ve aradan birkaç ay sonra da Uğur Mumcu öldürüldü."

Tanıklar nerede?

"Lisan Çakıcı'nın çok şey bildiğine hatta Alaattin Çakıcı ile bir akrabalığının olduğuna da inanıyorum. Kumkapı'da çalıştığı yerde yakaladım ve dedim ki, 'Hayatın boyunca seni takip edeceğim. Nereye gidersen git peşinde olacağım. Ne olur itiraf et.' Öyle savunmasız ve ne diyeceğini bilmeden duruyordu ki karşımda, insan katilini bile tanır yüzüne baktığında. İçimdeki duygular Lisan Çakıcı'nın kardeşimi vuran kişi olmadığını söylüyordu. Zaten Talat Turhan da Taylan'ı vuranın bir üsteğmen olduğunu açıklayınca iyice emin olmuştum.

Deniz Gezmiş'in arkadaşıyım, Taylan'ın arkadaşıyım diyerek insanların duyguları sömürülüyor. Belki Lisan Çakıcı son nefesini vermeden ortaya çıkar gerçeği söyler, belki Sait Kozacıoğlu veya Hasan Fehmi Güneş açıklayacak. Artık herkes bildiklerini anlatsın. Eğer demokratik bir ülke istiyorsak tüm bu karanlıkta kalmış cinayetler aydınlansın. Sloganların arkasına saklanmasın kimse. Bence tanıklık yapmadıkları için benim gözümde en büyük sorumlu Hasan Fehmi Güneş, Talat Turhan, Kıymet Coşkun, Sait Kozacıoğlu ve Fahri Aral gibi insanlardır. Taylan'ın davasında tanıklık yapmayanlardır. Eğer bu insanlar o dönem bu cesareti gösterebilselerdi bugün bu faili meçhuller olmayacaktı. Bence en büyük çağrı kime yapılmalı biliyor musunuz? Alaattin Çakıcı'ya yapılmalı. Eğer dediği gibi ülkesini seviyorsa bulaştığı derin devlet işlerini açıklasın, ben Taylan Özgür'ün ablası olarak onun ziyaretine gidip teşekkür edeceğim."

Tuncay Çelen:

"Taylan bilinçli bir şekilde hedef seçildi"

- Taylan Özgür'den bize söz eder misiniz ?

Taylan Özgür, Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencisiydi. İkimizde 1966 yılında Ankara Atatürk Lisesi'ni bitirdikten sonra ODTÜ'yü kazanmış ve kayıtlarımızı yaptırmıştık. Ancak, ben Taylan'ı liseden tanımam. ODTÜ'ye girdikten, ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü'ne üye olduktan sonra tanıdım. Taylan'da ODTÜ SFK üyesiydi.

- Nasıl bir kişiliğe sahipti?

Taylan, arkadaş canlısıydı. Işıl ışıl parlayan gözleriyle, devamlı gülen yüzüyle, enerji dağıtan, güven veren bir kişiliğe sahipti. Aramızdaki en atak, en sevilen arkadaşımızdı. İnsancıl ve canayakındı. Yalnızca bizler tarafından değil, diğer ODTÜ öğrencilerince, ODTÜ çalışanlarınca ve öğretim görevlilerince de sevilirdi.

Kulübün tüm etkinliklerine katılır, her eylemde en önde olurdu. O dönemde bizler, devrimci öğrenciler, yaz tatillerimizi, tatil yaparak değil, köy ve işyerleri çalışmaları yaparak değerlendirirdik. Devrimcilerin yönetiminde bulunan ODTÜ Öğrenci Birliği ve Sosyalist Fikir Kulübü'nün ortaklaşa düzenlediği "köylülerle ve işçilerle ilişki kurma ve sorunlarını yerinde tespit etmeyi" amaçlayan bu yaz çalışmalarında, arkadaşlarımız, önceden belirlenen bölgelere ve işyerlerine giderek inceleme yaparlardı. Çalışmalara katılacak kişilere, ön bir eğitim verilir ve çalışma metodu öğretilirdi. Taylan, bu çalışmalarda gerek kitlelerle kurduğu ilişki ve gerekse aldığı olumlu sonuçlarla, çalışmalara katılanların önde gelenlerindendi. 1967 yazında, tek başına görevlendirildiği bölge Amasya Taşova'da 34 köyü dolaşarak verdiği raporla, o konumda bir rekor kırdığını anımsıyorum.

- Taylan ile birlikte Komer'in arabasını yakan gençlerin arasındaydınız. Komer'in arabasını yakma olayı nasıl oldu, olaylar nasıl gelişti? Bu olayda kimler vardı?

Evet, Taylan ile birlikte Amerikan elçisi Komer'in makam arabasını OD-

İnsanı, ülkeni, güzeli sevdiğin için;
Doğrudan, haktan, haklıdan yana başkaldıran
bir yüreğe sahip olduğun için;
Kokuşmuş düzeni sarsacak bir başkaldırının,
gençlik içinde filizlenip örgütlenerek
ülkeye yayılmasından korktukları için...

Sevgili

TAYLAN ÖZGÜR

Bundan tam 34 yıl önce ilk tetiği Beyazıt
Meydanı'nda sana çektiler, seni sırtından
kurşunladılar.
33 yıl içinde aynı nedenle kaç güzel, kaç yiğit insan
daha faili meçhul ya da katili bilinen cinayetlerin
kurbanı oldu, tam bilemiyoruz. Ancak haklı ile
haksızın, doğru ile yanlışın savaşı hiç bitmeyecek.
Haklıların, doğrudan yana savaşan yiğitlerin
öldürülmesi, hakkı, doğruyu ortadan kaldırmayacak.
Bedeli çok ağır da olsa sonunda hep
hak ve doğru, insanlık geçerli olacak.
Seni sevgi, özlem ve onurla kucaklıyoruz.

ANNEN NECLA ÖZGÜR

Taylan Özgür soldan ikinci, ODTÜ 1968

TÜ'de yakan gençlerin arasında ben de vardım.

Komer, Vietnam'da, Amerika'nın işgaline karşı yurtlarını savunan yurtseverlerin, Vietkongların pasifize edilmesi alanında ortaya attığı parlak fikirlerle dikkat çekmişti. Vietnam'da Milli Kurtuluş Hareketine karşı yürütülen sindirme hareketinin yöneticisi, Vietnam halkının celladı idi.

İşte bu Komer, 1968 sonlarında, Türkiye Büyükelçiliği'ne atandı. Komer'in Ankara'ya büyükelçi olarak atanmasını devrimci gençler olarak büyük bir tepki ile karşıladık. Komer'i getiren uçağı karşılamak üzere ODTÜ ve Ankara Üniversitesi öğrencisi gençler olarak 28 Kasım 1968 Perşembe günü dersleri boykot ettik ve Esenboğa Havaalanı'na gittik. Ellerimizde çiçek buketleri değil, çürük yumurta ve domatesler vardı. Komer havaalanı binasına uğratılmadan, iniş pistinin ucundan kaçırılarak gizlice şehre götürüldü.

Komer, kendisine yönelttiğimiz protesto gösterilerini ciddiye almamış olacak ki, arkadaşlarımızın şaşkın bakışları arasında 1969 model 'Cadillac' marka, siyah renkli, 06 CA 001 plakalı makam otomobiliyle, 6 Ocak 1969 Pazartesi günü, saat 12.30'da ODTÜ'ye geldi.

Ben, Taylan Özgür, Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, İrfan Uçar, Halil Çelimli, Yusuf Aslan, Mehmet Akın Atauz, İbrahim Seven, Ulaş Bardakçı, Mete Ertekin, Sait Big, Serdar Haybat ve birkaç arkadaş öğrenci, ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü'nde (SFK) oturuyorduk. İranlı öğrenci Hamid Yakup Komer'in ODTÜ'ye geldiğini ve makam otomobilinin rektörlüğün önünde olduğunu bildirdi. Hepimiz koşar adım rektörlüğün önüne gittik. Gerçekten de haber doğruydu. ABD Büyükelçisi'nin makam otomobilinin yanına gelerek adını sonradan öğrendiğimiz şoför Nidai Cemal'den, kapı ve kontak anahtarlarını

vermesini istedik. Şoför, anahtarları vermedi. Bunun üzerine arabayı taşa tuttuk ve 'çimlere basmayınız' yazılı demirleri sökerek arabanın camlarını kırmaya başladık.

Bu arada, Rektör Kurdaş ile ODTÜ Öğrenci Birliği Başkanı İskender Odabaşıoğlu, bizleri engellemeye çalıştı, ancak başarılı olamadılar ve geri döndüler. Onların uzaklaşmasından sonra, ben, Taylan Özgür, Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, Akın Atauz, İbrahim Seven, Halil Çelimli, İrfan Uçar, Ulaş Bardakçı ve Yusuf Aslan, Komer'in otomobilini önce tutarak sallamaya ve sarsmaya başladık. Sonra havaya kaldırarak devirmek için bir süre uğraştık.. Fakat otomobil çok ağır olduğu için deviremedik. Civarda bulduğumuz bir çelik boruyu, manivela gibi kullanarak otomobili önce yan, sonra ters çevirmeyi başardık.

Ters çevrilen otomobilin benzin deposundan benzin akmaya başladı. Hüseyin İnan, Sinan'ın boynundaki kaşkolu alarak; ters çevrilmiş ve benzin akıtan otomobilin benzin deposunun kapağını açtı ve kaşkolu deponun içine soktu. Benzin emdirdiği kırmızı siyah çizgili uzun kaşkolu otomobilin değişik yerlerine vurarak, otomobili, benzinle buladı. Ve kibriti çaktı. Ateş alan otomobilin etrafında toplanan binlerce ODTÜ'lü Amerikan emperyalizmini, Komer'i ve Komer'in ODTÜ' ye gelmesine izin veren Rektör Kurdaş'ı saatlerce protesto ettiler. Olay gecesi ben ve Seçkin İnceefe evlerimize yapılan polis baskınıyla yakalandık ve tutuklanarak Ulucanlar Cezaevi'ne götürüldük. Taylan Özgür, Sinan Cemgil, İbrahim Seven, Mustafa Akgül, Yusuf Aslan, Halil Çelimli, İrfan Uçar, Nazım Çomak, Coşkun Eroğlu, Reşat Oğuz, Kasım Çelik, Sait Big, Mustafa Bozoğlu, Ulaş Bardakçı, Nuh Naci Başoğlu, Koray Doğan ve Kasım Çelik ise yakalanamadılar ve aranmaya başladılar.

ODTÜ Direniş Komitesinin bülteninde şu satırlar yer alıyordu: "6 Ocak 1969. Öğle üzeri kalabalık büyüdü. Geri bırakılmışlığın ve bağımlılığın öfkesi gibi büyüdü. Sonra yüreklerdeki bağımsızlık ateşi gibi arabayı sarıverdi."

ABD elçisi Komer ise basın açıklamasında şunları söylüyordu:

"Müttefik bir ülkenin temsilcisinin, büyük bir Türk üniversitesi rektörü tarafından öğle yemeğine davet edildiği bir sırada, otomobilinin ufak bir münferit grup tarafından ateşe verilmesi gerçekten üzücü bir hususdur."

Ne var ki başta ODTÜ gençliği olmak üzere, Türkiye halkı "ufak bir münferit gruba" sahip çıktı. 3000 ODTÜ öğrencisi rektörlüğe dilekçe verdiler. "Komerin arabasını biz yaktık'" diyerek, tutuklanan benim ve Seçkin'in serbest bırakılmamızı, ya da kendilerinin de tutuklanmasını istediler. Komer arabasının yakılması olayı kısaca böyle gerçekleşti ve gelişti.

- Komer'in arabasını yakmaktan yargılandınız. Daha sonra bu olaya karışan pek çok öğrenci bir şekilde öldürüldü, kimlerdi bunlar, nasıl öldürüldüler?

ABD Büyükelçisi Robert W. Komer'in makam arabası 6 Ocak 1969 tarihinde ODTÜ'de yakıldı.

Evet, ben ve Seçkin, ailelerimiz Ankara'da olduğu için olay akşamı kendi evlerimizde kaldığımızdan polis tarafından aynı gün yakalanarak cezaevine konduk. Aranan diğer arkadaşlar yurtlarda kaldıkları için kaçmayı başardılar. Türkiye'nin her bölgesine dağıldılar. Örneğin Taylan Özgür, Halil Çelimli, Yusuf Aslan ve İbrahim Seven ODTÜ'den bir arkadaşımızın otomobiliyle Amasya'ya gittiler. Amasya'nın bir köyünde yaklaşık 10 gün kadar kaldılar. Daha sonra 24 Ocak 1969 Cuma günü Yusuf Aslan, Mustafa Taylan Özgür, Mustafa Akgül, İbrahim Seven, Halil Çelimli, İrfan Uçar ve Coşkun Eroğlu ODTÜ'de yapılan bir törenden sonra savcıya teslim oldular. 128. maddeden yargılandık. Av. Halit Çelenk başkanlığındaki bir "hukuk ordusu" bizleri savundu. Yargılandığımız TCK 128. madde "İki ülke arasının açılması ve savaşa neden olunması"nı içermekteydi. Savaş çıkarsa idam, çıkmaz da sadece "ara açılırsa" müebbet hapis cezasını öngörüyordu. Avukatlarımız; "bu olayın Türk-Amerikan dostluğunu zedeleyip, zedelemediğinin ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan sorulmasını istedi. Gelen cevap muhteşemdi: "Bu hareket iki dost ve müttefik ABD ve Türk Hükümetleri arasındaki dostluk ilişkilerini daha da kuvvetlendirmiştir." O halde bize ceza değil "madalya" verilmeliydi. 128. madde düştü. Sadece "toplu ızrar" (zarar verme, zarara sokma) suçundan yargılandık ve ilk duruşmada tahliye edildik.

Komer olayı, 68 gençliğinin ABD emperyalizmine karşı yürüttüğü mücadelenin zirve noktası oldu. Olay, tüm gençlik tarafından sahiplenildi. Dev-

rimci Gençlik Komer'in kişiliğinde ABD emperyalizmini, Vietnam halkına karşı yürüttüğü vahşeti ve emperyalizmin iç yüzünü bu olayın etkisiyle kitlelere daha rahat anlatabildi. Bu nedenle ABD, Komer olayına katılanların peşini bırakmadı. Taylan Özgür'den başlanılarak bu olaya katılanlardan intikam alınmak istendi. Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan 6 Mayıs 1972'de idam edildiler. Sinan Cemgil 30 Mayıs 1971'de Nurhak'ta; Ulaş Bardakçı 19 Şubat 1972 de İstanbul'da öldürüldüler.

- Neden öldürüldüler ?

Sinanlar, Ulaşlar, Mahirler ve yüzlercesi neden öldürüldü? Denizler, Yusuflar, Hüseyin'ler neden asıldılar? Çünkü, Taylan dahil bu saydığım yiğit arkadaşlarımız emperyalist güçlerin, "öldürülecekler" listelerine rasgele seçilmiş değillerdir. Bu arkadaşlarımız, varlıklarıyla, eylemleriyle, halklarıyla kucaklaşarak emperyalizme karşı örgütlenmeleriyle emperyalistleri ve işbirlikçilerini tedirgin ettiği için "öldürülecekler" listelerine bilerek alınmış ve "infazları" ülkedeki tetikçiler eliyle yapılmıştır.

Amaç, devrimcilerin kitlelerle kurmaya başladığı bağları koparmak, devrimci mücadelenin kitlelere doğru yansımasını ve doğru kavranılmasını önlemektir.

Bu amaçla, devrimci gençlik arasına ajan provokatörler sokulmuştur. Gençler sokak ortasında öldürülerek, meşru müdafaa için silah bulundurmak zorunda bıraktırılarak, silahlı çatışma ortamlarının içine sürüklendirilmiştir. Ülkeyi yönetenler, Amerika'nın ve bir avuç çıkar çevrelerinin çıkarları için ülke geleceğini, ülke gençliğini feda etmiştir.

Taylan Özgür, CIA bağlantılı gladyo tetikçileri tarafından, bilinçli bir şekilde hedef seçilerek katledilen ilk arkadaşımızdır. Evet hedef seçilmiştir. Çünkü yukarıda belirttiğim gibi; "suç defteri" kabarıktı. ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü üyesiydi ve "köy çalışmaları"na katılıyordu. Üretici mitinglerinde, fabrika işgallerinde boy gösteriyordu. İşçiler, köylüler, öğrenciler tarafından seviliyordu. Kitlelerin güvenini kazanmayı bilen, özveri sahibi ve mücadeleden kaçmayan atak ve yiğit bir kişiliği vardı. Amerikan elçisi Komer'in makam arabasını ODTÜ'de yakan devrimci gençlerden biriydi.

İşte bütün bu özellikleri dikkate alınarak; 23 Eylül 1969'da sokak ortasında güpegündüz polis memuru Lisan Çakıcı tarafından bir süre kovalandıktan sonra tabanca ile vurularak öldürüldü.

Lisan Çakıcı sadece bir tetikçi idi. "Delil yetersizliğinden !!!" serbest bırakıldı. Yurtdışına kaçırıldı. "Cinayet Dosyası" kapatıldı. Taylan'ın öldürülmesi 1968 kuşağıyla, "devlet içinde karanlıkta bırakılan" ama varlığı herkes tarafından bilinen, "terör ve cinayet" şebekesinin ilk cinayetiydi. Onu diğerleri izledi. Bu nedenle Taylan unutulmadı. Unutulmuyor. Taylan'ın 1968 yazında OD-

Soldan sağa: İbrahim Seven, Yusuf Aslan, Halil Çelimli, Taylan Özgür, Ahmet Kahraman arandıkları günlerde, Ocak 1969.

TÜ Stadyumuna Hüseyin İnan, Alpaslan Özdoğan ve diğer arkadaşları ile yazdığı DEVRİM yazısı bugüne kadar silinmedi. Silinmiyor. Yıllar sonra aynı yazı her yıl devrimci ODTÜ'lü gençler tarafından meşalelerle aydınlatılıyor. Ama ne yazık ki, siyasi cinayetler, provokasyonlar sürüyor, karanlık cinayetler hâlâ aydınlatılamıyor. Aydınlatılmıyor.

- O günlerden kalan anılarınız var mı?

Elbette var. Ama benim hâlâ buruk bir tebessümle anımsadığım "psikolojik sarhoşluk" olayını anlatayım. O yıllarda, 68-69, Ankara Ulucanlar Cezaevi devrimci gençlerin ikinci adresi olmuştu. Zaman zaman Taylan'la da cezaevinde yollarımız kesişiyordu. "Hilton" adı verilen 10'uncu koğuşta Taylan, Ulaş, ben bir ara birlikte kaldık. Ben onlardan önce tahliye oldum. Tahliye olurken, bir hafta sonra görüşe geleceğime ve kendilerine içine "votka" şırınga edilmiş 3 kilo portakal getireceğime söz verdim. Ne var ki sözümü zamanında yerine getiremedim. Yaklaşık bir ay sonra görüştüğümde, bana 15 gün önce gönderdiğim portakallar için teşekkür ediyorlar, portakalları yiyerek nasıl sarhoş olduklarını anlatıyorlardı. Şaşırmıştım. Meğer benim göndermeyi vaat ettiğim 3 kilo portakal, dışardan tam da benim söylediğim hafta Taylan'a gönderilmiş ve onlar içi "votka" dolu sandıkları, "normal" portakalları yiyerek bir güzel sarhoş olmuşlar.

Ekim 2006

Rektör Kemal Kurdaş, Komer olayını anlatıyor...

Kemal Kurdaş 1961 yılında ODTÜ'de rektör olarak göreve başladı. 8 yıl boyunca rektörlük görevini yürüten Kemal Kurdaş, "ODTÜ Yıllarım"[5] adlı kitabında, Komer olayına geniş yer verdi.

Kurdaş'a göre Komer, ismini övgüyle duyduğu bu üniversiteye gelmek istediğini rektöre üçüncü kez söylüyordu. Rektör Kurdaş, *"...dışarıda onun aleyhine inanılmaz bir tahrik, kötüleme hareketi devam ediyordu. Bu fırtına estikçe Komer'e fazla yaklaşamazdım. Ama üniversiteme 7,7 milyon dolar yardım yapacak; beş yıl sonra bir daha o kadar yapmayı prensipte kabul eden bir devletin elçisine karşı uzak da duramazdım."* diye düşünüyordu. Sonunda elçi yemeğe davet edildi. Bundan sonraki gelişmeleri Kurdaş, kitabında şöyle anlatıyor:

"...6 Ocak 1969 Pazartesi günü için vereceğimiz yemeği, Rektörlük binasında Akademik Konseyin toplantı salonunda hazırlattık. O gün Rektörlüğe evvela dekan arkadaşlarım geldi. Rektör yardımcıları da zaten binada hazır bekliyorlardı. Misafirin kim olduğunu bir iki kişi sordu. "Şimdi gelecek göreceksiniz," diyerek bir ipucu vermekten kaçındım. Saat 12.20'yi biraz geçerken Büyükelçi Komer'in arabası Rektörlüğe ulaştı. Ben elçiyi rektörlük katının üst basmaklarında karşıladım. Kendisini alıp arkadaşların bulunduğu salona götürdüm. Hepsini Komer'e tanıştırdım. Genç ve dinamik bir adam, belli ki zeki. Arkadaşlarla sohbete daldı, fakat aradan on beş yirmi dakika ya geçti ya da geçmedi, içerideki arkadaşlar bana geldiler, "Efendim, malum öğrenciler rektörlük etrafında toplanıyorlar" haberini verdiler. "Hemen gidin şoförü bulun, arabayı alıp fidanlığa götürsün. Bizden de bir iki kişi yanına katın, fidanlıkta beklesinler" talimatını verdim.

Arkadaşlar gittiler ve hemen geri geldiler. "Efendim öğrenciler şoförü tehdit edip, otomobilin anahtarını elinden almışlar. Şoför şaşırmış bir halde bir tarafta duruyor" dediler.

Bunun üzerine idareci arkadaşları yanıma alıp aşağıya indim. Beni gören bir kısım öğrenci kütüphanenin yanından yukarı alleye doğru kaçıştı. Geri kalanların üzerine de ben yürüdüm; pasolarını istedim. Büyük bir kısmı itiraz etmeden çıkarıp verdiler. Onlar da biraz şaşkın bir haldeydi. Ben pasolarını isteyince pekâlâ kaçıp gidebilirlerdi, ama çıkardılar pasolarını verdiler. Pasoların toplanması bitince, "Dağılın buradan" emrini verdim. Dağıldılar veya dağılıyor gibi yaptılar. Ben de yukarı, Komer ve arkadaşlarının bulunduğu

[5] **ODTÜ Yıllarım "Bir Hizmetin Hikâyesi", ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayınları, Birinci Baskı, Mart 1998.**

salona geri döndüm. Misafirlerimizi yemeğe davet ettim, masaya oturduk. Fakat çok geçmeden kötü haberler birbiri ardından gelmeye başladı. Öğrenciler gene toplanıyorlar. Çok kalabalıklaştılar. Arabanın etrafındalar. Malum grup hepsi oradalar. Arabayı devirmeye çalışıyorlar. Camını kırdılar. Devirdiler. Arabayı şişliyorlar. Arabayı yaktılar. Saat 13:15 dolaylarında....

Hepimiz masadan fırladık. Arabayı gören rektörlüğün makam odasının pencerelerine yığıldık. Araba gerçekten yanıyor, etrafı öğrenci kaynıyor. Yanan arabayı bir iki dakika seyrettik. O sırada rektörlük telefonu çaldı açıp bana verdiler. "Bir komiser sizi arıyor efendim!"

Telefonu aldım "Buyur kardeşim" dedim. Karşımdaki kendisini tanıttı. Komiser bilmem kim, ismi hatırımda kalmadı. Söylediği şu:

Komiser: Efendim, arabayı yaktılar.
Ben: Evet gördüm.
Komiser: Müdahale edeyim mi?
Ben: Neyle edeceksin?
Komiser: Yanımda adamlarım var.
Ben: Sen neredesin?
Komiser: Mimarlık Fakültesi'ndeyim 35 numaralı odada. (bu rakam 33 de olabilir.)
Ben: Benden izin almadan üniversiteye nasıl girdin?
Komiser: Amirlerim emir verdi girdim efendim. Ben bir saatten fazla bir süredir buradayım.
Ben: Ya... (Demek ki Emniyet, Büyükelçinin üniversiteye geleceğini ve geliş saatini biliyordu, burada bir olay çıkacağını tahmin ediyordu veya belki de biliyordu. Onun için de üniversiteye bir öncü ekip de yerleştirmişler.)

Telefonda komiser soruyor "Efendim müdahale edeyim mi?" cevabım: "Olay şu ana kadar bir araba yakılmasından ibaret, şimdi sen müdahale edip kan mı çıkarmak istiyorsun? Masum bir öğrenci ölürse ben bunun hesabını hayatımın sonuna kadar veremem. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde kan akıttırmam, otur oturduğun yerde, sonra da sessizce kimseye görünmeden üniversiteden çık."

Komiser çaresiz "Peki" dedi. Telefonu karşılıklı kapadık. Üç dört dakika geçmişti ki ikinci bir telefon. Saat 13:20 olabilir. Bu defa beni arayan İçişleri Bakanı Faruk Sükan, telefonda bir bacağı koparılmış kedi gibi bağırıyor:

- Rektör, Elçinin arabasını yaktın.
- Hayır ben yakmadım. Beş on manyak öğrenci yaktı.
- Sen yaktırdın.
- Hayır öğrenciler yaktılar. Ben bunu üniversiteye karşı işlenmiş vahim bir hata, hatta ihanet olarak kabul ediyorum.

- Sefiri kandırıp oraya davet ettin, tuzağa düşürdün.
- Hayır ben davet etmedim, ısrarla o gelmek istedi.
- Ben şimdi oraya müdahale edeceğim. Bütün gücümle üniversiteye giriyorum.
- Ne ile gireceksiniz?
- Karşınızdaki Mobil istasyonunda 250 polisim var, onlarla gireceğim.
- Faruk bey, ben polisinizi üniversiteye sokmam. Polis bu anda üniversiteye girerse mutlaka kan çıkar, arabanın etrafında iki yüz, üç yüz tane çocuk var. Bunların belki on - on beşi olaya karışan zorba, diğerleri masum öğrenci, seyirci. Ama hepsi genç ve heyecanlı. Bu ortamda polis üniversiteye girerse burası bir muharebe meydanına döner. Belki onlarca masum öğrenci hayatını kaybeder. Ben kimseye bunun hesabını veremem. Onun için kesin olarak söylüyorum, polisin üniversiteye bir adım bile atmasına izin vermiyorum.
- Ben gireceğim.
- Giremezsin, girersen karşında evvela beni bulursun.
- Elçi orada, hayati tehlikede.
- Elçinin hayatı ve emniyeti benim teminatım altındadır. Beni öldürmeden kimse ona dokunamaz. Burada işleri kontrol altına aldıktan sonra Elçiyi elçiliğe şahsen ben götüreceğim.

Sükan, homurdanarak telefonu kapattı.

Sükan'la telefon konuşmamız bittikten sonra Komer'le bir kenara çekilip durumu gözden geçirdik. Komer olayı sükunetle değerlendirmiş gözüküyordu. Üzüldüğünü söyledi. Beni teselli etti. Bir nevi ben sebep oldum gibi bir havada konuşuyordu. Bense Komer'den çok daha fazla kızmış ve üzülmüş haldeydim. Olayı Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne bir ihanet, bir delilik olarak görüyordum. Bu zorbalığa karşı kanım pahasına da olsa direnme kararındaydım. Komer'e dedim ki: "Ekselans bu zorbalara karşı azmimizi, kararlılığımızı gösterelim direnelim, teklifim şu: Programımızı değiştirmeyelim. Şimdi hiçbir şey olmamış gibi yemeğe oturalım, yemeğimizi bitirelim. Yemekten sonra isterseniz birlikte Müzeyi gezeriz. (Pek istekli olmadı) Sonra ben sizi ve arkadaşlarınızı benim arabamla sefarete götürürüm."

Komer teklifimi kabul etti. Yemeğe oturduk, ben yemek arasında kısa bir basın toplantısı da yaptım. Olayı şiddetle kınadım. Failleri belirlediğimizi, bunları Savcılığa bildireceğimizi, haklarında da disiplin tahkikatı yapacağımızı söyledim. Gerçekten de olayın faillerini kolayca tespit edebilmiştik. Personelden bir arkadaşımız tesadüfen olayı baştan sona filme almıştı. Ortada bir sürü görgü tanığı vardı, herkes gördüklerini beş on dakikada kağıda dökebildi.

Yemek uzunca sürdü. Saat 15:30'dan sonra ben Büyükelçi Komer'i alıp arabamla sefarete götürdüm. Eskişehir yoluna çıkmadan arabayla üniversite etrafından, çevre yolunda, bir tur attırdım. Zorbalığa pabuç bırakmadığımı dosta düşmana karşı anlatmak istiyordum. Sefarette Komer'den dostça ayrıldık. Ben acele üniversiteye döndüm. Sefarete giderken Akademik Konseyi saat 16:30 için toplantıya çağırmıştım.

16:30'da toplanan Akademik Konsey oybirliği ile olayları şiddetle kınayan bir karar aldı. Konseyin kararı şu cümlelerle bitiyordu. '...olaya katılanlar hakkında kamu kovuşturmasının yanı sıra üniversitenin yetkili organlarınca da işlemlere derhal başlandığını kamuoyuna duyururuz.'"

Taylan'ın Ölümü[6]

Oral Çalışlar

1969 Haziran ayı içinde İstanbul'da işgal ve boykotlarla birlikte büyük öğrenci gösterileri yapıldı. Beyazıt Meydanı'nda ve Cağaloğlu'na uzanan sokaklarda polisle öğrenciler arasında saatler süren çatışmalar yaşandı.

Deniz Gezmiş yine bu gösterilerin en önemli ismi olarak gazetelerin birinci sayfasındaydı. Polis, hakkında tutuklama kararı çıkarmıştı. Gazeteler günlerce bu olayların hikayesini yazdılar. Biz de Ankara'da üniversitelerde işgalleri sürdürüyorduk. Gece geç saatlere kadar okuldaki nöbet vs. işlerini bitirdikten sonra yurda gidip yattım. Henüz yatalı birkaç saat olmuştu ki, birisinin ayağımdan çekmesiyle sıçrayarak uyandım.

Sanki hayal görüyordum. Eli yüzü kömürlerle siyaha boyanmış, upuzun boyuyla ve güleç yüzüyle Deniz karşıma dikilmişti. Hayretle yüzüne bakarken, beni dürtüklüyor, "Kalk, artık biraz da ben uyuyayım" diyordu. Herkes onu İstanbul'da ararken bizimki gece karanlığında, bir kömür kamyonunun arkasına atlamış ve küfenin içinde Ankara'ya gelmişti. Neyse, önce bir banyo yaptı, ardından da derin bir uykuya daldı.

Deniz bu kaçaklığı döneminde uzunca bir süre Ankara'da kaldı. 1969 Eylül ayında İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği Kongresi vardı. Birlik yönetimi uzunca bir süreden beri sağcıların elindeydi ve Ufuk Şehri İÜTB'nin başkanıydı. (Ufuk Şehri daha sonra DYP yöneticisi oldu.) 1969 yılı içinde yapılan İÜTB'ye bağlı bütün öğrenci derneği kongrelerini sosyalistler kazanmışlardı. Yani delegelikler bizim elimize geçmişti. İÜTB'yi sağcıların elinden almaya karar verdik. Ancak, böylesine önemli ve kritik bir örgütü ele geçirmek yalnızca delege çoğunluğunu elde tutmakla gerçekleşmiyordu. Aynı zamanda saldırılara göğüs gerecek ve kongreyi sonuna kadar götürebilecek militan bir kuvvet de gerekiyordu.

Ufuk Şehri'ye karşı devrimcilerin adayı ise Bozkurt Nuhoğlu'ydu. Bozkurt'la Ufuk hemşeriydiler ve Bozkurt 1968 işgallerinde kaçırılan Ufuk'u bıraktırabilmek için büyük çaba sarf etmişti. Şimdi ise kritik bir kapışmada karşı karşıyaydılar.

Ankara'dan bir grup arkadaş da İstanbul'daki seçime destek olmak üzere harekete geçtiler. Bir gece ODTÜ öğrencisi Taylan Özgür, bizler dernekte otururken geldi ve Deniz'in de İstanbul'a gitmek istediğini söyledi. Ben, Deniz'in İstanbul'a gitmesinin sorun yaratacağını düşünüyor ve istemiyordum. Taylan'a biraz söylendim ve dikkatli olmasını tembih ettim... Böyle konuşurken Deniz kapıdan girdi. Otomobille gideceğini, dikkatli hareket

[6] Oral Çalışlar, '68 Anılarım, Gendaş Yayınları, Birinci baskı, Kasım 2003, İstanbul.

edeceğini öne sürerek bizi ikna etmeye çalıştı. Ne ettiysek kararından döndüremedik. Taylan'la otomobile binip akşam İstanbul'un yolunu tuttular.

Taylan atak ve gözü pek bir arkadaşımızdı. ODTÜ'lü devrimciler içerisinde tanınan ve sevilen birisiydi. Bunlar ertesi gün doğru İstanbul Üniversitesi'ne gidiyorlar. Deniz o zaman aranıyordu. Dekan, Profesör Tarık Zafer Tunaya, Deniz onun odasına giriyor, kendisiyle konuşuyor, tabii polisler de Deniz'i yakalayıp götürüyorlar. Onun götürülmesi sırasında devrimciler arasından birisi havaya ateş ediyor. Polis, Taylan'ın da içinde bulunduğu kalabalığı kovalamaya ve ateş edeni yakalamaya çalışıyor. Bu şekilde Beyazıt'ın önündeki ana caddeye geliyorlar. Sivil polisin birisi Taylan'ın peşine düşüyor ve ara sokağın birisinde kıstırıp ateş edip öldürüyor.

Polisin kimliği kısa sürede anlaşıldı. Taylan'ı bilinçli şekilde ve önceden gözüne kestirerek öldürdüğü, cinayetin gerçekleştirilme biçiminden belli oluyordu.

Taylan'ın cenazesini Ankara'ya getirdik ve büyük bir tören düzenledik. 12 Mart döneminde annesi ve kız kardeşleri de tutuklanıp işkence gördüler.

İÜTB Kongresi de çeşitli olaylar nedeniyle ertelendi.

Taylan'ı bir gece önce yolcu etmiş, ertesi gün kaybetmiştik.

Cinayeti işleyen sivil polis ise bir görevle yurtdışına gönderildi.

Uğur Mumcu

SAVCILAR, BİR DAKİKA!..

Sayın Cumhuriyet Savcıları,

Birçoğunuzla, sanık olarak, avukat olarak karşılaştık. Bazılarınızı fakülteden tanırım. Bir kısmınızla da dost topluluklarında karşılaşmış, konuşmuşuzdur. Duruşmalardaki tutumlarınız, görevinizi yerine getirirken takındığınız tavırlar ve iddianameleriniz karşısında zaman zaman üzüntüye kapılır; çoğu kez de sizler adına acı duyarım.

Önce birlikte şunu düşünelim. Neden sizlere cumhuriyet savcısı denmiş de, başka görevlilere, örneğin "cumhuriyet yargıcı", "cumhuriyet polisi" denmemiş?.. Demek ki, cumhuriyet ilkelerini korumak, öncelikle sizlerin yasal görevi. Cumhuriyetin niteliklerini Anayasa sıralamış. Türkiye Cumhuriyeti "milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti"dir. Siz, bu niteliklerin bekçisisiniz.

Gelin şöyle açık açık konuşalım. Laiklik ilkesine karşı siyasal eylem içinde olan bunca kişi, yayın organı ve parti var. Bunlardan hangileri hakkında ciddi soruşturma yaptınız? Hele siz Ankara savcıları!.. Hiç Hacıbayram Camisi civarından geçmediniz mi? Orada, 31 Mart çağrısı içinde risaleler hiç gözünüze çarpmıyor mu? Vatandaşları devrimci kanı içmeye çağıran gazetelere, bildirilere hiç rastlamadınız mı? İki tane siyasi parti, açıkça hilafet düzeni getirmek istiyorlar. Bunları hiç duymuyor, görmüyor musunuz?

Sizlere görevinizle ilgili bir eleştiri yöneldi mi, hemen *"Biz görevimizi yapıyoruz. Sadece kanunları uyguluyoruz"* diyorsunuz.

Acaba öyle mi? Kanunları uygulayıp görevinizi yerine getiriyor musunuz? İster misiniz, birkaç örnek verelim.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 154'üncü maddesi gereğince, Danıştay kararlarını yerine getirmeyen devlet memurları hakkında doğrudan doğruya dava açmanız gerekir. Bu size yasa tarafından verilmiş görev. Şimdiye kadar bunca Danıştay kararı yerine getirilmedi. Bir teki için olsun dava açmadınız. Açamadınız. Çünkü siyasi iktidar böyle istiyordu. Demek oluyor ki siz kanunları uygulamıyorsunuz!

Bir kısım kanunları da yanlış uyguluyorsunuz. Örneğin, Anayasa'nın 22'nci maddesi yürürlükteyken kitap ve dergi toplamak mümkün değildir. Sizler, bırakıyorsunuz Anayasayı, Ceza Usulünün 86'ncı maddesini kullanarak, iktidarın hoşlanmadığı bütün yayınları toplatıyorsunuz.

Söz açmışken bir örnek daha verelim. Bilirsiniz Ceza Usulünün 66. maddesi gereğince *"tehirinde mazarrat umulan hallerde"* sizler bilirkişi seçebiliyorsunuz. Ankara'da yayımlanan bir kitap için dava açıyor, Ankara'da ceza

hukuku profesörleri varken İstanbul'dan bilirkişi seçiyorsunuz. Neden? Çünkü İstanbul bilirkişileri istediğiniz raporları yazıyorlar. Siz bütün fikir suçlarını *"tehirinde mazarrat umulan"* hallere sokuyorsunuz. Durum, son derece acele karar almayı gerektiriyorsa, neden en yakın bilirkişiye başvurmuyorsunuz?

Bu bilirkişi raporlarına dayanarak kolayca tutuklamak istiyorsunuz. Gerekçeniz de bir parça garip oluyor. Diyorsunuz ki, *"Suç delillerinin kaybolma tehlikesi olduğundan sanığın tevkifini talep ederim"* Yazılı eser elinizdeyse, bu delillerin kaybolması düşünülür mü?

Demek, bu konularda da kanuna uymuyorsunuz!..

İstanbul'da Taylan Özgür adında bir öğrenci polisin gözü önünde öldürüldü. Katil ya polistir ya da görevli polisler görevlerini ihmal ederek katili yakalamamışlardır. Her iki durumda da sizin harekete geçip dava açmanız gerekmez mi?!.. Açmadınız. Açamadınız. Çünkü iktidar böyle istiyordu.

Birçoğunuz da Türk-Amerikan Hukukçular Derneği'nde üyesiniz. Bilmem şimdiye kadar mukayeseli hukuk açısından kaç tane hukuki araştırma yaptınız? Bizim bilebildiğimiz, bazılarınızın Amerika'ya gidip tetkik gezileri yaptığıdır. Artık Amerika bir iç politika konusudur. Özellikle sizlerin bu tür derneklere girmemesi gerekirdi. Girdiniz. Ama içinizde hiç kuşku duymadan bir Amerikan aleyhtarı gösterinin davasında iddia makamını işgal ediyorsunuz. Sanıklar hiç size güvenebilir mi?!..

Bu sömürü düzenine karşı çıktıkları için görevlerinden atılan, sürüm sürüm süründürülen arkadaşlarınız var. Hatta öldürülen, kurşunlanan cumhuriyet savcıları var.

Şimdi, soruyoruz. Onlar mı cumhuriyet savcısı, yoksa sizler mi?.. Hiç düşündünüz mü?..

(Devrim, 19 Mayıs 1970, Sayı 31)

NECMETTİNLER

İşçi sınıfının bir yiğit savaşçısını daha geçen hafta toprağa verdik. Devrimci işçi lideri Necmettin Giritlioğlu, kanuni bir grevin ilk günü, işverenin gözü önünde öldürüldü. Giritlioğlu'nun suçu, bu düzene karşı oluşuydu. Hain bir kurşun, onu devrimci eylemin içinden alıp bir kanlı kefene sardı.

Bu cinayet ne ilktir, ne de son. Elini devrimci kanına boyayan bozuk düzen, kurbanlarını tek tek seçmekte ve sinsi bir plan, adım adım uygulanmaktadır. Son beş yılda işlenen bu tür cinayetlerden hiçbiri tam anlamıyla aydınlığa çıkarılmış değildir. Devrimci öğrenciler ve işçiler teker teker kurşunlanmakta, ama bunların hiçbirinin hesabı sorulmamaktadır. 31 Mart'ın kanlı kaldırımları artık çok partili hayatın içine kadar uzanmaktadır.

Öldürülenlerin kimliklerini inceleyiniz. Hepsi bulundukları topluluklar i-

çinde devrimci düşünceyi en korkusuz biçimde savunanlardır. En ön safta gidenler, bozuk düzenin kahpe kurşunlarına hedef olmaktadır. Devrimci akımları susturmak isteyen egemen çevreler, gözdağı vermek ve devrimcileri sindirmek için her çareye başvurmaktadır. Eğer memursanız ve devrimci iseniz konuşamazsınız; ağzınızı açtınız mı, tayin emrini masanızda bulursunuz. İşçi iseniz kolunuzdan tutulup atılırsınız. Devrimci öğrenci iseniz üzerinize taşlı, sopalı, silahlı faşist çeteleri saldırtırlar. Bütün bunlar sizi susturmaya yetmezse, en önde gidenleriniz birer birer öldürülürler.

Bunlar, dünyanın her geri kalmış ülkesinde denenen oyunlardır. Emperyalizmin cirit attığı her ülkede, faili meçhul cinayetler işlenmekte ve katiller sahte demokrasinin utanç duvarları gerisinde gizlenmektedir. Uluslararası gizli örgütlerin okyanus ötesi merkezleri, geri bırakılmış ülkelerdeki milliyetçi şahlanışların nasıl engelleneceğini planlama çabasındadır. Gizli raporlar düzenlemekte, casuslar kiralamaktadır. Emperyalizmin kanlı elleri, Türk devrimcilerinin de peşindedir.

Amerikan büyükelçisinin otomobilinin yakılması olayına karışan Taylan Özgür, herkesin gözü önünde öldürülmüştür. Katil, silahını kılıfına sokup olay yerinden uzaklaşmıştır. Katil tanınmış, ama ilgililer susmuştur. Polis şefleri susmuştur, savcılar susmuştur, Başbakan susmuştur, partiler susmuştur.

Hani demokrasi?!.. Hani insan hakları?!.. Hani Anayasa?!.. Kim soracak bunun hesabını?!.. Süleyman Demirel mi, Feyzioğlu mu, Ecevit mi?..

"Toprak işleyenin, su kullananın" imiş!.. Peki, insan kimin? Taylan Özgür kimin, Battal Mehetoğlu kimin, Vedat Demircioğlu kimin, Mustafa Kuseyri kimin? Ve kimin Necmettin Giritlioğlu?..

Bütün bu insanlar, kredi yolsuzluklarının, usulsüz ihalelerin, döviz kaçakçılığının, afyon ticaretinin yapıldığı bir ülkede öldürülmüşlerdir. Bunlar, büyük kumarhanelerde ruletlerin döndüğü, rüşvetin alıp yürüdüğü, vergi kaçakçılarının hazineyi kemirdiği bir düzende vuruluyor ve öldürülüyorlar.

Taylan Özgür ülkesinin bağımsız olmasını, Mustafa Kemal Türkiyesindeki gibi başımızın dimdik olmasın istiyordu. Kuseyri halkımızın insanca yaşamasını istiyordu. Necmettin Giritlioğlu, işçi arkadaşlarının insanca bir yaşayışa ulaşması için savaşıyordu. İşte bunun için vuruldular.

Bu şehitlerin hepsi yirmi yaşların baharındaydılar. Henüz gençliklerini bile yaşamaya fırsat bulamamışlardı. Her türlü zevk, her türlü eğlence onlar içindi. Ama bu yaşayışı ellerinin tersiyle itmişlerdi. Onlar yirmi yaşların bütün coşkunluğunu halklarına adamışlardı. Suçları buydu ve bunun için öldürülüyorlardı.

İşin gözden kaçırılmaması gereken yönü şudur. Toplum bu cinayetlere alıştı, bu tür olaylar artık yadırganmıyor. Bu durum izlenen planın bir gereğidir. Yarın daha büyük cinayetler işlenecek. Katiler öldürdükleri gençlerin ve işçilerin omuzlarına basarak yeni cinayetler hazırlıyorlar. Ve inanıyorlar ki,

her olay örtbas edilecek ve katiller ellerini kollarını sallayarak gezecek. Ve sorumlular, parti kodamanları demokrasiden, insan haklarından, Anayasadan söz eden demeçler vermeye devam edecekler...

Bu durumu biz yadırgamıyoruz. Türkiye'de buna benzer oyunlar sürüp gidebilir. Devrimci eylem genişleyip güçlendikçe bu cinayetler artabilir. Halen devrimci eylem, üniversite duvarlarını aşmış, fabrika ve tarlaya girmiş bulunuyor. Sayıları pek az da olsa, köylüler ve işçiler arasında olayları devrimci bilinçle yorumlayanlar var. Devrimci bilinç, gençlikten işçiye ve köylüye geçiyor. İşçiler arasında Necmettin Giritlioğlu gibi önderler çıkabiliyor. Egemen çevreleri tedirgin eden, işte budur. Çünkü Necmettinler bilinçlendiği ölçüde vurgun, sömürü ve adaletsizlik azalacak, son bulacaktır. Cinayetlerin başlıca sebebi, bu korkudur.

Necmettin arkadaşlarının elleriyle mezara indiriliyor. İşçiler ve gençler, nemli gözlerle bu mezara bakıyorlar. Bir kadın mezar başında hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Aynı anda yabancı şirketler milyonlar kazanıyor; İstanbul kumarhanelerinde ve sefahat yuvalarında vurgunlarla edinilmiş binlikler uçuşuyor. Demirel biraderler milyonluk kredilere imza basıyorlar. Parti liderleri, demokrasiden ve hukuk devletinden söz ediyor.

Ey demokrasi!.. Senin adına ne cinayetler işleniyor!.. Ey Türk halkı!.. Senin sözcülüğünü kimler yapıyor!..

(Devrim, 1 Eylül 1970)

BİR GÜN MUTLAKA...

Karanlık cinayetlere bir yenisi daha eklendi: Devrimci öğrenci Kenan Dayıoğlu, Ankara'da kimliği bilinmeyen kişilerce, on yerinden kurşunlanarak öldürüldü. Böylece bir mezar taşı daha, cephe suçlarının üzerine konmuş oldu. Bu kaçıncı cinayettir?.. Hiç düşündünüz mü?!

Taylan Özgür... Vedat Demircioğlu... Coşkun Yaşamak... Mehmet Ali Aytaç... Duran Erdoğan... Mehmet Doğan Kılan... İhsan Kozanoğlu... Mehmet Cantekin... Ruhi Kılıçarslan... Mehmet Büyüksevinç... Battal Mehetoğlu... Şerif Aygün... Necdet Güçlü... Mahmut Öztaş... Hasan Şimşek... Ali Genç... Hikmet Demir... Battal Öz... Hüseyin Eren... Murat Gökten... Ahmet Karabulak... Ahmet Deveci... İbrahim Kocakarın... Ekrem Söğüt... Ayhan Alkan... Necmettin Giritlioğlu... Koray Doğan... Burçin Öztürk... Muharrem Çivikıran... Kerim Yaman... Veli Yıldırım... Avni Gönel... Nail Karaçam... İlker Mansuroğlu... Hıdır Altınay... Niyazi Tekin... Şahin Aydın... Hüseyin Arslantaş... Avni Gökoğlu.. İbrahim Kaypakkaya... Erol Gültekin.. Tuğrul Tunçal... Hüseyin Çapkan... Cezmi Yılmaz... Halil Pelitoğlu ve şimdi de Kenan Dayıoğlu...

Bir cinayet şebekesi ülkemizde kol geziyor. Anayasa yok, yasa yok, dirlik, düzenlik, barış yok artık!.. Bir çete, infaz mangası gibi, büyük kentlerin sokak-

larında dolaşmakta, güpegündüz adam vurup, dehşet saçmaktadır. Kim bunlar!?.. Kim?!.. Kimden destek almakta, kimlerin koruyucu kanatları altında körpe vücutlara kurşun yağdırmaktadır? Her şeye alıştı toplum. Kimseden ses çıkmıyor. "Yüreklerin kulakları sağır" belki de. Yolsuzluklara alıştık, hırsızlıklara alıştık. Şimdi de kamu vicdanı kanlı cinayetlere alıştırılıyor. Cinayet haberlerini umursamıyor kimse.

- Karşıt görüşlü öğrenciler çatışmış, bir öğrenci öldürülmüş...

Öldürenler kim? Bizim yurttaşlarımız, kardeşlerimiz, arkadaşlarımız, oğullarımız. On sekiz yaşında, yirmi yaşında, yirmi bir yaşında, birer ikişer vurulup ölüyorlar. Yok mu, yok mu bir hesap soran?!.. Bu kadar ucuz mu insanımız?..

Bu vurdumduymazlık böylesine sürüp dururşa, göreceksiniz, kanlı cinayetler toplumun başka kesimlerine de sıçrayacak. Katil çeteleri, namlularını aydınlara çevirecek bundan sonra; gazetecilere, yazarlara ve politikacılara çevirecek. Yasanın susup, namluların konuştuğu günleri yaşıyoruz.

Yok... Hesap soran yok ki!..

Bir toplum böyle çürür işte. Gözler önünde cinayetler işlenir, susulursa, devletin hangi saygınlığından söz edeceksiniz? Devlet kardeşlere, yeğenlere krediler dağıtırken var, gencecik öğrenciler öldürülürken yok... Hısım akrabaya milyonlar dağıtırken var, gençlerin kanları kaldırımları ıslatırken yok... İdam sehpası kurarken var, kelepçe takarken var... İşkence yaparken var, devrimci öldürülürse yok.

Bunun adı milliyetçilik midir? Nedir bu? Söylesenize nedir bu?!..

Devletin ilk görevi, hangi siyasal düşünce de olursa olsun yurttaşlarına can güvenliği sağlamaktır. Can güvenliği sağlanmazsa ne demokrasiden söz edebilirsiniz, ne özgürlükten, ne de Anayasa düzeninden. Öyleyse nedir bunun adı?!.. İç savaş mı yapıyoruz?!.. Kan davası mı güdüyoruz?!..

Neden öldürülüyor bu insanlar?.. Böyle genç yaşlarında, böyle hunharca kurşunlanarak... Yazık değil mi? Söyleyin yazık değil mi?!! Bu kan bizim kanımız, bu can bizim canımız...

Bu gençlerin ana babalarını düşünün. Binbir güçlükle, binbir emekle yetiştirip büyütmüşler. Sonra da bir gece yarısı, bir kara tabut içinde gönderiliyor çocukları. On yerinden kurşunlanarak öldürülmüş. Sabaha kadar da, karlar üzerinde bekletilmiş körpe vücudu Kenan Dayıoğlu'nun. Hangi vicdan sızlamaz buna?!..

Nerede katiller, katiller nerede?!..

Başbakan yok mu? Var... İçişleri Bakanı yok mu? Var... Adalet Bakanı var mı? Var... Emniyet Genel Müdürü var mı? Var... Milli İstihbarat Örgütü Müsteşarı var mı? Var...

Devlet nerede öyleyse?

CHP'ye büyük görev düşüyor. Hiçbir konu can güvenliği kadar önemli değildir. Bütün cinayetler parlamento kürsülerine getirilmeli ve bu karanlık

cinayetlerin hesabı sorulmalıdır. İşkenceler unutturuldu. İşkenceciler bağışlandı. Amma bu kanlar kurumaz, gün gelir sorulur bu hesaplar...

Namluların konuştuğu yerde, belki bir süre vicdanlar da, yasalar da susturulabilir. Fakat bir gün vicdanlar da, yasalar da konuşursa, o namluların içinde sadece katil çetelerinin kimlik kartları çıkar. Kanlı mezar taşları bir gün ayaklanır ve birer tokat gibi katillerin yüzlerine fırlatılır. Ve o kaldırımlar, o kanlı kaldırımlar, üzerlerindeki kirli ayak izlerini hep üzerlerinde taşırlar. Silinmez o lekeler...

Döktükleri kanların içinde bir gün boğulacaklardır. Bir gün mutlaka...

(Cumhuriyet, 28 Aralık 1975)

NECDET GÜÇLÜ

Necdet Güçlü

1933 - 13 Nisan 1970

Necdet Güçlü, 1933 yılında Malatya'nın Hekimhan ilçesinde doğdu. İlkokulu burada okudu. Ortaokul ve liseyi Konya'da bitirdi. Gülhane Askeri Tıp Fakültesi' nde başladığı tıp öğrenimini, Hacettepe Tıp Fakültesi'nde tamamladı. İhtisasını Kanada'da yaptı. 1967 yılında yurda dönen Güçlü, Hacettepe Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü'nü kurdu ve burada çalışmaya başladı. O dönemde, ortopedi alanında Türkiye'nin en önemli uzmanı kabul edilen Güçlü, Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde Asteğmen olarak askerliğini yapıyordu. Necdet Güçlü 13 Nisan 1970 sabahı, Hacettepe Tıp Fakültesi'ndeki atölyesine giderken öldürüldü.

1970 yılı üniversitelerde öğrenci olaylarının yoğun yaşandığı bir yıldı.

13 Nisan 1970 günü, Ankara Tıp Fakültesi öğrencileri, Morfoloji binasının girişine çeşitli afişler asarak, Türkiye'deki ilaç sömürüsüne karşı halkı direnmeye çağırıyor ve bir basın toplantısıyla, o haftayı "İlaç haftası" olarak ilan ediyordu.

Basın toplantısının bitiminden kısa bir süre sonra, saat 12.10'da, Konya plakalı mavi bir kamyonet hızla merkez binanın önüne gelerek durdu. Araçtan inen silahlı 12 sağ görüşlü öğrenci çevreye ateş ederek binaya girdi. Tıp Fakültesi'nde, solcuların, ülkücü Süleyman Oral'ı kaçırdıkları haberi ülkücüleri ayaklandırmış ve aynı fakülteden olan Ülkü Ocakları İkinci Başkanı İbrahim Doğan ile aralarında, daha sonra karşımıza 57. Hükümetin Sağlık Bakanı olarak çıkan Osman Durmuş'un da bulunduğu ülkücü bir grup fakülteyi basmıştı. Morfoloji binasının girişindeki camlar kırılmış, girişteki tavan ve üst katlardaki kapılar kurşunla delik deşik edilmişti. Kapalı kapıların kilitlerine ateş ederek açan ülkücüler, arkadaşlarını bulamayınca Selim Ölçer adlı öğrenciyi zorla kamyonete bindirip kaçırdılar. Bu arada Ölçer'in kaçırıldığını gören solcu öğrenciler, arkadaşlarını kurtarmak için harekete geçti; bunun üzerine kamyonetteki ülkücü grup daha fazla bekleyemeyerek, geride silahlı iki arka-

e yayınları
«Çağımızın ve büyük ... »
AMERİKAN RÜYASI
Türkçesi ... 256 sayfa ... TASKINDA BÜTÜN KİTAPÇILARDA
E YAYINLARI ...

Cumhuriyet

Kurucusu: YUNUS NADİ
46. yıl, sayı: 16419 — Telgraf ve mektup adresi: Cumhuriyet İstanbul — Posta Kutusu: İstanbul No. 246 — 14 Nisan Salı 1970

Ernle Bradford
BARBAROS HAYRETTİN
Türkçesi: Zehra Ağrak
... 250 sayfa 12.50 Lira
SANDER YAYINLARI - İSTANBUL

Silâhlı 12 sağcı komando, Ankara Tıp Fakültesini bastı

■ Hacettepe Tıp Fakültesinde dün meydana gelen olaylar arasında tabancayla vurularak öldürülen yedek subay doktorun kan izleri ve bunları inceleyenler.
(Telefoto: THA - Ankara)

Bir askerî doktor öldürüldü

BİR DE ÖĞRENCİ KAÇIRAN KOMANDOLAR ASTEĞMENİ BEYNİNDEN VURUP 100 MERMİ KULLANDILAR

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu)

Ankara Tıp Fakültesi merkez binasını basan 12 silâhlı sağcı genç, baskın sonrası kaçarlarken bir tabip asteğmeni beyninden kurşunla vurarak öldürmüşlerdir. Sağcı gençler fakülte binasını kurşun yağmuruna tutmuşlar ve eski Fikir Kulübü başkanını da bir arabaya bindirerek kaçırmışlardır. Olay, Üniversite çevresinde büyük infial uyandırmış, muhtemel olayları önlemek için bazı fakülteler tatil edilmiştir. Öte yandan Hukuk Fakültesinde bu olaylar...

Fırtınalı bir gün

■ Tıp Fakültesi ... Mühendislik ... (Telefoto: THA - Ankara)

Olayların büyümesi üzerine bazı fakülteler kapatıldı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu)

Üç gün önce Atatürk Öğrenci Yurdunun sağcı öğrenciler tarafından işgal edilmesi ve birçok öğrencinin yurda alınmaması üzerine bazı fakültelerdeki devrimci öğrenciler de misilleme olarak sağcı öğrencileri fakültelere almamışlardır.

Yurtsuz bırakılmış 1,5 milyon Filistinli, ... bir çadırda ... hayatı ... yaşıyorlar.

Filistin Arap fedaileri arasında

"Mülteciler meselesini Batı, kördüğüm haline getirdi,,

Cahit GÜÇBİLMEZ

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Filistin Kurtuluş Hareketi

Hudut dışı edilen toplum

Cumhurbaşkanı Romanya'ya vardı

Sunay'ı uğurlarken Atasagun düştü

Aytuğ

Meclis, seçimlerin ertelenmesini öncelikle görüşüyor

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu)

Öldürülen Necdet Güçlü kıymetli bir doktordu

İnönü, CHP Grup toplantısına gelmeyen üyeleri azarladı

"CHE,, Osman bugün

(5. sayfada)

Sivas'ta öfkeli futbolcu hakemi öldürdü

Demirel Komisyonu mehil isteyecek

Güçlü ailesi, 24 Ekim 1968

daşlarını bırakarak oradan uzaklaştılar. Solcu öğrenciler, geride kalan İbrahim Doğan ile MHP Gençlik Kolları Başkanı Ali Güngör'ün üzerine yürüdüler. Panikleyen Doğan ve Güngör, sağa sola ateş ederek binadan çıktılar.

Doğan ve Güngör, ileride bekleyen taksiyi görünce oraya doğru koştular. Solcu öğrenciler, taş ve sopalarla kovalamayı sürdürüyordu. Aceleyle taksiye binen Doğan ve Güngör, geriye doğru ateş etmeye başladılar. Mermilerden biri, o sırada yoldan geçmekte olan Asteğmen Doktor Necdet Güçlü'nün başına isabet etti. Bir anda kanlar içinde yere yıkılan Güçlü, acil servise götürülürken yolda öldü. Baskın sırasında hepsi de silahlı olan 12 sağcının, yüze yakın mermi kullandığı tespit edildi.

Hacettepe Üniversitesi asistanları aynı gün yayınladıkları bildiride şunları söylüyorlardı: *"13 Nisan 1970 günü, saat 12.30 sularında Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi önünde üniversitemiz öğretim üyelerinden olup askerlik görevini yapmakta olan arkadaşımız Doktor Necdet Güçlü, bozuk düzenin sonucu olarak serseri bir kurşunun kurbanı olmuştur.*

Bu ortamı yaratan, besleyen, destekleyen ve ortamın yaratılmasına göz yuman, bundan çıkar uman ve de şimdiye kadar işlenmiş cinayetlerin faillerini ortaya çıkarmayan zihniyeti nefretle protesto ederiz.

Büyük acımızı belirtmek amacıyla, 3 gün süre ile Hacettepe Üniversitesi fakülte ve hastanelerinde yas ilan edilerek bütün çalışmalar durdurulmuştur."

Olay kamuoyunda büyük tepkiye neden oldu. Sadece üniversite gençliği değil, siyasi partiler, Harbiye öğrencisi genç subaylar günlerce sokaklarda katiller aleyhinde gösteriler yaptılar. Süleyman Demirel başkanlığındaki hü-

kümetin ülkücü komandolara sahip çıkan tutumunu protesto ettiler.

Dönemin CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, o tarihte yaptığı açıklamada, Başbakan Süleyman Demirel'in komando denilen faşist saldırganlara toz kondurmadığını, bunlar hakkında bir çift söz söylemediğini öne sürerek şunları söylüyordu: *"Bu örgütler başbakanın verdiği açık direktifle silahlanmıştır. Demirel daha yeni başbakan olduğu zaman iktidarı korumak için halk topluluklarının silahlanmasını istemiştir. Bu istek bugün acı meyvelerini vermektedir. Devlet eliyle bir takım kabadayılar silahlandırılmıştır. Sayın Başbakan kaç gün kaç kez otobüsteki vatandaşların bile ayaklanmasını istemiştir. Böylece büyük kentlerimiz dağ başı haline gelmiştir. Günlerden beri yurtlarda silahlı gruplar çarpışmakta, birbirlerinden esir alıp işkence yapmaktadır. Öğrenci yurtlarının özerkliği yoktur. Toplum polisi bu yurtlarda arama yapamamıştır. Çünkü bir öğrenci yurduna toplum polisinin ilk girişi arama yapmak için değil, uykudaki öğrencileri basmak ve birini de öldürmek için olmuştur."*

Görgü tanıkları, eli silahlı katiller arasından Asteğmen Necdet Güçlü'yü öldüren tıp fakültesi öğrencisi İbrahim Doğan'ı tanıdılar. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nden, olayla ilgili olarak yapılan açıklamada şunlar söyleniyordu: *"13 Nisan 1970 günü tıp fakültesi binası önünde vurulan Dr. Necdet Güçlü'nün öldürülmesinin faili olduğu tespit olunan İbrahim Doğan, olayın akabinde yakalanmış ve sanık suçunu itiraf etmekle beraber diğer deliller ve bu meyanda suç aleti tabanca elde edilmiş ve aynı olayda suçlu görülen Ali Güngör adlı şahısla birlikte nezarete alınmış olup soruşturma devam etmektedir. Sanık İbrahim Doğan, başka bir grupla karşılıklı müsademe sırasında doktoru tesadüfen vurduğunu beyan etmiştir."*

Doğan ve Güngör, birlikte yargılandı. Doğan ve Güngör'ün olayda kullandıkları silahlar, Türk Ocağı binasında bulundu. Silahların yanında, dokuz dinamit lokumu, 30 dinamit kapsülü ve bir molotof kokteyli de vardı. Cinayette kullanılan 6815296 No'lu tabanca ve mermilerin Teğmen Fehmi Altınbilek'e, 6815248 No'lu tabancanın ise Teğmen Mustafa İlerisoy'a ait olduğu anlaşıldı.

Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılamalar, 15 Şubat 1973'te sonuçlandı. Mahkeme, Doğan'ı, toplam 10,5 yıl hapis cezasına mahkum etti. Güngör'ü ise sadece ruhsatsız silah taşımak ve kavgada kullanmak suçundan 2 yıl hapis cezasına çarptırdı. Doğan'ın cezaevi günleri devam ederken, Güngör tahliye oldu.

Ancak Yargıtay kararı bozdu. Yargıtay, her iki sanığın da cinayetten mahkum olması gerektiği sonucuna varmıştı. Mahkeme, yinelenen yargılama sonucunda Doğan ve Güngör'ü 24'er yıl hapis cezasına mahkum etti. Ama hangi silahtan çıkan merminin doktor Güçlü'yü öldürdüğü belirlenemediği için cezaları 12'şer yıla indirildi.

Mahkeme, 30 Ekim 1974'te bu kararı verdiği sırada, Ecevit-Erbakan koalisyonunun çıkardığı af yasası yürürlüğe girmişti. Doğan, aftan yararlandı ve dava dosyası kapandı.

Fehmi Altınbilek ile Mustafa İlerisoy hakkında hiçbir soruşturma açılmadı.. Bu konu, İçişleri Bakanına sözlü olarak birkaç kez sorulunca, Bakanın yanıtı, "Adı geçen hakkında 477 sayılı kanun muvacehesinde ve zaman aşımı sebebiyle disiplin cezası uygulaması mümkün değildir." olacaktı.

Necdet Güçlü cinayetine köşesinde defalarca yer veren Uğur Mumcu, bu yazılarında, Ülkü Ocakları Genel Başkanına silah veren subaylar hakkında neden bir soruşturma açılmadığını bıkıp usanmadan sordu. Uğur Mumcu 6 Şubat 1976 tarihli yazısında şunları söylüyordu:

"Bu silahlar ya Ülkü Ocakları Genel Başkanınca bu subaylardan çalınmıştır, ya da silahlar bu subaylarca Ülkü Ocaklarına verilmiştir. Adı geçen subaylar silahlarının çalındığına ilişkin bir şikâyette bulunmamışlardır. Eğer silahlar çalınmış olsaydı, savcılığın bu konuda da soruşturma açması gerekirdi. Soruşturma açılmadığına göre, sicil sayıları verilen ordu malı silahlar, Yüzbaşı Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy tarafından Ülkü Ocakları Genel Başkanına verilmiştir. Cinayet bu silahla işlenmiştir. Öyleyse, acaba neden hiçbir askeri savcı, bu subaylar hakkında hiçbir işlem yapmamıştır? Neden?..

Nedeni açık. Çünkü hiçbir sıkıyönetim savcısı, Ülkü Ocaklı katilleri yargılamak istememiştir. Sami Bal hakkındaki dosya da, İbrahim Doğan hakkındaki dosya da, sıkıyönetim mahkemelerince kabul edilmemiştir. Çünkü, "ülkücü gençleri" devletin güvenlik kuvvetlerine yardımcı olarak selamlayan Hâkim Albay Saadettin Üçüncüoğlular, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Adli Müşavirliği'ndeydiler... Çünkü Ali Elverdiler, sıkıyönetim mahkemelerinde başkanlık yapıyorlardı... Çünkü, Askeri Savcı Abdülbaki Tuğlar, iddia makamında oturuyorlardı... Çünkü, Alparslan Türkeş'in akrabası Şahap Homrisler, Milli İstihbarat Teşkilatı Hukuk Müşaviri olarak görev yapıyorlardı. Nedeni bu...

Şimdi, başta sıkıyönetim mahkemelerinde görev yapan askeri yargıç ve savcılarının vicdanlarına sesleniyorum. Neden, Ülkü Ocaklarının cinayetlerini yargılamadınız? Neden? Aynı yargıç ve savcıların hukuk namuslarına sesleniyorum. Silahları Ülkü Ocakları genel başkanında bulunan iki subay, Askeri Ceza Yasasına, Ceza Yasasına göre suç işlemiş değiller midir?"

Dört yıl kadar cezaevinde kalan Doğan, Tıp Fakültesi'ne döndü. Üçüncü sınıftan itibaren yeniden okumaya başladı. İbrahim Doğan'dan yıllarca ses çıkmadı. 1997 yılında, Cumhuriyet gazetesinde çıkan bir haberle yeniden gündeme geldi.

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
İ. HAKKI TONGUÇ
mektuplarla
köy enstitüsü yılları

Cumhuriyet

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
TALİP APAYDIN
köy enstitüsü yılları

73. YIL SAYI [illegible] KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARI: NADİR NADİ (1945-1991) [illegible] OCAK 1997 [illegible]

Teğmen Güçlü'yü öldüren Meclis'te doktor

Cinayetten hükümlü ülkücü İbrahim Doğan 4 yıldır TBMM'de

Ülkü Ocakları Başkanı 13 Nisan 1970'te Hacettepe Tıp Fakültesi'nin Sıhhiye'deki merkez binası ülkücü komandolar tarafından basıldı. Olayda öğretim üyesi Dr. Necdet Güçlü, başından kurşunlanarak öldürüldü. Güçlü'nün katili ülkücü İbrahim Doğan tanıklarca teşhis edildi. Suçunu itiraf eden eski Ülkü Ocakları Genel Başkanı Doğan, adam öldürmekten mahkûm oldu. Olaydan dört yıl sonra 1974 affından yararlanarak cezası düşürüldü, daha sonra da tahliye edildi. İbrahim Doğan şimdi TBMM'de uzman doktor.

68'lilerden tepki Cumartesi günü gazetelerde yer alan Meclis doktoru İbrahim Doğan ile TBMM Başkanı Mustafa Kalemli'nin fotoğrafları, Susurluk kazasından sonra ortaya çıkan devlet içindeki çeteler örgütlenmesine yeni bir boyut getirdi. Kamuoyu, Abdullah Çatlı'nın TBMM'ye girip girmediğini tartışırken Necdet Güçlü'nün 68 kuşağından arkadaşları gazetemize telefon ederek olayı protesto ettiler ve "İbrahim Doğan, Necdet Güçlü'nün katilidir. Nasıl oluyor da bir katil TBMM'de doktorluk yapıyor?" dediler.

Hapse girdiğini doğruladı 1970 yılındaki olaydan sonra öğrenciler Ankara'da ve Türkiye'nin çeşitli yerlerinde cinayeti protesto etmişti. Cumhuriyet'in sorularını yanıtlayan asteğmen doktor Necdet Güçlü'yü öldürmekten hükümlü İbrahim Doğan, söz konusu cinayet davasında yargılandıktan sonra ceza alarak hapse girdiğini doğruladı. Ne kadar ceza aldığına ilişkin soruya, "Şu anda hatırlamıyorum" yanıtını veren İbrahim Doğan, TBMM'ye 4 yıl önce hekim olarak atandığını bildirdi.

Haber Merkezi - Tarih 13 Nisan 1970...

Silahlı 12 ülkücü komando, Ankara'da Hacettepe Tıp Fakültesi'nin Sıhhiye'deki merkez binasını bastı. 37 yaşındaki asteğmen ve öğretim üyesi Dr. Necdet Güçlü, başından kurşunlanarak öldürüldü... Görgü tanıkları, ali silahlı katiller arasından asteğmen Necdet Güçlü'yü öldüren tıp fakültesi öğrencisi eski Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan'ı tanıdılar. Doğan, olaydan sonra kaçtı.

13 Nisan 1970...

İbrahim Doğan ve suç ortağı eski MHP Gençlik Kolları Başkanı Ali Güngör silahlarla birlikte yakalandı. Ankara Emniyet Müdürlüğü, olayla ilgili olarak şu açıklamayı yaptı: "13 Nisan

■ Arkası Sa. 17, Sü. 3'te

TBMM Başkanı Kalemli, koluklarını masaj ettirdiği İbrahim Doğan'ı büyük olasılıkla tanıyordu. Çünkü Mustafa Kalemli de aynı dönemde Hacettepe Tıp Fakültesi'nde öğretim üyesiydi.

Cumhuriyet
12 Sağcı komando, Ankara Tıp Fakültesi
Bir askeri doktor öldürüldü
Cumhuriyet
Askeri Tıbbiye öğrencileri yürüdü
soruşturma
Doğan, Dr. Güçlü'ye ateş ettiğini itiraf etti

Asteğmen Güçlü'nün öldürülmesi 1970 yılında gazetelerde böyle yayımlanmıştı.

Uyuşturucu suçlaması Ankara'yı karıştırdı

Kinkel özür dilemedi Tansu Çiller'i uyuşturucu şebekelerini koruduğu iddiasıyla suçlayan yargıçtan özür bekleyen Türkiye, Alman Dışişleri Bakanı'nın özür dilemesiyle yetindi. Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Ömer Akbel, Klaus Kinkel'in Çiller'i telefonla aradığını, gelişmelerden duyduğu "üzüntüyü" ifade ettiğini belirtti. Akbel, Almanya Dışişleri Bakanı'nın, bu olayın iki ülke arasındaki ilişkileri olumsuz etkilememesini umut ettiğini de söyledi. ■ 17. Sayfada

'Baybaşın İngiliz ajanı' Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanı Tuncay Yılmaz, geçen yıl Türkiye'de 4 bin 442 kilogram eroin ele geçirildiğini ve bu miktarın Avrupa'da yakalanan eroinin yüzde 64'ünü, dünyada yakalanan eroinin ise yüzde 40'ını oluşturduğunu açıkladı. Yılmaz, aranan Hüseyin Baybaşın'ın İngiliz polisince ajan olarak kullanıldığını belirtti. ■ 17. Sayfada

Çiller Roma'ya gitti Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Tansu Çiller'in Roma'da yapacağı Türkiye-Avrupa Birliği (AB) görüşmelerinin "uyuşturucu suçlamalarının gölgesinde" geçeceği değerlendirmeleri yapıldı. ■ 3. Sayfada

RP gerilimi tırmandırıyor

Genelkurmay'ın değerlendirmesi

'70 yıllık gelenekten vazgeçemeyiz'

► Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hedef haline getirilmek istendiğini belirten kuvvet komutanları "Türkiye Cumhuriyeti'nin 70 yıllık geleneği vardır. Bunlar, bugünkü dünyaya uygun, çağdaş geleneklerdir. Bunlardan vazgeçilemez. Bunlara yönelik saldırılara hoşgörüyle bakılamaz" değerlendirmesini yapıdılar.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - Genelkurmay Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı ve kuvvet komutanlarının Gölcük'te, "Türkiye'nin 70 yıllık geleneklerinden vazgeçemeyeceği, bu geleneklere yönelik saldırılara tolerans bakılamayacağı" değerlendirmesi yaptığı öğrenildi.

Orgeneral Karadayı ile birlikte Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hikmet Köksal, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Ahmet Çörekçi, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Güven Erkaya, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Teoman Koman, Donanma Komutanlığı Harp Oyunları'nı izlemek üzere geçen hafta Gölcük'e gitmişti. Komutanların Gölcük'te üç gün süreyle birarada olması farklı değerlendirmelere neden olmuştu.

Cumhuriyet'in güvenilir kaynaklardan edindiği bilgiye göre, kuvvet komutanları son günlerde, Kıbrıs'la ilgili gelişmelerin yanı sıra "iç konular" ilgili olarak da çeşitli değerlendirmeler yapıyorlar. Bu değerlendirmelerde şu noktalara dikkat çekiliyor:

Laikliğe karşı hareketler: Türk halkının kaygıları Türk Silahlı Kuvvetleri'nin de kaygılarıdır. Laiklik konusu Türkiye Cumhuriyeti'nin temel taşlarından biridir. TSK bu konudaki kararlı tavrını sürdürecek, uyarıya da devam edecek.

■ Arkası Sa. 17, Sü. 6'da

Korgeneral Doğu Silahçıoğlu'na suç duyurusu ■ 4. Sayfada

RTÜK'e süresiz yayın kapatma yetkisi benimsendi ■ 4. Sayfada

KAZAN'A TEPKİ ARTIYOR - Adalet Bakanı Şevket Kazan, türbana gösterdiği hoşgörüyü mankenlere göstermedi. Kazan'ın sokakta mayo defilesi yapan mankenler hakkında söylediği sözlere tepkiler artıyor. Mankenler, 'teşhircilik' suçlamasının kasıtlı olduğunu belirtiyorlar. ■ 5. Sayfada

Kıyafete çifte standart

Bikini ve mayolarla yapılan sokak defileleri konusunda savcıları yasaları uygulamaya çağıran RP yönetimi, cumhuriyetin laik niteliğinin korunmasına ilişkin yasaların çiğnenmesini teşvik ediyor. Başbakan Necmettin Erbakan'ın Başbakanlık Konutu'nda tarikat ve cemaat önderlerine verdiği iftar yemeğiyle anayasa ve devrim yasaları çiğnendi. Aralarında RP'lilerin de bulunduğu çokeşli milletvekilleri ve cüppe-sarıkla dolaşan tarikatçılar için de yasal hiçbir yola başvurulmadı. ■ 5. Sayfada

Komisyonlarda farklı tepkiler

RP'liler soruşturma komisyonlarında çifte standart uyguluyor. Kaynağı şaibeli malvarlığı, TEDAŞ ve TOFAŞ usulsüzlükleri için kurulan 3 Meclis soruşturma komisyonunda Çiller ve eşi Özer Uçuran Çiller'in yazılı yanıt vermesini yeterli gören RP'liler, Jandarma Genel Komutanı Teoman Koman'ın "tanık" olarak çağrıldığı TBMM Susurluk Komisyonu'na gelmemesine tepki gösterdiler. ■ 5. Sayfada

Özden: Şeriat fiilen egemen

Türkiye'de şeriatın hukuken değil, fiilen egemen olduğunu söyleyen Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden "Bugün çalışma saatlerini cuma namazına göre ayarlayanlar, türban adı altında çarşafı serbest bırakmaya çalışanlar, yarın başka girişimlerde de bulunup cuma ile pazarın yerini değiştirmeye kalkışacaklardır. Demokrasiyi kullanarak demokrasiyi yok etmeye çalışıyorlar" dedi. ■ 5. Sayfada

'Refah tarikatlarla bağlantılı'

Piar-Gallup Araştırma sonuçlarına göre, RP'ye oy veren seçmenin yüzde 31'i "tarikatların laik düzeni tehdit ettiği" görüşünde. Bu oran kamuoyu genelinde üçte ikiyi aşıyor. RP'li seçmenlerin yüzde 13.7'si "partinin", yüzde 38'i ise "partiden bazı kişilerin" çeşitli tarikatlar ile doğrudan doğruya ilişkisi olduğunu kabul ediyor. ■ 4. Sayfada

Cami projesine onay arayışı RP, Taksim'e cami projesini gerçekleştirmek için atak yaptı. Büyükşehir Belediye Meclisi, Erdoğan'ın çağrısı üzerine bugün, 20 ocakta RP'li üyelerin oylarıyla alınan tavsiye kararını görüşecek. Hukukçular, meclisin kararının 'usul' ve 'esas' açısından yasalara aykırı olduğunu savundular. ■ Arka Sayfada

İMAM-HATİP ORDUSU KAPIDA ■ 3. Sayfada

Refah Partisi ile tarikatlar arasında bir bağ var mı?

	Kamuoyu geneli %	RP'li seçmen %
[illegible]	18.4	39.9
[illegible]	32.6	38.0
[illegible]	41.3	13.7
[illegible]	7.7	8.4

Bülent Ecevit

'Çiller kaçakçılara sahip çıktı'

► Türkiye'nin itibarını Dışişleri Bakanı'nın zedelediğini belirten DSP lideri Bülent Ecevit, "Bazı uyuşturucu kaçakçılarına yeşil pasaport verilmiş olması, Dışişleri Bakanı'nın sözleriyle birleşince Türkiye hakkında ciddi kuşkular uyanması doğaldır" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, Avrupa ülkelerinin Türk hükümetine yönelik suçlamalarını değerlendirirken "Alman adaletinin davranışında savunulacak yan görmüyorum. Ancak, Sayın Çiller bazı uyuşturucu kaçakçılarına açıkça sahip çıktı. İktidarda bulunanlar, suçlulara değil, devlete sahip çıkmaları gerektiğini artık idrak etmelidirler" dedi. Çiller'in Dışişleri Bakanlığı döneminde ülkenin itibarının sarsıldığına dikkat çeken Ecevit, "Başbakan olunca Türkiye'nin itibarı ne olur, herkes bunu düşünmeli" uyarısında bulun-

■ Arkası Sa. 17, Sü. 4'te

HÜKÜMET KARŞI KANIT ÜRETEMİYOR ■ 17. Sayfada

Türk-Yunan ilişkileri

Savaşı ABD mi istiyor?

► Ankara'daki üst düzey diplomatlar, ABD'nin stratejik hesaplarının savaşta, Avrupa'dan kopacak olan Türkiye'yi, kendisi altında bir Ortadoğu ülkesi haline getirmek olabileceğine işaret ediyorlar.
[illegible]
■ 9. Sayfada

RUMLARA YENİ RUS FÜZELERİ ■ 9. Sayfada

YARIN

Cumhuriyet'le

GÜNCEL

CÜNEYT ARCAYÜREK

Çözüm 'Yeri' Arayışı

TBMM Başkanlığı'nda bir yılını dolduran Mustafa Kalemli, "milletin karşı karşıya bulunduğu ve bundan sonra bulunacağı meselelerin tek çözüm yerinin TBMM olduğunu" söylüyor.

Kalemli'nin irdelemeleri kesinlikle doğru. Yıllardır parlamenter rejimin sağlıklı yollarda kesintisiz işlemesi için kanıca kararınca savaşım verenlerin görüş ve eğilimleri, elbette Kalemli ile koşut.

Ne var ki demokratik laik cumhuriyetin "karşı karşıya bulunduğu meseleleri" bugün görevde olan

■ Arkası Sa. 17, Sü. 1'de

DGM'de ifadesi alındı

Özel timci Bandırmalıoğlu da tutuklandı

► Özel harekâtçı polis memuru Ziya Bandırmalıoğlu, dün İstanbul DGM'de sorgulandıktan sonra tutuklandı. 'Olrum işlemek amacıyla çete oluşturmak' suçuyla tutuklanan Bandırmalıoğlu, Metris Cezaevi'ne gönderildi. Sedat Bucak'ın korumalığını yapan 5 özel tim görevlisi de daha önce tutuklanmıştı.

■ 17. Sayfada

Sadi Borak öldü Yaşamının büyük bir bölümünü Atatürk'le ilgili araştırmalara ayıran basın şeref kartı sahibi Sadi Borak (Hüseyin Saadettin) dün yaşamını yitirdi. Borak'ın cenazesi yarın TGC önünde yapılacak törenden sonra toprağa verilecek. ■ 4. Sayfada

Hakemler yine çıldırttı Vanspor-Beşiktaş, Trabzon-G.Saray ve F.Bahçe-G.Antepspor maçının hakemleri, verdikleri hatalı kararlarla izleyenleri çileden çıkardılar. ■ Spor'da

BORSA	DOLAR	MARK	ALTIN
Dün [illegible] Önceki [illegible]	Dün [illegible] Önceki 114.900	Dün [illegible] Önceki [illegible]	Dün [illegible] Önceki 1.304.000

GÜNDEM

MUSTAFA BALBAY

Kuzuların Sessizliği...

Ortaklar yoğun bir hafta sonu geçirdiler. Her ikisinin de yapmış olduğu işler, değişik mesajlar içeriyordu.

Baştan başlayalım. Hafta sonu "hastane"likti... Bu kez Bakırköy'ü seçmiş. Bakırköy Devlet Hastanesi'ne eni baston düzenledi. Başhekim Faruk Tercan'dan bilgiler aldı.

Bakırköy deyince benim aklıma ilk, Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'yle, bu kurumun içindeki Alkol ve Madde Bağımlılığı Araştırma ve Tedavi Merkezi (AMATEM) gelir.

■ Arkası Sa. 17, Sü. 8'de

"Teğmen Güçlü'yü öldüren Meclis'te doktor "[7]

İbrahim Doğan, Hüsamettin Cindoruk'un meclis başkanlığı döneminde TBMM'de yarım gün Kulak Burun Boğaz Uzmanı olarak çalışmaya başlamış, Kalemli'nin başkanlığı döneminde de kadroya alınmıştı. Cinayet hükümlüsü olan ya da insan öldüren bir kişi, amacı insanları yaşatmak olan doktorluğu yürütebilir miydi? Tartışmalar bu etik sorun üzerinde yoğunlaştı. Doğan, tartışmalara aldırmadan TBMM'de doktorluğa devam etti.[8]

Güçlü cinayeti sanıklarından Ali Güngör ise, 18 Nisan 1999 Seçimleri'nde MHP'den milletvekili seçildi. TBMM'de çete ve mafyayı soruşturmak üzere kurulan komisyonun başkanlığına getirildi.

Cinayetin işlendiği sırada olay yerinde olan ve silahlı olduğu belirlenen Osman Durmuş ise, doktor olarak yükseldi, doçent oldu ve sonra da MHP listesinden bakanlık koltuğuna oturdu.

İki subayı kimler, niçin korumuştu? Her zaman olduğu gibi bu sorular da yanıtsız kalacak ve unutulup gidecekti.

Necdet Güçlü cinayeti 2000 yılında da gündemdeydi.

Necdet Güçlü cinayetinin failleri arasında adı geçen MHP İçel Milletvekili Ali Güngör'ün "Katil ben değilim, ama kim olduğunu biliyorum" açıklamasıyla başlayan tartışmalarda, Güngör ile birlikte cinayetten yargılanan ve 1 yıl hapis cezası alan ANAP Ankara İl Başkanı Cengiz Atak, Güçlü'yü öldüren merminin bu cinayet davasında yargılanıp ceza alanların silahından çıkmadığını öne sürerek, Güçlü'nün gerçek katilini şöyle tarif edecekti: *"İstanbul'da yaşıyor. Şimdi siyasetin dışında. Kamuoyu kısmen tanır. Türkeş'in ölümünden sonra yapılan ve silahların patladığı olaylı kongrede silah sıkıp kongrenin ertelenmesine kim sebep olduysa doktor Necdet Güçlü'yü öldüren de odur."*

Cengiz Atak, üstü kapalı biçimde, Güçlü'nün gerçek katilinin Ülkü Ocakları'nın kurucu başkanı Aytekin Yıldırım olduğunu iddia etmişti. Ancak aradan 30 yıl geçmişti. Türk Ceza Kanunu'nda dava zamanaşımının en çok 20 yıl olarak belirlendiği, Aytekin Yıldırım gerçek fail olsa bile hakkında dava açılamayacağı söylendi.

Necdet Güçlü'nün eşi Hatice Güçlü, Ali Güngör'ü "Katilin kim olduğunu" açıklamaya çağırdı. Hatice Güçlü, katilin kim olduğunu Meclis'in bulması gerektiğini söyleyerek, Güngör'ün de bildiklerini açıklamasını isteyecekti. 30 yıl sonra ilk defa konuşan, Hatice Güçlü, "O zaman da konuşmadım hâlâ konuşamıyorum. Konuştukça çok yıpranıyorum. 'Devlet halletsin, beni aşar' demiştim o zaman. Uğur Mumcu da çok yazmıştı. Ama içimde uhdeydi. Çocuklar küçüktü olayın peşine düşmek istemedim. Çocukları göstermek istemedim, onlara zarar gelsin istemedim. Evimin kapısını 30 yıl kimse-

[7] Cumhuriyet, 28 Ocak 1997.
[8] Faruk Bildirici, Siluetini Sevdiğimin Türkiyesi, Doğan Kitap Yayınları, 10. Baskı, İstanbul, 2001.

Necdet Güçlü, 1961

ye açmadım."[9] diyecekti.

Eşinin ölümünü bir türlü kabullenemeyen Hatice Güçlü, çocuklarına babalarının öldüğünü hiçbir zaman söylemedi. Çocukları henüz çok küçüktü; Meltem 5, Tayfun ise 3 yaşındaydı. Hatice Güçlü, gece, çocukları uyurken yastıklarının altına çok güzel ambalajlarla sarılı rengarenk, çeşit çeşit şekerler koyuyordu ve sabah uyanıp annelerinin yanına koşarak gelen, "Anne bu şekerler nereden geldi?" diye soran çocuklarına, "Babanız gökyüzünden geldi, size bu şekerleri bıraktı ve gitti" diyordu. Meltem, babasının öldürüldüğünü ancak ilkokul sıralarında öğrendi: *"Annem babamın öldürüldüğünü bize hiç söylemedi. İlkokulda, okumayı öğrenince, dolapları karıştırdım, babamla ilgili gazeteleri buldum. Babamın evdeki diğer resimleriyle gazetelerdeki resimleri karşılaştırdım. Kendi kendime, o gazeteleri okuyarak gerçeği öğrendim. Babamın artık gökyüzünde olmadığını işte o zaman anladım. O günden sonra da annemle bu konuyu hiç konuşmadım."*

Hatice Güçlü, yıllar sonra, kendisine ödenen emekli ikramiyesinin yetim aylığından kesileceğine ilişkin kararın acısıyla sarsıldı. Emekli Sandığı, 19 Şubat 2003'te aldığı yeni bir kararla Necdet Güçlü'nün terör kurbanı olmadığından verilen **"fazladan"** paranın geri alınması için acılı eşe borçlandırma yaptı.

[9] **Ezelhan Üstünkaya, Milliyet gazetesi, 10 Aralık 2000.**

Asteğmen Doktor Güçlü'nün cenazesini subay ve doktor arkadaşları kaldırmıştı.

Fotoğraf: ALTAN BURGUCU

Şimdi devlet vurdu

1970 yılında ülkücüler tarafından öldürülen Tabip Asteğmen Güçlü'nün eşine önce terör kurbanı maaşı bağlayan devlet, şimdi verdiği 10 milyarı geri istiyor

AYDIN HASAN Ankara

Terör kurbanları arasında yer alan Tabip Asteğmen Necdet Güçlü'nün eşi Hatice Güçlü, eşinin öldürülmesinden 33 yıl sonra devletin kendisine çıkardığı borçla ikinci kez yıkıldı. Emekli Sandığı Yönetim Kurulu, Necdet Güçlü'yü "terör kurbanları" listesinin kapsamı dışına alırken, eşi Hatice Güçlü'ye de 10 milyar 521 milyon lira borç çıkardı.

1970'li yılların kanlı kit terör ortamının fitilini ateşleyen önemli olaylardan biri de, Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde (GATA) görevli Güçlü'nün Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne gittiği sırada öldürülmesi olayı oldu. 13 Nisan 1970'te, MHP'li eski Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un da aralarında bulunduğu 10 dolayında ülkücü, bir kamyonetle Tıp Fakültesi'ne baskın yaptı. Eylem sırasında Selim Ölçer kaçarılırken, Güçlü, Ülkü Ocakları Talebe Birliği Başkanı İbrahim Doğan ve daha sonra Ülkü Ocakları Başkanlığı ile 1999 seçimlerinde MHP'den milletvekili seçilecek olan Ali Gungor'un silahlarından çıkan kurşunla beyninden vuruldu. Yaşamını yitiren Güçlü'nün eşi Hatice Güçlü'ye, 9 Mayıs 1972'de, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) vazife malulluğü aylığı bağlandı. Emekli Sandığı, 1991'de çıkan 3713 sayılı terörle mücadele yasası kapsamında Güçlü'yü terör kurbanları kapsamına alarak, Hatice Güçlü'nün aldığı aylığı yükseltti.

Ancak, Emekli Sandığı Yönetim Kurulu, 19 Şubat 2003'te ilginç bir karar alarak, Güçlü'yü terör kurbanları arasından çıkardı. Kararda, "Güçlü'nün öldürülme olayının sanıkları mahkemece terör suçlusu kabul edilmediklerinden genel müdürlük işlemsile yapılan terörle mücadele yasası uygulanması işleminin iniptaliyle dul ve yetimleri haklarında TSK vazife malulluğü aylığı ödenmesine devam edilmesi kararlaştırılmıştır" denildi.

Bu karardan sonra Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü Tahsisler Daire Başkanlığı, Güçlü'ye bir yazı gönderdi. Yazıda, "Fazla ödenen emekli ikramiyesi farkınız aylık farklarınız tutarı 10 milyar 521 milyon 420 bin lira adınıza borç çıkarılmıştır. Anılan borcunuza karşılık Temmuz 2003 devre üç aylıklarınızdan itibaren dörtte bir oranında tahsilata başlanacaktır" denildi.

Tahsisler Daire Başkanlığı'ndan Hatice Güçlü'ye gönderilen yazıda, **"Fazla ödenen emekli ikramiyesi farkınız, aylık farklarınız tutarı 10 milyar 521 milyon 420 bin lira. Borç yetim aylığından kesilecek"** denildi. Açılan dava sonucunda, Ankara 2. İdare Mahkemesi, Emekli Sandığı Yönetim Kurulu'nun terör kurbanı Tabip Asteğmen Necdet Güçlü'yü terör kurbanları listesinin kapsamı dışına alarak maaş kesimine giden karar ve işlemleriyle ilgili yürütmeyi durdurma kararı verdi.

Hatice Güçlü, yeni faille ilgili olarak AİHM'ye başvurabileceklerini, AİHM'nin de 'görevi ihmal' den devlet aleyhine 'tazminat' ödenmesine karar verebileceğini biliyordu. Katilleri vicdanlarına bırakan Hatice Güçlü, gerçeğin devlet tarafından açıklanmasını bekledi durdu...

Hatice Güçlü'nün şimdi iki torunu var; günlerini onlarla birlikte geçiriyor...

Hatice Güçlü:

"Ben, o insanları vicdanlarına bıraktım!"

- Bize Necdet Güçlü'den söz eder misiniz?

Necdet eviyle, çocuklarıyla çok ilgili bir babaydı. Ülkesini çok sever; eşe, dosta, fakire, fukaraya yardım etmeyi de çok severdi. Güzel sanatlara çok büyük bir ilgisi vardı. Çok iyi resim yapardı. Resim, hayatında çok önemli bir yer edinmişti. Gülhane Askeri Tıp Fakültesi 2. sınıf öğrencisiyken, Hacettepe Üniversitesi'nde resim etütlerine katılmaya başladı. Burada İhsan Doğramacı ile tanıştı. İhsan Doğramacı, onun yeteneğini gördü ve doktor olduğunu öğrenince çok şaşırdı. Hacettepe Tıp Fakültesi'nde öğrenimine devam etmesini istedi. Necdet, ondan sonra tıp öğrenimine burada devam etti. Öğrenciliği sırasında resim yaparak geçimini sağladı. Necdet, ülkemize çok faydalı olabilecek bir insandı. Ülkemiz için de, çok büyük bir kayıp olduğunu düşünüyorum.

- Nasıl tanıştınız?

Ben, 1940 yılında Kıbrıs'ın Lefke kasabasında doğdum. Ortaokuldan sonra koleje gitmeye başladım. 2. sınıftayken, Türkiye'de parasız yatılı okumak için açılan sınava girdim ve kazandım. Kazanan 5 öğrenciden biriydim. O zamanki adı İsmet Paşa Kız Enstitüsü'ydü. Bütün sıkıntılarıma rağmen, ben, başladığım ve isteyerek geldiğim bu okulu bitirmek zorundaydım. Sonunda öğretmen olmak vardı; Türkiye gibi güzel bir ülkede yaşamak vardı. Bütün bunlardan dolayı sabretmek gerektiğine inanıyordum.

İki yıl İsmet Paşa Kız Enstitüsü'nde okuduktan sonra, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'na geçtim. Geçen bu yıllar içinde her şeye alışmıştım. Okula, derslere, arkadaşlarıma ve çevreme uyum sağladım. Hatta yatılı okul hayatını çok sevdim. Sosyal faaliyetler ağırlıklıydı. Diğer okullarla münazaralar, tiyatrolar, müzik faaliyetleri yapılırdı. Benim hayatımın dönüm noktası olan olay 2. sınıfta oldu. O yıl, yani 1957-58 öğretim yılında, okulumuzda Asya gribi salgını başladı. Arkadaşlarımızın çoğu gribe yakalandı. Ayakta kalabilenler çok azdı. Bunlardan birisi de bendim. Hasta olmayanlara okul doktorumuz önlem olarak kininli aspirin verdi. Ancak bu ilaç bana dokundu. Yüzüm, ellerim şişti. İlaç zehirlenmesi teşhisi ile Numune Hastanesi'ne yatırıldım. 15 gün kadar hastanede kaldım. Kıbrıslı arkadaşlarım hafta sonlarında

beni ziyarete geliyorlardı. Gelen arkadaşlarımdan birinin yanında, erkek arkadaşı Erdoğan Turgut vardı. Erdoğan Bey de benim hastalığımla çok ilgilendi. Başka bir gelişinde, yanında, çok yardımsever arkadaşım diye tanıttığı Necdet de vardı. Necdet, o zaman tıp öğrencisiydi. Sonra, Necdet sık sık ziyaretime geldi. İyileşip hastaneden çıktıktan sonra da okula ziyaretime geldi ve bir hafta sonra da çıkmaya başladık.

Hafta sonları arkadaş grupları ile okul çaylarına gidip dans edip eğleniyorduk. O zamanın eğlenceleri okul çayları idi. Necdet'le arkadaşlığımız zamanla aşka ve sevgiye dönüştü. Necdet hem okuyor, hem de okul yıllıklarının karikatürlerini yaparak para kazanıyordu. Para durumu bayağı iyiydi. Hatta sömestr tatillerinde gruplar yaparak İstanbul'a gider eğlenirdik.

Böylece biz hem okumayı, hem para kazanmayı hem de aşkı ve sevgiyi bir arada yürüterek son sınıfa geldik.

Bu arada Türkiye siyasi olaylardan dolayı çok karışıktı. Ankara'da da sık sık öğrenci yürüyüşleri oluyordu. Bizim okul bu olayların dışında kaldı hep... Buna rağmen 1960 ihtilali öncesi bütün öğrencilerin yollukları verilerek, bizleri memleketlerimize gönderdiler. Necdet de Konya'ya gitmişti. Bundan sonra birbirimizi kaybettik. Haberleşemiyorduk. Onun nerede olduğunu bilmiyordum. Günler gelip geçiyordu...

İhtilalden sonra, okula tekrar döndük. Necdet'ten gelen mektuplar okulda birikmişti. Ben o zaman onun Konya'ya gitmiş olduğunu öğrendim. Necdet, Ankara'ya dönünce yeniden birbirimizi bulduk. Artık geçen her günün bizim için daha değerli olduğunu anladık.

- Ne zaman evlendiniz?

1960 yılı Haziran ayında mezun olup, öğretmen olarak Kıbrıs'a döndüm. Necdet ise son sınıftaydı. Bir sömestr tatilinde Konya'ya gittiğinde ailesi, bir kızla nişanlanması için ısrar etmiş ve Necdet'in hafif alkollü olduğu bir akşam bunu kabul ettirmişler ve nişanlanmış. Ancak, Necdet bu nişanı hiçbir zaman kabullenememiş. Kısa bir süre sonra da yüzüğü geri vermiş. Aile baskısından kurtulmak için bir yıl Türkiye'yi dolaşarak olayı unutmaya çalışmış.

Daha sonra ailesine, o kızı hiçbir zaman istemediğini; Kıbrıs'a gidip benimle evleneceğini ve beni çok sevdiğini söylemiş. Her ne kadar o dönemde Kıbrıslılara biraz yabancı gözüyle bakılsa da, onlara bunu kabul ettirmiş.

Sonra, Necdet Kıbrıs'a geldi ve beni istedi. Bu defa da benim ailem karşı çıktı. Ancak ben aileme kabul ettirdim. Ve biz 26 Ekim 1963'te Kıbrıs'ta evlendik.

Haziran 1969

Ben o zaman 3 yıllık öğretmen idim. Necdet de yeni doktor olmuştu. Magosa Kız Enstitüsü'nde ve Namık Kemal Lisesi'nde çalıştım ve kendime küçük bir araba satın aldım.

Evlendikten kısa bir süre sonra mesleğimden istifa ederek Ankara'ya döndük. Aydınlıkevler'de müstakil şirin bir ev tuttuk. Bu benim Necdet'le paylaştığım ve mutlu günlerimizin geçtiği ilk evimizdi. Fazla bir eşyamız olmamakla beraber çok mutlu günlerimiz bu evde geçti.

- O yıllardan kalan, unutamadığınız bir anınız var mı?

O zamanlar operayı çok seviyordum. Sık sık gidiyorduk. Tiyatroya ve yemeğe de giderdik. Arada arkadaşlarla da buluşup, müzikli yerlere gidip

eğlenirdik. Yine bir akşam operaya gitmiştik. Opera sanatçısının sesini beğenmeyip, oturduğumuz yerden öyle güzel bir arya söylemişti ki, herkes onu alkışlamıştı. Sevinemeden görevliler bizi dışarıya attı. Necdet'in çok güzel bir sesi vardı. Hala o ses kulaklarımda....

Arada, ağız armonikası ve akordiyon çalardı. canı istediği zaman da, hiç ders almadığı halde, keman bile çalardı. Çok güzel resim ve heykel yapardı. Pazar günleri o resim yapar, ben de renk uyumunda ona yardımcı olurdum. Birlikte çok güzel vakit geçiriyorduk. Her yerde ve her şekilde büyük bir aşk yaşadığımızın da farkındaydık.

Hacettepe'de sık sık gece nöbetleri oluyordu. Ben de yalnız kalamıyordum. Bir gün Hacettepe'de doktorların odasında oturup eşimi bekliyordum ki, Sayın İhsan Doğramacı'nın geldiğini gördüm.

"Ne o, buralardasın Hatice," deyince, "Kocama çok sık nöbet koymayın, ben geceleri evde yalnız kalmaya korkuyorum. Hem daha biz yeni evli sayılırız," dedim. O günden sonra Necdet'e gece nöbeti konulmamıştı. Sayın İhsan Doğramacı, Necdet'i çok seviyordu. Bir gün onun, memleketine ve milletine çok faydalı bir insan olacağına inanıyordu. Ayrıca arkadaşları tarafından da çok sevilen bir insandı. O sıralarda da Amerika'ya ihtisasa gitme durumumuz da vardı.

- Yurtdışına ne zaman çıktınız?

Öyle hızlı yaşıyorduk ki, sanki 70 yılı 8-9 yıla sığdırma çabası var gibiydi. Necdet bir gün eve geldi ve Amerika'ya gitme işimizin olduğunu söyledi. Mersin gümrüğünde duran arabamızı aldık ve bir doktor arkadaşımıza sattık. Arabanın parasını benim yol param yaparak 1964 yılının Aralık ayında Amerika'ya gittik. O sırada ben 7 aylık hamile idim.

Önce İngiltere'de 15 gün kadar kalıp orayı gezdik. Sonra, Kanada'ya uçtuk. 7 aylık hamile olduğum için az kalsın bizi sınır dışı ediyorlardı. 7 ayı doldurmuş olanları kabul etmiyorlardı. Neyse ki bizi kabul ettiler.

Montreal ışıl ışıl bir şehirdi. Uçaktan çok güzel bir görünümü vardı. Birkaç gün sonra eşyalı bir ev bulup yerleştik. Necdet de ertesi gün Rehabilitasyon Enstitüsü'ne gidip işe başlamıştı. İhtisasını burada protez atölyesinde 2.5 yıl süre ile yapacaktı. Resim ve el mahareti kuvvetli olduğu için burada kısa sürede yaptığı işlerle çok beğenildi. Bu arada İngilizce'yi ilerletmek için de gece kurslara devam ediyorduk.

28 Nisan 1965'te kızımız Meltem dünyaya geldi. Çok güzel bir bebekti. Daha büyük bir eve taşındık. Geceleri Necdet hep İngilizce çalışıyordu, ben de bebekle ilgileniyordum. Tatillerde Amerika'ya geçip buraları da görüp tanımak istiyorduk. Ben hiç beğenmemiştim. Makine gibi çalışan insanlar ve

suni güzelliklerle kaplı bir şehir. Her fırsatta şu ihtisas bitse de memleketimize dönsek diye dört gözle bekliyorduk.

İhtisasın bitmesine artık az kalmıştı. Necdet her şeyi iyice öğrenmişti. Yaptığı protezler hastane tarafından çok beğeniliyordu. Eski hastalar yeniden takma bacak ve el yaptırmak için hastaneye başvuruyordu. Hastane bize, orada kalıp çalışmak için çok para vermişti. Buna rağmen kabul etmeyip bir an önce Türkiye'ye dönmek için gün sayıyorduk. İkimiz de oraları düşündüğümüz gibi bulmamıştık. Biz Türkiye'ye aşık iki insandık. Nerede bizim duygu yüklü insanlarımız, deyip duruyorduk. Yoldaki simitçiyi bile özlemiştik. Buralarda ölsen ya da düşsen kimse dönüp yüzüne bakmaz. Boşuna dememişler, her kuş kendi vatanında öter.

- Ne zaman Türkiye'ye döndünüz?

Hastanenin bize teklif ettiği çok yüklü ücretleri kabul etmeyerek, 1967 yılında Türkiye'ye döndük. İkinci çocuğumuza 6 aylık hamile idim. Ankara'da Tunalı Hilmi Caddesi'nde bir ev kiralayıp orada yaşamaya başladık. Bu ev bana Montreal'deki küçük evlerden sonra büyük ve lüks gelmişti.

- Nasıl bir yaşam sürüyordunuz?

Çok mutlu bir hayatımız vardı. Arada tartışsak da aramızdaki sevgi ve aşk tatlılığa götürüyordu. Evlilikte aşk geçici diyorlar, inanmıyorum. Gittikçe içimizdeki sevgi, çocukların sevgisi ile de daha çok büyüyor, vazgeçilmez bir tutkuya dönüşüyordu. Her gün hastaneye giderken bir seyahate gidecekmiş gibi onu uğurluyordum. Hatta bir gün, yanımdaki yardımcı kadın "Beyefendi seyahate mi gidiyor?" diye sormuştu.

26 Ekim 1967'de oğlumuz Tayfun dünyaya geldi. Sarı ve beyaz güllerle Necdet'in hastaneye gelişini hiç unutamıyorum. Çok kocaman bir gül buketiydi.

- Olay nasıl oldu?

12 Nisan 1970 tarihine kadar her şey çok iyi gidiyordu. Kendi memleketimizde olmanın sevinci içindeydik. Çok güzel anlaşıyorduk. Hacettepe Hastanesi'nde Necdet için büyük bir bölüm ayrılmıştı. Bunun bir kısmı protez atölyesi içindi. Amerika'dan protez atölyesi için çalıştırılmaya hazır yeni aletler ve makineler getirilmişti. Bu bölüm için çok yatırım yapılmıştı. Memleketimizin buna çok ihtiyacı vardı. Necdet, bir arkadaşını (Hidayet Erdem) yanına almıştı. Fakirlere ve yaşlılara çok yardımcı oluyordu. Bunun için kısa

Meltem'in doğum günü. Cebeci Asri Mezarlığı, 28 Nisan 1970.

sürede kendini çok sevdirmişti. Bu aletleri kullanmayı bilen başka kimse olmadığı için, askerliğini Ankara'da Gülhane Askeri Tıp Hastanesi'nde yapması sağlanmıştı.

Askerliğini Ankara'da yapmasına çok sevinmiştik. Sabahları Gülhane'ye gidiyor, öğleden sonraları da Hacettepe'de derse giriyor ve hastalarına bakıyordu. Günler böylece akıp gidiyordu.

1970 yıllında Ankara yine karışık günler yaşıyordu. Her yerde öğrenci olayları oluyor, bombalar patlıyor, silahlar atılıyordu. 13 Nisan 1970 günü, Necdet, Gülhane'den Hacettepe'ye giderken İhtisas Hastanesi'nin önündeki öğrenci çatışmalarının içinde kalıverdi ve atılan bir kurşun Necdet'e rastlayarak ölümüne neden oldu.

- Olaydan nasıl haberiniz oldu?

Ben, evimizde çocuklarımla onun öğle yemeğine gelmesini beklerken, Sayın İhsan Doğramacı ve birkaç doktor arkadaşı gelerek acı haberi verdiler. İnanamadım, kabullenemedim, yıkıldım...

Beni alıp Hacettepe'ye götürdüler. Onu gösterdiler, yüzü gülüyor gibiydi ve sanki bana, "kaldığın yerden yaşamaya devam et" diyordu. O gün bugündür kaldığım yerden, gücümü kaybetmeden devam ettim. Çocuklarım çok küçüktü. Kızım 5, oğlum 3 yaşında idi. Çalışmıyordum da...

Ne yapacağımı düşünürken, Sayın İhsan Doğramacı ve doktor arkadaşları eve geldiler. Bana, Necdet'in evinin bozulmasını istemediklerini, Kıbrıs'a dönmeyip Türkiye'de kalmamı ve öğretmenlik olan mesleğime yeniden başlamamı istediklerini söylediler. Her konuda bana yardımcı olacaklarına söz verdiler ve gerçekten çok yardımcı oldular. Bir ay gibi kısa bir sürede, Kıbrıs'tan ailemden gelen ve hastaneden toplanan para ile oturduğum bu evi almama yardımcı oldular.

- Otuz yılı aşkın bir süre suskun kaldınız; şimdi, olay ile ilgili söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Bu konuları konuştukça, inanın sağlığım bozuluyor. Onca yıl geçtiği halde olayın sıcaklığını halen içimde hissediyorum. Böyle şeyler unutulmaz. Kötü şeyler de iyi şeyler gibi unutulamaz, iz bırakır. Ben, o insanları vicdanlarına bıraktım. Onları devlet cezalandırsın, dedim. Dedim ki, bunlar önemli konular, beni çok aşıyor. Duruşmalara hiç katılmadım. Katili görmek ve karşılaşmak istemiyordum. Çocuklar küçüktü, olayın peşine düşmedim, onlara zarar gelsin istemedim. Necdet'ten sonra çok ağır bir hayat yaşadım; büyük mücadele verdim; büyük acılar yaşadım. Yola devam etmem gerekiyordu, ben de yola devam ettim. Çocuklarıma her zaman resim yaptırdım, babalarının ölümünü pek anlatmadım, ilgilerini başka yöne çektim. Dengeleri bozulmadan üniversiteyi bitirmelerini sağladım.

- Daha sonra ne yaptınız?

Öğretmenlik görevime Atatürk Kız Teknik ve Meslek Lisesi'nde başladım. Çocuklarımı da iyi bir yuvaya verdim. Daha sonra da okulun yuvasına devam ettiler.

Önümde çok zor ve çetin bir hayat vardı. Yılmadan, çok çalışmam gerektiğini biliyordum. Artık her iş bana bakıyordu. Kendimize ve sağlığımıza çok dikkat etmemiz gerekiyordu. Sabahları çocuklarımla evden çıkıyor, onları okulun yuvasına bırakıyor, ben de okula gidiyordum. Akşam da beraber

eve dönüyorduk. Alışveriş yapmak, yemek yapmak, çocuklarla ilgilenmek hep bu saatlere kalıyordu.

Yaz aylarını Kıbrıs'ta ailemin yanında geçiriyorduk. Zaten başka yere gidecek paramız da olmuyordu. 1974 yılının Temmuz ayında da yine çocuklarımla Kıbrıs'a tatilimizi geçirmek için gitmiştik. Bir hafta kadar sonra, bir sabah silah sesleri ile uyandık. Evimiz iki katlı idi. Ne var, ne oluyor diye yukarıya çıktığımda Rum askerleri gördüm. Çok yakınımızdaydılar.

İnip çocukları alıp Türk uyruklu pasaportlarımızı saklayarak, bütün ev halkı sinema salonuna gitmek için evden ayrıldık. Yolda büyük korkular yaşadık. Çünkü bir taraftan bombalar atılıyor, bir taraftan da silah sesleri hiç susmuyordu. Hatta vurulup yere düşenler oluyordu. Birden bire kendimizi savaşın içinde bulduk, leblebi gibi bombalar atılıyordu. Neyse ki bizlere bir şey olmadan sinemaya geldik. Bir de ne görelim, bütün Lefke halkı sinemayı doldurmuştu. Gece halk bağırıyordu. Pencereleri, kapıları açmayın, ışık görünmesin diye. Yoksa, hepimizin sinemada olduğu anlaşılırsa atılan yangın bombaları hepimizi öldürebilirdi.

Üç akşam sinema salonunda, yerlerde yatarak ve çocukların da üstlerini örterek uyuduk. Tabii hep heyecan, korku ve panik içinde. Arada eve kaçarak Kıbrıs'ın meşhur hellim peynirini ve ekmek alıp gelirdik. Çocukları doyurabilmek için.

Bu arada yollar ölülerle doluydu. Ölüm pahasına da olsa yiyecek taşıyan kişiler de vardı.

Herkes bir şeyler konuşuyor, "Esir olduk, Rum askerleri kapıda" diyorlardı. Çocuklar da korku içindeydiler. Daha sonra sinemadan dışarı çıkmamız istendi. Bir de ne görelim, Rum askerleri denilen kişiler 16-17 yaşlarındaki çocuklar değil mi? Utancımdan kıpkırmızı oldum. Nasıl olur da bu kadar küçük çocuklar bizi esir alır diye.

Sinema salonundan çıktığımızda yukarı çarşının Rum askerleri ile dolu olduğunu gördük. O andaki üzüntümü hiç unutmuyorum. Her şeyin çok üstündeydi. Esir alınmıştık. Bu duygu çok kötü ve üzüntülerin en büyüğü idi. Cami yanıyordu. Herkes bağrışıyor, ne yapacağını bilmezlik içinde bekleşiyordu. Rum askerleri, bize yanmakta olan caminin içine girin diye bağırıyorlardı. Sonra halkın haykırışları karşısında camiye sokmaktan vazgeçip, biz kadınları ve çocukları bağdaş kurdurup yerlere oturttular. Erkekleri de alıp götürdüler. Bir bağrış ve feryat da o zaman koptu. Herkes, "Onları öldürmeyin!" diye bağırıyordu.

Üç gün çoluk çocuk sokaklarda böyle yaşadıktan sonra bizleri evlerimize yolladılar. Fakat, istedikleri an kapıyı vurup içeri girebiliyorlardı.

Bir gün yemek yerken aniden kapı vuruldu ve Rum askerleri içeri girdiler. Arkam dönüktü; çocuklar da büyük zeytin küpleri içinde saklıydılar. Birisi arkamdan saçımı çekerek Rumca, "Senin kocan nerede?" diye sordu. Ben

de, "Öldü!" dedim. "Yalan söylemiyorsun değil mi?" dedi. Ben de "Hayır!"dedim, sonra çıkıp gittiler. Ama bunlar çok korku dolu anlardı.

Bir gece silah sesleri, kırbaç sesleri ve çığlıklar duyduk. Kardeşim, "Türkleri kesiyorlar, sıra bize de gelecek" diye korkuyla bağırıyordu. Çünkü buna benzer olayların 1963'te de yaşandığını hep söylerdi, kardeşim.

O gece hiç ışık yakmadık. Sessizce bekleştik. Ertesi gün, öğleye doğru tank sesleri ile Rum askerlerinin hızla kaçtıklarını duyduk Türk askerlerinin tanklarla Lefke'ye girişini gördük. Türk askerleri tankların üzerinde...

Bu defa ortalık sevinç çığlıkları ve alkışlarla çınlıyordu. Çok şükür kurtulmuştuk.

Kısa bir süre sonra o kabuslu karanlık günler gerilerde kaldı ve çocuklarımla ben Türkiye'ye, vatanımıza, evimize kavuştuk.

- Çocuklarınız ne yaptı, nerede okudular?

Meltem, ODTÜ Mimarlık Bölümü'nü kazandı. İki yıl sonra da Tayfun yine ODTÜ'nün Endüstri Ürünleri Tasarım Bölümü'nü kazandı. Böylece iki çocuğumda hiç sene kaybetmeden istedikleri bölümde okumaya başladılar. Meltem okulunu 4 yılda bitirdi. Tayfun da üçüncü sınıfın sonunda Onur Belgesi aldı.

1985-86 öğretim yılıydı. Yine yaz tatili geçirmek üzere Kıbrıs'a gitmiştik. Bir sabah uyandım ki, Tayfun odasında yok. Bir de ne duyayım! Oğlum, geç saatlerde arkadaşları ile gittikleri yerden dönerlerken trafik kazası geçirmişler. Arabanın içindeki üç kişi hemen ölmüş. Bir kişi de yaralı olarak hastaneye kaldırılmış. Hemen hastaneye koştuk. Ne yazık ki ölenlerden birinin oğlum Tayfun olduğunu öğrendik. Yere yığıldım, bayılmıştım... Allah'ım bu ne büyük bir acı ve üzüntü idi.

Günler, aylar böylece gelip geçiyordu. İnsanlara değer verdikçe karşılığı size başka şekilde de dönüp geliyordu. Yardım etmekten çok mutlu oluyordum. Bana yardım eden de çok olmuştu.

Oğlumu kaybettikten sonra artık okulda çalışamaz olmuştum. Okulun yuvasında büyümüştü. Sanki her yerde o vardı. Emekli oldum. Kızım da o yıl mezun oldu. Asistanlık sınavını kazandı ve Hacettepe Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak işe başladı. 1989 yılında evlendi.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Ailemin ve arkadaşlarımın desteğinin çok büyük olmasına rağmen Necdet'in yerini hiç bir şey dolduramadı. Her zaman yanımızda olduğunu hissetsek de, yokluğu çok içimize koyuyordu. Daha çok da yokluğunu, önemli günlerde hissediyorduk.

Hayatta doğru olduğuna inanarak yaptığım şeyler beni çok mutlu ediyor. Bir şeyler başarmışsam, bunu çevrem ve arkadaşlarımla olan ilişkilerimin iyi olmasına borçluyum. İnsanlara çok güveniyorum. Şimdiye kadar güvenimi kimse sarsmadı. Eğer siz insanlara inanıp güvenirseniz ve bir şeyler verirseniz onlar da size yardımcı olurlar.

Bu söyleşiyi okuyan herkesin birbirini sevip, yardım etmesini istiyorum. Göreceksiniz ki güzel gitmesini istediğiniz bütün işleriniz daha kolay yürüyecektir.

Bunları insanlara bir faydam olsun diye anlattım. Umarım okudukça, olaylara bakış açınız değişir. Birbirini seven, yardım eden ve birbirine güvenen insanlar çoğalır. Zamanla göreceksiniz ki, paranın bile halledemediği birçok işleriniz kolaylıkla halledilecektir. Yeter ki doğrulardan ayrılmayın. Ve her zaman olduğunuz gibi görünün...

Unutmamak gerekir ki hayatta, yalnız hiçbir şey yapılamıyor. Her zaman insanların birbirlerine ihtiyaçları vardır. Buradan yola çıkılırsa hayatta başarılmayacak hiçbir şey yoktur. Yaşamak her şeye rağmen çok güzeldir.

Buradan bütün insanlara sesleniyorum. Önce insanlara güvenin ve birbirinizi sevin. Siz güvenip severseniz, onlarda size güvenip severler. Sevginin aşamayacağı zorluk yoktur. Herkes birbirine güvenip, birbirini sevse belki dünyanın bugünkü durumu bile değişebilir.

Eylül 2006

Uğur Mumcu

GİZLİ ÖRGÜT MÜ?..

Ülkü Ocakları Genel Başkanlığı'ndan geçen hafta istifa eden Sami Bal'ın, Ankara Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nin, 5.11.1974 gün ve 1974/133 esas, 1974/557 karar sayılı gerekçeli hükmü ile, adam öldürmek, adam öldürmeye teşebbüs ve ruhsatsız tabanca taşıma suçlarından mahkûm olduğu ve Af Yasasından yararlanarak salıverildiği anlaşılmıştır. MHP Başkanı Alparslan Türkeş, Bal hakkındaki kararının kesinleşmediğini ileri sürmüşse de, kararın, Yargıtay yoluna başvurulmadığı için kesinleştiği de ortaya çıkmıştır. Bu konuda Türkeş de, Sami Bal da açıkça yalan söylemişlerdir.

Bugün bir başka karara göz atalım...

Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 30.9.1974 gün ve 1974/91 esas, 1974/486 sayılı gerekçeli hükmünde, bir başka Ülkü Ocakları genel başkanının mahkûmiyet hükmü yer almaktadır: Dr. Necdet Güçlü 13.4.1970 tarihinde, Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan ve Ali Güngör tarafından tabancayla vurularak öldürülmüştür. İbrahim Doğan ve Ali Güngör, Af Yasasından yararlanarak cezalarından kurtulmuşlardır. Ali Güngör, cezaevinden çıktıktan sonra, MHP Gençlik Kolları Genel Başkanlığına getirilmiştir. İbrahim Doğan ve Ali Güngör haklarındaki karar, Yargıtay yoluna başvurulmadığı için kesinleşmiştir. Kararın bir bölümünü birlikte okuyalım:

– Emanet 1970/814 sırasında kayıtlı, sanık İbrahim Doğan'dan zapt edilen 6815296 No'lu tabanca ve mermilerin, Teğmen Fehmi Altınbilek adındaki şahsa, 6815248 No'lu tabancanın Teğmen Mustafa İlerisoy adındaki başka bir şahsa ait olduğu anlaşıldığından, her iki tabancanın da sahiplerine geri verilmesine...

Demek oluyor ki, Ülkü Ocakları Başkanı İbrahim Doğan, cinayeti, bugün yüzbaşı rütbesiyle görev yapan Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy adlarındaki subayların silahlarıyla işlemiştir...

Bu silahlar ya Ülkü Ocakları Genel Başkanı'nca bu subaylardan çalınmıştır, ya da silahlar bu subaylarca Ülkü Ocaklarına verilmiştir. Adı geçen subaylar silahlarının çalındığına ilişkin bir şikâyette bulunmamışlardır. Eğer silahlar çalınmış olsaydı, savcılığın bu konuda da soruşturma açması gerekirdi. Soruşturma açılmadığına göre, sicil sayıları verilen ordu malı silahlar, Yüzbaşı Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy tarafından Ülkü Ocakları genel başkanına verilmiştir. Cinayet bu silahla işlenmiştir. Öyleyse, acaba neden hiçbir askeri savcı, bu subaylar hakkında hiçbir işlem yapmamıştır? Neden?..

Nedeni açık. Çünkü hiçbir sıkıyönetim savcısı, Ülkü Ocaklı katilleri yargı-

Asteğmen Doktor Necdet Güçlü'nün cenazesini subay ve doktor arkadaşları kaldırmıştı.

lamak istememiştir. Sami Bal hakkındaki dosya da, İbrahim Doğan hakkındaki dosya da, sıkıyönetim mahkemelerince kabul edilmemiştir. Çünkü, "ülkücü gençleri" devletin güvenlik kuvvetlerine yardımcı olarak selamlayan Hâkim Albay Saadettin Üçüncüoğlular, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Adli Müşavirliği'ndeydiler... Çünkü Ali Elverdiler, sıkıyönetim mahkemelerinde başkanlık yapıyorlardı... Çünkü, Askeri Savcı Abdülbaki Tuğlar, iddia makamında oturuyorlardı... Çünkü, Alparslan Türkeş'in akrabası Şahap Homrisler, Milli İstihbarat Teşkilatı Hukuk Müşaviri olarak görev yapıyorlardı. Nedeni bu...

Şimdi, başta sıkıyönetim mahkemelerinde görev yapan askeri yargıç ve savcılarının vicdanlarına sesleniyorum. Neden, Ülkü Ocaklarının cinayetlerini yargılamadınız? Neden? Aynı yargıç ve savcıların hukuk namuslarına sesleniyorum. Silahları Ülkü Ocakları genel başkanında bulunan iki subay, Askeri Ceza Yasasına, Ceza Yasasına göre suç işlemiş değiller midir? Herhangi bir subayın silahı, Dev-Genç Başkanı Ertuğrul Kürkçü'nün elinde olsaydı, sorarım sizlere, hangi maddeleri uygulardınız? 146 mı? 141 mi? 168 mi? 169 mu?..

Bir gerçek bütün çizgileriyle ortaya çıkmaktadır.

Sami Bal, Nail Karaçam'ın katilidir. Ülkü Ocakları Genel Başkanlığı'na getirilmiştir. İbrahim Doğan Ülkü Ocakları Genel Başkanıdır ve Dr. Necdet Güçlü'yü öldürmüştür. Dr. Necdet Güçlü'yü öldüren öteki sanık, Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kolları genel başkanlığına getirilmiştir. Bundan da önemlisi, Ülkü Ocakları genel başkanının elinde bulunan tabanca ve mermilerin Silahlı Kuvvetlerde görevli iki subaydan alınmış olmasıdır. Acaba, Ülkü Ocakları, içinde bazı subayların da bulunduğu bir "gizli örgüt"ün yasal adı mıdır? Acaba, "kontrgerilla" adlı gizli örgüt ile Ülkü Ocakları arasında bir ilişki söz konusu mudur? Bazı sıkıyönetim savcı ve yargıçlarının, belirli kararlardan sonra birer birer görevlerinden alınmaları ve yerlerine Alparslan Türkeş'in

siyasal doğrultusunda kararlar veren askeri yargıçların getirilmesi, bu örgütsel ilişkilerin bir sonucu mudur?

12 Mart döneminde kurulan sıkıyönetim mahkemelerinde, neden, ülkücü saldırganların cinayet suçları yargılanmamıştır? Bunun yanıtını kamuoyu öğrenmek ister. Evet neden bu cinayetlerin sanıkları sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmamıştır? Neden Ülkü Ocaklarına silah veren subaylar hakkında hiçbir işlem yapılmamıştır? Evet neden? Soruyorum, hangi hukuksal gerekçeyle, hangi yasal dayanakla, hangi vicdanla, neden? Niçin? Nasıl Nasıl?!!..

(Cumhuriyet, 6 Şubat 1976)

PEKİ BU SİLAHLAR?..

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, cephe hükümetinin güvenoyu almasından bir yıl sonra, öğrencilerin silah taşımalarının önleneceğini açıkladı. Hiç şüphesiz, bu açıklama, cephe hükümeti için olumlu bir davranıştır. Son bir yıl içinde, 39 kişi siyasal nedenlerle öldürüldükten sonra, İçişleri Bakanı da daldığı derin uykudan uyanarak,

- Öğrencinin silah taşıması kesinlikle önlenmeli... demektedir.

Kendilerine, bütün içtenliğimizle,

- Sabah şerifleri hayrolsun... dedikten sonra, başarılar dilemeyi görev sayarız.

Asiltürk silah sorununa el atmışsa, biz de kendisine, bir dava dosyasıyla iki tabancadan söz edelim:

Ülkü Ocakları eski Genel Başkanlarından İbrahim Doğan, 1970 yılında, sonradan Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kolları Başkanlığına getirilen Ali Güngör ile birlikte, Dr. Necdet Güçlü'yü tabanca kurşunuyla öldürmüştü.

Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi, 1971-91 esas, 1974/486 karar sayılı hükmüyle, İbrahim Doğan ve Ali Güngör'ü, 12'şer yıl ağır hapis cezasına çarptırmıştır. Bu arada Af Yasası çıktığından, her iki cinayet hükümlüsü de salıverilmiştir. Demirel,

- Af kanunu ile kirlenmiş sokakları devlet gücü temizleyecektir... derken, hiç şüphesiz, AP kongrelerine çiçek getiren bu sağcı eylemcileri kastetmemiştir. Çünkü bunlar, sokakları devlet güçlerinden önce temizlemek için, kendi yöntemleriyle ellerinden geleni yapmaktadırlar.

Bu karar, yasa yollarına başvurulmadığı için 8.10.1974 günü kesinleşmiştir. Bu kararın 4 No'lu bendini birlikte okuyalım:

- Emanet 1970/814 sırasında kayıtlı sanık İbrahim Doğan'dan zaptedilen 6815296 No'lu tabanca ve mermilerin Teğmen Fehmi Altınbilek adındaki şahsa, 6815248 No'lu tabancanın Teğmen Mustafa İlerisoy adındaki bir

başka şahsa ait olduğu anlaşıldığından, bu iki tabancanın da sahiplerine geri verilmelerine...

Yani, Ülkü Ocakları genel başkanı, cinayeti iki subayın tabancaları ve mermileriyle işlemiştir. Nedendir bilinmez, hiçbir devlet yetkilisi bu subaylar hakkında bir kovuşturma açmamıştır. Bu dosya Ülkü Ocakları başkanından Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kollarına, oralardan Silahlı Kuvvetler içine sızmış bir örgütün suç kanıtlarını ortaya koymuyor mu?

Teğmen Fehmi Altınbilek, bu olaydan sonra Tunceli'nde bazı "operasyonlarda" bulunduktan sonra, İstanbul'da Kartal ilçesine atanmıştır. Altınbilek, jandarma yüzbaşısı olarak görev yapmaktadır. Altınbilek'in yeni görevi işçi grevlerini bastırmaktır.

Birkaç ay önce, bu subayların silahları, sicil sayıları ile birlikte yayımlandı. Bu köşeden, olayın belgeleri de kamuoyuna sunuldu. CHP Ankara Senatörü Prof. Uğur Alacakaptan Senatoda, bu konuyu İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'e sordu.

Cevap? Cevap yok...

O günden bu yana ne İçişleri Bakanlığı, ne Jandarma Genel Komutanlığı, hiçbir açıklama yapmadı. Jandarma Yüzbaşısı Fehmi Altınbilek, görevine devam etmektedir. Jandarma Komutanlığı, İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır. Oğuzhan Asiltürk'ün bugüne kadar susmasını nasıl yorumlamak gerekir acaba? Bu iki tabancanın sahipleri hakkında, şimdiye kadar herhangi bir kovuşturma açılmış mıdır? Açılmışsa, ne sonuca varılmıştır? Açılmamışsa, neden açılmamıştır? Yoksa, bazı gizli örgütlerden mi korkulmaktadır?

Bugün Ankara'da, bir orgeneral, bir korgeneral, bir tuğgeneral ve bir de albay yargılanmaktadır. Koskoca Hava Kuvvetleri Komutanı, bir suçlama nedeniyle koltuğundan ayrılmış ve mahkeme önüne çıkmıştır.

Acaba bir cinayet aletinin sahibi yüzbaşı, hangi dokunulmazlık zırhından yararlanmaktadır?

Asiltürk, inandırıcı olmak istiyorsa, önce bu sorunu aydınlatsın ve bu konuda kendisine sorulan soruyu cevaplandırsın, ondan sonra devlet kuvvetlerine emir versin...

Unutulmasın ki, gün olur kırmızı plakalı arabalar da, selam duran polisler de kaybolur gider. Geride bu sorular ve bu soruların takıldığı dosyalar kalır.

Bu olay ortaya çıkarılmazsa, bu suç belgeleri ortadayken İçişleri Bakanı olarak susulursa, söyler misiniz Bay Asiltürk, nasıl inanalım size? Nasıl?..

(Cumhuriyet, 7 Nisan 1976)

BU HESAP SORULMAZ MI?..

Birbirleri ardından vurulup vurulup öldürülen gençlerimizin anne ve babalarıyla görüştükçe, insanın yüreğine, kara saplı hançerler saplanıyor. Hakan

Yurdakuler'in anne ve babasıyla, Semih Erbek'in anne ve dayısıyla, Sami Ovalıoğlu'nun babasıyla, Burhan Barın'ın yakınlarıyla konuştum. Geçen hafta da Koray Doğan'ın babası, oğlunun ölümünü anlatıyordu.

Şuna dikkat edin. Öldürülen gençlerin hepsi de, öğrenci liderlerinden seçiliyor. Hepsi de, öldürücü yara alıyorlar. Başlarından göğüslerinden ve karınlarından vuruluyorlar. Vuranlar bu işlerin hiç de acemisi değiller. Eğitilmiş profesyonel katiller işliyor bu cinayetleri...

Politikacı olmak için, insanın duygularının tümünü seçim sandıklarında unutması gerekmez. Ölenler, bizim çocuklarımız, bizim kardeşlerimiz, bizim arkadaşlarımız. Her biri, yirmi, yirmi iki yaşında, yirmi üç yaşında, birer birer vurulup ölüyorlar. Hangi yürek bunlara kan ağlamaz? Hakan Yurdakuler, Eşari Oran ve Burhan Barın toprağa verilirlerken, Başbakan Demirel, gerçekleri örtbas etmek için yalan yanlış bilgiler verdikten sonra,

– Meydan okuyarak söylüyorum... Kim kimi himaye etmiş, söylemek gerekir. Kim kimi korumuş söylesinler, açıkça delilleriyle söylesinler... diyordu.

Hemen söyleyelim. Yer bildirerek, ad vererek, suç bildirerek söyleyelim.

Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan ve Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kolları Başkanı Ali Güngör, 13.4.1970 günü, Ankara'da Hacettepe Üniversitesi bahçesinde Dr. Necdet Güçlü'yü tabancayla vurarak öldürdüler. Katillerin, cinayeti, Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy adlarındaki iki teğmenin silahlarıyla işledikleri, Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 1974/91 esas ve 1974/486 sayılı kararında yazılmıştır. Cinayet aleti "6815296" ve "6815248" sicil sayılı tabancalar Ankara Adliyesi'nde "1970/814" sırasında kayıtlıdır.

Fehmi Altınbilek hakkında, o günden bu yana hiçbir kovuşturma açılmamıştır: Altınbilek, şu anda İstanbul'da Kartal'da yüzbaşı rütbesi ile görev yapmaktadır. Kim koruyor bu yüzbaşıyı? Ben mi?

İşte yer bildiriyoruz, tarih bildiriyoruz, suç aleti silahların kayıt sayılarını da bildiriyoruz. Başbakan susuyor. İçişleri Bakanı, Milli Savunma Bakanı susuyor ve Jandarma Genel Komutanı da susuyor. Sonra da Demirel,

– Kim kimi korumuş söylesinler... diyor. Daha nasıl kanıtlayalım, ne söyleyelim, ne yapalım daha? Yüzbaşıyı tutup savcıya biz mi götürelim?

Bu sadece bir örnektir. Sadece bir örnek...

Taylan Özgür'ü kim öldürdü? Kim bu suçtan ötürü cezalandırıldı? Kimse... İlker Mansuroğlu'nu kim öldürdü? Kim bundan dolayı hüküm giydi, hiç kimse... Sami Ovalıoğlu'nun katilleri nerde? Nerede Hakan Yurdakuler'in katili? İstense yakalanmaz mıydı bunlar şimdiye kadar? Hıdır Altınay nasıl ölmüştü? İbrahim Kaypakkaya nasıl öldürülmüştü? Nerede bunların otopsi raporları? Ve Koray Doğan'ın dosyası neden görgü tanıkları dinlenmeden kapatıldı? Neden?

Gün gelecek bunları sadece böyle gazete köşelerinde değil, ölen gençlerin anne ve babalarıyla mahkemeler önünde soracağız, böyle bir bir...

Komando başbuğu Türkeş, 27 Mayıs ihtilalinde, Bayar-Menderes diktasını silaha sarılarak birlikte devirdikleri, arkadaşı Muzaffer Yurdakuler'in oğlu Hakan'ın üzerindeki kan kurumadan, televizyon ekranlarını işgal edip

– Ülkücülerin yanındayız... diyordu. Sonra da onlarla övündüklerini söylüyordu. Yani kiminle?

Nail Karaçam'ı öldüren ve iki arkadaşını öldürme kastıyla yaralayan Ülkü Ocakları Genel Başkanı Sami Bal ile... Yani kiminle? Dr. Necdet Güçlü'yü tabanca kurşunuyla öldüren Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan ile... Yani kiminle? Dr. Necdet Güçlü'nün öteki katili, Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kolları Başkanlığı'na getirdiği Ali Güngör ile... Yani kiminle? Adam öldürme suçundan tutuklu, Ülkü Ocakları Genel Başkanlarından Muharrem Şemsek ile... Ve daha niceleriyle...

Türkeş, devletin radyo ve televizyonundan, bir devlet görevlisi olarak değil, Ülkü Ocakları derneğinin, perde arkası yöneticisi olarak konuşmuştur. Konuşması, baştan aşağı, suça tahrik ve teşvik amacıyla yapılmıştır.

Eğer, ülkücü militanlardan yakalananlar oluyorsa, bunlar, namuslu jandarma komutanlarının, savcılarının ve emniyet müdürlerinin kişisel çabalarından ötürüdür. Bu Türkeş, ülkücü militanları kıskıvrak yakalayan Bornova Jandarma Yüzbaşısı Hanefi Erkan'ı komünist ilan eden adam değil midir? Ve onun içindir, aynı amaçla cinayetlerin kanları kurumadan,

– Ülkücülerin yanındayız, onlarla övünüyoruz... demektedir.

Demirel de, Türkeş de, şunu bilmelidir: Anneler ve babalar, çocuklarını, sokak ortalarında eşkıya çetecilerince öldürülsünler diye yetiştirmediler. Bir gün bütün bunların hesabı sorulacaktır. Devlet koltuklarına dayanarak kabadayılık yapanları, sanık sandalyelerinde de göreceğiz bir gün...

(Cumhuriyet, 14 Nisan 1976)

KİM KORUYOR?

Bu köşede çok yazıldı, hemen anımsayacaksınız. 1970 yılında, Hacettepe Üniversitesi bahçesinde Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan, ülkücü arkadaşı Ali Güngör ile birlikte, Dr. Necdet Güçlü'yü tabanca kurşunuyla öldürmüştü. Yapılan yargılama sırasında, Dr. Güçlü'yü öldüren silahların, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli iki subay adına kayıtlı oldukları görülmüştü. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi 1974/456 sayılı kararında şu bölüme rastlanmıştı. Okuyalım:

- Emanet 1970/814 sırasında kayıtlı sanık İbrahim Doğan'da zaptedilen 6815296 no'lu tabanca ve mermilerin Teğmen Fehmi Altınbilek adındaki

şahsa, 6815248 no'lu tabancanın Teğmen Mustafa İlerisoy adındaki bir başka şahsa ait olduğu anlaşıldığından, bu iki tabancanın da sahiplerine geri verilmelerine.

Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy, bu kanlı tabanca ve mermileri ceplerine koyduktan sonra, kıllarına bile dokunulmamış ve üstelik yüzbaşı rütbesine de yükseltilmişlerdir. Bu konu, İçişleri Bakanına sözlü soru olarak birkaç kez soruldu. Bakanın yanıtı aşağı yukarı şöyleydi:

- Adı geçen hakkında 477 sayılı kanun muvacehesinde ve zaman aşımı sebebiyle disiplin cezası uygulanması mümkün olmamıştır.

Bu yanıtı alınca, hemen Askeri Ceza Yasasının 130. maddesini açıp okuyalım:

- Askeri hizmete mahsus bir şeyi makbul bir sebep olmaksızın kaybeden, kasten tahrip veya terk eden veya hususi menfaatleri için kullanan, bu şeyin kıymetine göre kısa hapis veya üç seneye kadar hapis, beş seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır ve tahrip veya kaybedilen şey ödetilir.

Bir subayın silahını yitirmesi ve bu silahın da bir cinayet aracı olarak kullanılması bir disiplin suçu mudur ki, Bakan disiplin cezasından ve bu cezanın zaman aşımına uğramasından söz etmektedir?

Biz şunu saptamak istiyoruz. Tabancalarını, Ülkü Ocakları örgütüne veren iki subay hakkında hiçbir ceza kovuşturması yapılmamış, bu subaylar birtakım kişilerce korunmuştur.

Bakan bu tutumla bizi doğrulamaktadır.

Devam edip bir başka belgeye daha göz atalım. Silahı Ülkü Ocakları Genel Başkanının cebinden çıkan Yüzbaşı Fehmi Altınbilek, Tunceli'de görev yaptığı sırada, düzenlediği bir belgeye hem alıcı, hem de satıcı olarak imza koyduğu için hakkında bir kovuşturma açılmış, bu da örtbas edilmiştir. Bunu da anlatalım:

Tunceli İl Jandarma Komutanlığı'na odun alınmış ve komutanlıkta görevli Üsteğmen Fehmi Altınbilek'e teslim edilmiştir. Fehmi Altınbilek, kendi imzası dışında, Hasan Sanatçı adına da imza atmıştır. Bu belge de elimizdedir.

Sayıştay denetçileri, Tunceli İl Jandarma Komutanlığının hesaplarını imzalarken, bu belgeye rastlamışlar ve konuyu Sayıştay Başkanlığına bildirmişlerdir. Sayıştay Başkanlığı, 8 Ağustos 1973 gün ve 725899/1538 sayılı yazı ile durumu İçişleri Bakanlığına bildirmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı "20 Aralık 1973 gün ve Loj:5202-16-73 Lv.S.1.Ks" sayılı yazı ile olayda "suiistimal" olmadığını bildirmiş, cinayet dosyasından sonra, sahte belge olayı da kapatılmıştır.

Oysa, Genel Muhasebe Yasasının 22'nci maddesinde, devlet parasını harcamayı gerektirecek şekilde belge düzenleyenler ve alınmayan eşyayı teslim almış gibi gösterenler hakkında Ceza Yasası hükümleri uygulanacağı belirtilmektedir.

Fehmi Altınbilek'e bu madde de uygulanmamıştır.

Askeri Ceza Yasasının 134'üncü maddesine göre, hizmete ilişkin işlemlerde gerçeğe aykırı belge düzenleyenler, altı aydan üç yıla kadar uzanan hapis cezası ile cezalandırılmaktadır. Fehmi Altınbilek'e bu yasa da işlememiştir.

Sayıştay Yasasının 65'inci maddesi gereğince de, denetleme sırasında ortaya çıkan bir suçun nasıl kovuşturulacağı açıklanmaktadır. Bu kural da, Fehmi Altınbilek'e uygulanmamıştır.

Ülkü Ocakları genel başkanına silah ve mermi veren bu iki yüzbaşı, bir gizli örgütün üyeleri midir? Acaba bunun için mi, her suç örtbas edilmektedir?

12 Mart döneminde, tümgeneralinden genç teğmenine kadar bir çok kişiyi "disiplinsizlik" nedeniyle emekliye ayıran, "kötü düşüncelidir" gerekçesiyle, birçok kişinin yedek subay olma haklarını ellerinden alan bunca yetkili, bu işleri hiç suç saymaz mı?

Kim koruyor bunları, kim?

(Cumhuriyet, 14 Ocak 1977)

BİR ADAY...

Alparslan Türkeş, MÇP Genel Başkanlığı'na seçildi. Türkeş, başkanlığı Genel Başkan Vekili Ali Güngör'den devraldı.

Kimdi bu Ali Güngör, biliyor musunuz? Unutmuşsunuzdur; anımsatayım.

Yıl 1970... Aylardan Nisan. Ülkücü öğrenci Ali Güngör ve Ülkü Ocakları Başkanı İbrahim Doğan, Ankara'da Hacettepe Üniversitesi bahçesinde bir doktor asteğmeni öldürürler. Doktor Asteğmenin adı Necdet Güçlü'dür.

Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanan Güngör ve Doğan, Ceza Yasasının 448'inci maddesi gereğince on ikişer yıl ağır hapis cezası ile cezalandırılmışlardır.

Güngör ve Doğan ile ilgili mahkeme kararının gün ve sayısını da vereyim: Mahkeme: Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi... Tarih: 30.9.1974... Sayı: 1974/91 esas, 1974/486 karar.

Ağır Ceza Mahkemesi kararı, Yargıtay'dan da geçip kesinleşmiştir. Bu arada, "74 affı" çıkmış; Güngör ve Doğan, bu nedenle salıverilmişlerdir. Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan, salıverildikten sonra, kaldığı yerden öğrenimini sürdürerek, Ankara Tıp Fakültesi'ni bitirmiş; doktor olmuştur. Ali Güngör, cezaevinden çıktıktan hemen sonra, MHP Genel Başkanı Türkeş'in onay ve desteği ile MHP Gençlik Kolları Genel Başkanlığı'na getirilmiştir.

Ali Güngör ve İbrahim Doğan'ın cinayette kullandıkları silahlar, ordu malıydı!

Ağır Ceza Mahkemesi kararının ilgili bölümünü aktarıyorum:

- Emanet 1970/814 sırasında kayıtlı sanık İbrahim Doğan'dan zaptedilen

6815296 nolu tabanca ve mermilerin Teğmen Fehmi Altınbilek adındaki şahsa, 6815248 nolu tabancanın Teğmen Mustafa İlerisoy adındaki bir başka şahsa ait olduğu anlaşıldığından, her iki tabancanın da sahiplerine geri verilmesine...

Askeri Ceza Yasasının 130'uncu maddesi, "askeri hizmete mahsus bir şeyi makbul bir sebep olmaksızın kaybeden, kasten tahrip veya terkeden veya hususi menfaatleri için kullanan..." asker kişinin beş yıla kadar hapisle cezalandırılmasını öngörmekteydi. Ancak, bu iki subaya hiçbir yaptırım uygulanmadı. Olay, 1977 yılında bu köşede, sizleri bıktırırcasına yazıldı. Bu konuda, AP'li, CHP'li, MSP'li İçişleri Bakanları ve ayrıca jandarma genel komutanları ile görüşüldü.

Görüştüğümüz bütün bakanlar bizlere, "yerden göğe kadar hak verdiklerini" söylüyorlar; ama bu iki yüzbaşıya dokunamıyorlardı. Silahlarını ülkücü eylemcilere veren bu iki subay, açıkça korunuyor ve kollanıyorlardı.

Fehmi Altınbilek'in Tunceli'de bir sahtecilik olayına da adı karışmıştı. Sayıştay Başkanlığı'nın 8 Ağustos 1973 gün ve 725899/1538 sayılı yazısı ile olay İçişleri Bakanlığına bildirilmişti. Jandarma Genel Komutanlığı 30 Aralık 1973 gün ve "Loj. 52021673 Lv. S. 1 Ks." sayılı yazısı ile olayda "suistimal" olmadığı belirtiliyor ve bu sahtecilik olayı da böyle kapatılıyordu. Oysa Askeri Ceza Yasasının 134'üncü maddesine göre, hizmete ilişkin belgelerde gerçeğe aykırı belge düzenleyenlere üç yıla kadar hapis cezası öngörülüyordu.

Ülkücü gençlere silah veren yüzbaşılara Askeri Ceza Yasası da "vız" geliyordu.

Yüzbaşı Fehmi Altınbilek'in sicilinde ikinci üst amiri tarafından 10.6.1980 tarihinde "Aşırı sağcı olarak tanınmıştır ve öyledir" yazılmasına ve siciline Gökçeada Sulh Ceza Mahkemesi'nin 1978/73 sayılı 30 günlük hapis cezası da geçmesine karşın, 196842 sicil sayılı yüzbaşı yine de terfi etmiştir. Yüzbaşı Mustafa İlerisoy'un da ordudan ayrıldığı ve izini kaybettirdiği söylenmektedir.

MÇP Genel Başkanvekili ve İçel milletvekili adayı Ali Güngör, bu subayların silahları ile bir doktor asteğmeni öldürmekten "hükümlü" bu Ali Güngör'dür.

Anayasanın 76'ncı maddesi, "Toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar"ın "affa uğramış olsalar bile..." milletvekili seçilemeyeceklerini öngörmektedir. İçel'de hiç kimse "cinayetten hükümlü Ali Güngör" için İl Seçim Kuruluna "itiraz" etmemiştir. Bu yüzden "cinayetten hükümlü Ali Güngör"ün -Anayasaya düpedüz aykırı olan- adaylığı da kesinleşmiştir. Yüzbaşı Fehmi Altınbilek'in ne olduğunu soracaksınız. En son Kütahya'dan haberlerini aldığımız Yüzbaşı Altınbilek'in durumu da "iç güveyinden hallicedir..."

(Cumhuriyet, 7 Ekim 1987)

YANLIŞ HESAP

....

Ali Güngör'ün Açıklaması:

MÇP Genel Başkan Yardımcısı Ali Güngör, 7 Ekim günü bu köşede yayımlanan "Bir Aday" başlıklı yazıyı yanıtlayan bir açıklama gönderdi.

Güngör bu açıklamasında:

1. Dr. Necdet Güçlü'yü İbrahim Doğan ile birlikte öldürmediklerini; olayın bir solcu grubun kendilerine ateş ederek kovalamaları sırasında meydana geldiğini; Güçlü'nün kimin tarafından atıldığı belli olmayan bir kurşunla öldüğünü;

2. Hakkında, henüz kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü bulunmadığını; dosyanın Yargıtay'a hiç gitmediğini; duruşmalarda aftan yararlanmak istemediğini açıkladığını;

3. Hakkındaki kararın milletvekili seçilmesine engel olmadığını;

4. Olayda kullanılan silahların kendilerince kullanılmadığını ileri sürmektedir.

Şimdi bu savları belgelerle yanıtlayayım:

1. Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 30.9.1974 gün ve 74/ 91 esas, 74/486 karar sayılı gerekçeli kararı şöyledir:

- Sanık İbrahim Doğan ile Ali Güngör'ün tabanca ile maktulün bu ikisinden hangisinin kurşunu ile öldüğü anlaşılmadığından... Türk Ceza Yasasının 448. maddesine göre yirmi dörder sene ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarına, 463. maddeye göre cezaları yarıya indirilerek on ikişer yıl hapislerine... (Af Yasası gereğince iş bu cezaların ortadan kaldırılmalarına...)

2. Bu karar "kanun yoluna başvurulmadığı için" 8.10.1974 günü kesinleşmiştir. Dosya önce Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nce de incelenmiştir. 1. Dairenin 23.1.1974 tarihli bozma kararı gereğince dosya yeniden Ağır Ceza Mahkemesi'nce karara bağlanmıştır.

3. Mahkeme kararından İbrahim Doğan ve Ali Güngör haklarındaki mahkûmiyet kararının af ile ortadan kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Anayasanın 76. maddesi (bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına mahkûm olmuş) bulunanların (affa uğramış olsalar bile) milletvekili olamayacaklarını öngörmektedir.

4. Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy adlarındaki iki subayın silahının, şu anda Ankara SSK Hastanesinde kulak burun mütehassısı olarak çalışan eski Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan'ın üzerinde yakalandığı mahkeme kararının 2. sayfasının 4 nolu maddesinde yazılıdır.

Görüldüğü gibi bu belgeler karşısında Güngör'ün açıklamaları havada kalmaktadır.

(Cumhuriyet, 10 Ekim 1987)

DOĞAN ÖZ

Doğan Öz

1934 - 24 Mart 1978

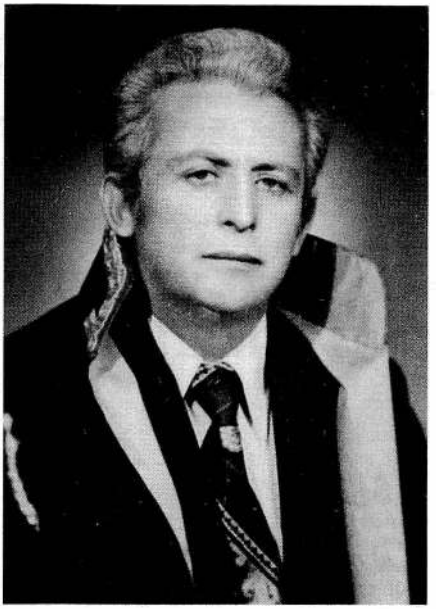

Doğan Öz, savcılığa 1962 yılında Diyarbakır'ın Çermik ilçesinde başladı. 1968 yılında Konya'da görevdeyken "Mücadele Birliği" adlı örgütün kapanmasına yol açacak dosyayı hazırladığı için gerici sağın tepkisini aldı.

1970 yılında Türk Hukuk Kurumu tarafından yılın hukukçusu seçilen Doğan Öz, aynı yıl idam cezalarının kaldırılması yönünde bir dilekçeye imza attığı için idari soruşturmaya uğradı.

Denizli'de savcı yardımcısıyken, Necmettin Erbakan'ın kardeşi Akgün Erbakan'la ilgili bir yolsuzluk soruşturmasını yaptı. Bunun üzerine tehditler aldı.

Ama o geri adım atmayı hiç aklından geçirmedi. İnebolu'da görevli olduğu 1973 yılında DGM'lerin kuruluş kanununa karşı adli teşkilatta imza kampanyası açtı. Bugün hâlâ tartışılan DGM'lerin doğal yargıya aykırı olduğunu savunuyor, hukukçuları da kendisiyle birlikte karşı çıkmaya çağırıyordu. Bu çağrısı o zaman fazla destek bulamadı.

1978 yılı geldiğinde imkânsızlığı son yirmi yıl içinde daha iyi anlaşılan bir dava için kolları sıvamıştı. Doğan Öz, çoğu kişinin adını anmaya korktuğu Kontrgerilla'yı soruşturmaya başlamıştı. O, karşısına çıkan olayları, Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullarla birlikte değerlendirmiş ve görevi gereği harekete geçmişti.

Ulaştığı bilgileri iki sayfalık bir raporda topladı. Hazırladığı raporun bir sureti öldürülmesinin ardından çekmecesinden çıktı. Sezen Öz, eşinin bu yüzden öldürüldüğünü düşünerek raporu dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'e ulaştırmayı görev bildi.

Levent Özyörük'ün öldürülmesi ile ilgili olarak açılan dava ve bu davanın hazırlık soruşturması sırasında meydana gelen olaylar, kimileri için, Do-

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
AZRA ERHAT
SEVGİ YÖNETİMİ
ÇIKTI
Fiyatı 30 TL.
İdare Adresi: Türkocağı Cad. 39 - 41
Cağaloğlu — İSTANBUL

Cumhuriyet

54. Yıl: Sayı: 19273 — Kurucusu: YUNUS NADİ — 300 Kuruş — 25 Mart 1978 Cumartesi

Ecevit: "Kanlı ellerin hedefi devlettir,,

■ Başbakan, «Kurtarılmış bölge denen yerlerdeki halkı gerçekten kurtarmak için devlet yardım elini uzatacaktır» dedi

ANKARA (ANKA) — Başbakan Bülent Ecevit, Ankara Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ün öldürülmesi olayı ile ilgili olarak, «Bazı terörcülerin kanlı ellerini adalet görevlilerine kadar uzatarak eylemlerinin devlete yönelik olduğunu göstermişlerdir» dedi. Ecevit, dün düzenlediği basın toplantısında, hükümetin en büyük güvencesinin bağımsız yargı organları olduğunu belirtmiş, «Yargı organlarının en küçük bir yılgınlığa düşmeden görevlerini yürüteceklerine inanıyorum» şeklinde konuşmuştur. Ecevit, Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun yaptığı temaslardan sonra IMF ile yapılacak anlaşmanın eski bakanlardan daha yüksek olacağını söylemiştir.
(Devamı Sa. 5, Sü. 2 de)

Savcı Doğan Öz'ün içinde katledildiği özel otomobil

Komando yurtlarını aratan savcı Ankara'da öldürüldü

[illegible]

AYRINTILI HABER 5. SAYFADA

Asgari ücretle çalışanlar 608 lira daha az vergi ödeyecek

● GELİR VERGİSİNDE ÖZEL İNDİRİMİN 80 YIL EVVELİNE ... ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ ... 1979 YILI BAŞINDA UYGULANACAK

Yalçın DOĞAN

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — Maliye Bakanlığı yetkilileri ... vergi tasarısı ... «Sosyal adaleti sağlamaktan çok, ...
(Devamı Sa. 9, Sü. 6 da)

Türkiye'nin dış temsilcilik kadrolarında üçte bir oranında daraltmaya gidilecek

ANKARA, (ANKA) — Türkiye'nin dış temsilciliklerindeki kadroların üçte bir oranında daraltılacağı öğrenilmiştir. [illegible]
(Devamı Sa. 9, Sü. 6 da)

Citicorp: Bankası temsilcisi İMF'nin yeşil ışığı herşeye çözüm getirmez,,

ANKARA, (ANKA) — Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu, ... [illegible]
(Devamı Sa. 9, Sü. 7 de)

DİSK yöneticileri «Faşizme ihtar» eyleminin sonuçlarını görüşüyor

Ayrıntılı haber 4. sayfada

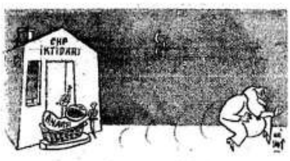

YALÇIN

KTFD'DE HÜKÜMET BUNALIMI: BAŞBAKAN KONUK İSTİFA ETTİ

KTFD Başbakanı Nejat Konuk, dün sabah bir basın toplantısı düzenleyerek, ... Ulusal Birlik Partisi ... partinin başkanlığından istifa ettiğini açıklamıştır.

Konuk'un istifası üzerine KTFD'de, Rauf Denktaş'ın Başkanlığında, Türkiye'nin Lefkoşe Büyükelçisi Candemir Önhon'un da katıldığı bir toplantı yapılarak ortaya çıkan durum ele alınmıştır.

Ayrıntılı haber 5. Sayfada

● İSTİFASINI DEVLET BAŞKANI DENKTAŞ'A SUNAN NEJAT KONUK ULUSAL BİRLİK PARTİSİ BAŞKANLIĞINDAN DA AYRILDIĞINI AÇIKLADI.

● KIBRIS 4 MART GİBİ DE İSTİFA ETMİŞ, ANCAK İSTİFASINI DENKTAŞ'A BİLDİRMEDEN ÖNCE PARTİ KURULLARININ ONAYINI ALMAYI YEĞLEMİŞTİ.

Sağlık Bakanı Mete Tan: "İlâca yeni zam yapılacak,,

Ayrıntılı haber 4. sayfada

ATAŞ'TA TAM KAPASİTEYLE ÜRETİME 27 MARTTA BAŞLANIYOR

MERSİN, (Cumhuriyet) — [illegible]

Yeni ulusal savunma politikasını saptamak için komisyon kuruldu

● *Genelkurmay ve Dışişleri teknisyenlerinden oluşan altkomisyon «Yeni Ulusal Savunma» kavramının ilişkin çalışmalarına başladı.*

ANKARA, (ANKA) — [illegible]
(Devamı Sa. 9, Sü. 6 da)

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Dost mu, Düşman mı?.

Başbakan Ecevit'in önceki gün Cumhuriyet Gazetesi'nde yaptığı konuşma, Türkiye'nin NATO ile ilişkileri ... [illegible]
(Devamı Sa. 9, Sü. 1 de)

Kaynağı Devlette

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Ankara Savcı Yardımcısı Doğan Öz, ... [illegible]

İLERİ SAAT UYGULAMASI 2 NİSAN PAZAR GÜNÜ BAŞLAYACAK

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — İleri saat uygulaması 2 nisan pazar günü başlayacaktır. ... [illegible]

ğan Öz adına, "Bardağı taşıran son damla" olmuştu. Levent Özyörük'ün öldürülmesinden, Doğan Öz'ün öldürülmesine kadar geçen zaman içinde gerçekleşen olaylar zincirinin başlangıcı Site Öğrenci Yurdu'nun aranmasıydı.

19 Ocak günü Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu öğrencilerinden Levent Özyörük öldürülmüştü. O gün nöbetçi savcı Doğan Öz, katillerin Site Öğrenci Yurdu'na kaçtığını öğreniyor ve bu yurdun aranmasına karar veriyordu. O günlerde ülkücü militanların karargâh olarak kullandıkları bilinen Site Yurdu'nun aranması bir savcı için kolay olmayacaktı.

Öz, Site Yurdu'na geldiğinde görevli polisler kendisi gelmeden önce yurdu aradıklarını ve bir şey bulamadıklarını söylediler. Savcı Öz, kendisi olmadan yapılan aramayı kabul etmeyeceğini bildirerek kendisinin de bizzat katıldığı ikinci bir arama yaptı. İlk aramada temiz çıkan öğrenci yurdunda yapılan bu ikinci aramada dolaplarda saklanmış bir tabanca ve bir bıçak bulundu.

Site Yurdu'nun aranması MHP'lileri ve ülkücü kesimi çok rahatsız etmişti. Olayın ertesi günü MHP Konya Milletvekili İhsan Kabadayı Meclis kürsüsünden Doğan Öz'ü suçlayan bir konuşma yaptı. Savcı Öz, 6 Mart 1978 günü, bu öğrencilerden 70'i hakkında, Levent Özyörük'ü öldürmek, yasalara

aykırı toplantı düzenlemek ve yasal olmayan yürüyüş yapmak suçlarından dava açtı. Levent Özyörük davası Doğan Öz'ün açtığı son dava oldu.

24 Mart sabahı erken saatlerde Emniyet Sarayı'nı arayan bir kişi, Ankara Kızılırmak caddesinde iki kişinin dolaştığını, eğilip kalktıklarını, şüpheli hareketler yaptığını söylüyordu. Adı verilen cadde Doğan Öz'ün oturduğu caddeydi. Bu ihbar ciddiye alınmıyor, telefon eden kişiye, "Gocunduğunuz bir şey mi var?" deniyordu.

Bu telefon konuşmasının yapıldığı saatlerde, savcı Öz evinden çıktı, Anadol marka otomobiline bindi ve aracı çalıştırdı. Öz, motorun ısınmasını beklerken arabanın ön tarafında beliren kişiyi gördü. Elindeki tabancayı kendisine doğrultmuş olan kişi üst üste 6 el ateş etti.

Doğan Öz'ü vuran kişi olay yerinden koşarak kaçmayı başarmıştı ama geride pek çok tanık bırakmıştı. Olay yerine gelen ve araştırmaya başlayan polis tam tamına 18 tanık saptadı. Özellikle sokaktaki apartmanlardan birinin kapıcısı olan Hayati Erdoğan, silah sesleri üzerine kapının önüne fırlamış ve tam o sırada kaçmakta olan katille neredeyse burun buruna gelmişti. Tanık Erdoğan, katili aynen tarif edecekti.

Doğan Öz'ün öldürülmesi tüm yurtta ve özellikle başkent Ankara'da büyük tepkiyle karşılandı. yapılan tüm açıklamalarda cinayet kınanırken, özellikle MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş ve grup başkan vekili İhsan Kabadayı suçlandı.

Doğan Öz soruşturmasıyla ilgili olarak ilk önemli gelişme, cinayetten yaklaşık 1 ay sonra meydana geldi. Emniyette çalışan iki uzman önemli bir gerçeği ortaya çıkardılar; 5 Ocak günü Demirlibahçe'de Muzaffer Üstünel adındaki gencin öldürülmesinde kullanılan tabanca, Doğan Öz'ün öldürülmesinde kullanılan tabancaydı. Muzaffer Üstünel'i öldürenlerin ülkücüler olduğu biliniyordu. Doğan Öz soruşturmasını yürütenlerin artık katilleri nerede arayacakları kesin olarak ortaya çıkmıştı.

Tüm bu verilere karşın Öz'ün katilleri yine de bir türlü bulunamıyordu. Aradan aylar geçti. Ekim ayına gelindiğinde yeni bir katliam yaşandı. Daha sonra kamuoyuna "Bahçelievler Katliamı" olarak adlandırılacak 7 TİP'li gencin öldürülmesi, polisin ülkücülerin karargâh olarak kullandıkları yerleri daha yoğun izlemesine neden oldu.

Katıldığı çeşitli eylemlerle göze batan İbrahim Çiftçi, bir genç kızın yolunu kesip tehdit edince gözaltına alındı. Sorgulaması sırasında polislerden biri, Çiftçi'nin savcı Öz'ün katilinin tarifine çok benzediğini fark etti.

İbrahim Çiftçi, tanık Hayati Erdoğan'la yüzleştirildikten sonra inkârdan vazgeçip "Öz'ü öldürdüm" diyecekti. Dava dosyasına giren ifadesi şöyleydi: *"Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ü, ... eski Ankara Ülkü Ocakları İkinci Başkanı Hüseyin Demirel ve halen Muzaffer Üstünel adlı şahsı öldürmek suçundan hak-*

kında gıyabi tutuklama müzekkeresi bulunan Hüseyin Kocabaş adlı şahsın verdikleri talimat üzerine öldürdüm. Suçta kullandığım tabancayı Hüseyin Demirel verdi. Kullandıktan bir gün sonra tekrar aynı şahıs tabancayı benden geri aldı. Bu şahıslar bana Doğan Öz'ün Site Yurdunu arattığını ve ayrıca Ülkü Ocaklarını kapattırmak için çalıştığını ve Ülkü Ocakları için tahkikat açtığını söylediler. Bu nedenle savcının öldürülmesi için bana talimat verdiler... Hüseyin tarafından bana verilen tabanca 14'lü idi. Hatırladığıma göre 6 el ateş etmiştim."

Cinayet silahının Hüseyin Kocabaş'ın da içinde bulunduğu bir grup tarafından Zafer Üstünel adındaki öğrencinin öldürülmesinde de kullanıldığı, Kocabaş'ın bu cinayetten hüküm giydiği anlaşıldı. Çiftçi, Kocabaş ve cinayet silahı arasındaki ayrılmaz bağ mahkeme ilamıyla doğrulanmıştı.

Dava Ankara Savcılığı'nca 26 Aralık 1978'de Ağır Ceza Mahkemesi'ne, "tasarlayarak adam öldürmek"ten açıldı. 12 Eylül'de sıkıyönetimin ilanı üzerine bu mahkeme tarafından "görevsizlik kararı"yla Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne gönderilmişti. Mahkemeye, sanıklardan sadece ikisi çıkarıldı. Katliam kararına katılan, tabancayı sağlayan ve cinayet yerinde bulunan Hüseyin Demirel ise hiç yakalanmadı.

Ancak davada yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. 1 No'lu Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi, hepsi de bir üst mahkemede bozulan dört idam hükmü vermişti. İlk bozma gerekçesinde, "Çok kültürlü bir ODTÜ öğretim üyesi sanığı teşhis edemezken bir kapıcı nasıl teşhis ediyor" denilmişti. (Teşhis edemeyen tanık, sanıkla yüzleştirilmeden önce evinin önünde bomba patlatılan Doçent Ziya Aktaş'tı. Kendisi daha sonraki yıllarda karşımıza DSP hükümeti Enerji Bakanı olarak çıkacaktı.)

Bir sonraki bozma kararının gerekçesi, ifadeyi alan savcı yardımcılarının mahkeme huzurunda dinlenmeyişiydi.

Doğan Öz'ün tetikçilerinin aleyhinde açılan dava inanılmaz bir seyir izliyordu. Sıkıyönetim Mahkemesi son kararında İbrahim Çiftçi için dördüncü kez idam, Hüseyin Kocabaş için de 12 yıl ağır hapis cezası verdi. Ancak o güne dek sürekli idam isteminde bulunan Başsavcılık, onama kararına olay yerinde bütün tanıkların hazır bulundurularak yeniden keşif yapılmasını istedi. Şeklen yapılan itirazı incelemesi gereken Askeri Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu konuda değil, esas hakkında dosyayı bozdu. İbrahim Çiftçi'nin beraati gerektiğine karar verip, tahliye ettirdi. Dosya 1 Nolu Ankara Askeri Mahkemesi'ne döndü. Mahkeme üst mahkemenin verdiği beraat kararına uydu. Beraat kararı gerekçesinde, "Sanık İbrahim Çiftçi'nin maktul Doğan Öz'ü taammüden öldürdüğü mahkememizce sabit görülmüş, ancak Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararı mahkememizi bağlayıcı nitelikte bulunduğundan sanık İbrahim Çiftçi hakkındaki 7/8'lik oyçokluğuna dayanan bozma ilamına uyularak, sırf bu hukuki zorunluluk nedeniyle sanık İbrahim Çiftçi'nin beraatına karar verilmiştir." denildi.

Tahliye kararı hem Öz ailesi hem de Çiftçi için inanılmazdı! Çiftçi, kendisine "tahliye oldun" dediklerinde, "hayır" demişti, "Beni öldüreceksiniz. Çıkmıyorum."

Sezen Öz, ne oldu da dava beraatla sonuçlandı diye dosyaya bakmaya gittiğinde, zamanın Başbakanı Bülent Ulusu'ya yazılmış bir dilekçeyle karşılaşacaktı. Bu dilekçede, avukatları, müvekkillerinin Milli Savunma Bakanlığı' nda bir dosyası bulunduğundan söz etmekteydiler. Tevsii tahkikat talebinde bulunuldu, sözü edilen dosyanın getirilmesi istendi, ama talep reddedildi.

Davayı başından sonuna izleyen Avukat Veli Devecioğlu, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'na verdiği dilekçede şunu vurguluyordu: *"Bu dava böyle biterse adalet onulmaz bir yara alacaktır. Sesimiz, adalet arayan mağdurların çığlığıdır. Bu haksızlığı her yerde haykıracağız. Katilleri bırakıp aydın ve kitap kovalayan devlete, Doğan'ın katili Çiftçi değilse, kim olduğunu, neden yakalanmadığını bıkmadan usanmadan soracağız."*

İbrahim Çiftçi Mamak Askeri Hapishanesi'nden çıkar çıkmaz İLKSAN'a müdür tayin edildi. Çiftçi daha sonra, devletten ihaleler alan bir işadamı oldu. MHP Genel İdare Kurulu üyeliği yaptı. İş ortağının şüpheli bir biçimde öldürülmesinin ardından gözaltına alındı. 1996 yılında, Milliyet gazetesinde

yayımlanan bir röportajda "Bizi kullanıp dışladılar" diyen İbrahim Çiftçi, aynı röportajda şunları ekliyordu: "12 Eylül öncesinde ülkücüler silahlı eylemlere itildiler, eylemlere taraf yapıldılar. Bu talan sisteminin, bu vurguncu, hayali ihracatçı devlet düzeninin ideallerimizdeki devlet düzeniyle bir ilgisi olmadığını 12 Eylül'de gördük. Devlet 12 Eylül öncesi örtülü harp dediğimiz dönemlerden geçerek bugüne gelmişse ülkücülere açıkça teşekkür edilmesi gerekirken kendisini yıkmak isteyen güçlerle aynı kefeye konuldu. Tabii ki kırgınız..."[10]

İbrahim Çiftçi, 17 Haziran 1997'de yapılan MHP Kurultay'ında Genel Başkan adayı oldu. Devlet dairelerine akaryakıt satan şirketler kuran Çiftçi, şimdi ihalelere giren bir işadamı...

[10] Milliyet, 13 Kasım 1996.

Sezen Öz:

"Devletin görevi, işlenen cinayetlerin failini bulmaktır!"

- Bize Doğan Öz'den söz eder misiniz?

Doğan, çocukluğunu Afyon'un Sultandağı ilçesinde geçirdi. Babası gezici başöğretmendi. Onun yanına takılıp at sırtında köy köy dolaştığını anlatırdı. Ortaokul ve liseyi Afyon lisesinde okudu. Ortaokuldan beri tanışıyorduk.

Doğan, bulunduğu çevreye ışık saçan çocuklardandı. Durmadan okurdu. Başta klasikler olmak üzere, Afyon Kütüphanesi'nde bulduğu her şeyi okurdu. Liseden sonra Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine girdi. 1959 yılında mezun oldu. Ben de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okudum ve 1961 yılında mezun oldum. 17 Temmuz 1961 yılında evlendik.

Eskişehir'e yerleştik. Öğlene kadar avukatlık stajı yapıyor, sonra da öğretmen olarak derse giriyordum. Doğan, çok seviyordu mesleğini. Eskişehir, Diyarbakır-Çermik, Afyon-Bolvadin, Konya, Elazığ, İnebolu, Mardin, Denizli, Ankara'da savcılık yaptı. Hep çetrefil davalarla yüz yüze geldi. Bolvadin'de Nurcular aleyhine davalar açmış, Denizli'de Necmettin Erbakan'ın kardeşi Akgün Erbakan'ın Almanya'da topladığı paraları soruşturmuştu. Türkiye'yi adeta bir uçtan bir uca savcı kimliğiyle katetmişti.

Çocuklarımızın her biri farklı bir ilde nüfusa kaydedildi. Turan Eskişehir'de, Hakan Diyarbakır-Çermik'te doğdu. Bengi'nin doğumunu beklerken Doğan'ı ikinci kez İnebolu'ya tayin ettiler. Peş peşe atamalarla birlikte hep yer değiştiriyorduk. Yıllar ilerledikçe yolculukların da sayısı çoğaldı. Mardin'e yalnız gitti. Bu atamaya canı çok sıkılmış, bir gecede saçları bembeyaz olmuştu.

Ayrı düştüğü çocuklarına bir keresinde sesinden okuduğu bir kaset-mektup gönderdi Mardin'den. Çocuklarım, diye başladığı seslenişinde şunları söylüyordu:

"Bugün 16 Mayıs 1974 ve ben bugün sizden ayrıyım. Mardin'deyim. Sizleri nasıl arıyorum bilemezsiniz. Artık 40 yaşındayım. Annenizle ta lise öğrenciliğimiz yıllarında karşılaşmış ve tanışmıştık ve birbirimize tapmıştık. Ve yarın Turan'ın doğum günüdür. Anneniz ve ben yalnız insanları sevdik, yalnız toplumun mutlu olmasını istedik, yalnız kendimizden verdik.

Sonra uzun öğrencilik yılları, sonra görev yılları. Turan doğdu. Çermik'te

çalışırken Hakan doğdu ve biz mutluyduk. Çok çok uzun yıllar sonra siz de buna tanık oldunuz. Bengi'miz doğdu. Sanki evimizde papatya tarlası açıldı.

Ve biz hiçbir şeyden yılmayalım. Ve biz hiçbir zaman kendimizden utanmayalım. Hatalarımızı kolaylıkla kabul edelim, başarılarımıza hiç korkmadan yürüyelim. Biz, yeni bir tür insan, iyi insan, iyi insan, yaratıcı insan olmaya yürüyelim."

Çocuklarına önerdiği iyi insanlık ilkesini önce kendisine uygulamıştı. Bu yüzden müfettiş soruşturmasına bile uğradı. Kendisine her başvuranın dilekçesini yazmaktan, hastalığına kadar ilgilenmekten sonunda başı belaya girdi. "Neden halka bu kadar yakın davranıyorsun" diye soruşturma açtılar hakkında.

Her şeyi paylaşarak götürdük. Araba aldığımızda birlikte öğrenmiştik kullanmasını. Çocukların sorumluluğunu birlikte paylaştık. Aynı kitapları okuduk. Sinemalara tiyatrolara gidebilmek için saatlerce direksiyon paylaştık, Başkent 'e giden yollarda.

- Doğan Öz sizce neden öldürüldü?

Doğan, sık sık tehdit ediliyordu. Öldürülmeden 20 gün önce, kapı çalındı, Çankaya Karakolu'ndan geldiklerini söyleyen üç polis memuru vardı karşımda. Biz sizi beklemeye geldik dediler. Apartmanın girişine yerleştiler. Akşam Doğan, onları görünce ne yaptıklarını sormuş. 18 numarayı yani bizim daireyi beklediklerini söyleyince de başımıza bir iş geldiğini sanarak epey korkmuş. Kendisi koruma talebinde bulunmamıştı. Telefonlar alıyordu o ara. Bir gece beklediler. Sonra huzursuz olduk. Doğan, istemiyorum diyerek korumayı kaldırttı. Doğan, Türkiye üzerine oynanan oyunların ilk farkına varan aydın kişilerden biri olmuştu. Tıpkı dönemin Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul gibi, gazeteci Abdi İpekçi gibi, öğretim görevlisi Bedrettin Cömert gibi, Uğur Mumcu gibi ve daha niceleri... "Bu kanı durdurmanın bir yolu olmalı" diye düşünüyordu. Görevi gereği yaptığı soruşturmalardan yola çıkarak oluşturduğu bir rapor, onun öldürülmesine neden oldu. Bu raporda ortaya çıkan kontrgerilla gerçeğidir. 24 Mart 1978 yılında evinin önünde katledildiğinden bu yana Doğan'ın gördüğü bu durum devam ediyor...

Doğan Öz gibi insanlar ortadan kaldırıldı. Genel planda 12 Eylül'e giden yolu açmak var. Çünkü ondan sonra bütün yapı taşları oluşturuldu, yeni bir sistem kuruldu. Ama buna giderken Ağca, Çiftçi gibi insanlar kendileri diyorlar kullanıldıklarını. Kullanan kişiler kim? Aslında çok basit bir yöntem var: En nihai olarak birtakım gelişmelerden kim karlı çıktı, kim palazlandı, kim zenginleşti? Onlara bakmak lazım... Ama onlar ipleri ellerinde bulunduranlar olarak hiçbir zaman açığa çıkmayacak.

Kimsenin adamı olmadıkları, kimsenin emrine girmedikleri için... Birtakım idealleri olan insanlar. Satın alınamayacak insanlar bunlar. Belli amaca giden yolda karşılarına her zaman engel olarak çıkabilecek insanlar. Aslında şu anda bulunduğumuz zamanda baktığımızda onlara "uyumsuz" dememiz doğru olur değil mi?

- Faili yakalandı, sonra beraat ettirildi...

Devletin görevi, işlenen cinayetlerin failini bulmaktır. Failini bulmuyorsun ya da fail bulunduysa onun kurtarılmasına seyirci kalıyorsun. Abdi İpekçi faili bulunmuş, faillere yardım mekanizması çalışıyor. Cevat Yurdakul'da katil kim? MHP davası dosyasının içine sokuluyor; 15-20 cinayet bir arada. MHP davası ortadan kaldırılıyor, cinayetlerle ilgili hiçbir şey yapılmıyor, failler de aftan yararlanıp çıkıyorlar. Doğan Öz davasında ise onca delile rağmen fail beraat ettiriliyor... Cinayetler ortada kalıyor. Kan davası adına söylemiyorum ama hukuk diye bir şey var... Yoksa devlet, devlet olmaktan çıkar.

- Bunların arkasında neyi ya da kimi görüyorsunuz? Tetikçiler değilse önemli olan, azmettirenlerse, onlar kim?

Daha önce bu devlet birileriyle evlenmiş; mukavele yapmış, imza atmış.

Gelip o birileri senin ülkendeki adamına her türlü suçu işletiyor. Ondan sonra da sen yasalarını çalıştırıp onları yakalamıyorsun, yakalanırsa da kurtarıyorsun, cezadan kaçırıyorsun...

- Bu ülkede yasalar yok mu?

Yoo, yasalar var. Yasaları uygulamıyorlar. Ben şimdi yasalar çalışıyor diyebilir miyim? Emniyetin görevi ne? Doğan Öz'ün katili gerçekten İbrahim Çiftçi değilse, katil kimse, bulup yargı önüne getirmek zorunda. Keza, Cumhuriyet Savcıları takibi yaptırmakla yükümlüdürler. Sanığın yakalanması adına gerekli emirleri vermeli, soruşturma açmalıdırlar.

- Bu arada hukuka olan inancınızda değişiklik oldu mu?

Devlet dediğimiz hükmi şahsiyeti kimler temsil eder? Dönemin önemli görevlerinde bulunan kişiler bu sorumluluğu paylaşırlar. Hiçbir şey olmamış gibi gözlerini kapayıp kulaklarını tıkayamazlar. Cumhuriyete yönelik bir tehdit söz konusu ise bu tehdidin istihbaratını almak ve gereğini yapmak sorumlulukları vardır. Bu durumda bir insan öldürülmüş ve üstelik bu Cumhuriyet Savcısı ise, bir başka devletin mensubuymuşçasına kendi ülkesindeki bu büyük olaya seyirci kalamazlar. Bu mekanizmada sorumlular kimlerdir? Emniyet mi, jandarma mı, yargı mı, Yargıtay mı, Bakanlar Kurulu mu, Meclis mi, Cumhurbaşkanı mı, Genelkurmay mı, Başbakan mı?.. Bizim bütün vicdani hislerimiz rencide olmuş, inancımız yok olmuştur. Ben güya hukuk eğitimi aldım, babam da hakimdi, eşim de öyle... Onlarla dürüstlük ilkelerini paylaşarak buraya geldim ama benim anladığım anlamda hukuk bu değil.

- Şimdi yaşadıklarınızla, gördüklerinizle geriye baktığınız zaman durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Son günlerde her gece medyada, birtakım insanlar görüşler bildiriyor, kimisi "Adını veremem. Bir teşkilata mensubum. Ben profesyonelim" diyor, bir diğeri İsveç'te Musa Anter'in cinayet planını kızına açık açık anlatıyor, Mehmet Ali Birand programını "İşte hakiki Kurtlar Vadisi" diye takdim ediyor. Devletin içi böylece çatırdamaya başlıyor ama devleti temsil eden kişilerden hala ses yok. Bu ölü toprağı nasıl kaldırılabilir? Kimler karıştıysa bu idareye, bu yönetime, bilmek isterdik. Devletin sır küpü ne zaman kırılır ve içindekiler ne zaman sır olmaktan çıkar? Hukuk devleti olmanın esasları nelerdir? Yaşama hakkı nedir? Bu hakkın ihlali suç mudur? Ceza adaleti var mıdır, soruları bizim için cevapsız kaldı. İnancımız kırıldı. Sorunu çözümsüz haliyle sonraki nesillerimize miras olarak bıraktık. Şimdi artık konuşma ihtiyacı duyan herkes konuşmalı; suçlusu da, mağduru da.

- Niye bu kullanılanlar konuşmuyor?

Onları koruyorlar. Bunun içinde mesaj da var: "Bizim için çalışanları harcamayız" diyorlar. Çünkü her seferinde bir tetikçilerini öldürseler, başka bir zaman kendilerine adam bulamazlar.

- Hayatta olsa şimdi nerede olurdu?

Doğan'ın yolu belliydi. Paylaşımdan, eşitlikten, bağımsızlıktan yana olur ve ulusun üretim mekanizmalarını kimseye kaptırmamak için hukuki platformda gerekeni yapardı.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

31 Ekim 2004 tarihli Cumhuriyet gazetesinde CHP Milletvekili Kemal Anadol'un mafya lideri Alaattin Çakıcı ve ülkücü militanlarla ilgili kapsamlı soru önergesine İçişleri Bakanı Aksu'nun verdiği yanıt, haber olarak yayımlandı. Eski MİT Kontr-Terör Dairesi Başkanı Mehmet Eymür; Abdullah Çatlı, Alaattin Çakıcı, Oral Çelik, Haluk Kırcı ve birçok ülkücünün MİT tarafından kullanıldığını defalarca beyan etmiştir. *"Bu kişilerin MİT tarafından kullanıldığını kabul ediyor musunuz? Cezaları yargı yoluyla kesinleşen yurtiçi ve yurtdışında devletçe aranan suçluların, devletin en önemli istihbarat birimi tarafından kullanılmasının yasal dayanağı nedir?"* sorusuna Aksu şu yanıtı verdi: *"Yürütülen istihbarat faaliyetlerinin gizliliği ve üstlenilen görevin hayati riskleri de göz önünde bulundurularak ilgili kanun ve iç mevzuata* 'çok gizli' *gizlilik derecesini haiz bulunmakta olup bu tür bilgilerin paylaşılması ve ifşası suç sayılmaktadır."*

Eminim tıpkı bizim gibi, 12 Eylül 1980 öncesi yakınlarını kaybeden, "faili meçhul" ve yine 12 Eylül 1980 sonrasında da devam eden katliamlara maruz kalan kayıpların yakınlarını derinden ilgilendiren, adeta *"şoke eden"* bir yanıt. Aklıma gelen sorulara yanıt bulamıyorum.

Bizler yıllar yılı onur duyduğumuz Cumhuriyet yönetimiyle idare edildiğimizi düşündük. Her birimiz de ona layık olma gururuyla ve sorumluluğuyla görev ve mesleklerimizde çalıştık. Kaybettiğimiz kişiler de aynı bilinçle çalışan, mesleklerinde başarılı ender insanlardı. 1980'den önceki kayıplarla konu bitmedi. Sözü edilen *"sır"* daha sonraki birçok can alıcı olaylarla sürdü. Her seferinde Cumhuriyetin en seçkin insanlarını almaya devam ediyordu. Bu yüzlerce insanın -ne tesadüf- failleri yoktu, olamazdı. Nasıl olsun ki? Bir türlü devletin organları bu olayları çözmeye yetemiyordu. Cumhuriyetimizin yasama, yürütme ve yargı organlarının işlevlerinin ve donanımlarının gizli sır mensuplarına tanınmasıyla bu kişiler yasadışı olayları, cinayetleri işledikten sonra cici pasaportlarını ve örtülü ödenekten harçlıklarını alıp seyahatlerine çıkıyorlardı.

Geçmişe bakıyorum, bu faillerin bir kısmı yakalandı, ama süreçte bazı eller bunları kurtardı. Yargılama safhalarında bu davalardan mahkûmiyetle neticelenen kararlar göremedik. Düşünmeden duramıyorduk; Devletin organları bu kadar aciz olamazdı. Mutlaka faili yakalayıp yargıya teslim etmeleri gerekirdi. Şimdi yetkili bir devlet organı mensubu İçişleri Bakanı Sayın Aksu *"Sırlar yasal korumada"* diyor. Öyleyse ben şahsen eşim Doğan Öz'ün öldürülmesi ve sanıkların yargılanması sürecini en yakın izleyen kişi olarak -ki sanık yeterli kanıtlara rağmen kurtarıldı- soruyorum: *"Onun öldürülmesindeki korunan sır neydi? O tarihte de bu sır var mıydı? Bu sırlar sonucu Türkiye Cumhuriyeti Devleti ne gibi kazanımlar edindi?"* Bu kişiler özveriyle çalışan cumhuriyetin savcısı, emniyet müdürü, öğretim üyesi, profesörler, doktorlar, gazetecilerdi. Yıllar yılı mağdur insanlar bu olayı ne kendi akıllarıyla çözebildiler ne de çocuklarını yanıtlayabildiler. Aradan geçen bunca yıl sonra çoğu dosyalar da zamanaşımı nedeniyle düşürüldü. Doğrusu bundan sonra bu sırrı açıklamakta bir sakınca görmemişlerdir herhalde! Bu yapılan Cumhuriyete ve anayasal düzene karşı içeriden çökertme hareketinden başka nedir?

Başta hukuka saygılı, hukuk dışı uygulamalara karşı gerekli tepkileri gösteren Sayın Cumhurbaşkanımız Ahmet Necdet Sezer'in ve yasama görevini üstlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin hassasiyet gösterip dikkatlerini bu konuda toparlamalarını, ailemiz ve bizim gibi *"devlet sırrı"* adıyla yakınlarını kaybeden binlerce aile adına talep ediyorum. Sanırım bunu istemeye hakkımız var. Yetkililerin bu kan emici çeteyi dokunulmaz kılan kalkanı kaldırmaları yapacakları en saygın görev olacaktır.

Eylül 2006

Doğan Öz'ün Kontrgerilla Raporu...

Amaç, "şiddet ve anarşi eylemlerini yok" etmek ve en doğal insan haklarını yaşanan bir gerçek durumuna getirerek toplumda can ve mal güvenliğini sağlamak, düşünce ve inanç özgürlüğünü korumak, demokrasiye bütün gerekleriyle işlerlik kazandırmaktır. Ancak, yapılan aralıksız araştırmalarımız ve çalışmalarımız, yeni hükümet döneminde de sürüp giden, ilk bakışta can ve mal güvenliğini tehdit eder gibi görünen şiddet olayları "anarşik eylemler" olarak nitelenecek kadar basit değildir. Gerçekten de bütün olup biten şudur: Ülkemizde tek seçenek olarak "Ecevit hükümeti ve onun, demokrasiye bütün gerekleriyle işlerlik kazandıracağına olan umutları" kitlelerde Türkiye halkında yok etmek ve onun yerine faşist düzeni gündeme getirmek ve bütün unsurlarıyla yürürlüğe koymaktır. Böylece ABD ve çokuluslu ortaklıklar Ortadoğu sorununu büyük ölçüde çözmek amacını gütmektedirler. Bize göre, bu sonuca ulaşmada CIA, AID, İran ve İsrail gizli haber alma örgütler, kontr-gerilla gibi gizli örgütler yönlendirmekte olup bu örgütler, I. ve II. MC ile devlet aygıtını geniş ölçüde kendi amaçlarına uygun biçimde dönüştürerek demokrasi düşmanı akımları iktidar etmeyi öngörmüşlerdir. Geniş halk kitlelerine girmeyi de AP'nin şemsiyesi altında MHP ve onun yan örgütleri olan Ülkü Ocakları, Ülkü-Bir, Ülkücü Teknik Elemanlar, Milliyetçi İşçi Sendikaları (MİSK), bazı işveren kuruluşları ve esnaf dernekleriyle gerçekleştirme çalışmaları içinde görünmektedirler. Örneğin, bir ortaöğretim kurumu (Atatürk Lisesi gibi), Yükseköğretim Kurumu (Gazi Eğitim Enstitüsü, Ticaret Turizm Yüksek Öğretmen Okulu, Yüksek Öğretmen Okulu, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu ve bazı fakülteler gibi), Yurtlar (Site öğrenci yurdu ile İl Yurtları gibi), işyerleri (Devlet İstatistik Enstitüsü gibi) kuruluşlarda, gizli örgütlerce yönlendirilenler OBA-OCAK-SANCAK gibi hiyerarşik örgüt yapısıyla çavuştan başlayarak albaylığa kadar rütbeli kişiler çeşitli ideolojik eğitim koşullandırılmalarıyla sistemli, köklü ve yaygın biçimde etkinlik göstermektedirler. Legal yan kuruluşlarda başarılı görülenler illegal çalışmalara yönelmektedirler. Bunlar aynı zamanda 10 bin TL.'den başlayarak ayda 30-40 bin TL'ye kadar varan aylık ücretler de almaktadırlar. Bunun için mali kaynaklar:

- Okul ve yurtlardaki öğrencilerden alınan ayda 50 TL.'lik ödentilerle bağışlar,
- Mahalle esnafından ve küçük zanaatkârlardan alınan bağış ve ödentiler,
- İşe yerleştirilenlerden alınan rüşvetler ya da maaşın belli bir miktarı,
- Mahalle arasından evlerden toplanan bağışlar,
- Devlet ihalelerinden alınan yüzdeler,

- Silah, afyon kaçakçılığı ile beyaz kadın ticaretinden vurulan vurgunlar,
- Bazı iş çevrelerinden alınan bağışlar,
- CIA, AID ve SAVAK gibi kuruluşlardan yapılan desteklemeler.

Şunu öncelikle bilmekte yarar var: Bütün bu çalışmalar içinde askeri ve sivil güvenlik güçleri vardır.

Kontr-gerilla, Genel Kurmay Harp Dairesi'ne bağlıdır.

Kontr-gerilla il ve ilçelerde seferberlik işlemini yürüten kurum olarak askerlik şubelerince yönetilmektedir. Bu konuda en çok, aşamalı eğitimden geçen astsubaylar kullanılmaktadır.

Sivil güvenlik güçleri içinde de MİT elemanları ve 1. Şb. görevlileri kullanılmaktadır. Her iki kesim de,

-Gerillaya karşı eğitim (o inanç vardır ki, goşist sol hareketleri de bunlar yönlendirmekte ve sonra da bunlara karşı savaşım vererek tabanı kazanmakta ve demokrasiye karşı olan eğilimleri geliştirip örgütlemektedirler)

- İdeolojik eğitim
- Halk içinde gelişme ve halktan kadrolar oluşturma eğitimi.

Bütün bu çalışmalar, siyasal planda MHP ve onun kadrolarınca yönetilmektedir. Bu konuda bir örnek son 11 Aralık 1977 seçimleridir. Gerçekten de yerel seçimlerde motorize güçlerce hareketli bir grup oluşturma ve kırsal kesimde yerel yönetimlerde kazanılan mevzilerle şimdiden iktidar olmanın gerekleri, iklimi ve ortamı yaratılmaktadır.

Bu genel çerçevede cinayetleri, şiddet ve anarşik eylem nitelendirmelerini daha iyi anlamak olasıdır. Konuya bu kapsamda yaklaşılmadıkça, öncelikle can ve mal güvenliğini sağlamak, şiddet ve anarşi eylemlerini kaynağında kurutmak olanak dışı olduğu gibi demokrasiyi tek seçenek olmaktan çıkartarak bütün kurumlarıyla faşizmi kökleştirmek de gündeme gelecektir.

Gerçekten de şiddete karşı halkı örgütleme, kitleler içinde şiddeti yoğunlaştırmama ile olanaklıdır. Bazı goşist sol akımlar gerçek hedefmiş gibi gösterilerek, hedef saptırılarak sıkıyönetimi çağırma, seçimle, olmazsa darbeyle iktidar olma demokratik yaşama biçimini yok ederek halkı sömürme seçeneği tek seçenek durumuna getirilme çalışmasıdır yapılan.

Durum bütün açıklığı ve acılığıyla ve saygıyla sunulur.

Kim ne biliyorsa anlatsın!

Bengi Heval Öz

Aslında binlerce defa tekrarlanmış bu **'faili meçhul'** ama **'faili belli'** Doğan Öz katliamını bir kez daha anlatmak zorunda olmak çok güç benim için. Ama biliyorum ki bu benim görevim: Olan olayları, yaşanan acıları unutturmamak, hep haykırmak ve hesap sorulmasını istemek. Biz ve bizden sonra yaşanan ve yaşanacak olan nice benzer olaylar için. Unutmaya, geçiştirilmeye ve kabullenmeye çok yatkın bir milletiz. Ama maalesef bunun bedeli çok ağır ödeniyor. Toplumsal belleği olmayan, hafızasını yitirmiş bir millet, kimliğini ne kadar koruyabilir ki? Oysa herkes ne hatırlıyorsa anlatmalı.

Babam kimseyi idama mahkûm etmemişti ama yolunu tıkıyordu belli ki bazı insanların. Yargısız bir infaza ya da **"başka türlü bir yargı sisteminin infazına"** kurban gitti. Bu artık mafya mıydı, üst-devlet'in özel emri miydi, derin devlet miydi, devletin ta kendisi midir, bilmem. Ama babam ölüm cezalarına, yani insanın en birincil hakkı olan yaşama hakkının elinden alınmasına karşı çıkan ilk savcıdır. Bizler, yani ölenlerin yakınları için yitirdiklerimiz öncelikle birer baba, koca. Toplumdan ise değerli savcı, emniyet müdürü ve gazeteciler yitip gitti. Ne olurdu babama hâlâ **"Baba"** diyebiliyor olsaydım? Ne olurdu **Cevat** Amca'yı emniyette odasında ziyaret edebilseydim? Ne olurdu **Abdi** Amca'nın gazetesinde arada sırada yazılarım çıksaydı? Ne olurdu **Uğur** Ağabeyime takıldığım bir şey hakkında soru sorabilseydim? Ve daha niceleri; öğretim üyeleri, araştırmacı yazarlar, doktorlar...

...

Babam Cumhuriyet Savcısıydı. Savcılar devlet düzenini ve cumhuriyeti korumak için vardır. **"...Biz yeni bir tür iyi insan, iyi insan, yaratıcı insan olmaya yürüyelim"** derdi bize. İyi insan? Tüketici değil, üreten. Öldüren değil, yaratan. Onun Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne de karşı çıktığını, bunun Cumhuriyet yasalarına aykırı bir uygulama olduğunu, ülkede demokrasiyi çökertebilecek kadar tehlikeli olduğunu savunan bir savcı olduğunu hatırlatmadan edemeyeceğim.

Ama asıl, neden öldürüldü babam? "Kontrgerilla" diyorlar. Ne güzel bir isim değil mi? Kontrgerilla! Masal kahramanı gibi! mesela "Sindrella gibi! Bu kahramanı kimse görmüyor ama her yerde varlığını hissediyor.. Devletin içinde, kuytu köşelerde saklanan bir tür "üst yargı merciî!" olsa gerek. Koruyucu melek misali! Üst yargı dedim ya, karanlıkta ansızın hiç beklenmedik bir anda olaya el koyup, kendine göre yargısını verip infazını doğrudan uygulayan sistem! Ve sonuç: **"Faili meçhul cinayet"**... Kuşkusuz devlet yararına!

Peki, ben ne yapayım, neye inanayım? Babam bu devlet için görev yapar-

ken, devlet yüzünden öldü diye dava açsam, davayı nereye yönelteceğim? Kimden ve nasıl bir cevap, bir sonuç alacağım? Adalet? Kanun?... Bugün başıma bir iş gelse kendi yöntemlerimle mi çözmeye çalışırım, yoksa güvenmediğim güvenlik görevlilerinden yardım mı isterim? Şimdi artık dünyanın en doğal şeyiymiş gibi kanıksanmış, normal karşılanan devlet-mafya-çete ilişkisi ve bunun altında yatan bir derin devlet yapısı ne dün ne önceki gün, ne Özal zamanı ne de Evren zamanında ortaya çıkmış, taa 1978 yıllarında bir savcı görmüş ve bu yüzden de susturulmuştu. Oysa ki artık bir yolsuzluk haberi manşetten bile girmiyor haber kaynaklarımıza. O kadar alelade, sıradan...

Babam sağ olsaydı? Babam susturulmasaydı ve sadece ve sadece görevini yapmasına izin verilseydi namuslu bir biçimde!

Babamı katledenlerin tetikçisi bellidir. Şu anda hayattadır ve beraat etmiştir. Hiçbir zaman idam edilmesini istemedik zaten ama gerçekler ortaya konsun istedik. Gerçekler ortaya çıksın ve tetikçilerin arkasında kim var, bilmek istedik. Bizim davanın sanığı İbrahim Çiftçi, Susurluk olayından hemen sonra gazeteye ilk demeç verenlerden oldu **"Biz kullanıldık"** diye. Bu haber 13 Kasım 1996'da Milliyet gazetesinde manşetten yayımlandı. Şimdi ise hepsinin ağzından aynı özür çıkıyor. "Biz memleketimizin iyiliği için savaştık. Biz kullanıldık. Bizi devlet kullandı, sistem bizi yarattı. vs. Yani dilimde varmıyor ama... **"Bizim babalarımızın ölmesinin sorumlusu devlet mi oluyor? Benim içinde yaşadığım bu topraklar üzerindeki bu devlet, benim**

Çiftçi: Bizi kullanıp dışladılar

Çatlı'nın Susurluk'taki kazada ölmesi, Doğan Öz'ün katili olduğu gerekçesiyle 4 kez idama mahkum olan İbrahim Çiftçi'yi sarstı.

Sule Çizikçi

ANKARA'nın Kavaklıdere semtinde bir iş ofisinde yaşıyor. Çiftçi Petrol'ün sahibi İbrahim Çiftçi, patron kimliğiyle karşımızda. "Sanık" etiketinden kurtulmak için beraat edeceğini sanırdı dokuz yıl önce. 12 Eylül öncesinde ülkücü camianın en aktif üyelerinden biriydi. 31 Mart 1978'de düzeltiyorum hapishane kapılarından çıkarılarak öldürülen Aşçıoğlu Cumhuriyet Savcısı Yardımcısı Doğan Öz'ün katili olduğu gerekçesiyle yedi yıl cezaevinden yattı. İbrahim Çiftçi, cezaevinden çıktıktan sonra iş dünyasına atıldı. Petrol işlerine soyundu ve adını kısa zamanda devlet ihalelerine duyurdu. Susurluk'taki trafik kazasında eski dâhiliyecilerden Abdullah Çatlı'nın ölümü, İbrahim Çiftçi'yi derinden etkiledi. Bir zamanlar çok sıkı arkadaştılar. Birçok eylemi birlikte kaldılar. 12 Eylül sonrası MHP'nin ölüm kalım savaşı verdiği dönemde "Bahçeliler" kadrosu dağılınca birlikte yollarından ayrıldılar. Bir zamanlar ülkücü camianın "yıldızı" olan Çatlı'nın gizli sistem tarafından "günah keçisi" olarak görülmesi Çiftçi'yi hiddetlendiriyor. Çiftçi, Susurluk kazasının perde arkasının biraz çok şey bildiğini ima ediyor. Abdullah Çatlı'nın ölmesi bir "finans" olduğunu ısrarla savunuyor.

Çiftçi, sorularımızı şöyle yanıtladı:

Soru: 12 Eylül sizin hayatınızda bir dönüm noktası mı?

Çiftçi: 12 Eylül, benim hayatımda hiç şüphesiz bir dönüm noktasıdır. 12 Eylül'e kadar olan süreçte bir hayli aktif bir hayatımın içinde bulunuyordum. Türkiye'de o dönemde 15 bin cinayet olmuş, yaklaşık 20 bin kişi sakatlanmış, 600 bin kişi de hapishanelerde yaşıyordu. Sistemin içerisinde bir yerlerde bulunup dışarıdaki yaşamın içinde kalmaya çalışmak, bu ülkenin geleceği için sakıncalı olmaya başlamıştı. Bu nedenle de bir dönem ara vermek durumunda kaldım.

Soru: Kim bunlar?

Çiftçi: Bu devleti yönetenler...

Soru: Ülkücüler 12 Eylül öncesi bazı çevreler tarafından kullanıldılar mı? Bunu siz söylemek istiyor musunuz?

Çiftçi: 12 Eylül öncesinde ülkücü bir silahlı eylemlere bütünüyle karıştığı, eylemlere taraf yapıldığı. Bu tabanın sisteminin, bu vurgunculuğun, hayali ihracatçı devlet düzeninin tüm idealimizdeki devlet düzeniyle bir ilgisi olmadığını 12 Eylül'de gördük. Devlet 12 Eylül öncesi terörün hazırlığı değil, o dönemlerden geçerek bugüne gelmişse ülkücülere açıkça teşekkür edilmesi gerekirken kendisini yıkmaya çalışan güçlerle aynı kefeye konuldu. Tabii ki kırgınız...

G.DOĞU'DA GÖREV

Soru: Cezaevinde yattığınız süredeyken bugünlere eşik tutacak ilginç olaylar geçti mi, hiç gizli görevler için teklif aldınız mı?

Çiftçi: 1980'den sonra Mamak Cezaevi'nde ilginç bir teklif geldi bize. Hepimize tek tek dendi ki, "Sizi Güneydoğu'ya gönderelim. Orada bizim adımıza çalışırsınız. PKK'yla mücadele edersiniz. Burdan kurtulursunuz" denmişti. "Peki bir gizli Güneydoğu'ya PKK'yla mücadele ederken ölürsek ya da ölmezsek. Bizim yarmamızın garantisi ne olacak, beraat edecek miyiz?" diye sorduk. "Yakalanırsanız firaranızı veririz" dediler.

Soru: Yani henüz davanız sonuçlanmadan sizi dışarı salıverecek miydiler?

Çiftçi: Türkiye'de adalet mekanizmasını ne kadar düşünüyorsunuz. Ne adaleti arıyorsunuz? Bu sistemde adalet aramak mümkün değil.

Soru: Teklifi yapan kimdi?

Çiftçi: Bir yüksek MİT görevlisi bir istihbaratçı.

Soru: Bahçelievler katliamı sanıklarından biri de sizdiniz. Avukatınız Can Öztüre aynı davanın sanıklarından Abdullah Çatlı'nın cezaevinden yaptırılan mülakatında verdiği dilekçede Çatlı'nın devletin resmi görevlisi olduğunu Genelkurmay'da dosyası bulunduğunu yazmıştı. O dönem Başbakan olan Bülend Ulusu'ya gönderilen yazıda ise şöyle bir ifade var: "Doğum kaydı Kuluda bulunan İbrahim Çiftçi'ye ait evrak, Milli Savunma Bakanlığı'na Adalet Bakanlığı bünyesinde mevcuttur." Sizler devletin görevlileriydiniz kişiler miydiniz?

Çiftçi: Çatlı eğer devlet görevlisi değilse bir emniyet görevlisi ve bir milletvekilinin yanında işi neydi. Emniyet görevlisi, kimin kaçağı denilen bir adamla aynı arabada, bunun inanın siyasi otoriteler yapmalı, sistem yapmalı. Onlarla beraber olduğuna göre devlete hizmet ediyor demektir. Suç Çatlı'ya yüklenerek bir yere varılamaz. Çatlı eğer devlet görevlisi idiyse devletin onunla ciddi bir bütün anlamına ekmeliydi. Çatlı devlet görevlisi mi, değil mi bilgisini dahilinde değil, ama ben değilim. Kimsenin adamı değilim. Hâlâyetli mesi gereken şu: Eğer Çatlı, devlet görevlisi idiyse devletin ona sahip çıkması gerekirdi.

"AĞAR HARCANDI"

Soru: Cumhurbaşkanı, Susurluk olayının üzerine gidilmesini istedi. Sizce gerçekten bu olayın üzerine gidilecek mi?

Çiftçi: Susurluk olayının üzerine gidileceğine inanmıyorum. Mesele aydınlatılırsa Çatlı'nın olayın taş atanı değil, ateşle bulunduğu bir kişi olabileceği görülecek. Mehmet Ağar bence harcandı. Ağar için hiçbir şey bitmemiştir bence. Üç gün sonra yıldızının bir daha parlayacağını düşünüyorum. Ağar için hesaplar yapılıyor. Bu bir tasfiye değildir. Bu bir temizlik değildir. Bu bir tesadüf değildir. İçe atılan bir yaşam, o eşman da baş aktörü bulunsunlar. Kompartımanlara da. Hedefindeki tek tük değerlendirmek yanlışına gidiyorlar. O hadisenin mütebbiflerini kurtarır.

Soru: Çatlı'nın durumuna dönersek, aranan bir kişinin resmi işler yapması mümkün müydü? Kaçaklık işlere karışmaktan başka bir yanı var mıydı?

Çiftçi: Arkadaşlarımızın kaçaklık işlere girdiği ifadeden öteye gitmiyor. Bazılarının hakkında çıkarılan raporu var, ama bu raporu veren de Türk emniyet teşkilatı. Çatlı'yı 1970'den beri tanıyan, arkadaşlarımdır.

Soru: Tabutunun Türk Bayrağı'na sarılması tartışma yarattı.

Çiftçi: O, hakkını sonuna kadar verdi.

Soru: Ne tür bir mücadele?

Çiftçi: 12 Eylül öncesi hareketin önderlerinden biridir.

Soru: Türkeş, Çatlı'ya sahip çıkmadı, "25 yıldır kendileri görmedim" dedi.

Çiftçi: Sahip çıkmamış olması, 25 yıldır görmemesi Çatlı'nın ülkücü olmasına engel değil. Türkeş'in şahsi düşünceleridir. Ben onun şahsi düşüncelerini, bir dönem hayatımızı paylaştığımız, ortak amaca mücadele verdiğimiz bir arkadaşımızdır.

Dört kez idamdan döndü

İBRAHİM Çiftçi, Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ün katili olduğu gerekçesiyle yargılandı. Dört kez idamla istendi, dört kez Askeri Yargıtay kararıyla ölümden döndü. Yedi yıl kapalı yattıktan sonra beraat etti. Ankara 3 No'lu Askeri Mahkemesi'nin 25 Haziran 1985 tarihli beraat kararı "hukuki bir zorunluluk" sonucu verildiği izlenimi yaratmış olsa da, Askeri Yargıtay Dairesi'nin "Bu suçun sanığı Çiftçi'nin eylemleri Devletin varlığına, bağımsızlığına, milli birlik ve bütünlüğüne karşı işlenmiştir" şeklindeki kararı, Çiftçi'nin "Devletin varlığına karşı suç işlediği" gerekçesiyle idamla istendiğini ortaya koymaktadır. Askeri Yargıtay Dairesi'nin kuruluş kararının Askeri Mahkemeler Bağımsızlığının Mahiyetine ilişkin Kanun'un 1. maddesinde "Askeri Mahkemeler, Türk Milletinin adına, kanunlara uygun olarak, bağımsız olarak hüküm verirler" hükmüne aykırı olduğu gerekçesiyle Askeri Yargıtay Dairesi'nin kararının bozulmasını istemiştir. Bu istem, Askeri Yargıtay Dairesi'nin 1982 yılında verdiği kararla reddedilmiştir. Bu kararda, "Askeri Mahkemeler, Türk Milletinin adına, kanunlara uygun olarak, bağımsız olarak hüküm verirler" hükmünün, Askeri Mahkemelerin bağımsızlığını değil, Askeri Mahkemelerin görevlerini ifade ettiği belirtilmiştir. Bu karar, Askeri Yargıtay Dairesi'nin 1982 yılında verdiği kararla reddedilmiştir. Bu karar, Askeri Yargıtay Dairesi'nin 1982 yılında verdiği kararla reddedilmiştir.

Yıl 1978: Çiftçi'nin yakalandığı gün.

Yıl 1979: Yargılanmaya başladı.

Yıl 1982: Ankara'da idamla

Dört kez idam

İBRAHİM Çiftçi, Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ün katili olduğu gerekçesiyle yargılandı. Dört kez idamla istendi, dört kez Askeri Yargıtay kararıyla ölümden döndü. Yedi yıl kapalı yattıktan sonra beraat etti. Ankara 3 No'lu Askeri Mahkemesi'nin 25 Haziran 1985 tarihli beraat kararı, "hukuki bir zorunluluk" sonucu verildiği izlenimi yaratmış olsa da, Askeri Yargıtay Dairesi'nin "Bu suçun sanığı Çiftçi'nin eylemleri Devletin varlığına, bağımsızlığına, milli birlik ve bütünlüğüne karşı işlenmiştir" şeklindeki kararı, Çiftçi'nin "Devletin varlığına karşı suç işlediği" gerekçesiyle idamla istendiğini ortaya koymaktadır. Askeri Yargıtay Dairesi'nin kuruluş kararının Askeri Mahkemeler Bağımsızlığının Mahiyetine ilişkin Kanun'un 1. maddesinde "Askeri Mahkemeler, Türk Milletinin adına, kanunlara uygun olarak, bağımsız olarak hüküm verirler" hükmüne aykırı olduğu gerekçesiyle Askeri Yargıtay Dairesi'nin kararının bozulmasını istemiştir. Bu istem, Askeri Yargıtay Dairesi'nin 1982 yılında verdiği kararla reddedilmiştir. Bu karar, Askeri Yargıtay Dairesi'nin 1982 yılında verdiği kararla reddedilmiştir.

katilim mi?.. Peki öyle olsun. Ama bu kullanılanlar neden hâlâ konuşmuyorlar? Neden hâlâ arkalarına aynı mekanizmaya dayayıp üstü kapalı üç beş cümle kuruyorlar? Hepimiz çıkalım ortaya, bildiğimiz ne varsa anlatalım desem? Olmaz mı, olamaz mı?"

Ben yine bir ümit taşıyorum hâlâ. Tetikçilerin bile bir hayatı var, çocukları, sevdikleri, değer verdikleri var. Onların da benim gibi bir dünyayı düşlediklerini ümit etmek tek avuntum. Artık gerçekler açığa çıksın. Kimse kendini kullandırmasın, kimse kendisini figüran ya da piyon gibi hissetmesin, temiz bir dünyanın alnı açık fertleri olalım. Gelin hepimiz konuşalım. Kim ne biliyorsa anlatsın. Gerekirse adını deşifre etmeden, anonim kalarak anlatsın. Ama doğrular, sadece gerçekten doğar. Gerçek, asıl yol göstericimiz olsun. Bu benden sizlere davet. *(Cumhuriyet, 8-9 Şubat 2006)*

Doğan Öz: Onurlu Bir Savaşçı

Muzaffer İlhan Erdost

Doğan Öz'ün şiirlerini, genellikle, içinden geldiği bir anda "karaladığı" söylenebilir. Çünkü, kimi bir sigara (Gelincik) kapağına, kimi bir lokantanın sipariş pusulasına, kimi bir "sandık seçmen listesi" basılı kağıdın boş yerlerine, kimi kitapların kapak içlerine, büyüklü-küçüklü, pelur, teksir, bloknot kağıtlara, kurşun kalemle, tükenmezle, dolmakalemle yazılmış ve bazıları, değişik kalemle düzeltilmiş, bazıları ilk yazıldıkları gibi bırakılmış. Şiirlerinin bir kısmının üstüne, ya da altına, yazılış tarihleri düşülmüş. Bunlardan bize en uzağı "11.1.1968", ve en yakını "İlkyaz, 1977" tarihini taşıyor. Yazıldığı yerlere ve yörelere göre değişmiş şiirlerinin konuları; bir başka deyişle, konuları, kendisi gibi gezmiş yurdunda.

Ama hepsinde ortak bir yan var: dinmez bir özgürlük tutkusu, engin bir halk sevgisi, baskıya, ezilmişliğe, yoksulluğa başkaldırma, ve hepsinin üzerinde, sarsılmayan bir umutla dolu oluşu. Bunun kadar önemli bir yanı, her an ve her yerde duyarlılıkla algıladığı doğayı, yakın çevresini, bulunduğu yöreyi, ülkenin ve insanlığın sorunlarını, birbirine kaynaştırarak, bütünleştirerek, bir kağıt parçasına aktarması ve orada bırakması. Bu, onun duygulu, duyarlı yönünü, yaşam dolu, o denli yalın ve gösterişsiz özünü sergiler. Ve, bir şiir olarak ortaya çıkmaya umursamaz bir içtenlikle de yüklüdür. Bu nedenle de, bir bakıma onun bu içtenliğine karşıt bir girişimle, şiirlerini okura iletmenin ilk düşüncesi, onun özünün, kişiliğinin, dünyayı kavrayışının, şiir ölçeği içerisinde sergilenişinin bir sunumu olmuştur.

Soluk aldığı gökkubbesinde, dolaştığı sokaklarında, gezdiği yurdunda, gericiliğe karşı amansız savaşım vererek ülkenin demokratikleştirilmesinde büyük bir utku kazandığı zamanki gibi her zaman gür, coşkulu, inançlı, geleceğe, halkına, insanlığa, sevgiyle ve umutla yönelen, kırmızıya çalan sarı saçlarının parlaklığında ışık saçan özünü, bu şiirlerden soğurmak o denli olanaklı. Ve o niçin bir 24 Mart sabahı pusuya düşürüldü, niçin acımasızca vuruldu? Bütün bunların en sağlıklı yanıtını da bu şiirlerde bulmak olanaklı. Neyi sevdiyse, ona düşman olanlar tarafından; neyi savunduysa, ona düşman olanlar tarafından ve ne için savaştıysa, bu savaşta karşıda ve karşısında olanlar tarafından öldürüldü. O, bu yurdu sevdi, bu yurda düşman olanlar tarafından öldürüldü. O, insanlığı sevdi, insanlığa düşman olanlar tarafından öldürüldü. O gericilikle, şovenlikle ve en sonu faşizmle savaştı ve bugün gericiliği, şovenliği ideolojilerine bayrak yapan faşistler tarafından öldürüldü. O, özgürlüğün dirençli savunucusu; o, bağımsızlığın yürekli savunucusu; o, demokrasinin kararlı savunucusu; o, ilerici ve devrimci olanın yürekten savunucusu.

Özgürlük düşmanları tarafından, bağımsızlık düşmanları tarafından, kısacası ölmekte olanlar tarafından pusuya düşürüldü. **"Dostlar biz ölmeyiz savaşta"** diye yazmış usulca bir kağıt parçasına. Şimdi o, daha büyük adımlarla, "iyi insan, iyi insan, iyi insan, iyi insan, yaratan insan olmaya" yürüyor ve o yumuşak, dost, güleç, coşkulu sesi, o çok sevdiği yurdunun gökkubbesi altında, o çok sevdiği halkının yüreğinde, milyonların bilincinden milyonların bilincine çağıldayarak akıyor: **Biz ölmeyiz.**

Türkiye Yazılan, Şubat 1990
Sosyalizmi Seviyorum, Onur Yayınlan, Ankara, 2006

Savaşa Savaş Açmak!

Oktay Akbal

"Ve biz, hiçbir şeyden yılmayalım. Ve biz hiçbir zaman kendimizden utanmayalım. Hatalarımızı kolaylıkla kabul edelim, başarılarımıza hiç korkmadan yürüyelim. Biz, yeni bir tür iyi insan, iyi insan, iyi insan, yaratıcı insan olmaya yürüyelim."

Öldürülmesinden dört yıl önce, savcı Doğan Öz , böyle seslenmişti çocuklarına; "İyi insan, yaratıcı insan olmak..."

Kim anımsıyor Doğan Öz'ü?

24 Mart 1978 günü arabasının içinde öldürülen Doğan Öz'ün katilleri de bulunmadı mı? Yok, bulundu! Yargılandı, dört kez idama mahkûm oldu, ama her defasında yakayı kurtardı. Nasıl oldu, ne oldu, ne bitti! Şimdi o kişi nerede? Hangi görevde?

Bunlar ayrı bir konu!.. Terör diyoruz, terörle savaşıyoruz, ama bir bir kıyılan değerlerimizi unutuveriyoruz. Katillerini arayıp bulsak da ceza veremiyoruz. Bu nasıl terör savaşı?

Yirmi üç yıl geçti aradan! Avukat Veli Devecioğlu yıllar sonra olayı ayrıntıları ile anlattı:

"Her toplumda ve her devirde adli hatalar olabilir. Ama bu tümüyle siyasal bir cinayettir. Türkiye'nin yazgısına egemen olmak isteyen silahlı bir küçük çete, arkasındaki destekçileriyle birlikte bu cinayeti planlamış, uydu katiller hükmü yerine getirmiştir. İnsan soyunun görebileceği en büyük adaletsizliklerden biriyle karşı karşıyayız... Bu haksızlığı her yerde haykıracağız. Katilleri bırakıp aydın ve kitap kovalayan devlete, Doğan'ın katilinin kim olduğunu neden yakalanmadığını bıkmadan usanmadan soracağız."

"Bin ibadet bedeldir, bir adalete
Bunu laf-güzaftan bahsederiz
Biz ki, adaleti tevzi etmede
Fukaranın anasını belleriz"

Doğan Öz bir yargıç, bir savcı, bir hukuk adamı olarak yazmış bu dizeleri... Bir gün kendi başına gelecekleri önceden bilircesine!..

Bir şairdi Doğan Öz. Bir kültür adamı:

"Mapushane çeşmesi yandan akmaz
Orada
Varsıl yatmaz
Biz yatarız" diyebilen...

Ülkemizin terörle savaşım adı altında itildiği bir çıkmazın içinde yaşıyoruz. Terörden çok çekmiş bir toplumuz! Ama onunla savaşmasını bir türlü öğrenemedik. Terör yalnızca dağlarda olmaz ki! Dürüst aydınlar, yazarlar,

savcılar, bilim adamlarının öldürülmesi, katillerinin de yıllar geçmesine karşın bulunamaması, bulunduğu zaman da korunması gerçeği ne yazık ki ortada...

Mumcu, Kışlalı, Tütengil, Üçok, Aksoy daha nice aydın, nice uygarlık savaşçısı terör şehitleridir. Hangisinin katili belirlendi, cezalandırıldı?

Doğan Öz'ün şiirleri "Biz Ölmeyiz" adlı bir kitapta toplanmıştı. "Gelin dostlar bir olalım/Savaşa savaş açalım/Çocuklarımızı soluk beniz yapanın savaşına/Kırlarmızı ıssız koyanın/Savaşına/Vietnam'da köy yakanların/Tüm fukara halkları yıkanlara" ...

Gerçek savaş budur, bu olmalıdır 'Yarının güzelliğini engelleyenlere' açılmalıdır savaş...

Doğan Öz'ün bizlere ulaşan bildirisi her zamankinden daha etkili, daha güçlü: "Dostlar biz ölmeyiz/Yarının doğması bizden yana/Kötülerin savaşına savaş açtık/Hak bizden yana"

(Cumhuriyet, 14 Ekim 2001)

Uğur Mumcu

BU KAN KURUMAZ!..

Doğan Öz, Ankara Savcı Yardımcılığı'na yedi sekiz ay önce başlamıştı. Daha önceleri, MC dönemlerinde ilden ile, sınırdan sınıra sürülen Öz, Ankara'da göreve başlar başlamaz, önemli olaylara el atmış ve birçok olayın üzerine korkusuzca yürümüştü.

Denizli'de Savcı Yardımcısıyken, Necmettin Erbakan'ın kardeşi Akgün Erbakan ile ilgili yolsuzluk dosyasını ortaya çıkartan Öz, Ankara'ya geldikten sonra Denizcilik Bankası Kızılay şubesince Süleyman Demirel'in kardeşi Hacı Ali Demirel'e verilen usulsüz kredi olayına da el koymuştu.

Doğan Öz'ün incelediği bir başka dosya Ticaret ve Turizm Yüksek Okulu öğrencilerinden Levent Özyürek'in sağcı militanlar tarafından öldürülmesi olayıdır. Öz, geçen ocak ayında devrimci öğrenci Levent Özyürek'in, Naci Üner adlı bir "ülkücü" tarafından öldürüldüğünü saptayıp Üner' in, "gıyabi" olarak tutuklanmasını istemişti.

Doğan Öz, Levent Özyürek'in katilini ararken ülkücü öğrencilerin karargâh olarak kullandıkları Site Yurdunu aratmak istemiş, bu arama emri MHP Millet Meclisi Grubunca Parlamentoya kadar getirilmiştir. MHP Konya Milletvekili İhsan Kabadayı, 25.1.1978 günü bu aramayla ilgili olarak gündem dışı konuşurken, şunları söylüyordu:

- Site Talebe Yurdunun aranması kararı, 19 Ocak 1978 günü Ankara Savcı Yardımcısı Doğan Öz tarafından Emniyet Müdürü Muharrem Bartın'a tebliğ edilmiştir. Savcı Yardımcısı Emniyet Müdürüne ve Emniyet 1'inci ve 2'nci Şube Müdürüne aramanın bizzat kendisi tarafından yapılacağını, polisin öğrencileri dışarı çıkarmasını emretmiştir...

Görüyorsunuz, bir savcı yardımcısının, bir cinayet olayını kovuşturması, MHP tarafından nasıl tepkiyle karşılanıyor. Millet Meclisi Tutanak Dergisinin 25.1.1978 gün 97'nci birleşim, sayfa 411'den aynen aktarıyorum:

İhsan Kabadayı (devamla) - Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ün gecikmesi üzerine, Emniyet yetkilileri aramayı bizzat kendileri yapmıştır. Savcı Yardımcısı arama saati olarak bildirdiği saatten tam iki saat sonra gelmiş, aramanın yapıldığını görünce Emniyet yetkililerine bağırmış çağırmış, celallenmiş, bizzat aramayı kendisinin yapacağını söylemiş, öğrencileri tekrar odalarından çıkarmalarını emretmiştir. Savcı Yardımcısının gece saat üçten sonra bizzat yaptığı aramadan sonra da hiçbir şey bulunmamıştır. Bu durum karşısında Emniyet yetkililerini haşlayan Savcı Yardımcısı Doğan Öz, orada bulunan Emniyet mensuplarına çatarak "Sizler hakkında adliyenin vazifesini yapamaz hale getirmekten takibat açabilirim, vazifenizi iyi yapmıyorsunuz, taraflı yapıyorsunuz, burada silah mutlaka vardır, bulacaksınız" diye emretmiştir. Böyle-

ce sabaha yakın tekrar yapılan üçüncü aramada her nasılsa bir tabanca, bir bıçak zuhur etmiştir.

Sayın Savcının, kâhinler mi çağırdı, falcılar mı çağırdı, eren evliyalarından mı istimdat etti bu tabancayı, bıçağı nasıl bulduğu endişesini, şüphesini taşıdığımızı Yüce Meclise ve mesul hükümete bildiriyorum. (MHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar.)"

Kabadayı'nın bu sözlerinden de anlaşılıyor ki, Savcı Yardımcısı Doğan Öz'de arama yaparak, daha önce polisin bulamadığı silah ve tabancayı buluyor. İşte MHP bundan ötürü yakınıyor.

Tutanağı aktarmaya devam ediyorum:

"Polisinin bizzat şahidi olup ifade ettiği durum, Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ün maksatlı, kasıtlı bir tertibin içine girmiş olduğunun üzüntüsünü, şüphesini yaşıyoruz. Birçok polis, sabaha kadar yapılan gayri ciddi ve gayri insani muamele karşısında, sokakta tirim tirim titreyen bu gençlerin halini görerek, 'Bu muamele Moskof evladına dahi reva görülmez' diye ağlamışlardır."

İşte bir cinayet... Bir devrimci öğrenci, bir ülkücü tarafından öldürülüyor: İşte bir savcı... Hemen olayı soruşturup sanığı belirliyor; olayla ilgili olarak, şimdiye dek devletin giremediği bir öğrenci yurdunda arama yaptırıyor. İşte bir siyasal parti... Görev yapan savcıyı Parlamento kürsüsünden suçluyor. İşte bir cinayet... Aynı savcı, otomatik silahla yaylım ateşine tutularak öldürülüyor.

Yiğit Savcı Doğan Öz... Bugün tabutunun başında sana karşı son görevimizi yerine getirmeye çalışacağız. Sen, evinin önünde hunharca öldürülürken bile bazı gerçekleri kanıtlayıp, gittin. Erdemli, onurlu ve inançlı anın, hepimize örnek olsun!

(Cumhuriyet, 26 Mart 1978)

"İSTİHBARAT"

Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ün katili ya da katilleri henüz yakalanamadı. İstanbul Üniversitesi'nde yedi kişinin ölümüne yol açan saldırganlardan da bir ses seda yok. Daha önce, Ankara'da Maltepe'de devrimci öğrencilerin oturdukları bir kahvehaneye bomba atanlar da, Yükseliş Koleji öğrencilerine bomba atanlar da ellerini kollarını sallayarak dolaşıyorlar. Doç. Yalçın Sanalan'a altı kurşun sıkıp kaçanlar da yakalanamadı.

Bu olaylar nedeniyle öğreniyoruz ki, örneğin Yükseliş Kolejine atılan bomba Amerikan yapısıdır ve Silahlı Kuvvetlerde kullanılmaktadır.

Bu bomba, başlı başına bir ipucu sayılmaz mı? Emniyet yetkilileri soruşturmayı hangi yönde geliştiriyorlar, pek bilmiyorum. Silahlı Kuvvetlerde kullanılan bir bombanın nasıl ve ne yolla ele geçirildiği araştırılırsa, buradan bazı örgütlerin parmak izlerine de ulaşılır.

Bütün bunların araştırılması ve değerlendirilmesi için, güvenlik örgütlerinin yeterli "istihbarat kaynaklarına" sahip olmaları gerekmektedir. Bu istihbarat kaynaklarının gereğince ve yeterince çalışması için temel koşul, bu örgütlerin geçmiş hükümetlerin adamlarından ve ajanlarından ayıklanmasıdır.

Bir büyük ilimizin Emniyet Müdürlüğünde, geçmiş hükümetin en güvendiği adamlarından biri oturuyorsa, siz o ilde güvenilir istihbarat kaynaklarına sahip olabilir misiniz? Diyoruz ki, "MC hükümetleri cephecilik anlayışını polise de soktular." Cephecilik anlayışını polise sokan eski hükümet, tabii ki Emniyet örgütünün köprü başlarına kendi yakınlarını getirmiştir. O köprü başları bugün de yerli yerlerinde duruyorsa, bu hükümet önüne gelen istihbarat dosyalarından nasıl emin olabilir?

Bir gerçek çok kalın çizgilerle kamuoyunun önüne serilmiştir. Bu olayın sanıkları solcu ise, o sanıklar hemen, hiç zaman yitirilmeden yakalanıyorlar. Aynı titizlik sağcı teröristler için hiç de söz konusu olmuyor. Ara sıra sağcı saldırganlar da yakalanıyorlar. Ama genel çizgi bu.

Emniyet örgütü, Jandarma Komutanlığı, MİT, tek yanlı koşullandırmalarla yönlendirilmiştir bugüne dek. Peşin yargı şu: "Solcular devleti yıkıyor, ülkücüler vatanı kurtarıyor." Eski Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay bile bunu açık açık ilan etmemiş miydi?

Bu Hükümetin ilk işlerinden biri güvenlik örgütlerinde büyük ölçüde değişiklikler yapmak olmalıydı. İstihbarat kaynaklarına sahip olamayan bir hükümet şu kargaşa ortamında kimi, nasıl yakalayacaktır?

"İstihbarat kaynakları" deyince akla hemen MİT geliyor. MİT sağcı saldırganlar hakkında hükümete ne gibi bilgiler vermiştir? Bundan da önemlisi, MİT'in haber alma kaynakları kimlerce yönetilmektedir? Hükümetin güvenoyu almasından sonra, hemen bu işlere el atması gerekmez miydi?

"MHP devleti işgal etmiştir" diyoruz. Bu işgal alanları arasında MİT'in önemli daire başkanlıkları yok mudur? Eğer burada işgal varsa, siz hükümet olarak bu olayları önleyemezsiniz. Ben bunu burada yazayım. Ve altını kalın çizgilerle bir kez daha çizeyim. Haber alma kaynaklarına sahip olmadıkça, bu olayların kökenine inemezsiniz.

Kontrgerillanın üzerine gitmeyeceksiniz, MİT'e ilişmeyeceksiniz, MC damgalı Emniyet Müdürlerine dokunmayacaksınız. Peki o zaman nasıl önleyeceksiniz anarşiyi?

Bu hükümet anarşiyi önleyemezse, çatır çatır yıkılıp gider. Öyleyse ne yapmalı? Önce güvenlik örgütlerine sahip olmalı. MİT'iyle, Jandarma Komutanlığı ile, Emniyet Genel Müdürlüğü'yle...

(Cumhuriyet, 28 Mart 1978)

DAVALAR NE OLDU?

Bir "komando" yüzbaşısının sağcı saldırganlara silah sattığını üç beş ay önce gazetelerde okumuştuk. Bu yüzbaşı tutuklandı. Aynı günlerde, bu yüzbaşıyla ilgili olduğu sanılan bir astsubay, kimliği bilinmeyen kişilerce öldürüldü. Bu haberleri okurken, bir başka haberle daha karşılaştık. İstanbul'da yüzlerce ton dinamit ele geçirildi. Silah kaçakçılığı suçundan tutuklanan yüzbaşının bu dinamitlerle de ilgili olduğu söylendi.

Peki sonra ne oldu bu dava? Bu dava niçin bugüne kadar açılmadı? Bir işin üzerine düşerseniz; o iş çabuklaşır. Yok, işi oluruna bırakırsanız, o iş sürüncemede kalır, uzar gider.

Öyle mi oluyor, bilmiyorum. Fakat toplum olaylarıyla ilgili soruşturmaların ağır yürüdüğü bellidir. Oysa bu davaların hukuksal özellikleri yanında siyasal nitelikleri de önemlidir. Belki bu davalar, yeni yeni siyasal gizli örgütlerin varlıklarını kanıtlayacaktır. Belki bu davalar, terörizmin tırmandığı dorukları ortaya koyacaktır.

Ben bu köşede sık sık "Ülkü Ocaklılara silah veren yüzbaşılar" konusunu işledim durdum. Bu davanın özelliği neydi?

Bu davadaki özellik, Ülkü Ocakları ile Silahlı Kuvvetler'de görevli bazı subaylar arasındaki ilişkileri ortaya koymasındaydı. İki subayın silahı nasıl olur da Ülkü Ocakları Başkanı ve MHP Gençlik Kolları Başkanının eline geçer? Nasıl olur da bu olay nedeniyle bu subaylar cezalandırılmaz?

Düşünün ki bu silahlarla bir cinayet işleniyor. Dava, 12 Mart döneminde Ankara Ağır Ceza Mahkemeleri'nde görülüyor. Sıkıyönetim nedense bu davaya bakmıyor. Sonra dava sonuçlanıyor. Bakıyorsunuz, kararda bu subaylarla ilgili en küçük bir satır bile yok. Dosya unutulup gidiyor.

Olayı araştırıp, ortaya çıkarıyorsunuz. Bununla da yetinmiyorsunuz, bu yüzbaşılardan birinin, Tunceli'de görev yaparken bir yolsuzluk olayına adının karıştığını saptıyorsunuz. Bakıyorsunuz, bu dosya da kapanmış. Kamuoyu önünde soruyorsunuz:

- Kim koruyor bunları?

Yanıt yok! Kimse olayın üzerine gitmiyor, gidemiyor. Bu yüzbaşılardan biri Zonguldak'ın Devrek ilçesinde, öteki Gökçeada'da görev yapıyor. Birinin adı Mustafa İlerisoy, ötekinin Fehmi Altınbilek.

Bu dava, zamanında titizlikle incelenseydi, belki bugüne kadar uzanan suç kanıtları ele geçerdi. Herkes biliyor ki, bu işin içinde bir "bit yeniği" var. Fakat kimse ağzını açmıyor. MC dönemlerinde de böyle, bugün de böyle.

12 Mart günlerinde klasik müzik dinleyen ilerici subaylar bile, "komünisttir" diye sürüm sürüm süründürüldüler. Tutuklandılar, ordudan atıldılar. Beraat ettiklerinde, yeniden Silahlı Kuvvetlere alındılar mı? Hayır, ne gezer! Ama Ülkü Ocaklarına silah veren yüzbaşıların kılına bile dokunulmadı. Subay

devrimciyse ez, ülkücüyse koru!

Eğer terörizmin kaynaklarını, odaklarını ve örgütlerini bulmak istiyorsanız, bu davaların üzerine gidin. Gidilmezse, ne olur? Onu da "Ülkü Ocaklarına silah veren yüzbaşılar" örneğinde gördük. Böyle olur işte.

Savcılar, acaba bu davaları kaç yıl sonra açacaklar? Doğan Öz'ü öldürenlerin amaçları bu muydu yoksa?..

(Cumhuriyet, 3 Haziran 1978)

BEDRETTİN CÖMERT

Bedrettin Cömert

27 Eylül 1940 - 11 Temmuz 1978

Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. **Bedrettin Cömert**, 27 Eylül 1940 tarihinde Samsun'un Vezirköprü ilçesinde doğdu. İlkokuldan sonra, altıncı ve yedinci sınıfları, Kangal ve Gürün'de okuyan Cömert, ortaokul üçüncü sınıftan başlayarak Sivas Lisesi'ne geçti, parasız yatılı sınavını kazandı.

Bedrettin Cömert lisede okurken gerek düzyazı gerekse şiir olarak edebiyatla uğraşmaya başlamıştı. Bu yıllarda yazdığı ilk şiirleri Varlık Dergisi'nde yayımlandı. Yazdığı şiirlerle edebiyat dünyasının dikkatini çekti.

1960 yılında liseyi bitirdi ve bir devlet bursunu kazanarak İtalya'ya gitti. İtalya'da ilk iki yıl Perugia Yabancı Üniversitesi'nde İtalyanca ve Latince okudu. Daha sonra Roma Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. 1965 yılında Maria Augostino ile evlendi. 1966 yılında büyük oğlu Ergun doğdu. Bir yandan Türk edebiyatında yapıtlar vermeyi sürdürürken bir yandan da 1967 yılında Roma Üniversitesi'nde lisans diplomasını aldı. Roma'daki öğrencilik yıllarında, Türkiye'de Varlık ve Forum gibi dergilerde, 50'yi aşkın şiir, deneme, eleştiri ve çeviri yayımlamıştı.

1970 yılında Türkiye'ye dönen Bedrettin Cömert, Haziran ayında Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi bölümüne asistan olarak girdi. Burada Sanat Tarihi ve Estetik konularındaki çalışmalarını yürütürken, 1971 yılında Roma Üniversitesi Felsefe Enstitüsü'nde, "Son Elli Yılda Türkiye'de Sanat Eleştirisi" konusundaki tezi ile estetik doktoru derecesini aldı. 1972 yılında Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nde Öğretim Görevliliğine atandı. 1973 yılında küçük oğlu Kemal doğdu.

Sanat Tarihi konusundaki araştırmalarını, edebiyat ve eleştiri çalışmaları ile birlikte sürdüren Bedrettin Cömert, 1977 yılında Gombrich'in ünlü "Sanatın Öyküsü" adlı yapıtını çevirdi. Bu çeviri, Türk Dili Kurumu'nun ödülünü

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
Anadolu'da ve Sosyalist Ülkelerde

Cumhuriyet

54. Yıl: Sayı: 19382 — Kurucusu: YUNUS NADİ — 200 Kuruş — 12 Temmuz 1978 Çarşamba

'78 Cumhuriyet

SALDIRI OLAYLARI DÜN DE YURT ÇAPINDA SÜRDÜ

ANKARA'DA BİR KAHVEYE ATEŞ AÇILDI, BİR KİŞİ ÖLDÜ, BİR BAKKALA BOMBA ATAN 3 KİŞİ KENDİLERİNİ GÖREN ÖĞRENCİYİ ÖLDÜRDÜLER

ISPARTA'DA KOMANDOLAR CHP İL BİNASI İLE İLERİCİ KURULUŞLARA SALDIRDILAR: ALTI KİŞİ YARALANDI, 28 ÜLKÜCÜ TUTUKLANDI

BOR LİSESİNE YENİ ATANAN MÜDÜR ÖZCAN ERTENE KOMANDOLARIN SALDIRISINA UĞRADI. TÖB-DER OLAYI KINADI

ADANA'DA BİR YÜKSEK OKUL ÖĞRENCİSİ KOMANDOLAR TARAFINDAN BIÇAKLANDI, BİR KİŞİ GÖZALTINA ALINDI.

Haberler 4. Sayfada

Başbakan Ecevit: "İhaneti yapanların kim olduğu anlaşılır hale geldi,,

● Milli Eğitim Bakanı Uğur, "Öğretmene kurşun sıkan kirli ellerin sahiplerini ve çevrelerini yasaların karşısına çıkaracağız" dedi

ANKARA, (ANKA) — Başbakan Bülent Ecevit, dün ...

(Arkası Sa. 9 Sü. 7'de)

DOÇ. BEDRETTİN CÖMERT

DOÇENT CÖMERT ÖLDÜRÜLDÜ, EŞİ YARALANDI

■ Bedrettin Cömert, Hacettepe Üniversitesinde sağcı terör örgütlerinin eylemlerini soruşturan komisyona katılmıştı; öğrenciler Başbakanlık önünde gösteri yaptı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Hacettepe Üniversitesi ...

(Arkası Sa. 9 Sü. 7'de)

İşçiler 1 yıl içinde SSK'ya borçlanabilecek

● SSK YASA DEĞİŞİKLİĞİ DÜN YAYIMLANARAK YÜRÜRLÜĞE GİRDİ. İŞÇİ EMEKLİ AYLIKLARINDA KATSAYI YÖNTEMİ İLE YÜKSELTİLİYOR. MADEN İŞÇİLERİ 20 YIL DA EMEKLİ OLACAK.

ANKARA (a.a.) — Sosyal Sigortalar Kurumu ...

MADEN İŞÇİLERİ

(Arkası Sa. 9 Sü. 1'de)

Borçlardan dolayı Merkez Bankası Zürih temsilciliğine "ihtiyati tedbir,, konuldu

ANKARA, (ANKA) — Merkez Bankası'nın Zürih temsilciliği ...

CİNAYET NASIL İŞLENDİ?

(Arkası Sa. 9 Sü. 6'da)

Bloksuzlar'a "gözlemci,, olarak katılmak istiyoruz

YENİ DELHİ — Hindistan'ın ...

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Yeni Bir Gelişme mi?

W ...

İnsan Hakları Komisyonu, Kıbrıs Rum Yönetiminin Türkiye'ye karşı başvurusunu ...

Kosta DAPONTE

PARİS — ...

(Arkası Sa. 9. Sü. 7'de)

GÖZLEM — UĞUR MUMCU

Cömert...

Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Doç. Bedrettin Cömert evinden çıkarken kurşun yağmuruna tutuldu ...

(Arkası Sa. 9 Sü. 7'de)

Sahtecilik davasında Yahya Demirel'in 3 yıla kadar hapsi istendi

ANKARA — Eski Başbakan Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Demirel ...

(Arkası Sa. 9. Sü. 7'de)

Polis Aydınlık Gazetesi'nde arama yaptı

(Arkası Sa. 9. Sü. 7'de)

aldı. Aynı yıl, sınavları başarıyla tamamlayarak Üniversite Doçenti oldu. Tezi, "Benedetto Croce'nin Estetiğinde İfade Kavramı ve İfadenin İletim Sorunu" adını taşıyordu. Üniversite Doçenti olduktan hemen sonra Hacettepe Üniversitesi'nin Sanat Tarihi Bölümü'ne eylemli Doçent olarak atandı. Doçentlik tezi ancak ölümünden sonra Kültür Bakanlığınca yayımlandı ve çocuklarıyla birlikte yurt dışına gitmekte olan eşinin eline son anda, havaalanında ulaştırılabildi.

Cömert, ölümüne kadar "Giotto'nun Sanatı" ve "Croce'nin Estetiği" (inceleme), "Kalmasın Ellerim Sizlerden Uzak" (şiir) ve "Eleştiriye Beş Kala" (eleştiri) adlı kitaplara imza attı ve "Mitoloji ve İkonografi" adlı ders kitabı yayınladı.

Bedrettin Cömert, 11 Temmuz 1978 günü sabah saat 08.45'te, Köroğlu Caddesi'ndeki evinin önünde Volkswagen marka otomobilinin içinde kurşunlanarak öldürüldü.

Cömert başından ve göğsünden aldığı kurşunlarla, otosunun direksiyonu başında yaşamını yitirirken, eşi Maria Augostino ağır yaralanarak hastaneye kaldırıldı. Cömert, Türk Dil Kurumu Kurultayı'na gidiyordu.

İlerici tutumu ve sanatçı kişiliğiyle tanınan Cömert'in öldürülmesi geniş tepkilere ve protestolara yol açtı. Hacettepe Üniversitesi'nde toplanan 20 bin öğrenci Başbakanlık binası önüne gelerek, Cömert'in katillerinin bulunmasını ve can güvenliğinin sağlanmasını istediler. Olay yerinde yapılan aramalarda bulunan beş adet boş kovanın iki ayrı tabancadan atıldığı belirlendi.

Doç. Dr. Bedrettin Cömert, Türk Dil Kurumu Kurultayı'na gidiyordu.

Tanıklar ifadelerinde, katillerin cinayetten bir saat önce olay yerine geldiklerini ve Cömert'in evden çıkmasını beklerken karınlarını doyurduklarını anlattılar. Katillerin eşkalleri belirlenmişti. Polis, robot resimleri çizilen iki zanlının peşine düştü. Ancak, soruşturma Kasım ayına kadar hiçbir gelişme kaydedilmeden sürdü.

Kasım ayında, bir başka olaydan gözaltına alınan Selim Gözütok, Cömert'in katillerinin Rıfat Yıldırım, Üzeyir Bayraklı ve "Ahmet" kod adlı bir kişinin olduğunu söyleyecekti.

Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi, Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım hakkında gıyabi tutuklama kararı çıkardı. Ancak, Üzeyir Bayraklı da Rıfat Yıldırım da ele geçirilemiyordu. Otoyu kullanan ve adının Ahmet olduğu belirlenen kişinin hakkında hiçbir bilgi edinilememişti.

Ülkücü militanlar Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım'ın Ankara'daki başka cinayetlerin de failleri oldukları ortaya çıkmıştı. Ama her iki sanık da Almanya'da serbestti. Bayraklı'nın adı 1981'de Papa II Jean Paul'a suikast girişiminde bulunan terörist Mehmet Ali Ağca'ya silah sağlanması olayında da geçecekti, zaten yurtdışına birlikte kaçtıkları mahkeme dosyalarına girmişti.

1996 yılında, Susurluk kazasında ölen Abdullah Çatlı hakkında da Cömert'in öldürülmesi olayının faili olarak gıyabi tevkif kararı verildi. Cömert'in öldürülmesi konusunda Bayraklı ve Yıldırım'a 'öldür' emrinin dönemin Ankara Ülkü Ocakları Başkanı Çatlı tarafından verildiği iddia edildi.

Bayraklı ve Yıldırım 1985'te uyuşturucu kaçakçılığı suçlamasıyla Almanya'da yakalandılar. Türkiye'de idam cezası olduğu için iade edilmediler. Mahkemeye göre, uyuşturucu işine bulaşanlar arasında 1996 Kasım'ında Susur-

luktaki kazada ölen Abdullah Çatlı ve Ağca'nın suç ortağı Oral Çelik de vardı.

Bayraklı, 1992'de Almanya'daki sağ gruplar arasındaki bir uyuşturucu kavgasında öldürüldü. Yıldırım ise 2002'de Türkiye'ye iade edildi. Ancak değişen infaz yasaları nedeniyle beraat etti.

Bedrettin Cömert'in İtalyan eşi Maria Agostina, cinayet sonrasında süren tehditlere bir yıl dayanabildi ve Türkiye'den ayrıldı. Maria Agostina 27 Kasım 2001'de yaşama gözlerini yumduğunda 61 yaşındaydı.

Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Faruk Cömert:

"Ağabeyimin yurtseverliği canına mal oldu"

- Bize Bedrettin Cömert'in çocukluğunu anlatır mısınız?

Ağabeyimle aramızda beş yaş vardı. Çok yaramaz bir çocuktu. Hatta, eskiden, bilirsiniz, mahallelerde kadınlar çıkrıkla ip eğirirlerdi. Bedrettin mahalleyi dolaşır, bütün kadınların iplerini koparır ve kaçardı. Taş atar altında durur, derler ya, işte öyle bir çocuktu. Kafasında birçok yara bere ile eve gelirdi. Ailemiz mahallede sevilen bir aileydi. Dedem müftü idi. Lütfizade'nin torunu, dolayısıyla çok afili bir çocuktu mahallede. Bu konuyu biraz açmak istiyorum. Basında zaman zaman yanlış şeyler anlatılıyor. İşte fakir bir ailenin çocuğuydu, diye. Aksine, zengin sayılabilecek bir ailenin çocuğuydu. Hatta ben hatırlıyorum, ağabeyim küçükken pek yemek yemezdi; babam onun için özel bir lokanta ayarlamıştı, gitsin orada canının istediğini yesin diye. Öylesine iyiydi ailemizin durumu. Ama daha sonra babam iflas etti. İşlerini tasfiye etmek zorunda kaldı. Memuriyete atıldı. Toprak Mahsulleri Ofisi'ne girdi. Daha sonra Sivas'ın Kangal ilçesinin Armağan kazasına gittik.

- Aile yapınız nasıldı?

Ailemiz çok sevecen bir aileydi. Herkes birbiriyle beraber olmaktan çok mutlu olurdu. Yani eski bir Türk ailesiydi. Babam, dedem hepsi aynı evde otururdu. Bu büyük ailenin içinde büyüdük.

Ağabeyim ortaokul birinci sınıfta okurken belge alacaktı; birinci sınıfta ikinci yılıydı. Öyle bir tedirginlik vardı ki ailede, Allah'tan o yıl kıl payı sıyırdı ve sınıfını geçti. Kangal'da orta ikinci sınıftayken, ağabeyimin hayatında çok büyük ve önemli bir değişiklik oldu. Öğretmeni esprili bir şekilde, "Yine mi ders çalışmadın," gibi şeyler söylemiş, onurunu biraz zedeleyen bir durumla karşılaşmış galiba. Bu olay hayatında bir dönüm noktası oldu. Ondan sonra babama gelmiş "Baba ben iftihara geçeceğim" demiş. Babamda, esprili bir şekilde, "Git oğlum ne iftiharı, sen sınıfını geç yeter" demiş. Ve o yıl ağabeyim iftihara geçti. Yine o yıl devlet parasız yatılı sınavına girmiş, bu sınavı kazanarak Sivas'a gitti. Ağabeyimle çocukluk beraberliğimiz bu yatılı sınavı kazanıncaya kadar sürdü.

- Edebiyata ilgisi ne zaman başladı?

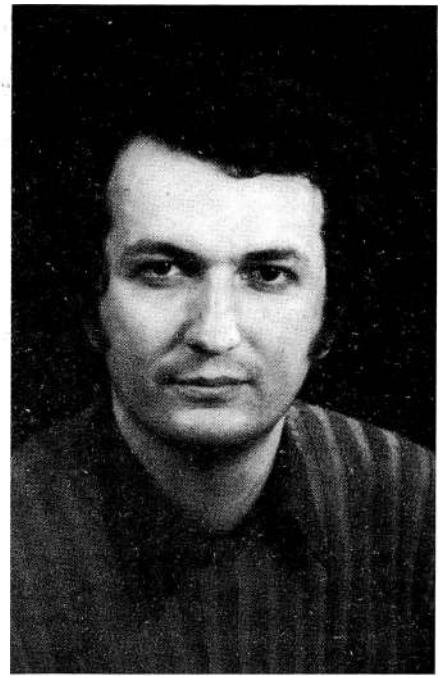

Hatırladığım kadarıyla edebiyata ilgisi Sivas Lisesi'nde başladı. Öğretmeni Halim Yağcıoğlu'nun ağabeyim üstünde çok büyük etkisi olduğunu düşünüyorum. Ondan çok söz ederdi. Bir de yatılı oldukları için okulda çok daha fazla çalışma imkanı buluyorlardı. Okulun edebiyat faaliyetlerinde öncülük yapıyordu. Lise yıllarında Varlık dergisinde şiirleri çıkardı ağabeyimin. Benim üzerimde de çok olumlu etkisi olmuştur. Benim 'zorunlu' kitap okumamı o başlatmıştır.

O kadar kitap okuyan bir insandı ki, zamanını boş geçirdiğini hiç görmedim. Edebiyatçıydı, sanat tarihçisi oldu. Ama edebiyattan hiç kopmadı. Varlık'taki şiirleri, deneme yazıları hayatında çok önemli bir yer tutuyordu. O zamanlar Sivas Lisesi meşhur bir liseydi. Çok önemli öğrenciler yetiştirdi.

Babamın, Kangal'dan sonra Gürün'e tayini çıktı. O zamanlarda Milli Koruma Kanunu vardı. Bu kanunun da, iyi malın yanında kötü malın da satın alınması gibi bir maddesi vardı. Gürün'de ağabeyim kırtasiyeye gitmiş. Sarı, matematik defteri almak istemiş. Kırtasiyeci, bunu alırsan bu defteri de almak zorundasın, gibi bir şeyler söylemiş ona. O da çocuk aklıyla gitmiş mahkemeye şikayet etmiş onu. Gürün'ün çok önemli bir eşrafından olan bir aileyi hapse attılar. Bu olay ailemizi çok üzdü, bizim ailenin istekleri dışında bir olaydı. Bu olaydan sonra ağabeyimin yolunu kesmeye başladılar. Babam da, "Buradan gidelim de çocuğun başına bir şey gelmesin" diyerek tayinini istedi. Antalya'nın Elmalı kazasına tayin olduk. Hiç unutmam kıştı, Gürün Sivas karayolu da o gün ilk defa ulaşıma açılıyordu. O zamana kadar karayolu yoktu. Gazete on beş günde bir gelirdi. Biz on beş günlük birikmiş gazeteleri okurduk. O karayolundan ilk geçen biz olduk.

Ağabeyim Sivas Lisesi'nde parmakla gösterilen öğrencilerindendi. Sivas Lisesi'ni bitirince hem üniversite sınavlarına hazırlanıyor hem de geceleri bir fabrikada puantörlük yapıyordu. Türk-İtalyan Kültür Anlaşması çerçevesinde açılan bir sınava girdi.

BELKİSİZLİK

say ki adamlıktan öteyim
delik deşik olmuşum sabıkadan
yanımda tomarla şiirlerim
gelir misin
yatağında sinsi bir düş
damar damar olmuşum gecende
bir hoş delirmişim bir hoş
gelir misin
üstelik hiç ederine saygınlığım
çakı gibi bir öpücük duysan yüzünde
gelir misin

SONUÇSUZ

sonuçsuz kavgalarla doluyum
yalnızım
tek duvar benim karanlıkta kendimi yankılayan
ölgünüm
bu türkü çok yaşlandı artık
bu maviye her zaman tanıklık edemem
anlamıyor musunuz kendimi yanıtlamaktan usandım
pestilimi çıkardı amaçsız geçen günler
bağırsaklarımı deşsin istiyorum kalabalık
yüzüme yüzüme saldırsın sıkıntı
yeter ki ölümüm gürültülü olsun
yeter ki ölümüm gürültülü olsun

Bedrettin Cömert

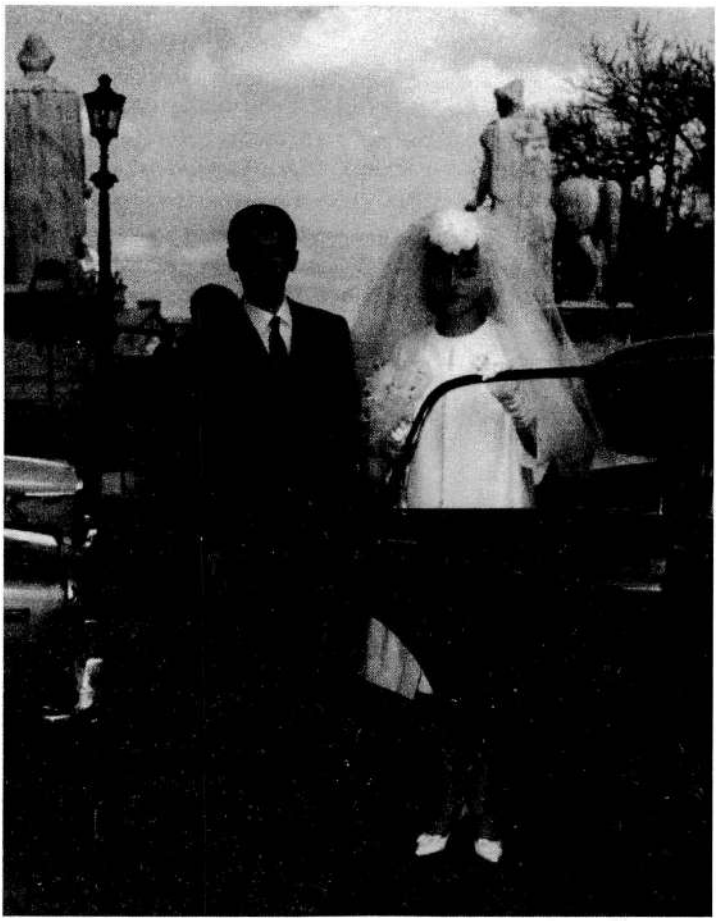

Bedrettin Cömert – Maria Augostino

Bu sınavı Türkiye'den bir tek o kazandı. Orta birinci sınıfta belge alacak çocuk, orta ikinci sınıftan sonra müthiş bir performans göstermişti.

Sınavı kazandıktan sonra İtalya'ya gitti. Orada 9 yıl kaldı, İtalyan dili ve edebiyatı okudu. Bu dönem içerisinde Maria Augostino ile evlendi. Çocukları oldu. Türkiye'ye dönmek istediler. Ankara'ya geldiler. Türkiye geldikten sonra ilk müracaatı, Dil Tarih Coğrafya Fakultesi İtalyan Filoloji'sine oldu. Ancak almadılar onu. Edebiyat doktorası vardı. Tekrar İtalya'ya gitti ve sanat doktorası ile döndü. Bu doktorayla Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümüne asistan olarak girdi. Gazeteye ilan vermişlerdi, ağabeyimi tarif eden bir ilan vermişlerdi, onu alsınlar diye. Doçent oldu. Çok parlak bir öğretim görevlisiydi. Her zaman ön saflarda olan bir kişiydi.

Ecevit hükümeti zamanında üniversitelerde soruşturma komisyonu ku-

ruldu. 30 öğrencinin okuldan atılışı olmuş. O zamanlarda sağ sol çatışmaları çok fazlaydı. Bu komisyonların başkanlığına getirildi. O kadar çok profesör varken neden o getirildi hâlâ da merak ederim.

- Siz olayı nasıl öğrendiniz?

Ağabeyim öldürüldüğü zaman Marmaris'te izindeydim. Çok kötü bir şekilde öğrendim. Öğlen saat 13'tü. Denize giderken yaşlı bir adam radyo dinliyor, heyecanla söyleniyordu. Ne olmuş amca dedim, yanına yaklaştım. O zaman Bedrettin'in öldürüldüğünü öğrendim.

Hayatımızda ve özellikle anne ve babamın hayatında çok önemli bir dönemeç oldu. Her zaman şunu söylerim, bir anne baba için evladını kendisinden önce kaybetmesi çok acı ve çok zor bir durumdur. "Ateş düştüğü yeri yakar" derler, gerçekten de düştüğü yeri yakıyor.

Annem ve babam bunu hiçbir zaman kabullenemediler. Yaşamlarının sonuna kadar bu acıyla yaşadılar. Kabullenmek çok zor. Çünkü insanların kabullenmesi için bir nedeni kendi kendine söylemesi ve buna inanması gerekiyor. Genelde geride kalanlar 'yaşlıydı, yaşını başını aldı' veya 'hastalandı' gibi nedenlerle ölümü kabullenilir. Oysa ağabeyim 38 yaşında bir insan, tam da en verimli çağında öldürüldü.

İyi bir dilciydi. Dil devriminin öncülerinden biriydi. Aynı zamanda eleştirmendi, eleştirmenliği ile öne çıkmıştı. Eleştirmen olmak çok kolay bir şey değil. İyi bileceksin ki eleştireceksin. Türkiye'de o zamanlar, en etkin isimlerden bir tanesiydi. Zaten TDK'nın kurultayına giderken öldürüldü.

- Nasıl bir kişiliğe sahipti?

Çok sevecen, çok insancıl bir insandı. İnsanları severdi. Hiç kimseye bir kötülüğü olmamıştır. Müthiş adalet duygusu olan bir insandı. Haksızlıklara asla tahammül edemezdi. Şunu da anlatayım; askeri sınava giriyordum, sınava alınışımızda bir gecikme oldu, o zaman onların bu adaletsiz davranışına büyük tepki göstermişti. Sosyal adalet duygusu müthişti.

Yaşama alanına damgasını vuran bence en önemli özelliği, dürüst, adaletli, sevecen ve insancıl olmasıydı. Bir de akıllı bir çocuktu, çok zekiydi. Çok okuyan bir insandı. Tabii onun kişiliğinin gelişmesinde Roma Üniversitesi'nin büyük kat-kısı oldu. "Sanatın Öyküsü" kitabını dilimize çevirdi. Bu çeviri ile TDK' nın çeviri ödülünü aldı. Bu kitap çok yankı uyandırmıştı. Geçen gün kitapçıda gördüm, çok üzüldüm. Bir başka iki öğretim üyesi almış bunu tekrar çevirmişler. İçinde de, yazarın yaptığı değişiklikler olmuş da, ilk çeviriyi ağabeyim yapmış, ama kitabı onlar çevirmiş, diye yazmışlar. Yani yazarı bunu baştan mı yazmış da, bunlar yeniden çevirmiş? Hayretler içerisinde kaldım.

O çeviri büyük bir yankı uyandırmıştı. Umuyorum sanat çevreleri bunu iyice incelerler.

- Ağabeyinizin öldürülmesini siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Düşünebiliyor musunuz, o sıralarda 33 yaşında bir yüzbaşıydım. Biliyorsunuz o zamanlar günde 25 kişi öldürülüyordu. Bana göre, ağabeyimin öldürülmesinin tek sebebi çok sevilmesiydi. Ağabeyim çok sevildiği için öldürülmüştür. Biliyorsunuz, terörün amacı sansasyon yaratmaktır. O seçilmiş. Yani öldürülmüş olmasının yararını hâlâ anlamış değilim. Onu öldürenlerin de bunun ne gibi bir yararının olduğunu anladıklarını sanmıyorum. Türkiye'de her şey değişti. Solcu dediğimiz insanlar bugün sağcı oldular. Sağcı dediğimiz insanlar solcu oldu. Ağabeyimin sol düşüncesinin sadece ve sadece sosyal adalet anlayışı içerisinde çok önemli olduğunu düşünüyorum. Düşünebiliyor musunuz, onun bütün düşüncelerinin ve ideallerinin merkezinde yurt sevgisi vardı.

Ağabeyim Roma Üniversitesi'ni tam puanla bitirmiş bir insandı. Ona orada asistanlık önerildi. Ama, ben memleketime gideceğim, dedi. Buraya geldiklerinde geçim sıkıntısı çektiler. Yurt sevgisi vardı ve bu yurt sevgisi daha sonra başına çorap ördürdü. Bugüne kadar kalmış olsaydı parmakla gösterilen bir insan olurdu. Her alanda yararlı olabileceğini değerlendiriyorum. Ülkemize çok yararlı olabilecek bir insanı öldürdüler.

Sonradan öğrendiğime göre, onun bir de siyasete atılma durumu vardı. Rahmetli Ahmet Taner Kışlalı Kültür Bakanı olunca kardeşime müsteşarlık teklif etmiş. Ama ağabeyim kabul etmemiş.

Dedim ki, keşke siyasete atılsaydı, o zaman öldürülmezdi. Çünkü onlar birbirlerini öldürmüyorlar. Siyasetçilere bir şey olmaz. Olan bilim adamlarına falan olur. Herhalde onlar da, siyasetçilerden daha değerli olduklarını düşünüyorlar ve onun için öldürüyorlar. Teröristler siyasetçilere bir şey yapmaz diye düşünüyorum.

- Çocukları ne yapıyor?

İki oğlu var. Ergun ve Kemal, ikisi de evli. İtalya'dalar. Maria Augostino vefat etti. Bizim için çok üzücü bir olay oldu. Ayrıntısını bilmiyorum ama haber çıkmayınca evden, öldüğü anlaşılmış.

Çocukları Türkçeyi unuttular. Onlarla İngilizce konuşuyoruz. Aradan uzun yıllar geçti. İşleri iyi, geçim sıkıntıları yok. Anladığım kadarıyla Türkiye'ye küstüler. Babaları öldürüldü Türkiye'de. Ölümünden sonra Augostino burada yaşamak istiyordu. Tanık olduğu için, bu yaşam, polis nezaretinde bir yaşamdı. Sıkıcı bir hayattı. Ben de onlara İtalya'ya gitmelerini önerdim.

Yengem ağabeyimi çok seviyordu. Çok büyük bir aşk yaşadılar. Ağabeyim İtalya'dayken babama bir mektup yazdı, "Baba ben evleneceğim," diye. Babamla annem bu evliliğe rıza göstermediler. Ama ben ağabeyimin kararlılığını anlamıştım. O zamanki kafamla düşündüm, "Bu evliliğe hayır deseniz ne olacak" diye. Babamı bu konuda ikna ettim ve bunun üzerine bir mektup yazdım. Altına da, at imzanı dedim babama. Böylelikle ailenin bu konuda bir ayrışma yaşamamasını da sağlamış oldum. Bu nedenle de mutluyum. Sonra yengemi kabullendiler. Çok sevdiler. Yengem kocasına ve bize karşı çok saygılıydı. Geleneksel bayram günlerinde sabahtan gelirlerdi, bayram sofrasında hep beraber olalım diye. Ailemiz ondan çok mutlu oldu. Türk gelin olsaydı, belki o kadar bize yakın olabilirdi.

Ağabeyim kısa yaşamına rağmen çok dolu dolu bir hayat yaşadı. Bazen şaşarım, 38 yıla bunları nasıl sığdırdı diye. Nasıl isim oldu edebiyat çevrelerinde, üniversite çevrelerinde, bugün bile çok şaşarım. Arkadaşlarına her rastladığımda, düne dönüyorlar sanki, o kadar büyük bir sevgiyle heyecanla anlatıyorlar ki... Bu insan sevgisiyle insanlarla nasıl bağ kurmuş ona şaşarım.

Yıllarca annem Hacettepe Üniversitesi'nin hocaları tarafından tedavi edildi. Hep ona kanat gerdiler, sevgi gösterdiler. Şimdi de inanıyorum, Hacettepe Üniversitesi'ne gitsem, ben Bedrettin Cömert'in kardeşiyim desem, herkesin gözü parlar. Tabii ben, çok mutlu oluyorum bu sevgiye. Bu sevgi yaşamının en önemli özelliğidir.

- Soruşturma ve dava sürecine ilişkin ne söylemek istersiniz?

Türkiye'de o zamanki terörün durumundan dolayı, annem ile babam, benim de ağabeyim gibi hedef olmamdan hep endişe ettiler. O nedenle, bu davalarda olayları çok sorgulayan, arkasından giden bir insan olamadım. Bunun bir yararı olacağını pek düşünmedim. Şimdi de aynı fikirdeyim. Rahmetli Uğur Mumcu sağken, Diyarbakır'a gelmişti, terör olayları zamanında. Ordu Evi'nde karşılaştık, o bana davanın seyrinden söz etti. Katillerin Almanya'da olduğunu ondan öğrendim. Zaten biri orada öldürüldü, diğeri de Türkiye'ye iade edildi. Daha sonra aftan yararlandı. Adını sanını da inanın bilmiyorum, bilmek de istemiyorum. Lanet olsun! Ben bu muhasebeyi kendi kendilerine yapmalarını istiyorum. Bundan ne elde ettiklerini, bugün hesabını veremiyorlarsa yarın Tanrı'ya mutlaka vereceklerdir diye düşünüyorum. Bir öç alma duygusu içerisinde hiç olmadım. Bu konuda bu güne kadar lehime bir şey yapmak için ne görevimi, ne de makamımı kullandım. Bundan sonra da kullanmayı düşünmüyorum. İnsanların Türkiye'de çok değiştiğini gördüm. Zihniyetlerin çok değiştiğini gördüm. Önceden azılı komünist dediklerini, bugün vatensever olarak izleyebiliyorsunuz. Çok şey değişti Türkiye'de. Aslında uğruna ölünecek şeyler değişmedi de, öldürenler değişti.

Vatan, millet sevgisi, vatanımızın menfaatleri, bunlar uğruna ölünecek şeyler. İçinde bulunduğum meslek itibarıyla buna yemin etmiş bir insanım. Öldürenler hep değişti, saldıranlar hep değişti. Saldıranlar zaman zaman niye saldırdıklarını bilemediler. Bugün de var saldırılar. Terör olayları hâlâ bitmedi Türkiye'de. Terör olaylarının değişik bir nedeni oldu bugüne kadar. O zamanlar neden olarak koydukları şeyler bugün artık nedeni olmayan şeyler. İnsanlar iyi bir evrime ulaştı, diye düşünüyorum.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Ülkemizin eğitimsizliği, fakirliği, sosyal yaşamın adaletsizliği, Türkiye'de benzeri olayların olmasına neden oldu. Hepimize düşen görev bence, herkesi eğitmek. İnsanları eğitmediğiniz sürece bu kafaların içini değiştirmediğiniz sürece bu gibi olayları önlemek çok zor.

Ülkemiz ne zaman refah seviyesini yakalamaya kalksa, kendi kendine ayakta durmaya başlasa dış güçler bunu karıştırmak istiyor. Bu coğrafyada güçlü bir Türkiye'yi kimse istemez. Türkiye'de her zaman maşalar oldu. Atatürk Cumhuriyeti gençlere emanet etti. İnşallah bu gençlik her şeye sahip olacaktır. Öyle, kafası örümcekleşmiş değişik fikirlerin, inançların arkasında koşan, değişik ülkelere hizmetten zevk alan insanlara bir tek eğitimli Türk gençliğinin dur diyeceğine inanıyorum.

Bu hizmetiniz için de teşekkür ederim.

Ağabeyimi ne kadar anlatabildim bilemiyorum. O, benim nazarımda, benim anlatımıma sığamayacak kadar büyük bir insandı.

Ekim 2006

Sonuçsuz Bir Telefon Konuşması

Hasan Hüseyin

.....
bak bedri dinle beni
dinle beni ikigözüm kardeşim
yücel diyor ki bedri
(kapı çaldı, bi dakka
.....)
hayır *zeki* değilmiş,
akın'mış gelen.
akın diyor ki bedri
haltetmesin gelsin diyor.
gelsin de söyleşelim
dadılık bitsin diyor.
kabarmış yine müzik damarı bizim *gürler*'in
dalgaların durakların dumanını attırıyor
bağırıyor minör minör
barok dedikçe
ve gülüyor majör majör
dokundukça tellerine enformasyon'un
.....
.....

bırak şimdi çalışmayı hacettepe'yi
kemal'i de yatır artik be kuzum
yatsın kerata.
sen dünyanın en iyi,
sen dünyanın en doçent
sen dünyanın en baba
babasısın be bedri.
bilmez miyim ben seni!
bak şimdi dinle beni,
agostina kızmaz bana
boş lafı bırak
hem kızacak ne var bunda be bedri
kadın değil kumar değil be gözüm
biraz müzik
biraz sanat
biraz da lâklâk

hepsi bu.
geleceksin değil mi
geliyorsun değil mi
gelmelisin mutlaka
bırak şimdi gülmeyi de evet de
hadi bedri
evet de!
çok da güzel çay demledim tam senlik
vallahi çiçek gibi
bir de güzel peynir var ki
harika.
bilmiyorum
ablan bulmuş
kaçtan almış
sormadım
sormak neyi kurtarır ki be bedri
sele gitmiş değirmenin
şakşağı mı aranır ki
ekonomi filan değil bu bizimkisi
çürük yangın merdiveni be bedri
geliyorsun değil mi
geleceksin değil mi
gelmelisin mutlaka.

domates yeşilbiber maydonoz
diri diri
kütür kütür
tam senlik
ekmek de taze bedri
ekmek de be kardesim ekmek de!
biz rakıya vuracağız besbelli.
sen çaya yumulursun
ne yaparsın be bedri
arada bir çekmeden de olmuyor
olmuyor be kardeşim olmuyor
şu dinine yandığımın dünyası
baka baka içine gözlerimizin
ediyorlar içine günlerimizin
hidrojen sallasan gıkı çıkmıyor.
sabır kayası da sabır kayası
.....

.....
hadi hadi atla gel
bekletme bizi
yücel'i bilmez misin be bedri
doktor değil mübarek
gecikmis tanrı
çay devirir bardak bardak
üstüne rakı
anlatırken sanırsın ki incesazdan hüseynî
ak gömleği geçirmesin sırtına
hipokrat andı
bir de bahar bahar gülmez mi sana
al başını çık dağlara
yücel'i bilmez misin be bedri
safî tümör celladı
kızdırmasın gelsin diyor
'bin kelleyi bir cıdaya dizerim
kızarsa beynim'
diyor
gürler'se çoktan yerleşti enformasyon füzesine
yıldızlar arasında mekik dokuyor
yüreğimi çıkartmış koymuş masaya
beynimi çıkartmış koymuş masaya
insan denen karmaşığın dibini kurcalıyor
hayır hayır
buz koymuyor rakısına filozof doktor
dna kullanıyor
bana öyle geliyorki azizim
dna da az gelecek böyle giderse
bizimkinin hızına

gürler'i bilmez misin be bedri
alıyor da yüreğine insanın
yerine bülbül yerleştiriyor
bu hekimsel coşkunluğa gülüyor *akın*
allah be diyor
akın'ı bilmez misin be bedri
simyacılık uzmanı
lokman çömezi
yeni dönmüş dağlardan
güneş kokuyor

bol bol ot toplamış keyfi yerinde
lokman'cılık oynuyoruz aman be ağbi
  deyip deyip emiyor aslansütünü
   anasonla koklaşıyor kadehinde
of be of be
amma da sakızlattık sözü be
paveze de senin olsun
  maronetti de
hadi artık bırak artık bırak şu çalışmayı
kant da kalsın bu gecelik
  sossür de
   della *volpe* de
yahu bırak *kroçe*'yi bedri be
çaydanlıkta su kalmadı kardeşim
  bitirdi rakıları bu doktor *gürler*
.....
.....
.....

alooo!
sesin gelmiyor bedri!
kemal sen mi oynadın
 gene bu telefonla?
banyoda mı baban yavrum
dönmedi mi dedin daha
 dönmedi mi beytepe'den?
kemal yavrum babanı istiyorum
baban yavrum baban yok mu
baban kemal
baban yavrum
 nerde babacan
.....
.....

bak bedri dinle beni
akın diyor ki bedri
 alooo?
yücel diyor ki bedri
          alooo?
gürler diyor ki bedri
 alooo?

sesin gelmiyor bedri
bedri sesin gelmiyor
sustur şu gürültüyü
 sustur şu asansörü
 şu radyoyu şu müziği
  şu kenti sustur bedri!
alooo?
alooo?
kemal sen çık aradan!
ergun oğlum baban nerde?
ben hüseyin, *agostina*
agostina, ben hüseyin!
kuzum neden yoksunuz
  neden kimse konuşmuyor bu telefona
.....
.....
sıfırbir dinle beni
Sıfırüç dinle beni
Heey ptt nerdesin
sıfıriki nerdesin
bozukluk var nerdesin
konuşmuyor nerdesin
sıfırsekiz sıfırdokuz
ahmet mehmet roma berlin moskova
ses vermiyor ankara
 ses vermiyor nerdesin!
sen bakıver *gürler* şuna
sen bakıver *yücel* şuna
akın şuna sen bakıver kardeşim
  ses vermiyor bütün dünya
  ses vermiyor nerdesin!
.....
.....
yoruldum be çocuklar
bunaldım bağırmaktan
 kocaldım be çocuklar
unuttum neresiydi
bilmiyorum nerdedir
nasıldır bilmiyorum
biryerler vardır elbet
bildirin biryerlere çocuklar

geceler bozuk deyin
gündüzler bozuk deyin
yaşamak be çocuklar
yaşamak bozuk deyin
bildirin bir yerlere çocuklar
ay'lara yıldızlara mars'lara merih'lere
bir bilen yok mu sorun
bir gören yok mu sorun
sorun bedri kardeş!
.....
.....
ne de güzel çay yapmıştım
ne de güzel peynir vardı
ekmek de taptazeydi
.....
.....

(11 temmuz 1979)

---

o akşam beş kişiydik orada/biri gürler iliçin'di biri o/ biri yücel kanpolat'tı biri o/biri akın çubukçu'ydu biri o/biri bendim biri o/ /o akşam dört kişiydik orda/beşinci yoktu/ /Bedrettin yatıyordu karşıyaka'da/kurşun yemiş/ karnı toktu/ /

h. h.

Bedrettin Cömert

Şiirde Duygu[11]

Şiirde, yalnızca düşünceyi baş köşeye oturtan görüşle, duyguyu tek yapıcı öğe sayan tutum arasında, ne gibi bir seçme yapılabileceğini soruyorum kendime. Bu soruya verilecek cevabın ise *şiirin somut algılanma sürecinden* çıkarılabileceği, kaçınılmaz çıkış noktası sayıyorum.

Genel dünya görüşümüz ne olursa olsun, *"yalnızca"* düşünceyle şiir olamayacağı gerçeğini yadsımak olanaksız. Çünkü, salt mantık bağlantılarıyla, soyut birleştirmelerle kurulmuş yaratıları, bir kenara itiyor, bu örnekleri soğuklukla, cansızlıkla suçluyoruz. Hemen, aynı düşünceleri taşıyan inceleme yazılarıyla özdeşlik kuruyor, inceleme görevini de yüklenen bu tür yaratıları ukalâlıkla damgalıyoruz.

Bu noktada, duyguyu öne geçirmek kaçınılmaz gibi görünüyor. Fakat, pratik deneyimlerimiz, duygu konusunda da bizi aynı sonuca götürüyor. Okuduğumuz bir şiirde, boyutları akılsal'ın sınırları dışına kayan, ölçüsüz, abartmalı bir duygu topluluğuyla karşılaştığımızda, onu da itiyor ve şairini, duyguculuğa düşmekle, özel duygularının gizliliğini, bağırtlak bir denetimsizlikle dışa vurmakla suçluyoruz. Düşünce gösterisi yapan örneklerden olduğu gibi, duygu kusan örneklerden de tiksiniyoruz.

Öyleyse, dengeyi ve sınır çizgisini nerede arayacağız? Sanıyorum, insanın iç yetilerinin çalışma biçiminden yola çıkma, bazı güçlükleri öncelikle aşmamızı sağlayacak. Yetilerimizin çalışma biçimini, patolojik olmayan koşullar içinde anlıyorum.

Günlük yaşantımızda, iç dünyamızın oluşum sürecinde, düşünce ve duyguyu kesinlikle birbirinden ayırt etmek olanaksız. Böyle bir sınır çizgisi çizmek, ancak, düşünce ve duygu etkinliğimiz üzerine, düşünsel bir yöntemle eğildiğimiz zaman mümkündür. Bu ise bir soyutlamadır. Soyutlama, elbette gerekli bir işlemdir. Belki de bu soyutlama gücümüz yardımıyladır ki, içimizin hiçbir zaman tek çalışmadığını anlıyoruz. Yetiler arasındaki oran ne kadar çok olursa olsun, her yeti her an ve birlikte çalışıyor.

Her şeyi sıfırdan başlattığımızı düşünelim bir an ve ancak zihinsel bir soyutlamayla böyle bir varsayımda bulunabileceğimizi unutmayalım. Benim sıfır noktasındaki duygulanmam, örneğin beş noktasındaki duygulanmamla bir olmayacaktır. Sıfır noktasında, kuramsal olarak, düşünce ve duyguyu birbirinden tamamiyle ayrı olarak hareket ettirsek bile, düşüncenin de, iki nokta arasındaki zaman süresinde, etkinlik gösterdiğini yadsıyamayız. Düşünme

[11] **Eleştiriye Beş Kala, Bedrettin Cömert, Prospero Yayınları, 1997.**

etkinliğim, sıfır noktada, duygu biçimini, duygu şiddetini, duygu niteliğini- kuramsal olarak- etkilememişken, beş noktasındaki duygulanmama ister istemez katkıda bulunacaktır. Bir yandan duygu etkinliğimin, süreç halindeki deneyimlerle kendi kendini zenginleştirmesi var, öte yandan, aynı süreç içerisinde, düşünce etkinliğimin gelişimi ve her iki etkinliğin tek bir kişilikte somutlaşması. Daha açık bir deyişle, beş noktasındaki duygulanma biçimim, o noktaya dek geliştirdiğim düşünce birikimlerinin izini taşıyacaktır.

Bazı saplantı duygulardan niçin zamanla kurtulunur ve duygular akılsal sınırlarına çekilirler? Niçin düşünce gittikçe gelişir? Niçin, zaman her şeyi düzeltir, denir? Niçin beğeni, ilk düzensizliğini ve dağınıklığını aşarak, soyut olmasalar bile, varlığı yadsınamayan güdüsel kurallara ulaşır.

Bu ve benzeri sorulara kolayca cevap verebileceğimizi sanıyorum. Çünkü, beş noktasındaki duygunun niteliği sıfır noktasına göre nasıl değişikse, beş noktasından sonra gelen evrelerdeki duygunun niteliği de daha zenginleşmiş, daha derlenip toplanmış ve kendini daha denetir bir özelliğe ulaşmış olacaktır. Önceden söylediğimiz gibi, duygunun kendi çizgisindeki gelişimini soyut olarak ele alamayız. Duygunun gelişimi, yalnız kendi çizgisindeki oluşan değişimlerle oluşmakta, bunda, düşüncenin geçmiş duygular üzerinde duruşunun, onları düzenleyici etkinliğinin doğal bir payı vardır. Duygusal hamlıklarımızın, sonradan bu hamlıklar üzerinde düşünmemiz ve davranışlarımızı buna göre ayarlamamız sonucunda gittikçe azalması ve ortadan kalkması, bunun en somut bir örneğidir.

Günlük iç ve dış yaşantımızda, düşünce ve duygu arasındaki sürekli geçişim, bir kişilik olarak kendimizi yaratmamızın, hiç de gizli olmayan, bir gizidir.

Bu söylediklerimizi kuramsal bir öncül sayarsak, şiirin de bu iki temel öğeden ayrı düşünülemeyeceği ortaya çıkar. Bu nedenle, ne yalnız *düşünceci,* ne de yalnız duygucu şiir görüşü inandırıcı görünüyor. O halde şiirde duygu ve düşüncenin, *şiir olarak varolma* koşullarını saptamak zorundayız.

Biçimsiz şiir olamayacağı konusunda, hemen herkes aynı düşüncede. Salt içeriği savunanlar bile, sonunda, içeriğe uygun biçim aramaktan kendilerini alamıyorlar. Bu gerçeği, kuramsal akıl yürütmelerden önce, gerçek şiir yapıtlarıyla düşüp kalkmamızdan çıkarıyoruz.

Peki, biçim ne demektir?

Adı üstünde; bir şeye biçim vermek demektir. Biçim vermek ise, bir seçme işlemidir, bir öğeyi alıp ötekini bırakmaktır veya bir öğeyi, oraya değil de şuraya koymak demektir. Böyle bir işleme, *soyutlama*'dan başka bir ad verilebilir mi?

Peki, soyutlama, akılsal nitelikte bir işlem değil midir? Başka bir değişle, ilk bakışta rastlantı gibi görünen biçimsel sonuçlar, aslında, düşünme yetimizin bir sonucu, ürünü olmak gerekir. Bu yetinin, belirli kurallara göre, önceden saptanmış bilgiler ışığında gerçekleştiğini savunmuyoruz. Bu yeti, gide-

rek, öznel gücün de yardımıyla, güdüsel bir işlem biçiminde kendini gerçekleştirebilir. Belki de öznel güç, sanatçı yeteneği, doğa vergisi, esin dediğimiz şey, bu güdüsel düşünme yeteneğidir, bu kendiliğinden soyutlama gücüdür.

Şiirsel duygunun, güdüselliğin bir sonucu olmadığını gördük oysa. Böylesi yollarla ortaya konan yaratıları duyguculukla, ağlamaklı romantizmle suçladık. İşte, düşüncenin sanatçıya özgü bir güdüsel denetimi, bu kendiliğinden düzen verme yeteneği aracılığıyladır ki, en şiddetli duygular, kişisellikten çıkıp, aklın seçme süzgecinden geçip, her okurda somutluğunun bir veya birkaç yönünü gerçekleştiren tümel bir nitelik kazanırlar. Şiirin tek oluşturucu öğesi duygu olsaydı, bu duyguya herhangi bir sınır çizmeseydik, her duygu kendiliğinden şiir olmak gerekirdi. Oysa dizeler arasında, bizi inandırmayan, bize gerçeğimsi izlenimini veremeyen duygular, pratik hayatta daha şiddetli, daha gerçek olabilirler. Ama duyguların, oluşum süreci içindeki gerçeklikleri, pratik yaşayışın egemenliği altında bulunan salt tutkudur ve düzenden, dolayısıyla sınırdan yoksun bir akışı içindedirler. *Oysa sanat eseri, doğa değildir, insanın doğaya karşı egemenliğidir; zaferidir.*

Şiiri bir yana bırakıp, günlük yaşantımızda, duygularımızı karşımızdakine ilettiğimiz anları anımsayalım. Dilimizin ucuna gelen sözcükleri, pot kırmamak için, elimizden geldiğince tartmaya çalışırız; aynı duyguyu, şu biçimde söylersek alaya alınırız da, bu biçimde söylersek, inanılırız. İnsanın sözcükleri tartarak söylemesi, başlıbaşına bir seçme işlemidir, akılsal bir denetimdir. Günlük konuşmada bu böyle olduğuna göre, şiirdeki denetim sorununun ne denli önemli olduğunu tahmin etmek güç değildir.

Düşünceye gelince: Şiirde, düşüncenin düzenleyici, birleştirici etkinliğini kabul ettikten sonra, şiirde düşünce yoktur demek çelişki olur. Elbette, şiirde düşünce, salt düşünce ve kavram olarak yoktur, ama somutlaşmış, imgenin plastikliğinde tikel öğelerine kavuşmuş, canlanmış, ete kemiğe bürünmüş kavram olarak vardır. Ama düşüncenin ete kemiğe bürünmesi, birçoklarının sandığı gibi, düşünceyi düşüncelikten çıkarmaz. Doldurulmuş kavram demek olan imgenin doluluğu, ancak o kavramla vardır.

Özetlersek:

Duygu tek başına, nereye gideceği kestirilemeyen bir akıntı, bir boşalımdır. Ona uygun yönünü vermek, düşüncenin işe karışmasıyla, duyguyu yok etmeden, onu akılsal sınırlara sokmasıyla, onu sanat düzeyinde gerçeğimsi ve içten kılmasıyla olur. Bu işlem, bir soyutlmadır. Sözcüklerle, seslerle, sözdizimiyle oynamak da, bu soyutlamanın pratik yönüdür.

Sözcüklerle, seslerle, sözdizimiyle oynamanın belli bir amacı vardır. Bu amaç, söylenmek istenen şeyi en etkili ve kalıcı bir biçimde söylemektir. Yalnız bu amacın varlığı bile, biçim'in, bir akıl sürecini gerektirdiğini kanıtlar.

Düşüncenin kendi kendini denetlemesi de aynı yollarla olmak gerekir. Sanatçının öznel gücü, sanatçı yeteneği biçiminde gerçekleşen düşünce,

kavramların, soyut çıplaklığıyla yapıta girmesini önlüyor, onları bir maddeye sokuyor, kavram olarak özlerini yitirmeden onları görünümleştiriyor; kavramı, kavramın tabiatına uygun tikel görünümlerle ve amaca göre besliyor.

Kısaca, şiirde kavram, *"ete kemiğe bürünür – Yunus diye görünür."*

(YANSIMA, Mayıs 1972, s:5)

Ardından...

Bilim adamı Bedrettin Cömert'in bilimsel kişiliğini bütünleyen öğretim üyeliği Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'yle başlar. Bedrettin Cömert 1970 yılında asistanlıkla akademik çevreye girerken, Sanat Tarihi Bölümü Suut Kemal Yetkin'in yönetiminde geniş kapsamlı bir eğitim programı geliştiriyordu. Mümkün oranda tüm sanat alanları kapsayan, sanat tarihi eğitimini estetikle ve pratik atelye çalışmalarıyla boyutlandırmayı amaç edinen bir programdı bu. İşte bu kuruluş ve deneme dönemlerinde bölümüne katılan Bedrettin Cömert'in o günkü bilimsel donatımı bile, çok yönlülüğü ile programa boyut kazandıracak nitelikteydi, çünkü o, Roma Üniversitesi'nin Edebiyat ve Felsefe Fakültesi'nde, önce Edebiyat lisansı almış, sonra Prof. Garroni ile estetik doktorasını tamamlamış, bu arada öğrencisi olduğu ünlü İtalyan Sanat Tarihçisi Gulio Argan'ın akademik çevresi ona Batı sanatında güçlü bir temel kazandırmıştı. Bir yandan da, Wölflin, Panofsky ve Gombrich gibi Batılı sanat kuramcıları üzerindeki çalışmaları ile gerekli kuramsal çerçeveyi oluşturmuştu kendisine.

...

Büyük bir coşkuyla ve gerçekten de inanılmaz bir hızla çevirdiği Sanatın Öyküsü'yle, hem Türk okuruna bilgi birikimi ve beğeni gelişimi sağlayacak bir kitap hazırlıyordu, hem de büyük özen gösterdiği Türkçesiyle dilimize, sanat diline, sanat tarihçisi diline katkıda bulunuyordu. Çeviriyi yaptığı o kısa süre içinde, sanat terimlerini en anlaşılır biçimde sunabilmek için büyük çaba gösterdi. Böylelikle kitabın salt bir çeviriden öte, sanat terimlerine yeni öneriler getiren bir ön çalışma olmasını istemişti. Nitekim başarıya ulaştı ve Türk Dil Kurumu ödülünü aldı.

....

Tanımladığı sanat tarihçisi düzeyine gelmişti Bedrettin Cömert ve kuşkusuz, tükenmeyen çalışma gücü ve geliştirdiği titiz araştırma yöntemiyle, nice yapıtlar verecekti sanat üzerine...

Günsel Renda

*

Bedrettin Cömert ozandı, eleştirmendi, sanat tarihi ve estetik öğretmeniydi, dilciydi, felsefeciydi, çevirmendi, polemikçiydi, vb... ama onu böyle anlatmaya kalkışmak yanlış olur; çünkü o, bunların hepsiydi, bütün bunların oluşturduğu bir bütündü o.

...

Şiirdeki duyarlığını eleştiriye uygulayarak ortaya çok başarılı nesnel eleş-

tiri örnekleri koyan Bedrettin Cömert, eksikliği gün geçtikçe daha çok duyulacak, her bakımdan örnek bir insandı. Kişiliği ve yaptıkları önünde saygıyla eğiliyorum.

Hasan Hüseyin

*

Bedrettin'in paylaşmak ve ortaklaşa yaratıya inanmak gibi bir insan ve eleştirici için vazgeçilmez özellikleri de vardı. Yapıtın, halkla, okurla, başka bir ozan ve yazarla, ve tüm geçmişle ortaklaşa yaratıldığına inanıyordu ve bunun için yazarlar, ozanlar, ressamlar, yontucular, müzikçiler arasında karşılıklı alışverişler olmasının sanat ortamımıza olumlu katkıları olacağını savunuyordu.

Bedrettin insandı, alçakgönüllüydü, çalışkandı, dostluğa inanıyordu, duygu ile düşünceyi birleştirmişti, ayırmıyordu ve en önemlisi bağnaz değildi; eleştirinin sorumluluğuna inanmıştı, eleştiricinin yaşadığı çağda var olan, yaratılan sanat yapıtlarına karşı takındığı nesnel tavırla kişilik kazandığını, görmediği, göremediği yaratılardan da sorumlu olduğunu biliyordu.

İşte bu yüzden Bedrettin Cömert bir başlangıçtı!

Özdemir İnce

*

Çağdaş sanat tarihçiliği açısından Bedrettin Cömert'in temsil ettiği görev, Türkiye'nin genel kültür sorunları dışında ele alınacak bir konu değildir kuşkusuz. Onun yazarlık ve araştırmacılık serüvenine başladığı yıllar, Türkiye'de kültürün toplumsal yapıyla ve geleneksel yaşam koşullarıyla diyalektik

bağının gerçekçi yaklaşımlarla ele alındığı, irdelendiği yıllardır. Bir yandan sanatçı kimliği taşımış olması, öte yandan sanat tarihi ve estetik dalında bilim adamı niteliğini bütünüyle üstlenmesi, ona sanat yapıtını anlamada, değerlendirmede geniş ufuklar açmıştır, denebilir.

...

Cömert'in, bir sanat tarihçisi olarak kültür yaşamımıza kattığı önemli bir davranıştan da söz etmek gerekecek. Bilindiği gibi bizde sanat tarihçiliği, temel görevi geçmişin sanat ürünlerine yönelmek biçiminde algılanmıştır. Çağdaş sanat ürünlerine, günümüz sanatına yaklaşmak, sanat tarihçiliğine ters düşen bir davranış olarak yorumlanmıştır. Açık açık olmasa bile, içten içe böyle bir görüş genellikle etkili olmuştur. Bedrettin Cömert, bizde böyle bir görüşün yanlışlığını eylem ve düşünce olarak ortaya koymuş, çağdaş sanat yapıtlarına istek ve bilinçle yaklaşmış bir kişi olması bakımından da önem taşır.

Yeni kuşaklar, dünden bugüne uzanan ve yarınlara bağlanacak olan kültür dünyamız içinde, sanat yapıtının ayırıcı güzelliğine, bilim adamlığının gerektirdiği nesnel ölçülerle yaklaşmış ve bu yolda bir öncü kimliği kazanmış olan Bedrettin Cömert'in kişiliğinden, kuşkusuz çok şey öğrenecektir.

Kaya Özsezgin

Niçin Öldürüldüler?

İlhan Selçuk

Melih Cevdet'le konuşuyorduk dün. Söz Bedrettin Cömert'in ölümüne gelince Melih sordu:

- Niçin onu seçtiler?

Soru kafama takılı kaldı. Eve geldim. Türk Dili'nin 1 Temmuz'da çıkan "Çeviri Sorunları Özel Sayısı"nı okurken yanıtı buldum. Derginin "Çeviri yapmaya neden gerekseme duydunuz" sorusuna Bedrettin Cömert'in verdiği karşılık, niçin öldürüldüğünü de açıklıyor. Diyor ki Cömert:

"Ben de, birçok insan gibi, sahip olduğum iyi ve güzel şeyleri başkalarıyla paylaşmaktan haz duyarım. Hele de bu başkaları dostlarım, sevdiklerimse duyduğum hazzın ölçüsü yoktur. Armağan vermeyi çok severim. Armağan verme olayı, benim iç dünyamda basit bir alıp verme eylemi değildir. Vereceğim armağanın ilkin benim beğenimi doyurması gerekir. İlkin kendime yakıştırmalıyım onu. Bu yüzden, gücümün yettiğince, vermek istediğimin en iyisini seçip armağan etmeye çaba gösteririm. Çaba sözcüğü de pek yakışmadı aslında. Çünkü azıcık da olsa bilinçli bir davranış içeriyor. Oysa benim en güzel armağanı seçip sevdiklerime sunuşumda doğal bir kendiliğindelik, güdüsel bir endişe vardır. Evimin mutfağında güzel bir yemek mi yapılıyor, hemen en çok sevdiklerim gelir usuma. O yemeğin lezzetini dostlarımla birlikte tatmak isterim. Güzel ve iyi şeyi başkalarıyla yaşamak, mutlulukların en özgecisi, en katıksızı olsa gerek."

Böylesi bir insan öldürülmez mi?

Bedrettin Cömert'i okumayı sürdürelim:

"Çeviriye de aynı duyguyla yaklaşıyorum. Bildiğim yabancı dilde okuduğum, beni duygulandırıp coşturan, ya da yepyeni bilgilerle donatan yapıtları, orada oldukları yerde, tek başına bırakmaya gönlüm razı olmuyor. O güzelliklere bu kez yalnız dostlarımı değil, tüm başkalarını ortak etme hummasına giriyorum. Hazların en güçlüsü en insancası oluyor bu tutku benim için. ne yazık ki insan ne her okuyup sevdiği yapıtı çevirebiliyor, ne de bir yapıtın yazıldığı dilde taşıdığı sanatsallığı ya da düşünselliği yeterince aktarabiliyor. Ama bütün güçlüklerine ve engellerine karşın çeviri yapmak, tanıdığım tanımadığım bütün dostlarıma, yüreğimden süzerek ilettiğim bir armağan gibidir benim için; aydın bir merhabadır örneğin, bir bardak taze çaydır, bir dizi renk renk boncuktur, köstekli eski bir saattir, kardeş payı edilmiş bir parça ekmektir, kanımda ısıtılmış kırmızı bir güldür."

Soruyorum yine:

-Bu nitelikte bir insan öldürülmez de ne yapılır?

Yazısını sürdürüyor Bedrettin Cömert:

"Yurt dışında okumak gibi bir olanağa sahip oldum. Bilimsel etkinliğini üniversitede sürdürme talihine kavuşan ve mesleğine çıldırasıya tutkun bir bilim adamıyım. Bu nedenle, şimdiye dek savsaklanmış önemli yapıtları çevirme eylemine ben de kendimce katkıda bulunmak istiyorum. Aldığım eğitim, özümlediğim bilgiler, bulunduğum bilimsel yer, karşılarına çıkıp doğruları anlatmaya çalıştığım öğrenci kitlesi, koşulsuz itiyor beni çeviri eylemine. Yoksa niçin sanat, niçin yazın, niçin daha insanca gelecek için bir savaşım? Tek yaşam göstergesi eylemdir. Bir bilim adamı için de tek bilimsel varolma göstergesi, işinin gereklerini yerine getirmektir, ürün vermektir."

Ozan demiş ki:

Onlar ümidin düşmanıdır, sevgilim,
akar suyun
meyve çağında ağacın,
serpilip gelişen hayatın düşmanı.
Çünkü ölüm vurdu damgasını alınlarına:
- çürüyen diş, dökülen et-
Bir daha geri dönmemek üzere yıkılıp gidecekler.

(Cumhuriyet, 13 Temmuz 1978)

Bedrettin Cömert

Enis Batur

Başkalarını bilemem ama, ben hep merak etmişimdir: Genç ölenler yaşlansalardı?

Rimbaud ya da Masaccio, Orhan Veli ya da Oğuz Atay... bıraktıkları yerden otuz ya da elli yıl daha yaşayacak olsalar neler koyarlardı ortaya, imgeleri bizde ne ölçüde değişirdi?

Bedrettin Cömert öldürüldüğünde, canı yanmış pek çok yakını gibi ben de "bir şey" yazdım: Dört satırdan oluşan bir cümle. Onunla ilgili düşüncelerimi o sırada yazamazdım, genellikle dile getirilenlere pek benzemiyordu benim tanıdığım Bedri.

Çok mu yakından tanışıyorduk, hayır: Olayın bir yıl kadar öncesindeydi, beni telefonla aradığında çok şaşırmıştım. Uzaktan uzağa hoşlanmıyordum ondan, onun da benden hoşlanmaması için bir hayli neden olmalıydı bana göre. Buluştuk, konuştuk, daha sonra sık sık buluşur olduk, bir iki kez baş başa, onun evinde, eşi İtalya'ya tatile gittiğinde sabahladık: Şiirden resme, Montale' den Giotta' ya sıçramadığımız nokta kalmadı.

O arada açıldık da. Mahut "Hasan Hüseyin/Nâzım Hikmet" konusunda belki de kimseye söyleyemediklerini söyledi bana. İyi geçinmeye çalışmıyorduk birbirimizle, eleştiri dozunu yüksek tutuyorduk, yoksa diyaloğumuz gelişerek sürmezdi. Aramızda 12 yaş vardı, gene de "ağabey"lik taslama eğilimi yoktu Bedri'de, bir tür eşitlik köprüsü kurabilmiştik. Bir tek nisan mı zalim, temmuz da öyle çıktı 1978'de: Ona kurşun sıkanları çıplak gözle görmek isteği o gün bugün azalmadı içimde.

Bedri yaşasaydı, bugün yaşıyor olsaydı, nerede olurdu? Şüphesiz, kimse kestiremez bunu. Benim tanıdığım adam, bir değişimin ortasındaydı, güçlü ve önemli tasarılar kaynıyordu zihninde, bilemeyiz hangilerine yaklaşırdı, hangilerine ulaşır ya da aşardı, hangilerini ıskalardı.

Bedrettin Cömert söz konusu olduğunda bu sorular merakımı kamçılıyorsa bunun en belirgin nedeni onun özellikleriydi. Benden önceki kuşağın en kültürlü insanlarından biriydi bir kere. Bilgi birikimine güvenerek hız kesmemişti pek çok sonradan karşılaştığım aydınımız gibi; tersine, yepyeni ufuklara açılma konusunda soluklu ve kararlıydı. Kuru bir kültürlülük biçimi değildi onunkisi: İnce bir duyarlığı vardı, sorunları yalnızca akla havale edenlerden değildi. Dahası: Fırtınalı bir iç dünyanın yol açtığı hareketli kişiliği, ondaki yaratıcılık ile akademisyenliğin ciddi biçimde çatışabileceği izlenimini doğurmuştu bende. Son bir iki yılında şiir yazmaya ağırlık verir olması, bilmem ipucu sayılabilir mi?

Dedim ya, fal açılabilecek konu değil bu. Gelgelelim, tahmin yürütmemi

engelleyecek bir yasa da yok. Güçlü, özgün bir şair çıkagelir miydi Bedri'nin içinden, sanmıyorum. Sağlam, temiz, derin ürünler verirdi gene de. O zaman da söylemiştim şu düşüncemi kendisine: Şiir gençken başlar, sonradan ancak çok iyi şiir zanaatkârı olunabilir.

Buna karşılık, bugün yaşıyor olsaydı, bana kalırsa, kültür hayatımızın en ağırlıklı noktalarından birinde duruyor olacaktı Bedrettin Cömert. Onda, bilgi ölçüyle atbaşı ilerliyordu, ciddi gereksinme duyduğumuz gerçek eleştirmen, Bedri'de vücut bulacaktı bence.

Türkiye, sık sık Satürn olmaktan geri durmadı, çocuklarını yeme alışkanlığından hâlâ caymaya niyetli görünmüyor. Bedrettin Cömert'i biz öldürdük sonuç olarak: Buradakiler. Onu öldürenlerin yaşadığı ülkede yaşıyor olmak, kaldırılır yük müdür?

(Cumhuriyet, 26 Temmuz 1998)

Öldürüleli çeyrek asır geçmiş

Emre Kongar

Daha dün gibiydi: Türk Dil Kurumu'nun Dil Kurultayı toplanmıştı Ankara'da. İstanbul'dan gelen dostlarla bizim evde buluşup hasret gideriyorduk.

Kurultay'ın ikinci günü, sabah o inanılmaz haberle sarsıldık: **Bedrettin Cömert** öldürülmüştü.

Hacettepe Üniversitesi'nin Beytepe yerleşiminde dağıtılan sağcı öğrencilerin bildirileri artık öğretim üyelerinin tabutlarının da gündemde olduğunu söylüyordu.

Ama kimse Bedrettin'e konduramazdı bu kalleş ölümü. Yakışıklı, çapkın, sanatçı olmasa bile sanata yakın ve yatkın, iddialı, günlük siyasete olabildiğince uzak, ama genel siyaset açısından sivri dilli bir öğretim üyesiydi Bedrettin.

Bu kalleş ölüm ona o kadar uzaktı ki, öğrenciler arasında, cinayeti soruşturan MİT mensupları, **"Neden öldürüldü?"** sorusuna **"Siyasal nedenlerle"** diye yanıt aldıklarında, **"Hayır"** demişler, **"Eğer bu bir siyasal cinayet olsaydı, Emre Kongar öldürülürdü, Bedrettin Cömert değil!"**

Bu haberi, nefes nefese odamın kapısını kırarcasına açıp içeri dalan el ele tutuşmuş bir çift öğrenci getirdiğinde, ben **"Saçmalamışlar, cinayet tabii ki siyasal"** diye yanıt vermiştim. Gerçekten de devlet destekli sağın, devlet tarafından kışkırtılan sol ile, üniversitelerdeki egemenlik için kapıştıkları o günlerde, Bedrettin de Soğuk Savaş'ın gereği olarak pompalanan anti-komünist şoven milliyetçiliğin kurbanı olmuştu.

Beni en çok üzen nokta, katilinin ismen belirlenmiş olmasına karşın hâlâ cezasını çekmemiş olmasıdır. Tabii katilin cezasını çekmesi, Bedrettin'i geri getirmez, onun kuramsal açıdan sanat tarihine yaptığı katkıların sürmesini sağlamaz, ama en azından insandaki adalet duygusunu tatmin eder; bir de Soğuk Savaş döneminin ve o dönemin iğrenç kalıntılarının artık iyice tasfiye olduğunu gösterirdi.

Bedrettin Cömert cinayetinin üzerine cesaretle giden **Uğur Mumcu** da öldürüldü. Bu kez katiller, Soğuk Savaş döneminin şoven milliyetçileri değil, yine Soğuk Savaş döneminin palazlandırdığı şeriatçı destekli çetecilerdi.

Dönemler değişiyor, katiller değişiyor, ama kurbanlar hep aynı kalıyordu: Öldürülenler hep demokrat kişilikli yazarlar, düşünürler, toplum liderleri oluyordu. Soğuk Savaş dönemindeki anti-komünizmin yarattığı ve güçlendirdiği dinci ve milliyetçi akımlar, sonunda şiddete dayalı terör örgütlerini de besler olmuşlardı.

Bedrettin Cömert yaşadığı her anın değerini bir sanat tarihçisi bilinciyle değerlendiren bir yazar, bir düşünürdü.

Bedrettin'den yıllarca sonra ona kavuşan eşi **Agostina**'yı, yaşamlarını

yurt dışında sürdüren oğulları **Kemal** ve **Ergun**'u sevgiyle anıyorum.

Çeyrek asır uçup gitmiş Bedrettin'in ardından. Ama bu çeyrek asır, kendisiyle birlikte nice değerli insanın yaşamını da hunharca cinayetlerle alıp götürmüş.

Türkiye bugün bu alçakça cinayetlerin kitaplaşan anılarıyla, para kazanan katillerle birlikte yaşıyor ve barışı, mutluğu, **"hafıza-i beşerin nisyan ile malul olmasında"** arıyor.

Dilerim ülkemizin yepyeni açmazlarla karşı karşıya olduğu 21. yüzyılın bu ilk yıllarında yaşadığımız bu korkunç deneyimlerden ders almışızdır.

Dilerim bu cinayet salgını bir kez daha hortlamaz.

Dilerim Bedrettin Cömert, hiç olmazsa ölümüyle bize unutulmaması gereken yanlışların simgesi olarak yol gösterir.

(Cumhuriyet, 11 Temmuz 2003)

Hiroşima'dan Bedrettin Cömert'e...

Hikmet Çetinkaya

Menekşe rengi duygular içinde olurum kimi zaman. Kimi zaman çocukluk anılarımı yakalarım.

Macerası çoktan bitmiş avuntuları karadutların güneşi altında kurutururum.

Doğmamış çocukları anlatan yazılarda *"Hiroşima Sevgilim"* olur. Tutkuyu aşkı, kadınla erkeği çiçeklerin taç yapraklarında aydınlık sabahlar birleştirir.

Hep uzaktan seyrederim olup bitenleri...

Ben Zeynep Oral gibi Hiroşima'yı Bağdat'ta görmedim...

İşgale, yıkıma tanık olmadım...

Bugün gözlerinde tek kanatlı bir kuş var yaşamın.

Gözlerinde korku, gözlerinde acı!..

On beş gün önce Şanghay 'da gece buluşmalarında piyanonun başındaki Anjelik siyahlar içinde savaşı düşünüyordu, katliamları.

17 yıl önce New Orleans'ta zenci kadınların hüzünlü sesi beni düşünceler ormanına ulaştırmıştı...

Sabah gazetesinin manşetindeki o haber, bana 27 yıl önce kanla işlenmiş yılların içinde bir bilim insanını, bir aydını, bir dostu anımsattı...

"Komutanın acı sırrı... Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na atanan Orgeneral Faruk Cömert, *suikasta kurban giden* Bedrettin Cömert *'in kardeşi..."*

****

11 Temmuz 1978.

Doç Dr. Bedrettin Cömert evinin önünde faşistlerce silahlı saldırı sonucu öldürüldü...

Cömert, Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü öğretim üyesiydi.

Vur emrini Abdullah Çatlı vermişti.

Bedrettin Cömert'in şiirlerini Varlık Yıllığı'nda buldum. (...1961-1968)

"Işıl ışıl günlere ereceğiz/Irak olacak gayri/Nemiz varsa karalardan düşüncelerden yana/Gür sevgiler doyuracak susuzluğumuzu/Susuzluğumuz bitince/Kaygılarımız da bitecek/Darılmalarımız da

Kar yağacak yine ağırdan ağırdan/Bazı bazı kuduracak soğuk/Biz yine el ele/Işıl ışıl günlere doğru/İnan güzelliklere boy atacaksın/Mut kaynayacak ocağımızda/Denizlerden dağlardan yaban kuşlarından/Bir düzen kuracağız/Bitecek kaygılarımız/Kaygılarımız bitince/Daha güzel olacağız"

Bedrettin Cömert'in dizelerinde, deniz kapılarına yapıştırılan gözlerin derinliğinde hüznü arıyorum.

İsyankârım !..

Bir yağmur sarısı düşüyor toprağa...

"Hiroşima Sevgilim"

Oktay Akbal'ın kulaklarını çınlatıyorum. Nâzım Hikmet'in, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın, Melih Cevdet Anday'ın, Ceyhun Atuf Kansu'nun dizelerinde acının resmini çiziyorum...

Kapılar kapanıyor ansızın...

Soluk fotoğraflarda Doğan Öz, Bedri Karafakioğlu, Ümit Doğanay gülümsüyor bir pazar sabahı.

Yaz yağmuru altındayım...

Portakal, limon bahçelerinde maviler giymiş çocuklarla konuşuyorum...

Bir şeyler kopuyor yüreğimden.

Bir yel esiyor, darmadağın oluyorum.

****

Çocuk gözlerinde yaşam, çocuk gözlerinde acı...

Fırtınanın karıştığı bir pınara benzeyen yüz. Dudaklarında fırtınanın acı tadı.

Ve ölüm!..

Ve Bedrettin Cömert 'in geceye seslenişi:

"gecenin bir ağzı var
dev anasının ağzına benzer
evreni almış içine
her gün geceye bizden
bizden her gün geceye
zorunlu bir merhaba
bir bekçi sağırlığında yüklenir ortalığın
uluorta sessizliği gıdıklar bir sarhoş
hep bu saatlerde hergele yapar insanı gece
it ulumaları kukla yıldızlar
susuz bir tuzakta kalan sevgimiz
en coşkun türküler bitlenir
kol kadar dayanır adamın tekerleğine yalnızlık
gecenin ağzında bir kemik
takırtısı değirmenler döndürür."

(Cumhuriyet, 7 Ağustos 2005)

Uğur Mumcu

CÖMERT

Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. Bedrettin Cömert evinden çıkarken kurşun yağmuruna tutuldu ve öldü! Eşi de ağır yaralı. İlerici, devrimci, namuslu, kendi halinde, sessiz, çalımsız, gösterişsiz bir aydındı Cömert...

Böyle insana nasıl kıyılır? Kim, hangi gözü dönmüş katil ya da katiller, hiç duraksamadan böyle bir insanı kurşun yağmuruna tutarlar?

Sanki adak adanmış! Sanki bu insanlar, Doğan Özler, Server Tanililer, Fahrettin Yılmazlar, Cuma Ocaklılar, İbrahim Osmanoğlular, Bedrettin Cömertler kanlarını bu uğursuz düzene bir sebil gibi akıtmışlar!..

Ne zaman duracak bu kan seli? Ne zaman durdurulacak bu terör? Sanki sıraya sokmuşlar: Bir bir öldürüyorlar, bir bir!.. Ve devlet çaresiz! Eli kolu bağlı duruyor...

Ey milletvekilleri, ey senatörler, ey Bakanlar Kurulu üyeleri! Bir Doğan Öz kolay mı yetişiyor? Bir Bedrettin Cömert kolay mı yetişti? Bir Fahrettin Yılmaz, Cuma Ocaklı, bir İbrahim Osmanoğlu kolay mı yetişiyor?!..

N'olur, işinizi gücünüzü bırakın, toplanın Ankara'da! Ne yaparsanız yapın, şu kan gölünü kurutun. Tatilinizi bırakın. Parlamentoyu toplantıya çağırın, bir şeyler yapın, önlem alın. Şimdiye kadar almadığınız, alamadığınız önlemleri alın lütfen!...

Bir "infaz mangası" dolaşıyor. Hem büyük kentlerin caddelerinde dolaşıyor. Vuruyor, öldürüyor ve kaçıyor. Ve devlet çaresiz ve devlet kapalı tribün seyircisi gibi ve de sirkte heyecanlı numaralar seyreder gibi izliyor olup bitenleri...

Bunların nedeni yüzeyde değil, temelde. Bunların neyin nesi, kimin nesi oldukları ortada. Kimden korkuyorsunuz? Kim engel oluyor size?! Siz hükümetsiniz. Elinizde her türlü olanak var. Siz önlem almaz, alamazsanız, kim alacak?

Böyle giderse, herkes silahlanacak. Hiç çaresi yok, herkes silahlanacak! O zaman, insanları "neden tabanca taşıyorsun" diye suçlayamazsınız. Hakkınız olmaz böyle suçlar yöneltmeye...

Bu kan seline basa basa, bu kurbanların cesetlerini çiğneye çiğneye iktidar olmak isteyenler varsa, Allah kahretsin onları!..

Vay Bedrettin Cömert kardeşim vay!..

(Cumhuriyet, 12 Temmuz 1978)

AĞCA DÜĞÜMÜ

Doç. Dr. Bedrettin Cömert'in katil sanıkları silahlı sağ eylemciler Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım, Federal Almanya'da geçen yıl yakalanmışlardı. Almanya'da ölüm cezası olmadığı için bu iki sanığın Türkiye'ye geri gönderilmeleri, Türk hükümetinin "iki sanığın ölüm cezasına çarptırılsa bile idam edilmeyecekleri" yolunda güvence vermesine bağlıydı. Bu güvence verilmediği için iki sanık Koblenz Yüksek Mahkemesi tarafından serbest bırakılmışlardır.

Acaba niçin bu yolda güvence verilmemiş ve sanıkların Türkiye'ye gönderilmeleri için gerekli işlemlere başvurulmamıştır? Bunları bilecek durumda değiliz.

Ancak görünen odur ki, bu işler biraz ağırdan alınmaktadır. Örneğin, Milliyet Gazetesi Başyazarı Abdi İpekçi'nin öldürülmesi olayında birinci derecede sorumlu olan ve Ağca'yı İpekçi'yi öldürmesi için "azmettiren" Mehmet Şener, İsviçre'de yakalanmış; ancak bugüne kadar Türkiye'ye getirtilmesi sağlanamamıştır. Adalet Bakanlığı, kamuoyuna hiç olmazsa, Şener'in Türkiye'ye getirilmesinin niçin bugüne kadar sağlanamadığını açıklamalıdır. Bekliyoruz, herhalde Adalet Bakanı sayın Menteş böyle bir açıklama yapacaktır.

Mehmet Şener olayı böyle de, idam hükümlüsü İsa Armağan olayı başka türlü mü? İsa Armağan da İran'da yakalanmış, ancak nedense Armağan'ın yurda getirtilmesi bir türlü sağlanamamıştır. Artık bundan sonra Armağan'ı bulmak pek kolay değildir.

Türkiye'de de suç işlediği ileri sürülen ve Papa'nın vurulması sırasında Ağca'ya yardım ettiği anlaşılan Ömer Ay ile ilgili yazışmaların ne merkezde olduğunu da sormak gerekir. Ömer Ay, geçen aylarda Federal Almanya'da yakalanmıştı. Sonra ses seda çıkmadı. Ne oldu Ay? Ne oldu Şener? Ne oldu Armağan? Ne olacak Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım? Bilen yoktur!

Şu Mehmet Şener Türkiye'ye getirtilip şöyle tam anlamı ile sorgulansa, belki İpekçi cinayeti aydınlatılacaktır. İpekçi cinayetinin aydınlanması ile birlikte Türkiye'de birkaç terör odağı da ortaya çıkarılacaktır.

Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin M. Ali Ağca ile ilgili kararında şimdiden birçok gerçek ortaya çıkmıştır. Bu gerçekler, Şener'in sorgusu ile karşılaştırılırsa, belki bu çokuluslu terörün bir bölümü aydınlatılacaktır.

Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararında, M. Ali Ağca'nın, Sofya'da Vitoşa Oteli'nde Ömer Marsan adlı bir kişi ile tanıştığı belirtiliyor. Kim bu Marsan? Ağca'ya Türkiye'de pasaport sağlayan kişiler ve gruplar kimler? Ağca'nın, Münih'te elektrikli ev araçları satan "Wardar" adlı dükkana telefon edip Ömer Marsan ile görüştüğü, mahkeme kararında açıklanıyor. Bu dükkan sahibi, Selami Gültaş'tır. Kimdir bu Gültaş?

Mahkeme kararından öğrendiğimiz bir başka gerçek de oldukça ilgi çekicidir:

Ağca'nın Papa olayında kullandığı Browning marka tabanca Belçika'da "Fabrique Nationale Herstral" tarafından imal ediliyor; silah, 1979 yılında Liej'de "Schroeder" firmasına devrediliyor. 1980 yılında Neuchatel'de "Grisel Petit Pierre" firmasından satın alınıyor ve 1980 yılında da tabanca "Grillmayer Horst" firması adına Tinter Otto adlı bir mühendis tarafından satın alınıyor.

Mahkeme kararının bu bölümünü birlikte okuyalım:

– O vesile ile Tinter, parça halinde 21 tabanca daha satın almış ve bunları Avusturya'ya götürmüştür...

Avusturya polisinin bir arama sırasında tespit ettiği gibi, bütün bu silahlar firmanın giriş ve çıkış defterlerinde kayıtlı olarak görünmemekteydi.

Bu ilginç bulguyu saptadıktan sonra yine mahkeme kararından silahın Ağca'ya nasıl ulaştığını izleyelim:

– Daha sonra Otto Tinter, 9 kalibrelik Browning'le ilgili bütün belgeler imha edilmiş olduğundan, bir bilgi veremeyeceğini ve silahın bir İsviçreli'ye satılmış olduğunu anlatıyordu...

Kararın şu bölümü ise oldukça dikkat çekicidir:

– İçinde Nazilik kaynayan bir aileden olarak tanınan ve "terörist örgütler lehine silah trafiği yaptığından kuşkulanılan", nitekim bu nedenle "yetkili makamlar tarafından yapılan birçok araştırma sırasında illegal olarak silah bulundurma ve buna bağlı suçların faili olarak üzerinde durulan" ünlü silah koleksiyoncusu Grillmayer Horst ise salıverildikten sonra kayıplara karışmıştı...

Şu işe bakın: İpekçi cinayetinde Ağca'yı yöneten Şener, önce yurt dışına kaçıyor, sonra yakalanıyor, ancak bir türlü yurda getirtilemiyor... Papa olayında Ağca'nın yanındaki sağ terörist Ömer Ay'ın da yurda getirtilmesi sağlanamıyor... Papa'nın yaralanmasında kullanılan silah, kuşkulu eller tarafından Ağca'ya ulaştırılıyor. Silahı sağlayan silah koleksiyoncusu, aynı zamanda eski bir Nazi olan bir silah kaçakçısı... O da soruşturmadan sonra izini kaybettiriyor!

Evet bu düğümü çözmek zorundayız. Bunun için yapılacak ilk iş Mehmet Şener'in bir an önce yurda getirtilmesi ve yargılanmasıdır.

Sayın Adalet Bakanı endişelerimize katılır mı bilemeyiz ama, biz tıpkı Üzeyir Bayraklı, tıpkı Rıfat Yıldırım, tıpkı İsa Armağan ve tıpkı Grillmayer Horst gibi, Mehmet Şener'in de önce serbest bırakılacağından, sonra da izini kaybettireceğinden korkuyoruz.

(Cumhuriyet, 19 Haziran 1982)

'EROİN KAÇAKÇILIĞINI ÖRGÜT ADINA YAPTIM'

Geçen Hafta Frankfurt'taki işyerinde 1.5 kilo eroin ile yakalanıp tutuklanan silahlı sağ eylemci Rıfat Yıldırım'ın ilk sorgularında uyuşturucu madde kaçakçılığını, bağlı bulunduğu örgüt adına yaptığını açıkladığı öğrenildi. Uyuşturucu madde kaçakçılığı nedeniyle yakalanan Türk sanıkların aynı yolda itiraflarda bulundukları da belirlendi. Güvenilir kaynaklardan yaptığımız araştırmaya göre, Mustafa Erdem adlı arkadaşı ile birlikte tutuklanan Rıfat Yıldırım, Alman Polisine geniş açıklamalar yaptı. Frankfurt Savcılığı bu itiraflardan sonra olayın siyasi yönünü de araştırmaya başladı. Soruşturma konuları arasında Rıfat Yıldırım'ın, Mehmet Ali Ağca ile ilişkileri de yer alıyor.

Aynı olay nedeniyle gözaltında olduğu ileri sürülen silahlı sağ eylemci Üzeyir Bayraklı ile ilgili haberlerin doğru olmadığı anlaşıldı. Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Doçenti Bedrettin Cömert'i öldürme suçundan aranan Rıfat Yıldırım'ın yakın arkadaşı Üzeyir Bayraklı'nın serbest olduğu da öğrenildi.

Rıfat Yıldırım'ın 1.5 kilo eroin ile yakalandığı City Bazaar adlı pasajda, MHP davası sanıklarından Enver Altaylı'nın "Ayabakan" adlı bir balıkçı dükkânı bulunuyor. MHP Batı Almanya Başmüfettişi ve kapatılan Hergün gazetesinin Genel Yayın Müdürü Enver Altaylı'nın Frankfurt'ta ticaret ile uğraştığı belirtiliyor. Frankfurt tren istasyonunun hemen yakınındaki Elbe caddesindeki pasaj ve çevresinde Avrupa'da "bozkurtlar" olarak bilinen ülkücülerin çeşitli iş yerleri yeralıyor.

Frankfurt Savcılığı'nın, ülkücülerin çeşitli ülkelerde karıştıkları uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili dosyalar hakkında Interpol aracılığıyla bilgiler istediği de sızan haberler arasında.

Abdi İpekçi cinayetini planlamak suçundan aranan Mehmet Şener, şu anda İsviçre'nin Basel kentinde uyuşturucu madde kaçakçılığı suçundan tutuklu bulunuyor. Basel Savcılığı, aynı suç nedeniyle İpekçi cinayeti ile Papa suikastına karışmak suçlarından aranan Oral Çelik ile ilgili soruşturma yapıyor. ÜGD 2. Başkanı Abdullah Çatlı da Basel Savcılığınca aynı suç nedeniyle aranıyor. İtalyan askeri polisi Digos'un, Papa suikastından sonra hazırladığı 27 Mayıs 1981 gün ve 051-195/81 sayılı yazısında, Oral Çelik, Abdullah Çatlı ve Üzeyir Bayrakli'nın Ağca'nın arkadaşları oldukları ileri sürülüyor.

İtalya'nın Trento kenti sorgu yargıcı Dr. Carlo Palermo tarafından yürütülen soruşturmada, bazı Türk kaçakçılarının karıştığı uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı trafiğinin Hovik Simeyan adlı bir Ermeni tarafından yönetildiği ileri sürülüyor. Basel ve Frankfurt'taki uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili soruşturmaların Trento davası ile ilgili olup olmadığı araştırılıyor.

(Cumhuriyet, 15 Aralık 1984)

NECDET BULUT

Necdet Bulut

1938 – 8 Aralık 1978

Necdet Bulut, 1938'de Sivas'ta doğdu. 1960'ta İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Bölümü'nden mezun oldu. 1963-1969 yılları arasında IBM Türk Şirketi'nde sistem mühendisi olarak çalıştı. 1969' da ODTÜ Elektronik Hesap Bilimleri Enstitüsü'ne programcı olarak girdi. Kısa sürede yetenekleri ve çalışkanlığıyla kendini tanıttı ve öğretim görevlisi olarak görevlendirildi. 1970'te ABD'de Purdue Üniversitesi'nde lisansüstü çalışmalarına başladı. 1972'de bilgisayar bilimleri dalında yüksek lisans, ertesi yıl da yine aynı dalda doktora derecesi aldı. Üzerinde çalıştığı konu "Yazılım Fiziği" idi. Doktora Hocası M. H. Halstead'le birlikte bu konuyu bilim dünyasına ilk kez sunanlardan biri oldu. Purdue Üniversitesi'nde bir yıl yardımcı profesör olarak çalışan Necdet Bulut, 1974'te Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne döndü ve ertesi yıl ODTÜ Bilgisayar Merkezi'nin yönetmenliğine getirildi.

Türkiye'nin bu en büyük bilgisayar merkezinin yönetmeni olarak Bulut, en başta insan ilişkilerindeki başarısı, insancıl ve demokratik tutumu ile tanındı, sevildi, saygı uyandırdı.

1977 Şubat'ı başında kendi isteğiyle Bilgisayar Merkezi Yönetmenliğinden ayrılan Necdet Bulut, 14 Şubat'ta Hasan Tan'ın ODTÜ rektörlüğüne getirilmesiyle başlayan yoğun mücadele döneminde en ön saflarda mücadele verdi. Bu dönemde, merkezde çalışanların tümünü oluşturan 26 kişinin işlerine bir günde son verilmiş, 700 dolayında militan "ülkücü" "işçi" adı altında üniversiteye alınmış, bunların estirdiği terör havasını, öldürülen işçi ve öğrenciler, öğretim üyelerine yapılan saldırılar izlemişti. Bu bunalımlı dö-

mef
Modern Eğitim Fen Dershanesi
ÜSS'den beklemeler 20 kasım'da
lise sonlar 18 kasım'da
Beşiktaş, İstanbul 61 27 77 - 61 35 11

Cumhuriyet
55. Yıl; Sayı: 19516 Kurucusu: YUNUS NADİ 300 Kuruş 28 Kasım 1978 Salı

FATİH DERSANESİ
ÜNİVERSİTE GİRİŞ KURSLARI
Orta-lise diploması için
DIŞARIDAN BİTİRME KURSLARI Tel. 25 01 81

BAROLAR BİRLİĞİ YASA DEĞİŞİKLİĞİNE KARŞI ÇIKTI

(Arkası Sa. 9, Sü. 5 de)

- Sol'daki bazı örgütleri de terörden sorumlu tutan Ecevit, DİSK'in bunlarla ortak girişimini eleştirdi
- Başbakan, «Örfemlere sağ kadar sol teroristlerden tepki gelmesi doğal» dedi
- CHP Ortak Grubu, tasarıları bugün seçeceği 7 kişilik bir komisyona verecek.

Ecevit şiddete karşı tasarıları savundu

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — CHP Meclis ve Cumhuriyet Senatosu gruplarının dün yapılan ortak toplantısında ...

ECEVİT'İN KONUŞMASI

(Arkası Sa. 9, Sü. 1 de)

Hukukçuların yasa tasarılarına ilişkin görüşleri bugün

4. sayfamızda

KTÜ öğretim üyesi Bulut'un otosu tarandı; Bulut ağır, eşi ve oğlu hafif yaralandı

- Son seçimlerde TİP'ten aday olan Necdet Bulut evine giderken şehrin 2 kilometre dışında bir virajın 2 yanında pusu kuran kişilerce yaylım ateşe tutuldu.
- Erzincan'da bir kadın, Adana'da bir mühendis öldürüldü. Elbistan'da slogan silme nedeniyle çıkan çatışmada olayla ilgisi olmayan bir genç öldü.

Cumhuriyet Haber Merkezi — Trabzon KTÜ ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 4 de)

NATO ASAMBLESİNE ABD'NİN KIBRIS'LA İLGİLİ ÖNERGE SUNMASINI TÜRK HEYETİ PROTESTO ETTİ

LİZBON — Lizbon'da toplanan NATO asamblesine katılan Türk heyeti Kıbrıs sorununa ...

MSP'Lİ RAZAN

(Arkası Sa. 9, Sü. 1 de)

MHP yetkililerinden hiç birinin ifade vermek için Savcılığa gitmediği bildirildi

ANKARA, (ANKA) — MHP'nin ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 2 de)

KTFD BAKANLARININ TÜMÜ İSTİFA ETTİ, DENKTAŞ DÖNMEDEN İŞLEME GEÇİLMEYECEK

LEFKOŞA, ... KTFD Bakanlar Kurulu üyelerinin tümü istifa etmiştir. ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 6 da)

SBF, Üniversite Yasa Taslağını eleştirdi; yeni bir tasarı hazırlanmasını önerdi

Haberi 5. sayfada

Karakaş kırılan ayna için açıklama yaptı

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) ...

«Türkiye'nin AET'den istekleri üye ülkelerle kurulacak ikili ilişkilerle çözümlenebilir»

ANKARA, (ANKA) — ...

(Arkası Sa. 8, Sü. 3 de)

Adana'da 7 muhtarlıktan 6'sını CHP, 1'ini MHP kazandı

ADANA — Yeni oluşturulan 7 mahallede ...

PLAN GÖRÜŞMELERİNE BUGÜN DEVAM EDİLECEK

Kenan MORTAN

Eskişehir'de uçak yapımı için Milli Savunmadan izin çıktı

(Arkası Sa. 9, Sü. 4 de)

Ramazan ve bayramların başlangıcı, bilim yoluyla saptanacak

İstanbul Haber Servisi — ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 2 de)

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — Millet Meclisi Genel Kurulunda dün 4. Beş Yıllık Plan'ın açık görüşmesi ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 4 de)

MEYAK tasarısı alt komisyonda ele alındı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Maliye Bakanlığınca Meclise sunulan MEYAK yasa tasarısı ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 3 de)

Turizm ve Tanıtma Bakanlığının Kemer kıyılarındaki yıkımı ertelemesi tepkilere yolaçtı, Antalya Valisi ve Belediye Başkanı, Coşkun'u eleştirdi

Leylâ UMAR

ANTALYA — ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 1 de)

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Çarıklı'nın Yanıtı

18.11.1978 günü bu köşeden yazmıştım: «NEMA ve Bürokratlar» ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 1 de)

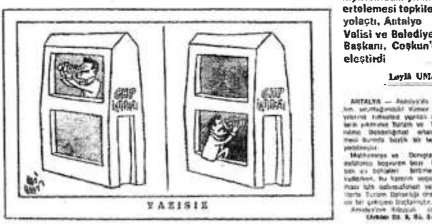

YAZISIZ

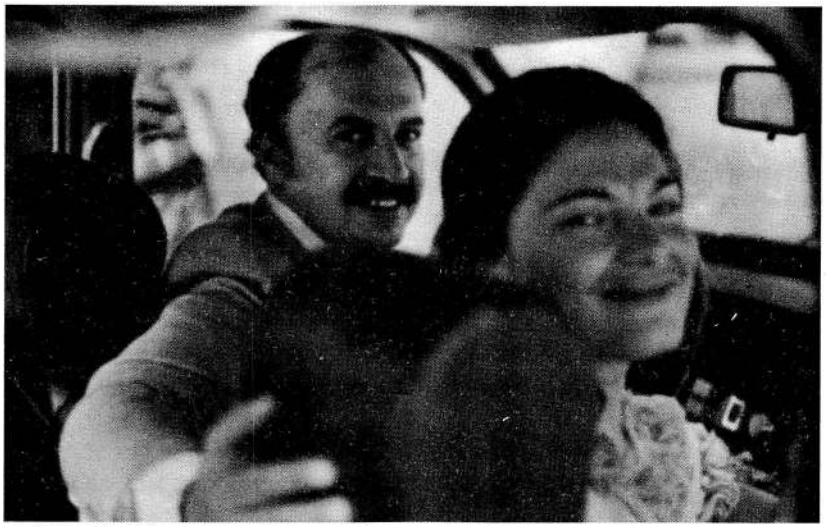

Necdet-Neşe Bulut

nemde Bulut, ODTÜ'nün en yüksek akademik organı olan Üniversite Konseyi'nde yardımcı profesörlerin temsilci üyesi olarak görev yaptı. 1977 genel seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi listesinden İzmir senatör adayı oldu.

Necdet Bulut, 1978 Temmuz'unda ODTÜ'den izinli olarak Karadeniz Teknik Üniversitesi Elektronik Hesap Merkezi yönetmenliğine getirildi. O bu göreve getirildiğinde bu merkezin sadece adı vardı. Necdet Bulut, hızla bu merkezin kuruluşunun yoğun çalışmaları içine girdi. KTÜ Bilgisayar Merkezi'ni kısa bir sürede adeta yoktan var etti. Satın alınacak bilgisayar sisteminin ihalesini ve öteki hazırlıkları bitirdi, fakat sistemin kurulduğunu göremedi.

Necdet Bulut Trabzon'a gelişinden 4 ay sonra eşi ve oğlu ile saldırıya uğradı. Bulut ailesi, 26 Kasım 1978 gecesi saat 24.00'da bir arkadaş ziyaretinden arabayla eve dönerlerken, ülkücü tetikçilerce çapraz ateşe alındı. Oğlu ve dört ay önce evlendiği eşi hafif yaralandı. Ağır yaralanmış olan Bulut, Genelkurmay Başkanlığı'nın gönderdiği özel uçakla Ankara'ya getirildi. Böbreği parçalanan Necdet Bulut, olaydan 12 gün sonra hayata gözlerini yumdu. Sonradan arabasında yapılan incelemede 27 kurşun deliği belirlendi.

Tetikçilerin bir kısmı yakalandı. Saldırıyı gerçekleştirenlerin MHP Gençlik Örgütü Ülkü Ocakları yöneticileri ve üyeleri oldukları duruşmalarda kesinleşmiş, Necdet Bulut'un eşi Neşe Bulut, Mikdat Şimşek'i teşhis etmişti. Üç tetikçi 15'er yıl, onları azmettiren üç Ülkü Ocakları üyesi ise müebbet hapse mahkum oldular. Ancak Askeri Yargıtay, Bulut'un ölümünde "tıbbi hata" ve –tıp açısından- "meslek ve sanatta acemilik" saptadığından bu kararlar bozuldu ve yargılama, yeterli kanıt bulunamadığından dolayı, 1985'te beraat ile

Necdet Bulut Trabzon'da uğradığı silahlı saldırıdan sonra, ağır yaralı olarak, Ankara'ya, Hacettepe Hastanesi'ne getirildi.

sonuçlandı.

Necdet Bulut'la son vedalaşma 11 Aralık 1978 günü ODTÜ'de üçlü anfide yapıldı. Sevenleri, anfiyi ayakta duracak yer kalmamacasına doldurmuştu.

KTÜ Senatosu üniversite bilgisayar merkezini "Dr Necdet Bulut Bilgisayar Merkezi" olarak adlandırdı. ODTÜ'de "üçlü anfi" olarak bilinen binaya, "Dr. Necdet Bulut Anfisi" adı verildi, binanın giriş kapısına bu adı belirten bir mermer levha asıldı.

Necdet Bulut vurulduktan bir hafta sonra Pol-Der Trabzon Şubesi Başkanı, TİP İl Başkanı Işıkhan Gündüz'ü aradı ve Necdet Bulut'a yönelik saldırıyla ilgili açıklamalarda bulunacağını söyledi. TİP İl Başkanı ile Pol-Der Başkanı parkta buluşmaya karar verdi. Ancak Pol-Der Başkanı randevuya gelirken yolda vurularak yaralandı. Hastanede kendisine geldikten sonra TİP İl Başkanı ile görüştürülmedi. İyileştikten sonra da kimseyle görüşmesine izin verilmeden gizlice başka bir yere sürüldü. Pol-Der'li polisi vuranların kim olduğu ise hâlâ bilinmiyor.

Necdet Bulut'un vurulmasından sonra olay yerine giden polislerin topladığı boş kovanlar daha sonra kayboldu. Necdet Bulut'u Trabzon'da kimse tanımıyordu. Eşi, "vur" talimatının Ankara'dan geldiğinde ısrar ediyordu. Olaydan sonra yakalanan sanıklara saldırı emrinin kimden geldiği ne polis sorgulamasında, ne mahkeme aşamasında soruldu.

Necdet Bulut'la son vedalaşma 11 Aralık 1978 günü ODTÜ'de yapıldı.

KTÜ Rektörü Erdem Aksoy, otomobiline iki kez bombalı saldırı yapıldıktan, rektörlük binası kurşunlandıktan sonra dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'i ziyaret ederek, "Kentte yaşanan olaylarda sağ görüşlü olarak bilinen valinin göz yummasının etkisi var. Önlem alınsın" dedi. Bu görüşmeden bir ay sonra da Necdet Bulut vuruldu. Vali hakkında neden idari bir soruşturma yapılmadığı kafalarda bir soru işareti olarak kalacaktı.[12]

12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında, KTÜ'deki merkezden ve ODTÜ'deki üçlü anfiden Necdet Bulut adı silindi. Üçlü anfideki mermer levha, dönemin rektörü Mehmet Gönlübol tarafından, hiçbir karara dayanmaksızın söktürüldü.

ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği'nin çabaları sonucunda 1 Haziran 2005 tarihinde yapılan tören ile rektörlük tarafından, yeniden U3 anfisine Necdet Bulut'un adı verildi.

[12] Bilge Egemen, Milliyet gazetesi, 24 Ocak 1999

Neşe Erdilek Bulut:

"Gözlerindeki umut ve ışıltı hiç eksilmedi"

Necdet, onu tanıdığımda, kurucusu olduğu ODTÜ Bilgisayar Merkezi'nin müdürü, üniversitenin Akademik Konsey üyesi, TÜTED (Tüm Teknik Ele-manlar Derneği) Yönetim Kurulu üyesi, TÜMÖD (Tüm Öğretim Üyeleri Derneği) üyesi, BİLİŞİM Derneği Kurucusu ve Yönetim Kurulu üyesi, TİP'in (Türkiye İşçi Partisi) Bilim Kurulunda ve seçimlerde senatör adayı, 14 yaşında bir erkek evlat babası ve dostları için yeri doldurulamayacak bir arkadaştı.

Arkadaşlarını hep kıskandım. Onunla briç oynayan, spor yapan, aynı kurullarda çalışan, mücadele veren, keyifli sohbetlerinde yanında olan, tatil yapan arkadaşlarını ve çok sevdiği öğrencilerini. Onlar Necdet ile benden çok daha fazla beraber olmuş, onun benim tanımaya fırsatım olmayan bir çok güzelliklerini yaşamış dostlarıydı. Onunla yaşayabildiğim dört aylık evliğim bunları paylaşmama yetmedi. Zamanımız olmadı. Buna izin vermediler.

Öldürüldüğünde 40 yaşındaydı. Şimdi ben ondan çok yaşlıyım. Ama baktığımda ondan öğrenebileceğim daha ne kadar çok şey vardı diye düşünüyorum. Onun, insana olan güveni ve sevgisini, güzel günlere olan sarsılmaz inancını ve umutlarını paylaşmakta artık o kadar zorlanıyorum ki. Zaman zaman onunla konuşmak, yanımda olup bana dayanma gücü ve ümit vermesine o kadar ihtiyaç duyuyorum ki. Aslında yaşadığımız günlerde galiba bir çoğumuz için de durum farksız.

Yaşamda küçük şeylerden güzellikler yaratabilmek, paylaşmak, üretmenin verdiği mutluluk, bunları bana o öğretti, ne kadarını özümseyebildim bilmiyorum. İlişkimizin ilk günlerindeydi (zaten iki ay içinde evlendik) gözleri sevinç ve becerebilmenin verdiği gurur ile parlayarak Yiğit'in boyu uzadığı için kısalan pantolonunun paçasını söküp uzatıp diktiğini anlatmıştı.

Arkadaşlarla sinema sonrası evine gidip kendi özel tarifi ile marine ettiği etleri ızgara yaptığı bir akşam Boney M, Santana ile dans etmiştik. Bu da benim hayatımda çok önemli bir andı. İlk defa lise döneminden sonra dans

ediyordum. Politik harekete girdikten sonra dönemin gereği olarak her türlü yozlaşmadan kendini arındırmış (!) her türlü burjuva etkisinden temizlenme çabası ile tam bir militan olmaya çalışmıştım. O gece Necdet bana sosyalistlerin de dans edebileceğini, California Hotel'i de dinlerken Ruhi Su ve Feyzullah Çınar'ın müziklerinden alabileceğim keyfi alabilmenin kötü bir şey olmadığını göstermişti. Bana yaşama sanatını öğretiyordu. Bir ideolojiye sahip olmanın insanın kendisini kalıplara sokmasını gerektirmediğini, hem çok inançlı, hem de yaşamayı ve yaşamdan zevk almayı başarabileceğimizi ondan öğrendim. Onu yitirdiğimde bu öğrettikleri ayakta kalmamı, yaşama direnmemi sağladı.

Dersleri, yöneticilik görevleri, çalıştığı kurullar, akademik çalışmaları, konuşmacı olduğu toplantılar, politik çalışmaları, dergilere, gazetelere yazdığı yazılar, kendisinden talep edilen yardımlar, dostlarına ayırdığı onun için çok değerli zaman, tanıdığım en iyi baba olmak sanatı ve benim için çok özel olan inanılmaz bir sevgili olarak ilgisi. Bütün bunları en ince detayına kadar düşünerek, yüksünmeden, bir kez bile yakınmadan, büyük bir keyif ve coşku ile birlikte yaşayabilmesine ve yapabilmesine her zaman çok şaştım. Yaşamımda bir daha da böyle bir insanla karşılaşmadım.

Necdet, Karadeniz'deki ilk merkez olacak Bilgisayar Merkezini KTÜ'de kurmak için bir sene ODTÜ'den izin alarak Trabzon'a gelmişti. Hızla, Bilgisayar Merkezi kuruluşu çalışmalarını yürütür, personel alımı, eğitimi, merkezin binasının tadilatı, makinelerin gelmesini organize etmekle uğraşırken, bir yanda da TÜMÖD, TÜTED gibi kurucusu ve yönetiminde olduğu derneklerin Trabzon'da güçlenmesi için toplantılar yapıyor, birlikte TİP'in Trabzon İl Örgütü'nün kuruluş çalışmalarını yürütüyorduk. Onun coşkusu ve enerjisi kısa sürede Trabzon'da da etkisini göstermiş tüm sol görüşlü dernekler ortak toplantılar yapmaya başlamıştı. TİP Trabzon İl Örgütünü de bir hafta önce kurmuştuk.

28 Kasım 1978 gecesi dostlarla yediğimiz bir yemekten sonra Trabzon'dan, daha lojmanımız olmadığı için, iki odada barındığımız KTÜ sahil tesislerine gelirken Rize yolu üzerinde deniz tarafında sapan yolun ağzında hazırlanan pusuya düştük. İçinde olduğumuz otomobili çift taraflı ateş altına aldılar. Direksiyonda olan Necdet ağır yaralandı, Yiğit ve ben hafif yaralarla atlattık. Yaşam savaşı verdiği on gün boyunca gözlerinden umut ve ışıltı silinmedi.

Saldırıya uğradığı o kavşakta defalarca ona saldıran ideolojiyi benimseyen asistan ve öğretim üyelerini, çocuklarını, eşlerini yolda vasıta beklerken arabasına alıp üniversiteye ve şehre götürmüştü. "Onlar da bu toplumun yoksul gençleri, bizim yoldaşlarımızdan köken olarak bir farkları yok, zamanla gerçeği görecekler, onları dışlamamamız lazım, onlara dostluk göstermemiz gerekir, onları ancak böyle kazanabiliriz" derdi.

Onun öldürüldüğü yıl CHP'den Ecevit başbakandı. İçişleri bakanı ise birlikte koalisyon yaparak politikalarına iktidar olma şansı tanıdığı MSP'liydi. Daha sonraki iktidar ortağı MHP ise Necdet'in katillerinin o dönemde üyesi olduğu partidir. (Dava dosyalarında ülkü ocakları üye ve yöneticileri oldukları yer almaktadır.)

-Sevgili Necdet, ne yazık ki bunca yıl sonra senin bütün inancına rağmen geldiğimiz yer bu. Senin umutlarını gerçekleştirmeyi çok istedik, başaramadık. Ama henüz inadımız kırılmadı.-

Necdet'in eşi olmak yaşamımdaki en büyük güzellik ve onurdur. Yüreğimde acı hissetmeden onu düşünmem mümkün değil ve biliyorum ki birçok dostu için de aynı şey söz konusu.

Ekim 2006

Necdet ve Neşe

Berat Günçıkan

Necdet Bulut ile Neşe Erdilek'in yolları 1977 de TİP'in Ankara il binasında ve Yürüyüş dergisinin bürosunda kesişti. Bir akşam arkadaşları ile sinemaya gidecekler, çıkışta Bulut evine davet edecek. Yiğit'in Amerika'dan getirdiği Boney M'in plağını koyacak pikaba, Neşe Erdilek şaşıracak, "Bu adam dans ediyor"diyecek "Bu adam son derece inanmış bir sosyalist, son derece militan ama keyifli ve mutlu, yaşamı seviyor ve gözlerinin içi gülüyor." İnsanın hem sosyalist olup hem de dans edebildiğini görecek. O gece saatlerce dans edecek..

Evlenmeye karar verdiklerinde İstanbul'a gelip bu kentte yaşayan annelerine bildirdiler önce. Ankara'ya dönüşte doğru Ulus'a gidip, bir kuyumcudan yüzüklerini aldılar. Yüzüklerin içinin yazılmasını beklerken dolaşmaya çıktılar. Bir dükkana girip, biri mavi biri pembe iki bornoz aldılar. Haftada bir gün Trabzon'da, Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde ders veriyordu Bulut. Üniversite özerkliği mücadelesinde ilk kez seçimle gelen Rektör Erdem Aksoy, kendi üniversitesinde de bilgi işlem merkezinin kurulmasını istedi. Bulut, rektörün teklifini kabul edip, ODTÜ'den bir yıl izin aldı.

Birlikte gittiler Trabzon'a. O iki bornoz da eşyaların arasındaydı. Lojman için beklemeleri gerekiyordu, Üniversite, Rize yolundaki sahil tesislerinde iki oda verdi. Bir odada Yiğit kaldı, diğerinde onlar. Eşyaları, kütüphanenin deposundaydı. Bulut, bilgi işlem merkezi olarak kullanılacak mekanı düzenledi. Programcılarla görüşmeler yaptı, diğer elemanlarla anlaştı. Bilgisayarları ısmarladı. Neşe Erdilek de çalışmak istedi. Özel Trabzon Köşk Lisesi'nde sosyoloji, psikoloji ve turizm dersleri vermeye başladı. Yiğit de öğrencisiydi. Onun hem "üvey" annesi, hem öğretmeni, hem de dostuydu.

Bir yandan da Türkiye İşçi Partisi'nin Trabzon'daki il örgütünü kurdular. İlçe ilçe dolaşıp örgütü oluşturacak insanlara ulaştılar. Kitle örgütleriyle görüştüler. Hoşgörülü bir insandı Necdet Bulut, herkesle dost olmayı başarıyordu. Sadece partinin yapılanmasında çalışmakla kalmadı, kurulmuş ama faaliyet göstermekten uzak oluşumları canlandırdı. Trabzon'un içinde 06 plakalı nar çiçeği bir Renault, bir oraya gidiyor, bir buraya... Göze batacak, bazılarını ürkütecek kadar hareketliydi.

O nar çiçeği otomobiline "anarşist olaylara karşı" sigorta yaptırdı Bulut, Bombalama, kurşunlama olaylarının arkası kesilmiyordu. Necdet Bulut'a daha ODTÜ'deyken başlayan tehditler, burada da sürüyordu. Eve mi, arabaya mı bomba atarlar diye düşünüyorlardı da, sahil tesislerinde bir saldırı akıllarına gelmiyordu.

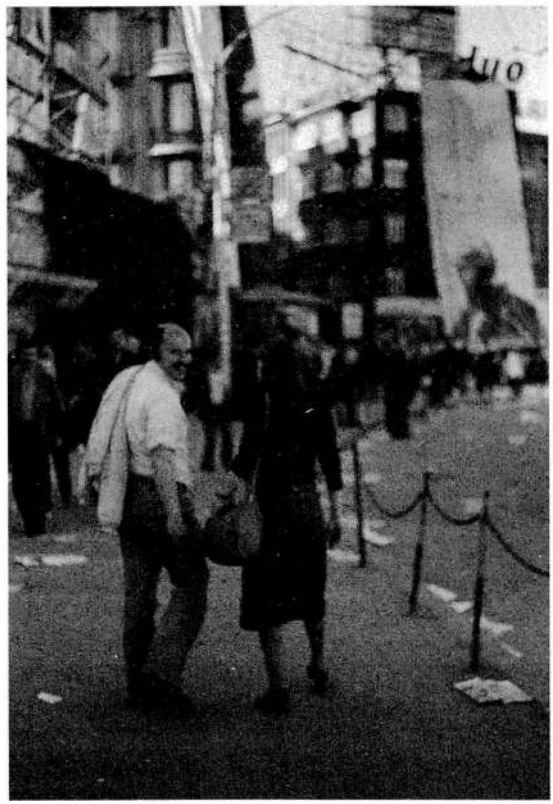

O Pazar akşamı, 26 Kasım 1978'de, eczacı hanıma akşam yemeğine davetliydiler, Yiğit, Necdet ve Neşe Bulut. Saat on bir buçukta odalarına dönmek üzere yola çıktılar. Sahil tesislerine ayrılan sapağa yaklaştıklarında yol ayrımında yedi, sekiz kişinin durduğunu gördüler. Neşe Bulut, tesislerde kalan diğer öğretim üyelerinden birinin konuklarını uğurladığını düşündü. Yanaştıklarında araba yavaşladı...

Grup ikiye ayrılmıştı. Araba ortalarından geçerken, başına bere takmış, atkıyla yüzünü örtmüş birini aydınlattı far. Yüzü sırıtıyor gibiydi. Bir şey çıkardığını gördü, ne olduğunu anlamaya çalışırken Necdet'in tarafından ilk kurşun geldi. Neşe, namludan çıkan alevleri farketti, ön cam tuzbuz oldu. "Yere yatın" diye bağırdı. Bir kurşun Yiğit'ih topuğuna geldi, diğeri Neşe'nin kalçasına, Yaralıydı ama saldırganlar kapıya dokunmadan gaza bastı Bulut. Bir kilometrelik bir yanı uçurum ve deniz, diğer yanı dağ olan yolu aştı. Neşe "ya bayılırsa uçuruma düşebiliriz" diye düşünüyordu.

Arabayı tesislerin önünde durdurdu Bulut. Neşe, arabadan inmeye çalı-

şırken ona yardım edip, yere yatırıp yarasına tampon yapmaya çalıştı. Koşup kapıları yumruklayarak birilerini uyandırdı. Hastaneye gittiler. Bulut ameliyata alındı. Neşe, saldırıyı araştırmak üzere gelen polislerle birlikte olay yerine gitti. İzmaritlerden belliydi, saldırganlar beklerken sigara içmişlerdi. Pol-Bir'li polisler izmaritleri alıp yırtıp attılar, "bunlardan birşey çıkmaz". Oysa delildi.. Neşe nereyi gösterse tam tersi yönde arama yaptılar, bulunan kovanları da Neşe ve onunla birlikte gelen ilçe başkanı Işıtan Gündüz buldu, bu deliller hiç duruşmaya çıkmadı, kayboldu. Emniyet Müdürlüğü'nde önüne koydukları fotoğraflardan bereli saldırganı tanıdı, o Mikdat Şimşek'ti.

Kocası ameliyattan çıktığında derin bir soluk aldı Neşe. Necdet atlatabilirdi bunu. Ancak ertesi sabah ateş yükseldi, peritonit başladı. Anında müdahale edilmesi gerekiyordu. Ankara'dan askeri uçak ve üç profesör geldi. Öğleden sonra havalandılar. Seviniyordu Neşe, Ankara'da hastanenin donanımı güçlüydü, Necdet'i kurtaracaklardı. Yalnız havada birşey canını sıktı. Askeri pilotlar sütlü kahve ikram ediyorlardı, o içmek istemedi Necdet'in yanında. Prof. Mehmet Haberal "Necdet Bey de içebilir" deyince Bulut'a da süt içirdiler.

Babası da cerrah olan Neşe, karın yaralanmalarında hele peritonit durumunda bir şey yedirilmemesi gerektiğini, bırakın en çok mikrop üreten sütü, su bile içirilmemesi gerektiğini bilirdi. Tıp öğrencilerinin bile bulduğu bu gerçeği üç profesörün, Mehmet Haberal, Nevzat Bilgin ve adını anımsayamadığı bir anestezi uzmanı bilmemesi söz konusu olamazdı. Herhalde hemen müdahale edecekleri için moral olsun diye içiriyorlar diye düşündü. Ancak Hacettepe Hastanesi'ne geldiklerinde o hemen ameliyata alın dedikçe, tansiyon, kan tahlilleri deyip geciktiriyorlardı. Ameliyata bir gün sonra aldındı. Peritonit bütün bedenine yayılmıştı artık. Diyaliz makinesine bağlandı Bulut, saldırıda bir böbreği parçalanmıştı, diğeri de sonradan çalışmamaya başladı. Mide kanaması başladı. Bir gece sabaha karşı solunum durdu, boğazını deldiler. Neşe her gün yoğun bakım kapısında bekliyordu. Bedeninin yavaş yavaş iflas ettiğini ama beyninin hâlâ çok iyi çalıştığını görüyordu. Necdet çok direnmişti ama on ikinci günde artık yapılacak bir şey kalmamıştı...

Yaşaması çok zordu onsuz. Daha dört aylık evliydiler ve kavga bile etmemişlerdi. Ama bir insan olarak, bir partili olarak yapacakları vardı daha. Ne uyku ilacı aldı ne de içki, "Necdet yok artık onsuz yaşayacağım, öğrenmeliyim" diye işledi beynine. Sonu yoktu çünkü. Çünkü o kadar mutlu ve bulutlar üzerindeydi ki... Şimdi bu düşüşü alt etmeli, ayakta durmalıydı...

Eşyalarını alıp Ankara'ya döndü. O iki bornozu satın aldıktan sonra ilk kez, yeni tuttuğu evde eşyaları açarken gördü... Yiğit'e birlikte oturmak istediğini söyledi. O da "Neşe Abla"sıyla yaşamayı istiyordu. Bir buçuk yıl aynı evi paylaştılar. Önceleri ona nasıl davranacağını bilemedi Neşe, yetişkin bir

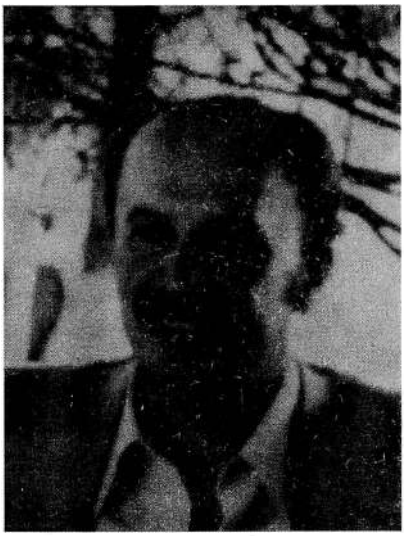

insan gibi mi davranmalıydı, yoksa.... Okulda Yiğit'in Necdet Bulut' un oğlu olduğu öğrenilinceye kadar her şey yolundaydı. Bir gün ağzı burnu dağılmış geldi eve. Ülkücüler dövmüştü. Saldırıların, tehditlerin arkası kesilmedi. Neşe nasıl koruyacağını bilemiyordu. Yiğit korkuyordu, hastalandı. Gastrit tanısı konuldu. Dayanamadı, annesinin yanına Amerika'ya gitti. Ama dostlukları hep sürdü.

Bütün bu yaşananlardan, Ecevit'i de suçluyordu. O da en az saldırganlar kadar suçluydu. KTÜ Rektörü Erdem Aksoy, kendisine Trabzon'da yaşananları, valinin taraf tuttuğunu, emniyet müdürünün Pol-Bir'li olduğunu Necdet'in ölümünden bir ay önce bildirmişti. Buna rağmen vali de emniyet müdürü de görevlerinde kalmıştı. Necdet Bulut da, diğer gençler de bu yüzden öldürülmüştü. Bulut daha hastanedeyken Trabzon Pol-Der Başkanı, TİP İl Başkanıyla konuşmak istemişti. Randevulaşmışlar ama verilen saatte gelmemişti başkan. Sonradan o saatte saldırıya uğradığını öğrenmişler, hastaneye gittiklerinde görüştürülmemişlerdi...

Mikdat Şimşek yakalanmıştı ama onu yönlendirenlere ulaşılamamıştı. "KTÜ'deki profesörler hedef gösterdi" diyecekti Neşe, "Katillerin bir kısmı kurt gibiydi ama Mikdat bir meczuptu." Necdet'in davası gelip gelip bir yerlerde tıkanıyordu.

Davanın peşini bırakmadı. Mikdat Şimşek tam değil taammüden adam öldürmekten yargılandı. Çünkü avukatları Necdet Bulut'un ameliyattan sonra peritonit olduğu ve doktor hatası nedeniyle öldüğüne dair bir rapor sundular mahkemeye... Sanıklar dört beş yıl yattılar en fazla... Neşe, sanıkların sayesinde idamdan yırttığı, ameliyatı yapan Mehmet Haberal'ın o sıradaki sekreterinin Mehmet Ali Ağca'nın kız kardeşi olduğunu çok geç öğrendi.

(Cumhuriyet Dergi, 8 Aralık 1996)

Bir kurşun...

Neşe Erdilek Bulut

Birden kendi sesimi duydum. Yüksek sesle konuşuyordum. "Dayan, beni bekle, biraz daha dayan, geliyorum. Sen güçlüsündür dayan". Beni duyacağından, bu seslenişimin ona ulaşacağından, güç vereceğinden ve yanına varınca düzeleceğinden o kadar emindim ki durmadan içimden tekrarlıyordum.

Bulunduğumuz araba Ahmetler'de sabah trafiğine saplanmıştı, çok yavaş yol alıyordu. Ona yetişirsem, yetişebilirsem direnme gücü bulup mücadele edecekti, emindim. Yol ne kadar uzun geliyordu. Arabadakilere arkamı dönmüş boş gözlerle camdan dışarı bakıp ona ulaşmaya, seslenmeye çalışıyordum.

Yoğun bakımdan içeri girdiğimde mideme bir kramp girdi. Onu böyle göreceğimi tahmin etmemiştim. Sabaha karşı solunum durmuş, trakostomi yapmışlar ve suni ciğere bağlamışlar. Eve haber geldiğinde hemen fırlamıştık. Ama şimdi gördüğüm onu makinelerin yaşattığıydı. Ve o da bunun bilincindeydi. Her zaman gülen, ışıl ışıl gözleri bana acıyla, hüzünle bakıyordu. Elini tuttum, soğuktu ama parmaklarında hafif bir kımıldama hissettim. Ellerinin üstünde, kolunda, karnında, burnunda serum ve bilmediğim başka tüpler ve sondalar vardı. Boğazındaki delikten geniş bir hortum soluk almasını sağlıyordu. Suni böbrek ve suni ciğer makineleri etrafındaydı. Yüzü ve vücudunun yeşil, sarı, mor, beyaz renkler aldığının fark ettim ve acı bütün bedenimi sardı. Gidiyor muydu? 11 gün mücadele eden organizma bütün direnişimize karşı artık dayanamıyor muydu?

Ağzını açıp dudaklarını kımıldattı, ses çıkmıyordu. Daha sık nefes almaya başlamıştı. Beni görünce heyecanlanmasının kötü olabileceğini düşünüp korktum. "Yorma kendini bak ben yanındayım, hepsi geçecek iyi olacaksın, biraz dinlen" gibi sözler söylediğimi hatırlıyorum. Gülen gözleri bana çaresizlikle baktı, göz pınarlarında iki damla yaş belirdi, bana veda mı ediyordu?

Etraf kalabalıktı, hastanenin bodrum katında imamlık ve morgun bulunduğu aralık ve koridor, tanıdığım birçok yüz ile doluydu. Bir şeyler konuşuluyordu ama ben onları duymuyordum.

Yanımdaki sedyede beyaz patiskaya sarılı yatıyordu. Kalabalıktan ayak ucunda durabiliyordum. soğuktu ama onun tombul ayaklarıydı. Patiskanın üstünden onları ellerimle tutmuştum. Sadece, bu ona son dokunuşum olacak diye düşünüyor, onunla vedalaşıyordum.

Aralık 1978

Ardından...

26 kasım 1978'de yurtdışından döneli daha ancak bir yıl kadar olmuş, genç bir öğretim üyesiydim. TÜMÖD Yönetim Kurulu'nda da yer alıyordum. Necdet'in pusuya düşürürülerek vurulduğunu sabah çok erken bir saatte Yürüyüş Dergisi'nin bürosuna uğradığımda öğrendim. Hemen ODTÜ'ye gittim. Orhan Kurmuş'u odasından aldım, Ekonomi Bölüm Başkanı Gürel Tüzün'ün odasında toplandık. Önce yeni bir haber var mı diye Güney Gönenç'i sonra o zamanki ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği başkanı ve Fen Edebiyat Fakültesi dekanı Tosun Terzioğlu'nu aradık. İdari İlimler Dekanı Atila Dicle de ne yapabiliriz diye odaya geldi.

Bu arada KTÜ Rektörü Erdem Aksoy ve TÜMÖD Trabzon şube başkanı Haldun Özen ile de temas kurup Necdet'in ve ailesinin sağlık durumları için tıbbi açıdan neler yapıldığı ve neler gerektiği konusunda bilgilenmeye çalıştık. Bu arada TÜMÖD Ankara Şube Başkanı ve Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Prof Ayşe Baysal Hacettepe Üniversitesi rektörü ile görüştüğünü ve Necdet'in sağlık durumu ile ilgilenmek üzere Doç. Mehmet Haberal ve ameliyat ekibinin görevlendirildiğini söyledi.

O yıllarda rektörün makam arabası dışında ODTÜ'de sadece üç tane Murat marka binek aracı bulunuyordu. Bunlardan birisi, şöför Ekrem ile birlikte, gereken işlerde kullanmak üzere ODTÜ yönetimince bana tahsis edildi. Gerekebilecek masrafları da üstlenen Çığ Yayıncılık yöneticisi ve Yürüyüş Dergisi yazı işleri müdürü Taner Tuncel ile birlikte ameliyat ekibinin Trabzon'a intikalini organize etmek üzere Esenboğa hava limanına gittik. Ben öncelikle Havaalanı müdürü ile görüştüm, Taner Tuncel yer-bilet sorunlarını halletti. Ekibin yetişebilmesi için Trabzon uçağının önemli bir rötarla kaldırılması sözünü aldık.

Şimdiki gibi mobil telefonlar olmasa da kurulu haberleşme düzeneğimiz, Haberal ekibinden bir üyenin halen yapmakta olduğu bir ameliyattan çıkamadığı için tüm ekibin öngörülen süreden daha fazla gecikeceğini bildirdi. Bu arada uçağın kalkış işlemleri sürüyor ve havaalanı müdürü daha fazla geciktiremiyeceğini söylüyordu. Durumu aktardığım Taner Tuncel bu durumda son çare olarak uçağa bomba ihbarı yapacağını bana söylüyordu ki yanımıza gelen Apron amiri gayet sevecen bir dilde "merak etmeyin doktorlar gelmeden bu uçak kalkmaz" diyerek bizleri rahatlatmıştı. Sonunda, ekip gecikerek geldi, Hacettepe Üniversitesi'nin tahsis ettiği münibüs uçağın merdivenine kadar yanaştırıldı ve doktorlar uçağa alındılar.

Kısa bir süre sonra haber geldi. Durum ciddi idi ve Haberal ve ekibi, koşullar sağlanabilirse Necdet'i Ankara'da bir kez daha ameliyat etmek istiyordu. Ailevi ilişkileri sayesinde Ersin Tulunay Hocamız devreye girdi.

Talep olursa Genel Kurmay Başkanlığı'nın yardımcı olacağını aktardı. Dernekler olarak hemen başvurduğumuz gibi, ODTÜ Rektör yardımcısı (sanırım o sıra rektörlüğe vekalet de ediyordu) Mehmet Rona gerekli yerleri bizzat telefonla aradı. Ersin Tulunay hoca zaten hep devrede idi, Genel Kurmay Başkanlığı Trabzon'a özel bir askeri uçak yolladı, Necdet ile doktorlar ekibini alıp, Ankara'ya getirdi.

Uçak Ankara Etimesgut Askeri Havaalanı'na indiğinde ızdırabına rağmen Necdet'in yüzü gülüyordu. Havaalanına gelenler arasındaki Mustafa Ekmekçi ile şakalaştı. Ambulansa konulurken, üzerine üşümesin diye örtüğümüz Orhan Kurmuş'un kabanının yere düşürülmemesi için etrafını uyarıyordu.

Bütün bu ilgi ve ihtimama rağmen kendisini yitirdik.

Cenaze kaçırılarak şehirde tören yapılmasına engel olunabilir biçiminde duyumlar geldiğinden ODTÜ'de cenaze öncesi tören yapılamadı. Bir hafta, on gün kadar sonra Üçlü Amfi'de eşi Neşe Bulut'un da katıldığı bir anma toplantısında Necdet'in anısına sevgi ve saygılarımızı sunabildik.

Raşit Kaya
10 Nisan 2005

*

Necdet Hoca ile birlikte olduğumuz uzun sürenin anılarını, onu toprağa verişimizin üzerinden daha 24 saat bile geçmeden bir dakikaya sığdırmak mümkün değil. Çünkü Necdet Hoca sadece işiyle bütünleşmiş, işiyle kişilik bulmuş değildi. Çalışma arkadaşlarıyla, bölümüyle, üniversiteyle, bilim özgürlüğüyle, sınıf mücadelesiyle, her türlü toplumsal sorunla, özet olarak bu ülkede yaşayan herkesle ve bu ülkenin tüm sorunlarıyla bütünleşmiş ve hayatın her alanında elinden geldiğince daha iyiyi, daha güzeli bulabilmek ve yaşatabilmek için uğraşmıştı. Necdet Hocamızı salt bilimsellik açısından değerlendirmek durumunda değilim. Ancak başka açıdan hareketle, bilimin kesin tanımları, çelişkileri ve gerçekleri arayıp bulma zorunluluğundan hareketle, onun ülkemizin yetiştirdiği ender ve etkin bilim adamlarından olduğunu vurgulamak isterim. Kişilerde ender görülen dinamizmi ve kararlılığı ile yöneticimiz olduğu 74 yılı sonlarından 76 yılı başlarına kadarki sürede işyerimizi bir merkezi hesaplama laboratuvarı işlevinden ve görünümünden çıkararak günümüz üniversitelerinin vazgeçilmez gereği olan kişilikli bir bilgisayar merkezi oluşturma yolundaki çalışmalarını anmadan geçemeyiz.

Necdet Hocamız tarafsız değildi. Tarafsız olamazdı. Çünkü ülkemizin içinde bulunduğu ağır koşullarda tarafsız olmanın taraf olmak anlamında olduğunu biliyordu. Çünkü ülkemizde topluma ışık götürmek, gerçekleri arayıp bulup gün ışığına çıkarmak, topluma yön göstermek, önderlik etmek durumunda olan kişilerin tarafsız kalmakta direnmesinde çıkarı olanlar vardı. Necdet Hoca bu nedenle tarafsız değildi. O bağımsızlığın yanındaydı. Gerçek demokrasinin yanındaydı. Özgürlüğün yanındaydı, bilim özgürlüğünün

yanındaydı. Bilimin taş yığınları arasında kalmasına karşıydı. Bilimin laboratuvar duvarları arasında kalmasına karşıydı. Üniversitenin topluma öncülük etmesini, bilimi yaymasını, gerçeklerin üstüne üstüne yürümesini isterdi. Necdet Hoca üniversitenin geçirdiği bunalımlı dönemde, demokratik üniversite kavgasını örgütlerken, namlunun ucunda olacağını biliyordu. Ve her ayrılmamızda "gidip dönmemek var dostlar" derdi. Gitti ve dönemedi. Bu dönemeyişinin en acılı yanı, belki de, onu kanlı kefene sardırtan namluların ve o namlulara sürülen fişeklerin parasını bizim vermiş olmamızdır.

Anısı hepimize önder olsun.

Haluk Çiftçi

*

Necdet Bulut'un hem günlük yaşamında, hem tüm yaşamını dolduran mücadelesinde en yakın arkadaşlarından biri olmanın onurunu ve sevincini taşıyorum. Meslek yaşamımızda burada ve Trabzon'da birlikte olduk. Necdet'le Trabzon'da elimizden geldiğince artık klasikleşmiş çıkarcı profesör kavramını yıkmaya, adam gibi ders verip, adam gibi öğrenci yetiştirmeye çabaladık. Bunun yanı sıra, onun, 15 yıldır bir türlü edinilemeyen bilgisayarların getirtilmesi, merkezin, oranın zor koşulları içinde, kurulması için harcadığı insanüstü çabaya tanık oldum. Bilgisayar bugünlerde gemiye yüklendi, İstanbul'dan yola çıkarıldı. Ne yazık ki Necdet gelip kurulduğunu göremeyecek. Üç aydır yönetiminde bulunduğu KTÜ bilgi işlem merkezine Necdet Bulut adının verilmesi için Senotaca girişimlerde bulunulduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Onunla TÜMÖD'ün çetin kuruluş dönemini yaşadım. İyi ve güzel günlerde, zor ve karanlık günlerde hep birlikte olduk. Türkiye'nin aydınlık geleceğine olan inancını bir gün bile yitirmedi. Ne koşullarda olursak olalım, inancı ve kararlığı hiç ama hiç yitirmemeyi o bize öğretti. Tüm sorunlara heyecanla, yürek sıcaklığıyla ama bilinçle yaklaşmayı ondan öğrendik. "Benim kafam var, mantığım var, bir konuyla karşılaştığımda düşünür doğruyu bulurum" biçiminde özetlenebilecek bireysel düşüncenin, bireysel davranışın çıkmaz sokaklarından sakınmayı ondan öğrendik. Geri kalmış bir kapitalist ülkede namuslu bilim adamı olabilmenin, namuslu aydın olabilmenin gereklerini, kişiden istediği özverili yaşamı ondan gördük, ondan öğrendik.

Güzel bir insandı. Gözlerinden hayat fışkırırdı. Yaşama, yaşanılmaya değer bir yaşama ne kadar derinden bağlıydı! Onu da "faşizm can havliyle son debelenmelerini yaşıyor" aldatmacasının beslediği sisli ortamda, sıranın kendilerine nasıl olsa gelmeyeceği umuduyla, ya da sıranın kendilerine ne zaman geleceği korkusuyla yaşayanların görmezden gelmeye, gözlerden kaçırmaya çalıştıkları planlı faşist katliamın çarkları arasında yitirdik.

Tüm erdemlerinin, sevilen yanlarının yanı sıra ve belki de bunların kaynağı olarak bence onun asıl erdemi, kimilerince görmezlikten gelinmeye, en

azından geçiştirilmeye çalışılan yanı, sosyalistliği yani örgütlü mücadeleye inancıydı. Uzun süredir bu mücadele onun yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuştu.

Necdet Bulut içten, sıcak ve alçakgönüllü bir dosttu. Açık sözlü ve dürüst bir aydındı. Özverili ve çalışkan bir hocaydı. Bildiklerini, öğrendiklerini topluma maletmeyi kişisel çıkarlarına basamak yapmaya hep yeğlemiş, bilim adamı olarak görevinin yalnızca kendi bilim dalındaki çalışmalarıyla bitmediğinin bilincinde bir bilim adamıydı. Ve hepsinin üstünde ülkemizin karanlıktan kurtulup aydınlığa çıkması mücadelesinin, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ancak ve ancak örgütlü bir biçimde verilebileceğine inanmış, kendisini 20 yıla yakın bir süredir bu mücadeleye adamış yiğit bir sosyalistti.

Örnek bir insandı. Onurlu yaşadı, onurlu öldü.

Anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Güney Gönenç

Uğur Mumcu

NECDET BULUT

Bir kanlı tabut daha... Dr. Necdet Bulut! Yürekli, namuslu, yiğit bir aydın, sosyalizme inanmış bir bilim adamı... O da gitti. Faşist kurşunlarla yaptığı yaşam kavgasında yenik düşüp kırk yaşında bir kanlı tabuta girerek ayrıldı aramızdan.

Bilgisayar uzmanıydı. İsteseydi, çokuluslu şirketlerde her ay yüz binler kazanacak bordrolara imzasını atabilirdi. Bunları, bu gibi kazanç kapılarını eliyle kilitleyerek, demokrasi ve sosyalizm kavgasına verdi kendisini...

On yıl önce, Londra'da tanımıştım Bulut'u. Telefonla aramıştı. Ankara'dan, dostlardan sıcacık merhabalar getirmişti. Hangi parktı, şimdi adını unuttum; bir parkta uzun uzun konuşmuştuk. O günlerde bütün dünyayı sarsan öğrenci olaylarından söz etmişti. Sonra da, bu gibi haklı eylemlerin ancak bir sosyalist parti eliyle yaşama geçirileceğine inandığını söylemişti.

Dostluğumuz, Türkiye'de de sürmüştü. Bir ara, evlerimiz karşı karşıyaydı. Evine giderdim, konuşurduk. Öğretim üyelerinin örgütlenmesi için çalışmalar yapar; arasıra gazeteye gelir, dertleşirdi. Hoşgörülüydü. Hani, "karınca ezmez" derler ya, öyle bir adamdı Necdet Bulut. Ağzından sert eleştiriler çıkarsa, hemen gülümser, ardından konuyu yumuşatan espriler yapardı.

İnsan isyan ediyor! Böylesi beyinler, böylesi yürekler, faşist kurşunlarla delik deşik ediliyor ve arkalarından bir TRT haberi:

- Kimlikleri bilinmeyen kişiler tarafından...

"Tüfeğin icadından sonra mertliğin bozulması" bu işte!.. Doğan Öz gibi, Server Tanilli gibi, Yalçın Sanalan gibi, Bedrettin Cömert, Bedri Karafakioğlu gibi, Necdet Bulut gibi yürekli, namuslu, erdemli insanlar, koşullandırılmış çeteler tarafından, kahpe kurşunlarla delik deşik edilebiliyor.

Böyle adamlar kolay mı yetişiyor? Bir Server Tanilli, bir Bedrettin Cömert, bir Bedri Karafakioğlu, bir Necdet Bulut kolay mı yetişiyor?

Sayın Başbakan, Sayın Bakanlar, milletvekilleri, senatörler ve ey, incir çekirdeğini doldurmayan konularda bakan düşürmek için önergeler veren kızgın CHP'liler; işinizi, gücünüzü bırakıp bu kan selini durdurmaya çalışın!.. Bırakın, Dernekler Yasasıymış, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasıymış, şuymuş buymuş, bırakın bütün bunları!

Haber alma örgütleriyle birlikte önce devleti çalıştırın! Bu cinayet odaklarının üstüne gidin, siz ki devletsiniz; siz ki, bütün yetkilere ve bütün olanaklara sahipsiniz. Ne bekliyorsunuz daha?!..

Her birimiz birer otomatik tüfek alıp, siperlere mi yatalım?!

Vay benim Necdet Bulut kardeşim, vay benim devrimci, sosyalist arkadaşım, vay benim yiğit, erdemli, güler yüzlü dostum!..

Rahat uyu Necdet! Bir gün gelecek, faşist katillerin ağa babaları, akan ve akıtılan bu kanlarda boğulacaklardır.

Er ya da geç, ama bir gün mutlaka...

(Cumhuriyet, 10 Aralık 1978)

TÖREN

Dr. Necdet Bulut'un ölüm haberi geldiğinde, Üniversitelerarası Kurul "özerklik" üzerine başlatılan tartışmaları sürdürüyormuş; haber duyulunca kısa bir saygı duruşunda bulunulmuş. İşte o kadar!

Maltepe Camii'nde gözlerim Üniversitelerarası Kurul üyelerini aradı. Ankara Üniversitesi Rektörünü, İstanbul Üniversitesi Rektörünü, İzmir Üniversitesinin, Hacettepe'nin rektörlerini aradı gözlerim; yoktular; gelmemişlerdi!..

Bakanlar Kurulundan yalnızca iki bakan katıldı törenlere, birkaç da CHP milletvekili. Öteki bakanlar yoktular. Siyasal yaşama, üniversite kürsülerini bırakarak katılan bakanları aradım boş yere. Doç. Dr. Deniz Baykal'ı aradım, yoktu. Doç. Dr. Ahmet Taner Kışlalı'yı aradım, gelmemişti.

Baykal da, Kışlalı da şimdi Bakanlar Kurulu üyeleridir artık. Belki bu yüzden, alçakça katledilen bir bilim adamının, bir sosyalist aydının cenaze törenine gelecek zamanları yoktur, onun için gelmemişlerdir.

Prof. Muammer Aksoy vardı törende. İşletmeler Bakanı Prof. Bulutoğlu, Adalet Bakanı Can vardı. Prof. Turan Güneş yoktu, Prof. Uğur Alacakaptan yoktu. Prof. Haluk Ulman yoktu, Prof. Zıya Gökalp Mülayim de yoktu.

Gönül isterdi ki, bu gibi törenlerde, en azından öğretim üyeliklerden gelen parlamenterler yer almalıydı, ama gelmiyorlar, zamanları yok, olanak bulamıyorlar!.. Kalabalıkta gözlerim, Süleyman Genç'i aradı, Kemal Anadol'u aradı, Metin Tüzün'ü, Sevil Korum'u, Erol Çevikçe'yi aradı.

Yoktular, gelmemişlerdi. Bu CHP milletvekillerinin, bir sosyalist aydının cenaze törenine katılıp son saygı görevini yerine getirmelerine zamanları elvermiyordu belki de.

ODTÜ öğretim üyeleri, kırmızılı siyahlı cüppeleriyle oradaydılar. Hacettepe Üniversitesi'nden bazı öğretim üyeleri de törendeydiler. Ama rektörler yoktu; ama özerklik üzerine son günlerde inciler döktüren bilgiç genç doçentler de yoktu. Pazar günlerini sıcacık evlerinde geçiriyorlardı. Çocukları çolukları vardı onların.

Dr. Necdet Bulut'un yakınları tabuta sarılıp ağlıyorlardı: "Yakışmıyor, sana ölüm yakışmıyor..." Rektörler, rahat koltuklarında tartışıyorlardı:

- Özerklik, tamgün, tamgün, özerklik...

Özerklik tutkuları, bir sosyalist bilim adamının cenaze törenine kadar erişmiyordu nedense.

Hamamda türkü söyler gibi, Parlamento kulislerinde ve kapalı kapılar ar-

dında devrimcilik yarışı yapan CHP'li parlamenterler, genç bir bilim adamının ölüsüne, sosyalist bir aydının cenaze törenine yarım saatlik bir zaman bile ayıramıyorlar. İktidar parlamenterleri olarak dirilerine sahip çıkamadıkları insanların, ölülerine saygı göstermek için zaman ayırmayı bile çok görüyorlar.

Muhalefet yıllarında üzerlerine serpilmiş ölü topraklarını hâlâ silkeleyip atamayanlar, belki, kanlı tabutu içinde yatan bir sosyalist aydının huzuruna çıkmaktan utanıyorlardır!

(Cumhuriyet, 12 Aralık 1978)

BAZI ÖNLEMLER...

Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ekipler, Karadeniz Teknik Üniversitesi girişinde yaylım ateşine tutularak öldürülen Dr. Necdet Bulut'a ateş açanlardan Mikdat Şimşek'i yakaladılar. Uzun süren soruşturmalar sonucunda on yedi yaşındaki Mikdat Şimşek'in Adana'da sol eğilimli işçilerin oturduğu kahveye ateş açılarak dört kişinin öldürülmesi olayına da karıştığı saptandı.

Ferhat Tüysüz on yedi yaşında, Veli Can Oduncu on yedi yaşında, Mikdat Şimşek on yedi yaşında...

Peki, bunları yöneten, bunlara "Git, şu adamı öldür" diye emir verenler kimler? Soruşturma ve yargılamaların düğüm noktası, bu sorularda yatmaktadır. Emirleri kim veriyor? Kim yönetiyor bu terörü?

Yasalara göre, on yedi yaşındaki bir sanık, ceza indirimlerinden yararlanır. Çünkü henüz, hukukça "ergin" sayılmaz. Bu nedenle verilen ceza belli oranlarda indirilir. Örneğin, bu sanıklara ölüm cezası verilemez. Terörist eylemleri yönetenler bunu biliyorlar. Bu nedenle cinayetleri böyle küçük çocuklara işletiyorlar. Sonrası kolay:

- 81'de af var. İki üç yıl yatar çıkarsın...

Bir de benim dikkatimi çeken bir nokta var. Sanırım bu nokta emniyet müdürlerinin, savcıların ve yargıçların gözlerinden kaçmamıştır. Bu çocuklar, yedi sekiz cinayeti birden üzerlerine alıyorlar. İki cinayetten fazlasını üstlenen sanığın cezasında bir artış olmayacak, bunu da biliyorlar. Acaba diyorum; bu sanıklar; başkalarını soruşturmalardan kurtarmak için işlemedikleri cinayetleri de mi üzerlerine alıyorlar? Böyle yapınca ne olur? Bazı teröristler, uzun süre soruşturma zincirlerinden kurtulmuş olur. Soruşturmalar saptırılır, kanıtlar dağılır.

Bu olasılık üzerinde durmakta yarar vardır.

Adam, Trabzon'da cinayet işliyor. Oradan Adana'ya geliyor, bir cinayet de Adana'da işliyor. Adana'dan kalkıyor, Kahramanmaraş'a gidiyor. Kahramanmaraş'tan, yeni bir cinayet işlemek için Ankara'ya geliyor. Ankara, sıkı-

yönetim bölgesi içinde. Adana öyle, Kahramanmaraş öyle. Nasıl girip çıkılıyor bu illere böyle? Adamlar, ellerinde otomatik silahlarla bu illerimize ellerini kollarını sallayarak girip çıkıyorlar. Hani önlem?.. Bir olay oldu mu, o ilin valisi hemen açıklama yapar:

- Şehrin giriş ve çıkışlarını tuttuk.

İyi ki tutuyorlar Bir de tutmasalardı, kim bilir neler olacaktı! Biraz ciddiyet gerekiyor!

Bu olaylarla ilgili olarak bir küçük ayrıntıyı, sayın sıkıyönetim komutanlarına anımsatmak istiyorum. Sanık yakalanıyor; günlerce sorgusu yapıldıktan sonra, sıkıyönetim mahkemesince tutuklanıyor. Sanık cezaevine gider gitmez, saçları, bıyıkları, kökünden kesiliyor.

Yargılama başlıyor. Görgü tanıkları, mahkemeye gelip sanığı "tesbit" edecekler. Emniyet Müdürlüğü'nde "teşhis" daha kolay oluyor. Çünkü sanık saçıyla, başıyla, varsa bıyığı ile yakalandığı şekli koruyor. Saçları, bıyıkları kesilince, bir de giysiler değişince, sanığın görünüşü, büyük ölçüde değişiyor. Bu durumda da "teşhis" zorlaşıyor. Çünkü, cinayet olaylarının tanıkları, katili bir an için görürler. Olayın heyecanı, çoğu kez "teşhisi" güçleştirir. Eğer sanık, olaydaki görüntüsünü değiştirmişse, saçı ve bıyığı kesilmişse "teşhis" büsbütün güçleşir.

Bunun için yargılama sonuna kadar sanığın saçları, bıyıkları, varsa sakalı kesilmemeli ve sanık yakalandığı görüntüsüyle mahkeme önüne çıkarılmalıdır.

Saç sakal kesip temizlik yapalım derken, çoğu kez sanığa yardımcı olunduğu gözden uzak tutuluyor!

Bir başka konu da şu: Görüldüğü üzere, bu cinayetler, "gezer ekipler" tarafından işleniyor. Böyle olunca da her ilin emniyet örgütü, ancak kendi sınırları içinde soruşturmalara etkin olabiliyor. Suçun bu türü göz önüne alınarak, "gezer soruşturma ekipleri" kurmakta sonsuz yarar vardır. Yoksa, il emniyet örgütleri arasındaki kopukluk, teröristlerin daha rahat at koşturmalarına yol açmaktadır. Daha geçenlerde, Ankara Emniyet Müdürlüğünce aranan ve hakkında "gıyabi tutuklama kararı" bulunan bir teröristin, küçük bir suçtan ötürü Eskişehir Cezaevi'nde yattığı -o da bir rastlantı sonu- öğrenilmişti.

Devletin teröre karşı yeni baştan örgütlenmesi, güncel ve kaçınılmaz bir görevdir. On yedi yaşındaki Tüysüzlere, Odunculara ve Şimşeklere devlet olarak gülünç olmak istenmiyorsa, bu güncel görev bir an önce yerine getirilmelidir.

(Cumhuriyet, 28 Şubat 1979)

DR. BULUT...

Son beş yıl içinde birçok aydın teröristlerin kurşunları altında can verdi; birçok altın beyin ve yürek bu kör kurşunlarla yok olup gitti...

Bu insanlardan biri, yakın arkadaşım, dostum Dr. Necdet Bulut'tu. Bulut, iki yıl önce bu gün, onur ve erdem dolu yaşamına gözlerini kapamıştı. Karadeniz Teknik Üniversitesi girişinde eşi ve oğlu ile birlikte kurşun yağmuruna tutulan Dr. Bulut, birkaç gün ölüm ile pençeleştikten sonra bedenine saplanan kurşunlara yenik düşmüştü. Anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Tanınmış, dostluk kurulmuş, arkadaşlık edilmiş insanların ölümleri insanı bir başka türlü sarsıyor. Savcı Doğan Öz, tıpkı Dr. Bulut gibi yakın dostumdu. Ölümünden iki gün önce gazeteye gelmişti; oturmuş konuşmuştuk. Doçent Bedrettin Cömert, ölümünden birkaç gün önce, bir pazar günü büroya gelerek son yazısını bırakmıştı. Öz de, Cömert de birkaç gün sonra öldürüldüler. Bu iki ölüm, yüreğime iki kor ateşi gibi düştü; yandım, kahroldum.

Abdi İpekçi ile ölümünden on gün önce İstanbul'da birlikte yemek yemiştik. Yine ölümünden beş gün önce, Intercontinental Oteli'nde düzenlenen bir açık oturumda beraber konuşmuştuk. İpekçi, oturuma katılan bir sağcı yazarla giriştiğimiz sert tartışmanın sonunda söz almış ve "Uğur Mumcu'nun bütün düşüncelerine katılıyor, altına imzamı atıyorum" demişti.

İpekçi'nin ölümünü duyar duymaz, bu açık oturumu ve bu oturumdan sonra kendisine teşekkür ettiğimde ışıl ışıl parıldayan gözlerini ve güleç yüzünü anımsamıştım; yüreğim bu acıyla burkulmuş ve gözlerimden yaşlar boşanmıştı.

Bu acımasız terör, soldan ve sağdan birçok kurban aldı. Prof. Nihat Erim'i, Prof. Bedri Karafakioğlu'nu, Doç. Orhan Yavuz'u, yazar İlhan Darendelioğlu'nu, İsmail Gerçeksöz'ü, Ali İhsan Özgür'ü, Gani Bozarslan'ı, Kemal Türkler'i, Cevat Yurdakul'u, Hakan Yurdakuler'i, Gün Sazak'ı, bunlarla birlikte nice öğrenciyi, işçiyi, köylüyü, polisi, subayı, askeri, bu acımasız terörün kanlı çarkları birer birer alıp alıp götürdü.

Bir yanda sağcısıyla, solcusuyla, genciyle, yaşlısıyla, işçisi, köylüsü ile terör kurbanları; öte yanda ellerine ikiyüz üçyüz bin liralık silah tutuşturulan katiller; Tüysüzler, Oduncular, Ağcalar... Peki, ya bunlara silah verenler, para, araç ve gereç sağlayanlar, bunları yönlendirenler, ölüm listeleri hazırlayanlar?.. Onlar, onlar nerede?

12 Eylül harekatından sonra bunların bir kısmı yakalandı, bir kısmı da soluğu yurt dışında aldı! İşte böyle bir aşamada, terör davalarına bakacak askeri yargıçları baskı altında tutmak için binbir yol ve yöntem deneniyor. Yargıçları korkutmak, sindirmek için elden ele bildiriler dolaştırılıyor, gazetelerde bazı askeri savcılar, bazı askeri yargıçlar hedef gösteriliyor. Ve bu sinsi kampanya giderek yoğunlaşıyor.

Yalnızca 12 Eylül'den bu yana ele geçen silah ve mermi sayısı, ülkemizin nasıl bir iç savaş eşiğine getirildiğini gözler önüne seriyor. Kanlı katil çeteleri, bir sağdan bir soldan, bütün aydınları, politikacıları, teker teker öldürmek için bir kanlı takvim hazırlayıp her gün bu takvimden bir yaprak koparıyorlardı. Bunları hepimiz görüyor, duyuyor ve biliyorduk.

İşte şimdi askeri yargı, bu kanlı takvimin sorumlularını yargılamak için kollarını sıvadığında türlü baskılarla karşılaşıyor; nedeni belli değil mi?!

Bu katil çeteleri biliyor; örneğin bir Dr. Necdet Bulut olayı aydınlığa kavuşsa, ötekileri de çorap söküğü gibi art arda sıralanacak; bir Cevat Yurdakul davasından bir başka çeteye, çetelerin uğursuz karargâhlarına ve bu karargâhlardaki belgelere kadar uzanılacak. Ve Türkiye'yi bugünlere getirenlerin kanlı parmak izleri saptanacak...

Bütün terör kurbanlarının kanlı kefenleri ve sessiz mezar taşları, devletten bu görevi bekliyor...

(Cumhuriyet, 8 Aralık 1980)

HAKAN ŞENYUVA

Hakan Şenyuva

16 Kasım 1957 - 10 Haziran 1979

Hakan Şenyuva, 16 Kasım 1957' de İstanbul'da doğdu. 1975 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi Dış İlişkiler Bölümü'ne girdi. Devrimci kişiliği ile öğrenci arkadaşlarının ve öğretim üyelerinin sevgi ve saygısını kazandı. 1976 SBF-DER yönetim kurulu üyeliğine, 3 Mayıs 1979 tarihinde de başkanlığına seçildi. Ankara'da MHP Büyük Kurultayı'nın yapıldığı 10 Haziran 1979 Pazar günü ülkücüler tarafından pusuya düşürülerek öldürüldü.

Cebeci, Hocaefendi Sokak'ta sabah saat 10.20 sıralarında göğsünden vurularak öldürülen Hakan Şenyuva'nın katil sanıklarının bulunmasına ilişkin hazırlık soruşturması bir yıl sürdü. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, Mustafa Tecirli, Mehmet Yaşar Güzeldemirci, Akif Koyuyeşil ve Şidit Türe adlı ülkücüler hakkında "adam öldürmeye eksik teşebbüs" ve "ölümle sonuçlanan kavgaya katılmak" suçlarından dava açtı.

Askeri Mahkemede 1.5 yıl kadar süren yargılama sonucunda Türe ve Koyuyeşil, adam öldürmeye eksik teşebbüsten 2'şer yıl, Kasımoğlu da Ateşli Silahlar Yasası'na aykırı davranmaktan 1 yıl hapis cezasına çarptırıldılar. Bu karar 1982'de Askeri Yargıtay'da temyiz edildi. Dosya incelenirken 28 Haziran 1982'de adı Kahramanmaraş olaylarına da karışan Mustafa Tecirli yakalandı. Tecirli, askeri mahkemede diğer sanıklardan ayrı bir şekilde yargılanmaya başlandı. Tecirli'nin yargılanması sürerken 13 Aralık 1982'de ise olayın diğer katil sanığı Mehmet Yaşar Güzeldemirci yakalandı ve Tecirli ile birlikte yargıç önüne çıkarıldı.

Askeri Yargıtay, Türe ve Koyuyeşil için verilen mahkumiyet kararlarını bozdu, Kasımoğlu'nun cezasını ise onadı. Dosya yeniden askeri mahkeme-

SBF-DER Başkanı'nın ölümünde 9 yıllık esrar perdesi

Şenyuva'yı kim öldürdü?

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SBF-DER Başkanı Hakan Şenyuva, 9 yıl önce, MHP büyük kongresinin yapıldığı 10 Haziran 1979, pazar günü öldürüldü. Hakan Şenyuva'nın katil sanığı olarak yargıç önüne çıkarılan MHP'li militan kanıt yetersizliğinden beraat etti, bir katil sanığı ise o tarihten bu yana yakalanmadığı için yargılanamadı. 22 yaşında öldürülen Şenyuva'nın katil sanığı Fehmi Söylemez önümüzdeki 4.5 yıl içinde yakalanamazsa, dosya zaman aşımı nedeniyle rafa kaldırılacak ve belki de unutulup gidecek.

Cebeci, Ahmet Efendi Sokak'ta sabah saat 10.20 sıralarında göğsünden vurularak öldürülen Hakan Şenyuva'nın katil sanıklarının bulunmasına ilişkin tüzdük soruşturması bir yıl sürdü. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, Mustafa Tecirli, Mehmet Yaşar Güzeldemirci, Akif Koyuyeşil ve Şidil Türe adlı ülkücüler hakkında "adam öldürmeye eksik teşebbüs" ve "ölümle sonuçlanan kavgaya katılmak" suçlarından dava açtı.

Askeri Mahkemede 1.5 yıl kadar süren yargılama sonucunda Türe ve Koyuyeşil, adam öldürmeye eksik teşebbüsten 2'şer yıl, Kasımoğlu da Ateşli Silahlar Yasası'na aykırı davranmaktan 1 yıl hapisczasına çarptırıldılar. Bu karar 1982'de Askeri Yargıtay'da temyiz edildi. Dosya incelcerirken 28 Haziran 1982'de adı Kahramanmaraş olaylarına da karışan Mustafa Tecirli yakalandı. Tecirli, Askeri Mahkemede diğer sanıklardan ayrı bir şekilde yargılanmaya başlandı. Tecirli'nin yargılaması sürerken 13 Aralık 1982'de ise olayın diğer katil sanığı Mehmet Yaşar Güzeldemirci yakalandı ve Tecirli ile birlikte yargıç önüne çıkarıldı.

MHP Büyük Kongresi'nin yapıldığı 10 Haziran 1979 günü öldürülen Hakan Şenyuva'nın katil sanığı MHP'li militan beraat etti, öteki katil sanığı Fehmi Söylemez 4.5 yıl içinde yakalanamazsa dosya zamanaşımına uğrayacak.

Askeri Yargıtay, Türe ve Koyuyeşil için verilen mahkumiyet kararlarını bozdu, Kasımoğlu'nun cezasını ise onadı. Dosya yeniden Askeri Mahkemeye döndü ve Tecirli ile Güzeldemirci'nin yargılandığı dava ile birleştirildi. 3 No'lu Mahkeme, 4 Temmuz 1983 tarihinde Türe, Koyuyeşil ve Güzeldemirci için kanıt yetersizliğinden beraat kararı verdi. Tecirli'yi ise ölümle sonuçlanan kavgaya katılmaktan 2 yıl hapis cezasına çarptırdı. Bu karar da temyiz edildi, davayı inceleyen Askeri Yargıtay 3. Dairesi bu kararın onanmasını istedi. Askeri Yargıtay Savcılığı bu hükme itiraz edince, Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, Tecirli için verilen mahkûmiyeti de bozdu. Dosya yeniden Askeri Mahkemeye döndü. 2 No'lu Mahkeme de 15 Şubat 1984'te Tecirli için beraat kararı verdi.

Şenyuva'nın ölümünün üzerinden 5 yıl geçmiş, ancak bütün katil sanıkları beraat etmişti. Bir yıl sonra Ankara'da sıkıyönetim kalktı ve Şenyuva'nın öldürülmesiyle ilgili dosya da Diyarbakır'a gönderildi. Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı'nda dosyayı inceleyen bir askeri savcı, sanıkların emniyet ifadelerinde adı "silahını ateşleyen" diye geçen Fehmi Söylemez adlı MHP'li sanık hakkında suç duyurusunda bulununca, dosya, tozlu raflara kaldırılmaktan kurtuldu. Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na yapılan bu suç duyurusu üzerine Söylemez hakkında, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Şenyuva'nın katil sanığı olduğu gerekçesiyle dava açıldı. Söylemez, bugüne kadar henüz yakalanabilmiş değil. 4.5 yıl içinde yakalanamazsa, Hakan Şenyuva'nın dosyası katil sanık Söylemez bulununcaya kadar beiki de bir daha hiç açılmamacasına rafa kaldırılacak...

Davaya Askeri Mahkemede devam edildiği 1982 yılında ilginç bir olaya da tanık olundu. Hakan Şenyuva'nın babası emekli general İsmail Hakkı Şenyuva duruşmada, "SBF'deki iki azılı komünistini o sokakta ne işi var" şeklindeki sözleri nedeniyle Avukat Şevket Can Özbay hakkında "hakaret ettiği" gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu. Ancak bu suç duyurusundan herhangi bir sonuç çıkmadı.

Şevket Can Özbay da İsmail Hakkı Şenyuva hakkında, "silah zoru ile ortaya tanık çıkarılmak" iddiasıyla suç duyurusunda bulundu. Sefa Çavdar adlı tanığa zorla ifade verdirtmekle suçlanan İsmail Hakkı Şenyuva hakkında yapılan soruşturma takipsizlik kararı ile sonuçlandı. Çavdar'ın, 1981 yılı sonunda evine gelerek, "vicdanen çok rahatsızım Paşam, açıklamalarda bulunmak istiyorum" dediğini savunan Şenyuva, Çavdar'ın kendi el yazısı ile yazıp imzaladığı bir mektubu da Askeri Mahkemeye verdi. Çavdar, bu mektubunda; olaya ilişkin açıklamalarda bulunuyor ve katil sanıkları arasında hiç geçmeyen yeni bazı isimler de veriyordu.

ye döndü ve Tecirli ile Güzeldemirci'nin yargılandığı dava ile birleştirildi. 3 No'lu Mahkeme, 4 Temmuz 1983 tarihinde Türe, Koyuyeşil ve Güzeldemirci için kanıt yetersizliğinden beraat kararı verdi. Tecirli'yi ise ölümle sonuçlanan kavgaya katılmaktan 2 yıl hapis cezasına çarptırdı. Bu karar da temyiz edildi, davayı inceleyen Askeri Yargıtay 3. Dairesi bu kararın onanmasını istedi. Askeri Yargıtay Savcılığı bu hükme itiraz edince, Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, Tecirli için verilen mahkûmiyeti de bozdu. Dosya yeniden Askeri mahkemeye döndü. 2 No'lu Mahkeme de 15 Şubat 1984'te Tecirli için beraat kararı verdi.

Hakan Şenyuva'nın ölümünün üzerinden 5 yıl geçmiş, ancak bütün sanıklar beraat etmişti. 1985 yılında Ankara'da sıkıyönetim kalktı ve Şenyuva'nın öldürülmesiyle ilgili dosya Diyarbakır'a gönderildi. Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı'nda dosyayı inceleyen bir askeri savcı, sanıkların emniyet ifadelerinde adı "silahını ateşleyen" diye geçen **Fehmi Söylemez** adlı MHP'li sanık hakkında suç duyurusunda bulununca, dosya, tozlu raflara kaldırılmaktan kurtuldu. Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na yapılan bu suç duyurusu üzerine Söylemez hakkında, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Şenyuva'nın katil sanığı olduğu gerekçesiyle (1986/96 nolu dosya ile) dava açıldı. Dava Askeri Mahkemede devam ederken ilginç bir olaya da tanık olundu. Bir duruşmada sanıkların avukatı Şevket Can Özbay ayağa kalkarak, "SBF'nin azılı komünistlerinin o gün, o sokakta ne işi varmış?" dedi. Bunun üzerine Hakan Şenyuva'nın babası Emekli General İsmail Hakkı Şenyuva, Özbay'ı

Ankara Barosu'na, Sıkıyönetim Komutanlığı'na şikayet etti. Sonuç alamadı. 1981 Ağustos'unda gelen bir telefon umut verecekti: Sefa Çavdar adında bir bakkal çırağı, Hakkı Şenyuva'yı arayarak, "Vicdanen çok rahatsızım paşam, açıklamalarda bulunmak istiyorum" dedi. Çavdar, bu mektubunda, olaya ilişkin açıklamalarda bulunuyor ve katil sanıkları arasında hiç geçmeyen yeni bazı isimler de veriyordu. Ancak, kendi el yazısıyla kaleme aldığı mektupla olayı anlatan tanık Sefa Çavdar'ın, ülkücülerin baskısıyla mahkemede, Hakkı Şenyuva'nın mektubu silah zoruyla yazdırdığını söylemesi üzerine, baba Şenyuva hakkında suç duyurusunda bulunuldu. Sefa Çavdar adlı tanığa zorla ifade verdirmekle suçlanan İsmail Hakkı Şenyuva hakkında yapılan soruşturma takipsizlik kararı ile sonuçlandı. Baba Şenyuva yine de yılmadı. Her ipucunu değerlendirmekten geri durmadı. Her yıl 10 Haziran'da gazetelerdeki anma ilanlarıyla "Katil zanlısının yakalanması hususunda duyarlı, vicdan sahibi vatandaşlarımızın da desteğini bekliyoruz," dedi. Fakat katil zanlısı Fehmi Söylemez bir türlü yakalanamıyordu. Hakkı Şenyuva 1984 yılından 2004 yılına kadar yüzlerce davaya girdi çıktı. Karar tutanakları hep aynı cümleyle bitti: "Gıyabi tutuklu Fehmi Söylemez'in, yakalanmasına..." Dava, 2004 yılının Nisan ayında "ZAMANAŞIMI"na uğradı. Katil zanlısı Fehmi Söylemez geçen 27 yıllık süre içerisinde yakalanamadı.

Tıpkı, 1976 yılı SBF-DER Başkanı Hakan Yurdakuler'in, 1980 yılı Başkanı Şevki Kobal'ın, Yönetim Kurulu Üyesi Adil Okay'ın ve diğerlerinin katillerinin bulunamadığı gibi...

Hakan Şenyuva, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde arkadaşlarıyla birlikte (Sağdan ikinci).

Emekli General
İ. Hakkı Şenyuva:

"Oynanan oyun hâlâ devam ediyor!"

- Hakan Şenyuva'yı bize anlatır mısınız?

Hakan Şenyuva, 16 Kasım 1957 yılında İstanbul' da doğdu. Çok şirin, tatlı bir bebekti. Görevim nedeniyle, ilkokulun birinci sınıfını Paris'te, ikinci ve üçüncü sınıflarını Diyarbakır'da, dördüncü sınıfını Ankara'da, beşinci sınıfını ise Lüleburgaz'da okudu. Konya Maarif Koleji hazırlık sınıfında bir yıl okuduktan sonra orta bir ve ikinci sınıfı TED Ankara Koleji'nde okudu. Üçüncü sınıfı ise NATO'da görevli olduğum için NATO International oku-lunda okutmak istedik, ancak bu imkan verilmedi. Bunun nedeni de, İzmir'deki Amerikan Koleji'nin kapanmasına karşılık olduğu söylendi. Bunun üze-rine oğlum İngiltere'nin Iles of Wight, Bembridge Kolejinde okuttuk. Lise birinci sınıfı Belçika-Mons International okulunda, ikinci ve üçüncü sınıfı TED Ankara Koleji'nde bitirdi. 1975 yılında yapılan Üniversite Seçme Sınavı'nda, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne giriş hakkını kazandı. Öğrenimine büyük bir şevkle başladı. İngilizce ve Fransızca dil bilgisi nedeniyle Dış İlişkiler Bölümü'ne seçildi.

- Nasıl bir kişiliğe sahipti?

Hakan sıcakkanlı, sevecen, son derece aydın, terbiyeli, efendi, hiçbir suretle saldırgan olmayan, daima herkese iyilik için koşan, iyiliksever bir evladımızdı. Hakan kısa yaşamı boyunca hiç kimseyi kırmamış ve incitmemiştir. Çevresine ve yakınlarına yardım ve hizmetten zevk duyan, fedakar, hoşgörülü, dürüst ve mütevazı bir karaktere sahipti. Kesinlikle hiçbir suretle kötü bir alışkanlığı olmamıştır. Hocalarının, arkadaşlarının sevgi ve saygısını kazanmış aydınlık bir çocuktu. Bu meziyetleri fakültedeki arkadaşlarının dikkatini çekmiş olmalı ki, 1976 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu üyeliğine, 3 Mayıs 1979'da yapılan seçimde de Öğrenci

Hakan, Tevfik ve Cânâ Şenyuva

Derneği Başkanlığına seçildi. Bu görevde 40 gün kalabildi.

Hakanımızın şehit edildiği günün akşamı SBF Dekanı Sayın Prof. Dr. Cevat Geray telefonla beni arayarak, başsağlığı ve üzüntülerini ifade ederken, "Siz çok değerli, başarılı, Kemalist fikirli evladınızı, biz de fakültemizin çok değerli öğrenci derneği başkanımızı kaybettik" şeklinde konuşması ile Hakanımızın SBF-DER Başkanı olduğunu ilk kez öğrenmiş olduk.

Hiç unutmam, 1964 yılı Ekim ayında Fransa'da NATO görevinden yurda dönüşümüzde, yeni atandığım Diyarbakır 7. Kolordu Komutanlığına katılmak için özel otomobilimizle Urfa çevresinden geçerken, yollarda yarıçıplak, saçları başları bakımsız, perişan çocukları ve insanları görünce çok üzülmüş ki, bana, "Babacığım bizim halkımız neden bu kadar yoksul?" diye sordu. Evladım, dedim, bizim imkanlarımız ancak buna yetiyor. Sizler çalışıp ülkeyi kalkındıracaksınız, ülkemizi daha güzel yaşatmak için elinizden geleni yapacaksınız, demek suretiyle onu teselli ettim.

70'li yılların şartlarında ülkedeki gerginlik ve üniversiteler üzerine baskı-

lar çok yoğun olduğu için Siyasal Bilgiler Fakültesi 1 yıl öğretim yapamadı. Fakülte kapandı. Dolayısıyla okulunu bitirmesi nasip olmadı. Eğer SBF bir yıl kapanmamış olsaydı, 1979 yılında, saldırıya uğradığı tarihten önce mezun olmuş olacaktı.

70'li yıllarda Milliyetçi Cephe döneminde emperyalizmin gizli odakları ülkemizde kardeşi kardeşe kırdırma görevinin taşeronluğunu ülkücü adı verilen çetelere vermiş ve ülkemizde binlerce aydın, Kemalist ve tam bağımsızlık mücadelesinin liderleri gençlerimiz, yazarlarımız, bilim adamlarımız, diplomatlarımız, ve işçi liderlerimiz şehit edilmiştir. Katiller hep korunmuş, kaçırılmış, beslenmiş ve "zamanaşımı affi" milli irade temsilcileri tarafından 60 yıldır ısrarla korunmuştur.

- Olay nasıl oldu?

Milliyetçi Cephe'nin içişlerinden sorumlu bakanının, ağabeyim Zühtü Şenyuva'ya, "Hiç merak etme, üniversitelerin lider kadrolarını teker teker temizleyeceğiz" dediğini 1977 yılında oğlum Hakan'a ilettim ve SBF-Der yönetim kurulu üyeliğinden ayrılmasını ısrarla rica ettim. Öğrenimi sırasında bu ısrarlarıma devam ettim. Fakat herhangi bir olumlu cevap alamadım. 3 Mayıs 1979 akşamı, arkadaşı Hasan Hüseyin Özkan ile eve geldi. "Babacığım ben SBF-Der yönetiminden ayrıldım" dedi. Bu haber üzerine sevinçten karşılıklı ilk defa rakı içtik ve Mayıs ayı böyle geçti. Ama gerçeğin böyle olmadığını sonradan öğrendik. Hakan, yönetim kurulu üyeliğinden çıkmış; ama SBF-DER başkanı seçilmiş.

Hakan, 9 Haziran 1979 günü, kardeşine, "Aman kardeşim, yarın MHP' nin büyük kurultayı yapılacak sakın dışarıya çıkma" diye uyarıda bulundu. 10 Haziran günü evden çıkıp okula gitti. Fakültenin güneyinde oturan Hasan Hüseyin Özkan adındaki arkadaşlarının evine ders çalışmak için üç arkadaş yola çıkmışlar.

Tam Hocaefendi Sokak ile Bükülü Sokak kavşağına geldikleri zaman, orada onları gözetleyen bir çocuk, "Komünistler geliyor!" diye bağırıyor ve silahlar patlamaya başlıyor. Üç arkadaş ne yapacaklarını şaşırıyor. Hocaefendi Sokak 10 numaralı evden çıkan Fehmi Söylemez, 25 cm. yakınından Hakan'a ateş ediyor. Hakan kalbinden aldığı 6.35'lik bir kurşun yarasıyla fakülte yönüne doğru kaçmaya başlıyor ve yüz metre gitmeden yere düşüp kalıyor. Arkadaşı Ahmet Sinan Kasımoğlu ise bacağından yaralanıyor. Hakan'ın düştüğü sokakta oturan Mehmet Ayhan, Hakan'ı Mercedes otosu ile Hacettepe Hastanesi acil servisine götürmüş. Mehmet Ayhan'ın yanında, mahallede koyu ülkücü olarak bilinen Erdoğan Tunç varmış. Hakan'ın hastaneye kasıtlı olarak geciktirildiği kanısındayım. Olay yerinde 11 boş kovan bulundu. Bunların 6 tanesinin 6.35 mm çapındaki tabanca ile, 5 tanesinin

ise 7.65 mm çapındaki iki farklı tabancadan atıldığı tespit edildi.

- Siz olayı nasıl öğrendiniz?

10 Haziran günü, öğlen saatlerinde Hakan'ın bir arkadaşı eve geldi, "Hakan yaralı, Hacettepe Hastanesi'nde yatıyor" dedi. Eşimle birlikte hastaneye koştuk. Bu arada büyük bir üzüntü ve telaş içerisinde ne yaptığımızı da bilmeyen bir durumdaydık. Hastaneye geldiğimizde maalesef Hakan'ın yaralı olmadığını gördük. O andan itibaren hayatımız büyük bir cehenneme döndü. Karşıyaka Kabristanı müdürlüğünde, olayı duyup beni, saat 16.00'da taziye için telefonla arayan ilk değerli yazarımız merhum Mustafa Ekmekçi olmuştur. Kendilerine Tanrı'dan rahmetler diliyorum.

- Olaya tepkiler nasıldı?

Cenaze töreni 12 Haziran 1979 günü Karşıyaka Mezarlığı'nda yapıldı ve naaşı, Cebeci Asri Mezarlığındaki aile kabristanında toprağa verildi. Hakan'ın şehit olduğu duyulunca Ankara'da yer yerinden oynadı. ODTÜ'den, Hacettepe'den, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden gelen öğrenciler sel olup Karşıyaka mezarlığına aktı. Gençler, Hakan'ın şehit edilmesini protesto ettiler, katillere lanetler yağdırdılar. Hakan için sevgi ve saygı yürüyüşü evimizin önünde de devam etti. On binlerce insan "Hakanlar ölmez!" diye haykırdı.

- Görgü tanığı var mıydı?

O mahallede oturanların hiçbiri tanıklık yapmak istemedi. Ülkücüler kapı kapı dolaşarak herkesi tehdit etmişler, ayrıca bizim lehimizde hareket etmek isteyen iki mahalle komşusunun kapılarında bomba patlatmışlardı. Benim şahsen gidip yaptığım konuşmalarda onların söyledikleri şey şu oluyordu: "Biz herhangi bir şey görmedik, duymadık, bilmiyoruz. Tanıklık yapamayız, bir şey de söyleyemeyiz, söylersek de sonumuz hiç iyi olmaz."

O mahallede oturan fotoğrafçı Soner Kanatlı (ve eşi Aynur Kanatlı) bana, "Olay sırasında bazı fotoğraflar çektim, size onları vereceğim" dediyse de sonradan vazgeçti veya vazgeçirildi; bu şahısların akıbetlerini bilmemekteyim, çünkü daha sonra evlerinden ayrıldılar.

1981 yılında bir başkası evime telefon etmek suretiyle, vicdanen çok rahatsız olduğunu, bütün olayı ayrıntılı olarak bildiğini ve bana bazı gerçekleri anlatmak istediğini söyledi. Sefa Çavdar adındaki bu çocuk Bükülü Sokakta oturuyor, yani katilerin şefi olan Hasan Murat Sert'in oturduğu binanın alt katında oturuyor. Ben de kendisini eve davet ettim. Geldi, bir pazar günüydü. Kağıt kalem verdim, gördüğü her şeyi yazdı.

Sevgili yavrumuz

HAKAN ŞENYUVA

AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı iken 10 Haziran 1979 günü pusuda hainice vuruluşunun 17. yılında seni, savunduğun haklı idealleri, ülkemizin ve insanlarımızın güzel geleceğine inancını sevgiyle anıyoruz.

Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1986/96 sayılı dosyasındaki belgelere göre, katil zanlısı, gıyabi tutuklu, 1956, K. Maraş doğumlu Ali oğlu ülkücü **Fehmi Söylemez** 17 yıldır yakalanmamakta.

ARANIYOR
Katil zanlısı
Fehmi Söylemez

Bu durumda, adalet, zamanaşımının dolmasını ve davanın düşmesini bekleyen gereksiz bir formalite; tozlu, sararmış tutanaklar ve yazışmalardan ibaret bir duruma düşürülmektedir.

Faziletli cesur insanlara sesleniyoruz;
Adalet belki sizin vereceğiniz bilgilerle tecelli edecektir.

Em. General ve Bayan İ. Hakkı Şenyuva
PK. 331-06042 Ulus-Ankara

Katil zanlısının bilinen son adresi:
İsadivanlı Mahallesi,
Vişneli Sokak No: 7 Kahramanmaraş

30 Kasım 1981' deki duruşmaya birlikte gittik. Sefa Çavdar'ın kendi el yazısı ile yazıp imzaladığı bu mektubu Askeri Mahkemeye verdim ve 'bir tanığım var, çok önemli, lüt-fen dinlenmesini istiyorum' dedim. Yargıç Yzb. Ali Hü-ner, "Maalesef çok yoğunum, zamanım yok, bugün dinleyemem. Gelecek duruşmada dinleyelim" dedi. Benim ve avukatımın ısrarlarına rağmen inat etti ve dinlemedi. Bu duruşmadan bir hafta sonra Sefa Çavdar beni evden telefonla aradı, "Paşam, sanıklar beni Maltepe Postanesi'nde sıkıştırdılar. Ne yapacağım?" dedi. Polise onları yakalatmaya çalış, dedim. Ben Ankara Emniyet 2. Şube Müdürü Taner Arda'yı telefonla arayarak olayı anlattım. Bir tanığım tehdit altında ve Maltepe postanesindedir, lütfen o civardaki ekibinizi Maltepe postanesine sevk ederek tanığım Sefa Çavdar'ı koruma altına alın, diye rica ve talep ettim. Bu tarihten sonra aramalarıma rağmen Sefa Çavdar'la irtibat kuramadım. 28 Aralık 1981 tarihindeki duruşmada her şey değişti. Çavdar, hakime, "Evet, bu mektubu ben yazdım. El yazısı benim. Fakat Paşa, tabancayı kafama dayadı, o söyledi ben yazdım," demesi üzerine mahkeme hakkımda suç duyurusunda bulundu. Suçlu duruma düşürülmek istendim.

- Soruşturma süreci?..

Duruşmalarda bütün gereken hususların yapılmasını ve katilin yakalanmasını talep ettik, ancak çok duyarsız kalındı. Zaman zaman Emniyet Müdürlüğünün 2. Şube Müdürlüğüne ve Siyasi Şube Müdürlüğü'ne gittim, gelişme olup olmadığını sordum ve dosyalarda hiçbir muamele yapılmadığını bizzat tespit ettim.

Ankara Sıkıyönetim Komutanı Korgeneral Nihat Özer Paşa sınıf arkadaşımdı. Ondan büyük ilgi ve destek gördüm. Emniyet Müdürlüğünde görevli olan Oktay Dürüst, Cafer Şahi, Mehmet Şencan'ın sanıkların yakalanmasındaki çalışmalarından dolayı şükran borçluyum.

Olayın geçtiği mahalle, ülkücülerin hükümran olduğu bir yer. Hasan Murat Sert bu bölgenin sorumlusu. Bayram Ali Büyükcıngıl da onun yardımcısı. Olaydan bir gün önceki gece, ülkücüler duvarlara "Kahrolsun ÜGD", "Kahrolsun faşizm" gibi yazılar yazmışlar. Yani kendileri kendileri için yazmış ve bu yazıları Siyasallı öğrenciler yazdı desinler ve öldürdükleri şahısları da bunun için öldürdüklerini ispat etsinler diye. Bu sahtekarlığı da planlamışlar; bir tuzak hazırlanmış ve bu tuzağın yemi maalesef, tam bağımsızlık yanlısı Kemalist çocuklarımız olmuştur.

Daha sonra, sıkıyönetim komutanının çabaları sonuç verdi. Şidit Türe, Akif Koyuyeşil, Mustafa Tecirli ve Yaşar Güzeldemirci adlı ülkücüler yakalandı. Akif Koyuyeşil itiraflarında Hakan'a ateş edilen 6.35 milimetrelik tabancanın Şeref diye çağrılan Şidit Türe'ye ait olduğunu ve bu tabancanın

Fehmi Söylemez tarafından kullanıldığını söyledi. Daha sonra bu zanlılar Askeri Yargıtay tarafından delil yetersizliğinden beraat etti.

Tetiği çeken Fehmi Söylemez'in ise önce Kıbrıs'a oradan da Almanya'ya kaçırıldığını öğrendik. Bu katil zanlısı bir türlü yakalanamadı ya da yakalanmak istenmedi.

- Dava süreci?

Ankara'da sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra, dava dosyaları, Diyarbakır Askeri Savcılığı'na gönderildi. Dikkatli bir savcı Hakan'ın dosyasını inceleyince gerçeği gördü. Adını bilmediğimiz bu savcıya şükran borçluyuz. Sanıklardan Akif Koyuyeşil ifadesinde, katilin Fehmi Söylemez olduğunu söylemiş, polis bu ifadeyi göz ardı etmişti. Mahkeme de, Askeri Yargıtay da bu ifadeyi atlamıştı. Dosya 1986 yılında Ankara'ya döndü. 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1986/ 96 sayı ile yeni dava başladı. Duruşmalar, yaşamımızın odağı olmuştu. Yıllar geçtikçe her duruşma birbirine benzemeye başladı. Aşağı yukarı her ay bir duruşma oluyordu. Biz duruşmaya gidiyorduk, taleplerimizi söylüyorduk, hakim de savcılığa müzekkereyi yazıyor, kararı veriyor hiçbir sonuç alınamıyor, gelecek duruşmada da her şey yeniden baştan ele alınıyor, aynı şeyler tekrarlanıyor ama hiçbir sonuca varılmıyordu. Duruşmalar 2004'ün Haziran ayına kadar devam etti. Halkımıza, TBMM deki milli irade temsilcilerine, yıllarca süren "zamanaşımı" affının yasalarımızdan, katillere, hırsızlara, hortumculara, işkencecilere kaldırılması çağrılarımız bugüne kadar hiç kaale alınmamıştır. 60 yıldır milli irade temsilcisi olan kişileri şiddetle kınıyoruz. Kendilerini veya yakınlarını korumak için mi, bu ülkemiz yararına olan bir tedbirin, yani "zamanaşımının" kaldırılmasını engellediler? Bunu halkımızın takdirine sunuyorum.

- Şimdi geriye baktığınızda durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ülkemize bir oyun oynandı ve bu oyun 1946 yılından bugüne kadar devam ediyor. Dış güçlerin sömürüsüne karşı tavır koyan üniversite gençliği, aydınlar ve yazarlar, bilim adamlarımız, bürokratlarımız çeşitli saldırılara hedef oldular ve hedef olmaya devam etmektedirler. Kemalist, tam bağımsızlıktan yana olan Türk gençliğini komünistlikle suçladılar. Birlik ve beraberliğimiz istikametinde hareket eden üniversite gençliğini mahvettiler. Ülkemiz aleyhine bir ortam yarattılar. Bizi bize düşman etmek istediler ve bunda başarılı oldular. Bölündük, böldürüldük. Yaşadığım süre içerisinde hep bunu gördüm, yaşadım.

İçinde bulunduğumuz şartlar ülkemizin daha önce bulunduğu şartlara çok benziyor. Çünkü hakim bir güç var, işbirlikçiler var, dış güçlerin çabası

var ve borçlandırılmış, tehdit altındaki Türkiye Cumhuriyeti muhtelif şekillerde sıkıştırılıyor. Bunun karşısında "Hayır!" diyen yok. Ülkemizi karıştırmak için her yol deneniyor. Küreselleşme, globalleşme adı altında bizim gibi ülkeleri sömürgeleştiriyor ve bize "stratejik ortak" demek suretiyle ağzımıza sahte bal çalıyor. Stratejik ortak dediği ülkeleri kendi çıkarları için kullanıyor.

Demokrasi, ona sahip olunursa güzeldir. Başkalarının desteği, himayesi, fikirleriyle, yarattıkları imkânlarla güdülürse emperyalist gücün yararına demokrasi olur. Tıpkı Irak, Afganistan ve Ortadoğu gibi.

- Hukuka, adalete inancınız konusunda ne söylemek istersiniz ?

Ülkemizin son 60 yıllık tarihinde pek çok karanlık olay yaşandı. Pek çok insan katledildi ve pek çok ailenin, ananın, babanın kardeşin derin acılarına tanık olundu. Bu acıları bir nebze olsun dindirecek olan adalet, ne yazık ki tecelli etmedi.

Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Hakan Yurdakuler 1 Nisan 1976 tarihinde; 17 Ocak 1979 tarihinde öğrenci derneği üyesi Bahri Gürpınar; Öğrenci Derneği Başkanı Adnan Hakan Şenyuva 10 Haziran 1979 tarihinde; Öğrenci Derneği üyesi Mehmet Adil Olcay 15 Ekim 1979 tarihinde; SBF-Der başkanı Şevki Kobal 16 Haziran 1980 tarihinde ve yurt çapında daha binlerce aydın genç, öğrenci, bilim adamı, gazeteci faili firar ve faili meçhul cinayetlerle şehit edildi. İsterdik ki bu türden olaylar yaşanmasın. Eğer bu tür olaylar oluyorsa, bunlar demokratik hukuk devletinin organları ve mekanizmaları içinde çözülsün, sorumlular adalet önüne çıkarılıp yargılansın, hak yerini bulsun.

Tarih önünde açıkça söylemeliyiz ki, bir dönem olagelen olaylar, tam bağımsızlıktan yana, Kemalist, aydın, demokrat, iyi niyetli gençliğin, bilim adamlarının ve bürokratların kıyımıdır. Bu olayların artık sağ-sol çatışmasıyla açıklanamayacağını hepimiz biliyoruz. Bu olayları ve bunların aydınlatılmasını ülkemizin bağımsızlığı ve demokratik hukuk devleti olma veya olmama sorunu olarak kavramak ve anlamak zorundayız.

Tarihimiz boyunca yaşadık gördük, emperyalist ülkeler doymaz, böler sömürür ve sömürgeleştirir. Ben de bu karanlık dönemde mağdur olmuş binlerce aileden, babadan biriyim. Katil zanlısı 27 yıldır aramızda elini kollunu sallayarak dolaşmaktadır.

Ülkemizdeki hemen hemen her üniversitede aydın düşünceli gençler, öğrenciler katledilmiştir. Bu olayların gerçek failleri, perde arkasındaki güçler ortaya çıkarılamamıştır. Bu kıyımların bir dökümü ve böylesi yığınsal bir katliamın arkasındaki planlar araştırılmamıştır. Olayların üstü derin bir sessizlikle kapatılmıştır.

Bu olayları ve bağlantılarını araştırmadan, bu olayların üzerine gidilmeden toplumun beklentileri ve hukuk devleti özlemini karşılamak mümkün değildir. Milliyetçi Cephe lideri, "Bana sağcılar adam öldürüyor dedirtemezsiniz" derken, aynı liderin içişlerinden sorumlu bakanı "Üniversitelerin lider kadrolarını teker teker temizleyeceğiz demiş ve bu temizliği yurt çapında yapmışlardır. Sadece Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğrenci liderleri 1976-1980 yılları arasında 6 genç öldürülmüştür. Bu katliamların hesabı sorulmamış, bunu soracak güç yok, bağımsız demokrasi yok, emperyalist ülkelerin sömürüsü çok.

- Siz de zamanaşımının kaldırılması için çok çaba gösterdiniz, bu konu da söylemek istedikleriniz var mı?

Bir katil, adam öldürüyor; sonra kaçırtılıyor, besleniyor, destekleniyor, para veriliyor. 24 yıl kaçırıldıktan sonra da mevcut yasalarımızdaki zamanaşımından dolayı dosyası takibattan kaldırılıyor, affa uğruyor, elini kolunu sallayarak Türkiye'ye geliyor. Ben bu geçen 20 yıl içerisinde, bütün hükümetlere ve meclis başkanlarına, başbakanlara muhalefet parti liderlerine, meclis adalet komisyonuna dilekçeler verdim. Bu zamanaşımının kaldırılmasını istedim. Katillerin, hırsızların, hortumcuların ölümlerine kadar, son nefeslerini verinceye kadar kanuni takibat altında kalmalarını ve bu cezadan kurtulmamalarının sağlanmasının çaresinin araştırılmasını istedim. Dilekçeler yağdırdım, hiçbir yanıt alamadım. Pek çok hükümet geldi geçti ama hiçbiri zamanaşımını ortadan kaldıramadı.

Bilumum suçlara, firari katil zanlılarına "zamanaşımı" ile hali hazır yasalar bir nevi af ödülü sağlayıp, bundan sonraki yaşamlarına serbestçe devam ederek toplumu yeni tehditlerle karşı karşıya getirecektir. Zamanaşımı süresi sonunda şehit edilen, öldürülen kişiler hayata döndürülebiliyor mu ki, bugünkü yasalara haksız olarak katiller, takibat ve cezadan kurtarılıyorlar. Bu adaletsiz durumu sağlayan yasalar düzeltilmeye muhtaçtır. Emperyalizmin yönettiği katliamlarda "zamanaşımı" affı emperyalizmin dayatmaları olduğu için 60 yıldır milli irade temsilcileri bu af yasasını kaldırmayı ağızlarına bile alamamaktadırlar. Bunu yaşayarak gördük.

- Katil zanlısı neden yakalanamadı?

Hakan Şenyuva'nın katili, Kahramanmaraş İsadivanlı Mahallesi nüfusuna kayıtlı, 1956 doğumlu Ali oğlu Fehmi Söylemez'dir. Katil zanlısı Fehmi Söylemez emniyet güçlerince yakalanıp adalet huzuruna çıkarılamadı. Katil zanlısı ve yardımcıları Ankara Ticaret ve Turizm Yüksekokulu öğrencisi idiler.

10 Haziran 1979 tarihinden günümüze kadar her yıl anma ilanlarıyla katil zanlısının yakalanması için sorumlu makamlara ve halkımıza çağrıda bulundum. Fehmi Söylemez, olaydan sonra ülkücü kuruluşlarca korunmuş, kaçırılmış, yurt dışına gönderilmiş ve yakalanması için emniyet güçlerince, kanaatimce ciddi bir çaba sarf edilmemiştir. Son duyumlara göre Temmuz 2002'de Almanya'dan Türkiye'ye gelmiştir. İsim değiştirmiş olması muhtemeldir. Affa uğrayan katil zanlısı Fehmi Söylemez ayrıca asker kaçağıdır.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Yasalarımızdaki **"zamanaşımı"** yolu ile katillerin, işkencecilerin, hırsızların, hortumcu-ların kanuni takibattan kurtarılarak af edilmesi hiçbir zaman kabul edilemez. Bu ayıptan ve adaletsizlikten yasalarımızı kurtarmalıyız. İnsanlarımızın hayatı ve hazinemizin sahibi ulusumuzdur. Hayatları söndürülenlere ve hazineyi soyanlara ölünceye kadar takip edilerek hesap sorulmaları cezalarının çektirilmesi ve borçlarının tahsil ettirilmesi gerektiğine inanıyor ve bugünkü yüce TBMM'nin milli irade temsilcilerini, bu "zamanaşımı"nın yasalarımızdan sökülüp atılmasını sağlamaları için bir kez daha göreve davet ediyorum. Ancak emperyalizmin boyunduruluğundan bu yasa ile kurtulabileceğimize inanıyorum. Ülkemizin emperyalizmin üslerinden kurtarılmasını, temizlenmesini milli birlik ve beraberliğimizin korunması için zaruri görüyorum.

Hakanımızı 27 yıldır yuvamızda, dostları ve sevenleriyle birlikte gönlümüzde özlemle yaşatıyoruz. Emperyalist ülkelerin tuzağına düşmüş, işbirlikçi partileri ve Milliyetçi Cephe yöneticilerini, 68 kuşağı ve 78 kuşağı bağımsızlık mücadelesi veren Kemalist gençlerimizi, aydın ve öncü bilim adamlarımızı ve yazarlarımızı, komünistlikle suçlayarak, ülkücü taşeron katillerce katledilmelerine seyirci kalanları, faili belli katilleri, faili meçhul katilleri ve hortumcuları yakalamayan sorumluları, onları kaçıranları, koruyanları, besleyenleri ve acıklı halimize keyifle bakan sinsi emperyalist dış güçleri ebediyen lanetliyoruz.

Haziran 2006

Hakan Şenyuva'nın Anne Babasıyla Süren Yaşamı!

Mustafa Balbay

Savaşın ve barışın anlatımlarından biri şudur: "Barışta, oğullar babalarını toprağa verir; savaşta, babalar oğullarını!"

12 Eylül 1980 öncesi, günde 15-20 gencin kanıyla sulanan terör ortamında, ne yazık ki pek çok baba, oğlunu toprağa verdi. O günlerin 40 – 50 yaş grubundaki babaları bugün, yüzlerindeki çizgilerle birlikte derinleşen evlat özlemini yaşıyorlar...

Onlardan birini yakından tanıyorum. Emekli General **Hakkı Şenyuva**, her yıl haziran ayı başında Ankara Büromuza gelir. Elinde, özenle yazılmış bir ilan metni vardır. 10 Haziran 1979'da öldürülen oğlu Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı **Hakan Şenyuva**'yı, her yıldönümünde Cumhuriyet sayfalarından selamlamayı gelenek haline getirdi. İlan metnini bir de benim okumamı ister. Okur, hüzünlenirim. Belli etmemeye çalışırım. Üniversite yıllarım, sonu 'ölmez'le biten sloganların atıldığı cenaze törenleri aklıma gelir...

Hakkı Şenyuva, sadece oğlunu içinde yaşatmakla kalmadı. Adı, soyadı, kimliği, ailesinin oturduğu yer belli olan katilin bulunması için de çaba harcadı. İlan metninin bu bölümü standarttır, sadece değişen yıl adı yazılır:

"Firari katil zanlısı 1956 Kahramanmaraş doğumlu ***Ali*** *oğlu* ***Fehmi Söylemez*** *ailesi ile rahatça irtibatlaştığı halde, bu 25 yıllık yargılama süresince yakalanamamış, yakalanması için gerekli gayret gösterilmemiş ve belki de yakalanmak istenmemiştir. Zanlılar aramızda, adaletle, yargı organları ve emniyet güçleriyle alay edercesine yaşamlarını sürdürmeye devam etmektedirler..."*

Artık Ali oğlu Fehmi Söylemez, bundan böyle daha rahat hareket edecek. Hakan'ın öldürülüşünün 24. yıldönümü doluncaya dek gıyabi tutukluluğu devam etti. 7 Nisan 2004'te verilen son kararla, zamanaşımı doldu.

Hakkı Şenyuva, *"Bu toplumsal olaylarda"* diyor, *"zamanaşımı olmamalı. Araştırdım, Avrupa'da yok. Bir kişi suç işlemişse, yaşamının hangi diliminde olursa olsun, adaletin önüne çıkmalı. Aksi halde, adalete güven zedelenmez mi?"*

Şenyuva, son yılların her hükümetine bu konudaki başvurusunu yaptı, olumlu sonuç alamadı. 12 Eylül öncesindeki tüm olaylar, 25. yılını doldurduğu için zamanaşımı zırhı içinde sonsuz dokunulmazlığa girmiş bulunuyor. Girişte, "babalar" dedik, anneler için de şu söz evrenseldir:

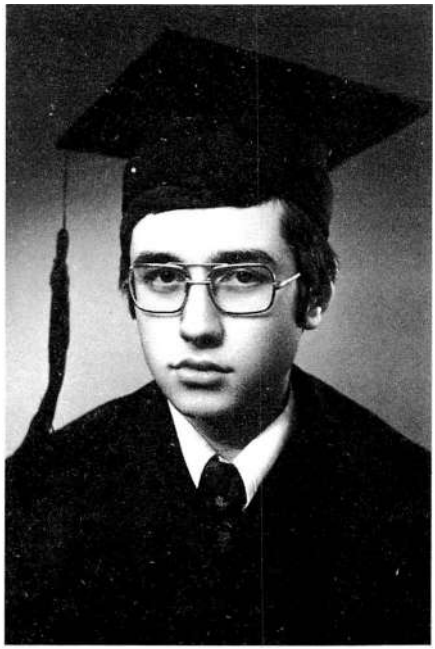

"Dünyanın neresinde bir insan ölürse, bilin ki bir de anne ölmüş demektir!"

Hakan'ın annesi Tuna Şenyuva; ölümü, şiirlerinin halkasına geçirmiş, yaşam çarkında eritiyor. Tuna Hanım, Hakan şiirlerini **"Oğul Oğul Bal Oğul"** adlı kitapta topladı.

Geçen yıllarda bir yıdönümü ertesinde Hipodrom çevresindeki evlerine gittiğimde tanımıştım Tuna Hanım'ı.

Evi anlatmadan geçemeyeceğim... Girişte bir delikanlı ayakkabısı. Hakan'ın. Son giydiği ayakkabıyı, kendilerinkinin hemen yanına koymuşlar. Sanki Hakan, onlardan az önce eve girdi de odasında, elinde çay içip ıslık çalıyor. Salonda Hakan'ın 4 resmi asılı, öteki odalardaki ayrı. Az sonra düzenli, temiz bir odaya soktular beni. Hakan'ınmış. Odasını da aynen korumuşlar. Anne baba, "*Hakan bizim için yaşıyor. Hayatımızın bir parçası*" diyor. Bir acı kahve içimi söyleşirken, konu yine Hakan'dı...

Tuna Hanım, *"Ölmediğini Biliyorum"* şiirinde şöyle anlatıyor oğlunu:

"Ölmediğini biliyorum/ Oğul.../ Yine her sabah kalkıyoruz/ Daha ötekiler uyanmamışken/ Günaydın anneciğim diyorsun/ Yine../ Yahut çay var mı anneciğim?/ Veya gazeteler geldi mi/ Diyorsun. / Ben de evet diyorum yine/ Mavi pijamanla salına salına/ Geliyorsun.../ Çayımızı yudumlayıp, okuyoruz."

Bugün 10 haziran... 22 yaşında bir üniversite öğrencisinin kör bir kurşunla kalbinden vuruluşunun yıldönümü...

Keşke gençleri birbirine düşüren provokasyonlar olmayaydı... Keşke Şenyuva şen kalaydı...

(Cumhuriyet, 10 Haziran 2004)

kiraz moru

söyleyin kim? yaşamın anlamını verebilir
o çocuğu geri

ki o çocuk bir haziran sabahı
göğsü kiraz açmış yatıyorsa

o ki dallarda ikiz sallanan
kirazlar denli
severdi haziranı
  bir de yağmuru

yağmur bile silemedi
o çocuğun dudaklarından süzülen
kiraz morunu

ve ben gelen yılın ilk günü
benden iki yaş büyük olmasına alıştığım
o çocuğu düşünüyorum

söyleyin kim? geri verebilir
hep yirmi iki yaşında kalacaksa biri

abi sil artık göğsünde
o kiraz morunu
          korkuyorum

Tevfik H. Şenyuva

Ardından...

HAKAN;

Kardeşim, can yoldaşım. Senin mükemmel kişiliğini satırlara dökebilmek bana o kadar zor geliyor ki. İyi kalpliliğin, efendiliğin, alçakgönüllülüğün, herkesin yardımına koşman, kuvvetli kişiliğin, senden yaşça büyük bile olsa, seni tanıyanların sana saygı duymasını sağladı her zaman. Sen ise hiçbir zaman şımarmadın. Hep sevecen ve güler yüzlü idin. İnanıyorum ki seninle kısa bir süre beraber olanlar bile senin saygın kişiliğini çevrelerine anlatmaktalar ve anlatacaklar. Sen her zaman çevresine ışık saçan bir güneşsin. Işığını söndürmeyi hiçbir güç başarmayacak, sana söz veriyorum. Senin ablan olmaktan gurur duyuyor ve dimdik yürüyorum.

Ablan Cânâ Sandal

*

Hakan, dürüst, sözüne güvenilir, görüşlerini en yumuşak biçimde savunan ve tartışan, gerginlik anlarında bile soğukkanlı, insancıl bir kişiliğe sahipti. Birkaç kez kendisini ve arkadaşlarını uyardığım, Fakülte Yönetiminin görüş ve kararlarını ilettiğim zaman yersiz tepkiler göstermek yerine içtenlikle, özdenlikle konuya eğilir, olumlu önerilerle gelirdi. Kahpe kurşuna kurban edilmeden bir gün önce de böyle bir konuda Derneğin yanlış davranışı karşısında uyarmak zorunda kalmıştım. Hakan uyarılarımı her zamanki gibi efendilikle karşılamış, olumlu öneriler getirmişti.

Kahrolsun kardeşi kardeşe vurdurtan insanlık dışı zorbalar.
Yaşasın insanlığın gelişimi doğrultusunda şehit olanlar.

S.B.F Dekanı
Cevat Geray

*

Sevgili Hakanımızın Ardından,

Böylesine değerli, sevimli, yurdunun insanları için çırpınan bir vatan evladının ardından ne söylenir? Gerçekten bir şeyler yazmak, söylemek bu durumlarda daha bir güç geliyor insana. Hakan, hain ellerce vurulduğu güne değin fakülte yönetimi ile en iyi diyalog kuran, yönetime yardımcı olan bir öğrencimizdi. Mütevazı, sessiz ve her olayda sağduyulu davranabilen bu pırlanta gibi çocuğa sıkılan kurşun hiç kuşku yok ki vatan hainlerince, vatanın

uygarlaşmasını ve sosyal adalet içinde, barış içinde yaşamasını engellemek için sıkılmıştır.

Hakan'ın anısı, tüm uygarlıktan yana, barıştan yana olan insanlarımıza önder olsun.

Ruhu Şad olsun.

Malik Şat
SBF Sekreteri

*

Her ölüyü anmak insana acı verir. Ama bir hocanın ölen bir öğrencisini anmasındaki daha bir başka.

Hele o öğrenci, karanlıklarında kirli oyunların oynandığı bir Türkiye'de, bu oyunlara bilinçsizce araç olmuş kişilerin anlamsız hıncına hedef olarak ölmüşse.

Hakan, yetiştirmeğe çalışıp da yetiştiremediğimiz, yetiştirilmesi için elimizdeki vakti değerlendirmek fırsatını bile bulamadan yitirdiğimiz öğrencilerden biri. Zaten öğrenci ölümlerinin en kahredici yanı da burada: çiçek açmadan kırılan bir dala yapılmış hoyratlık insanı nasıl kızdırırsa, öğrenci öldüren kurşun da insanı öylesine isyan ettiriyor.

Mümtaz Soysal

Hakan Şenyuva'yı düşünceye karşı silah ile başa çıkabileceklerini sanan "zavallılar" tarafından öldürülüşünün haberini radyodan duydum. Kendisiyle öğrencilik öğretim görevliliği dışında özel bir tanışıklığım yoktu. Kuşkusuz bir öğrencimizin ömrünün topluma verebileceği tüm özverilerini vermeden önce öldürülüşünden dolayı toplum, genç yaşta yaşama gözlerini kapattığı için kendisi ve ailesi adına derin bir üzüntü duydum. Ancak ertesi gün spor salonunda olay üzerine konuşurken spor salonu bakıcısının Hakan hakkında söyledikleri acımı hem azalttı hem arttırdı. Acımı azaltan yönü spor salonu bakıcısının Hakan hakkında söylediği sözlerdi. Kendisini çok iyi tanıdığını o gün de spor salonunda kendisiyle sohbet ettiğini son derece efendi, alçak gönüllü, babayiğit biri olduğunu söyleyip, "kardeşim öldürülse bu kadar üzülmezdim" dedi. Bu deyiş bir Türk aydının halk ile bütünleşmesinin derecesini gösteriyordu ve Hakan'ın ölümüyle bile halka pek çok şeyler vermiş olduğunu anlayarak acım biraz azalırken ölmeseydi daha verebileceklerini düşünerek daha da arttı.

Ne mutlu Hakan gibi bir oğulu yetiştiren ana babaya, öğretmenlere ve ulusa.

Alaeddin Şenel

*

Hakan, Fakültemizin de ötesinde ülke üzerinde oynanan kirli oyunların kurbanı oldu. Pırıl pırıl, körpe bir dimağın ebediyen yok edilmesi insanı kahrediyor. "Tek tesellimiz, ölümü bize sorunlarımıza sahip çıkmayı, karanlık

oyunlar karşısında daha uyanık olmayı hatırlattı" demek içimden gelmiyor. Onu severdim. Gözümün önünde faşist bir kurşunla yere serildi.

İnsan bu ülkede gençliğini yaşayamadan ihtiyarlıyor. Hakan'ın ölümüyle birlikte daha çok yaşlandığımı hissediyorum.

Salih Ak

*

O, alçak gönüllülüğün, efendiliğin, devrimci dürüstlüğün samimi ve sıcak devrimci sevginin, ülkemiz sorunlarına gönül verişin timsaliydi. Ama sözcükler, kelimeler bizler için O'nu anlatmaya, tanıtmaya yetmiyor.

O'nun, bugün aramızda olmayışı bizler için gerçekten yeri doldurulması mümkün olmayan büyük bir kayıp. Ne var ki, O'nun devrimci mücadele içinde varlığı, siyasi kararlılığı, önderliği bugün yüzlerce devrimcinin davranışına yön veriyor.

O'nunla beraber çalışmış olmamız, birlikte verdiğimiz uğraş, bizler için bir anı olmaktan çok ötede, bugün yaşamımızın bir parçası.

O'na ilişkin düşüncelerimizi yazabilmek, ifade edebilmek gerçekten bizler için oldukça zor bir iş. Çünkü bizim için O ölmedi, hâlâ yanıbaşımızda, mücadelemizde yaşıyor.

O'nu öldürdüklerini sananlar nice Hakanların coşkulu mücadelesini duraksatamayacaklar. Emekçi halkın mücadelesini engelleyemeyecekler.

Hakan ölmedi yaşıyor yaşayacak.

Hakan'ın bıraktığı bayrak daha yükseklerde dalgalanacak.

Hakan'ın faşizme karşı onurlu mücadelesi sürüyor, sürecek...

Turhan Tantoğlu - Ülkü Erken

*

Fakültemizin Devrimci geleneğinde Hakanlarımızın yeri sonsuzdur. Gerek bu geleneğin oluşumunda gerekse bugünkü kararlı devamlılığında, Fakültemizin kapıları aydınlık geleceğe daima açıktır ve öyle de kalacaktır.

Hakan'ın dürüstlüğü kararlılığı ve mütevazılığı fakültemize bir insanın bırakacağı en iyi şeyler olarak yazılacaktır.

Onu katledenler Hakan'ın bize bıraktığı sonsuz ve anlamlı mücadele içinde gereken derslerini alacaklardır.

Şimdi kalbimizde her devrimci gibi o da sonsuzluğa yazılmıştır.

Öğrenci İşleri Şefi
Muhittin Tuncer

*

Hakan bizlere o kadar şey öğretti ki, onun ardından konuşmaktan, O'nun hakkındaki düşüncelerimizden öte ondan aldıklarımızı bugünde yaşatabilmek en doğru olandır.

Hakan'ı tanımanın ne kadar kutsal olduğunu ancak bizler anlayabiliriz. Dostluğun, insan sevgisinin, mütevazı, cesur ve kararlılığın bir simgesidir, O. İşte onun içindir ki Hakan'ı anabilmek ancak onun özelliklerini bizlerde öğretilebildiğimiz, yaşatabildiğimiz oranda olacaktır. O'nun devrimci kişiliğinin her zaman var olmasının gerekliliği ise onu ölümsüzleştiren bir olgudur.

Hakan bizim için ne kadar boşluğu doldurulmayacak bir kişi olsa da; eğer onun dövüştüğü tepelerde hâlâ "Bayrağını" daha da yükseltmeye çalışıyorsak, O'nun tebessümünü her zaman gözlerimizin önüne getirebiliyorsak; dürüst ve kararlı, cesur ve öğreten bir kişiliğimiz varsa; o zaman sakın bir boşluk olmasın kafanızda. Hakan bunları öğretmek için yaşadı, ölümüyle de bunları simgeleştirdi. Hakan'ın yoldaşıyım diyorsak eğer, onun öğrettiklerini öğretmeli, öğretirken de öğrenmeliyiz.

Kavgada kararlıkla var olabilmenin, cesur ve alçakgönüllülükle var olabilmenin bu köle düzenin en mutlu, en yüce yol olduğunu da öğretti, O özgürlüğün en yücesiyle yaşadı. Çünkü onun için özgürlük demek, "kafanda inandıklarını savaşarak dövüşerek yaşamaktı." İşte onun içindir ki O en özgür en yüce günlerde yaşadı. Bu O'nun için yaşamın en değerli yönü idi; bugün yaşarken doğru olanı yapmayan, çekinenlere karşı.

Bunlar Hakan'da simgeleşen en önemli, en yaşanılması gereken özelliklerdir. Tabii ki O bunlardansa öte sıradan olsa bile her konu karşısında doğru tavır alabilirdi. Dostlarına her alanda yardımcı, faydalı olur, her sorunla ilgilenir ve çözümlerdi. Onunla oturup konuşabilmek bile o kadar büyük bir mutluluktu ki, bunların anlatılabilmesi oldukça zor.

O'nu her an yaşayarak anıyoruz, anacağız...

Sinan Kasımoğlu - Gazi Özmansur

*

Hakan arkadaşı anmak, yaşatmak uğrunda öldüğü davayı tarihe yazmakla mümkün olur. Hakan mükemmel olan tüm özelliklerin simgeleştiği bir arkadaşımızdı. onunla birlikte olanlar, onunla mücadele edenler onun kişiliğinde simgeleşen özelliklerinden bir nebze alabilmişlerse ne mutlu onlara.

Hayal Tok

Hakan arkadaş için...

Bundan önceki sayfalarda yazılmış olanlar, Hakan'ı tanımayanlar için abartılı gelebilir. Ama ben, bir yıllık süre içinde birlikte olduğum H A K A N arkadaş için kesinlikle şunu söyleyebilirim: O, gerçekten bütün bu sayılan niteliklere sahip bir arkadaştı; alçakgönüllü, dürüst, çalışkan, yiğit ve korkusuz! Bitmeyen bir mücadele azmiyle doluydu sürekli... O, "Bir devrimci nasıl olmalıdır?" sorusunun cevabıydı sanki...

Cebeci Asri Mezarlığı

Ama O, bütün bu nitelikleri seçtiği "saflar" yüzünden kazanabilmiştir. Çünkü, ancak ölümü göze alabilecek kadar halkına, yüreğini ve beynini adamış biri bu niteliklere sahip olabilir.

HAKAN arkadaş ile bir önderimizi daha yitirdik. Ama Ondan öğrendiklerimiz bize ne yapacağımızı çok açık gösteriyor: SAVAŞI SÜRDÜRECEĞİZ VE KAZANACAĞIZ.

Turgay Çiçek
18 Mayıs 1980

Bir mektup...

12. 06. 2000

Merhaba Saygıdeğer Şenyuva Ailesi,

Bir 10 Haziran'da daha, birbirini tanımayan ama yüreklerinde aynı sevgi, özlem ve saygıyı hissedenler olarak Hakan ve nice yitirdiklerimizle birlikteydik.

Sizin değişmeyen, ama her yılın bilançosuyla birlikte ses verişiniz, anıt duruşunuzu saygıyla karşılıyorum. Duyarlı yürekler, adaletin herkes için, halk için olmasını istiyoruz bizler de.

Anne ve baba olarak sizleri anlıyoruz. Çünkü nice anne ve baba, sizin gibi evladını toprağa emanet etti. Onları, yitirdiklerimizi inandıkları doğrularıyla yaşattığımızı bilmelisiniz. Her günkü tazeliğini koruyorlar. kaynağında bitmeyen su onlar. Köpüklenen, köpüklendikçe soğuklaşan ferahlığını çevreye vererek canlılık katanlarımız onlar.

Bu sene Mülkiyeliler Birliği'nin düzenlediği söyleşiyi Cumhuriyet'te okuduğumda çok sevindim. Bir kart yazıp gönderdim. Yıllar sonra da olsa bize, vatanımızın güzel değerlerine sahip çıkmak, kadir bilmek önemliydi. Bizim kuşağımız feda kuşağıydı. Anne, babamıza kendimizi, doğrularımızı anlatma şansımız pek olmadı. Heyecanımız, küçük mutluluklarımız, isteyerek yaptıklarımızın anlamı büyüktü.

Ama bugün geç kalmadan anne ve babalarımız koşturup duruyorlar. F tipleri altında Ulucanlar'da öldürülen 10 kişi için duyumlarınızın olduğunu düşünüyorum. Siz yorgun ama genç yürekli ailemizi pek üzmek istemiyorum. Oda-villa dedikleri güvenlik amacıyla devrimcilere yaptırım olarak, işkence evi olarak düşünürken, Çakıcılar, Haluk Kırcılar saltanat sürdürüyorlar.

İşte bu düğüm kökten çözülmediği sürece ne siz evladınızın katillerinin yargılandığı haklı bir duruşmayı, ne de ben eşimin, nice kadın-erkek kardeşlerimin katillerinin yargılandığı günleri göremeyiz. Umutsuz muyum? Hayır! Siz, ben, onlar, özcesi biz halk olarak gerçek adaleti uygulayana, uygulatana kadar haklı davamızı izleyeceğiz

Elinizden saygıyla öpüyorum. Kendinize iyi bakınız. Selamlar.

Sevgi Erdoğan / Uşak F Tipi Cezaevi

Hakan'larımız İçin

Hakanım
Hakanlarım
Dünya güzellerim
Günlerce
Gecelerce
Binlerce...
Hakanlar ölmez
Hakanlar ölmez
Diye beklediklerim!
Kanayan kalbimin üstüne
Tomurcuklandınız her yerden,
Güneşin doğuşu
Gecenin tatlı uykusu
Sizlerin olsun
Gün ışıklı bebeklerim.
Armağan ettim
Hakanımın sevgisini sizlere
Sevecen elleriyle
Ördüğü geleceklere erin diye
Can bebeklerim
El bebeklerim
Gül bebeklerim

Son Söz

Büyük bir aileyiz biz artık
Acılarla pekiştik
Kinle yoğrulduk
Yerden yere savrulup
Onurla doğrulduk.
Büyük bir aileyiz biz artık
Öldürüldü yiğitlerimiz
Sevgiyle dirilttik biz onları
Öyle örselendik ki
Öğrendik birbirimizi güçlendirmeyi
Büyük bir aileyiz biz artık
Mezarlar doldu
Zindanlar doldu
Üredik yeniden
yeniden öğrendik yaşamayı
büyük bir aileyiz biz artık
Çünkü yiğitlik bizde
Sevgi bizde
Güç bizde
Bizde son söz.

Tuna Şenyuva

CEVAT YURDAKUL

Cevat Yurdakul

1942 - 28 Eylül 1979

Cevat Yurdakul 1942 yılında Ordu'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini aynı yerde tamamladıktan sonra 1962 yılında Ankara Polis Koleji'nden mezun oldu. 1965 yılında Polis Enstitüsü yüksek kısmını da bitirdikten sonra komiser muavini olarak Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde mesleğe başladı.

1966-1968 yılları arasında tank subayı olarak askerliğini yaptı. Askerlik sonrası Ankara Trafik Müdürlüğünde iken çeşitli güvenlik konularında kurs görmek üzere Fransa'ya gönderildi. 1970 yılında yurda dönerek yine Ankara Trafik Müdürlüğü'ndeki görevine devam etti.

Şark hizmetini 1971-1972 yılları arasında Kars Trafik Büro Amiri olarak yaptı. 1972 yılından sonra 5 yıl süre ile Ankara Polis Eğitim Merkezi'nde meslek dersleri ve trafik öğretmenliği yaptı. Öğretmenlik görevinin yanı sıra Türkiye ve Ortadoğu Amme idaresi Enstitüsü'nü bitirerek "Kamu Yönetimi Uzmanı" oldu.

Bütün bu görevleri sürdürürken Hacettepe Üniversitesi Fransız Filolojisine de devam etti. 1977 yılının Haziran ayında Emniyet Müdürü oldu.

Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul, 28 Eylül 1979 sabahı lojmanına 150 metre uzaklıkta, otomobiline sıkılan 29 mermiden 4'ünün başına ve göğsüne isabet etmesi sonucu yaşamını yitirdi. Yurdakul, öldürülen ilk emniyet müdürüydü.

Hatay Emniyet Müdürü iken başarılı çalışmalarıyla tanınan Cevat Yurdakul, öldürülüşünden yaklaşık 6 ay önce, terör olaylarının gitgide arttığı "Cadı Kazanı" Adana'ya Bülent Ecevit hükümeti döneminde atandı. Yurdakul 'Ülkücülerin kalesi' Adana'da göreve başladığı gün gazetecilere yaptığı açıklamada, "Ben sağ ve sol bilmem. Eline silahı kim alırsa alsın karşısında bizi

SON SINIF ÖĞRENCİLERİNE
ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMADA
merkez dershaneleri

Cumhuriyet

KAYITLAR DEVAM EDİYOR
aritaş dershanesi

56. Yıl; Sayı: 19819 · Kurucusu: YUNUS NADİ · 500 Kuruş · 29 Eylül 1979 Cumartesi

Adana Emniyet Müdürü öldürüldü

Tüysüz: Urfa Belediye Başkanı'nı öldürecektim

■ «URFA BELEDİYE BAŞKANINI ÖLDÜRMEK İÇİN SİLAH, BANA MHP BİNASINDA VERİLDİ.»

Urfa Belediye Başkanı ve eşi saldırıda ağır yaralandı

■ Bitlis Belediye Başkanının evine dinamit atıldı.

■ EMNİYET MÜDÜRÜ CEVAT YURDAKUL'U MAKAM OTOSUNDA PUSUYA DÜŞÜREN SALDIRGANLAR, ŞOFÖRÜ İLE KAYTIFEDEBİLİNİ DE AĞIR ŞEKİLDE YARALADILAR. OLAYDA BİR YURTTAŞ DA CAN VERDİ. MHP İL BİNASI DA KURŞUNLANDI

■ GAZETEMİZE DÜN TELEFON EDEN BİR KİŞİ, CİNAYETİ "TÜRKÇÜ İNTİKAM TUGAY" ADINA ÜSTLENDİĞİNİ SÖYLEYEREK BÜTÜN İŞKENCECİ ZALİMLERDEN HESAP SORMAYA DEVAM EDECEĞİZ DEDİ.

CEVAT YURDAKUL

MHP'nin bir odası kapatılan ÜGD'ye ayrılmıştı

Ferhat Tüysüz Dosyası

Olayı protesto etmek için polisler göreve çıkmadı

■ SIKIYÖNETİM MAKAMLARINI SUÇLAYAN 400 KADAR POLİS, İÇİŞLERİ BAKANININ ISRARINA RAĞMEN DİRENİŞTEN VAZGEÇMEYECEKLERİNİ SÖYLEYEREK, «KATİLLERİ SIKIYÖNETİM YAKALASIN» DİYE BAĞIRDILAR.

Marmaris orman yangını arazi durumu ve rüzgar yüzünden 6 gündür söndürülemedi

BAFRA'DA BİR İLKOKUL MÜDÜRÜ ÖĞRETMEN OLAN EŞİNİ OKULDA ÖLDÜRDÜ

TİKP GENEL BAŞKANININ SALIVERİLMESİ İSTENDİ

Yahya Demirel, hazine alacağına karşı TIR'larını yurt dışında hacizli gösterdi

Cevat Yurdakul'un tarandığı makam arabası

ABD Kongresinden geçen 450 milyon dolarlık yardım Ankara'da "Umut verici bir gelişme,, olarak karşılandı

● Dışişleri Bakanlığının açıklamasında, Türk - ABD işbirliği ile Kıbrıs sorunu arasında bağlantı kurma anlamına gelecek uygulamalardan kaçınılması gerektiği vurgulandı

Cumhuriyet dergi
Sanat/Edebiyat
Toplumsal Olaylar
Dünyamız ve Seçimleri Bekleyen Türkiye
Ekonomi/Politika
Spor
Parasız 32 Sayfa
Pazartesi
Cumhuriyet'le Birlikte
Dağıtıcınızda

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Planlamanın Aşamaları

CEVAT YURDAKUL MHP'NİN BOY HEDEFİ İDİ

(Haberi 5. Sayfada)

Erbakan Doğubeyazıt'ta konuşturulmadı, Artvin'de seçimleri engellemek için komite kuran 10 kişi tutuklandı

ELÇİ: «AP VE MSP'Lİ BES PARLAMENTER HÜKÜMETİ DESTEKLİYOR»

Haberleri 8. Sayfada

"SEÇİME DOĞRU TÜRKİYE"

Sedat ERGİN'in MANİSA İZLENİMLERİ

7. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Görev Şehidi..

bulacak. Bu kentte silahlı eylemcilere yer yok. Canım pahasına da olsa terörü önleyeceğim" diyordu.

Dönemin en genç emniyet müdürü olan Yurdakul, Adana Emniyet Müdürlüğü'nün başına getirildiğinde 36 yaşındaydı. Yurdakul hızla çalışmaya başlamıştı. Yurdakul, o güne kadar faili meçhul kalan olayların üzerinde ısrarla gidiyor, 6 ay gibi kısa bir sürede 17 cinayeti aydınlatıp 50'den fazla sağ ve sol eylemciyi yakalıyordu.

Cevat Yurdakul, yalnız terör ve teröristlerle uğraşmıyor, karaborsayla ve yolsuzluklarla da mücadele ediyordu. Stok yaparak yağ sıkıntısına yol açtığını belirlediği üç fabrikaya baskın düzenliyor, 500 ton margarinle 10 bin ton ham yağ stoku ele geçiriyor, büyük boyutlu ehliyet yolsuzluğunu da ortaya çıkarıyor ve olaya adı karışan emniyetçilerle Adana Belediye Başkanı Selahattin Çolak'ın akrabalarını gözaltına alıyordu. Bu olaydan sonra Yurdakul'un, CHP'li belediye başkanı Çolak'la da arası açılacaktı.

Yurdakul'un, Adana Sıkıyönetim Komutanlığı ile Adana Emniyet Müdürlüğü arasında kurulması gereken koordinasyon konusunda kimi sıkıntıları vardı. Yurdakul'un sıkıyönetim makamları ile tartışmalarının odak noktasını "olaya önce polis müdahale etsin, yetişemediği noktada biz gelelim" savı oluşturuyordu. Yurdakul, elindeki personelin yetersiz olduğunu, genel müdürlükten sürekli istediği amir kadrolarının gelmediğini ve polisin teçhizatının yetersiz olduğunu her fırsatta belirterek, "Madem ki sıkıyönetim var, bizden önce onların önlem alması, polisi rahatlatması, hiç olmazsa önemli olaylara beraber gidip yardımlaşması gerekir" diyordu.

Tüm bu olumsuz koşullara karşın Yurdakul var gücüyle çalışıyor ve ilk planda 7 kişinin katili olarak aranan Yunus Uzun'u ve 6 kişiyi öldürmek, bombalama ve silahla tarama eylemlerinden aranan Ferhat Tüysüz adlı sağ eylemcileri yakalıyordu. Bu eylemcilerin itirafları üzerine MHP Adana Merkez İlçe Başkanı Adem Eroğlu da Yurdakul tarafından tutuklandı. Bu tutuklamalar üzerine Adanalı ülkücüler arasında Yurdakul'a karşı çok büyük bir tepki oluştu.

1979 yılı içinde güney illerine geziye çıkan Süleyman Demirel Adana Havaalanı'nda kurulmuş polis kordonunu görünce kızmış, kordonun çekilmesini istemişti. Polis kordonu Sıkıyönetim Komutanlığı'nca yapılan planın parçası olduğundan, Emniyet Müdürü Yurdakul telsizle sıkıyönetimi arayıp "Ne yapayım" diye sormuştu. "Plan aynen uygulanacak" cevabı üzerine Yurdakul, Demirel'in talebini reddetmişti. Demirel ertesi gün basına, "Bizimle ilgili tedbir almalarının bizi korumakla ilgisi yok. Bu tip olaylarla birkaç kez karşılaştım, ama yapanların yanına kâr bırakmadım. Kim yaptıysa yanına bırakmayacağım!" diyecekti.

Bu arada Yurdakul tehdit mektupları da alıyordu. Adana Cezaevi'nde bulunan sağ eylemci Yunus Uzun da, cezaevi müdür yardımcısının odasından telefon ederek Yurdakul'u tehdit ediyor, öldürüleceğini söylüyordu.

MHP Adana İl Başkanı Akkülah basına yaptığı açıklamada, "Adana'da sükunetin sağlanması için emniyet örgütü defolup gitmelidir, değişmelidir" diyordu. MHP Milletvekili Cengiz Gökçek, Hergün gazetesinde 1 Eylül 1979 tarihinde manşetten yayınlanan demecinde Yurdakul'u hedef alarak, "Emniyet Müdürü, militanları MHP'ye saldırtıyor" diyordu. Ve en önemlisi, MHP Milletvekilleri Cengiz Gökçek ve Ali Gürbüz Adana'da bir basın toplantısı düzenliyorlar, "Cevat Yurdakul görevi bıraksa da, yurtdışına kaçsa da yakasını elimizden kurtaramayacak" diyorlardı. Bunu takip eden günlerde Hergün gazetesinde sık sık Yurdakul'a saldırılmaktaydı.

19 Eylül 1979 günü Adana yine kanlı bir katliama sahne olmuştu. Adana Yapı Meslek Lisesi öğretmenler lojmanı silahlı iki kişi tarafından basılmış, olayda 7 öğretmen öldürülmüştü. Yurdakul var gücüyle olayı aydınlatmaya çalışıyordu. Ne var ki 20 Eylül günü MHP Genel Başkan Yardımcısı Sadi Somuncuoğlu televizyonda yaptığı konuşmada, 7 öğretmenin öldürülmesinin sorumlusu olarak Adana Valisi'ni ve Emniyet Müdürünü gösterdi.

28 Eylül sabahı Yurdakul'un makam aracı, Cumhuriyet caddesi ile Adalet Caddesi'nin kesiştiği kavşağa gelirken pusuda bekleyen bir araç yolu kapatıyor, araçtaki iki saldırgan ile kaldırımda bekleyen bir saldırgan makam aracını yaylım ateşine tutuyordu. Saldırganlar hızla olay yerinden uzaklaşırken, Yurdakul aldığı kurşunlarla olay yerinde ölüyor, makam şoförü Ethem Kurtlapa, araçta bulunan kayınpederi Muammer Önel ağır yaralanıyordu.

Olayın geçtiği kavşaktaki dükkanın önünde oturan 80 yaşındaki Ali İğneci de aldığı kurşunlarla hayatını kaybediyordu.

Yurdakul'un öldürülmesine tepki gösteren on binlerce Adanalı yürüdü. Halk, "Müdürümüzün katilleri bulunsun" diye haykırıyordu. Polisin yürüyüşe müdahale etmesi üzerine çatışmalar yaşandı. Ankara ve Ordu'daki cenaze törenlerinde de polis ve öğrenciler karşı karşıya geldi. Öğrenciler, Adana Sıkıyönetim Komutanı'nı cinayetten sorumlu tutuyorlar ve görevden alınmasını istiyorlardı. Yurdakul, "Baba Cevat, iyilik sembolümüz, müdürümüz" pankartlarıyla uğurlandı.

Cinayetin ardından, olayın sanıklarını yakalamak amacıyla Adana Emniyeti'nin yaptığı araştırmada, şüphelilerin MHP binasına girdikleri haber alındı. Adana Sıkıyönetim Komutanlığı'ndan parti binasının aranması için izin istendi. Ancak, sıkıyönetim buna izin vermedi. Adana Emniyeti'ndeki polislerin bir bölümü emniyet binası önünde toplanarak "Katilleri sıkıyönetim yakalasın" diyerek protesto ettiler. Bir gün göreve çıkmayan polisler, telsizleri kapattı. Polisler telsizlerini açtıklarında ise yalnızca Adana Sıkıyönetim Komutanı'na küfrediyorlardı. Direnişe geçen 191 polisten 25'i gözaltına alındı. Bu kişilerden 14'ü Adana Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi tarafından tutuklandı. Tutuklananların hepsi rütbeli polislerdi.

Cinayetten 4 gün sonra Adana'ya gelen Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ve Kara Kuvvetleri Komutanı Nurettin Ersin, Adana Emniyet Müdürlüğü görevini tüm itirazlara karşın vekaleten İl Jandarma Alay Komutanı Osman Çitim'e verdi.

Bir yıldan fazla bir süre yürütülen soruşturmada hiçbir şey elde edilmedi. Pek çok isim geçmiş ama dava açılabilecek ne bir somut delil bulunabilmişti, ne de tek bir kişi yakalanmıştı.

Dava açılmadan 12 Eylül 1980'e gelindi.

Ülkücü Gençlik Derneği (ÜGD) Adana İl İkinci Başkanı olan Kadir Akgöllü 20 Kasım 1980'de yakalandı. Verdiği ifadede Cevat Yurdakul'un öldürülmesine kendisinin de katıldığını, Yurdakul'un öldürülmesi olayını MHP İl Yönetim Kurulu Üyesi muhtar Sezai Durmaz'ın evinde planlandığını

Cevat Yurdakul'un cenaze törenine Başbakan Bület Ecevit'te katılmıştı.

belirterek, Mustafa Gülnar, Yücel İrik ve Halil İbrahim Altınışık adlarını veriyordu. Ancak Akgöllü bu ifadesinin işkence ile alındığını ve olaydan hiç haberi olmadığını ileri sürdü. Cinayetin, ülkücüler Halil İbrahim Altınışık, Mustafa Gülnar ve Kadir Akgöllü tarafından işlendiği belirlendi. Katillerin şoförlüğünü ise Yücel İrik yapmıştı. Yücel İrik, Kadir Akgöllü ve Mustafa Gülnar daha sonra emniyet ifadelerini reddediyorlar, "Biz öldürmedik" diyorlardı. Ancak sanık Halil İbrahim Altınışık, Askeri savcıya verdiği ifadede, emniyet ifadesini kabul ediyor, Cevat Yurdakul'u öldürdüklerini söylüyordu.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nda yürütülen MHP ve ülkücü kuruluşlar soruşturması ilerledikçe Cevat Yurdakul'un öldürülmesi olayını kimin planladığı ortaya çıkmaktaydı. İddianamede "Alpaslan Türkeş'in Adem Eroğlu, Hasan Sabri Erdem'e ve Mehmet Sakarya'ya Emniyet Müdürü'nün öldürülmesi için emir verdiği yer aldı. Cinayette kullanılan silahlar ise Kenan Deveci adlı ülkücünün evinde bulundu. Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, tam da cinayetin aydınlanmasına yaklaşıldığı bir sırada davanın Ankara'daki MHP ve ülkücü kuruluşlar davasıyla birleştirilmesine karar verdi. MHP davasının Adana bölgesi sanıkları esas davadan "tefrik edilince" Yurdakul'u öldürenlerin başka bir davada, azmettirdikleri iddia edilenlerin başka bir davada yargılanmaları gibi garip bir durum doğdu. Ama zaten askeri savcılık "esas hakkındaki mütalaa"sında iddianamedeki bazı görüşlerden vazgeçmiş, Erdem ve Sakarya hakkındaki iddialarını geri almıştı.

Yurdakul'un katilleri adam öldürmekten yargılandı. Alpaslan Türkeş'in de bu olayla ilgili olarak herhangi bir yerde adı geçmiyordu artık...

Ülker Yurdakul:

"Onun için görev her şeyden öndeydi."

-Cevat Yurdakul ile nasıl tanıştınız?

Cevat, 1965 haziranında Polis Enstitüsü'nden mezun olmuş, Ankara Emniyet Müdürlüğü Trafik Şubesi'ne komiser yardımcısı olarak atanmıştı. Ben de o tarihlerde aynı yerde polis memuru olarak görev yapıyordum. O dönemde arkadaşlık kurmak şimdiki gibi değildi. Cevat göreve geldiğinden 6 ay sonra arkadaşlık teklifinde bulundu. "Size duygularımı açmak istiyorum, bunu yazarak mı, yoksa konuşarak mı yapayım" dedi. O zamanki toplumsal değerlere göre ve kendim de mutaassıp yetiştiğim için "Yazarak" yanıtını verdim. Bir mektup yazdı. Bu öyle güzel bir mektuptu ki, şiir gibi insanı yüreğinden çarpan cümlelerle bezenmişti. Bu mektupla başlayan arkadaşlığımız duygusal bir boyut kazandı. 1968 yılında da evlendik.

-İş ortamında nasıldı?

Son derece disiplinliydi. Onun için görev, her şeyden öndeydi. Dürüstlük, sevgi, saygı, hukuksal kurallar, normlara uygunluk gibi temel prensipleri vardı. İş arkadaşlarına son derece sevecen davranırdı. Zaten çok güler yüzlü, tatlı dilli, insana güven veren bir kişiydi. Beni de etkileyen bu yönü oldu herhalde. Kesinlikle prensiplerinden taviz vermeyen bir yapıya sahipti. Çok şakacı, ideal bir babaydı. Her yaz tatilinde Ordu'ya giderdik. Yıllık izinlerimizi fındık zamanına ayarlayarak, ailecek fındık toplamaya giderdik. Bu olayı Cevat, bir görev olarak değerlendirirdi.

- Daha sonra?

1969 yılında biri kız bir erkek ikiz yavrularımız dünyaya geldi. Ama Cevat yavrularını 6 aylık iken görebildi. Karşılıklı anlaşma çerçevesinde 6 aylık mesleki bir eğitim kursuna katılmak üzere Fransa'ya gitmişti. Döndükten sonra Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Hizmetleri'nde göreve devam etti. Bu arada önce Ortadoğu Amme İdaresi Lisans Programını bitirdi. Buradaki tezi ise "Trafikte Halkla İlişkiler" idi. Burayı bitirdikten sonra Ticari

Bilimler Akademisi'nde master programını bitirdi. Buradaki tezi ise "Disiplin" idi. Onun için en önemlisi halk idi.

- Neden polis mesleğini seçti, özel bir yatkınlığı var mıydı?

O zamanki zor hayat koşulları içerisinde okumak için yatılı bir okula gitmek zorundaydı. Aslında polislik mesleği de onun kişiliğine uyuyordu. O tarihlerde hem yatılı okulda olup hem de üniversiteye devam etmek mümkün değildi. O zaman üniversite sınavlarına girmiş, bildiğim kadarıyla hukuk fakültesini kazanmış ama kayıt olamamıştı. Bunun için her zaman hayıflanırdı.

- Adana'ya gitmeden önce nerede görev yaptı?

Fransa dönüşünde Ankara ve Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Hizmetleri'nde çalıştı. 1971 yılında şark hizmeti olarak Kars'a tayini çıktı. Kars'ta Trafik Büro Amiri olarak görev yaptı. Yerel gazetelerde sürekli eğitici yazılar yazıyordu. O tarihte Kars Valisi olan Sayın Orhan Erbuğ Emniyet Genel Müdürü olarak atandı. Ankara'ya geldikten sonra ilk defa polis adaylarını yetiştiren Polis Eğitim Merkezi'ni kurdu. Cevat'ı da Kars'tan iyi tanıdığı için merkezde ders vermesi amacıyla 1973 yılında Ankara'ya atadı. 1977 yılı sonlarında Hatay'a İl Emniyet Müdürü olarak ataması yapıldı. Adana o sıralarda kaynayan bir kazandı. Her türlü olumsuzluğun olduğu bir yerdi. Yapısı itibari ile mücadeleci, cesaretli ve atak olduğu için bende bir korku oluşmuştu. O sıralarda Sayın Bülent Ecevit Başbakan, Sayın Hasan Fehmi Güneş İçişleri Bakanı idi.

- Bir siyasi görüşü var mıydı?

Öncelikle vatan için hizmet aşkı ile dolu devletine ve vatandaşlarına son derece bağlı, sosyal adaleti gözeten bir yapısı vardı. Sosyal demokrat bir insandı. Görevini layıkıyla yerine getirmeye çalışan Cumhuriyet kuşağının evlatlarındandı. Hatta Adana'da göreve başlarken küçük cep defterinin ilk sayfasına "Barış içinde, esenlik ve başarı önce halkımın, toplumun, sonra benim olsun" yazmış. İnsani değerleri önde tutardı; tarafsızlığı kendine görev edinmişti.

-Tehdit alıyor muydu?

Alıyordu. Ama ben üzülürüm diye, bana bundan hiç söz etmezdi.. Çocukların eğitimini birinci plana almıştık. Bırakırsak çocukları, bir sorun olur diye korktuk. Dolayısıyla ben pek yanında olamadım, hep yalnız kaldı. Ço-

cuklar ilkokulu bitirdikten sonra, çocukları da alarak Adana'ya gittim. Cevat, masasını hiçbir şekilde elletmezdi. Her zaman için masası dosyalarla, kağıtlarla, kitaplarla doluydu. Bir gün masasında bir yazı dikkatimi çekti. Gazete lerden kesilmiş değişik karakterdeki harflerden oluşan bu yazıda "Öldürüleceksin" yazıyordu. Yazıyı gördüğümü fark edince, "Önemli değil, üzerinde durma, boşver" dedi.

Ama ben artık her geçen gün olan olaylardan sonra, -tabii kulağıma da bazı duyumlar gelmeye başlamıştı- korkuyordum. O sırada koruma konusu gündeme geldi. Koruma istemedi. O daha çok çocuklarımıza bir şey olur diye çok korkuyordu. En büyük korkusu buydu. Hatta öldürülmeden bir gün önceki gece evi hiç nedensiz yere her beş dakikada bir arıyor "Ne yapıyorsunuz, çocuklar ne yapıyor," diye soruyordu. Şunu derdi, "Eğer kafalarına koydularsa bunu mutlaka yaparlar, iki üç yuva yıkılacağına, bir yuva yıkılsın." Bu olaydan sonra il emniyet müdürlerine koruma sistemi getirildi.

- Sizce neden hedef seçildi?

Cevat, liderlik vasıflarına sahipti. Adana'ya geldiğinde, azim ve kararlılıkla göreve başladı. Adana'da göreve başlar başlamaz olayların üzerine gitmeye başladı. Bir yandan yolsuzluklarla bir yandan da terör olaylarıyla mücadele ediyordu. Görevi sırasında aydınlanmamış pek çok olayı aydınlattı. Büyük bir baskı görüyordu. "Ne olursa olsun kim olursa olsun, doğru neyse onu yapacağım" diyordu.

Cevat öldürülmeden bir hafta önce, Bülent Ecevit Adana'ya gelmişti.

Gizli bir görüşme yapmışlardı. Cevat daha sonra bana "Çok şükür bütün bildiklerimi anlattım, artık ölsem de gam yemem" demişti. Ne olup bittiği konusunda Sayın Ecevit'in her şeyi bildiğine inanıyorum.

- Ne konuştuklarını biliyor musunuz?

Bilmiyorum.

- Uğraştığı dosyalar nelerdi biliyor musunuz?

O konuda da bir bilgim yok. Sordum, soruşturdum arkadaşlarından özel olarak ilgilendiği bir şey olup olmadığını. Ölümünün ardından çekmecesinde hiçbir dosyaya rastlanmadı. Tüm tehdit mektuplarının, özel dosyalarının çekmecesinde kilitli olduğunu biliyordum. Bu dosyaların ve belgelerin hepsi cinayetin ardından yok oldu, masasında bir şey bulunamadı. Adana Yapı Meslek Lisesi Öğretmenler Lojmanı'nda 7 öğretmenin öldürülmesi olayı Cevat'ı çok sarsmıştı. Bana, "Onların katillerini ortaya çıkaracağım" demişti.

- Olay nasıl oldu?

Ben trafik şubesinde görev yapıyordum, şube şehir dışındaydı, o dönemin trafik müdürü sabahları beni evden alırdı, başkomiserdim. 28 Eylül sabahı her zaman olduğu gibi ben, evden daha önce çıktım. Çocuklar ortaokula yazdırılacaktı ve nüfus cüzdanları gerekiyordu. Babam da nüfus cüzdanlarını getirmiş ve o sabah tekrar Ankara'ya dönecekti. Cevat, babamla birlikte oturduğumuz evden çıkmışlar. Babamı garaja bırakıp aynı güzergahtaki işine gidecekti. Evin yakınındaki kavşakta, terörist katiller pusu kurmuşlar. Keresteciler Çarşısı'nın çok yakınında önceden şoförünü öldürerek gasp ettikleri bir otomobil ile yolu kapatmışlar. Bunun üzerine Cevat'ın aracı durmak zorunda kalmış. Araçtan inen iki kişi ve yaya bekleyen bir kişi aracı çapraz ateşe almışlar. Otomobilde 28 mermi bulunmuş. Cevat ilk kurşunu başından ve göğsünden almış. Hemen oracıkta hayatını kaybetmiş.

Atılan kurşunlardan şoför göğsünden, babam başından yara aldı. Şoför'ün hayatını direksiyona eğilmesi kurtarmış. Babam da başından aldığı kurşunla beş yıl yaşadı. Kurşunu çıkaramadılar. Çok fazla kan kaybetti. Olay sırasında ölmedi ama bu olay hayatını erken kaybetmesine neden oldu.

- Olayı siz nasıl öğrendiniz?

Gerçekten de hiçbir zaman unutamıyorum o anı. Sekizi yirmi geçe göreve gitmek üzere Trafik Şube Müdürü ile beraber yoldayız, aklımdan "Cevat'ı cezalandırmak ve üzmek için beni hedef alırlarsa yanımdaki (trafik

müdürü) de gidecek" düşüncesi geçti ve endişelendim. Bir anda yüreğim dağlandı sanki. O an olay olmuş.

O anı çok iyi hissettim. Demek ki insan çok sevdiği insanların acısını içinde böyle hissedebiliyor. Sonra şubeye varıp yerime oturdum. Bir süre sonra oradakilerde bir tuhaflık olduğunu fark ettim. Herkes telaşlı, soruyorum, kimse bana bir şey söylemiyor. Israr edince memurlardan birisi "Müdürümüzü vurmuşlar, hastaneye götürmüşler, yaralıymış" dedi. O andan sonrası bir kabus gibiydi. Kendimi hastaneye attım, beni hastaneye götüren araçta bir ara telsizden "Müdürümüz öldürülmüş" anonsunu duydum ve şoka girdim. Hastanede babamı ve şoförü kanlar içinde yatarken gördüm, ama hiç birini gözüm görmüyordu Cevat'ı arıyordum. Orada daha önceden tanıdığım bir profesör doktor bana ölmediğini, ameliyata alındığını söyleyip ameliyattan çıktıktan sonra "söz veriyorum göstereceğim" dedi. O anda öldürüldüğünü duymama rağmen ona değil de, doktorun sözlerine inandım.

Akşama kadar beni oyaladılar. Sakinleştirici iğneler yaptılar, hayal meyal hatırlıyorum, daha sonra bir doktor öldüğünü söyledi. Ondan sonrasını hatırlamıyorum.

- O sırada çocuklarınız neredeydi?

Çocuklar o sırada evdeydi. Onlar da evden silah seslerini duymuşlar. Pencereden bakıyorlar ki, babalarının arabası. Üzerlerinde pijama ile çıkmak istememişler, hemen kıyafetlerini giyip çıkmışlar. Acar, babasının o haliyle karşılaşmış maalesef. Uyuyor zannetmiş. Baba uyansana, demiş. Ayçil'i tutmuşlar, gidememiş babasının yanına. Acar uzun zaman bu olayın etkisinde kaldı.

- Görgü tanığı çıktı mı?

Evet. Keresteci Ali İğneci olayı görüyor "Ne yapıyorsunuz, çocukları var yazıktır, yapmayın" diyor, ama dönüp onu da öldürüyorlar. Ölen kişinin oğlu Refik İğneci koşarak olay yerine geliyor. Önceki ifadesinde yaya olarak kaçan saldırganı tanıdığını söylüyor. Teşhis için fotoğraflar gösteriyorlar, Halil İbrahim Altınışık'ı teşhis ediyor. Ancak bütün bunlara karşın mahkemede ifadesini doğrulamadı. Böylece olaya tanık olabilecek bir kişi sessiz kaldı. Bir ikinci tanık da, babamdır. Ancak aracın içerisinde olmasına rağmen yaralandığı için siluetten fazlasını hatırlayamadığını söyledi.

- Cenaze töreninde olaylar olmuştu sanırım?

Cevat Yurdakul'un öldürülmesi Adana'da tepkilere neden oldu.

Adana'da on binlerce insan sokağa dökülmüştü. Halk "Müdürümüzün katilleri bulunsun" diye haykırıyordu. Polisin yürüyüşe müdahale etmesi üzerine çatışmalar yaşandı. Ankara ve Ordu'daki cenaze törenlerinde de polis ve öğrenciler karşı karşıya geldi. Cevat "İyilik sembolümüz, müdürümüz" pankartlarıyla uğurlandı.

- Soruşturma süreci?

Olaydan sonra, olayı sorgulayan çalışma arkadaşları görevlerinden uzaklaştırıldılar. Operasyonlar yapıldı ve fail olarak birçok isim telaffuz edildi. Bu cinayetle ilgili dört kişi tutuklanarak cezaevine kondu. Ama bu bizim yüreğimize su serpmemiştir. Çünkü hiçbir zaman olayın gerçek faillerinin onlar olduğundan emin olamadık. Bu şüphemizin en önemli sebebi olayın ardından durmak bilmeyen söylentiler, yazılar, değişik kişilerin ağzından değişik ifadeler oldu. Alpaslan Türkeş'in Cevat'ın öldürülmesi için emir verdiği iddia edildi. Bir de tabii, olaydan sorumlu olduğu belirtilen insanlar suçu kabul etmediler. Polise ifadeyi işkence altında verdiklerini iddia ettiler. Biz hiçbir zaman tam olarak, Cevat'ı öldürenler bunlardır, diyemedik. Zaten silahı tutandan çok, tutturanları öğrenmek istedik hep.

- Dava süreci nasıl başladı, failler kimlerdi?

Eşimin davası ayrı, tek bir dava olmamıştır. MHP davası içinde "Adana Olayları" olarak görüldü. Mahkeme tutanaklarına göre failler; Halil İbrahim Altınışık, Kadir Akgöllü, Mustafa Gülnar, Yücel İrik.

- Olaydan sonra ne yaptınız?

Yaşananların ardından izin aldım. Bir daha dönmedim Adana'daki eve, dönemedim. Akrabalarım eşyaları toparlayıp Ankara'ya getirdi. Ankara'ya başkomiser olarak tayinim çıkmıştı. Ama Ankara'da uzun süre kalamadım. Orta Doğu Amme İdaresi'ni kazanmıştım, okulun yarısında tayinim Diyarbakır'a çıktı. Diyarbakır'a gitme kararı almam çok güç olmuştur. İki çocuğumu yalnız bırakmam gerekiyordu.. Çocuklarımın desteği ile en sonunda, mesleğimi sürdürme kararı aldım. Çocuklar Ankara'da kaldı. Ayrılık tam altı yıl sürdü. Dört yıl Diyarbakır'da, iki yıl Çankırı'da görev yaptım. Her yıl tayin döneminde dönmek için başvuruda bulundum. Her seferinde reddedildi. Çocuklarım geçen 6 yıl hem babasız hem de annesiz yaşadılar. Sonunda çocuklarım liseyi bitirip üniversite üçüncü sınıfa geçtiklerinde Ankara'ya dönebildim. Yani eşimin acısının üzerine bir de çocuklarımdan ayrı kalmanın acısı eklendi. Eşim vatanım, milletim, halkım, görevim diye diye ölürken, ben ise meslek içinde şehit eşi muamelesi göremedim.

- O sırada dava devam ediyor muydu?

Evet ediyordu. Benim için "tetikçi" olarak nitelenen insanlar önemli değildi. Mahkemede tanık olarak bulunduğum duruşmada da savcıya verdiğim ifade, "Ben bu vuranlardan değil, onlara bu emri veren esas kişilerden davacıyım" dedim. Sözlerim tutanak kayıtlarına geçmiştir. Bugün de aynı görüşteyim. Daha sonra çevremden 'davalara girmezsen iyi olur' diye telkinlerde bulunuldu, ama ben gireceğim dedim. Davalara girme isteminde bulundum, dilekçeler yazdım. Ama o sırada tayinim Diyarbakır'a çıktı. Davaları izlemem böylelikle engellenmiş oldu. Büyük mücadeleler, maddi, manevi büyük sıkıntılar içinde yaşadık.

- Daha sonra çıkarılan yasa kapsamında "terör şehidi değil, görev şehidi" kapsamına girdiği gerekçesiyle ödenen tazminat geri istenmişti.

Evet. Alınmış bir karar olmasına rağmen, olay yeni baştan ele alınıyor, mahkeme kararı yok diyorlar. Bunları buldum, kararı verdim.. Daha sonra, bu karar çerçevesinde olay adam öldürmeye girdiğinden terör şehidi değildir şeklinde bana bir yazı geldi. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamından çıkarılarak, 2330 sayılı Nakdi Tazminat Kanunu kapsamına girmesi gerekçe gösterilmişti. Son 5 yılda görev tazminatı olarak ödenen 14

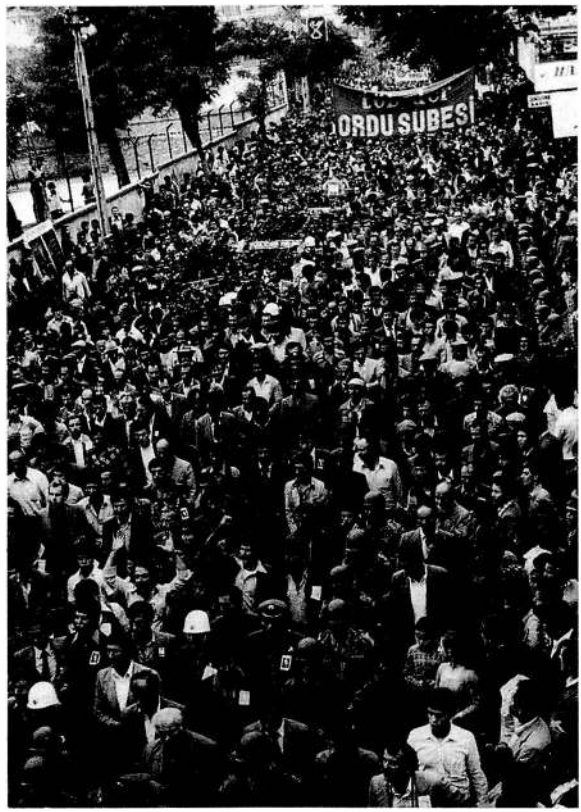

Cevat Yurdakul'un öldürülmesi Ordu'da da lanetle kınandı.

bin YTL'yi geri ödememiz istenmişti. Ankara 11. İdare Mahkemesi'ne yürütmenin durdurulması isteminde bulunduk. Mahkeme heyeti oybirliğiyle yürütmenin durdurulmasına karar verdi.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

33 yaşında iki yavrumla yalnız kaldım. Bu olaydan sonra tek amacım çocuklarımı en iyi bir şekilde yetiştirmek oldu. Cevat, askere giderken bana bir roman hediye etmişti. O romana "Vatan için aşkımı, aşkım için hürriyetimi feda ederim" diye yazmıştı. İlginçtir öyle de oldu. Cevat yaşasaydı, yine mücadele eder, karanlıkta kalmış olayları gün yüzüne çıkarmaya çabalardı. Ben eşimin adı ile ve taşıdığım ismi ile gurur duyarak, onur duyarak, şeref duyarak ve de ismine layık olmak için yaşadım. Tek amacım bu oldu. ***Mayıs 2006***

Necip Yurdakul:

"Topluma önderlik eden insanlar öldürüldü"

Cevat Ağabeyimin çocukluğu, Ordu İli Ulubey İlçesi, Durak Köyü'nde geçti. Ordu'da eğitimini sürdürürken sokak lambalarının altında ders çalışırdı. Bize iyi bir örnek oldu.. Okumak, çok okumak gerektiğini biz ondan öğrendik. O, öğrenimi çok zor koşullarda gerçekleştirdi. Babası; (Mustafa amcam) Cevat Ağabeyime inşaatlarda kullanılan çimento kâğıtlarını toplar ve defter yapardı. Bu defterler Cevat Ağabeyim için oldukça (o günün koşullarında) lükstü. Zaten herkes de bulamazdı.

İlkokulu köyümüzde okudu. Köyümüz eğitim olanaklarına kavuşan ilk köylerden biriydi.

Cevat Ağabeyim; orta öğrenimi için Ordu Merkez Ortaokulu'na gitmeye başladı. Ordu, köyümüze 16 kilometre uzaklıktaydı. Mustafa amcam, her hafta pazartesi günleri bu uzaklıktaki yolu yürüyerek; sırtında odun, ellerinde bir haftalık yiyecekle Ordu'ya giderdi. Bu yakacak ve yiyecek Cevat ağabeyime bir hafta yeter, diğer hafta aynı yolculuk ve çile tekrar edilirdi. Ailemiz Cevat ağabeyimi ülkesine ve ulusuna yararlı olsun diye bu koşullarda okuttu.

Polis Koleji sınavlarını kazandı. 6 yıl yatılı okudu. O yıllardaki şartlarda hayatı kazanabilmek için, mutlaka bir yatılı yeri kazanması gerekiyordu. Yoksa okuyamayacaktı.

Cevat Yurdakul'un bizi aydınlatmaktaki katkısı çok büyüktür.

Ne zaman köye gelse, bize kitap getirirdi. Beni etkileyen yönlerinden biri bu oldu. Daha sonra ben de onun açtığı aydınlık yoldan yürüyerek eğitim ordusuna katılarak, ülkenin yarınlarını oluşturacak gençlerin eğitiminde görev aldım. Bir diğer etki altında kaldığım konu ise; üzerinde hiçbir zaman silah taşımamasıydı. Silah taşıdığını hiç görmedim.

Adana Emniyet Müdürü olduğu sıralarda bir gün Ordu'ya geldi. Olayların arttığı bir dönemdi. Köydeki evimizin önünde söyleşirken, bir ara şöyle dedi: "Olaylar çok acımasızca ve canice gelişiyor. Devlet olarak bu olayların önüne geçilemiyor, buna üzülüyorum." Bizi başka bir davranışıyla daha etkilerdi: Köye gelir gelmez, "Yorgunum, gidip yatayım, dinleneyim" demez, elbisesini çıkarır, hangi iş yapılıyorsa, o an işe koyulurdu.

Cevat ağabeyim katledildiğinde üniversitede öğrenciydim. Ailenin bir bireyi olmasının ötesinde benim öğrenim görmeme, ailenin aydın bir bireyi olmama büyük katkısı olmuştu. Ama yalnız benim değil, ondan sonra gelen aile bireylerinin tümünün okumasını ışıklandıran insandı.

Onu kaybetmenin acısı bizim için çok ama çok büyük oldu. Her ölüm erkendir, acıdır ama Cevat Yurdakul'un katledilmesi bizde onarılmayacak yaralar bıraktı. Cevat Yurdakul öldürüldükten sonra Adana, Ankara ve Ordu'da çok büyük toplumsal tepkiler yaşandı. Bu; Türkiye'de o zamana kadar görülen en büyük tepkilerden biriydi. Öfke doruk noktasına ulaşmıştı. Polis ve jandarma teşkilatları cenazede yaşanan tepkilerden korkmuş, olay çıkmaması için üst düzeyde tedbirler almıştı. Çok büyük bir topluluk Cevat Yurdakul'u sahiplenmişti. Cenazede ülkesini ve ulusunu seven; memur, işçi, öğrenci, toplumun her kesiminden insan vardı. Büyük bir gösteriydi bu. Cevat Yurdakul bir toplum önderiydi. Ama ne yazık ki biz bu insanlarımızın değerini, onları kaybettikten sonra anlayabiliyoruz.

Cevat Yurdakul niçin öldürüldü? Biz bunu şimdi daha iyi anlıyoruz. Çünkü o da, daha sonra öldürülen Uğur Mumcu gibi, Ahmet Taner Kışlalı gibi, Gaffar Okkan gibi bir toplum lideriydi. Topluma önderlik eden, ülkemizin aydınlık geleceği için mücadele eden bu yiğit insanlar, ne yazık ki alçakça öldürüldü.

Aradan 27 yıl geçti. Ben şunu isterdim: Şu anda yaşamakta olan o dönemin İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'in, o dönemin Adana Sıkıyönetim Komutanı Nevzat Bölügiray'ın; Cevat Yurdakul'u sevenlerine; Cevat Yurdakul'u yakınlarına ve Cevat Yurdakul'un topluma önderlik etme duygusuna saygıları gereği; Cevat Yurdakul'un kimler tarafından neden öldürüldüğünü açık yüreklilikle söylemelerini dilerdim. Çünkü bu toplum mutlaka ve mutlaka geçmişle hesaplaşmalı, -kavga etme anlamında söylemiyorum,- geçmişte yaşanan olaylarla mutlaka yüzleşmeli, gerçekleri öğrenmelidir. Biz Cevat Yurdakul'u niçin kaybettik sorusunun cevabı mutlaka bulunmalı. Cevat Yurdakul'un, Uğur Mumcu'nun ve diğer toplum önderinin öldürülme nedeni bulunmadığı sürece ülkemiz huzura kavuşamayacaktır. Cevat Yurdakul'un en yakınlarından biri olarak," Türk halkının; evet, bu işlerin arkasında şunlar vardı" diyebilmelerini isterdim, başka bir şey de istemezdim.

Mayıs 2006

Hikayemiz Cevat Yurdakul'a Dairdir...

Halil Nebiler

O zamanlar insanların yüreklerinde bir umut vardı. Emeğiyle yaşamak, emeğinin karşılığını almak ihtimali, bu ihtimalin gerçekleştirilebilmesi için mücadele azmi, aydınlık, güzel bir gelecek umuduyla yaşardı insanlar. Onbinlerce insan bir araya gelir, birliğin gücünü, emeğin kutsiyetini kentin mavi bir damar gibi caddelerinden ılık ılık ve gürül gürül akarak haykırırlardı.

Sermaye de bu kutsal değerlere zalimce saldırır, kamplarda yetiştirdiği "komando" zalimlerini, grev kırıcılarını, kiralık katillerini ve bir kısım polislerini kullanarak ortalığı kan gölüne çevirirlerdi.

Bir kısım polislerini dedik, çünkü kendilerine 'Halkın Polisi' diyen bir başka kısım polisler, Pol-Der diye bir örgüt kurup, bu aşağılık katliamın önüne geçmeye çalışır, katilleri yakalamaya uğraşır, haksızlığı önlemeye çabalarlardı. Hikayemiz işte bu kan gölünün ortasında canını veren Pol-Der'li Cevat Yurdakul'a dairdir.

Kahramanmaraş katliamı, üzerinden 26 yıl geçmesine karşın yaşanan vahşetin boyutları nedeniyle unutulmaması gereken bir katliamdı. Bu katliam sonrasında açılan, Milliyetçi Hareket Partisi ve ülkücü örgütleri sonuçları itibariyle yakından ilgilendiren davalar Adana Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görülüyordu. MHP ve ülkücüler, davanın istedikleri gibi sonuçlanması için mahkemeyi, tanıkları, mağdurları baskı altına almaya çalışıyorlar, neredeyse bütün güçlerini Adana'ya yığıyorlardı. Kente yığılan faşist güçler Adana'da tam bir terör havası estiriyorlar, vuruyor, kırıyor, öldürüyorlardı. Ancak işlenen hiç bir suçun faili yakalanmıyordu.

Bu günlerde Bülent Ecevit hükümeti, başarılı çalışmalarıyla tanınan Hatay Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'u Adana'ya tayin etti. Yurdakul'un Adana'ya gelişiyle her şey bir anda değişti. Yurdakul, Pol-Der'liydi. Pol-Der Adana Şube Başkanı İbrahim Tepebaşı'nın "Halkın Polisi" anlayışı sayesinde Adana Pol-Der'li polislerle halk arasında yakın bir ilişki vardı. Bu ilişkiyi de arkasına alan Yurdakul, Adana Emniyet Müdürlüğü görevini yürüttüğü altı aylık süre içerisinde 50'den fazla silahlı eylemciyi yakaladı. Bunların arasında altı kişiyi öldürme, silahlı tarama ve bombalama suçlarından aranan ülkücü militan Ferhat Tüysüz, yedi cinayet zanlısı Yunus Uzun ve arkadaşları, yedi kişiyi öldürmek, bombalama ve kurşunlama zanlısı Derviş Kıpçak ve arkadaşları da bulunuyordu. Adako Birlik Genel Müdürü Akın Özdemir, Prof. Dr. Fikret Ünsal ve TİP kurucularından Avukat Ceyhun Can'ın katillerinin yakalanması da an meselesiydi.

Bütün gücünü Adana'ya yığan MHP'nin tepkisi beklenenden hem hızlı hem sert oldu. MHP Gaziantep Milletvekili Cengiz Gökçek ve Sivas Milletvekili Ali Gürbüz, 31 Ağustos 1979 günü Adana'da basın toplantısı düzenleyerek, "Yurdakul görevi bıraksa da yurtdışına kaçsa da yakasını elimizden kurtaramayacak" diyorlardı. MHP Genel Başkan Yardımcısı Sadi Somuncuoğlu da Yurdakul'u açıkça hedef göstermişti. Yurdakul'un yanıtı ise oldukça netti: Ben devletin, cumhuriyetin polisiyim. Bu tehditler bizi görev yapmaktan alıkoyamaz.

Yurdakul, başka yerlere de çomak sokuyor, Adana'daki yağ sıkıntısına yağ fabrikalarının stok yapmasının neden olduğunu anlıyor, yaptığı baskınlarla 500 ton margarin ve 10 bin ton ham yağ stoku ele geçiriyordu. Büyük boyutlu bir ehliyet yolsuzluğunu ortaya çıkarıyor, olaya karışan polislerle Adana Belediye Başkanı Selahattin Çolak'ın akrabalarını gözaltına alıyordu. Adalet Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel de, Yurdakul'a sert tepki gösterenlerden biriydi. Adana'ya geldiğinde uygulanan sıkı koruma polis kordonu nedeniyle "Yanına bırakmayacağım" diyerek Yurdakul'u tehdit etmişti.

Kendisi de ETKO üyesi olarak yargılanan MHP itirafçısı Ali Yurdakul'un, "Bu şahıs MHP'ye çok zarar verdi, birçok arkadaşımızı cezaevine attı, neredeyse Adana'da MHP'yi çökertecekti." dediği Cevat Yurdakul 28 Eylül 78'de makam arabasının içinde katledildi. Cevat Yurdakul'u öldürenler, Yurdakul'un yolunu kesmek için önce bir otomobili gasp ettiler. Katliam orada başladı. Otomobilin şoförünü öldürdüler, sonra Yurdakul'un yolunu kestiler. Makam otosu kalbura dönerken Yurdakul delik deşik oldu. Katillere, Yurdakul'un istihbaratını Emniyet Müdürlüğü'ndeki polislerin verdiği iddia edildi.

Yurdakul'un katledilmesi Adana polisi ve halkı içinde büyük tepkilere neden oldu. Pol-Der'li polisler göreve çıkmadı. Telsizlerden, "katilleri sıkıyönetim yakalasın" anonsları yapıldı. Halk birçok yerde yürüyüş yaptı. Yurdakul'un cenazesi tepkilerden çekinilerek Ankara'da törensiz toprağa verildi. Bir zamanlar bu ülkede emeğin karşısına dikilenlerin karşısına dikilen polisler de vardı. Onlar kendilerine "Halkın Polisi" derdi.

(Birgün, 28 Eylül 2004)

Cevat Yurdakul'un Öldürülmesi[13]

Aydemir Ceylan
(Dönemin Adana Valisi)

Cevat Yurdakul, ateşten gömlek Adana Emniyet Müdürlüğü görevine 24 Mart 1979 günü başladı. Ölümüne kadar geçen altı aylık süreçte çok yakın birlikteliğimizin doğal sonucu öyle anılarım var ki hangi birini anlatsam! Öncelikle çok iyi bir eş ve baba oluşunu mu, yoksa üzerine aldığı görevin bilincinde, yurtsever, Atatürkçü çağdaş bir emniyet müdürünün polis okullarında ders olarak okutulabilecek mesleki öykülerini mi, ya da onun anarşiye, teröre, yolsuzluk ve çirkin siyasete karşı koyduğu yürekli ve belki de donkişotvari tavırlarını mı?

Hain bir pusuyla öldürüldüğü gün ve sonrasında Adana'da yaşadığımız kargaşa ve kini sorumsuzların yaratmaya çalıştıkları olaylar dizisi içinde yaşadığım sıkıntıları, acıyı, öfkeyi yazmadan, Cevat Yurdakul'lu günlerin önemini ve anlamını yeterince anlatabilmek çok zor.

...

Başına geçtiği polis örgütünü her yanıyla tanısın diye kendisine yapacağım kutlama ziyaretini üç beş gün geciktirmiştim. Bir akşamüstü mesaiden sonra Emniyet Müdürlüğüne gittim. Yüzünden hiç eksik etmediği gülümsemesiyle bina girişinde karşılamıştı beni. Bilmem neden bu güleç yüzlü genç adama birden içim kaynamıştı.

Bölgede giderek tırmanan, devleti ve hükümeti zaaf içinde göstermeye yönelik anarşik olayların boyutlarını ve nedenlerini etraflıca görmüştük. Sorunun çözümünü salt polisiye önlemlere dayandırmanın bizi yanlışlara götüreceğini, Adana'nın karmaşık sosyoekonomik, siyasal yapısını kavraması gerektiğini söyleyerek kimi izlenimlerimi aktardım.

...

Adana ve çevresinin büyüme sorununun çözümüne ve kentleşmenin gerçek ölçekteki planlamasına yön verecek bir il yönetiminin oluşturulmasında çok geç kalınmıştı. Alev bacayı sarmıştı!

Bu açıdan bakınca, birer ay arayla alelacele Adana'da görevlendirilişimiz bir rastlantı ve sıradan bir olay değildi. Birinci olasılık; yüzeysel bir düşünce de olsa, CHP Adana senatör ve milletvekillerinin elini taşın altına sokacak bir vali ve emniyet müdürünün atanmasıyla iktidara karşı yoğunlaşan eleştiri-

[13] **Bir İhtilal Bir Darbe Arasında 20 Yıl, Bir Cumhuriyet Valisinin Anıları, Aydemir Ceylan, İleri Yayınları, İstanbul, 2006.**

lerin kesileceği varsayımıyla hükümeti etkilemiş olmalarıydı. "Adana'da iktidar olamadıkları" yani kadrolaşamadıkları varsayımı yakındıkları konuların başında geliyordu. İkincisi; hükümet, sıkıyönetimle ilişkilerinde haber kaynaklarını açık tutacak güvenilir kişileri görevlendirmek ve öylelikle sıkıyönetimin halkla ilişkilerini dengeleyecek bir yönetim yapısı oluşturmayı amaçlamış olabilirlerdi.

...

Görev yaptığı ilin asayiş ve güvenliğinden sorumlu olsa da her aydın gibi Cevat da sıkıyönetim koşullarında görev yapmaktan hoşnut değildi. Özellikle merkez komutanlığıyla emniyet arasındaki görüş farklılıkları ve polisin üvey evlat gibi değerlendirilmesinden yakınırdı.

...

Adana'da kanlı olaylar olurken, sıkıyönetimle Valilik arasında yaşanan iletişimsizlik, eşgüdüm ve dayanışma noksanlığının nedenleri sorulabilir. Kanımca, tüm devlet örgütünde olduğu gibi silahlı kuvvetler de özellikle örgütsel olay ve suçlara yabancı, deneyimsiz ve hazırlıksızdı. Onlar hazırlıksızdı da kamunun sivil kesimleri ve iktidardaki hükümet hazırlıklı mıydı? Hayır!

Sıkıyönetimle Valilik arasındaki ilişkilerde yetki ve sorumluluklarımızın nerede başlayıp bittiğini gösteren ayrıntılı yönergeler olmadığı gibi, suç örgütlerini ortaya çıkarıp terörü sona erdirmenin yol ve yöntemlerini içeren bir eylem planı da yoktu. Böyle bir planın alt yapısını oluşturacak bilgi, istihbarat ve teknolojik donanım da... Belki vardı da Adana Valisi olarak bana iletilmemişti! Sıkıyönetim karargahındaki toplantılarda bu konulara hemen hiç girilmezdi. O hafta meydana gelen olayların dökümünün verildiği, içinde bulunduğumuz kaosun özüne inmeden palyatif, günübirlik önlemlerin tartışıldığı toplantılardı bunlar.

...

Her şeye karşın Korgeneral İsmail Hakkı Akansel döneminde aramızdaki ilişkiler daha bir sıcak, yapıcı, karşılıklı güvene ve saygıya dayalıydı. Sıkıyönetimin geçici bir süreç olduğunu bilir, Valiliğin konumunu göz ardı edecek söylem ve davranışlardan sakınırdı.

31 Ağustos'ta Korgeneral Nevzat Bölügiray'ın kolordu komutanlığını devralmasıyla o güne değin komutanlıkta yetki ve sorumluluklarımızın sınırını aşmamaya özen göstererek sürdürmeye çalıştığımız ilişkilerin eskisi gibi olmayacağını anlamakta gecikmedim!

Akansel Paşa'dan farklı bir kişiliği vardı Bölügiray'ın. Kuşkusuz ülkesini ve halkını seven, görevine düşkün, mesleğinin gereklerini yerine getirmeye çalışan, ancak, az konuşan, sert mizaçlı, çabuk sinirlenen, çevresine karşı kuşkucu, biraz da alıngan bir komutandı.

...

1979 Eylül'ü Adana ve Türkiye için meşum (uğursuz, talihsiz), olaylar, sıkıntılar, acı ve gözyaşıyla dolu cehennem gibi bir aydı! Cevat da içinde. Birçok insanımızı yitirdiğimiz o 30 günü anımsamak bile istemiyorum! Tetiği çekenlere de, çektirenlere de lanet olsun.

Yeni göreve başlayan Sıkıyönetim Komutanı için de ne büyük şansızlıktı, ayağının tozuyla anarşi ve terörün girdabında buldu kendisini.

Geldiği ilk günlerde, Akansel Paşa döneminde olduğu gibi en üst düzeyde işbirliği ve eşgüdüme hazır olduğumu, elimdeki tüm olanakları sıkıyönetimin başarısı için seferber etmekten ve sorumlulukları paylaşmaktan kaçınmayacağımı söylemeye çalıştım. Adana ve içinde bulunduğumuz koşullar ve yapılması gerekenler hakkında kısaca bilgi verdim. Ancak nedendir bilinmez, Sayın Bölügiray uzattığımız sıcak eli sıkmakta pek istekli görünmüyordu.

Bir olasılık; Adana'da neyin olup bittiğini kendi bilgi ve deneyimleri doğrultusunda kavrayabilmek için araya zaman ve mesafe koymak istemiştir. İkincisi; Cevat için "aşırı solu koruyor" şeklinde yakışıksız ihbarları yapanların benim için de benzeri karalamaları yapmış olmaları... Paşa olasıdır ki devletin valisini de tıpkı Cevat gibi bir süre izlemeye almış da olabilirdi! Cevat'la bu iki olasılığı da aramızda epeyce tartıştık.

...

Sonraki günlerde Bölügiray Paşanın tüm dikkati polis örgütü üzerinde odaklanır. Zira selefi Akansel Paşa'dan ve kurmaylarından polis hakkında aldığı bilgiler yanında yurttaşlardan gelen yakınmalar iç açıcı değildir. Genelkurmaydan gelen istihbarata göre de Emniyet Müdürlüğündeki polislerden birkaçı aşırı sol ya da komünisttir. Paşa, Emniyet Müdüründen bunun doğru olup olmadığının araştırılmasını ister. Bir yüzbaşı ve bir asteğmenin anlatımlarına göreyse; polis olaylarda sürekli sağ görüşte olanların üzerine gitmekte ve onları hırpalamaktadır. Ayrıca Bölügiray elindeki istatistiklerden yola çıkarak bir gün Cevat'a şu soruyu yöneltir ve dikkatini çeker:

"Bu çizelgedeki bilgiler kuşkularımızı doğruluyor. Çünkü, sağ kesimden öldürülenler çok olduğuna göre, bunların sanıklarının sol kesimden olması gerekirken, hem öldürülenler hem de sanık diye yakalananlar sağ kesimden çok görünüyor, bu biraz garip değil mi?"

Emniyet Müdürümüz konuyu inceleyeceğini söyler.

...

Cevat da iki arada bir derede kalmıştı. Ayrıca polisin sürekli eleştirilmesinden, anarşi ve terörün önlenememesindeki başarısızlığın faturasının kendilerine çıkarılmasından rahatsızdı. Polis ve askerin birbirlerine hasım hale gelmesinden korkuyordu. İkimizin de hiç istemediği bir durum olurdu bu. İlk fırsatta konuyu İçişleri Bakanı ya da Başbakanla görüşmek, sıkıyönetim ko-

mutanlığıyla Valilik arasındaki ilişki, koordinasyon ve işbirliğini olması gereken düzeye getirmek gerekir diye düşünüyordum.

...

Cevat Yurdakul şehit edildiği meşum gün 28 Eylül ve sonrasında yaşananları, ayrıntı birkaç düzeltme ve eklemeyle o günlerin stresi ve duyguları içinde kaleme aldığım notlarımdan aktarmak uygun ve gerçekçi olur.

28. 9. 1979

O gün sekize doğru kalktım yataktan. Dünün yorgunluğu ve sürüp giden stresli günlerin ağırlığı vardı üzerimde.

Kahvaltıda gazetelere şöyle bir göz atıp, giyinmek üzere yukarı kata çıktım, o arada da el telsizimi açtım. 2 Numara, Emniyet Müdürümüzle bağlantı kurmaya çalışıyordu. Telsiz merkezimiz müdürün henüz evden ayrılmadığını biraz sonra çıkacağını anons etti. Cevat'ın başında bulunduğu dünkü operasyonu merak ediyordum. Bugün gidip bir çayını içeyim, bakalım neler olmuş dün, diye düşünerek alt kata iniyordum ki, canhıraş bir sesin "301 oto tarandı" şeklinde telsiz anonsuyla irkildim. 301 oto, Cevat'ın makam aracıydı!

"Yarabbim, yanlış mı duydum aracın numarasını" diye sordum kendime, ayaklarım titriyordu!

Birkaç dakika sonra "Emniyet Müdürümüz şehit oldu" anonsu yapıldı. Dünya başıma yıkıldı, merdivenin tırabzanına tutundum... Dış kapı hızlı, hızlı çalınıyordu, açtım... Şoförüm Ziya, koruma Polisim İsmet, suikastı araç telsizinden öğrenmişler, bana haber vermek için kapıya koşuşmuşlar! Yüzleri allak bullak, acı içindeydiler. Olayın Dörtyol ağzında olduğunu öğrendik, hayli yakındı bize. Cevat Iojmandan ayrıldıktan sonra fazla yol alamamıştı! Hızla o bölgeye hareket ettik.

Dörtyol ağzı ana baba günü gibiydi. heyecanla sağa sola koşuşturanlar, taranan araca yaklaşıp içine bakmaya çalışanlar dışında kalabalığın çoğunluğu suskun ve hareketsizdi. 301 oto yolun sağına doğru bir yerde kalakalmıştı. Kurşunların tuzla buz ettiği kırık cam parçaları her yere saçılmıştı. Kurşun delikleriyle dolu aracın yanına vardığımda o dayanılmaz görüntü ile karşılaştım.

Cevat, arka koltuğun sağında kana bulanmış açık lacivert, kısa kollu gömleğiyle oturur gibiydi, o hiç eksik etmediği gülümseme vardı sanki yüzünde. Başına gazete parçası koymuşlar, belli ki birkaç kör kurşun kafatasını bulmuştu. Koltuktaki kan ve cam parçacıkları arasında beyin parçacıkları da gözüme ilişince bayılacak gibi oldum, şoförüm ve koruma polisim koluma girdiler, araçtan uzaklaştırdılar.

Bir yurtseverin, halkı ve ülkesi için çırpınan bir emniyet müdürünün yaşamı böyle mi son bulmalıydı. kahrolsun tetiği çekenler de, çektirenler de...

Kendimi toparlayıp orada bulunan polislere ve amirlerine başsağlığı diledim, tarifsiz bir yeis ve şok içindeydiler. saldırı hakkında bilgi almaya çalıştım.

Saldırganlar 301 otoyu yakından çapraz ateşe taramışlar, gözle kaş arasında bir otoya binip kaçmışlar. Aracın makam şoförü ve Cevat'ın yanında oturan kayınpederi kurtulmuş! Kör kurşunlardan biri de yol kenarındaki yaşlı kişinin yaşamına son vermiş. Biraz ileride küfürler ederek saldırganlara lanet okuyan, gözyaşları içinde dövünen genç, yaşlı adamın oğluymuş.

* * *

Vilayete geldiğimde ilk işim İçişleri Bakanımızı aramak oldu. haber aldığını, karayoluyla Adana'ya doğru yola çıkmak üzere olduğunu söyledi.

Saldırganların terk ettiği aracın bulunduğu bilgisi geldi. uzun boylu, meşin ceketli, koşarak 301 otoya yaklaşıp ateş eden gencin eşkalinin belirlenmesine çalışılıyormuş!

Hiç umudum yok. O ilk şaşkınlık anında kaçanı yakalamak çok zor. Son derece planlı, olabilecek en ufak olumsuz ayrıntıyı hesap ederek suç işliyordu örgütler. Türkiye'de siyasi cinayet işleyenlerin anında yakalandığı tek bir örnek yok, hiçbir suçlu kaçarken rastlantı da olsa güvenlik güçlerinin eline düşmedi. Halk da hep görmezlikten geldi, polise yardımcı olmadı. Kendilerinin de savaşın içinde, cephede bulunduğunu hâlâ anlayamıyorlar! Yine de telsiz merkezimizi arayıp, İçişleri Bakanımızın beraberindeki araştırma ekibiyle Adana'ya gelmekte olduğunu, eldeki delillerin, şüpheli şahısların çok iyi korunmasını, olabildiğince görgü tanığının bulunmasında yarar olduğunu, provokasyonlara yeltenenlere izin vermeyip dikkatli olmalarını anons ettim.

* * *

Tim grup başkanı, Cevat Yurdakul'un şehit edilmesiyle ilgili olarak, MHP Adana İlçe Başkanı Adem Eroğlu'nu gözaltına alıp iki gündür sorguladıklarını, Eroğlu'nun çok önemli itiraflarda bulunduğunu söyledi. Eroğlu, sorgulamanın sonunda, "Ben artık bittim, idamlığım..." demiş. Tim başkanı elindeki paketi göstererek, "İtiraflarını banda aldık, sonuca ulaşmak üzereyiz. İçeriği hakkında sıkıyönetim komutanımıza da bugün bilgi verdik. Ancak burada rahat değiliz, sorgulamanın Ankara'da devamında yarar var, Adem Eroğlu'nu alıp götürmek istiyoruz. Sıkıyönetim Komutanı bu isteğimizi nasıl karşılar bilmediğimiz için size geldik" dedi.

Bölügiray'ı arayıp durumu anlattım. "Alsınlar nereye isterlerse götürsünler, mahzur (engel) yok, yarar var" dedi.

Paşa'nın "Olur'u soruşturmacı arkadaşları sevindirmişti. O zamanlar şimdiki gibi kayıt cihazları yoktu, tak bandı bir kopyasını al! Aceleleri vardı, sanırım o gece Ankara'ya dönmek istiyordular, izin istediler. Ayrılmadan önce aşağıdaki soruyu yönelttim kendilerine:

"Bu itirafları alırken Eroğlu'na eziyet, işkence yaptınız mı?"

"Kesinlikle hayır Vali Bey. Bu tip sorgulamalarda, kendi yöntemlerimiz, sorgulama tekniklerimiz var! Sorguladıklarımız açmaza düşer, itiraf durumunda kalır, Eroğlu'nda da böyle oldu" diye yanıtladılar.

O bant kime ulaştırıldı, bana verilen yukarıdaki kısa bilgi dışında içeriği neydi, delil olarak ne kadar işe yaradı ve bant şimdi nerede, kimde bilmiyorum.

...

Kişisel kanım; yalnız Cevat'a değil, o günlerde çok önemli kişi ve aydınlara karşı düzenlenen suikastlar; ulusumuzu kargaşaya sürükleyip, güçsüz bırakmaya, Türkiye'yi bölüp, parçalamaya yönelik uluslararası bir komplonun, oyunun parçasıydı bence. Kimileri, kimi odaklar bu oyunun piyonu oldular ne yazık ki!

Cevat Yurdakul'dan çocuklarına mektuplar...

1 Şubat 1969
Paris/Fransa

Pek Sevimli Kızım Ayçil ve Oğlum Acar:

Sizler dünyamıza geleli şu sıralarda 15 gün ben de Paris'e geleli 20 gün oluyor.

Üçümüz de bilmediğimiz muhite geldik; değişik hava şartları, değişik insanlar ve bambaşka konuşmalar. Benim gibi şimdilik sizlerde bulunduğunuz toplumun dilinden anlamıyorsunuz. Siz annenizin karnında onun konuşmalarını nasıl işitmişseniz ben de Anavatanımız Türkiye'de Fransızca'yı öyle öğrenmiştim...

İşte aynı yolun yolcusu olarak hepimizin de ilk işi dil öğrenmek. Sizler güzel Türkçe'mizi en iyi şekilde öğreneceksiniz. Bunun içinde zorluk çekmeden öğrenmek hepimiz için şarttır.

Ben, belli zamanlarda öğrenebildiğiniz kadar yazılar yazacam size. Tabii şimdilik Anneniz okuyacak ve dinleyeceksiniz. Sonra da siz bana yazdıracak ve yazacaksınız oldu mu?

Bak 20 gün içinde neler hissetmişim kısaca anlatayım:

Nüfusu 12 milyonu geçen Paris'in içine girdim. Sizin dünyamıza gelişiniz gibi zor oldu biraz ama alıştık ve alışıyoruz. Evlerini gördüm, yollarını gezdim, metrolarına bindim, mağazalarını seyrettim. Hepsinde ayrı ayrı güzellik ve şahanelik gördüm. İnsanlarını gördüm. Hal ve hareketlerini tetkik ettim. Hepsi asil, hepsi medeni ve bütün dünyaya örnek insanlar.

Sevimli çocuklarım; biz Türk milletinin birer ferdi olarak bu duruma üzüntü ile bakıyoruz. Ve bakmalıyız da. Çünkü, düne kadar herkese örnek medeniyete sahip Türk milleti bugün dünyada tanınmayacak hale gelmiştir.

Ben küçük yaşımdan beri okul sıralarında öğretmenlerimden, Türk milletinin Avrupalılardan medeni yönden 300 sene geride olduğunu öğrenmiştim. Tamamen yalan öğretmişler: Gerçek rakamlar, yıllar, seneler bunlar değildir. Şu gördüğüm Paris'e göre hakiki rakam 2000-50000-30000 olabilir. Bunlar mübalağa değil gerçek. Şimdilik dünyamıza gelirken seslenmek isterim. Allahımın da yardımı ile biz Anne ve Babanızın bütün sevgi, saygı ve çalışmaları ile; Deha olacaksınız, fikri adamı olacaksınız ve Türkiye'nin kaderine tesir edecek büyük idareci insanlar olacaksınız ve olmalısınız.

En büyük muvaffakiyet daima; her yerde, her zaman sizlerin olsun sevimli çocuklarım.

Allahaısmarladık.

12 Şubat 1969
Paris/Fransa

Canım Kızım Ayçil ve Oğlum Acar

Sevimli varlıklarımız olan siz kıymetli çocuklarımın tatlı yanaklarından ve gözlerinden öperek başlıyorum yazmaya!..

Nasılsınız çocuklarım? İyi misiniz? Tabiatı, insanları ve eşyaları görmeye başladınız mı?

Zannediyorum ki bu dünyayı yavaş yavaş tanıyorsunuzdur. Gülünecek taraflarına gülün! Ağlamayın sakın ha! Çünkü biz sizin yerinize çok ağladık bu dünya'da.

Kıymetli çocuklarım sizi çok özlüyorum. Annenizin mektubu birgün gecikse dahi sizler için kalbim, kafam ve tüm vücudum paramparça oluyor.

Eee... siz ne yapıyorsunuz bakalım? Annenizden aldığım havadise göre: kızımız gayet usluymuş, sessizmiş. Annesinin her dediğini yapıyormuş. Aferin kızım AYÇİL..

Ya!.. Oğlumuz!.. niçin öyle hırçınsın? Annen daha şimdiden şikayetçi. Bak oğlum daha şimdi küçüksün. Biraz büyü ondan sonra dediklerimi yapmakta hem birinci olacaksın hem de serbest olacaksın! Aynı zamanda ben evde yokken evin erkeği olacaksın! Şimdiden alabilirsin bu görevi... Her türlü görevlerin şuurlu olacaktır. Annen ve baban her yerde ilk düşündüğün insan olacak. Bilhassa annene yapacağın çok görev var.

Ona göre ağlamadan gülerek, oynayarak yata kalka şimdilik büyü... Her zaman olacağı gibi tekrar tekrar yanaklarından öperim oğlum.

Pek kıymetli çocuklarım size Fransa'yı anlatıyordum devam edelim mi? Peki!

Ben Türkiye'mizden polis teşkilatının bir ferdi olarak geldim Fransa'ya. İnanın bura eşit olarak mukayese edilecek hiçbir taraf yok, Bulunduğum teşkilatla – buranın teşkilatı arasında tarifi imkansız farklar var.

Fransızlar çalışıyorlar. Gece gündüz durmadan. Talim istirahatlerini de yapıyorlar. Boş durak şahıs göremiyorum. Ama Türkiye'de kahveler insan sürüleri ile dolu. Yollarına bakıyorum bildiğim yollardan farklı. Yapılarına bakıyorum. Göklere tırmanmış. Otellerine bakıyorum. Hepsi kendi yapıları. İnsanlarına bakıyorum. Temiz, asil ve efendi kişiler...

Bir de kendime bakıyorum! Biz millet olarak niçin böyle olamamışız? Olamıyoruz. düşüncesinin acı gerçeği altında düşündükçe düşünüyorum.

Sizler için; aynı yollardan geçerek daha yükseklere çıkmayı diliyorum.

İnşallah mutlu yarınlar sizin olacaktır.

Allahaısmarladık canım çocuklarım!..

*

12 Mart 1969
Paris

Canım Kızım Ayçil ve Oğlum Acar

İki aya yakın olan fakir hayatınızın en güzelini fotoğrafçıya poz vererek göndermişsiniz bana; çok çok teşekkürlerimle sizlere sıhhat ve afiyetlerimle uzun ömürler büyük asil duygular dilerim... Gözlerinizden ve yanaklarınızdan öperek merhaba derim.

Kıymetli anneniz nüfus cüzdanlarınızı almış. O cüzdanlarınızı vatanımıza ve milletimize sonrada bize layık kullanmaya Allahımız nasip etsin... O cüzdanlarınızın içinden mutluluğunuzun şahikalarına yükselin!

Canım çocuklarım. Şu anda ben de iyiyim. Hergün yatıp kalktığım odamda bulunuyorum. Bugün 11 Mart 1969 günlerden Salı... Fransa'da büyük bir grev var. Her yerde hayat durmuş. Herkes evinde... Sokaklarda çalışıp da hak isteyen, vergi adaleti isteyen işçi, memur vesaire insanların iniltileriyle yükselen sesler geliyor...

Seneler ve belki de asırlar boyu birçok milletleri sömüren ve onunla büyüyen bir milletin öksürdüğü bir gün bu!

Kıymetli çocuklarım, şu anda karşımda sizin en güzel resimleriniz var. Sizinle konuşuyorum tabii... İşte odamı görüyorsunuz! Büyükçe bir oda kapısından girince sol tarafta musluk ve tuvalet aynası, biraz ileride bir somya karyola, iki battaniye, iki pike, yatak çarşafları, onların yanında bir kalorifer kazanı, biraz daha ilerde iki gözlü gardırop ve onun yakınındaki çalışma masam.

Masam oldukça kıymetli, çünkü hep burada düşünüyor, karar alıyor, yazıyor ve çiziyorum. Tabii ki masamın üstünde her günümde siz varsınız. Yanınızda küçücük bir çalar saat onun yanında da küçücük bir radyom, kitaplarım, defterlerim, lügatlarım, çantam ve masamda Türkiye'min haritası, Ankara'mın, Ordu'mun çeşitli manzaraları işte böyle bir yerde yalnızım hem de sizin resminizle beraber. Ama içim yalnız değil.

Sevimli çocuklarım daima çalışıyorum. Bir şeyler öğrenmek için çalışıyorum.

Her sabah saat 06.00'da kalkıp aç-susuz karanlık yollardan geçerek, ağaçların ve bitkilerin arasından kuşların bahar cıvıltıları içerisinden koşarak ve uçarak okuluma gidiyorum. Oturduğum veya kaldığım yerle okul arası çok uzak. Tam 30 küsur kilometre. Trenle, metroyla ve yürüyerek her gün tam saat 08.00'de sınıfımdayım. Tabii sizin saatinize göre 09.00'da... Başlıyoruz çalışmaya, dinlemeye. Sonra 10.30'da 15 dakikalık istirahatimi yapıp tekrar giriyorum sınıfıma... Saat 13.00 oluyor. Çıkıyorum sınıfımdan. Şöyle hafif bir gezi. Aperatif cinsinden bir şeyler yiyerek... istikamet ikâmetgah diyorum... Geliyorum evime yine sizinle baş başayım.

Görüyorsunuz ya çocuklarım bu sahifelerde en kısa okul ve belki de en son olan okul hayatımın berrak özetini yazdım.

Artık en güzel okullar, en iyi imkânlar, en büyük muvaffakiyetler, en uzun ömürler, şen ve esenlikler içinde sizlerin olsun kıymetli çocuklarım. Gözlerinizden öperim. Sevgilerimle...

*

5 Mart 1969
Paris

...

Sevgili çocuklarım; iyi insan olmak, kendine, milletine ve tüm insanlığa en büyük kazançtır. Olmak için de çok çalışmak, öğrenmek, okumak, dürüst yetişmek şarttır...

Sizleri; yarınların örnek insanları görmek, insanlık yolunda en ulaşılmaz makamlar almak, bizim size en temennilerimizdir...

İstikbal her yönü ile sizin olacaktır aziz çocuklarım... Sevgilerimle.

*

28 Nisan 1969
Bordeaux

...Kıymetli çocuklarım: Her zaman sizi düşünüyor ve sizinle beraber yaşıyorum. Ama bununla beraber içimde bir millet mefhumu var. Bu millet hepimizin meydana getirdiği Türk milletidir. Milletimi düşünmek, milli düşüncelerimin en başıdır. Çünkü, ona yapılan iyilik herkese yapılmış demektir.

İşte, ben aziz milletime küçük de olsa, az da olsa hizmet yapmanın aşkı ve azmi ile çalışmalarıma devam ediyorum.

Türkiyemi ve milletimi hiçbir an unutamıyorum. Düşünüyorum:

Ve sonra; içime, kafama ve kalbime memleketimin tüm gerçeklerini koymağa çalışıyorum.

Hep doğruları söylemek, hakikatlere eğilmek istiyorum. Bu bir iki kişiyle olmaz tabi. Ama sizler küçük yaşlardan itibaren toplulukları peşinizde sağa-sola sel gibi akıtacaksınız. Bu işi, kafanızla, bilginizle ve iradenizle olacaktır. Ölsem de bunu sizlerden bekleyeceğim.

Acar'ım, Ayçil'im; içimde sizlerin özlemi olduğu gibi, sizler gibi yetişmesi muhakkak olan bir millet ve vatan özlemi de var. Bu özlem bir sıla hasreti değil. Türkiyemin her yerini ve milletimin her ferdini en az bir Fransız kadar görmektir. Yeniden Türkiye'yi kurulmuş görmektir.

Büyük, kahraman ve talihsiz milletimi düşünüyorum. Kulaklarımın yabancı sözler duyduğu, gözlerimin hep yabancı yüzler gördüğü şu kilometrelerce uzaktaki devlette, sizlerle, milletimle ve devletimle beraber yaşıyorum.

Bazen üniversiteli akıllı gençlerle beraber yürüyorum. Hürriyet Meydanı'ndan Taksim'e - Kızılay'dan Ulus'a doğru.. Onlara vurulan copların acısını bir polis olarak ben hissediyorum. Benim başıma vuruyorlar sanki. Saplanan kurşunlar benim kalbimde sanki...

Kıymetli çocuklarım unutmayın ki vatanımızda tehlikeli geçitler çoktur. Ama vatan ve millet aşığının ideali, iyiyi, güzeli ve doğruyu bulmaktır.

Yüzleri kara sakallı, başları takkeli, bereli, camileri dolduran, cihatlara çağrılan, kışkırtılan, kardeşlerine saldırmaları için organize edilen, aldatılan bir milletin topyekün halkına acıyorum ve sızlanıyorum.

Kafamdaki düşüncelerime göre sizi arzu ettiğim cemiyete kazandırabilsem ne kadar mutlu olacağız bilseniz. !

Şimdilik iyi sıhhatler, güzel gözlerinizden hasretle öperim.

Babanız

Uğur Mumcu

GÖREV ŞEHİDİ

Adana bir kurban daha verdi. Teröristler bu kez de üzerlerine cesaretle giden yurtsever bir güvenlik görevlisini, Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'u öldürdüler. Dün, daha önce ülkücü terörist Ferhat Tüysüz'ün ifadesinde öldürüleceğini söylediği Urfa'nın CHP'li Belediye Başkanı Feridun Yazar da teröristlerin saldırısına uğrayarak ağır yaralandı.

Teröristlerin 14 Ekim seçimlerine doğru kanlı olayları tırmandıracakları biliniyordu. Bu "tırmanma stratejisi" Adana Emniyet Müdürü'nün öldürülmesiyle ve Urfa Belediye Başkanı'nın vurulmasıyla yeni bir noktaya ulaşmış bulunuyor.

Sağcı teröristlerden kaynaklanan bu saldırıların, Adana ilimizde yoğunlaşmasının, elbette ki çok önemli bir nedeni bulunmaktadır. Kahramanmaraş soykırımı ile ilgili siyasal ve tarihsel önemdeki davanın Adana'da görülmekte bulunması, teröristlerin bütün vurucu güçleriyle bu ilimizde karargah kurmalarına yol açmıştır. Çünkü bu dava sonunda verilecek karar, Türkiye'deki terörizmin kaynakları ile terörizme bulaşan siyasal örgüt ve dernekleri bütün çıplaklığı ile gözler önüne serecektir.

Terör, çok planlı yürütülüyor. Adana'da Sıkıyönetimin gözleri önünde ilin Emniyet Müdürünün delik deşik edilerek öldürülmesi, devlet güçlerine karşı açıkça meydan okumak ve Kahramanmaraş davasını yürütenlere gözdağı vermek amacını güdüyor.

Teröristler neden özellikle bu kentimizde karargah kuruyorlar? Bunları koruyan ve kollayanlar kim? Adana Emniyet Müdürünün öldürülmesi, tam bu ilişkiler birer birer ortaya çıkarıldığı günlere rastlıyor.

Yasadışı "Türk İntikam Tugayı"nın önde gelen eylemcilerinden Cengiz Ayhan'ın, bu yörede bir başkomiser tarafından saklandığı anlaşılıyor; Tarsus Cumhuriyet Savcı Yardımcısı'nın silah altındaki bir er tarafından öldürüldüğü belirleniyor; buna benzer birçok ilişki teker teker ortaya çıkarılıyor. Ve tam bu günlerde Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul açılan ateş sonunda öldürülüyor. Düşündürücü değil mi?

Acaba bu konuda Milli İstihbarat Teşkilatı'nın elinde geniş bilgiler ve ayrıntılı raporlar var mıdır? Adana'da neler oldu, neler oluyor, neler olacak? MİT Müsteşarlığı bu konuda ciddi bir değerlendirme yapmış mıdır? Kahramanmaraş davasının bu ilimizde görülmesi nedeniyle bu yörede olağanüstü önlemler alınmış mıdır, alınmamış mıdır?

Hükümetin yapacağı ilk işlerden biri, MİT'in bütün yetkililerini çağırıp

Adana hakkında geniş bilgiler almaktır. Kahramanmaraş olayı patlak verdiğinde MİT Adana Bölge Başkanı kimdi? Bu Bölge Başkanı olay hakkında herhangi bir rapor verdi mi? Vermediyse bu görev savsaklanmasının nedeni neydi? Kahramanmaraş olayından hemen sonra odasında ölü bulunan MİT Adana Bölge Başkanının ölüm nedeni araştırılmış mıdır? Bu Bölge Başkanı'ndan önce görev yapan MİT görevlisi, neden, hangi gerekçeyle ve hangi olaydan sonra görevinden alınmıştı? Bütün bunların tek tek araştırılması, ve en küçük olasılığın üzerinde durulması gerekiyor.

Öyle anlaşılıyor ki, Türkiye'deki terör Adana'dan yönetiliyor, terörün vurucu gücü Adana'dadır. Adana'da terörün kaynaklarına inmek isteyen bir Emniyet Müdürü böylesine öldürülüyorsa, devlet Adana'da teröre boyun eğiyor demektir.

Aylardır, "Devlet nerede" diye soruyoruz. "Adana'dadır" diyecek devlet yetkilisini, Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un tabutu başında saygı duruşuna çağırınız!

(Cumhuriyet, 29 Eylül 1979)

SORUŞTURURKEN

Ankara Savcı Yardımcılarından Doğan Öz niçin öldürülmüştür?

Bu sorunun yanıtını, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nin kararında buluyoruz. Doğan Öz'ün öldürülme nedeni sürdürdüğü bir soruşturmadır. Bu soruşturma, Levent Özyörük adlı sol eğilimli bir öğrencinin öldürülmesi olayı ile ilgilidir.

Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un öldürülmesinden sonra kendi kendime sordum: "Acaba Cevat Yurdakul, öldürülmeden önce önemli bazı soruşturmalar üzerinde miydi?.." Hiç şüphesiz böyleydi. Adana Emniyet Müdürü, bölgesindeki terörün kaynaklarına inmek üzereydi; tam bu sırada öldürüldü. Öyleyse yapılacak ilk iş, Cevat Yurdakul'un elindeki bütün dosyaları tek tek incelemektir. Belki cinayetin ipuçları bu dosyalar içinde saklıdır. Kim bilir, belki böyledir.

Yurdakul'un ölümünden sonra Adana'da üzücü bir takım olaylar oldu. Önce elli iki polis açığa alındı. Bunu yirmi bir güvenlik görevlisinin gözaltına alınmaları izledi. Hiç şüphesiz, Cevat Yurdakul olayını hazırlayanlar, böyle bir kargaşanın da doğumunu planlıyorlardı. Böyle bir planları varsa, başarılı da oldular.

Bu gibi olaylarda çok serinkanlı olmak gerekiyor. Cevat Yurdakul olayı basit bir cinayet değildir. Teröristler, bir sıkıyönetim bölgesinde devlete meydan okumuşlardır. Bir Cevat Yurdakul bir daha geri gelmez. Bu olayı planlayanlar, hazırlayanlar, bunların arkasındaki beyinler, örgütler ortaya

çıkarılırsa ancak o zaman bozulan "kamu düzeni" bir ölçüde kurulmuş, "devlet otoritesi" yeniden sağlanmış olur.

Bu olayın ortaya çıkarılması için, hiç şüphemiz yok ki Sıkıyönetim Komutanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı ve Adana Emniyet Müdürlüğü tam bir eşgüdüm içinde çalışmaktadır. Bunun tersini düşünmek, devletin ciddiyetine inananlar için umut kırıcı olur. Umarız durum böyle değildir.

"Durum böyle değildir" derken bir konunun altını kalın çizgiyle çizmek istiyoruz. Acaba gözaltına alınan bu güvenlik görevlileri arasında önemli soruşturmaları sürdüren polisler de var mıdır? Varsa Sıkıyönetim ile Adana Emniyeti arasında gerekli ortak çalışma ve eşgüdüm nasıl sağlanacaktır? Bu koşullarda, gerek Sıkıyönetim, gerekse Adana Emniyeti'nde görevli polislerin olanca soğukkanlılık, karşılıklı hoşgörü ve saygı içinde olaya çözüm bulmaları gerekir. Önemli olan Adana'da estirilen terör rüzgârının, Sıkıyönetim, MİT Bölge Başkanlığı ve Adana Emniyet Müdürlüğü'nün ortak çabalarıyla önlenmesidir. Bu aşamada bundan daha güncel ve önemli bir konu yoktur.

Türkiye'de yaşanan olaylar, çoğumuzun diline yerleştiği gibi, "karşıt görüşlülerin çatışması", ya da "sağ-sol kavgası" değildir. İçinde yaşadığımız terörü bu gibi yüzeysel gözlemlerle tanımlamanın olanağı yoktur. Bütün bunlar, ülkemize iki yılda en az iki milyar Türk liralık silah sokan uğursuz örgütlerin hünerleridir.

Adana Emniyet Müdürü, son günlerde hangi olayların peşindeydi? En son hangi soruşturma dosyalarına el atmıştı? Kimlerin sorgusunu yapmıştı? Hangi ilişkiler üzerine suç kanıtları toplamaya başlamıştı? Bunların araştırılması gerekiyor.

Cevat Yurdakul olayı açıklığa kavuşturulmadan, Adana'da "devlet otoritesi" sağlanmış sayılmaz. Cevat Yurdakul olayını ortaya çıkarmak, devletin namus borçlarından biridir. Bu borcun er ya da geç yerine getirileceğinden hiç kuşkumuz yoktur.

(Cumhuriyet, 8 Ekim 1979)

BİR DOSYA

Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul öldürülmeden önce hangi dosyalar üzerindeydi?

Bize ulaşan haberlere göre Cevat Yurdakul, son günlerde Osman Dişcen adındaki bir yedek teğmen ile ilgili soruşturmaya ağırlık vermişti. Neydi bu soruşturma?.

Bu soruşturma, görev yaptığı Diyarbakır'daki birliğinden izinli olarak ayrılıp Adana'ya gelen ve burada 45'lik kolt marka bir tabanca ile yakalanan

Piyade Asteğmen Osman Dişcen'in Adana yöresindeki ilişkilerini kapsamaktaydı.

Üzerinde 45'lik kolt marka tabanca ile yakalanan Piyade Asteğmeni Osman Dişcen, bu tabancayı Silahlı Kuvvetlerde görevli bir yüzbaşıdan emanet olarak aldığını ileri sürmüştür. Yapılan balistik inceleme tabancanın, Asteğmenin üzerinde yakalanmasından bir süre önce ateşlendiğini ortaya koymuştu.

Hangi olayda kullanılmıştı bu silah?

Piyade Asteğmeni Osman Dişcen'in, Cevat Yurdakul'un öldürmesinden sonra gözaltına alınan MHP Adana Merkez İlçe Başkanı Avukat Adem Eroğlu ile de yakın ilişkisi olduğu ileri sürülmektedir.

Üzerinde 45'lik kolt tabanca ile yakalanan Piyade Asteğmeni Osman Dişcen, yakalandığı yere en yakın polis karakolunda sorgusu yapıldıktan sonra, Sıkıyönetim Komutanlığına teslim edildi. Yine bize ulaşan haberlere göre Asteğmen Osman Dişcen Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından salıverildi.

Şimdi kamuoyu önünde soruyorum: Böyle bir olay olmuş mudur? Olmuşsa, bu kovuşturma ne aşamadadır? Bu Asteğmen Osman Dişcen kimdir? Kimlerle ilgisi vardır? Üzerinde yakalanan 45'lik kolt tabancanın sahibi kimdir? Ve bu tabanca hangi olayda kullanılmıştır?

Böyle bir olay olmamışsa, yoksa; yapılacak açıklamayı bu köşeye koyar, okurlarımdan özür dilerim. Varsa, bu soruları sormaya devam ederim. Şimdi Sayın Genelkurmay Başkanı'na, Adana Sıkıyönetim Komutanı'na, İçişleri Bakanı'na ısrarla soruyorum:

- Nedir bu olay?

Bu köşede okurlarımı bıktırırcasına bir konu üzerinde durdum. 1970 yılında Dr. Necdet Güçlü, o zamanki Ülkü Ocakları Genel Başkanı İbrahim Doğan ve sonradan MHP Gençlik Kolları Genel Başkanlığına getirilen Ali Güngör tarafından tabancayla vurularak öldürüldü. Yapılan yargılamalar sonunda, cinayette kullanılan bu silahların Silahlı Kuvvetlerde görevli, o günkü rütbeleriyle Teğmen Fehmi Altınbilek ve Mustafa İlerisoy'un üzerlerine kayıtlı olduğu anlaşıldı. Bu iki Teğmen bellerine kanlı cinayet silahlarını takarak, yüzbaşılığa kadar yükseldiler. Bugün Ordu'da görev yapıyorlar.

Bu gibi ilişkiler ortaya çıkarılmadan terörün kaynağına inmenin olanağı yoktur.

1978 yılı ocak ayının 25. günü Ankara Devlet Mimarlık ve Mühendislik Okulu öğrencileri üzerine bir bomba atıldı. Yapılan araştırma bu bombanın Silahlı Kuvvetlerde kullanılan Amerikan yapısı "Füze M2 hat bi-İ131 2-53" bombası olduğunu kanıtladı. Ankara Cumhuriyet Savcılığında 978/3925 sayı ile kayıtlı bu dosya şimdi nerededir? Ne olmuştur bu soruşturma?

Bunlar çok şüpheli ipuçlarıdır. Bu ipuçlarının ülke çapındaki olaylardaki benzer kanıtlarla birleştirilmesi çok ilginç ilişkileri ortaya koyacaktır.

Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un ölümünden bir süre önce, üzerinde bir yüzbaşının 45'lik kolt tabancası ile yakalanıp Sıkıyönetim tarafından serbest bırakılan Asteğmen Osman Dişcen ile ilgili soruşturmanın ne aşamada olduğunu ve soruşturmanın kimler tarafından yürütüldüğünü soruyorum.

Adana'nın yolları taştan değil artık, kandan, kandan!.. Ve bu kan denizinde ipuçları arıyoruz...

(Cumhuriyet, 11 Ekim 1979)

CAVİT ORHAN TÜTENGİL

Cavit Orhan Tütengil

1921- 7 Aralık 1979

Cavit Orhan Tütengil, 1921 yılında İçel'in Tarsus ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu Tarsus'ta okudu, parasız yatılı sınavını kazandığı İstanbul Haydarpaşa Lisesi'nden 1940 yılında mezun oldu. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra Mülkiye Mektebi ve Yüksek Öğretmen Okulu'nu kazandı. Ancak Siyasal Bilgiler ona çekici gelmeyecek ve dönemin yeğlenen mesleği olan öğretmenliği seçecekti.

1944 yılında Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitiren Tütengil, ilk görevine Antalya Lisesi'nde başladı. Aynı yıl Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Bir yıl sonra askerliğini yapmak üzere Erzincan'a gitti, askerlik dönüşünde ise Köy Enstitüsünde öğretmenlik yapmaya devam etti. 1944-1953 yılları arasında Antalya ve Diyarbakır Liselerinde felsefe, Kepirtepe ve Aksu Köy Enstitülerinde de meslek dersi öğretmenliği yaptı. Görgü, bilgi arttırmak üzere yurt dışında staj olanağı sağlayan yasadan yararlanmak isteyen Tütengil'in isteği 1950- 51 yılı için kabul edildi ve Tütengil, Fransa'ya gitti. Tütengil, doktora tezi olan "Montesquieu'nun Siyasi ve İktisadi Fikirleri" adlı kitabına Paris'te başladı. Bu çalışmasıyla 1956 yılında doktor olan Tütengil, 1957 yılında aynı çalışmasıyla Türk Dil Kurumu'nun bilim ödülünü kazandı.

1952 yılında Fransa'dan dönen Tütengil, Aksu Köy Enstitüsü'ndeki görevine geri döndü. Aynı yıl, birlikte görev yaptığı Şurüye Urubay ile evlendi. 1953 yılında İktisat Fakültesi'nde sosyoloji asistanı olarak görev aldı. Sosyoloji Kürsüsü'ndeki asistanlığı sırasında İktisat Fakültesi'ni de bitirdi. 1960 yılında "İçtimai ve İktisadi Bakımdan Türkiye'nin Karayolları" adlı çalışmasıyla doçent oldu.

1962-63 öğretim yılında İngiltere'de British Museum'da çalışmalar yaptı,

Ü.S.S. HAZIRLIK KURSLARI
BİEM DERSANESİ

Cumhuriyet

56. Yıl; Sayı: 19384 — Kurucusu: YUNUS NADİ — 500 Kuruş 8 Aralık 1979 Cumartesi

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK
yıldız dersanesi

Örgütlü terör, demokrasiye meydan okuyor

KATİLLER "TAM PROFESYONEL BİR YÖNTEMLE" SABAH EVİNDEN ÇIKIP DURAĞA GİDEN BİLİM ADAMINI "ÇAPRAZ ATEŞE" TUTTULAR

PROF. CAVİT ORHAN TÜTENGİL HEM BİLİM ADAMI HEM DE YAZAR OLARAK SAYGIN DEMOKRAT ÇİZGİSİNİ KORUMUŞTU

"Tütengil'in öldürülmesi ulusun geleceğine yönelik bir saldırıdır"

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK — Tütengil'i de Yitirdik

PROF. TÜTENGİL DE VURULDU

Personel yemek yerken bankaya giren 4 soyguncu 3 milyon alıp kaçtı

■ Cinayeti işleyenler olay yerinde "Anti Terör Birliği" imzalı bildiri bıraktılar

■ Polis Doğanay'ı öldüren kişilerin de cinayeti aynı biçimde işlediğini saptadı

Iranda Azeriler Humeyni'ye başkaldırdı

■ TEBRİZ, ŞERİATMEDARİ YANLILARININ ELİNE GEÇERKEN, AMERİKALI REHİNELERİN YARGILANMA TARİHİNİN 48 SAAT İÇİNDE AÇIKLANACAĞI BİLDİRİLDİ.

GÖZLEM — UĞUR MUMCU

TÜTENGİL

DEMİREL: "IZDIRAP VE ELEMLE İFADE EDEYİM Kİ KAN DÖKÜLÜYOR"

Necdet Uğur: "Milli Eğitimdeki atamalar tehlikeli sonuçlar doğurabilir"

Haberi 7. sayfada

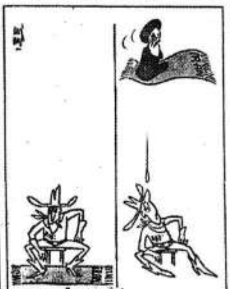

Binbir Gece Masalları

CUMHURİYET GAZETESİ İLE TGS ARASINDA TOPLU SÖZLEŞME İMZALANDI

ECEVİT: HÜKÜMET SAĞDAN GELEN ŞİDDETİ DE KINAMADIKÇA OLAYLARIN TIRMANIŞI ÖNLENEMEZ

Türk-İş Demirel'e 10 maddelik bir istekler listesi sundu

Haberi 7. sayfada

İngiliz yaşamını tanıma olanağı buldu. 1970 yılında ise profesör oldu. Rıza Nur'un el yazmaları kitapları ile Ziya Gökalp'in Londra'da yayınlanan ilk yazısını bularak kamuoyuna tanıttı. 1942 yılında arkadaşları ile birlikte İstanbul'da "Değirmen", 1953 yılında da Diyarbakır'da "Çizgi" adlı fikir sanat dergilerini çıkardı.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji Enstitüsü Başkanı olan Profesör Cavit Orhan Tütengil, 7 Aralık 1979 sabahı saat 07.45'te, üniversiteye gitmek için otobüs durağında beklerken uğradığı silahlı saldırıda öldürüldü. Tütengil, Levent Sülün Sokak'taki İETT durağında, 4 ayrı tabancadan çıkan kurşunlarla kanlar içinde, yere yüzüstü düştü. Katiller, "Ne Amerika, ne Rusya, Bağımsız Türkiye- Anti Terör Birliği" yazılı notu cesedin üzerine bırakarak, büyük bir soğukkanlılıkla yanlarına gelen 34 VY 681 plakalı araca binerek uzaklaştılar

Polis, olay yerinde 9 mm çapında 12 adet boş kovan buldu. Boş kovanlar ve Tütengil'in cesedinden çıkarılan kurşunların balistik raporlarının 15 gün önce vurularak öldürülen Profesör Ümit Doğanay'ın vücudundan çıkan kurşunların balistik raporuyla karşılaştırılacağı açıklandı. Ancak, balistik muayene sonucunun ne çıktığı açıklanmayacak; Şükriye Tütengil yıllar sonra, Ankara'da bir askeri savcının, "Eşinizin ülkücülerin silahlarından çıkan kurşun-

larla öldürüldüğü balistik muayenede anlaşılmıştı" dediğini söyleyecekti.

Az sayıdaki görgü tanığının birleştiği tek nokta saldırganların 4 kişi olduğu ve kaçtıkları arabanın mavi bir Murat olduğuydu.

Başbakan Demirel, olaydan sonra gazetecilere yaptığı açıklamada, "Anarşinin devletten, belediyelerden ve çeşitli kuruluşlardan himaye gördüğü gerçektir. Anarşi içinde bulunan pek çok kişinin devletten maaş aldığı da bir gerçektir." diyordu.

Katillerin, Tütengil'i öldürdükten sonra kaçtıkları çalıntı mavi Murat marka otomobil ertesi gün bulundu. Emniyet Müdürlüğü yetkilileri, araçta, bir takım ipuçları ve çok sayıda parmak izi bulduklarını açıkladılar. Elde ipuçları vardı ve Tütengil cinayetiyle Doğanay cinayeti aynı kaynaklıydı.

O sıralarda Emniyet Müdürlüğü, çok sayıda ihbar mektubu ve telefonu aldıklarını, pek çok kişinin de göz altına alındığını da açıklıyordu. Ne var ki, ne bu gözaltına almalardan, ne de ihbarlardan hiçbir sonuç çıkmadı.

Cenaze töreninin İstanbul Şişli Cami'inde yapılacağı bir gün önceden duyuruldu. Ancak İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, cenaze törenine yalnız Tütengil'in ailesinin ve protokol üyelerinin alınacağı, törene başka kimsenin katılmayacağı kararı almasına karşın, bu kararı duyurmadı.

9 Aralık günü Şişli Cami'ine giden bütün yollar asker ve polis tarafından kesildi. Cenaze törenine katılmak isteyen binlerce insan vardı.

Kentin her yanından gelen çeşitli kuruluşların ve üniversitelerin üyeleri, öğrenciler ve halk Teşvikiye'de durmak zorunda kaldılar. Kalabalık uzun süre bekledikten sonra, askerlerin dağılmalarına yönelik uyarılarına karşı, Dolmabahçe'ye doğru yürümeye başladı. Yürüyüş sırasında askerlerin ansızın havaya ateş etmeleri, ortalığı birden karıştırdı. Herkes bir tarafa kaçmaya çalışırken, topluluğun içinden askerlerin üzerine atılan ve patlamayan bir molotof kokteyl, asker ve polisle halk arasında çatışmaya neden oldu.

Bu olay sırasında 1 kişi öldü, 8'i ağır olmak üzere pek çok kişi yaralandı; 62 kişi gözaltına alındı. TRT programcısı ve yazar Ümit Kaftancıoğlu da aldığı dipçik darbeleriyle hastaneye kaldırılanlar arasındaydı.

Soruşturmada hiçbir ilerleme kaydedilemiyordu. Soruşturma, daha sonra derin bir sessizliğe gömüldü. Bu sessizlik 12 Eylül sonrasına, "Doğunun Başbuğu" olarak bilinen Yılma Durak'ın yakalanmasına kadar sürdü. DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in öldürülmesine de karışmaktan yargılanan Yılma Durak, Tütengil'in öldürülüşünü 30 Ekim 1980 tarihli ifadesinde şöyle anlattı: "Olaydan bir gün önce ÜGD İl Başkanı Recep Öztürk yanıma geldi. İstanbul Üniversitesi'nden bir hocanın öldürülmesini planladıklarını söyledi. Benden muvafakat istedi. Ben de muvafakat verdim. Ertesi gün Cavit Orhan Tütengil'in öldürüldüğünü duydum. Recep Öztürk'le konuştum, onlar öldürmüştü."

Pek çok cinayetin planlayıcı olarak aranan Recep Öztürk, kısa sürede

Tütengil, 7 Aralık 1979 sabahı üniversiteye gitmek için otobüs durağında beklerken uğradığı silahlı saldırıda öldürüldü.

yakalandı. Ancak ne ifadesi alındı, ne de yargılandı. Recep Öztürk önce tahliye edilecek, daha sonra yurtdışına kaçacaktı.

1981 yılında, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı ve Askeri Savcılığı, olayın MHP davası ile ilgili görüldüğü ve bu nedenle dosyanın Ankara'ya gönderildiğini söyledi. Ankara Askeri Savcılığı ise, "Dosya bize gelmedi" diyordu.

1982 yılına kadar dosyanın nerde olduğu öğrenilemedi. 1982 yılında, dosyanın Ankara'ya gönderildiği anlaşıldı.

Doğanay'ın öldürülmesinin de planlayıcısı olan Recep Öztürk yakalanamadığı için MHP ve Ülkücü Kuruluşlarla ilgili davalarda, Tütengil'in öldürülmesi olayı yer almadı. O sıralarda dosya yeniden kayboldu.

Profesör Cavit Orhan Tütengil'in öldürülmesiyle ilgili olarak dava açılamadığı gibi; soruşturma dosyasında bulunan tek isim Recep Öztürk'ün neden tahliye edildiği; görgü tanıklarına göre 4 kişi oldukları saptanan katillerin kim oldukları da açığa çıkmadı.

Tütengil, bir bilim adamı, bir toplumbilimci ve bir yazardı. Ülkemizin yaşadığı toplumsal değişimi anlamak, sorunlara çözüm önermek onun en önemli özelliklerinden biriydi. Tütengil 58 yaşında öldürüldüğünde çok sayıda araştırma ve yapıtı geride bıraktı.

Cavit Orhan Tütengil

Atatürk'ün Çilesi[14]

Atatürk Cumhuriyet Türkiye'sinin bir simgesi olmuştur. Bunun içindir ki Atatürk'e yöneltilen saldırılar dolaylı olarak Cumhuriyet Türkiye'sine, onun temel ilkelerine karşıdır. Yeni Türk Devleti'nin kurucusunu yakışıksız kötülemelere karşı korumak amacını güden "Atatürk Kanunu" da esasında bir kişiyi değil Cumhuriyet Türkiye'sini esirgemek istemektedir. Atatürk ile Cumhuriyet Türkiye'si arasındaki özdeşlik devam ettiği sürece bu yalnız olağan değil zorunludur da. Çünkü bir yandan Cumhuriyet kök salıp bilinçlere yerleşirken bir yandan da eski dönemin özlemcileri bir karşıdevrim çizgisi üzerinde buluşmaktadırlar.

Söz konusu ettiğimiz özdeşlik bazı sakıncaları da birlikte getirmektedir. Haklı olarak yakındığımız, bir aşırı uçtan ötekine herkesin "Atatürkçü" geçinmesi bu yüzdendir. Böylece, bir amaca ulaşmak için araç olarak kullanılan "Biçimsel Atatürkçülük" ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, Atatürk'ün kişiliğine ve görüşlerine bir dokunulmazlık, bir "tabu" havası getirmeye çalışanlar Kemalizmi dar kalıplara hapsedip Atatürk'ü de bir "evliya" haline sokmaktadırlar. Öze inmeyen tek bir davranış ya da tümceden yola çıkan yorumlar o kadar değişik ve karşıt Atatürk'lere varmıştır ki "Gerçek Atatürk"ü bulmak bir hayli güçleşmiştir. Atatürk'ün yaşamı ve Türk Devrim Tarihi'nin taktik gereği izlediği doğrultular, onayalım ki, temele inmeyip yüzeyde dolaşanlara bazı ipuçları vermektedir.

Atatürk, kişiliği ve devrimleri ile bir bütündür. Doğrusunu söylemek gerekirse ayrı ayrı devrimler değil, birbirini tamamlayan tek bir "devrim" vardır. Koşulların, belli bir amaca ulaşmanın zorunlu kıldığı eylem ve düşünce ayarlamalarının dışında izlenen tek bir yön olmuştur. Atatürk bunu şu kelimelerle dile getirir: "Türklerin asırlardan beri takip ettiği hareket devamlı bir istikamet muhafaza etti. Biz daima Şark'tan Garb'e yürüdük." Bu sözlerin de açıklıkla ortaya koyduğu gibi Atatürk Devrimi yüzyıllardır süre gelen bir oluşun, tarihle hesaplaşmanın kazandığı biçimdir, kesin bir "durum alış"tır.

Uzak geçmişi bir yana bırakıp yaşadığımız günlere bakacak olursak Atatürk Devrimi konusunda ikili bir uyanışın belirginlik kazandığını görürüz. Bu ikili uyanış, olumsuz ve olumlu iki yüzü ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Her ikisinin ortaklaşa yanı, zaman içindeki bir birikimin eylem alanına çıkacak

[14] Atatürk'ü Anlamak ve Tamamlamak, Cumhuriyet Kitapları, Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayımcılık A.Ş. İstanbul, Kasım 1998.

kadar bilinçlenmiş ve güçlenmiş olmasıdır. Uyanışlardan ilki, Cumhuriyet ile başlayan "tortu"ların çok partili hayatta biçim ve güç kazanarak ulaştığı Nurculuk aşamasıdır. Gerçek Müslümanlığa dönüş parolası arkasında Şeriata dayanan devleti, bağnazlığı ve Atatürk düşmanlığını savunan Nurculuk, iç ve dış desteklerle yığınlara kök salan bir akım olmuştur. Saldırılarının baş hedefini "deccal" diye nitelendirdiği Atatürk ve Türk Devrimi teşkil etmektedir. Bu akımın yanı sıra "yarı aydın"ların ve "kötü politikacı"ların Atatürk'ün ve devrimin bütünlüğüne uzanan bölücü yorumlarını görmekteyiz. Bunlara göre "Mustafa Kemal" ve "Atatürk" birbirine karşıttırlar. Mustafa Kemal'e sığınarak Atatürk'ün kuyusunu kazmaktadırlar. Devrim konusunda ise parçalayıcı bir tutumla tasniflere girişmekte, "tutmuş", "tutmamış" gibi ayırımlar yapmaktadırlar.

İkinci uyanış, Atatürk'ü eserleri ve fikirleri ile tanıyan gençlikten gelmektedir. Geniş bir açıdan bugünden düne doğru Atatürk'e baktıkları zaman ülkücü gözlerinde Atatürk daha da yücelmekte, benzer koşullar içinde kesin davranışı ve büyük devlet adamı nitelikleri gençleri adeta büyülemektedir. Atatürk'ü yakından tanımak mutluluğuna erenler çoklukla jestlerinin ve fizik görünüşünün etkilerini kendi yaşantılarına katarak Atatürk'ü sevmenin kolay yolunu bulmuşlardı. Genç kuşaklar için Atatürk kaş, saç ve göz öğelerine değil, eylem ve düşünce özelliklerine bağlı bir özenme konusudur. Onun önderliğinde nereden nereye geldiğimizi, kendilerine beslediği güvene yaraşır bir sorumluluk anlayışıyla bilmektedirler. Eserinin bilinçli bekçiliğini yapmaktadırlar.

1966 Türkiye'si Atatürk'ün çilesine yeni bir çizgi getirmiştir. Adalet yılını açış konuşmasını Nurculuğun tehlikelerine dikkati çektikten sonra Atatürk'ün "Bursa Nutku" ile bitirmesi Yargıtay Başkanı İmran Öktem'in üzerine yıldırımlar çekmiştir. Bazı gençlik kuruluşlarının "Bursa Nutku"nu yayması ise bir kovuşturmanın konusu olmuştur. Bu vesile ile yargılanan gençler değil Atatürk'ün kendisi olmaktadır. "Bornova Savcısı"na göre "Bursa Nutku'nun el yazısı ile yazılmış müsveddeleri veya fotokopisi bulunmadıkça" Atatürk'e ait olduğunu kabul etmek mümkün değildir.

Bize kalırsa, bu konuda üzerinde durulması gereken Atatürk'ün yargılanması değil, bu yargılanmanın niçin 1966 yılına rastladığıdır. Bilindiği gibi "Bursa Nutku" yeni bir konu olmayıp 1949 yılından bu yana siyasa çatışmaları içinde zaman zaman ortaya çıkmıştır. Atatürk'ün Bursa konuşmasının ana teması ise Cumhuriyet'e kasteden davranışlar karşısında gençliğin, ilgililerin işe el atmasını beklemeden olaya karışması, güç kullanarak Cumhuriyet'i savunmasıdır.

"Bursa Nutku"nu sorguya çeken "savcı"nın 1966 yılını seçmiş olması sebepsiz olmasa gerektir. Gelecek yılların doruğundan geriye bakarak 1966 üzerinde durunca bu seçimin bir rastlantı ötesinde bağlandığı nedenleri açık

ve seçik olarak görebileceğiz. Şimdiden insanın zihninde böylesine bir soru canlanmaktadır: Bin dokuz yüzlerin bilmem hangi yılında ülkemizin koşulları Atatürk'ün aşağıdaki sözlerini "savcı"lardan biri için soruşturma konusu yaparsa durum ne olacaktır? "El yazısı" ya da "fotokopi" istenmesi halinde Türk Tarih Kurumu ya da Türk Devrim Tarihi Enstitüsü yetkilileri Atatürk'ü savunmaya hazır mıdırlar? Ellerindeki belgeleri titizlikle korumaları için "Bursa Nutku" ile eşanlamlı olan tümcelere ilgilerini çekmekle yetinelim. Atatürk diyor ki: "Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhidedebilirler. Millet fakrü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte; bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır!"

Çeşitli bakımlardan Atatürk'ü kemirenlerin yanında bir gerçek, bütün görkemiyle karşımıza çıkıyor. Geçen zaman Atatürk'ü eskiteceğine gözlerimizde daha da büyütmektedir. Buna bakarak, gelecek kuşakların onu daha iyi değerlendireceklerine ve anlayacaklarına inanıyorum. Atatürk'ün çilesi dediğimiz şeyler bizim çilemizdir. O, görevini yapmış insanların iç huzuru ile bizi gözetliyor. Sorumluluğunu duyan ve bilen evlatlarının Türkiye'nin devrim bayrağını, canları pahasına da olsa elden bırakmayacaklarına inanıyor. Atatürk Türkiye'sinin yörüngesini değiştirmeyi tasarlayanlar ateşle oynadıklarını bilmelidirler.

Eşim Tütengil

Şuriye Tütengil

8 Ocak 1952 günü sosyoloji ve meslek dersleri öğretmeni olarak Antalya Aksu Köy Enstitüsü'ne gittiğimde Cavit Orhan Bey'le karşılaştım. Kendisini daha önceden, Yücel Dergisi'ndeki yazılarından gıyaben tanırdım. 1950 yılında da, komşu okullar olan Aksu ve Gönen Köy Enstitüleri'nin geleneksel ziyaretlerinde bir grup öğretmen arkadaşla gelmişlerdi. Yazılarından çok beğenip takdir ettiğim bu meslek arkadaşımla yüz yüze tanışmak ilk anda bende bir çeşit düş kırıklığı yarattı. Yazılarında çok tutarlı ve alçakgönüllü görünen Tütengil'in biraz katı ve fazla didaktik olduğu izlenimine kapıldım. Hatta öğretmen olarak Aksu'ya atandığımda Cavit Bey ile aynı okulda aynı dersleri paylaşarak okutmanın bana güç geleceğini sandım. Konuları benden çok daha iyi bildiği için beni ezeceği korkusuna kapıldım. Derken, yerleşmek için annemle birlikte Aksu'ya gittiğimizde bizi Cavit Bey karşıladı. Kalmam için ayrılan bir odalı barakayı temizletmiş, okulun verdiği eşyaları yerleştirmiş, tam bir meslek arkadaşlığı örneğini vermişti. İlk izlenimlerimle edindiğim düşüncelerden bir anda sıyrılarak kendimi ayıpladım.

Aksu'ya geldiğim andan itibaren onun yakın ilgi ve desteğinden güç aldım. Arkadaşlarına çevreyi tanıtmak için hafta sonlarında geziler düzenler, bu gezilerde Socrates usulüyle tartışmalar açarak gerçek bir diyalog ortamı yaratırdı. Bizlerden daha iyi bildiği konuları bizlerin de öğrenmesi, bilmesi için uğraşırdı. Daha sonra, onun, gündemi önceden saptanmış havuzbaşı sohbetlerini Yüksek Öğretmen Okulu'nun birinci sınıfından itibaren nasıl düzenlediğini ve her saniyenin değerlendirilmesi için ne denli çaba harcadığını, bazen şaka, bazen ciddi olarak arkadaşlarından duydum. Ben, kendisinin beni ezeceğini düşünürken, tersine o bana yeni bir öğretmen oldu. Zamanı her durumda iyi değerlendirmeyi, gezi ve eğlencede bir şeyler öğrenmeyi, disiplinli yaşamayı ve en büyük yol gösterinin akıl olduğunu kabul ettirdi. O denli ahenkli bir beraberliğimiz oldu ki, çevremizin de teşvikiyle aynı yıl evlendik. 28 yıllık beraberliğimizde birbirimizi saydık, sevdik ve tamamlamaya çalıştık.

Tütengil Türk toplumu için yadırganacak bir tipti. Çoğulcu demokratik düzene geçen toplumumuzda eski değer yargıları silinerek, kapkaççı, gününü gün eden kişiler giderek muteber sayılır bir hale geldi. Çalışkan, ilkelerine sadık ve idealist kişilere akılsız gözüyle bakılmaya başlandı. İşte böyle bir dönemde Cavit doğru bildiğini kendi yararını sarsacak durumda bile savunan, ilkelerinden ödün vermeyen bir kişi olarak yadırgandı. Ulaştığı her aşamaya güçlüklerle varması, türlü engellerin önüne dikilmek istenmesi bu

yüzdendir. Hiçbir güçlük ve engelleme onu doğru bildiği yoldan ilerlemekten alıkoyamamıştır.

Dıştan bakıldığında katı gibi görünen Tütengil, gerçekte son derece duygulu, fedakâr ve tam anlamıyla kötü gün dostu idi. Yakınlarına yardımcı olmak onun için çok büyük zevkti. Her saniyesini büyük bir titizlikle kullanan bir kişi olmasına rağmen, ameliyat olan eski bir öğrencisinin, aynı zamanda dostunun her gün yanında bulunmuş, bunu da görev yapan bir kişinin özeniyle yapmıştır. Yurt dışında kalp ameliyatı olması gerektiğinde ağabeyime, o sırada Viyana'da öğrenci olan kardeşime ve bana baba şefkatiyle yardımcı olmuştur. Ne zaman başım dara gelmişse onu yanımda bulmuşumdur. Yardımlarında da her türlü gösterişten uzak, akılcı bir yaklaşım içinde olmuştur.

Verdikleri sözü tutmayan kişilere karşı güveni hemen sarsılırdı. 'Laf olsun diye' kuru vaatlerde bulunmak ve yerine getirilmeyecek bir konu veya bir eylem için söz vermek kolayca bağışlayamadığı kusurlardı. 28 yıllık beraberliğimiz boyunca kendisinin böyle bir davranışa bir kez olsun tanık olmamışımdır. Zaten kuramsal olarak savundukları pratikte göz ardı eden ve yaşamlarında uygulama özeni göstermeyen kişileri çok eleştirirdi.

Doğayı ve insanları çok seven, akıl adamı Tütengil'in kişiliğinin biçimlenmesinde ve gelişmesinde babası Ali Rauf Bey'in büyük etkileri olmuştur. Aslen Kıbrıslı olan Ali Rauf Bey, adanın İngilizlerin yönetimine geçmesi ile Türkiye'ye gelmiş ve mesleği olan öğretmenliği yapmayı yurtseverliğin ve halka daha iyi hizmet vermenin bir gereği saymış ve Güneydoğu Anadolu köylerinde uzun yıllar çalışmıştır. Çocuğundaki yeteneği sezen baba Tütengil, ilkokuldan itibaren onunla halkın ve yurdun sorunlarını konuşmuş ve ilgisini bu yöne çekmeye çalışmıştır. Öğrenimini sürdürmesi parasız yatılılık sınavını kazanmasına bağlı olan Tütengil, orta öğrenimini parasız yatılı olarak İstanbul Haydarpaşa Lisesi'nde tamamladıktan sonra, o dönemde yatılı öğrenci kabul eden Mülkiye ve Yüksek Öğretmen Okulu'nun sınavlarına girerek Mülkiye'yi birincilikle kazanmıştır. Babasının ve çevrenin ısrarlarına rağmen o Yüksek Öğretmen Okulu'nu yeğleyerek Felsefe Bölümü'ne kaydını yaptırmıştır. Kendisi, böyle bir tercih yapmasının sebebinin yazar olma isteği ve kültüre hizmet arzusu olduğunu söylerdi. Bu tercihte, taşıdığı insan sevgisinin ve özünde iyi olan insanın eğitildiğinde her türlü kötülükten arındırılabileceği inancının da bulunduğunu söylemek gerekir. Tütengil, öğrencileriyle ilişkilerinde önce bir öğretmen ve baba, sonra çok yakın bir dost olurdu. Kim olursa olsun, yeteneğini sezdiği bir kişinin gelişmesi için uğraşır, elinden gelebilecek yardımı esirgemezdi.

Tütengil yüksek öğrenimini tamamlayınca Antalya Lisesi felsefe öğretmenliğine atanmıştır. Antalya kendisi için ideal bir mekan olmuş, doğayı çok seven bir kişi olarak orada her türlü güzelliği bulmuş, bazı güzellikleri de

keşfetmiştir. Antalya'nın ufkunu kuşatan dağların güzelliğinin kent sakinlerince nasıl olup da görülemediğine öylesine şaşmış ki, bunu öğrencilerine söylediğinde onlar bu dağları kendisine armağan etmişler. Bu armağanın hayatta aldığı en değerli armağan olduğunu söylerdi.

Tütengil'deki doğa sevgisi ve dürüstlük anlayışı, meslek hayatının ilk cezasını almasına neden olmuştur. Haftasonlarını öğrencileri ile geçirmeyi zevk bildiği için her haftasonunda ayrı yerlere geziler düzenler, isteyen öğrencilerle birlikte gidermiş. Bir keresinde öğrencilerinin gizli gizli sigara içtiklerini anlamış ve onlara hiçbir hareketin gizli yapılmaması gerektiğini, gizliliklerin çirkinlik ve kötülükler getireceğini söyleyerek, tiryaki olanların sigaralarını serbestçe içebileceklerini bildirmiş. Daha sonra öğrencilerden biri bu olayı okul müdürüne aktarmış. Müdürün çağırdığı müfettiş, öğrencileri sigara içmeye teşvik ve yönetmeliğe aykırı hareketten ihtar cezası vermiş. Bu olay da Tütengil'in her yönü ile açık, gizlilikten nefret eden ve ilkeleri doğrultusunda, doğru bildiği yolda, taviz vermeden yürüyen bir kişiliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Kendisine özgü yanlarından biri de, özel günlerde (yaşgünü, evlenme yıldönümü vb.) geçmişin muhasebesini, geleceğin planlanmasını yapmasıdır. Bunun nedeninin geçmişte yapılmış hataları gözden geçirerek düzeltmek, geleceğe daha sağlam girmek olduğunu söylerdi. 1955 yılının 25 Mart'ında, oğlumuz Kaya'nın doğumunu beklerken, küçük bir ajandaya el yazısı ile gelecekte izlenmesi gereken ilkeleri yazmış. Yazmış demem, bu olaydan, ölümden sonra haberim olduğu içindir.

1- Hiçbir yere parasız yazı vermemeliyim.
2- Yabancı dil bilgimi, imkanlar yaratarak geliştirmeliyim.
3- Çalışma alanımı daha da daraltarak derinliğine giden bir çalışma yolu tutmalıyım.
4- Benden yarına kalacak olan namusluca yaşanmış bir hayat, kitaplarım ve çocuklarım olabilir. Sorumluluğumu hiçbir zaman unutmamalıyım.
5- İçinde bulunduğum çetin çalışma yolu, ancak metotlu ve sabırlı bir çalışma ile aşılabilir. Günlük heves ve duygular azmimi kırmamalıdır.
6- Her türlü çalışma ve davranışlarım "ne demek ve ne yapmak istediğime" uygun yönelişte bulunmalıdır.
7- Sanat dalları hayatın tuzudur. İlimden gelen kuruluğu sanatın ılık nefesiyle gidermeliyim.
8- Tabiatı ve insanı sevmek esastır.
9- Akıl, hayatı ve olayları anlamanın en güvenilir aletidir.
10- Doğruluk, sadelik, alçakgönüllülük, dün olduğu gibi yarın da yoldaşlarımdır.

11- "Olup olacağımız bir cenaze" hem de "Kim bilir nerede, nasıl, kaç yaşında" her türlü küçüklüğü, müraiiliği gülünçleştirir. Ölümü tabii karşılayarak insanca yaşamalıdır.

12- Her şeyin hesabını kendimize vermeli, herkesten önce kendimizden utanmalıyız.

13- İnsan, yapısı icabı, faziletle rezilet arasında rakseder. Daima faziletli olmak bir tabiat vergisi değil, insanca cehit işidir. Kendimizi daima göz altında tutmalıyız. Yılmadan, yorulmadan...

Yaşamı boyunca, aldığı bu kararlara ne denli bağlı kalmış olduğunu, kendisini tanıyanların yargısına bırakıyorum.

Yukarıda sıraladığım ilke düşünceleri kaleme aldığında Tütengil İstanbul'da, ben Diyarbakır'da idim. Her çalışan kadının en doğal hakkı olan eşinin yalında bulunma hakkına, ben üç yıllık bir ayrılıktan sonra, beş yıl ilkokul öğretmenliği yaparak eriştim. Hayatta attığımız her adım büyük engellerle karşılaştı ama Tütengil saptadığı ilkelerden hiç taviz vermeden ilerledi.

Tütengil'in çok korktuğu şeylerden biri de, bilerek ya da bilmeden hata yapmaktı. Ardından yazılan yazılardaki küçük hataları düzeltmenin kendisine duyduğum saygıdan olacağından, bağışlanmamı dileyeceğim.

Çocukluk ve meslek arkadaşı Sami Gürtürk Bey, ölümünün ardından Tütengil'in kişiliğini ve kendisiyle ilgili bazı anılarını belirtmek için kaleme aldığı yazıda, belleğine dayanarak şöyle bir olayı aktarıyor: 12 Mart döneminde kendisine Milli Eğitim Bakanlığı önerildiğinde Tütengil bir televizyon programı aracılığıyla hangi düşünce yapısına sahip bir kişi olduğunu ortaya koyarak, bu görevi düşünenlere bu vesile ile iletmiş. Bellek, zaman geçince bizi yanıltabiliyor. Bu aktarmada bir yanılma olduğunu ve hiçbir dönemde kendisine bakanlık önerisinde bulunulmadığını belirtmek istiyorum. 27 Mayıs ve 12 Mart dönemlerinde arkadaşları kendisinin bakan olarak düşünüldüğünü, bunun gerçekleşmesi için politik davranması gerektiğini söylediklerinde, "ben doğru bildiklerimi yazdım, söyledim. Başka türlü davranışlar içinde olamam" demiş. Sayın Gürtürk'ün bu olayı bakanlık önerildi biçiminde yazması iyi niyetin ve dostluğun sonucudur.

Ölümünün hemen ardından sağcı basında çıkan ve kişiliğine, düşüncelerine, niteliklerine ve anılarına leke sürmeyi amaçlayan yazıları ise tek tek ele almayı gerekli bile görmüyorum. Bu yazılar, kendisini tanıyanlar tarafından büyük tepkiyle karşılanmıştır. Bunları yazanlardan hiçbiri, onun değerlerini, niteliklerini ve bilimsel düzeyini değerlendirebilecek ve yargılayabilecek çapta kişiler değildir. Tütengil'in kim olduğunu, bilimden ve insanlık değerlerinden nasibini alamamış bu kalemler değil, bıraktığı eserler belirler.

Eşim Tütengil'in 58 yıllık onurlu yaşamı hainice düşünülmüş ve uygulanmış bir planla noktalandı ama Tütengil öldürülemedi. Yetiştirdiği öğrenciler

ve bıraktığı yapıtlarıyla tarihin malı oldu. Türkiye'de gerçeklerden ve güzelden yana düşünen beyinler oldukça da yaşayacak, hem de sağlığında olduğu gibi onurlu bir biçimde. Onun acısına ve bıraktığı boşluğa dayanmak çok güç ve tek tesellimiz onu ölümsüz kılan yapıtlarının yeni baskılarıyla ölümünden sonra da okurlarına ulaşmasıdır.

Aziz Tütengil, sen bizler ve okuyan, düşünen kimseler için yol gösterensin, rahat uyu!

Zincirlikuyu Mezarlığı
Fotoğraf: Namık Kemal Nomak

Deniz Tütengil Mazlum:

"Babamın ölümünü hâlâ kabullenemedim"

- Cavit Orhan Tütengil'den bize söz edebilir misiniz?

Babam Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil, 7 Aralık 1979 sabahı dört kişi tarafından açılan ateş sonucu İçlevent otobüs durağı yakınında öldürüldüğünde 58 yaşındaydı. Dersine gitmek için saat 7:50 sularında evden çıkmıştı. Kendisi İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji Kürsüsü'nün başkanıydı.

Babamdan söz etmemi istiyorsunuz. Meslektaşlarının, öğrencilerinin, dostlarının, kendisini tanıyan herkesin görüş birliği içinde çizeceği kişilik tablosunda, anahtar sözcükler, yurtseverlik, demokratlık, sözüne güvenilirlik, disiplin ve çalışkanlık, zaman konusunda gösterilen büyük titizlik, alabildiğine alçakgönüllülük olacaktır. Kızı olarak, benim bunlara ekleyebileceğim, hiçbir çifte standart tanımayan bir insansever, duygulu, duyarlı, çok iyi yürekli, nazik bir kişi, verdiği bir sözü yerine getirmediğine bir kez olsun tanık olmadığım bir baba olmasıdır. Her konuda uygarca tartışıp konuşabileceğiniz, insanı "adam" yerine koymayı bilen, yerinde eleştirileriyle yaşama yön ve anlam katan bir bilge kişi ...

- Nasıl bir çocukluk, bir gençlik yaşamıştı? Eğitim ve öğrenimini nerelerde yaptı?

Babam, öğretmen olan Kıbrıslı Ali Rauf Bey ile Tarsuslu Meryem Hanım'ın ilk çocuğu olarak, 1921'de dedemin görev yaptığı Tarsus'un Sebil köyünde dünyaya gelmiş. İlk ve ortaöğrenimini Tarsus'ta tamamladıktan sonra, parasız yatılılık sınavını kazanarak İstanbul Haydarpaşa Lisesi'ne girmiş. Liseyi bitirdiğinde, birincilikle kazandığı Mülkiye Mektebi yerine, öğretmenlik yapma isteğiyle Yüksek Öğretmen Okulu'nu tercih etmiş ve 1944 yılında bu okulun felsefe bölümünü bitirmiş.

- Nerelerde görev yaptı?

İlk görev yeri Antalya Lisesi'dir. Daha sonra sırasıyla Kepirtepe ve Aksu Köy Enstitülerinde meslek dersleri; Diyarbakır Lisesi'nde felsefe öğretmeni

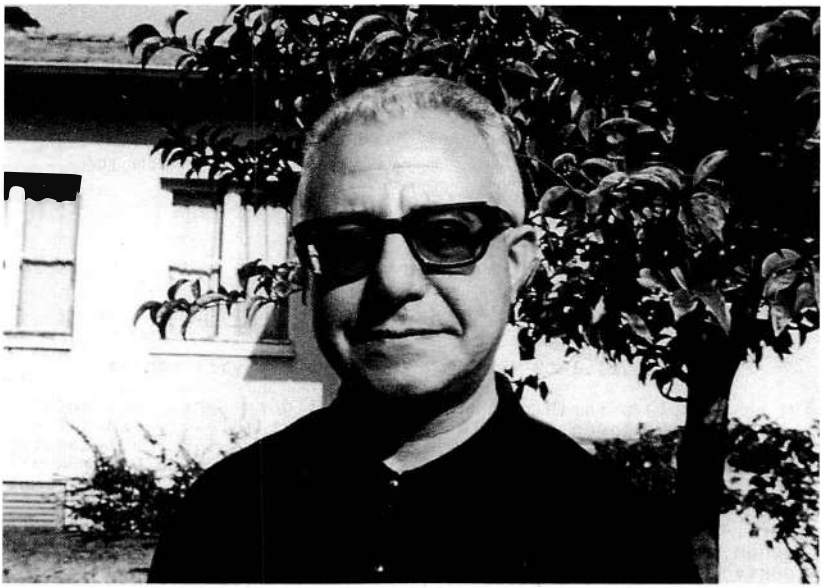

olarak görev yapmış, 1953 yılında da İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji Kürsüsü'ne asistan olarak atanmış, asistanlığı sırasında İktisat Fakültesi'ni de bitirmiştir. 1960 yılında doçent, 1970 yılında profesör olmuştur. Hacettepe Üniversitesi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü, köy sosyolojisi, metodoloji, basın tarihi dersleri verdiği diğer kurumlardır.

- Tehdit alıyor muydu?

Bizleri üzmemek için, bu konuları pek eve taşımazdı. Ancak, 30 Aralık 1976 günü ders vereceği sınıfa giderken, üniversite bahçesinde marş söyleyerek yürüyüş yapan ülkücü gruptan birinin fiziksel saldırısına ve ağır küfürlerine maruz kalması basına yansıyınca, bizler de haberdar olduk. Ölümünden sonra, çalışma masasının çekmecesinde, üzerine "30 Aralık 1976 olayı" yazdığı bir zarf içinde, bu saldırıyla ilgili tutanakları ve çeşitli dostlarından ve eski öğrencilerinden gelen geçmiş olsun mesajlarını bulduk. İktisat Fakültesi Dekanlığı'na ve Üniversite Rektörü Prof. Dr. Haluk Alp'e gönderdiği yazıdan, bu olayın kendisini çok üzdüğü anlaşılıyor. 300 öğrencinin kayıtlı olduğu derste, olay günü 16 öğrenci bulunmuş, ders öncesinde, dershane kapısında karşılaştığı polislere uğradığı saldırıyı anlattığında, sınıftaki bütün öğrenciler "sağcı" olduğu için, bir olay çıkmasının düşünülemeyeceği cevabını almış.

T.C.
İSTANBUL İLİ
EMNİYET VE MERKEZ KOMUTANLIĞI
GAYRETTEPE
Sayı: 6876 (

ŞUBE:1.Güv.A.
KONU:Prof.Cahit TÜTENGİL Hk. 17874

24.KASIM.1982

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
(ASKERİ SAVCILIĞINA)
SELİMİYE/İST.

İLGİ: 16.11.1982 tarih ve 1982/17590 sayılı yazınız.

7.12.1979 tarihinde kimliği meçhul dört şahıs tarafından açılan ateş sonucu, maktülün öldürülmesini mütaakip, sanıkların 34.UY.681 plakalı Murat-124 bir oto ile kaçtıkları belirlenmiş, olay yerinde de "NE AMERİKA,NE RUSYA,HER ŞEY BAĞIMSIZ DEMOKRATİK TÜRKİYE İÇİN,SAVAŞIMIZ SÜRECEKTİR"ANTİ TERÖR BİRLİĞİ (ATB)imzalı bir yazı ele geçmiştir.

Araştırmalar sonucu yakalanan oto sahibi Orhan ALEMDAĞ,oto-sunun gasp edildiğini beyan etmiş, incelemeler sonunda otonun gerçekten gasp edildiği anlaşılmıştır.

Gerek oto sahibinin, geresse olay tanıklarının beyanları ve fotoğraf teşhisleri üzerine yakalanan bir çok şüpheli şahıslar, Oto sahibi ve tanıklarla yüzleştirilmiş isede; failler kesin olarak tesbit edilememiştir.

Sağ kesim ile ilgili yapılan operasyonlarda yakalanan Yılma DURAK'ın, Sorğusu yapılırken, Bu olay da sorulmuştur.Sanığın - 30.10.1980 tarihli ifadesinde,ÜGD Ocak Başkanı Recep ÖZTÜRK'ün olaydan önce, Kendisine Üniversiteden bir hocanın öldürülmesini plânladığını söylediğini, kendisi de muvafakat ettiğini, ertesi günü, Orhan Cahit TÜTENGİL'in öldürülmesi üzerine, Recep ÖZTÜRK ile yaptığı konuşmada, Onlar tarafından öldürüldüğünü Recep ÖZ-TÜRK'ten öğrendiğini beyan etmiştir.

Yılma DURAK'ın beyanından sonradır ki, Orhan Cahit TÜTENGİL' in faili olduğu anlaşılan Recep ÖZTÜRK, Daha önce bir çok öldürme ve yaralama suçlarından ötürü Sıkıyönetim Komutanlığına sevk edilmiş, Ancak hernedense tahliye edilmiştir.

Tahliyesini mütaakip Yurt dışına kaçtığı için, Gerek Orhan Cahit TÜTENGİL'in, gerekse yeni belirlenmiş olaylardan ötürü,Sorğusu yapılamamıştır.

Üniversiteden isim tasrih edilmeksizin bir hocanın öldürülmesine muvafakat eden Yılma DURAK ise; Diğer eylemlerinden ötürü Hakkında düzenlenen tahkikat evrakıyla birlikte 4.11.1980 günü Em.Şb.1.Güv.A.Böl.60879 sayılı yazımızla Sıkıyönetim Komutanlığına sevk edilmiştir.

Bilgilerinize arzederim,

TAYYAR SEVER
ŞUBE I MÜDÜRÜ

80/5376
4-11-80

Yazıda "... üniversitede sürekli ders yapılıyor görüntüsü altında, nicelik ve nitelik bakımından üniversite fikri ile bağdaştırılması olanaksız bir azınlık için, üstelik can güvenliğinden de yoksun olarak ders yapmanın bir "aldatmaca" olduğunu açık yüreklilikle ve cesaretle ifade etmeliyiz" demekte, gerekli uyarıları yapmaktadır.

- Olay nasıl oldu?

Olay 7 Aralık 1979 Cuma sabahı saat 8:00'i biraz geçe, İçlevent otobüs durağı yakınında meydana geldi. Resmi kayıtlara göre, kimliği meçhul dört şahıs ateş açtıktan sonra, olay yerinde "Ne Amerika, Ne Rusya, Herşey Bağımsız Demokratik Türkiye İçin. Savaşımız Sürecektir. Anti-Terör Birliği" yazılı bir kağıt bırakarak, çalıntı olduğu anlaşılan 34 UY 681 plakalı bir araçla kaçtılar. Araç sahibinin ve olay tanıklarının ifadelerini alan polis, birçok şüpheliye ulaştı ancak yüzleştirmeler sonunda, failler kesin olarak tespit edilemedi.

"Sağ kesim ile ilgili yapılan operasyonlarda" yakalanan Yılma Durak'ın 30 Ekim 1980'de verdiği ifade, olayı netleştirir nitelikteydi. Durak, Ülkücü Gençlik Derneği Ocak Başkanı Recep Öztürk'ün, babamın öldürülmesinden bir gün önce kendisine üniversiteden bir hocanın öldürülmesini planladığını söylediğini, kendisinin de bunu onayladığını söylüyor, daha sonra da Recep Öztürk'le yaptığı konuşmada, babamın "onlar tarafından" öldürüldüğünü öğrendiğini ekliyordu.

Bu bilgileri, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na yazılmış, İstanbul Emniyet ve Merkez Komutanlığı I. Şube Müdürü Tayyar Sever imzalı, 24 Kasım 1982 tarihli yazıya dayanarak veriyorum. Olaydan yaklaşık üç yıl sonra kaleme alınmış bu yazı, Emekli Sandığı'nın ısrarla davanın hangi aşamada olduğunu sorması nedeniyle, bir anlamda zorda kalınarak düzenlenmiş bir belge. Bu belgenin asıl ibret-i alem tarafı, izleyen satırlarında yer alıyor. Yılma Durak'ın beyanı üzerine, "*Tütengil'in faili olduğu anlaşılan Recep Öztürk, daha önce birçok öldürme ve yaralama suçlarından ötürü Sıkıyönetim Komutanlığına sevk edilmiş,* ***ancak her nedense tahliye edilmiştir****. Tahliyesini müteakip yurt dışına kaçtığı için, gerek Tütengil'in, gerekse yeni belirlenmiş olaylardan ötürü sorgusu yapılamamıştır....Yılma Durak ise, ...Sıkıyönetim Komutanlığına sevk edilmiştir.*"

Görüldüğü gibi, insanı dehşet içinde bırakan bir dizi itiraf. Ama, dehşet bundan ibaret de değil. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 26 Aralık 1980 tarihli bir yazısına göre, babamın cinayetiyle ilgili olarak, Yılma Durak'ın yanı sıra, adı geçen ve sorgulanan iki kişi daha var. Bunlardan biri, Temur oğlu, 1951 doğumlu, Ağrı nüfusuna kayıtlı Celal Adan. Bu kişi, 1999 seçimlerinden sonra DYP İstanbul milletvekili olarak Meclis'e girdi ve

halen de DYP Başkan Yardımcısı olarak görev yapıyor. Diğeri ise, Ahmet oğlu, 1947 doğumlu, Kahramanmaraş nüfusuna kayıtlı Ali Doğan. 1995 ve 1999 seçimlerinden sonra ANAP Kahramanmaraş milletvekili olmakla kalmayıp 57. Hükümet'te bir süre Devlet Bakanlığı da yapan Ali Doğan'ın ta kendisi. Ve ne ironik ve acıdır ki, Bakanlığı sırasında insan hakları ile ilgili konulardan sorumlu olduğu anlaşılıyor. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunu olduğuna göre, babamın da öğrencisi olmalı... İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın, Celal Adan, Ali Doğan ve Yılma Durak hakkında 26 Aralık 1980 tarihinde yetkisizlik kararı vererek, dosyalarını MHP ana davasıyla birlikte görülmek üzere Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na gönderdiğini biliyoruz.

Özetlemeye çalıştığım gerçekler, "faili meçhul cinayet" tanımlamasının hiç de yerinde olmadığını gösteriyor. Burada, failler biliniyor, hatta yakalanıyor da, ancak meçhul olan bunların neden hesap vermeden salıverildiği. Nasıl olup da aklandığı ve sonradan kimler, hangi güçler tarafından ülkenin yönetimine katılan kişiler arasına karıştırılarak saygınlaştırıldığı.

Bilindiği gibi, Türkiye'de işlenen benzer cinayetlerin büyük bir bölümünde failler korunup kollanmıştır. Savcı Doğan Öz'ün katili İbrahim Çiftçi, üç kez idam cezasına çarptırıldığı halde salıverilmiş, rahmetli Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca askeri cezaevinden kaçırılmıştır. Zaten, tetikçilerin bilinmesi ya da hesap vermesi de yeterli değildir. Önemli olan bu cani ruhlu insanları kimlerin kullandığı, bunlara öldürecekleri kişiler konusunda kimlerin talimat verdiğidir. Çeşitli olaylarda yaşananlar yan yana getirildiğinde, artık adına "derin devlet" denilen bir oluşumun hiç de meçhul olmadığı görülüyor. Peki, ülkenin çok iyi yetişmiş, sevilen ve dürüst insanlarını ortadan kaldırmak kime ne yarar sağlamıştır? Bu sorunun yanıtını vermeye çalışırken akla ilk gelenler, siyasal cinayetlerin ülkeyi istikrarsızlaştırmak, antidemokratik yönetimlere bahane hazırlamak, insanları yılgınlığa sürüklemek için işlendiği. Ancak bunlar da bu karanlık emelleri tümüyle aydınlatmaya ve anlaşılır kılmaya yetmiyor.

- Olaydan sonra neler yaşadınız?

Babamın cenazesi 9 Aralık 1979 Pazar günü kaldırıldı. Önce İstanbul Üniversitesi'nin merkez binasında bir tören yapıldı. Bu törende, Rektör Prof. Dr. Haluk Alp'in yaptığı konuşma çok ilginçti. Prof. Alp, "*Bugün burada elemle, acıyla dolu olarak konuşmak zorunda kaldığım Prof. Tütengil, Türk düşün hayatının yetiştirdiği en önde gelen kafalardan biridir... İnsan sevgisiyle dolu bir yürek taşırdı ... İstanbul Üniversitesi üst üste gelen acıların idraki içinde susuyor ise, yüceliğinden susuyor. Bu suskunluğumuz karanlık düşünceler içinde olanları ürpertsin. Günün birinde konuşursa, bunun karşısında hiçbir güç duramaz. Bü-*

tün Türk ulusuna buradan haykırıyorum. Türkiye'yi işgal edenler vardır. Türkiye yeraltından işgal edilmiştir. Bu işgalciler en kısa zamanda Türkiye'yi toprak üzerinden de işgal etmek düşüncesindedirler. Soruyorum: acaba Türkiye'den sorumlu olanlar bunu bilmiyorlar mı? Soruyorum: niçin bilmiyorlar? Eğer biliyorlarsa neredeler? Niçin Türkiye'yi toprak altından işgal etmiş olan bu cinayet yuvalarını kurutmuyorlar? Bilmiyorlarsa bilmek zorundadırlar. Biliyorlarsa, görevlerini yapmak zorundadırlar. Eğer Türkiye bir gün aydınlığa kavuşur ise, kaybettiklerimizin tek tesellisi bu olabilir.." diyordu. Bu konuşmanın yapılmasından birkaç saat sonra, Şişli Camii'nde yapılan cenaze töreninde, Türkiye'nin karanlık yüzü kendini yine gösterdi. Törene katılanlara büyük bir şiddet ve kaba kuvvet uygulandı. Askerlere dipçikle saldırma emri verilmişti. Babamın dostlarına, öğrencilerine, aile üyelerine, hepimize, o büyük acımız içinde, bir de itilip kakılma, dipçiklenme, hırpalanma reva görüldü. Cenaze törenine katılmak isteyen ancak camiye yaklaşmaları engellenen gruplara da büyük bir şiddet uygulandığını daha sonra öğrendik. Hatta, ne acı ki, 18 yaşındaki Osman Şenyurt bu şiddetin kurbanı olmuş ve vücuduna isabet eden kurşunlarla yaşamını yitirmişti. Rahmetli Uğur Mumcu'nun, 11 Aralık 1979 günü köşesinde yer verdiği yazı da 9 Aralık 1979'da yaşananları ortaya koyuyordu.

- Soruşturma süreci nasıl oldu?

Babamın kaybını izleyen günlerde, ilgili Cumhuriyet savcısıyla görüşmenin davanın daha hızlı sonuçlanmasına katkıda bulunacağını düşünüyor ve annemle birlikte sık sık Adliye'ye gidiyorduk. Birkaç görüşmeden sonra savcı şöyle dedi: "Bu işlerin kökleri o kadar derinlere gidiyor ki, çözmek çok zor. Adalet er geç tecelli edecektir. Buna inanın ama kısa vadede umutlu olmayın." Olayın sıcaklığı içinde bu sözlerin ne anlama geldiğini pek de anlamamıştık. Daha sonra, yukarıda andığım tek sayfalık yazı ve olayların seyri, neden umutlu olmamamız gerektiğini açıkça ortaya koydu.

Babam 58 yaşında yaşamını kaybettiğinden, Emekli Sandığı emeklilik işlemlerini tamamlayabilmek için davanın hangi aşamada olduğu ya da nasıl sonuçlandığı konusunda bilgiler istiyordu. Ama bu isteğe bir türlü yanıt verilmiyor, İstanbul ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlıkları Askeri savcılıkları ile İstanbul Emniyet ve Merkez Komutanlığı arasında gelip giden yazışmalar davanın seyrini bir türlü aydınlatmıyordu. Sonunda, bu süreci netleştirmek umuduyla İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na başvurduğumuzda bize dosyanın kaybolduğu bildirildi. 27 Temmuz 1983'te Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'ndan İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Zat İşleri Müdürlüğü'ne gönderilen Hakim Kıdemli Albay Zeki Eğin imzalı yazıda da, "savcılık kayıtlarının tetkikinde olayla ilgili soruşturmanın halen İstanbul

Cumhuriyet Savcılığı Toplum Suçları Bürosu'nca yürütüldüğü ve anılan savcılığın 1979/ 36838-1219 sırasında kayıtlı bulunduğu" bildiriliyordu. Yani, olayın üstünden yaklaşık dört yıl geçmişti, ama hâlâ soruşturmanın seyri ve dava dosyasının akıbeti bilinmiyordu. Başka bir deyişle, dava dosyasının ne olduğu da meçhul bir duruma düşmüştü. Emekli Sandığı'nın ısrarlı talepleri olmasa, elimizdeki birkaç belgeye de ulaşamayacaktık. Özetlemek gerekirse, faili meçhul diye kestirilip atılan cinayette belki de meçhul olmayan tek şey failler ve onların kollanmasıydı.

- Bu konunun aydınlatılması için hangi girişimlerde bulundunuz?

Çeşitli vesilelerle elimizdeki belgeleri basın yoluyla açıklayarak, bir anlamda suç duyurusunda bulunmak istedik ama bu bir işe yaramadı.

1997 yılında faili meçhul denilen cinayetlerde yaşamlarını yitirenlerin yakınları olarak bir güç birliği yapmayı denedik. Amacımız, soruşturmalardaki özensizliğe ve baştan savmalığa duyduğumuz isyanı dile getirmek ve sevdiklerimizin faillerinin cezalandırılması için ortak bir talepte bulunmaktı. Ne var ki, bu çabamız da bir sonuç vermedi. Girişimimiz yalnızca, yaşadıkları benzer acılar nedeniyle birbirinin halinden anlayan insanlar arasındaki dostlukları pekiştirmeye yaradı.

- Bu olay yaşamınızı nasıl etkiledi?

Babamı bu kadar acı bir biçimde kaybetmiş olmamız ve daha sonra kimsenin bu konuda hesap vermemesi, yaşamlarımızı alt üst etti. Annem, babamın ölümünden sonra yaşadığı 17 yıl boyunca, üzerine düşen görevleri yapmamış bir kişinin taşıyacağı suçluluk duygusundan kendisini hiç kurtaramadı. Hep, elimizden hiçbir şey gelmediği için, babamın alçakça öldürülmesinin hesabını sormadaki acizimiz için kendini suçladı; sevgili hayat arkadaşını sahipsiz bıraktığını düşünüp kahroldu. Bu duyguların bedeli de, sağlığını kaybetmesi oldu ve özellikle son yıllarını yarı felçli bir durumda, büyük güçlükler içinde yaşadı.

Tütengil'in kızı olarak bu suçluluk duygusundan ben de arınamadım. Bütün pis ilişkileri, kollamaları, karanlık odakları sezdiğim ve Susurluk olayıyla bunlar bir sezgi olmaktan çıkıp ete kemiğe büründüğü halde, bir şeyler yapamamak beni de kahretti, ediyor. Bu elbette, yalnızca sürekli bir üzüntü durumu yaratmıyor, aynı zamanda insanın yaşama bakışını, olayları değerlendirme biçimini de etkiliyor. Örneğin ben, babamın öldürülmesinden sonra bir de böyle bir hukuki yenilgi yaşayınca, yaşamın sıradan alanlarında hak talep etme konusunda beceriksiz ve çekingen oldum. Bir sırada beklerken haksız yere önüme geçilmesi, beni rahatsız eden bir davranışta bulunulması gibi basit hak ihlallerine itiraz etmeye hakkım olmadığını düşünmeye

başladım. Bir yandan da, insan hakları, demokrasi, doğanın ve çevrenin korunması gibi çok önemli ve haklı talepler dile getiren, bu taleplerin peşine düşecek kadar duyarlı olan kişi ve kuruluşların, nasıl olup da, ülkenin yüzlerce değerli insanı öldürülmüşken buna tepkisiz kalabildiğini, bunun hesabını sormayı öncelikli bir görev saymadığını bir türlü anlayamadım ve bunu kabullenemedim. Türkiye'de hiçbir sivil toplum hareketinin böyle kirli ve karanlık bir zemin üzerinde güçlü ve haklı bir noktaya gelemeyeceğini; ülkenin yakın geçmişindeki bu acı sayfalarla yüzleşilmeden Türkiye'de hiçbir toplumsal hareketin başarıya ulaşamayacağını; öldürülen tüm insanların failleri bir hukuk devletine yaraşır biçimde yargılanıp hesap vermedikçe, gerçek ve sağlam bir demokrasinin kurulamayacağını düşündüm.

Aslında bu duyarsızlık için de bir anlamda zemin hazırlandığını gördüm. Siyasal cinayetler başlangıçta bir sağ-sol çatışması; sanki yaşanan bir tür savaş ortamında her iki taraftan insanlar birbirini öldürüyormuş gibi gösterilmeye çalışıldı. Zamanla şöyle bir gerçeğin de farkına vardım: Sanki, yüzde yüz masum kişiler acımasızca katledilmemişti. Kamuoyu, canına kıyılanların belki de bilinmeyen bir "suç"ları olabileceğine, ya da kimi gizli görevleri olduğu için başlarına böyle bir şey geldiğine inandırılmak isteniyordu.

Özgeçmişimde böyle bir olay olması elbette bende başka tutukluklar da yarattı. Örneğin, bu kadar önemli bir konunun, babasının katledilmesinin hesabını soramamış bir evlat olarak, Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğuna inanç gerektiren kimi görevleri üstlenmeye hakkım olmadığına inandım. Yani bu konu ve pek çok benzer cinayet çözülmediği, tetik çekenler ve onları azmettirenler hesap vermediği için, yerine getirmediğim bir görev, bir eksiklik varmış duygusu, hep gündemde kaldı, her daim aklımı meşgul etti.

Öte yandan, bu olayı yaşadığım ve sonuçlarına katlanmak zorunda bırakıldığım için, hiçbir zaman tam anlamıyla "şen" olamadım. Babama ve bizlere reva görülen bu büyük haksızlık, ruhumda iyileşmeyen bir yara açtı. Zihnimin bir yanı, her koşulda ve her ortamda bu travmanın izlerini taşıdı.

Çok sevilen bir insanın kim vurduya gitmesine seyirci bırakılmak, insanın kanını donduran bu gelişmeleri yaşamak elbette uzun yıllar geçse de unutulacak gibi değil.

Babamın öldürülmesinin üzerinden 27 yıl geçti. İnsan, sevdiği bir kişiyi normal bir ölümle kaybedince, yıllar içinde acının küllenmesi, anılar silikleştikçe o kişinin yokluğuna ister istemez alışılması doğaldır elbette. Ama, özetlemeye çalıştığım bu kahredici süreç nedeniyle, ben babamın ölümünü hâlâ kabullenemedim. Benim gözümde babam hâlâ kanlar içinde, vurulup düştüğü asfaltın üstünde yatıyor ve kendisine sahip çıkılmasını bekliyor. Üstelik de biliyorum ki bu duygu, bir aile mirası gibi, bizim çocuklarımızın da peşini bırakmayacak.

Bu duygudan sıyrılmanın ve bir anlamda huzura kavuşmanın bir tek yolu

Tütengil'in katledilişinin 27. yılı

İstanbul Üniversitesi (İÜ) İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil, 27. ölüm yıldönümünde Zincirlikuyu'daki mezarı başında törenle anıldı. Törende, Tütengil'in kızı Deniz Mazlum Tütengil, oğlu Kaya Tütengil, Abdi İpekçi'nin kızı Nükhet İpekçi, İÜ İktisat Fakültesi öğrencileri, öğretim üyeleri, İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti üyeleri katıldı. Törende konuşan İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti Başkanı Vahap Adıyaman, Tütengil'in Türkiye'nin geleceğine yönelik sorunlarına çözüm üreten bir hoca olduğunu söyledi. Eski öğrencilerinden Kemal Honak ise, "Tütengil herkese öğretmenlik yapabilseydi bu ülke bu hale gelmezdi" diye konuştu.Prof. Dr. Tütengil, 1979 yılının 7 Aralık sabahı saat 07.45'te Levent'teki Sülün Sokak'ta bulunan İETT durağında, silahlı dört kişi tarafından katledilmişti.

(Fotoğraf: UĞUR DEMİR)

olabilir: Türkiye bu ayıptan kurtulur, katledilen tüm insanların katilleri ve onları azmettirenler gerçekten hesap verirlerse, bizler de belki biraz avunabilir ve ülkemizin çok karanlık günlerinde, payına çok talihsiz şeyler düşmüş insanlar olmayı belki sineye çekebiliriz. Yoksa, bu ülkede Bedrettin Cömert'ler, Orhan Yavuz'lar, Necdet Bulut'lar, Ümit Yaşar Doğanay'lar, Cavit Orhan Tütengil'ler sanki hiç bilim üretmemiş ve ders vermemiş; Doğan Öz'ler hiç savcılık yapmamış; Abdi İpekçi'ler, Uğur Mumcu'lar güzel yazılarıyla halkı hiç aydınlatmamış; adlarını saymakla bitmeyecek nice değerli ve namuslu insan bu ülkede sanki hiç yaşamamış gibi unutulup gidecekse; Türkiye bu karanlık geçmişin üstüne sünger çekmeye ve katilleri korumakla kalmayıp yüceltmeye de devam edecekse, bu acı da hiçbir zaman dinmeyecektir.

Ekim 2006

Ardından...

Üniversitedeki görevine gitmek üzere otobüs durağına giderken, sabah sabah çaprazlama kurşun yağmuruna tuttukları bu güzelim insanın gerçek kimliğinden kafasının aydınlığından, yurt için çarpan yüreğin sıcaklığından habersiz, beyinleri yıkanmış dört-beş genç, ne denli onanılmaz bir hainliğin, rezilliğin içine itildiklerinin bilincine varsalar, utançtan canlarına kıyabilirler, alçaklığın böylesine alet edildikleri için. Ama, bunun bilincine varamazlar, bu hayhuy içinde, yaşları da başları da elverişli değil buna. Onların eline silah veren, hedef gösteren, karanlık suratlı, kara yürekli, bir elleri murdar iliklerinin keyfinde, bir elleri para kasalarının kilidinde, Türkiye'mizi batağa sürüklemeye çalışanların buyruğunda, para pulla kandırılmış on yedi, on sekiz, on dokuz yaşın verdiği ataklıkla bir bir robotturlar çünkü.

Vedat Günyol

*

Olağanüstü titiz ve ayrıntıcıydı. Onun öğrencisi olduğunuzda, yanınızda ayrıca saat taşımanıza gerek yoktu. Derse girerken saniye sektirmez, bitiş zilinde ise tümcesini yarıda keserdi. Öğrencilik yıllarında daha zil çalar çalmaz derse girmesine kızardık. Oysa, o kızgınlığın bizlere neler kattığını yıllar sonra anlayacaktık. ...siyasal düşüncelerine tümüyle karşı olduğu insanlara saygıyı elden bırakmazdı. Onun bu yanlarıdır ki, onu toplumun en aydın, aydının da ötesinde bilge insanlardan biri kılmıştır. Bilgeliği değil öğrencilerini,çocukları ve doğrudan halkı etkileyen güce ulaşmıştır. Bir gün televizyonda Atatürk devrimlerini anlatırken, on yaşlarında bir çocuk Tütengil Hoca'yı merakla izliyor ve ağzından şu sözcükler dökülüyordu: "Ne kadar güzel bir adam, baba!" Sevgili Tütengil Hoca'nın güzelliği bilgeliğindeydi. Onun insan yetiştirme gücünde, bilimsel titizliğinde, insan sevgisindeydi. Anlattığı bir konuyla en küçüğünden en büyüğüne, en ince noktalara değin ulaşmasındaydı. Böyle bir bilgenin yitirilişi onu öldürenlerin de çıkmazını yoğunlaştırır aslında. Oysa, kendisine sıkılan kurşunların sayısınca kitapları o katillerin de

karanlığını delecek güçtedir. Yetiştirdiği kuşaklar ise karanlığı aydınlığa çevirecek güçtedir.

Yalçın Doğan

*

Cavit'e göre en değerli şeydi zaman. Onunla oynanmamalıydı, o harcanmamalıydı, olanak içindeki bütün dikkatlerle kullanılmalı, her şey tam zamanında başlamalı ve bitmeli, hiçbir şeyin zamanı ötekine karıştırılmamalıydı... Eğer yaşadığımız anların, dakikaların hesabını tam verebilirsek... birbiriyle uyuşmaz olabilen vakit dilimlerinin haklarını birbirine karıştırmadan kullanabilirsek...iyiydik, sağlıklıydık, doğruyduk.

Rauf Mutluay

*

Cavit, eskilerin deyişiyle " fikri, zikri bir" insandı. Yani inandığı gibi konuşan ve yazan, yazıp söyledikleri gibi yaşayan bir kimse, kısacası dosdoğru bir insandı.

Sami Gürtürk

*

Prof. Tütengil türünde bilim adamı Türkiye'de az yetişiyor. Herkesin kendi çıkarına baktığı bu bozuk düzende üniversite öğretim üyeliğine yükselen kişi ülke sorunlarına, halkımızın içinde bulunduğu çağdışı yaşama içtenli bir ilgiyle eğilemiyor. Bilim adına birtakım laf kalabalığı içinde oyalanıp gidiyor. Tütengil bu çemberi kıran bilim adamlarından biriydi. Bütün dikkatini ve ilgisini Türkiye köylerine ve kırsal bölge halına çevirmişti. Halktan biriydi ve üniversite öğretim üyeliği onun kişiliğini hiç değiştirmemişti. Güleryüzlü, alçakgönüllü, içtenli bir insandı...

Talip Apaydın

*

Ey sevgili Tütengil, senin için, kürsü başkanın, dostum rahmetli Prof. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, daha sen asistanken bana, "Bu genç, istikbalin bir alimi olacaktır" demişti.... Rıza Nur'un British Museum'a bırakmış olduğu el yazması anılarını gün ışığına çıkardığın için seni çok severdi. Sen de bilimsel gerçekleri ihanet ve iftiralardan ayırmayı çok severdin.

Hıfzı Veldet Velidedeoğlu

*

Türkçe sözlükleri açınız. Sözlükte ne kadar iyi, doğru, güzel, yararlı ya da onurlu sözcükler ve deyimler varsa onları Cavit Orhan Tütengil adının yanına kaydedebilirsiniz; eşanlamlı ve eşdeğerli olarak... Benim O'nu hem bilinçli, hem duygusal açıdan değerlendirmem budur. O'na tüm güzel nitelikler yaraşır. O, bunları hak etmiş bir İNSAN'dır.

Kemal Üstün

Tanırdım onu, gazetede sık sık karşılaşır konuşurduk. Bir-iki kez de birlikte meyhaneye gitmiştik. Şimdi içimde anlatılmaz bir acıyla anımsıyorum, bunlardan birinde, hafifçe çakırkeyif olan Tütengil, kısık bir sesle çok güzel bir şarkı söylemişti. Bundan, bütün arkadaşlar çok hoşlanmıştık: az konuşan birinin şarkı söylemesi şaşırtıcı olmuştu bizim için.

Melih Cevdet Anday

*

Az konuşan, çok dinleyen, ama tartışmalarda sorunların özüne inen; sorularla karşısındaki insanı hiç belli etmeden sınavdan geçiren, olgun, ama uyanık, zeki bir insan... her şeyden önce dengeli bir yapı... Aşırılıklara kaçmadan, ilerici, devrimci bir aydın... Boş yere eline kalem almayan bir incelemeci... Türk toplum yapısını ayrıntılarına kadar tanımak çabasında bir toplumbilimci...

Tütengilleri büsbütün öldürmek olası değildir. Hiçbir kurşun işlemez ölümün ilkel gerçeğini alt etmiş kişilere. Gerçek yaşam böyle bitişlerle başlar. Tütengil'den kurtuldu kimi çevreler, kimi kişiler! Varlığı rahatsız ediyordu onları. Ne yaptılar ettiler ortadan kaldırdılar, yollarının üstünden bir yana ittiler, geçip gittiler ölüsünün yanından... Uzağa gidemezler, gidemeyecekler. Tütengil gibiler ölmez. Bu, boş bir söz değil. Bizler yaşadıkça, Tütengil gibi gerçek "insan"ların yetiştirdiği kuşaklar birbiri ardına dağlar gibi dizildikçe ölmez Tütengiller...

Oktay Akbal

*

Bugün burada elemle, acıyla dolu olarak konuşmak zorunda kaldığım Prof. Tütengil Türk düşün hayatının yetiştirdiği en önde gelen kafalardan biridir. Hayatını kaybettiği zaman ulaştığı yere çok çetin bir mücadelenin sonunda gelmiştir. Toplumu ve üniversiteyi ayrı ayrı görmezdi, kendisini topluma karşı sorumlu gören bir düşünürdü. Çiçek koparmaktan korkardı. Kendisine 50 yaşında yapılan ve insanlığa uygun olmayan girişimlere bile kin duymazdı. İnsan sevgisiyle dolu bir yürek taşırdı. Biz, bu insan sevgisiyle dolu hocamızı sayısı şu kadar kurşunla aramızdan ayırmış bulunuyoruz. İstanbul Üniversitesi üst üste gelen acıların idraki içinde susuyor ise yüceliğinden susuyor. Bu suskunluğumuz karanlık düşünceler içinde olanları ürpertsin. Günün birinde konuşursa bunun karşısında hiçbir güç duramaz.

Bütün Türk ulusuna buradan haykırıyorum. Türkiye'yi işgal edenler vardır. Türkiye yeraltından işgal edilmiştir. Bu işgalciler en kısa zamanda Türkiye'yi toprak üzerinden de işgal etmek düşüncesindedirler. Soruyorum: acaba Türkiye'den sorumlu olanlar bunu bilmiyorlar mı? Soruyorum: niçin

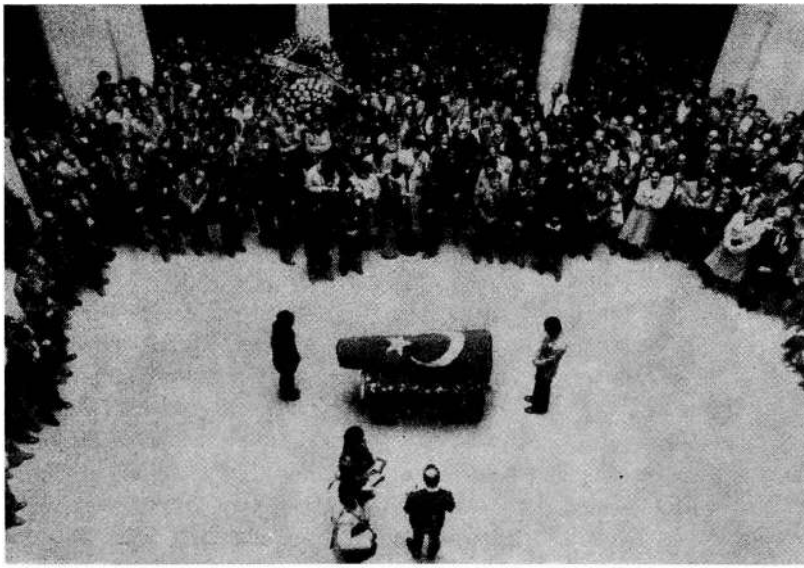

bilmiyorlar? Eğer biliyorlarsa neredeler? Niçin Türkiye'yi toprak altından işgal etmiş olan cinayet yuvalarını kurutmuyorlar? Bilmiyorlarsa bilmek zorundadırlar. Biliyorlarsa görevlerini yapmak zorundadırlar.

Eğer Türkiye bir gün aydınlığa kavuşur ise, kaybettiklerimizin tek tesellisi bu olabilir.

9 Aralık 1979
Prof. Dr. Haluk Alp
İstanbul Üniversitesi Rektörü

Unutulmayan Bir Aydınlanmacı: Tütengil...

Mehmet Başaran

Tarsus'un Sebil köyünde doğan bir çocuk (1921), o yılların koşullarında tüm zorlukları aşarak kendini yetiştirdi; yüreği halkıyla çarpan bir bilim adamı; toplumun sorunlarına çözümler arayan bir araştırmacı oldu. Atatürk sevgisi, Cumhuriyet aydınlığıyla yoğurulmuştu kişiliği... Çok partili yaşama geçiş yıllarında bitirmişti üniversiteyi. Kurtuluş Savaşı yıllarının sıcaklığını, bağımsız davranışlarını yitirmeye başlamıştı başkent... "Ankara Ankara güzel Ankara" değildi artık. Amerika'yla ikili anlaşmalar imzalanmış, Marşal yardımının ucu görünmüştü. Demokrasiyi tabandan fışkırtacak eğitim kurumlarına, Köy Enstitülerine saldırıyla başlıyordu demokrasiye geçiş... Ne biçim demokrasiyse!..

Toprağını daha iyi işleyen, daha çok ürün alan, emeğini kooperatifler aracılığıyla değerlendiren, yaşamını her yönden iyileştirmeye yönelen bilgili, bilinçli köylüler yetiştirmek tehlikeliydi. Salt abece öğretmeli, eskiden olduğu gibi, kokmaz bulaşmaz bilgiler aktarmalıydı öğretmen. Ne demekti iş eğitimi, üretici eğitim, devrimci eğitim? Köy Enstitüleriyle eğitim, çığrından çıkmıştı. Tam da bu saldırının yoğunlaştığı dönemde, Mersin'in Sebil köylüsü Cavit Orhan Tütengil, Kepirteye Köy Enstitüsü'nde çiçeği burnunda bir meslek dersleri öğretmeniydi. Günün yirmi dört saatinde öğretmendi ve çalışkanlığı, titizliği, sürekli gelişmeyi özendiren tutumuyla, öğretmenliği öğretiyordu öğrencilerine. Bir yandan Hasan Ali-Kenan Öner davası, öte yandan siyasilerin tutumu, bilenin de bilmeyenin de Köy Enstitülerine saldırıları, kafaları ve yaşamı bulandırıyordu. Enstitülerde kendilerine suçluymuş gibi bakılan 16.000 öğrenci, kişiliklerini bulma çağında bir ezginliği, köylerde ana babaları, çocuklarını okula göndermenin pişmanlığını, bunalımını yaşıyordu.

Kurtarıcı görünümünde Başbakan Recep Peker , Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer, devlet adamlığına yakışmayan suçlamalarını sürdürüyordu. Enstitülerin köylere gönderdiği ilk mezunlar, korkunç saldırıların tuzağındaydı. Enstitülere saldıranların omuzlarda taşındığı, savunanların suçlandığı, sürgünlere gönderildiği utanç verici bir dönemdi. İşte bu ortamda, Kepirtepe Köy Enstitüsü öğretmeni Cavit Orhan Tütengil, Doğu'nun rönesansı sayılan Atatürk aydınlanmacılığını, Atatürkçülüğü bilinçle gündeme getiren bir kitapçık yayımladı: İntihar gibi bir olaydı, bir öğretmen için... A sevgili Tütengil, yapılır mıydı bu? Enstitüler yok edilmeye çalışılırken onları yiğitçe savunmaya kalkışmak!.. Herkes gibi karalama kervanına katılamaz mıydın sen de? Ne demekti "Köy Enstitüleri Türk devriminin ulus temeline başlamış olan hayırlı rönesans hareketidir."

Eğitim dizgesinin (sisteminin) Amerikan güdümüne sokulmaya çalışılmasına karşı çıkmak değil miydi bu? Oysa kuzu kuzu: "Haklısınız Bay Şemsettin Sirer, haklısınız Bay Tahsin Banguoğlu deseniz, genel müdür bile olabilirdiniz."

Atatürk'ü savunmaya, Atatürkçülüğü geliştirmeye çalışan sevgili, aydınlık cumhuriyet öğretmeni Tütengil, ilk mimlenmeniz bu yüzden oldu işte. Koskoca hükümete nasıl karşı çıkardınız?

Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin "Komünizmden mahkûm olmuş Enstitülü" yaratmaya soyunduğu dönemde, elbet önce siz anımsanacaktınız. İstanbul'da kurdurulan Köyleri Kalkındırma Derneği'nin Kırklareli'nde bir şubesi açtırıldı. Orada Fevzi Çakmak'ın yeğeni emniyet müdürüydü çünkü. Mareşal Çakmak da Enstitülerin kapatılmasından yanaydı. Yeğeni Adnan Çakmak'ın telefonu kolay ulaşıyordu başkente. Sabahattin Ali olayından da deneyimli bir yöneticiydi. Köyleri Kalkındırma Derneği Kırklareli Şubesi 1000, 1001, 1002 numaralı ajanlarla yönlendirildi. Sözde köyleri kalkındırma maskesi altında, komünizmi yayma davası güdüyorlardı. Güçlenmek için paraya gereksinimleri vardı. Rus Büyükelçiliği'nden, bir mektupla isteyebilirlerdi bunu ama, mektuba "Gizli maksatlarımıza hizmet edecekler" başlığı altında bir liste eklenmeliydi.

Evet Sevgili Tütengil, İstanbul'da komünist tutuklamaları yapılırken komünizm tehlikesi toz dumanı estirilirken 46 kişilik ilginç bir liste hazırlandı; Enstitü çıkışlı uyanık öğretmenlerden, adı duyulmuş aydınlardan oluşuyordu bu liste. İşte o listede siz de vardınız. Listenin ilişik olduğu mektup, emniyet Müfettişi Kemal Cantimur 'la, 1000 numaralı ajan tarafından İstanbul'a, ilgili yere getirildi. Gerekenler yapılarak eksikler tamamlandı. Artık ajan, ihbarını yapabilir, derneğe baskın düzenlenerek tasarlandığı gibi komünist avına girişilebilirdi. Öyle de oldu. Siz yurtdışındaydınız. Kendinizi geliştirmek üzere gönderilmiştiniz. Yargılama sırasında her şey ortaya döküldü. Listede adınızın karşısında "gizli derneğin yurtdışı bağlantılarını sağlar" yazılıydı.

Yaklaşık iki yıl sürdü dava. İçeriye alınanlar, sonunda aklandı ama öğretmenliğe dönemediler bir daha. İzleniyorlardı, başka işe girmeleri de engelleniyordu. Yirmi yıl sonra bile, o davada adı geçenlere yurtdışına çıkma yasağı uygulandı.

7 Aralık 1979'da, karanlık kişilerce kurşunlandığınızda Kırklareli davasını anımsadım. "Gizli derneğin, yurtdışı ilişkilerini yürüten sizi."

Bunca baskıya, eziyete karşın, yılmayışlarına bakıp "Kayabalığı" diyordunuz Enstitülülere. Açık denizlerde tutulan balıkları, karaya çıkana değin çırpınarak canlı tutan balıklara benzetiyordunuz. En zor koşullarda, siz de her konuda toplumu uyaran, canlı tutmaya çalışan koca bir halk aydınıydınız. Anımsıyor musunuz Ümit Doğanay'ın cenazesinde görüşmüştük en son. Çok üzgündünüz. Acıyla gerilmişti yüzünüz: "Görüyor musun" dediniz,

"1946'da başlayan aydın kıyımı, nerelere geldi. Önce Enstitüler , ardından Halkevleri , sonra Öğretim Birliği Yasası ... derken... Gidiş kötü..."

Evet, ilk yapıtınız Köy Enstitüleri Üzerine Düşünceler 'de:

"Köy Enstitüleri, Türk devriminin ulus temelinde başlamış olan hayırlı rönesans hareketidir. Türk aydınlarının görevi bu hayırlı rönesansın üzerine titremek olmalıdır." 1946'da başlayan karşıdevrim, değil Köy Enstitülerini, Doğu'nun rönesansı sayılan Mustafa Kemal'i bile silmeye yöneldi. Emperyalizme karşı ilk bağımsızlık savaşını kazanan toplumumuz, bu sakat anlayış yüzünden günümüzdeki utanç verici durumlara düşürüldü.

Bize yaşamaya hak kazanmanın doğru yolunu gösteren; Cumhuriyet aydınına, Atatürk'ü anlama ve tamamlama bilincini uyandırmaya çalışan bilim adamımıza, Anadolu'nun yetiştirdiği seçkin, bilge öğretmenin anısına saygılar.. Not: Yazıda sözü edilen bilgiler TC Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesi Esas: 1953/602, Karar: 1954/130'dan alınmıştır.)

(Cumhuriyet, 11 Ocak 2002)

Çağrı

İzzettin Önder

Bundan 25 yıl önce, 7 Aralık 1979 günü, üniversiteye, dersine gitmek üzere otobüs durağına yönelen bir bilim insanı, öldürülmüş olarak, caddenin ortasında vakarla yatıyordu. Bu bilim insanı, bilinmez bir nedenle, faili bir türlü bulunamayan menfur bir cinayete kurban gitmişti. Mâhud dönemin diğer birçok cinayeti gibi, bu da karanlık kalacaktı, nitekim öyle de oldu!

Sayın Zeynep Oral'ın 5 Aralık tarihli Cumhuriyet'teki *"Esintiler"* köşesinde Tütengil Hoca'nın vurulduktan sonra yerde yatış pozisyonunu anlatımı beni o günlere götürdü ve böyle bir yazı yazmama esinti sağladı. Sayın Oral'a, rahmetli hocam Tütengil'i hatırlatmaktan öte, beni çok düşündüren şu cümlesi nedeniyle teşekkür ederim: *"Bilim adamının, koca profesörün, otobüs durağında işi nedir....?"* . Kim bilir, belki de Tütengil Hoca'nın ortadan kaldırılış nedeni budur! Belki de, Tütengil Hoca'nın azgelişmişlik ve bölgesel dengesizlik konularına eğilmesi bazı çevreleri rahatsız etmiş idi! Belki de Tütengil Hoca'ya, karanlık ortamda herkes bir kurşuna hedef olabilir korkusunun yaygınlaştırılması projesinde yer verilmiş idi!

Koca bir profesörün otobüs durağında ne işi vardı ki! Burası İsveç veya Norveç gibi bir ülke olsa bu durum yadırganmazdı. Oralarda başbakanlar da bilet kuyruklarına girmekte, hatta o kuyruklarda yaşamlarını dahi yitirebilmekteler. Ama burası Türkiye, bir öğretim üyesinin ya da bir siyasetçinin veya bir iş insanının bir kamu ulaşım aracında halkla aynı ortamda bulunması söz konusu olabilir mi! Hatta, size çok çarpıcı gelebilecek olan şu düşüncemi de izninizle, paylaşayım: Halk ve talebe, hocayı ya da siyasetçiyi yanında gördüğü zaman değil de, maalesef, kendisinden uzaklarda ve tepelerde gördüğü zaman daha bir tapılacak kişi olarak algılama eğilimi içine girebilir. Aynı durumun yöneticiler ve hemen her düzey toplumsal ilişki için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Mazoşist dokuların omuzları üzerinde yükselen böylesi despotik yapıların psikolojik durumu, bu kişilerin eylem ve fikirlerine kendilerinin de inanmıyor olması ve bundan kaynaklanan güvensizlik ve aşırı korunma gereksinimi olarak tanımlanabilir. Bu tür insanlar konuşmalarında dinleyici ve yanıtlayıcı değil, soru sorucu ve buyurucu, davranışlarında da saldırgan tavırlıdırlar. Böylece, kendi güvensizliklerini perdeleyen güvensiz despotlar, çıkarcı ilişkilerinin ve mantıksız fikirlerinin sorgulanmasını engellemiş olurlar. Bazı bilgi (bilim değil!) insanı açısından bu durum, büyük kişisel çıkarlar uğruna toplumsal çıkarların dışlanması doğrultusunda bilginin içeriğinin ve amacının beyinlerinde ve toplumsal alandaki çarpıtılmasının günlük

yaşama ve ilişkilere yansımasından başka bir şey değildir. Umarım, bu düşüncem yanlıştır!

Bilginin temeli de, amacı da halk olmasına karşın, günümüzde ekonomi ve politika alanlarında bilgi metalaştırılarak güç olarak görülmekte ve öylece kullanılmaktadır. Böylesi bir işlemle yüklenilmiş olan bilgi, firmalar arası mücadelenin temel silahı olduğu kadar, halkı yönlendirmede de başlıca ideolojik aygıt işlevi görmektedir. Sermaye, bilgi ideolojisini kullanarak kendi çıkarını halkın ve toplumun çıkarı olarak gösterip, toplumun aleyhinde kendi alanını genişletmektedir. Bu süreçte, maalesef, sermayenin en büyük yardımcısı da, üniversitedeki asıl işini ikinci sıraya çekerek sermaye ile bütünleşen sözde bilim insanlarıdır. Bu insanlar, holdinglerin hükümetle ilişkilerinde olduğu kadar, sermaye ideolojisinin halka aktarılmasında da birinci derecede rol oynayarak, sermaye çıkarını halka karşı savunurlar.

16 Mart 2004 tarihli Cumhuriyet'te *"Bence"* köşesinde, liberalizmin baş mimarlarından olduğu, *"Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler"* sloganını yaydığı ve herkesin kendi çıkarını güttüğünde toplumsal çıkarın da güdülmüş olduğunu ileri sürdüğü söylenen Adam Smith'ten verdiğim alıntıdan bazı bölümleri burada da aktarmak istiyorum: *"...büyük üreticiler büyük miktarda sermaye kullanırlar ve sahip oldukları servetler nedeniyle toplumun dikkatini ve itibarını üzerine çekerler. (...) tüm zekâlarını toplumsal çıkar yerine, iş çıkarları üzerine yoğunlaştırdıklarından, ne kadar ahlaksal olmaya çalışsalar da, tüm fikir ve davranışları toplumsal çıkara değil, iş çıkarlarına yönelik olur.... İşadamları, kendi çıkarları ile ilgili güçlü bilinçle vasat halkın hoşgörüsü üzerine baskı yapıp, (...) iş çevrelerinin çıkarının toplumsal çıkar olduğu yönünde telkinde bulunarak, tüm toplumu halkın bireysel çıkarlarından ve genel toplumsal çıkarlardan vazgeçirmeye ikna etmişlerdir. (...) işadamlarının çıkarları toplumsal çıkarlardan farklı olduğu gibi, çoğu durumda toplumsal çıkarlara terstir.... Bu çevrelerden gelen herhangi bir yeni yasa veya düzenleme önerisi çok büyük bir dikkatle incelenmeli, kuşkulu ve derin incelemelerden sonra toplumsal yarar doğrultusunda olduğu yönünde kesin yargıya varılmadan kabul edilmemelidir.* Zira, böylesi öneriler, çıkarı hiçbir zaman toplumsal çıkarla örtüşmeyen, toplumu kendi çıkarı yönünde baskılayan ve yalan söyleyen, daima da böyle davranmış olan bir kesimden gelmektedir. ..."

Bilimi ve bilimsel faaliyetleri özel çıkar alanından çıkartıp toplumsal çıkar alanına çekmeyi hedef edinmiş olan Üniversite Konseyleri'nin 6 Kasım'da yapmış olduğu toplantının sonuç bildirgesinden yapılmış şu alıntı da anlamlıdır: *"Bilim, gerçeğin üzerinden örtüyü kaldırmaktır. Bugün gerici ideoloji, bilimi; kendi özüne yabancılaştırarak, gerçeğin üzerini örtmenin bir aracı olarak kullanmaktadır. İnsanların ürettiği değerlerin üzerine çöreklenenlerin egemenliklerini sürdürme aracı haline gelen bilim tıkanmıştır."*

Bilim; kökü toplumda, amacı da toplum olan toplumsal bir üretim ve

faaliyet alanıdır. Gerçek bilim insanının amacı ve niteliği de budur. Bilim insanını kapitalist özlü siyaset insanından ve iş insanından ayıran temel özellik de budur. Holdingler arasında mekik dokuyan sözde bilim insanları, cüzdanlarını vicdanlarına tercih ettikleri sürece, rahat yataklarına yattıklarında, Tütengil Hoca'nın asfalt üzerindeki huzurlu yatışını hissedebilirler mi! Bence, hayır!

(Cumhuriyet, 7 Aralık 2004)

Uğur Mumcu

TÜTENGİL

Cavit Orhan Tütengil hocayı da vurdular. Her şey kamuoyunun önünde oluşuyor. Kanlı katil çeteleri hedeflerine adım adım ulaşıyorlar. Devlet yok! Devlet, olup bitenleri gözünün ucuyla izliyor. Gerçek bu!

Doçent Orhan Yavuz, Prof. Bedri Karafakioğlu, Doç. Bedrettin Cömert, Doç. Necdet Bulut, Prof. Ümit Doğanay ve Prof. Cavit Orhan Tütengil. Bunlar öldürülen öğretim üyeleridir. Abdi İpekçi, Ali İhsan Özgür, İlhan Darendelioğlu, Fedai Coşkuner. Bunlar da öldürülen gazeteciler. Savcı Yardımcısı Doğan Öz'den sonra öldürülen yargıçlar, savcılar...

MHP kesiminden il başkanları, parti yöneticileri, belediye başkanları...

Ve sağcısıyla, solcusuyla işçiler, öğrenciler, öğretmenler, polisler, subaylar, ast subaylar...

Her cinayetin arkasındaki karanlıklar, bu kan gölü, her kesimden ölen ve öldüren insanlar ve bir ucu esrar, öteki ucu silah kaçakçılığına dayalı uluslararası örgütler...

"Sağ-sol çatışması" değil, "ülkücü-devrimci kavgası" değil, bir başka olay bu! Evet içinde sağcılık, solculuk var; evet içinde ülkücülük-devrimcilik var. Ama bunların çok ötesinde bir olay bu.

Bu ortamda tozdan dumandan geçilmiyor; bu ortamda neyin ne olduğu serinkanlı gözlemlerle ortaya konuyor. Ama toplum, adım adım ölmek ve öldürmek üzerine koşullanıp bir yıkıntıya bir depreme doğru sürükleniyor. Görülmüyor mu, anlaşılmıyor mu bu?

"İç savaş, iç savaş" diyor, "iç savaşa sürükleniyoruz" diyoruz; bu "iç savaş" değil mi? İç savaş nasıl başlar başka türlü? İşte başlamış; bunlar ilk belirtileri; ilk silah sesleri bunlar.

CHP geliyor kan durmuyor, AP geliyor durmuyor, MC dönemlerinde kan durmadı. Öyleyse yeni baştan düşünelim, yeni baştan değerlendirelim, ne olur! Kim akıtıyor bu kanı? Kim, kimi niçin boğazlıyor?!..

Bu terörü kim finanse ediyor? Bu silahları yurda kim sokuyor, kim veriyor bu silahı gençlerin eline? Teröristleri kim koruyor, kim destekliyor, kim biliyor? Nereden geliyor bu değirmenin suyu, nereden?!..

Başsağlığı dilekleriyle, ağıt yazılarıyla değil, korkmadan ve yılmadan gerçeğe parmağımızı basarak yapalım bu görevi.

Vah Tütengil hoca vah!.. Sen de mi bu kör kurşunlara, bu namussuz çetelere kurban gidecektin?..

Senin gibi aydın, senin gibi ilerici insanların bizden beklediği, bu kan gö-

lünün ardındaki gerçekleri gözler önüne sermemiz değil midir? Elimiz kalem tuttukça bu görevi yapmaya çalışacağız.

(Cumhuriyet, 8 Aralık 1979)

İŞGAL

- Bütün Türk ulusuna buradan haykırıyorum: Türkiye'yi işgal edenler vardır. Türkiye yeraltından işgal edilmiştir. Bu işgalciler en kısa zamanda Türkiye'yi toprak üzerinden de işgal etmek düşüncesindedirler. Soruyorum; acaba Türkiye'den sorumlu olanlar bunu bilmiyorlar mı? Soruyorum; Niçin bilmiyorlar? Eğer biliyorlarsa, neredeler? Niçin Türkiye'yi toprak altından işgal etmiş olan bu cinayet yuvalarını kurutmuyorlar? Bilmiyorlarsa, bilmek zorundalar. Biliyorlarsa görevlerini yapmak zorundadırlar...

Önceki gün Prof. Cavit Orhan Tütengil'in tabutu başında İstanbul Üniversitesi Rektörü Haluk Alp tarafından söylenen bu sözleri dinleyen devlet görevlileri birazcık olsun utanmış, birazcık olsun sıkılmışlar mıdır dersiniz?..

Evet, ülkemiz işgal altındadır; evet, güzel yurdumuz işgal edilmiştir. Evet, yeraltındaki kanlı çeteler ülkemizi işgal etmiştir.

Ülkemizin aydınları Doç. Orhan Yavuzlar, Bedrettin Cömertler, Necdet Bulutlar, Prof. Bedri Karafakioğlular, Fikret Ünsallar, Ümit Doğanaylar, Cavit Orhan Tütengiller bu yeraltı işgal ordusunun kurbanlarıdır. Devlet, bunca aydın boğazlanırken, bu işgal ordusunun kanlı ayak izlerini bir geçit töreni izlercesine izliyor.

Ölenler, her biri şimdi birer sessiz mezar taşı olan bu insanlar, yalnızca ve yalnızca namuslu olmanın cezasını ödediler.

Bu altın yürekli bilim adamlarının dirilerini korumasını bilemeyen bu devlet, onların cenaze törenlerini bile düzenleyemedi. Cavit Orhan Tütengil'in mezarına birer kürek toprak atacak olan arkadaşları, öğrencileri dipçiklerle dövülüp yaralandılar. Devlet bu mu? Bu mu devlet?!..

Şu yeraltı işgal ordusunun hakkından gelemeyen devlet, alçakça kurban edilmiş bir bilim adamının tabutu başında öğretim üyelerini dipçikliyorsa, söylenecek söz çoktan bitmiştir!

- Bütün Türk ulusuna buradan haykırıyorum: Türkiye'yi işgal edenler vardır. Türkiye yeraltından işgal edilmiştir.

Rektör Haluk Alp'ın ağzından haykıran üniversite karşısında utanmayan devlet, hiçbir yazıdan, hiçbir sözden utanmaz artık!

Ey ülkenin namuslu aydınları, gençleri, işçileri, köylüleri, her sınıftan, her meslekten, her düşünceden yurttaşları; el ele kol kola ve omuz omuza gelin, saflarınızı sıklaştırın. Ülkemizi yeraltından işgal eden çetelere karşı, tıpkı

"Kuvvayı Milliye" günlerinde olduğu gibi, tek bir yürek, tek bir nefes ve tek bir yumruk gibi olalım.

Yeneceğiz, bu karanlıkları, bu tutsaklıkları yeneceğiz, çevremizdeki bu kanlı zincirleri söküp atacağız, diz çökmeyeceğiz, yenilmeyeceğiz.

(Cumhuriyet, 11 Aralık 1979)

KEMAL TÜRKLER

Kemal Türkler

1926 - 22 Temmuz 1980

Kemal Türkler, 1926 yılında Denizli'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamlayan Türkler, 1947 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'ne girdi. Bir yandan da Emayetaş fabrikasında çalışmaya başladı. 1948 yılında Maden İş Sendikası'na üye oldu. Yüksek öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kalan Türkler, bir süre sonra yedeksubay olarak askere alındı. Askerlik dönüşü tekrar Emayetaş'ta çalışmaya başladı.

1953 yılında Maden-İş Sendikası Bakırköy Şube Yönetim Kurulu'na seçildi. 1954 yılında yapılan Genel Kurul'da Genel Yürütme Kuruluna seçilerek, Genel Sekreterlik görevini üstlendi. Aynı yıl içinde yapılan Genel Kurul'da Genel Başkanlığa getirildi.

26 yıl aralıksız sürdürdüğü Türkiye Maden- İş Sendikası Genel Başkanlığı döneminde, sendikasının Türkiye çapında örgütlenmesine bizzat katılarak öncülük etti. Onun önderliğinde, Türkiye Maden-İş Sendikası büyük bir hızla ülkemizin en saygın ve en güçlü sendikası haline geldi.

Birçok sendika yöneticisine, "işçi sınıfının siyasi mücadelesi için siyasal partinin kurulması gerektiği" önerisinde bulunan ve bu görüşünü hemen her platformda dile getiren Türkler, Türkiye İşçi Partisi kurucuları arasında yer aldı.

Türkler'in liderliğindeki T.Maden-İş, 1961 Anayasası'nın göreceli özgürlük ortamına rağmen bir türlü gerçekleşmeyen toplu iş sözleşme ve grev hakkının yasallaştırılması için kararlı bir mücadele başlattı. Türkler ve arkadaşları, 31 Aralık 1961'de İstanbul'da bir miting düzenlenmesini sağladılar. Saraçhane Meydanı'nda düzenlenen bu miting, o güne kadar Türkiye'de ilk kez tüm sendikaların ve işçilerin katıldığı en kalabalık ve görkemli kitle eylemi oldu.

ÜSS
1. aşama
SINAVI
İÇİN BİLGİ ALINIZ
merkez dershaneleri

Cumhuriyet

57. Yıl; Sayı: 20114 Kurucusu: Yunus NADİ 10 TL. 23 Temmuz 1980 Çarşamba

mef
«Yetenek İlkeleriyle Eğitim»
İki aşamalı sınava (ÜSS-ÜYS) mef hazırlar
Broşür isteyin/
Modern Eğitim Fen Dershanesi

KEMAL TÜRKLER ÖLDÜRÜLDÜ

SALDIRGANLARIN KURŞUNLARIYLA AĞIR YARALANAN TÜRKLER, HASTANEYE GÖTÜRÜLÜRKEN ÖLDÜ...

Sebahat Türkler'in her türlü kurtarılması olanaklarına rağmen...

Evinden çıkarken 3 kişinin saldırısına uğrayan Türkler, hastaneye götürülürken eşinin kucağında can verdi. Olayda Türkler'in koruma polisi de yaralandı. Cinayetin duyulması üzerine Maden - İş üyesi işçiler tüm yurtta işi bıraktılar. Saldırıyı Türkçü İntikam Tugayı üstlendi.

Kemal Türkler Kimdir?

Baştürk: "DİSK bu olay karşısında susmayacak.."

Demokrat gazetesi muhabirini kaçırıp işkenceyle öldürdüler

Erim devlet töreniyle toprağa verildi

Ecevit: 'TBMM bunalımdan çıkışta öncü olmalı..

Demirel tavrını değiştirmedikçe CHP - AP işbirliği olanaksız

Hasan CEMAL

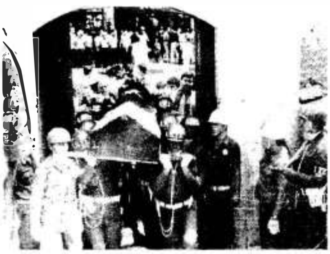

ERİM'İN TABUTU, CAMİYE ASKERLER TARAFINDAN GETİRİLDİ...

Devletlü!

İran'dan kaçan subayların geri verilmesi isteği reddedildi

Özel kesim tahvillerinde faiz oranı yüzde 33

Kamu kesiminde ilk olarak 7 işkolunda toplu sözleşme imzalanacak

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Türkler...

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Türkler de Öldürüldükten Sonra...

Trabzon'da bir kuyumcu soyuldu, 5 milyon liralık altın alan soyguncular yakalandı

Bir yandan demokratik kitle eylemleri sürdürülürken, bir yandan da Anayasa'da yer almış olmasına karşın bir türlü yasallaştırılmayan toplu sözleşme ve grev hakkı için her olanağı değerlendiren Türkler, İstinye'de kurulu bulunan Kavel Kablo fabrikasında, işverenin işçilerin yasal hakkı olan ikramiyelerini ve bir kısım ekonomik haklarını kesmek istemesi üzerine, işyerinde işçilerle yaptığı bir toplantıda şunları söylüyordu:

"İşveren bu yasa dışı tutumuna karşı Anayasa'daki hakların kullanılması gerekir. Zira 1961 Anayasa'sının 47. maddesi 'işçiler işverenlerle olan münasebetlerinde iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla toplu sözleşme ve grev hakkına sahiptirler. Grev hakkının kullanılması ve istisnaları ve işverenin hakları kanunla düzenlenir' demektedir.

Aradan geçen bunca zamana karşı Toplu Sözleşme ve Grev Yasası çıkarılmamıştır; bana göre kasten ve bilerek savsaklanmaktadır. Siz Kavel işçileri olarak bu işe öncülük edeceksiniz. Böylece, Türkiye'de ilk defa Anayasa'ya dayanarak bir hakkın kullanılabileceğini herkese göstereceksiniz. İnanıyorum ki bu sayede yasaların çıkmasını da sağlayarak Türk işçisine önderlik etmiş olacaksınız."

Türkler'in bu konuşmasının ardından; 28 Ocak 1963 günü Kavel işçileri işyerinde protesto eylemleri düzenlediler. 31 Ocak günü, 9 sendikalı işçinin işten atılması üzerine 173 işçi greve başladı. Toplu İş Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu, Kavel grevi sonrası ivedilikle parlamentoya sevk edildi ve 24 Temmuz 1963 tarihinde yasalaştı.

1969 yılında, Türk Demir Döküm fabrikasında çalışan işçiler, işverenin sendikaya karşı tutumunu protesto için fabrika kapılarını kaynakla kapatıp direnişe başlamışlardı. Fabrikayı boşaltmakla görevlendirilen toplum polisinin girişimleri sonuçsuz kalınca durum 1. Ordu Komutanlığı'na intikal etmişti.

Ordu Komutanı, Türkler ve arkadaşlarını Kağıthane'deki Levazım Okulu'na davet ederek, "Ya fabrikayı iki saate boşaltırsınız, ya da tankla içeri girerim; tercih sizin" demesi üzerine, Kemal Türkler, "Biz işçiler, eş ve çocuklarımızla beraber sosyal bir mücadele içindeyiz. Siz ya işçilerin, yani halkın ve hakkın yanında yer alacaksınız, ya da Vehbi Koç'un yanında; tercih sizin. Eğer tanklarınızı işyerindeki işçilerin üzerine sürecekseniz ben ve arkadaşlarım kapıda olacağız. Önce bizi ezip geçersiniz" diyerek toplantıyı terk etti.

Türkler'in bu ani ve sert çıkışı sonunda, Paşa kurmaylarını toplayacak, Türkler ve arkadaşlarının da katıldığı bir toplantıda durum etraflıca değerlendirilecek ve ordu komutanının da arabulucu girişimiyle, işçilerin başarısı ile sonuçlanacaktı. Demir Döküm işçileri, ellerinde Anayasa kitaplarıyla, haklarını korumuş, sahip çıkmışlardı. Bu senaryo işverence başta Singer olmak üzere birçok işyerinde sık sık tekrarlanmak istenmişse de, Türkler ve arkadaşlarının mücadeleci ve kararlı tutumu sonucunda başarıya ulaşılmıştı.

Sendikaların gelişmesinin aktif ve bağımsız bir mücadeleden geçtiğini gören T. Maden-İş Başkanı Kemal Türkler, Lastik-İş Başkanı Rıza Kuas, Basın-İş Başkanı İbrahim Güzelce, Gıda-İş Başkanı Kemal Nebioğlu ve Zonguldak Maden İşçileri Sendikası Başkanı Mehmet Alpdündar, Türk-İş'ten ayrılarak 13 Şubat 1967 yılında bağımsız bir konfederasyonun kurulmasına karar vererek, ülkemizin sendikal mücadele tarihinde önemli bir yer tutan DİSK'i kurdular. Kemal Türkler, adıyla özdeşleşen DİSK'in ilk genel başkanı oldu.

İktidarda bulunan Adalet Partisi hükümeti, bu hızlı gelişimi engellemek amacıyla, DİSK'i hukuken ortadan kaldıracak yasal düzenlemelere kalkıştı. 1970 yılında parlamentoda kabul edilen ve sendikaların yetkili olmaları için baraj getiren bir yasa ile DİSK'in fiilen kapatılması amaçlanıyordu. Kemal Türkler, DİSK'e yapılan bu açık saldırıya karşı sessiz kalmadı.15-16 Haziran 1970 günlerinde ülkemizde o güne kadar yaşanan en büyük işçi eylemleri yapıldı. DİSK'in kapatılmasına karşı çıkan yüz binlerce işçinin iki gün süren eylemleri sonucu, İstanbul'da sıkıyönetim ilan edilmiş, Kemal Türkler ve DİSK yöneticileri tutuklanmıştı.

3 ay süren tutukluktan sonra Kemal Türkler ve arkadaşları serbest bırakılarak, alelacele çıkarılan yasa Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildi. Böylece de DİSK'in kapatılması planları boşa çıkarılmış oldu.

1976 yılında 1 Mayıs, 1925 yılında çıkartılan Takrir-i Sükûn Yasası'ndan sonra ilk kez açık ve kitlesel olarak kutlandı. Kürsüde DİSK'in lideri Kemal Türkler vardı. Türkler, meydanı dolduran 500 bini aşkın emekçiye yaptığı konuşmada, *"1 Mayıs, her şeyden önce, her ülkede ve tüm dünyada, sermaye egemenliğine ve zulme karşı birlik ve mücadelelerin bayrağıdır"* diyordu.

1 Mayıs 1977 tarihinde yüz binlerce insanın sığamadığı Taksim alanı kana bulanacaktı. Kemal Türkler'in konuşmasının hemen ardından, alana yaylım ateşi açan, panzerleri işçilerin üzerine süren ve 36 emekçinin yaşamını

yitirmesine yol açan karanlık güçler, 1 Mayıs geleneğini kırmayı başaramayacak, 1978 yılının 1 Mayıs'ında Taksim alanı yine işçi, emekçi, aydın, sanatçı genç, yaşlı yüz binlerce insan tarafından doldurulacak, işçi sınıfı ve emekçiler demokrasiye olan inanç ve kararlılıklarını tüm dünyaya ilan edeceklerdi.

Cezaevleriyle, mahkemelerle yıldırılamayan, susturulamayan Kemal Türkler, 22 Temmuz 1980 sabahı evinden çıktıktan sonra, arabasının içinde, 3 caninin silahlarından çıkan kurşunlarla öldürüldü. Türkler, eşi Sebahat Türklerin kucağında hastaneye giderken son nefesini verdi.

Acı haber beklenenden çabuk duyulacaktı. Cinayetin üzerinden daha birkaç saat geçmemişti ki, başta İstanbul ve Ankara olmak üzere bütün Türkiye, Kemal Türkler'in ölüm haberiyle çalkalanıyordu. DİSK'e bağlı tüm sendikalar, Türk-İş'e bağlı sendikaların bir kısmı ve kimi bağımsız sendikalar işi bırakma kararı aldılar. 24 ilde tamamen, diğer illerde de kısmen üretim durdu.

Kemal Türkler için binlerce insan ayağa kalkmıştı. Pek çok ilde ve özellikle Ankara'da çok sayıda insan, işi bıraktıkları gerekçesiyle gözaltına alınmışlardı. Yapılan açıklamaların hepsi öfke ve nefret doluydu. Türkiye Maden-İş Sendikası'nın 22 Temmuz 1980 günü yaptığı açıklama da bunlardan biriydi: *"27 yıldır sendikamızın başkanı olan, 11 yıl DİSK Genel Başkanlığı yapan Kemal Türkler'in katilleri, eli kanlı Türkeş'ler, Demirel'ler, MESS patronları Özal'lardır."*

DİSK Genel Merkezi'nde katafalka konan Türkler'in tabutunun önünden geçen binlerce insanın yumrukları sıkılı, gözleri yaşlıydı.

İnsanlarda öfke hakimdi. İstanbul Sıkıyönetim komutanlığı açıklamalarda, insanları sükunete davet ediyordu.

Başbakan Demirel, Bakanlar Kurulu'nu olağanüstü topluyor, toplantıda Türkler'in öldürülmesi görüşüldükten sonra, bir basın toplantısı düzenliyordu. Demirel, basın toplantısında olayları hükümet olarak yakından izlediklerini söyledi. Demirel, olayları yapanları ve yaptıranları devlet olarak biliyoruz, dedikten sonra, çaresizlik ifade eden şekilde ellerini iki yana açıyor,

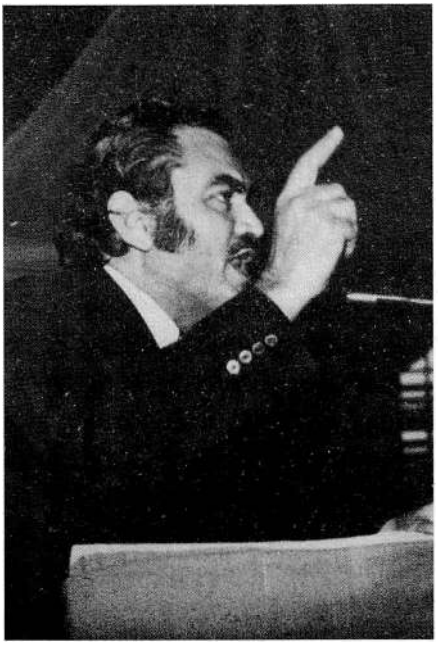

"Sıkıyönetim komutanlarının yetkileri az ne yazık ki. Biz komutanların yetkilerini arttırmak istiyoruz." diyordu.

Türkler'in eşine ve Maden – İş Sendikası'na gelen binlerce telgrafta, yapılan yüzlerce açıklamada, katiller hakkında ortak tek bir niteleme vardı: "Faşist katiller!" Bu ortak tanımlamaya katılmayan telgraflardan birisi de MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'e aitti. Türkeş telgrafında olaydan duyduğu üzüntüyü dile getirmişti. Türkeş'in telgrafı tepkiyle karşılandı ve kabul edilmeyerek geri gönderildi.

Türkler'in öldürülmesi Türkiye'de olduğu gibi yurtdışında da tepki ile karşılandı.

İstanbul'daki emniyet güçleri alarma geçirildi. Az sayıdaki görgü tanığının ifadesi alındı. Saldırganlar dört kişiydi 34 N 5819 plakalı turuncu renkli Renault marka otomobille olay yerine gelmişler ve cinayetten sonra aynı oto ile kaçmışlardı. Saldırganlardan biri olay sırasında otomobilde beklemişti. Görgü tanıkları ve Ali Bilsev'in ifadeleri ile iki katilin eşkalleri belirlendi. 25 Temmuz günü tüm gazetelerde iki katilin temsili resimleri yer aldı.

12 Eylül'den iki ay önce işlenen bu cinayetle ilgili ilk ifadeyi, "Doğu'nun Başbuğu" olarak tanınan Yılma Durak verdi. 30 Ekim 1980 tarihli ifadesinde Yılma Durak, Türkler'in öldürülmesinin planlama aşamasını şöyle anlattı:

"... ben, Celal Adan ile birlikte Alparslan Türkeş'in Yakacık 'ta bulunan evine gittim. Çeşitli konularda sohbet ettik. Genel Başkan DİSK ile ilgili olarak komünist hareketin kaynağı olduğu şeklinde konuşuyordu. Genel Başkan, DİSK'i kastederek eliyle ot biçer gibi bir hareket yaptı. Ben bu hareketten DİSK yöneticilerinin yok edilmesini istediği kanaatine vardım. Celal'in de aynı şeyi düşündüğü kanaatindeyim. Bu konuşmadan birkaç gün sonra Genel Başkan, Berker İnanoğlu'nun yazıhanesindeyken bizi çağırtmış, Celal Adan'la birlikte gittik. Aydın Esi de oradaydı. Aydın Esi, DİSK yöneticileri ile ilgili bir çalışma yapmış, adresleri tespit etmiş; Celal Adan'a adresleri yaz-dırdı. Celal Adan öldürülmek üzere Kemal Türkler'i hedef olarak seçmiş. Kemal Türkler öldürülmeden bir gün önce Celal Adan'la birlikte arabayla Bursa'ya gittik, ertesi gün Uludağ'a çıkar-

ken radyodan Kemal Türkler'in öldürüldüğü haberini dinledik. Bu haberi duyan Celal, 'Bravo bizim çocuklara, bu ancak böyle olurdu' dedi."

Yılma Durak'ın sözünü ettiği toplantıda bulunanlardan Celal Adan ise, 31 Ekim 1980 tarihli ifadesinde Yılma Durak'ın ifadesini aynen doğrulayıp tamamlayarak: *"Yılma Durak ile Alparslan Türkeş'in evine gittik... Yılma, Türkeş'in kulağına bir şeyler söyledi bunun üzerine Genel Başkan eliyle ot biçer gibi Yılma Bey'in kendisine söylediği şeyi yapın manasına bir hareket yaptı, dışanda Yılma Bey'e o neydi diye sorduğumda, Kemal Türkler'i vurup vuramayacağımızı sorduğunu, başkanın da bunu el hareketi ile onayladığını söyledi."*

Cinayeti kimin işlediğine ilişkin Celal Adan şunları söylüyordu: "Yılma bana Türkler'in adresini getirdi. Ertesi gün adam vurmaktan kaçak Ünal Osmanağaoğlu partiye geldiğinde (Kendisi daha önce bana ve Yılma'ya gelerek eylem yapmak istediğini söylemişti.) Türkler'in adresini verdim, Yılma Bey'in haberi var, bu işi yapın dedim. Kabul etti. Daha önce eylem yapmak istediğini söylediğinde, bu iş için yeterli silahları olduğunu belirtmişti.

Olaydan önce Ünal'ın Bahçelievler'de kalmakta olduğu eve gittiğimde, evde İsmet Koçak, Abdülsamet Karakuş, Yusuf Arpacık ve Malatyalı bir arkadaş vardı. Silahlarını yağlıyorlardı."

Celal Adan'ın, eylemi yapması için emir verdiğini söylediği Ünal Osmanağaoğlu, aynı zamanda Ankara Bahçelievler'de 7 TİP'linin vurulması ile ilgili, "Bahçelievler katliamı" olarak bilinen davanın sanıklarındandı. Ancak

Ünal Osmanağaoğlu bu eylemlerden sonra yurt dışına kaçacak ve yargılanamayacaktı.

Abdülsamet Karakuş, yakalandıktan sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde, Türkler'i nasıl öldürdüklerini şöyle anlattı: *"Türkler'in öldürülmesi önerisini kabul ettikten sonra, ben, Ünal, İsmet ve Aydın Merter Sitesi'ne gittik, çevreyi gezdik. Eylemi evinin önünde yapmayı kararlaştırdık.*

21 Temmuz gecesi Aydın ve Celal'le birlikte 34 N 5819 plakalı otoyu, Londra asfaltı üzerinde gasp ettik.

22 Temmuz sabahı saat 08.00 sıralarında ben, Ünal Osmanağaoğlu, İsmet Koçak, Aydın Eryılmaz'ın kullandığı gaspedilmiş oto ile Merter'e geldik. Ünal ve İsmet anayola yakın bir yerde indiler. Biz biraz ileriye arabayı park ettik. Beklemeye başladık.

Saat 09.30 sularında İsmet, Türkler'in evden çıktığını işaretle bildirdi. Türkler ve koruma polisi tam arabalarına binmişlerdi ki, ben, İsmet ve Ünal ateş ettik. Aydın arabada bekliyordu. Sonra arabaya koştuk ve olay yerinden uzaklaştık."

Aydın Eryılmaz da ifadesinde bu anlatımları aynen doğrulayarak *"Yunus (Ünal Osmanağaoğlu) eve sık sık gelmeye başladı... Hep beraber partimiz MHP il binasına gittik burada Yunus (Ünal) bizi Celal Adan'la tanıştırdı... İki gün sonra Yunus Bahçelievler'deki (İstanbul) eve geldi. Kemal Türkler işini tezgahladıklarını söyleyerek Kemal Türkler'i öldürme planını bize anlattı... Bu işi Celal Adan ile birlikte tezgahladıklarını biliyorum... Eylem günü ben arabayı*

sürdüm. Onlar (Ünal Osmanağaoğlu, Abdülsamet Karakuş ve İsmet Koçak) ateş ettiler" diyordu.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde açılan "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar" davasında, Alparslan Türkeş, Celal Adan, Aydın Esi, Yılma Durak ve Berker İnanoğlu, diğer suçlar yanında, Kemal Türkler'in öldürülmesine azmettirmek suçundan yargılanmaya başladılar. Aynı davada Abdülsamet Karakuş, Aydın Eryılmaz, İsmet Koçak ve Yusuf Arpacık, Türkler'i taammüden öldürmekten yargılandılar.

Tüm sanıklar, yargılama başladıktan sonra, suçlamaları kabul etmiyorlar, emniyette verdikleri ifadelerin işkence altında alındığını belirtiyorlardı. Özellikle Yılma Durak duruşmada ağlayarak, makatına şişe sokulduğunu anlattı. Aynı Yılma Durak, Türkler'in öldürüldüğünde Bursa'ya gittiğini önce inkâr etti. Otel kayıtlarının incelenmesi ve pek çok tanığın dinlenmesi sonucu bu iddianın doğruluğu anlaşılınca da çelişkili ifadeler verdi.

Bu arada Türkler'in öldürülmesinde kullanılan otonun sahibi Hüsamettin Bektaş, ilk günden itibaren Abdülsamet Karakuş ve Aydın Eryılmaz'ı teşhis ederek "Arabamı gasp edenler bunlardı" diyordu.

MHP ve ülkücü Kuruluşlar davasında, kimi dosyalar ve sanıklar olay yerlerine göre ayrılmaya başlayınca, Alparslan Türkeş ve Yılma Durak dışındaki sanıklar, bu kez "İstanbul MHP davası"nda yargılanmaya başlayacaklardı.

İstanbul MHP davasında, yaklaşık 6 yıl süren yargılamadan sonra, askeri mahkeme, azmettirme suçundan yargılanan Celal Adan, Berker İnanoğlu ve Aydın Esin'in beraatına karar veriyordu. Mahkeme kısa kararında, "Sanıkların müsbet suçu işlediğine dair mahkumiyeti gerektirir kesin ve inandırıcı delil bulamadığı" için beraat ettiklerini belirtecekti.

Sanık Abdülsamet Karakuş, olayda kullanılan otomobili gasp etmekten suçlu bulunuyor, 16 yıl 8 ay hapis cezasına çarptırılıyordu. Kemal Türkler'i öldürmesi ile ilgili olarak ise aynen şu karar veriliyordu:

"Sanığın diğer sanık Aydın Eryılmaz ve kimliği tespit edilemeyen iki başka sanıkla beraber, 22/7/1980 günü, maktül Kemal Türkler'i taammüden öldürmek üzere olay yerine gittikleri, sanık Abdülsamet Karakuş'un silahını çekip ateş etmek isterken, silahının tutukluk yapması nedeniyle ateş etmeyi gerçekleştiremediği ve işlemeyi kastettiği cürmün bu nedenle eksik teşebbüs derecesinde kaldığı, diğer iki sanığın ateş edip maktülü öldürdükleri ve mağdur Ali Bilsev'i yaraladıkları ve sonra sanık Aydın Eryılmaz'ın kullandığı gaspedilmiş oto ile kaçtıkları sübuta ermiş bulunmakla... idam cezası ile cezalandırmasına, sanığın fiili eksik teşebbüs derecesinde kaldığından... cezanın 15 yıl ağır hapis cezasına çevrilmesine...59. madde uygulanarak 12 yıl 6 ay ağır hapis cezasına çevrilmesine..."

Torunluk dava!

DİSK genel başkanlarından Kemal Türkler katledildiğinde 1.5 yaşında olan torunu büyüdü ve avukat çıktı, hâlâ devam eden dedesinin davasına müdahil olarak katıldı

Burç Akpınar'ın avukat olarak görev yaptığı dedesinin davasında, annesi Yasemin Türkler (solda), anneannesi Sebahat Türkler (ortada) ile teyzesi Nilgün Soydan (sağda) izleyici sıralarında duruşmayı takip etti.

Kemal Türkler

GÜRKAN AKGÜNEŞ, M. AKİF ERDEM İstanbul

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) genel başkanlarından Kemal Türkler'in 1980 yılında Merter'deki evinin önünde öldürülmesiyle ilgili olarak devam eden davada dün ilginç bir gelişme yaşandı. Türkler öldürüldüğünde 1.5 yaşında olan torunu Burç Akpınar, dedesinin davasına müdahil avukat olarak katıldı.

Yıllarca dedesinin katledilmesi ve ailesinin başlattığı hukuk mücadelesinin hikâyesiyle büyüyen torun Akpınar, 2 yıl önce Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Avukatlık ruhsatını geçen yıl alan Akpınar, ailesinin mücadelesine ortak oldu.

Akpınar dün dedesini öldürenlerden biri olduğu öne sürülen Ünal Osmanağaoğlu'nun Yargıtay'ın bozma kararından sonra yeniden yargılandığı Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne müdahil avukatı olarak yetki belgesini sundu. Yargıtay eksik soruşturma gerekçesiyle beraat kararını bozmuştu.

Ailenin avukatı olarak Rasim Öz'le birlikte görev yapan Akpınar, suçun terör kapsamında olduğunu savunarak, davanın Beşiktaş'taki ağır ceza mahkemesine gönderilmesini istedi. Bozma kararına uyan mahkeme, duruşmayı 1 Kasım'a erteledi.

Üzücü ve gurur verici

Akpınar, Milliyet'e yaptığı açıklamada, dedesinin işçi sınıfı için verdiği mücadelede öldürüldüğünü belirterek şunları söyledi:

"Aradan çeyrek asır geçti. Bu davanın 25 yıl sürüp bana kadar gelmesi üzücü. Ama insan gurur da duyuyor, müdahil olduğu için. Bu basit bir adam öldürme vakası değil, terör olayı. Küçüklüğümden beri ailem başta olmak üzere tüm camia bu mücadeleyi sürdürüyor. Hukuk fakültesini seçmemde davanın rolü yoktu, ama 'İyi ki hukukçu olmuşum' diyorum."

Sanık Aydın Eryılmaz ise, olayda kullanılan gaspedilmiş otoyu sürerek, cinayete "fer'i fail," yani ikinci derecede katılan olarak karışmaktan suçlu bulunuyor ve 10 yıl ağır hapis cezasına çarptırılıyordu.

Bu arada Türkler'e ateş ederek öldürmekten yargılanan İsmet Koçak hakkında ise askeri mahkeme "delil yetersizliğinden" beraat kararı veriyordu.

Gıyabi tutuklu Ünal Osmanağaoğlu, Kuşadası'nda devletin bir kuruluşunda işletmecilik yaparken 1999 yılında yakalandı. Ancak aleyhteki hiçbir kanıt dosyaya konulmadan hakkında beraat kararı çıktı. Bu karar temyiz edildi. Yargıtay bu kararı bozdu.

Kemal Türkler davası Ünal Osmanağaoğlu'nun yargılanması ile halen devam ediyor. Kemal Türkler katledildiğinde 1.5 yaşında olan torunu Burç Akpınar büyüdü, avukat oldu. Türkler davasına, annesi Yasemin Akpınar ve teyzesi Nilgün Saydan'ın avukatı olarak katıldı. Davanın 30 yıllık zamanaşımı süresinin dolmasına ise 3 yıl kaldı.

Kemal Türkler'in 1 Mayıs (1977) Kutlama Töreninde Yaptığı Konuşmasından...

... İşçiler, köylüler, memurlar, esnaflar, teknik elemanlar ve tüm aydınlar, dostlarım, kardeşlerim.

Bugün ve şu anda Türkiye işçi sınıfının emekçi halkımızın kalbi burada, en büyük sanayi kentimiz olan İstanbul'un Taksim alanında atıyor. Şu anda kalbimiz, ülkemizin dört bir yanında, tüm dünya ülkelerinde yüz milyonlarca emekçiyle birlikte atıyor.

... Dişinden tırnağına kadar örgütlü, bankalarda, şirketlerde, siyasal iktidarda örgütlü olan sermaye sınıfları işçi sınıfının, emekçi köylülerin, tüm çalışanların örgütlenmesini, birleşmesini engellemeye çalışıyorlar. İşte bu yüzden, işçilerin emekçilerin birleştiğinde ne muazzam bir güç olduğunu gösteren 1 Mayıs'ı karalamak, saptırmak istiyorlar.

... Artık DİSK, dost ve düşmanın hesaba katmak zorunda olduğu, güçlü, mücadeleci, kararlı ve sorumlu bir demokratik sınıf ve kitle örgütü olarak işçi sınıfımızın tek gerçek temsilcisi olmuştur.

Sebahat Türkler:

"Mücadeleden yılmayan bir kişiydi"

- Kemal Türkler'i bize anlatır mısınız?

Kemal Türkler, bir Anadolu insanı, bir işçi, bir işçi lideri, bir demokrasi, eşitlik ve özgürlük sevdalısıydı. 28 yaşında sendika genel sekreteri olması, genç yaşına rağmen çevresinde derin saygınlık ve güven uyandırdığının göstergesiydi. Aynı yıl genel başkanlığa seçilmiş olması ve bu görevi kesintisiz 27 yıl boyunca sürdürmesi de, işçilerin ona güveninin daha da arttığının kanıtıydı.

Kemal Türkler, mücadelelerle geçen yaşamında her zaman işçilerin önünde olmuş, tüm eylem kararlarını onların aktif destek ve katılımıyla hayata geçirmiştir.

Kemal Türkler için asıl önemli olan, işçilerin mutlu olması için mücadele vermekti. Genel Başkanlığını yaptığı T. Maden-İş'in ve kuruluşundan itibaren 11 yıl başında bulunduğu DİSK'in, Türkiye'de tüm emekçilerin umudu haline gelmesinde onun büyük lider yetenekleri ve kararlı mücadele azmi yatmaktaydı.

DİSK'in kapatılması için ısrarlı bir çaba gösteren siyasi iktidarlara karşı her seferinde aktif eylemlerle karşı koydu. Dolu dolu geçen mücadele sürecinde, defalarca tutuklandı, askeri ve sivil cezaevlerinde yattı, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandı. Ama o bunlardan yılmadı. Mücadelesini her defasında kaldığı yerden daha büyük bir hınçla ve azimle yükseltmeyi bildi. DGM direnişi, faşizme ihtar eylemleri de sendikal hedeflerden öte, ülkenin ve emekçi halkın çıkarlarını gözeten mücadeleler olmuştu.

Kemal Türkler, on yıllık sendika başkanlığı deneyiminden sonra, sendikal mücadelenin siyasal mücadele ile desteklenmesi ihtiyacını, mücadelesinin içinde kavramış, Türkiye İşçi Partisi'nin kurucuları arasında yer almıştı. Ülkemizdeki 1 Mayıs geleneğinin yaşamasına öncülük ederken, demokrasi ve işçi hakları mücadelesine de derinlik kazandırdı..

- Nasıl bir kişiliğe sahipti?

Mücadelenden yılmayan bir kişilik. Örgütsel ve sınıfsal gereksinimlerde sonuna kadar kararlılık gösteren ve gözünü budaktan sakınmayan bir kişilik, her türlü emperyalist ilişkiyi, parasal bağımlılığı reddeden bir kişilik...

İşçinin saygınlığını ve güvenini tam kazanmış, metal işçilerinin uğrunda ölümü göze alabildikleri, cenazesi için ülkede adeta sessiz bir genel grevin yaşandığı ve farklı düşünenlerin bile sonuna kadar saygı duyduğu bir kişilik.

Sendikal mücadele içinde işçi eğitimlerine verdiği önem; Gönen Eğitim Tesislerinin "İşçi Üniversitesi" olarak anılmasını sağladı. Sendika merkezinde de eğitim dairesine verdiği önemin sonucunda ülkenin en iyi eğitimci kadroları, en etkin eğitim programları ve diğer toplumsal gelişme süreçleri ile birlikte örgüt içinde yoğun bir niteliksel gelişmenin ortaya çıkmasına ön ayak oldu.

Sendikaların üyeleri, yöneticileri ve çalışanları arasında hiçbir ayrıma izin vermemiş, tüm kesimlerin kendilerini geliştirmesi için olanaklar yaratmış, özellikle sendika çalışanları hiçbir temelde ayrımcı uygulamaya izin vermemiş, stajyerlere kadar çalışanların kişisel ve mesleki gelişmelerine önem vererek takip etmiştir.

Sadece talep eden ve sadece şikayet eden olmamıştır. Hedefe ulaşabilmek için işçilerin birliği ve mücadelesine başvurmaktan çekinmemiştir. Bu müdahaleler, sadece işçiye değil, ülkeye katkı getiren süreçler olmuştur.

Elinde bulunan çok geniş olanaklar ve önerileri çocukları ve yakınları için kullanmamış, her türlü bağımlılık yaratabilecek ilişkileri reddetmiştir. Kişisel hesap arayışı içinde olmadı, defalarca milletvekilliği vb. önerileri elinin tersi ile itti. Başkan seçildiği tüm kongrelerde aday olmamış, işçiler tarafından ısrarla aday gösterilmişti.

Daima işçilerin ve halkın arasında yaşadı. Sahip olduğu tek mülk olan daire Metal İş Sitesi'ndedir.

Diğer toplumsal olaylara ve gelişmelere de asla duyarsız kalmadı. Gençlik, öğrenci, kadın, kamu çalışanları, teknik elemanlar vd. her türlü sınıfsal ve toplumsal hareket ile dayanışma içinde olmuştu.

- Nasıl tanıştınız?

Bir arkadaşımın vasıtasıyla, tesadüfen sendikada tanıştık. Kısa sürede birbirimizi sevdik, nişanlandık. 7 Aralık 1958 tarihinde ise evlendik. Yasemin ve Nilgün adında iki kızımız oldu. O hain, faşist saldırı olana dek hep beraberdik.

- Olay nasıl oldu?

22 Temmuz 1980 sabahı kahvaltı hazırlarken oldukça tedirgindim. Çünkü, 20 Temmuz günü öldürülen Nihat Erim'in cenaze töreni o gün idi. Dolayısıyla İstanbul yoğun bir gün geçirecekti. Kahvaltı sırasında, eşime o gün işine gitmemesini söyledim; ancak, önemli bir toplantısı olduğunu söyledi ve kabul etmedi. Vedalaştık ve evden çıktı.

Camdan kendisini uğurluyordum. Eşim, koruma polisi ile arabasına bindikten sonra, evin önündeki yola yanaşan turuncu renkli Renault marka bir arabadan inen üç kişi eşimin arabasını çapraz ateşe aldı. Çılgınca, karşı komşumuzun yardımıyla, arabanın yanına indim. Bu arada, diğer odanın camından babasını izleyen, dolayısıyla olaya netlikle tanık olan küçük kızım Nilgün de, aynı anda, sonradan öğrendiğime göre merdivenlerden aşağı inmiş.

Arabanın kapısını açtığımda (eşim arabayı kendisi kullanırdı), tüm vücudundan kan akıyordu. Sağ şakağından girip sol arka kulağından çıkan kurşun, benim için en dikkat çekici ve önemli olanıydı. O gün, grevci işçileri ziyarete gidiyordu. Son sözü, "Benden işçilere selam söyle" oldu.

Yolda hiçbir arabanın durmadığını/durdurulmadığını, sonradan bir yoğurtçu minibüsünün durduğunu, minibüs şoförünün "Başkanım vurulmuş!" diye çığlık attığını, minibüsün arkasının boşaltılıp eşimin bu minibüse bindirildiğini hatırlıyorum. Minibüse bindirdikten bir dakika sonra, eşimin kucağımda son nefesini verdiğini hissettim ve dünya başıma yıkıldı.

Olay anında polisin ve askerin birdenbire haberliymişçesine orada bitivermesi, aynı yoldan karşılıklı geçmiş olmalarına rağmen katilleri yakalamamış olmaları dikkat çekiciydi.

- Görgü tanığı var mıydı?

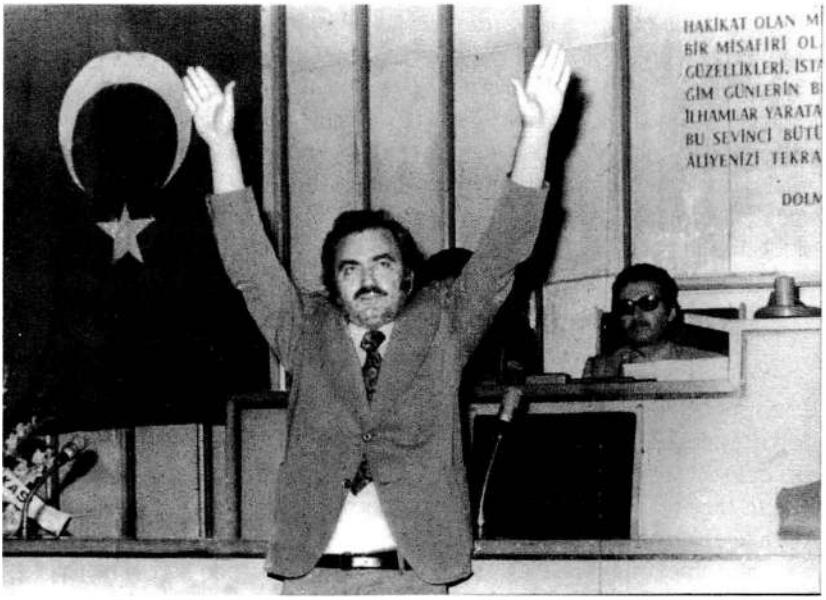

Tanık vardı; ama sonradan hepsi ortadan yok oldular; kimse tanıklık yapmak istemedi, maalesef; mahkemede tanıklık yapan tek kişi kızımdı.

- Olaya tepkiler nasıldı?

Olağanüstü bir cenaze töreni düzenlendi. Kendisinin bizden hep istediği, cenazesinin arkasında başımızın dik olmasıydı. Vasiyetini yerine getirmek için sadece çabalayabildik. DİSK Genel Merkezi'ndeki katafalkta binlerce insan onu selamlarken, çocuklarım ve acı kaybımızın bize verdiği ızdırapla, yaşadığımız bu korkunç olaya rağmen, bize bıraktığı bu olağanüstü onur ve gurur verici yaşamı nedeniyle; hüzünlü, buruk, ağır ama yücelten duygular içerisindeydik.

- Soruşturma süreci nasıl gelişti.

Olay sonrası, olay yerinde hiçbir ciddi araştırma ve soruşturma yapılmadığı gibi, oradaki esnaf dahil, olayın tanığı kızım Nilgün'e ve bana da hiçbir şey sorulmadı.

- Sizce neden öldürüldü?

Faşizm adım adım geliyordu. Eşim bunu biliyor, önlemlerini arkadaşları ile birlikte alıyordu. Ama faşizmi tezgahlayanlar, önlerindeki en büyük engel

olarak, bu işçi liderini görüyordu. Çünkü geçmişte, onun 13 gün içerisinde örgütlediği, Türkiye'yi ve dünyayı saran 15-16 Haziran 1970 olaylarını, 1 Mayıs 76 ve 77'leri yaşamışlardı. Faşizm en büyük engel olarak onu gördüğü için, onun ortadan kaldırılması gerektiğine karar verdi. Uşakları faşist maşalar, onu infaz etti. Ve onun provasını da gördü, yani cenazedeki ihtişamı gördü. Birbirine düşmüş gibi görünen bütün Türk solu onun cenazesi arkasında birleşmişti. Faşizm, onu öldürmekle, seçimlerinin ne kadar isabetli olduğunu da gördü.

- Kemal Türkler'i yeni kuşaklara anlatmak gerekirse?...

Yeni kuşaklara aktarılması gerekenler, onun yaptıklarının yanı sıra mücadeleci ruhu, bu ruhun ona verdiği savaşkanlık, eylem adamı olması, ama hep doğru eylemlerin adamı olması ve tüm bunların ona getirdiği onurlu savaşım dolu bir yaşamla tarihe nasıl mal olduğudur.

Ve bugün Kemal Türkler'i anlamak demek, bugün için kararlı ve örgütlü mücadele vermek, ama yarın için de projeler üretmektir.

Düşünmektir... Geleceği öngörmek ve gerekli tedbirleri almaktır, Kemal Türkler'i anlamak... Ülkenin demokratikleşmesi, eşitlik ve özgürlük için mücadele vermektir...

Kemal Türkler'i anlamak, tüm dünya işçilerinin birliği için, barış için ve insanın insanı sömürmediği bir dünya için mücadele etmektir. Bugün ilkelerinin ve mücadele anlayışının sürdüğünü görmekten mutluyum.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Demokrasi ve özgürlük düşmanlarının hain bir kurşunla susturmaya çalıştıkları Türkler, bugün DİSK'in, işçi sınıfının ve tüm demokrasi güçlerinin kalbinde mücadele geleneği ve ilkeleriyle yaşıyor, yaşatılıyor...

Ben eşimi, çocuklarım babalarını kaybetmekten, hem de bu şekilde kaybetmekten dolayı hep mutsuz olduk. Onu her zaman çok özledik ve özleyeceğiz... Türkiye ise çok önemli bir işçi liderini, bir aydınını kaybetti. Ama unutulmamalı ki; onun adı Türkiye işçi sınıfı tarihine altın harflerle yazıldı. Onun ilkelerinin, felsefesinin ve mücadelesinin yaşadığını görmek bize gurur veriyor. Bu da ailemize kalan en büyük miras elbette. Ailesi ve mücadele arkadaşları tarafından kurulan Kemal Türkler Eğitim Vakfı (KETEV) ile ilkeleri ve mücadelesi sürdürülmekte. Ailesi, mücadele arkadaşları, işçiler, işçi temsilcileri ve sendika yöneticilerinin katılımı ile birlikte mutlulukla söyleyebilirim ki, önemli sayıda işçi ve öğrenci genç arkadaşlarımız anma toplantılarına katılmaktadır. Bundan mutluluk duyuyoruz.

Temmuz 2006

Kemal Türkler'in torunu Av. Burç Akpınar:

"Bu davayı sonuna kadar takip edeceğim"

Kemal Türkler hayatını işçi sınıfına adamış hatta bu uğurda can vermiş bir önderdi. Ama hepsinden öte o benim dedemdi. Dedem katledildiğinde 1.5 yaşındaydım. Dolayısıyla ona dair ne bir anı ne de bir kırıntı var zihnimde. Kendimi ne kadar zorlasam da hatırlayamıyorum. Sadece ailemin, dostlarının ve o dönemin şahitlerinden dinlediklerimle yetinmeye çalışıyorum.

O günden bugüne aradan 26 yılı aşkın bir süre geçmiş. Bu süre zarfında katledildiğinde 1.5 yaşında olan ben, duygusal ve hukuksal mücadele içinde büyürken, mesleğim gereği birden bu mücadelenin bir parçası haline geliyorum.

Dedemin davasına müdahil olarak katılmak, dedem adına dedem için savaşmak hem ben hem ailem açısından elbette duygusal ve bir o kadar da gurur verici bir durum. Ancak davanın bu zamana kadar uzaması, başka bir deyişle benim mesleki salahiyetimi kazanışıma kadar sirayet etmesi Türk adalet sisteminin ne denli vahim durumda olduğunun bir göstergesidir.

Aynı zamanda Bahçelievler Katliamı faili olan sanık Ünal Osmanağaoğlu, on dokuz yıldan daha uzun bir süre adli makamlardan kaçabilmiş, ve ne azizliktir ki, yine devlete ait bir teşebbüsü işletirken ve dava zamanaşımından faydalanmasına birkaç ay kala, bir ihbar üzerine yakalanabilmiştir.

Yapılan eylem ise, kitleleri kaosa sürüklemek amacı güdülerek gerçekleştirilmiş bir terör suçudur. Nitekim bu davayı başından beri götüren üstatlarım ve ben, bunun nitelikli suç olduğunu, ve bu gerekçeyle dosyanın bu tür suçlara bakan ağır ceza mahkemesine gönderilmesi gerektiği yönünde talepte de bulunduk. Sonuç itibarıyla dava devam etmektedir ve ben Kemal Türkler'in torunu olarak, gerek bu davanın bir parçası olmanın gururuyla gerekse asıl faillerin cezasız kalmasının ya da cüzi cezalarla kurtulmasının hüznüyle bu davayı sonuna kadar takip edeceğim.

Şubat 2007

Av. Rasim Öz:

"Türkler, faşizmin önündeki en büyük engellerden biriydi"

- Kemal Türkler o dönem de, şimdi de sevilen bir insan, bunun nedeni sizce nedir?

Her insan bulunduğu makamı dolduramaz. En zor oluşan da liderliklerdir. Kemal Türkler, belki de doğuştan sahip olduğu vasıf ve niteliklerle gerçek anlamda bir lider olmuştur. O sınıfına inanan, güvenen ve ona günün koşullarına uygun hedefler gösteren bir önderdi. Örneğin, 15-16 Haziran 1970 direnişinde, önce tüm işçi temsilcilerini toplamış ve onların onayını alarak eylemi başlatmıştı. Bundandır ki, haklılığına inanan işçiler, tankları aşarak yürüdüler; haykırdılar ve kazandılar.

Kemal Türkler'in aldığı kararlar, eylem ve uygulamalar yalnızca bir sendikanın, bir konfederasyonun ve işçi sınıfının değil, tüm emekçi halkın, demokrasi, barış ve sosyalizm isteyenlerin de özlem ve istekleri olmuştur. Bundan dolayıdır ki, onun döneminde DİSK herkesin umudu ve demokrasi kalesi olmuştu.

- Bugün Kemal Türkler'den öğreneceğimiz, yığınlara aktaracağımız hangi yönler ve dersler var?

Kemal Türkler'den öğreneceğimiz en büyük ders, koşullar ne olursa olsun, canınıza kast edileceğini bildiğiniz halde, inandığınız işçi sınıfı davası ve demokrasi mücadelesinden ödün vermeden, kararlılıkla ve inatla mücadeleyi vazgeçmeden sürdürmek olmalıdır.

Kemal Türkler'den öğreneceğimiz bir başka ders de, sınıf partisine, onun lideri, belki de üyesi dahi olmadan, ona yaptığı büyük katkısıdır. Kemal Türkler, ekonomik mücadeleyi hiçbir şekilde ideolojik mücadeleden ayırmadan, siyasi mücadele yapılmadan ekonomik ve demokratik mücadele ile kazanılanların kalıcı olmadığı öğretisini pratiği ile perçinlemiş biridir.

Kemal Türkler, katledilmesine rağmen öldürülemeyen insanların da olduğunu gösteren büyük abidelerden biri olarak, işçi sınıfı tarihinde yerini almıştır.

- Kemal Türkler neden öldürüldü?

Kemal Türkler'in yaşamı baştan sona bir sınıf ve demokrasi mücadeleleri tarihi ve destanıdır.

Türklerin aldığı kararlar, yaptığı -yaptırdığı eylemler ve uygulamalar yalnızca bir sendika, bir konfederasyonun ve işçi sınıfının değil tüm emekçi halkın demokrasi barış ve sosyalizm isteyenlerin de özlem ve isteklerine tercüman olmuştur.

Bu nedenledir ki onun döneminde DİSK ve Genel Başkanı Türkler, herkesin umudu, demokrasinin kalesi olmuştur.

Bir çağrısı ile işçiler, emekçiler, gençler ve kadınlar yığınlar halinde meydanları dolduruyor, şarteller iniyor, üretenler, yaratanlar durunca yaşam da duruyor ve sömürenler çıldırıyordu. Bundandır ki, adım adım ayak sesleri gelen faşizm ortamının oluşması için bir buçuk yıl daha bekledikten sonra önündeki en büyük engellerden biri olarak da Kemal Türkler'i görüyordu. Çünkü Türkler, işçi sınıfı ve emekçi halkının en büyük sendikal önderi umudu ve demokrasisinde kale komutanı olarak görülüyordu.

Bir büyük söylemle ülkeyi sarsan sermaye sınıfını titreten 15-16 Haziran eylemi bunun en somut örneği olarak görülmüştü.

Böylesi dev bir lider yok edilmeden faşizm kolay kolay gelemez, gelse de rahat edemezdi. Onun için bu büyük önder "alın terinin onuru" adını hak etmiş lider yok edilmeliydi.

Türkler ortadan kaldırılınca faşizme giden yoldaki en büyük engellerden biri daha kaldırılmış olacaktı. Çünkü Türkler, sendikası ve arkadaşları faşizmin ayak seslerini duyuyor gelmeye kalkışırsa "fabrikalar kalemiz" olacaktır sloganını pratikle uygulamaya çalışıyordu. Dünya Barış Konseyi kurucusu, seçkin bir militanı ve onur kurulu üyesi olan Kemal Türkler'e bu dev hedefe 22 Temmuz 1980 sabahı sıkılan kurşunlar aynı zamanda Türkiye işçi sınıfı ve dostlarının tepkisini de ölçmüş olacaktı.

Tüm Türkiye solu geç de olsa verilen mesajı almıştı. Türkler'in cenazesine bir milyonun üzerinde insan katılmışken, onların üzerinde uçan askeri helikopterlerle, Türkiye işçi sınıfı ve yandaşlarının tepkisini ölçüyor,

kendileri açısından ne denli isabetli bir seçim yapılmış olduğunu görerek mutlanıyorlardı.

- Sizce, Kemal Türkler'in darbeden 52 gün önce katledilmesinin özel bir anlamı var mı?

Türkler, ilk defa 1976 yılında 1 Mayıs'ın kutlanmasını sağlamıştı. Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne karşı direnişe önderlik ederek **Süleyman Demirel** iktidarına geri adım attırdı. Gelmekte olan faşizmin ayak seslerini duyduğundan, bir dizi **"faşizme ihtar"** eylemleri düzenledi. Faşizmin önündeki en büyük engellerden biriydi. Ortadan kaldırılmalıydı, iş derin devlete, onun maşalarına havale edilmişti.

Sendikal hareketin ve direnmenin en büyük önderi olan Kemal Türkler'in katlinden elli iki gün sonra, 12 Eylül günü, faşizm çizmeleri ile, tankları ile sermayenin alkışlarıyla ve onun buyruklarını anayasa ve yasa hükmü haline getirmek üzere geliyordu. Sermayenin o günkü sözcüsü Halit Narin, "Yıllarca işçiler güldüler, şimdi gülme sırası bizde" diyerek bizim bazı safların aksi görüşüne karşın, gelenlerin kimlerin emrinde olduğunu apaçık sergiliyordu.

- Dava süreci nasıl gelişti?

Darbeden sonra binlerce solcu işkencelerden geçirilirken darbeciler kendi aralarından tartışmalardan sonra bir zamanlar devletin yedek güçleri olarak kullandıkları MHP hakkında da, sonradan göstermelik olduğu anlaşılan, soruşturma ve davalar açtı. 600 kişinin katli emrinin **Türkeş** ve **Yılma Durak**'ın onayı ile verildiği, MHP davasının hazırlık ifadelerinde apaçık doğrulanmıştı. Davaya Türkler ailesi adına müdahil olarak katıldım. Davanın başında Türkeş paniklemişti, çünkü herkes poliste onu suçlamıştı. Ancak haftalar süren sorgusu boyunca 587 kişilik MHP davasının itirafçı sanıkları üzerine yeni baskı ve korku yaratmayı başardı. Sorgunun bitiminde Türkeş'in, benim sorduğum sorular üzerine önce kendisi ayağa kalkıp eliyle ateş eder gibi yaparak **"Susturun bu komünisti, yoksa ben susturacağım"** demesi üzerine sanıklar, avukatları ve bine yakın dinleyici ortamı mitinge çevirdiler. Mikrofondan olanca sesimle bağırarak 28 soruyu okudum ve mahkemeye verdim.

Abdülsamet Karakuş, İsmet Koçak ve Ünal Osmanağaoğlu tarafından gerçekleştirilen Kemal Türkler cinayetinde, Sıkıyönetim askeri savcılığı A.Türkeş, Y. Durak ve C. Adan'ı, Kemal Türkler'i öldürmeye azmettirmekten TCK 149/1. maddesi uyarınca idamlarını talep etmişti. Aynı şekilde, eylemi gerçekleştiren tetikçiler Abdülsamet Karakuş, İsmet Koçak ve firari

sanık Ünal Osmanağaoğlu'nu adam öldürmekten, Aydın Eryılmaz ve Aydın Esin'in de mahkumiyetleri arz ve talep edilmişti.

Buna rağmen, davanın sonunda değişen koşullarda Alpaslan Türkeş, Yılma Durak ve Celal Adan, Kemal Türkler'i öldürmeye azmettirmek, planlayıp gerçekleşmesini sağlamak suçundan, 9 sanığın ilk ifadelerindeki birbirlerini doğrulayan beyanları yeterli delil sayılmayarak, haklarında bu suçlarından beraat kararı verildi.

Üç tetikçiden biri olan Abdülsamet Karakuş, "Tabancam tutukluk yaptı" dediği için Kemal Türkler'i öldürme eylemini gerçekleştirmediği kabul edilerek, öldürmekten eksik teşebbüsten, cüzi bir ceza almıştır. Tetikçi İsmet Koçak'ın ise, kendisinin ve 6 arkadaşının birbirini doğrulayan ilk ifadelerine rağmen, yine delil yetersizliğinden beraatına karar verildi. Üçüncü tetikçi olduğu beyan edilen "Yunus" kod adlı Ünal Osmanağaoğlu ise o sıralarda firari idi.

Sıkıyönetim mahkemesinin bu kararı, hukuki olarak da, vicdani olarak da bizi tatmin etmediği için bu kararı tümü ile temyiz ettik.

Bu kararlar kamu vicdanını da tatmin etmediği, inandırıcı bulunmadığı, sanıkların ve faillerinin devletçe korunduğu kanısı egemen olduğundan, tartışmalar devam etmektedir. Zira, sanıkların çelişkili beyanları ve bu beyanların mahkemece çifte standartla delil kabul edilip edilmemesi sonucu, delil yetersizliğinden beraatlarının sağlanması bir yana, bu konumdaki kişiler il başkanlığı (DYP İstanbul İl Başkanlığı/ Celal Adan), parlamenterlik ve bakanlık düzeyinde mükafatlandırılmışlardır.

İnsanlık tarihi gerçek hükmünü verecek ve katilleri koruyanlardan hesabını soracaktır.

- Osmanağaoğlu yakalandıktan sonra dava nasıl sürdü?

Ben her yıl savcılıklara, siyasilere bu sanığın bulunup yargılanması için başvurdum. Osmanağaoğlu, Kuşadası'nda devletin bir kuruluşunda işletmecilik yaparken ortaya çıktı.

Sorgusu çok kısa sürdü. Bir günde bırakıldı. Bu kadar çok suça bulaşmış, bu kadar çok kirli olayın içinde olmuş birinin bu kadar kısa sürede sorgusunun tamamlanması bir hukukçu olarak bana güven vermedi. Yakalanması yargılama açısından o kadar da çok önemli değildi. Deliller elde edilerek yargılamanın sağlanması önemliydi. Hiçbir yüzleştirme yok, yani hiçbir delil toplanmadan iki saatlik inkâra dayalı ifadesinden sonra özel mahkûm statüsünde. Hukuk dili ile aklanmasının bütün altyapısı hazırlanıyor. Başlangıçtaki kuşkularımı doğruluyor. Öyle anlaşılıyor ki çetelerin devlet içindeki uzantıları ile yapılan pazarlık sonucunda, aklanma inancı ile, belki de kendisinin seçimi olarak bu yakalanma gerçekleşmişti.

Sorumluların uzun bir süre bu sanığı yakalamamış olmalarının hiçbir haklı dayanağı yoktur. En azından yurtdışında uyuşturucu kaçakçılığından mahkûmiyetinin Türkiye'ye resmen bildirilmiş olması gerekirdi. En az 20 yıl önce yargı önüne çıkmış olması gerekirdi. Öte yandan kardeşinin kimliği ile devlet ihalelerine girmiş olması, çiftlik işletmesini alması, devlet ile ticaret yapması açıklanır gibi değil. Yetkililerin bir suçlunun bulunduğu yeri yakınlarını, akrabalarını izleyerek belirledikleri, suçluya ulaşmanın en kestirme yolunun ailesini izlemek olduğunu herkes bilir. Bunun için hafiye olmaya gerek yok. Söylediğim gibi bu yakalanma olayına çok daha büyük anlamlar yüklemek gerekiyor.

İlgili bütün sanıkların ifadeleri birbirini doğruladığı halde, tetikçi Ünal Osmanağaoğlu için hazırlık aşamasında aleyhine verilmiş ifadeler geçerli sayılmadı. Delil yetersizliğinden beraatına karar verildi. Temyiz ettim. Yargıtay, kararı lehimize bozdu. Yargılama 27. yılında devam ediyor, peşini bırakmayacağız.

- Kemal Türkler'in katli nedeni ile onun ölümünden sonra da ailesinin ve sendikasının avukatı olarak MHP davasına müdahil olarak katıldınız. Verilen kararı doğru buluyor musunuz? Yargılama ve kararı bir hukukçu olarak değerlendirir misiniz?

Öncelikle bir hukukçu olarak belirtmeliyim ki, bağımsız yargının objektif ölçülere göre verdiği beraat kararına karşı son derece saygılıyım. Ancak, bağımsız olmayan idari ve askeri makamların etki ve baskı alanı içindeki olağandışı koşullarda ve olağandışı kararlarına değil.

İşte, bu türden kararlardan biri de 12 Eylül sonrasında 20.08.1981 tarihli iddianame ile Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde açılan MHP davası ve bu davada verilen beraat kararları ve süre aşımına uğratılan silahlı çete suçlamaları olmuştur.

MHP davasında sanıklar 600 kişinin öldürülmesinden sorumlu olarak yargılanmıştır. Sanıkların birçoğu ilk ifadelerinde Alparslan Türkeş ve Yılma Durak'ın bilgisi ve onayı olmadan öldürme eyleminin yapılmadığını beyan etmişlerdir. Bu davada ise, siyasi nedenlerle katledilen bu 600 kişiden yalnızca 34 kişinin katili adli adam öldürme suçlusu olarak ceza almışlardır. Diğer öldürülenlerin failleri ise meçhul bırakılmıştır.

Ben bir hukukçu olarak yargılamaya yönelik bir gerçeğin daha altını çizmek istiyorum. 35 yıllık mesleki yaşamımda, aklanması gerektiği halde mahkûm olan, mahkûm olması gerektiği halde aklanan çok insan gördüm. Mahkûm olanlar, kamuoyunda aklananlardı. Belli dönemin yargısı ile aklananlar ise kamu vicdanında mahkûm olmuşlardı.

Temmuz 2006

Kemal Türkler'in Son Sözleridir

Silin gözlerinizi
Aldandı yeniden
Beni vuranlar
Sürü şaşırır yolunu başı yitince
Sürü değilsiniz ki siz
İşçisiniz
Silin gözlerinizi görevdesiniz

Bunca akıttıkları kan
Değiştiremez tarihi
Yazar cellatlığını onların
Bir kez daha tarih
Acınız unutturamaz görevinizi
Silin gözlerinizi

Alın terinindir yarın
Yok olup gitmenin telaşında katiller
Durduramaz savaş ortasında yürüyüşü
Saflarda düşenler

Kitapları öldüremezler
Alanlarda bizi vuranlar
Tarihi geriye döndüremezler

Hoşça kalın
Sürdürün savaşı arkadaşlar

Sennur Sezer

Uğur Mumcu

TÜRKLER

İşçi sınıfımızın yiğit savaşçısı Kemal Türkler, teröristlerin açtığı ateş sonunda yaşamını yitirdi.

Türkler, 1960'tan sonra kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin kurucu üyelerindendi, DİSK'in ilk genel başkanıydı ve de Maden-İş Sendikasının genel başkanlığını yürütmekteydi.

Yaşamı, işçi sınıfının bilinçlenip örgütlenmesi ve demokratik yollarla siyasal iktidara ağırlığını koyması kavgası ile geçmiş ve bu uğurda karanlık örgütlerin alçak kurşunları ile can vermiştir.

DİSK, kurulduğu günden bu yana demokrasinin sınırlarını genişletme savaşı verirken, silahlı eylemlere, maceracılığa karşı da en etkin ideolojik savaşı yürütmüş, Anayasa ve demokrasi dışı yol ve yöntemlerden ısrarla kaçınmıştır. Kemal Türkler, bu sağlıklı siyasal görüşün en önde gelen temsilcilerinden biriydi.

İşçi sınıfını, sınıfsal güç ve sendikal örgüt olarak, bu çalkantı ortamında terör odaklarının dışında tutmak, başlıbaşına kararlılık, inanç ve güven sorunuydu. İşte böyle bir sendika lideri, alçakça kurulan bir pusu sonunda yaşamını yitirmiş bulunuyor. Bunun ayrı bir anlamı vardır.

Son günlerin kanlı olayları, bir planın adım adım uygulandığını kanıtlıyor. Önce MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak öldürülüyor, sonra ülke çapında faşist terör estiriliyor; sonra Çorum olayları, daha sonra Fatsa baskını, bu olayları izleyen günlerde CHP İstanbul milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu'nun öldürülmesi, üç gün sonra 12 Mart döneminin başbakanı Prof. Nihat Erim'in alçakça düzenlenen bir suikaste kurban gidişi ve Erim'in cenazesinin kaldırıldığı gün, Maden-İş Sendikası Genel Başkanı ve işçi sınıfının yiğit ve unutulmaz savaşçısı Türkler'in faşist teröristlerce öldürülmesi... Bu bir kanlı plandır.

Evet, hepimiz bu soruyu soruyoruz: Terörün yarınki kurbanı kim?.. Bir plan, bir kanlı plan adım adım uygulanıyor. Kurbanlar seçiliyor, izleniyor, vuruluyor, öldürülüyor. Bu kanlı hesaplaşmada devlete yalnızca öldürülen kurbanlar için "devlet töreni" düzenlemek düşüyor. Devletin o tartışılmaz, bölünmez, parçalanmaz gücü yalnızca cenaze töreni düzenlemeye yetiyor.

Bu kanlı planı bozmak devletin başlıca görevidir. Devlet bu görevi yerine getirmezse, devlet olmaktan çıkar. Devletin varlık nedeni, beş on yurttaşımızın öldürüldüğü, kanlı terör halkalarının milletvekillerine, eski başbakanlara, polislere, generallere, asker-sivil savcı ve yargıçlara, anarşi ve terörün

dışında kalmış, teröre karşı bilinçli, kararlı ve en amansız savaşımları vermiş bulunan ilerici sendika liderlerine kadar uzanması, devletin yok olduğunu, hükümetin yok olduğunu göstermez de neyi kanıtlar acaba?

İşçi sınıfımız, büyük bir liderini, inanmış ve kararlı bir savaşçısını yitirmiş bulunuyor.

Böyle günlerde misillemelerin, öç duygularının duygusal tepkilerinden sıyrılıp demokrasi kavgasına barışçı yöntemlerle ve olanca soğukkanlılıkla devam etmek gerekiyor. Çünkü, terör, işçi sınıfımızı kanlı bir tuzağa, acımasız bir kısır döngüye itiyor. Çünkü terör, işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza karşı her gün yeni bir tuzak kuruyor.

Ölüm haberlerini, bir savaşta yaşıyorcasına, artık cephe haberleri gibi almaya alıştık. Evet, Kemal Türkler dün alçakça öldürüldü. Demokrasi, bağımsızlık, barış ve sosyalizm kavgasında en ön cephede, işçi sınıfının bayrağını barışçı rüzgârlarla dalgalandırırken, alçakça vurularak öldürüldü, işçi sınıfımızın bir yiğit savaşçısı, sosyalizm şehitleri arasında yerini alarak "güneşe gömüldü"!..

İşçi sınıfı, başın sağ olsun!..

(Cumhuriyet, 23 Temmuz 1980)

BİR İNSANLIK DERSİ

İşçi sınıfımızın yiğit savaşçısı, DİSK'in kurucusu ve ilk Genel Başkanı, Maden-İş Genel Başkanı Kemal Türkler'in faşist katillerin kurşunları ile can vermesi, ilerici kesimi derinden yaralamıştır. Hepimizin acısı büyüktür.

Türkler, cuma günü emekçi sınıfın omuzları üzerinde taşınarak toprağa verildi. DİSK, kurucusu ve ilk genel Başkanı'nı, gözyaşlarını yüreğine akıtarak son yolculuğuna uğurladı.

Kemal Türkler, işveren yanlısı basın organlarında uzunca bir süredir "boy hedefi" yapılmış insanlardan birisiydi. Kemal Türkler'in alçakça öldürülmesinden sonra, bizler bu yayınları tek tek çıkartıp "siz hedef gösterdiniz, faşistler vurdu" diye yayınlar yapabilirdik. Ama yapmadık. Yapmadık, çünkü bu yayınları sürdürenlerin, Türkler'in ölümünü, hem de böyle alçakça öldürülmesini isteyeceklerini biran olsa bile düşünmeyiz. Çünkü, bir insanın terör çetelerince vurularak öldürülmesini istemek, aynı insan hakkında en sert, en acımasız eleştirileri yapmaktan çok ayrı bir iştir.

Hiç şüphesiz, Kemal Türkler ve öteki DİSK yöneticileri hakkında, zaman zaman terbiye ölçüleri dışına çıkan yazıları yazan arkadaşlarımızın, Türkler'in bu yolla yok edilmesini istediklerini kimse söyleyemez.

İşveren yanlısı gazetelerin, sendikacıları, emekten yana politikacıları ve emekçiden yana kişi ve kuruluşları eleştirmeleri doğaldır. Bu onların görevidir. Emekten yana, emekçiden yana olan gazetelerin ve gazetecilerin de sermaye yanlısı kişi ve kuruluşları eleştirmeleri doğaldır. Bu da ilerici basının görevidir.

Bir işadamının siyasal ilişkilerini konu eden bir yazar, aynı işadamının alçakça cinayete kurban gitmesini nasıl istemezse sermaye yanlısı bir yazar da sık sık eleştirdiği bir sendika liderinin öldürülmesini hoş karşılamaz. Bizler sağcı, solcu, ortacı bütün köşe yazarları ve gazeteciler birçok politikacıyı eleştiririz. Bu eleştirileri yapmak bizlerin görevidir. Bu görevden, sağcısı, solcusu ve ortacısıyla hiçbirimiz kaçınamayız.

Biz ilerici basın olarak, bir yandan birtakım politikacıları, işadamlarını eleştirirken, öte yandan da soldan kaynaklanan silahlı eylemlere karşı elimizden geldiği kadar sert tutum alır, bu eylemleri sosyalizme, devrimciliğe ve insanlığa aykırı eylemler olarak gördüğümüzü bıkmadan, usanmadan yazarız.

Arada bir sağcı gazete silahlı saldırıya uğrarsa, kendi köşemizde bu olayı kınarız, bir sağcı gazeteci öldürülürse, yazımızı bu olaya ayırırız. Bu, bizim, devrimciliğin özünde yatan insanlığımızdan kaynaklanan vazgeçilmez görevimizdir.

Sağ basında bu insanlığı görmenin hiç olanağı yoktur. Sağcı bir gazete saldırıya uğrarsa, bu gazete hemen ilk çıkan sayısında solcu yazarların adlarını alt alta yazarak "bunlardan intikam alacağız" diye yayımlar yapar; sol basında eleştirilen bir işadamı öldürülürse, sağ basın "katili sensin" diye bu eleştirileri yapan yazarların kanlı teröristlerce öldürülmesi için sekiz sütun manşetler atar.

Bu bakımdan, Kemal Türkler olayı kendilerini uzun uzun düşündürmelidir. Ve eğer kendilerini "vicdan muhasebesi" gibi bir süzgece layık görüyorlarsa, geçmiş satırlarını bu süzgeçten geçirmelidirler.

Kan kanı çeker, şiddet şiddeti doğurur, her olay bir başka olaya yol açar. Yalnızca gazete okuyan değil, gazetelerde yazı yazan insanların da böyle bir bilinçten paylarını almaları, ofset tekniğinden daha mı pahalı bir iştir?

Sağ basında görevli köşe yazarlarının, bu insanlık dersinden yararlanacaklarını umarız.

(Cumhuriyet, 28 Temmuz 1980)

İLHAN ERDOST

İlhan Erdost

1944 - 7 Kasım 1980

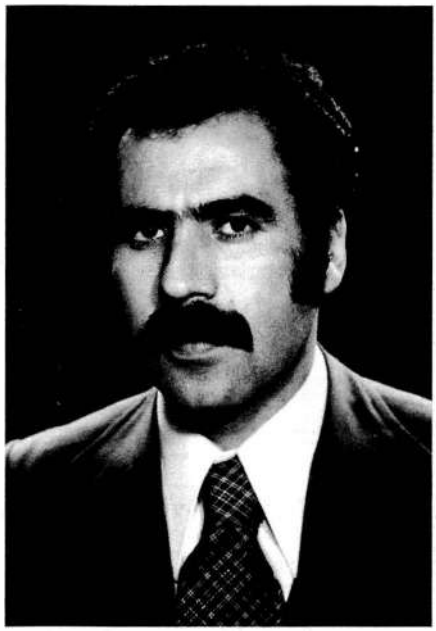

Onur Yayınları sahibi **İlhan Erdost**, 7 Kasım 1980'de ağabeyi, Muzaffer Erdost'la birlikte gözaltına alındı. Mamak Askeri Cezaevi A-Blok'ta fişlenen iki kardeşin, önden ve yandan fotoğrafları çekildi. Saçları ve bıyıkları kesildi. C-Bloka götürülmek üzere, Reo denilen kapalı cezaevi arabasına tekme tokat bindirildiler. Astsubay Şükrü Bağ, Erdost kardeşlere, eşyaları aranırken, "On yaşındaki bebeleri zehirlediniz, içerisi sizin zehirlediklerinizle dolu!" diyecekti. Arabaya bindirildikten sonra da, (görevli üç muhafız erin Askeri Yargıtay'a yazdıkları dilekçelerde belirttiklerine göre) yanındaki erleri kıyıya çekmiş, "Bunlar birer yılandır, analarını ağlatmazsanız ben sizin ananızı ağlatırım!" diyerek, dövülmeleri için emir verdi.

A-Bloktan iki yüz metre ötedeki C-Bloka gidecek araba hareket etmeden iki kardeşi hazırola getiren dört er, cop, tekme ve tokatla dövmeye başlamıştı. Nice sonra araç hareket etti. Sürekli dövüyorlardı. Bir ara İlhan Erdost yüzükoyun düşmüş, muhafız erlerin cop ve tekmeleri altında zorlukla doğrulmuştu. 25-30 dakika süren yolculuktan sonra, C-Blok F - Koğuşu önünde araçtan indirildiler. Uygun adımla yürütüyorlardı ki, astsubayın emriyle, geri, arabanın yanına çağrıldılar. İlhan Erdost yeniden dövdürüleceklerini anlayınca, astsubaya, sabahleyin küçük kızını Kırıkkale'de uyandırmadan evden çıktığını söyledi ve "Bizi daha fazla dövdürmeyin" dedi. Astsubay, "Bunu daha önce düşünseydiniz!" diye yanıtladı, kendisinin de küçük kızını ateşli hasta bırakıp geldiğini söyledi. Yeniden dövüldüler. Bu kez, dört er birbirine yaslanmış, elleri, kollarıyla cop darbelerinden başlarını korumaya çalışan iki kardeşi, olanca hırslarıyla dövüyorlardı. Bir sigara içimi dövüldük-

ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMADA
UĞUR DERSANESİ
LİSE SON 8-15 kasım
BEKLEMELİLER 10-17 kasım
Laleli Gençtürk Cad. No 12
Tel. 20 57 35

Cumhuriyet

57. Yıl; Sayı: 20220 — Kurucusu: Yunus NADİ — 10 TL. 11 Kasım 1980 Salı

LİSE SON - 15/kasım
BEKLEMELİ - 14/kasım
merkez dersaneleri
Laleli-1?51 22 83 16 - İzmit 15867 - Elazığ 2 704

İşsizlik oranı arttı, yatırımlar geriledi

■ 24 OCAK KARARLARININ 9 AYLIK UYGULAMA SONUÇLARI, GERÇEK ÜCRETLERİN BÜYÜK ORANDA GERİLEDİĞİNİ, FAİZ KARARNAMESİ ARDINDAN BANKA KREDİLERİNİN TİCARİ KREDİLERE KAYDIĞINI GÖSTERİYOR

Yalçın DOĞAN

SÜREKLİ PARA AYARLAMASI İÇ PİYASADA BÜYÜK BUNALIMLAR YARATIYOR

■ DAYANIKLI TÜKETİM MALLARINA YENİ ZAMLAR KAÇINILMAZ. DÖVİZ KREDİSİ KULLANAN İŞLETMELERİN BORÇLARI ARTIYOR.

Refik BALCI

ALİAĞA ÇELİK FABRİKASI YABANCI ŞİRKETLERE TATLI KÂR ALANI OLDU

■ TEKLİF VEREN YABANCI TRÖST'LER, 2,6 İLE 7,3 MİLYAR LİRADAN KAPI AÇARKEN, YERLİ ŞİRKETİN TEKLİFİ 357 MİLYON LİRA.

ATA'NIN ÖLÜMÜNÜN 42. YILDÖNÜMÜ NEDENİYLE ANIT-KABİR'DE DÜZENLENEN TÖRENDEN BİR GÖRÜNÜM. (FOTOĞRAF SAİM TOKAÇOĞLU)

Ata'yı andık

■ Anıtkabir'deki törenden sonra «Basında Atatürk» sergisini açan Devlet Başkanı Evren, DTCF'de törene katıldı.

■ Evren, Haldun Taner'in «Atatürk ve Sanat» konulu bir konuşma yaptığı DTCF'den ayrılırken Rektör Türkân Akyol'un, «Anarşi artık bitti, öğrenciler çok iyi çocuklar» şeklindeki sözlerini, «İnanıyorum, daha da ileriye gidecekler» diyerek yanıtladı.

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 1 de)

Savaş uzayınca Irak yönetimi yeni politik arayışlar içine girdi

Erbil TUŞALP Bağdat'tan bildiriyor

(Arkası Sa. 7 Sü. 3 de)

İran'da gıda maddeleri karneye bağlandı

■ Kutbizade'nin serbest bırakılması için Humeyni'nin arabuluculuğu istendi.

Haberleri 3. sayfada

Türk'ye'nin Strazburg Konsolosluğu önüne bomba atıldı

STRAZBURG (a.a.) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 8 de)

PET-KİM ile Aliağa Rafinerisi'nde yangın çıktı

(Arkası Sa. 7 Sü. 2 de)

Başına vurulan, yayıncı İlhan Erdost öldü

Çeşitli adlar altında gizli din eğitimi yaptıran dernekler denetlenecek

ANKARA (ANKA) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 4 de)

Kapıkule'den giren bir Yugoslav TIR'ında 30 milyon liralık kaçak eşya ele geçirildi

EDİRNE (Güney Haber Ajansı) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 4 de)

■ Ankara, Çankırı, Kastamonu illeri sıkıyönetim komutanlığı olayla ilgili olarak bir açıklama yaptı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 3 de)

Bursa'da sağcılara silah sağlayan 33 kişi yakalandı

BURSA, (a.a.) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 4 de)

Türk-İş, fon tasarısında ihbar tazminatının artırılması ilkesine yer verilmesini istiyor

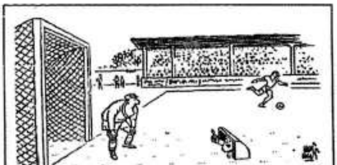

YAZISIZ

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 6 de)

Önemli olan, tasarının sosyal içeriğidir

Şükran KETENCİ

(Arkası Sa. 7 Sü. 7 de)

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Bakana Bakın!

(Arkası Sa. 7 Sü. 7 de)

"Özel sigara fabrikası tasarısı yakında Başbakanlığa sunulacak"

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 5 de)

Yerel yönetimler bankalardan açılış harcı almayacak

İZMİR, (Cumhuriyet Ege Bürosu) — ...

(Arkası Sa. 7 Sü. 5 de)

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Ekonomik Sayıların Dili...

(Arkası Sa. 7 Sü. 6 de)

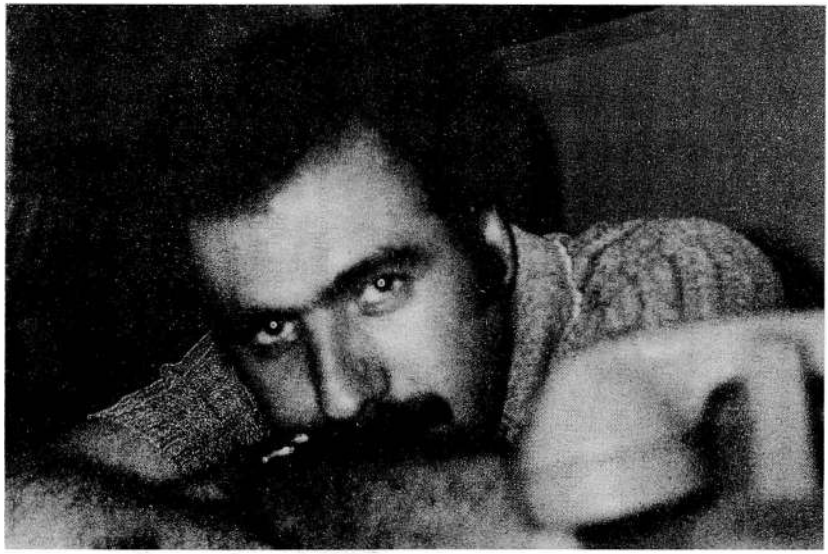

ten sonra astsubayın emriyle, dövmeyi durdurdular. İlhan Erdost bir kez daha yüzükoyun düştü. Zorlukla doğruldu.

İki kardeşi, C-Blok F Bölümü'nün tel örgüleri önünde hazırola getirdiler. Önlerinde Astsubay Bağ, arkalarında erler. Erler, ellerini yana yapıştırmalarını söylüyor. Astsubay, "Bir patlatılmadık hayalarınız kaldı, şimdi onu da patlatırlar!" diyerek yeniden dövmeleri için eliyle erlere emir veriyordu. Bir süre burada da dövüldüler. C-Blok F Bölümünün tel örgüleriyle çevrili avlusuna alındılar. Avludaki deftere, görüşleri yazıldı: "Sol". İçerde ışığın yandığı demir parmaklıklı kapıya doğru yürüttükleri sırada, sağdaki kapalı/ karanlık kapıya doğru yürümelerini söylediler. Arkalarından "Kaçma lan itoğlu it!" diyerek koşan erler kapının giriş boşluğuna sıkıştırdıkları iki kardeşi yeniden dövmeye başladılar. Muzaffer ve İlhan Erdost, sırtları duvara dayalı kollarıyla yüzlerini darbelerden korumaya çalıştılar. O arada, biraz öteden bir ses geldi, erler durdu, sesin geldiği yöne baktılar, sonra iki kardeşi, içerde ışık yanan demir parmaklıklı kapıya doğru yürüttüler. İlhan Erdost bir kez daha yüzükoyun kapaklandı, alnını çiçek tarhının kıyısına vurdu. Güçlükle doğruldu.

Demir parmaklı kapının karşısında hazırolda durdular. Daha sonra içeriye, sağ taraftaki koğuşa alındılar. Koğuşun girişinde tahta sıraya yan yana oturdular. Muzaffer Erdost koğuştakilerden su istedi. Kimse yerinden kımıldamıyordu. Muzaffer Erdost bir kez daha seslendi koğuşa, bir bardak su verin diye. Kimsenin kımıldamadığını gören İlhan Erdost, oturduğu yerden kalktı avluya bakan pencerenin önüne doğru gitti. Koğuştakiler koştular, İlhan Erdost'un yerine oturmasını söylediler. Korku içindeydiler. Muzaffer

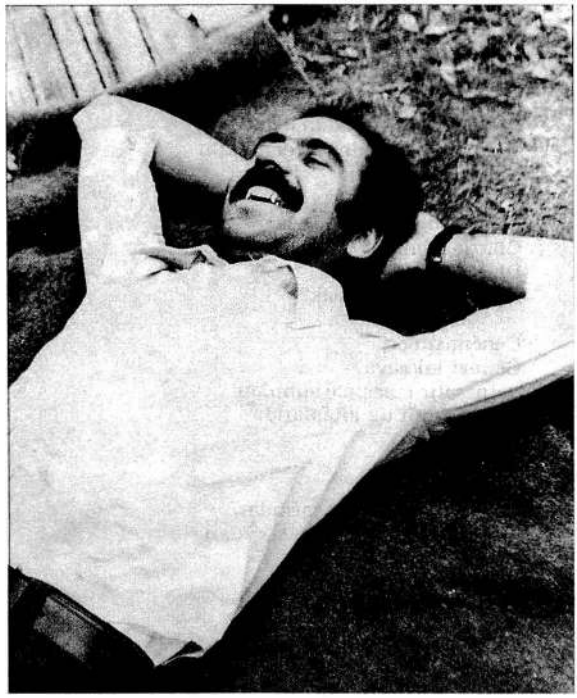

Erdost İlhan'a doğru yürüdü. Bir ara göz göze geldi İlhan'la. İlhan Erdost'un yüzü kanlı, paltosu kanlıydı. "Midem bulanıyor, kusacağım!" diye bağırdı İlhan Erdost. Yere yığılırken, kollarından kaldırıp bir yatağa uzattılar. Koğuştakilerden biri "Şekerli getirin!" diye fırladı yerinden. Muzaffer Erdost'u içerde bir ranzanın altına uzattılar. Sorular sordu içerdekiler. Adlarını öğrenince tanıdılar iki kardeşi. O sırada İlhan Erdost'un koluna iki tutuklu girmiş, Muzaffer Erdost'u yatırdıkları yatağın yanına getirdiler. Orada İlhan Erdost sağ dizi üstüne çömeldi, kolları sarktı, başı hafif öne düştü. Muzaffer Erdost, "İlhan, İlhan!" dedi, bir daha yineledi. İlhan ses vermedi.

İlhan Erdost'u yatağa uzattılar. Biri nabzına baktı, "Bunun nabzı durmuş!" dedi. Tıp öğrencisi Vahap yapay solunum yaptırdı. Biraz sonra geldiler, baktılar, "Ölmüş bu!" dediler, uzattıkları battaniye ile aldı götürdüler İlhan Erdost'u.

Soruşturmayı yürüten askeri savcı, Erdost kardeşleri döven dört erden birinin muhafız görevi olmadığını saptadı. Bu erin Etlik'te sağ militan olarak ünlendiği sonradan öğrenilecekti.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı dört er hakkında kasten adam öldürmek, astsubay hakkında ise kasten adam öldürmeye azmettir-

mek suçlarından dava açtı.

Yargılama 7 yıl sürdü.

Görevli üç er, ayrı ayrı 10 yıl 8 ay ağır hapis cezası aldı. Özel amaçla arabaya binmiş olan ere, 8 yıl hapis cezası verildi. Astsubay da ilkin 10 yıl 8 ay hapis cezası aldı. bu ceza Askeri Yargıtay Genel Kurulu'nda onaylandı ve kesinleşti. Ama astsubayın, şoför mahallinden dövülme olayını duymasının ve görmesinin olanaksız olduğu görüşüyle Askeri Yargıtay 5. Dairesi, yargılamanın yeniden yapılmasına karar verdi.

Astsubay Şükrü Bağ'a bu kez görevi ihmalden ve üst sınırdan 3 yıl hapis cezası verildi; Askeri Yargıtay 5. Dairesi kararı bozdu; bu kez 6 ay hapis cezası verildi. Erdost kardeşlerin nakledildikleri reo aracında, tutuklulara ayrılan bölüm ile muhafiz erlere ayrılan bölüm arasındaki parmaklıklı kapıyı kilitlemediği için "görevini ihmal" etmişti. 6 aya kadar olan ve cezaların temyizi, yalnızca sıkıyönetim komutanının takdirine ve yetkisine bağlıydı. Sıkıyönetim komutanı da kararı temyiz etmedi, tasdik etti.

Gözaltına alınmalarının, suçlarının nedeni, İlkyaz Basımevi'nde çok sayıda yasak yayın bulundurmak olarak belirtilmişti. Oysa İlkyaz Basımevi'nde yasaklanmış tek bir yayın yoktu. İlhan'ın öldürüldüğü tarihten bir süre sonra, Birinci Şubeden görevli memurlar İlkyaz Basımevi'ni açmaya geldiklerinde tek bir kitap almadılar. Açıp gittiler. Ne var ki basımevinin açılması için verilen kararın tarihi 30 Ekim 1980'di, yani İlhan Erdost'un öldürüldüğü tarihten 7 gün öncesine aitti. Gözaltına alınmaları için verilen kararda da, basımevinin açılması için verilen kararda da aynı komutanın imzası vardı: Recep Ergun.

Geç Öğrenilmiş Bir Çocukluk Türküsü

balonumu uçurdum lâ li li
sevincimi uçurdum lâ li li
bulutlara karışır lâ li li
kargalara karışır lâ li li

atın terkisinde lâ li li
hüznün terkisinde lâ li li
kardeşimi gömdüm lâ li li
kendimi gömdüm lâ li li
elit kağıtlarını lâ li li
koştum derelere lâ li li
indim yataklara lâ li li

atlar koşuyor lâ li li
cirit oynanıyor lâ li li
kardeşim ölüyor lâ li li
mezarları yanyana lâ li li
kalbim yanyana lâ li li

içlendim hüzünlendim
buğday ektim lâ li li
nane diktim lâ li li
gül büyüttüm lâ li li

erzurum kalesi bayır lâ li li
çocuğum üşürüm lâ li li
tokat kalesinde lâ li li
çocuğum büyürüm lâ li li
sivas kalesinde lâ li li
yüzü çilli bir kız lâ li li
çorum çarşısı lâ li li

gökgözlü kızlar lâ li li
veteriner gökleri lâ li li
tanrıyı yitirdim lâ li li

mahzenlere indim lâ li li

çok kurşun bozdurdum lâ li li
çok kurşun aklımda lâ li li
çok kurşun kalbimde lâ li li
aradım kendimi lâ li li
var mıydım yok muydum lâ li li

polisler geldi lâ li li
yargıçlar geldi lâ li li
kelepçeler geldi lâ li li
var mıydım var mıydım lâ li li

beni buldular lâ li li
sevincimi buldular lâ li li
göklere karıştım lâ li li
kuşlara karıştım lâ li li

dönsem geri lâ li li
hiç dönmesem geri lâ li li
lâ li li
lâ li li
lâ li li
ekmeğim ve kelepçem lâ li li

1969, Ankara

Muzaffer İlhan Erdost

Olmuyor

Sırtımı verdim Acemler'in köşküne
Hani şu yokuşun altbaşında
Yeşilli beyazlı sarmaşıklar sarhoşu...
Elimde nevale var yorulmuşum
Çöktüm duvarın üstüne
Yağmur çiseliyor
Kahverengi zıvanalı Samsun'u da yaktım
Bakkal Güngör ikram ettiydi demin
Çekip kulağımın arkasından...
Karşıki meşelikte kuş demlerine karışık
Palamutlar düşüyor arada bir...
Daldım dalacağım eski Beylerbeyi'ne
Asaf Halet Çelebi'nin yamacından...

Olmuyor Allah kahretsin
Şu araba cayırtıları yüzünden...
İlhan Erdost'un nasıl öldürüldüğünü
Kaç gündür aklımdan çıkaramadığım gibi...

Can Yücel

Muzaffer İlhan Erdost:

"O bir gülüştü..."

- Bize İlhan Erdost'tan söz eder misiniz, nasıl bir çocukluk yaşadı?

İlhan Erdost, benim, yalnızca kardeşim değil, yaşamımızın sosyal ve iktisadi olduğu kadar, kültürel ve siyasal yönleriyle iç içe geçtiği, birbirimizi bütünlediğimiz, bir yarımdı. Bunun içindir ki, beni İlhan'sız, İlhan'ı bensiz anlatmak, gerçeği tam olarak ortaya koymaya yetmez.

Yüz olarak güzel, çok güzel bir insandı. Çizgileri yumuşak, davranışları sıcak, bakışı güleçti. Bu, onun iç güzelliğini, insan sevgisini, sıcak dostluğunu, tam bir duruluk ve tam bir yalınlıkla yansıtıyordu.

İlhan'ın doğum tarihi, kimliğinde, 10 Şubat 1944 olarak yazılı. Biz, doğum günü nedir bilmezdik. Doğum yıllarını da birbirine karıştırırız. Benim kimliğimde 1932 yazılıdır. Bulgur kaynatırken doğmuşum. Annelerimiz hesaba durunca, 1931'de doğduğum kanısı ağır basar. Ama babam askere gidip, okuma yazma öğrenince, çocuklarının doğum tarihi de yazmaya başlamış. İlhan, "Ağabey, kimliğimde doğum tarihim 10 Şubat 1944 yazılmış ama, Kuran'ın arkasında, babamın elyazısıyla, 'İlhan'ın doğumu: 17 Kanunuevvel (Aralık) 1944' yazılı. Doğrusu babamın elyazısıyla yazdığı olmalı, değil mi?" demişti.

Biz, Birinci Dünya Savaşında, Çarlık ordularının işgali altında kalan Erzurum'un (Oltu'ya bağlı) Ardos köyünden Tokat'ın Artova ilçesine (Çiftlik) gelmiş çiftçi bir ailenin çocuklarıyız. Benim çocukluğum, dedemin evinde, ataerkil bir evde geçti. Kalabalık ev. Ataerkil evlerin iç sorunları farklıdır.

İlhan'ın çocukluğu ise, tam da yoksulluğumuzun yıllarıyla buluştu. İlçe merkezinin Kızılca'ya taşındığı yıl, bir odalı kerpiç bir evde dünyaya geldi İlhan. Babamın yumurtadan pencere camına, zeytinden kadın çorabına çeşitli ürünlerin satıldığı küçük bir bakkal dükkanı vardı. Sonra bir ev yaptırmış, oraya taşınmıştık. Ben lise son sınıftayken, babam, dükkanı da devretmişti. Birkaç yıl önce yaptığı evi satmıştı. Çevreye ünü yayılmış bir define arayıcısı olmuştu. Ama "asar-ı antikayla" işi yoktu babamın. O altının kendisini, "saf" altını arıyordu. Ne yazık ki, Hitit kralları, onun böyle bir arzusu olacağını düşünmemişlerdi ve altın diyeceğimiz değerli madeni bilmiyorlardı o zaman.

Dedemin verdiği bir inek. Annemin bahçede büyüttüğü beş-on tavuk. Gene dedemin tükendikçe gönderdiği ekmeklik buğday, mercimek... Evin küçük bahçesine ekilen biraz soğan, patates, lahana. Hepsi bu...

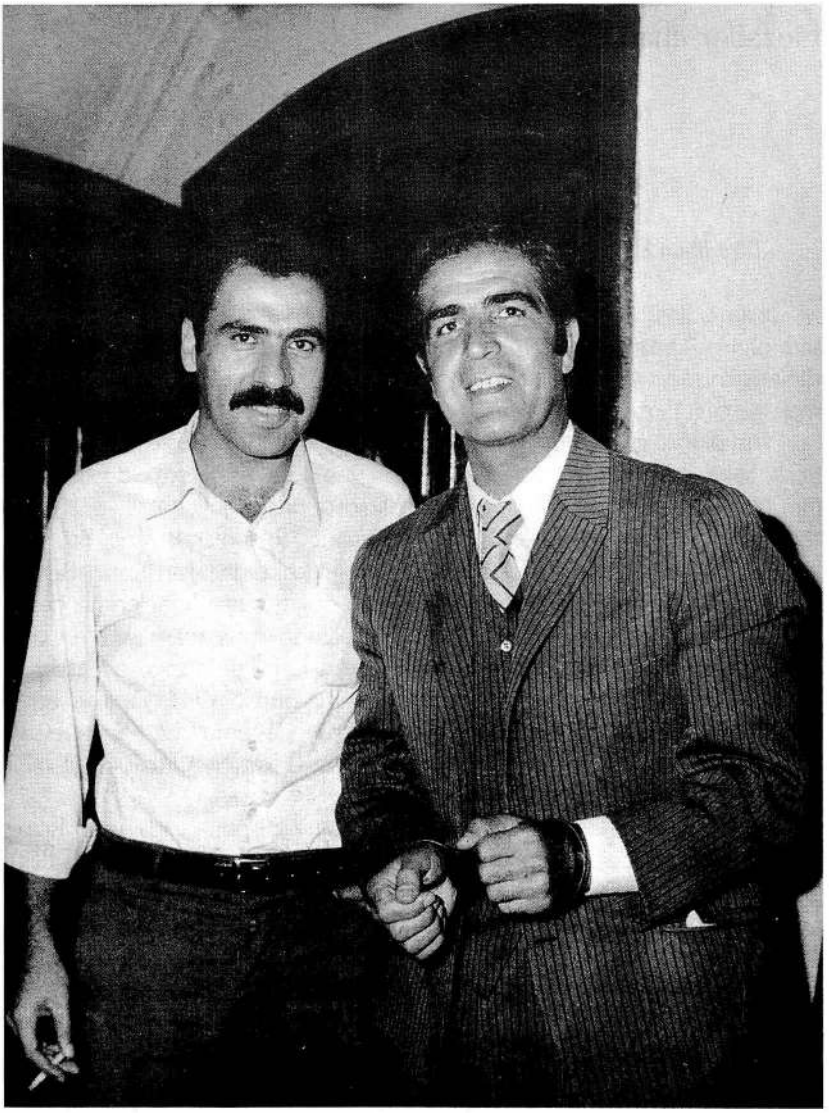

- İlk ve orta öğrenimi?

Veteriner Fakültesi'nde son yılımı okurken, İlhan ilkokulu bitirmiş, ve o yıl, ailemizin okutma olanağı olmadığı için, annem, onu köydeki Kuran Kursuna göndermişti. Ben fakülteyi bitirdikten sonra (1956), Ankara'da küçük bir ev tutmuş, eşimle birlikte İlhan'ı da Ankara'ya aldırmıştım. İlhan, hem

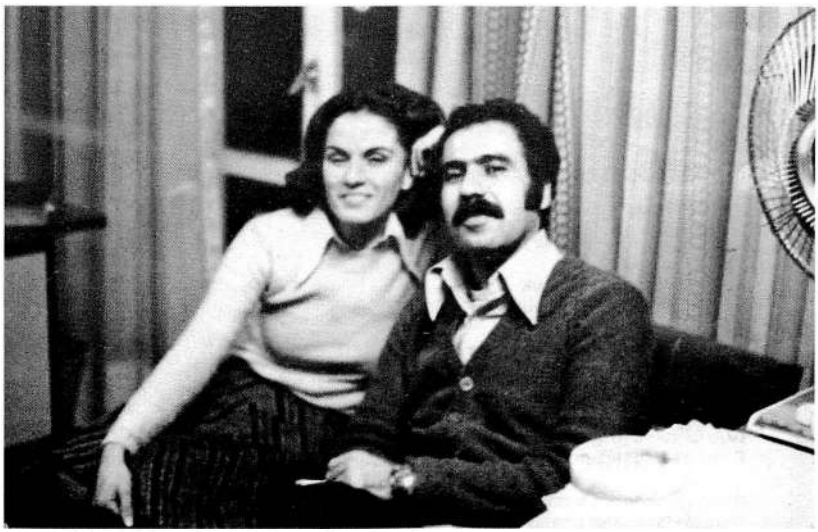

kardeşim, hem de biz yeni evlilerin, ortaokula başlayan çocuğuydu. Ben o yıllar, ilkin **Pazar Postası** yazı müdürlüğü, ve daha sonra **Ulus** gazetesinde basımevi yöneticiliği yaptım.

İlhan'ın okuması, okuyabilmesi, benim yaşamımı yönlendiriyordu. Bunun için de, fakülteyi bitirdiğim zaman, veteriner hekim olarak görev almak, yani Ankara'dan ayrılmak istemedim. Bir yandan burs borcumu ödemem için sıkıştırılıyor - ki bu borcumu, ben içerdeyken İlhan ödeyip kapatacaktı- bir yandan da askere alınmam için aranıyordum. Ama her şeyden önce, İlhan liseyi bitirene değin, yollar arıyor, burs borcumu da, askerliği de ertelemeye çalışıyordum.

1963'te yedek subaylığımı yapmak üzere Şemdinli'ye giderken, İlhan, liseyi bitirmiş, Hukuk Fakültesi'nde öğrenime başlamıştı. Daha sonra **YÖN**'de yayınlanacak olan Şemdinli Röportajı için gerekli kitapları sağlama, dergi ve gazeteleri tarama işlerini ben İlhan'a yazarak iletiyordum; İlhan kütüphanelerden istediğim bütün notları çıkararak bana gönderiyordu. Bu, yazılarımı onunla birlikte oluşturmamın başlangıcı olmuştu..

Şemdinli'de askerliğimi yaptığım sırada, İlhan, resmî bir yerde, küçük bir ücretle iş bulmuştu. Çalıştığı yerden aldığı bel ağrısı giderek artmış. Yıllar sonra bir gün, bugünlerini anlatan elyazısı notları elime geçmişti. Bu notların birinde, kendisine yeni bir iş bulması için tanıdık bir dostun evine, bir akşamüstü gidişini, yağmurda ıslanışını, ayakkabılarının su çekişini, üşüyüşünü, parasız olduğunu, evde kimseyi bulamayıp geri dönüşünü yazıyordu. Benden de para istememişti. Yıllarca sonra da olsa, bir yerde çalıştığı, bir işi

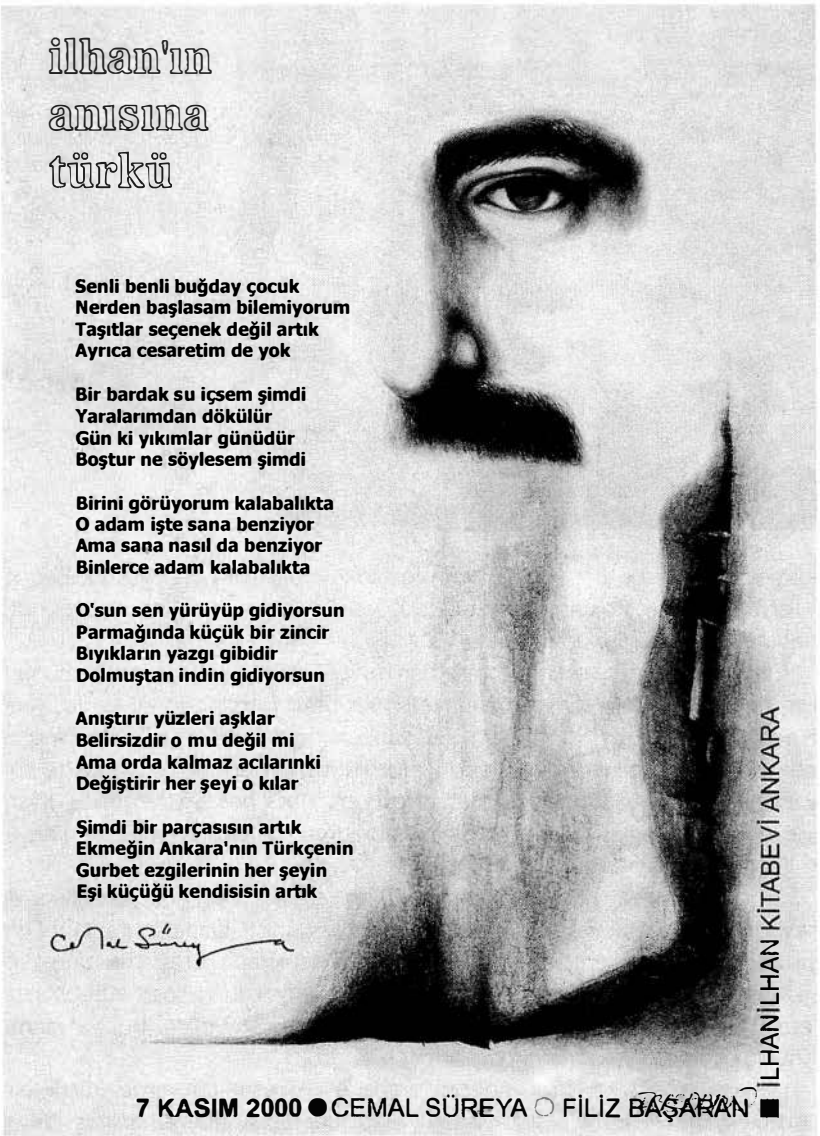

olduğu için parasız kalacağını düşünememiş olmamın acısını derinden duymuş ve kendimi bağışlamak istememiştim.

- Yayıncılığa ne zaman başladınız?

Askerliğimi tamamlayıp Ankara'ya döndükten altı ay kadar sonra Sol Yayınları'nı kurdum. İlhan, Hukuk Fakültesi'ndeki sınavlarına, bu yayınevinde yüklendiği işler dolayısıyla pek zaman ayıramıyordu. Gene de hemen tüm sınavlarını verdi, ama hiç ummadığı küçük oylumlu bir dersten belge aldı. İki gün eve gelmeyince, onu Site Yurdu'nda aramaya gitmiştim. Yurtta da yoktu. Yurttan çıktım. Akşamüstüydü. Elleri cebinde, yalnız, başı öne eğik, üzgün yurda dönerken buldum. Kendisine üzülmemesini söylemiştim. Yayınevini birlikte omuzlar, elbet birlikte bir yaşam olanağı sağlarız diyordum. O gün yalnız kalmak istedi, ertesi gün eve geldi. Ondan sonra da, askerliği hariç, işte, evde ve hemen hemen her yerde yanyana, birlikte, içiçe olduk. Yayınevinin hemen her alandaki işlerini paylaştığı bir yarısı oldu.

12 Mart 1971'den sonra gözaltında ve üç buçuk yıl sürecek cezaevi yaşamımda, İlhan, evin reisi, çocuklarımın babası, ve cezaevindeki beni her yönden bir tamamlayanımdı. Tüm maddi sorunlarımızı üstlendi. Özellikle sivil cezaevinde başlayabildiğim Osmanlı İmparatorluğu ve toprak mülkiyeti ile ilgili çalışmalarımın tüm kitap, belge ve fotokopilerini, cezaevine taşıdı. Bu arada yaşamımız için maddi olanak sağlamak zorundaydı. Onur Kitabevi'ni açtı ve Onur Yayınları'nı kurarak, bu yayınevinin ilk kitabı olan Darwin'in **İnsanın Türeyişi**'ni yayınladı.

- İş ortamında nasıldı?

Benim hiçbir yazım İlhan'la önceden tartışılmadan hazırlanmadı, İlhan'ın dikkatli ve eleştirel okumasından geçip düzeltilmeden yayınlanmadı. Onur Yayınları'nın yanı sıra, Sol Yayınları'nın hiçbir kitabı, onun seçiminden geçmeden programa alınmadı ve hiçbir kitap, bu kitapların her yeni baskısı onun tarafından titizlikle ve dikkatlice okunmadan baskıya girmedi.

Ben, yayınlardan yavaş yavaş uzaklaşıp daha çok faşizm konusuna ağırlık verdiğim inceleme yazılarına başladığımda, İlhan, hem yayınevinin tüm işlerini yüklendi ve hem de bu yazılarımın oluşmasının her yönden ortağı oldu.

20 Kasım 1979 günü faşistler tarafından bana karşı kurulan pusuyu (o zaman, bana kurulmuş bir pusu diye düşünmüştük; bize, ikimize karşı bir pusu kurulmuş olduğunu nelerden sonra kavrayacaktım) bir- iki dakika önceden gördü, ve beni bir kez daha ölümden kurtardıktan sonra, hem beni koruyan bir set oldu ve hem de gündelik işlerimizin tümünü omuzladı. Yalnız benim değil, yalnız evimizin değil, bütün tanıdıklarının, bildiklerinin, o geniş çevresinin içersinde, yardımına koşmadığı, özveriyle sorunlarını her yönden paylaşmadığı bir tek kimse bulunduğu söylenemez.

Türküler'i Söylenir Alaz'ı Yanar

Gün aşarken Toroslar'ın şenliği
Gelinlerin kucağında Karacaoğlan sazı
Böylesini bilmez Osmanlı yüreği
Bir dalda konup kalmış damla sakızı

Sert yeli yürüyor Sartavul'un
Türkülerde kızım ve hüznüm
Kara haberini aldım İlhan'ın
Uçup gitti güvercinim

Gökyüzü çelik mavisi
Yumuluyor gözleri yıldızların
Ve değişiyor ufkun eğrisi
Sarı ışıkları dökülüyor ayın
Fermanı okunuyor dağların
Bir çağıltı bir kan şorultusu
Derinliğini dolaşıyor ormanların
Ve sarsıyor yerin göğün uğultusu

Baba İshak yakarıyor ve kutsuyor
Adıyaman'da sıtmalı güneyde
Elinde dervişlik gülü ocağı tütsüyor
Yetmiş iki dilde şakıyan o bahçede

Anadolu'da nice ocaklar var
Kanlar göleklenmiş eşiklerinde
Türküler'i söylenir Alaz'ı yanar
Hakkı sorarlar beşiklerinde

Vecihi Timuroğlu

- Ne zaman evlendi?

Ben cezaevinden çıkana değin, o denli kendisini bize, eşime ve çocuklarıma vermişti ki, oğlum ve kızım, farklı bir biçimde, onu yalnız amca değil, baba bildiler. Yokluklarımızı, çocuklara bir an duyurmadı. Ve gelecek günlerin ne getireceğini bilmediği için de, o günlerde gönlünü kilitlemeyi bildi bir süre. Benim cezaevinden çıkmam olanakları doğunca, gönlünün kapısı da açıldı. Cezaevinden çıktıktan sonra da şimdiki eşi Gül'ü sevdi. Bu sevgi, 5 Temmuz 1976'da evliliğe dönüştü.

Bir yıl kadar sonra bir kızı oldu. Hep bir oğlu olmasını isterdi. Çocukken, bir tabancası olsun istermiş, ama olmamış. O zaman, büyürsem, bir oğlum olursa, ona tabanca alacağım diye, yaşamının en büyük düşünü kurmuş. Bir oğlu olmasını bunun için isterdi.

Kızının adını Türküler koyduk. O kadar güzel bir kız oldu ki Türküler, İlhan, kızı olduğu için apayrı bir sevinç duydu, ve Gül yeniden hamile olduğunda, artık "oğlum olsun" demedi. Bir kızı daha oldu. Onun adını da Alaz koyduk.

Ne kadar birlikte olduk, ne kadar birbirimizin yarısı olduk. O kadar birlikte olduk ki, son geceyi emniyette, birlikte bir kanepede yanyana yatarak geçirdik. Son fotoğrafımızı yanyana çektiler. Birlikte dövüldük. O kadar birlikte olduk ki, onu yanıbaşımda yitirdim. Ama benim için ne kadar acı ki, ben kaldım, o gitti. Canına can olamadım. Onun canı, benim canım oldu. Adı benim adım oldu. Ve yazdıklarım, artık, "Muzaffer İlhan" adıyla basılsın istedim. Ancak o zaman, İlhan'ın yaşamının düşünsel yanı, İlhan gerçeği, bir ölçüde yansıtılmış olacaktı...

- Gözaltı süreci nasıl gelişti?

Bir sivil polis nezaretinde, Mamak'ta, Sıkıyönetim Komutanlığı Halkla İlişkiler kısmına götürüldük. Oraya vardığımızda, saat 15.10'du. Bir astsubay, 'saat 15'te Adli Müşavirlikten telefon edildiğini, artık yeni dosya alınmaması emredildiğini' söyledi. Bizi getiren sivil polis nezaretinde, yeniden Emniyet Sarayına getirildik ve geceyi, gene 6. kattaki nezarette geçirdik. Ertesi sabah 9.30'da, yeniden, bu kez Basın Grubundan Ziya Bey'in nezaretinde sıkıyönetime getirildik. İlhan'a ait bir kitap (Engels, *Doğanın Diyalektiği*) ve bana ait üç kitap (Engels, *Doğanın Diyalektiği*; Lenin, *Gençlik Üzerine*; Stalin, *Anarşizm mi, Sosyalizm mi?*) ile ifademizi ve emniyetin yazısını içeren dosya, Sıkıyönetim Komutanlığı Adli Müşavirliğine verildi. Burada dosya üzerinden inceleme ve incelemeyi yapan askeri yargıç tarafından, gözaltına alma, serbest bırakma, görevsizlikle Cumhuriyet Savcılığına gönderme, dosyanın tamamlanması için yeniden Emniyete iade etme gibi işlemler de yapılıyordu. Biz, büyük bir

Gülün Kanında

gülsuyu, gülün kızkardeşi özbeöz
bir buğu olarak tenlerde uçuşan

gülyaprağı, gülün çocuğu özbeöz
yaşarmış gibi hep kendi okşanan

güldalı, dikenli ama güllü
ince dirençli ve kahraman

yeni bir soydandı yepyeni
kendi mezarında kendi açan bir güldü ilhan
sabah da kırmızı akşam da kırmızı
hep kırmızı kalacak solmadan

evet "süslü püslü ve şık bir bayan"
en güzel reçelleri yapıyormuş gülün kanından

Turgut Uyar

olasılıkla Cumhuriyet Savcılığına gönderileceğimizi, ama yasaklanmış olsa bile kitap bulundurmak suç sayılmadığı için de buradan, takipsizlik kararı verilerek serbest bırakılacağımızı düşünüyorduk. Gözaltına alınmamızı gerektiren hiçbir neden yoktu. Bu düşünceler içerisinde beklemeye başladık. Kararın bir ya da en fazla iki saat içerisinde çıkması doğaldı.

- Ama karar çıkmadı...

Yeniden Emniyete götürüldük. O gece de Emniyette aynı nezarette kaldık. Ertesi sabah, yani 7 Kasım 1980 günü yeniden sıkıyönetime getirildik. Aynı gün orada akşama kadar bekletildik. Saat 17.30'da mesai saati bittikten sonra, bizi getiren polis memuru, Adli Müşavirliğe çağrıldı, biraz sonra döndüğünde gözaltına alındığımızı söyledi. Her gözaltı yazısında genel olarak, isnat edilen yasa maddesi yazılır. Polis memuruna sorduk, hiçbir madde yazılı değil dedi. Yazıda, gerekçe olarak 'yasak yayın bulundurmak'tan gözaltına alındığımızın yazılı olduğunu sonra öğrenecektik.

Cezaevi, aynı garnizonda, içerde, tepede bir yerdedir. Cezaevi'ne bizi kapıda bekleyen amcamın arabasıyla çıktık. Eşim Rana da yanımızdaydı. Polis memuru nezaretinde, İlhan ve ben, yukarda cezaevinin girişine yakın bir yerde indik. Ben birkaç kez cezaevine girip çıktığım için, eşim bu tür girip çıkmalara alışkındı. Her zaman metin olmasını bilmişti. Arabadan indiğimizde, eşim Rana'nın gözlerinden yaşlar aktığını gördük. İlhan, gülerek, "Rana abla, dedi, seni ilk kez cezaevi kapısında ağlarken görüyorum!" Rana, "İlhan bu bana başka bir iş gibi geliyor," dedi. Kendisini teselli ettik.

Biz dışarıda beklerken, içerde teslim işlemlerimiz yapıldı. Bizi, C-Blok'a vermişlerdi. Ben daha önce, bu cezaevinde bir kez iki yıla yakın, son kez de 15 gün kadar kaldığım için, İlhan'a, 'C-Blok daha iyidir, çevreyi, doğayı görür'dedim. İlhan ilk kez cezaevine giriyordu.

Daha içeri girmeden, gözaltına alınmaya ilişkin kağıt üzerinde adlarımızın yanına görüşlerimizi sorarak yazdılar. 'Sol' dedik, 'sol' yazdılar.

Merdivenli odada ilkin saçlı ve bıyıklı fotoğraflarımız çekildi. Kardeşim İlhan'la birlikte, ön ve yandan fotoğraflarımızı çektiler. Sonra saç ve bıyıklarımız makine ile kesildi. Yeniden saçsız ve bıyıksız yandan ve önden fotoğraflarımız çekildi. Sonra bize birer fiş verdiler. Fişleri doldurduk. Eşkalin belirlendiği yerleri, orada görevli bir er yazıyordu. Bizi tek tek karşısına alıyor, hazırolda sola ve öne döndürerek eşkalimizi yazıyordu. Davranışlarını kusurlu gördüklerine hakaret ediyor, cop, yumruk ve tekme ile dövüyordu. Benim ve kardeşimin ellerine, sırada dururken ikişer cop vurdular. Ve ikimizi öteki sanıklardan ayırdılar.

Sonra, eşkalimizi yazan er, bir yere telefon ederek, C-Bloka gönderilecek iki gözaltı olduğunu ve büyük arabalardan birini istediğini söyledi.

Merhaba

Merhaba İlhan
İşte Enver abiyi de getirdik yanına
Şu / Dünyada / Ayrılık / Var
Ölüm / Var
İlle de / Zülüm / Var
Diyen ozanı
Gülüşünden, su içişine kadar
Halk olan adamı

Mezarlarınız biraz aralı
Ama atsan
Ulaştırırsın herhal sigaranı

İki gözüm ona iyi bak
Dünyaya küskün gitti biraz
Zemheride çiçek açmış
Acılı, suskun bir topraktır o
Seslenmezsen
Merhaba demez
Hastadır, koluna gir
Yürüyemez
Ayakları tutuk
Bağışla İlhan
Öyle ya
Senin de kaburgaların kırık

Metin Demirtaş

Bir süre sonra içeri bir astsubay girdi, 'hangileri?' diye sordu, kardeşimle beni gösterdiler. Arkasından içeri bir er girdi, onun arkasında kapı hizasında iki er daha vardı. Biz hazırol vaziyetinde, sırtımız kapı hizasındaki duvara dönük bekliyorduk. Astsubayın arkasındaki er, bize, suçumuzu sordu. 'Yasak yayın bulundurmak' dedik. 'Yani?' dedi. Önce anlayamadım. Sağ mı, sol mu diye soruyordu. 'Sol' dedik. Sonra bizi oradan aldılar, A-Blok'un çıkışındaki koridorda yeniden eşyalarımız arandı. Diş fırçalarımızı, macunları, astsubay ayağıyla iterek, erlere, 'bunları alın, birisine verirsiniz!' dedi. Bize hakaret edercesine, "On yaşındaki bebeleri zehirlediniz!' dedi. "İçersi zehirlediklerinizle dolu. Sizin yüzünüzden bizim rahatımız yok!" Erleri göstererek de "Bu çocuklar da sizin yüzünüzden geceleri bile uyuyamıyorlar" dedi. Beni önce bindirdiler arabaya; binerken, sırtıma cop ve tekmeler inmeye başladı. Önümdeki arka kapısı açık cezaevi arabasına kendimi dar attım. Sonra kardeşim aynı şekilde bindi. İçerde karşılıklı kanepeye oturmuştuk.

- Olay nasıl oldu?

Cezaevi arabası iki bölümdü. Biri sanıkların, öteki muhafız erlerin oturacağı bölüm. Bu iki bölümü birbirinden ayıran sürgülü bir kapı vardı. Arabaya eli coplu dört er bindi ve araba daha hareket etmeden, bizim bulunduğumuz kısma gelerek "Ayağa kalkın!" dediler. Arabanın sol tarafına kardeşimle yanyana ayağa diktiler, 'hazırol'a getirdiler. Ve iki kişi benim, iki kişi kardeşimin ellerine coplarla vurmaya başladı. Coplar acımasızca, bütün güçleriyle ve en seri biçimde inmeye başlamıştı. Bir süre sonra, ben bağırmaya başladım. Kardeşim bağırmıyordu. Coplar, tekmeler, yumruklar, her yanımızdan yağıyordu. Bir ara, sırtım, arabanın ön yanına dönük bir duruma gelmiştim. Kardeşimi yere düşmüş, kapaklanmış gördüm. Yerden doğrulmakta güçlük çekiyordu. Erler tekmelerle, coplarla kardeşime girişmişti. Lumumba filmini izlerken aynı sahneleri yaşar gibi oldum. 6 yıl kadar önce kardeşim belinden disk ameliyatı geçirmişti. 'Onun beli kırık, onu dövmeyin, beni dövün'diye ba-ğırdım. Kimse dinlemiyordu. Yüzüme inen tokat ve yumruklardan gözlerimden kıvılcımlar çıkıyor, arkamdan inen coplardan kardeşimi göremiyordum. Karanlıktı, arabanın içerisinde ışık yoktu. Araba bir kağnı gibi yavaş gidiyordu. Kardeşimi gene ayakta dövülürken gördüm. Bu, bana, yarım saate yakın bir süre gibi geldi. Araba durdu. Arka kapı açıldı. Gene cop ve tekmeler vurularak arabadan indirildik. Biz cezaevine doğru yürüyorduk ki, 'durun durun!' dediler. Astsubay başlarında, burada bizi yeniden dövmeye başladılar. Bir ara kardeşim yere düştü. Kalkamadı. Tekme tokat giriştiler. Zorla doğruldu. Bize 'hazırol'a geçmemizi söylediler. Salla nıyorduk. Ellerimiz kütük gibiydi. Ellerimizi yanlara yapıştıramıyorduk. 'Ellerinizi yana yapıştırın!'

Bir Şehit Kızına

Türküler ve Alaz için

Güzelim, sevdiğim, çocuğum, gülüm
Bir şehit kızısın sen.
Acılı, buruk bir türkü gibisin
Bu acımasız günlerin içinden

Tuhaf bir sıkıntıyla daralır şimdi
Küçücük, kuş kanadı yüreğin:
"Babam nerede, niye gelmiyor
Babama küstüm ben anneciğim..."

Baban artık hiç olmayacak yavrum
Sana çocuğum diyemeyecek bir daha
Güçlü, baba kucağının sıcaklığını
Duyamayacaksın minik vücudunda

Baban yiğit bir oğluydu halkının
Onun için öldürdüler
Sana halkımızdan armağan olsun
Getirdiğim kırmızı güller

Yıllar geçecek, alışacaksın
Bir ince sızı kalacak ondan,
Senin gözlerin gibi ışıltılı
Çiçekler fışkıracak babanın mezarından

Ataol Behramoğlu

diye bağırıyorlardı. Astsubay, 'Bir patlatılmadık hayalarınız kaldı, şimdi onu da patlatırlar' diye bağırdı. Bu söz üzerine, bize yeniden vurmaya başladılar. Bir süre sonra, Astsubay, 'Yeter!' dedi. Cezaevinin dış kapısına getirildik. Demir parmaklıklı içiçe iki kapıyı geçtik. Koğuş ile bu kapı arasında bir avlu var. Avluyu geçerek, koğuşun kapısına yürüyorduk ki, bize sağ köşedeki bir kapıyı işaret ettiler, oraya yürümemizi söylediler. Bu kapıya doğru yürürken, aynı erleri arkamızdan koşturdular, "Kaçmayın lan, itoğlu it!" diyerek bizi kapalı kapının boşluğuna sıkıştırdılar, burada da bizi dövmeye başladılar. Arkadan emir niteliğinde bağırmalar oldu. Koğuşun kapısına döve döve getirdiler bizi. Bu arada kardeşim bir kez daha yere düştü. Sağ kaşını çiçek tarhının yanındaki taşlara vurmuştu. Sonra zorlukla doğruldu. Bizi koğuşun kapısında hazırola getirildik. İki yanımızda iki er vardı. Arkamızdan, 'Hazırol lan! Ellerinizi yapıştırın lan!' diye bağırıyorlardı. Erler, içerde, sağlı sollu iki koğuş kapısı önünde hazırolda duran tutukluları çağırdılar. İki tutuklu koşarak geldi, "Emret komutanım!" dediler. Koğuş avlusunda nöbetçi olan erlerin komutanı, "Yeriniz var mı?" diye sordu. "Var komutanım" dediler.. Sonra kapı açıldı, içeri girdik. Birkaç tutuklu benim yanıma, birkaç tutuklu kardeşimin koluna girdi. Bir ara, kardeşimle karşılıklı göz göze geldik. Yüzü yer yer kanlıydı, gözlerinin içi kanlanmıştı. Birbirimizle bakıştık. Birkaç saniye. İlhan "Midem bulanıyor, kusacağım!" dedi. Yere yığıldı. Tutuklu arkadaşlar koluna girdi, bir yatağa uzattılar. Beni, daha içerde bir yere yatırdılar. Sonra kardeşimin üst kısmını soymuşlar, yanımdaki yatağa getirirlerken gördüm. İki ranzanın arasına, bana doğru döndüler. İlhan sağ dizi üstüne çömeldi, kolları sarktı, başı hafif öne eğildi, kaldı orada. "İlhan! İlhan!" dedim. Ses vermeyince "İlhan! İlhan!" dedim. Çocuklar, "Bir şeyi yok" dediler. Bayıldı herhalde diye düşündüm. Kardeşimi hemen yanımdaki yatağa yatırdılar. Arada 40-50 santimlik bir boşluk vardı. Yatırırken biri 'Ayakları tutmuyor' dedi. 'Eyvah,' dedim içimden, 'Kardeşim felç oldu...' Ölüm hiç aklıma gelmiyordu. Tutuklular arasında, doktor dedikleri tıbbiyeli biri vardı. Baktım, kardeşime suni solunum yaptırıyor. 'Öldü kardeşim' dedim. 'yok yok,' dediler, 'bir şey yok, nabzı biraz zayıf da kuvvetlendirmeye çalışıyoruz...' On beş dakika sonra da bir astsubay geldi, 'Doktor çağırın' dedi. Sağlık teknisyeni bir astsubay geldi. 'Bir ambulans isteyin' dedi. Bir sedyeye alıp çıkardılar kardeşimi. Öyle upuzun, ağzı açık, gözleri yarı kapalı...Öpmek istedim, bırakmadı tutuklu arkadaşlar beni. Gitmişti kardeşim, oracıkta ölmüştü.

Ölmüştü işte. Ben üç yaşındaki o kızına, Türküler'ine ne diyecektim?

Koğuştaki tutuklular, sayım için, ranzaların yanında tek sıra 'hazırol'da bekliyorlardı. Devrimcilerin sırasından ağlama sesleri geliyordu ve giderek artıyordu. Sonra beni bu koğuştan çıkardılar.

Tüm gövdem sırılsıklam terdi. Darmadağınıktım. Üşütücü bir yel esiyordu. Beni, getirildiğimiz F bölümünden yukarıya doğru yürüterek götürdü-

ler. Bir titreme geldi. Kaskatı olup düşecektim. Yeleğimi başıma sardılar. 300 -400 metre kadar yürüttüler. Gazinoya getirdiler. Bizi getiren astsubay gazinoda televizyon seyrediyordu. "Kardeşinin kalbi olduğunu niye söylemedin!" dedi. Kardeşimin kalbinden rahatsızlığı yoktu ki. Beyin kanamasından öldüğünü bilecek kadar bilincim berraktı. Sürekli susuyordum. Su içtim. Sonra aldılar, G bölümüne bağlı, boş bir odaya koydular. Döşek diye bir şey serdiler. Koğuştan tutuklu arkadaşlar 5-6 battaniye gönderdi. Süt, yoğurt, su gönderdi. Bana uyutucu bir iğne yaptılar. Biraz uyumuşum. Hep kardeşimle konuşuyorum. Nöbetçi erlerin sık sık pencereden bakarak, beni izlediklerini görüyorum. Birkaç gün uyumuşum sanıyordum. Nice sonra sabah oldu.

O gün (8 Kasım, Cumartesi) hazırlanmamı söylediler. İki tutuklu arkadaş geldi üstümü giydirdi. Kollarım, ellerim, bileklerim şişmişti. Kelepçeye bileklerim sığmıyordu. Er, 'seni kelepçelemeden buradan çıkaramayız ki!' dedi ve kelepçeyi bileklerime tutturur gibi taktı, dişlerini geçiremedi. Beni, küçük bir cezaevi arabasıyla A-Blok'a götürdüler.

- Olay sırasında dikkatinizi çeken bir şey olmuş muydu?

Daha sonra dikkatimi çeken iki şeyi belirteyim. Bizi, arabaya binerken kelepçelememişlerdi. Oysa, bir binadan yandaki binaya geçerken bile, gözaltı ya da tutuklunun kelepçelenmesi talimat gereğiydi, uygulama da böyleydi. Demek ki, kelepçeli olduğumuzda, kendimizi, bir ölçüde de olsa koruyacağımız önceden hesaplanmıştı. İkincisi, beni savcılığa götürdükleri küçük cezaevi arabasına bindiğimde anladım ki, bu araba en az on tutuklu alabilirdi, ama pek yüksek olmadığı için bu arabada ayakta dik durmak olanaksız olduğu gibi, dört kişinin serbestçe dayak atacağı kadar da geniş değildi. O zaman da hem bizim dövülmemiz daha sınırlı ve hem de döveceklerin hareketleri daha sınırlı olurdu. Merdivenli odadan "kademeye" telefon edilmiş, "F-Bloka iki tutuklu var." denmiş, özellikle büyük araba istenmişti. " Küçük araba olmaz, Reo mu var, Reo olur, Reo gönder!" denilmişti. Bu da, dövülmemizin, önceden planlandığını ortaya koyuyordu.

Savcılıkta, ifademi aldılar, söylediklerimi olduğu gibi yazdılar.

Ertesi gün dosyamın gönderildiği savcılıkta yeniden ifadem alındı. İfademde eksik kalan yönleri tamamladım. Savcı, arabada görevli üç er olduğunu, görevli olmadığı halde arabaya binen dördüncü eri araştırdığını söyledi. Sonra onu da buldu.

Astsubay ilkin, bizim yalnızca araba içinde dövüldüğümüzü, sonradan öğrendiğini söylemiş. Erler, bizi hiç dövmediklerini söylüyorlar.

Pazartesi günü yeniden savcılığa getirildim. Bazı teşhisler için. O arada, ailemizin olaydan haberi olup olmadığını sordum. Bunun komutanlığın işi olduğunu söylediler. Ama, komutanlık henüz haber vermemişse, kimler

aracılığıyla olayı duyuracağımı sordular. Avukatımız, yıllardır aile dostumuz Halit Çelenk'e haber verilmesini istedim. Kardeşim öleli dördüncü gün olmuştu. Kimsenin haberi olmamış. Pazartesi günü saat 4 sıralarında haber verilmiş Halit Çelenk'e. O akşam ailemiz öğrenmiş ve sıkıyönetim bir bildiriyle olayı açıklamış. Ertesi gün Halit Çelenk geldi. Aramızda aralıklı iki tel kafes bulunan bir yerden Halit Ağabeyle görüştüm. "Kaldırıldı mı?" diye sordum. "Yarın" dedi, Halit Ağabey. "Cenazesinde bulunmak istiyorum!" dedim. Halit Ağabey, çıkışta Sıkıyönetim Savcılığı'na uğramış, iletmiş "cenazede bulunmak istediğimi." Savcı komutanla görüşmüş, akşam bırakılacağımı söylemiş Halit Ağabeye.

Akşam sayımından sonra, saat 21 sıralarında, 'hazırlan, tahliyesin' dediler. Kardeşimle birlikte getirildiğimiz yol ve uğraklardan geçerek, nizamiyeye getirildim. Amcam oradaydı. Amca, dedim, ikimiz gittik, yalnız geldim!

- O günlerde İlhan'ın ölüm haberini veren Cumhuriyet gazetesi kapatılmıştı.

Evet. Eve geldiğimde **Cumhuriyet**'in, İlhan'ın ölüm haberini altı sütuna verdiği için kapatıldığını söylediler. Ertesi gün, kardeşimin cenazesini kaldırmaya karar vermişler. Cumhuriyet'e ilan verilmiş, ama o da kapatılmış. Gazetelerde arkadaşlarım vardı. Onlar aracılığıyla, **Milliyet** ve **Hürriyet**'in Ankara baskılarına küçük birer ilan verebildik. Ertesi sabah morga gittim. İmam, kardeşimi yıkıyordu. Gözleri hafif aralıktı. Üst dudağı, tüm bedeni acıyormuş gibi gerilmişti. Sakalları biraz uzamıştı. İmam yıkadı, ben ağıt yaktım. Sonra eğildim yüzüne, gözlerini, yüzünü, yüzünün her yerini öptüm, öptüm.

Oradan Hacıbayram Cami'ine getirdik. O anda haber alabilmiş olan ilerici, yurtsever, demokrat, devrimci tüm yazarların, gazetecilerin, düşünürlerin, öğretmenlerin, çeşitli meslek mensuplarının katıldığı sessiz ve onurlu bir törenle kardeşimi toprağa verdik.

İlhan Erdost yatağında ölseydi, tüm basında haber olması doğaldı. Ama, **Dünya** hariç, gazeteler, hiçbir yasaklama olmadığı halde, cenazesinin kaldırıldığı haberini bile vermedi. **Dünya** gazetesi de benim tahliyemi başlık yaparak vermişti olayı.

İlhan'ın ölümü, özgürlük ve demokrasi bayrağını yere düşürmeyen herkesçe bilinsin isterim.

- Daha sonra olaylar nasıl gelişti.

Bizim dövülmemiz ve İlhan'ın öldürülmesi için emir vermiş olması gereken kişiler, bizi dövenleri tutuklatmakta duraksamadılar. O günün başbakanı da Uğur Mumcu'nun sorusu üzerine, İlhan Erdost'u öldürenlerin cezalandırı-

lacağını söyledi. Birleşik Devletler Başkanı Carter, yıllık insan hakları raporunda, Türkiye hükümetinin, İlhan Erdost'u öldürenlerin cezalandırılacağına söz verdiğini belirtti. Erlere, "Analarını ağlatmazsanız, ben sizin ananızı ağlatırım" diyen astsubay Şükrü Bağ'a, ilkin 10 yıl 8 ay ağır hapis cezası verildi ve bu kararı Askeri Yargıtay Daireler Kurulu onadı. Ardından, bindirildiğimiz Reo aracının dışarıya ses ve görüntü vermediği ileri sürülerek yeniden yargılama istendi. Araca bindirilmeden önce emir verip dövdürdüğü, araçtan indirdikten sonra talimatı üzerine iki kez karşısında hazırola geçirtip dövdürdüğü Askeri Mahkemenin olayı kabulünde yer aldığı halde, bu kez, bindirildiğimiz arabanın dışarıya ses ve görüntü vermediği belirtilerek, astsubayın dövüldüğümüzü görmediği ve dövülürken sesleri duymadığı görüşü doğrultusunda, yeniden yargılanması gerektiğine karar veren Askeri Yargıtay 5. Dairesinin kararına Askeri Yargıtay Savcılığı'nın yaptığı itirazı, daha önce astsubay Şükrü Bağ'ın cezasını onamış olan aynı Askeri Yargıtay Daireler Kurulu reddetti. Avukat Nevzat Helvacı ile dosya aşamasını izlemeye gittiğimizde, Askeri Yargıtay Başsavcılığında, yarbay hakim olan bir savcı, bize, "Biz, başsavcılık olarak İlhan Erdost davasında üzerimize düşeni yaptık. Ama bu iş yukarda halledildi ve bitirildi!" dedi. Yarbay rütbesinde bir yargıcın bize bunu söylemek gereği duymuş olması, "adalet" adına duyduğu rahatsızlığı dile getiriyordu ve bu "rahatsızlık", 12 Eylül'e gömleğini giydiren faşizme duyulan derin öfkenin dışavurumundan başka bir şey değildi. İlhan Erdost olayı basit bir öldürüm değil, emperyalist sistemin yeryüzünü ve yeryüzünün odağı Türkiye'yi köle-leştirme hareketinin nirengi noktasıydı. Askeri Yargıtay Başsavcılığı ağır bir yükü onurlu omuzlarından sahiplerinin üzerine atmakta duraksamamıştı.

- Şu an, İlhan için ne söylemek istersiniz?

İlhan'la birlikte çıkardık evden. Birlikte gelirdik çalışmaya. Birlikte çıkardık bürodan. Birlikte alırdık eve götüreceğimiz şeyleri. Birlikte dönerdik eve. Birlikte olurduk evde de. Aynı nesneler, aynı sesler, aynı gazete, dergi, kitap. Aynı sorunlar, aynı sevinçler. Aynı acılar. Ölümün geldiğini bilmeden gitti o. Soluk alamadığı zaman, "Nefes alamıyorum!" diyebildiği son sözlerini söylediği zaman bile. Son sözlerinin son sözleri olduğunu bilmeden ayrıldı yaşamdan. Yaşamla içiçe, yaşam coşkusuyla içiçe, geleceğe sözlü her insan, ölümü nasıl uzakta bir şey olarak düşünürse öyle.Bir dostunun, Nazilerin kurşuna dizdiği, yüzyılın büyük, özverili, yürekli devrimcisi Felsefenin Başlangıç İlkeleri'nin yazarı Politzer için söylediği gibi, İlhan da bir 'Gülüş'tü. Yalınlığın gülüşü. Özverinin gülüşü. Umudun gülüşü. Bağımsızlığın gülüşü. Özgürlük özleminin gülüşü. Çocukların gülüşü. Gülüşün gülüşüydü...

Ağustos 2006

Gül Erdost:

"Darbeciler yargılansın!"

- Bize İlhan Erdost'tan söz eder misiniz?

Ölenlerin arkasından hep söylendiği için değil ama gerçekten İlhan bana yazdığı mektuplarda da söz etmişti çocukluğunda da arkadaşlarıyla bir kez dahi kavga etmemiş, aile içerisinde, arkadaşları arasında yapıcı rolü nedeniyle çok sevilen; çocuklarına, ailesine düşkün, ülkesini seven bir sosyalistti.

- Nasıl tanıştınız? Ne zaman evlendiniz?

Aslında burası tam bir masalımsı hikaye....

1973 yıllarıydı... Ben Hacettepe Üniversitesi Sosyal Çalışma Bölümünde okuyordum.Sesim fena değildir. Ailemizden gelen bir de türkü merakımız var. Azeri türkücü Beybitof'un türkülerine ulaşmak istiyordum. Sınıf arkadaşım (yazar Talip Apaydın'ın kızı) Su Apaydın Öge "Benim bir akrabam var o da türküleri sever ve söyler de istersen gidelim" dedi. Birlikte Zafer Çarşısı'nda Onur Kitabevi'ne gittik. İlhan oradaydı. Zaten Sol-Onur Yayınları'nı hem ideolojim gereği hem de bölüm başkanımız Emre Kongar'ın kaynak kitapları olan derslerimiz nedeniyle okuyorduk. İlhan'la tanıştım ve kaset bulma sözü aldım.. Birkaç gün sonra İlhan'ı elinde kasetler Hacettepe Üniversitesi Merkez Kampüsü'nde beni ve Su'yu ararken buldum. Ancak arkadaşlarıyla yapacakları piknik önersini de reddettim.

Mezun olup İzmir SSK Tepecik Hastanesi'ne tayin oldum. Ailem Ankara'da olduğu için de sık sık Ankara'ya geliyordum. Bayram gelişlerimin birinde Su'nun "İlhan'lara da uğrayıp türkü söyleme" çağrısı bana da sıcak geldi ve birlikte Muzaffer Abimlerin evine gittik. İlhan, arkadaşıyla masaya yayılmış yayınlarla ilgili çalışıyordu.. Bizim girişimizle masa birden rakı/türkü sofrasına dönüştü. Gün İlhan'ın davudi sesi ve benim sesimle inanılmaz güzellikte geçti. Birlikte evden çıktık... Taksi ile önce Su'yu bıraktık ve Kızılay'da taksiden indik. Evimiz Kolej'de idi, yürüyerek giderken bana birden "gel seninle evlenelim" dedi. Bu teklifi ben hemen kabul etmedim ve İzmir'e döndüm.. İlhan'dan her hafta 'özel ulak' mektup aldım. Bu mektuplarda çocukluğunu, yaşamını bana şiirsi bir dille anlattı ve yaklaşık bir yıl sonra da bir anneler

gününde bana yolladığı ve üzerinde "Geleceğin anasına" yazılı hediyesinden etkilenerek evlenme teklifini kabul ettim. 5 Temmuz 1976 yılında da evlendik.

- Olay nasıl oldu?

Muzaffer ağabeyim ayrıntılarıyla anlattığı için ben sadece kendi açımdan anlatmaya çalışacağım. Evimiz arandı ve arama sonucunda, kendi yayınlarımızda birden fazla evde bulunduğu için 'yasak yayın bulundurmak' suçlamasıyla ağabeyim gözaltında iken İlhan'ın da gelmesini istedikleri için ben, İlhan ve İlhan'ın amcası birlikte emniyet müdürlüğüne gittik ve İlhan'ı kendi ellerimizle teslim ettik. Bunu özellikle kendi ellerimizle diye bastırarak söylüyorum çünkü İlhan'ın öldürülme haberini Cunta "Çeşitli suçlardan aranan sanık İlhan Erdost başına vurulan bir dipçik darbesiyle hayatını kaybetti" diye ilan etti. Yani evimiz adreslerimiz açıktı ve de 'çeşitli' değil tek 'suçu' vardı İlhan'ın; dövülürken astsubay Şükrü Bağ'ın sürekli tekrarladığı "10 yaşındaki bebeleri zehirlediniz" dediği Marksist klasikleri Türkiye'ye kazandırmak için yayın yapmak.

Sorgulanmaları süresince emniyet müdürlüğünden her gün Mamak Sıkıyönetim Komutanlığı'na gidip gelirken SSK hastanesinin (benim işyerim) önünden geçtiler ve de büfeden su içme bahanesiyle beni de yanlarına çağırdılar, çocukları anlattım İlhan'ı en son orada gördüm. Akşam da tutuklandılar. Ve İlhan öldürüldü.

- Siz olayı nasıl öğrendiniz?

Biz olayı 3 gün sonra öğrendik. Aile dostumuz ve avukatımız Halit Çelenk, İlhan ile Muzaffer ağabeyimin tutuklanmaları haberini verdiğinde hava soğuktu, halbuki İlhan, yukarıda da değindiğim gibi 'bir konuda ifadesine başvurulmak üzere' emniyete çağrılmıştı, takım elbisesi ile gitmişti 'ifade vermeye' ben hemen ertesi gün (8 Kasım) İlhan'ın yeğeni ile birlikte Mamak Cezaevi Dış Nizamiyesi'ne gittik. Elimde İlhan'ın paltosu ve iç çamaşırları olan bir paketle.. Ancak nizamiyedekiler bizi bir garip karşılayıp paketimizi de almadan yolladılar... Ben de 'Halit Abiyle yollarım' rahatlığı içerisinde eve döndüm. 10 kasım günü akşamüzeri Muzaffer ağabeyimin kızı Suları bize geldi ve "Halit ağabey geldi seni bize çağırıyor" dediğinde yine poşeti ve paltoyu kaparak ağabeyimlere gittim. Ama garip bir hava var evde. Halit ağabey inanılmaz kötü ve suratıma bakamıyor, "Gül, İlhan mide kanaması geçiriyor ve Gülhane Hastanesi'ne kaldırılmış" sözcüğü ağzından çıkar çıkmaz ben hemen kan gereksinimi olur ve doktor bulup ilgilenmeyi sağlamak

(kendim de hastanede çalıştığım için tıp çevremi harekete geçirmek istedim) amacıyla telefonlara sarıldım. Yalnız bu arada evin kapısı sürekli çalıyor ve gelen giden sayısı artıyor, endişem de artıyor...salona gidip Halit ağabeye "Başka bir şey mi var Abi?" diye sorup "Hayır" yanıtını alınca "Ben Uğur'a soracağım (Mumcu)" diye telefonunu aldım ve bir okuyucu gibi Uğur'u aradım ve Uğur "maalesef kaybettik" deyince kendimi tanıtıp telefonu kapattım.

- Çocuklarınız olayı nasıl öğrendi?

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi, İlhan çocuklarına evine inanılmaz düşkün bir babaydı ve Türküler de onsuz hiç olamazdı.

Olayın olduğu sırada Türküler 2.5 yaşında idi, Alaz ise daha 6 aylık değildi. İlk etapta Alaz için sorun yoktu, çünkü babasını tanıyamamıştı daha zaten.... Ben hem İlhan için hem kendim için ağlarken 'Alaz bir kez bile baba diyemedi' diye yanıyordum. Kendi mesleki becerisini insan bu durumlarda hiç kullanamıyor. Ben de profesyonel yardım aldım, babalarının ölüm bilgisini verirken. Önce yurtdışına gittiğini daha sonra da trafik kazasında öldüğünü söyledim. Ancak Türküler 1 yıl sonra kreşe başladığında bir arkadaşı "Senin baban dövülerek öldürülmüş" dediğinde "Bana yalan söyledin" diyerek uzun bir süre kırgın kaldığını da unutamıyorum. Alaz babasının sıkça

gittiğimiz mezarını uzun bir süre 'çiçek bahçesi' olarak tanıdı. Daha sonra ablasının da yardımı ile babasının mezarı olarak öğrendi.

Şimdi gerçekten ikisi de pırıl pırıl tabii ki baba yoksunluğu içerisinde ama çoğu ana-babalı çocuktan daha sağlıklı ve dingin oldular.

- Olaydan sonra neler yaşadınız?

Öncelikle travma sonrası benim geçirdiğim şok nedeniyle uzun süre yürüyememek de dahil sağlık sorunları yaşadım.

Bir kere şunu belirtmeliyim. Biz İlhan'ın ailesi ve benim ailem gerçekten Türkülerin ve Alazın bu travmadan en az etkilenmeleri, iyi yetişmeleri için elbirliği ettik, kenetlendik. Kız kardeşim Güven bizim evimize yerleşti, çocukların bakımını üstlendi, kardeşim Malik uzun bir süre bizde kaldı. Muzaffer ağabeyim kendi travmasının yanında çocuklara babasızlığı hissettirmemek için gece gündüz demeden onların dileklerini yerine getirmek için çabaladı.. Ablalar, enişteler, dostlarımız Serpil - Kaya Güvenç, Seyhan - Vahap Erdoğdu... herkes ama herkes maddi manevi seferber oldu.. Yalnız bazı 'dostlarımızın' da olaydan sonra yüzünü unuttuk kayboldular, bunu da belirtmeden geçemiyeceğim.

Ben SSK Ankara Hastanesi'nde Sosyal Hizmet Uzmanı olarak çalışıyordum. Başhekim statüsündeki Doktor, ağabeyim gibi beni korudu ve kolladı, yıllar sonra bana "Seni de Doğuya tayin ettiler ve ben inanılmaz direndim' dedi. Yani hem kocanızı öldürüyorlar onun gençliğini alıp 2 çocuğunuzu babasız bırakıyorlar, bu da içlerini soğutmuyor sizi de çocuklarınızı da bir kez daha perişan etmek için dayanışmasız bırakıp tüketmek için başka bir kente tayin ediyorlar. Bunun insani bir yanı var mı? Ya da anlamı nedir ben bilemiyorum. Yanıtını Kenan Evren verebilir.

- Bu olay yaşamınızı nasıl etkiledi?

Babasız çocuk büyütmek ve İlhan Erdost'un eşi olmanın onuru ve sorumluluğu ile diye özetleyebilirim.

Zaten ailemizden gelen bir toplumsal yaşamın içinde olma duyarlılığı vardı. İlhan Erdost ile türkü tadında başlayan ama evliliğe gitme kararı aldıran da bu dünya görüşümdü.. Olaylara seyirci kalmayı sevmem, müdahil olmayı seçerim her zaman.

Bu nedenle de uzun süre Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nda gönüllü, daha sonra da profesyonel çalıştım. İşkence görenler ölmesin ve işkence izlerini silerek kaliteli bir yaşam süsünler diye.. Bu tür toplumsal çalışmalara katkım da sağlığım elverdiği ölçüde sürecek.

Bu arada Avrupa'nın birçok ülkesinden çocuklarımı da yanıma alarak il-

tica etmem konusunda öneri aldım ama hepsini geri çevirdim. Çünkü ben ülkemi seviyorum ve eşimin mezarını, yakınlarımın destek ve dayanışmasını bırakarak hiçbir yerde mutlu olmayacağımı düşünüyorum.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum. Biz kin güdücü olmadık bunu her fırsatta belirttik, bir kez daha belirtmek istiyorum. Ancak başta Kenan Evren olmak üzere tüm darbecilerin yargılanması dileğimiz ve beklentimiz, bu arzumuz sonuçlanana dek geçerli.. Onlar yargılanmadığı sürece bu ülkenin öldürülen nice İlhan'ları ve onların yakınları rahat edemeyecek. Askeri darbelerin ülkelerin gelişmelerinin önündeki en büyük engel olduğunu söyleyerek sözlerimi bitiriyorum.

Ocak 2007

İlhan Erdost'u Yitirişimizin 25. Yılında

Ataol Behramoğlu

Yayıncı, devrimci, yurtsever İlhan Erdost 7 Kasım 1980 günü, 12 Eylül darbesinin insanlık dışı, karanlık ortamında, tutuklu olduğu bir cezaevi avlusunda, askeri bir araç içinde, zalimce, barbarca katledildi.

Hiçbir sözcüğün böyle bir alçaklığı nitelemek için yeterli olamayacağını biliyorum.

Ölüm, yeterince tanımsız.

Öldürmek, daha da.

Aynı inançları paylaştığımız bir arkadaşımızın, kardeşimizin bu inançlar uğrunda yaşamdan koparılıp alınışını hangi sözcüklerle tanımlamaya çalışmalıyız ki hem cellatların üzerindeki lanet sonsuza kadar kalsın, hem onun sevgili anısı sonsuzca ışıklar saçarak yaşamayı sürdürsün?

Bu sorunun yanıtı, öyle sanıyorum ki, her şeyden daha çok, sözünü ettiğim ortak inancımızdadır.

Herkesçe anlaşılabilecek en yalın sözcüklerle bu inanç, insana, onun yaratıcı emeğine duyduğumuz güven ve sevgidir.

İlhan Erdost'u ve şu anda burada onun anısı önünde toplanan hepimizi birleştiren ortak duygu budur.

Fakat sadece bir inanç ya da duygu değil, aynı zamanda bir sorumluluk bilincidir bu.

Aklımızla seçtiğimiz bir yol.

Adaletsizliğe ve sömürüye, kulluğa ve köleliğe, savaşa ve zalimliğe en kararlı biçimde bir karşı duruş.

Aklın, aydınlığın, bilimin, eşitçe, hakça bir insanlık düzeninin ışıklı yolunda, bu uğurdaki savaşımda, her türlü özveriye hazır olarak yer alış.

Çünkü, başka türlü gerçek anlamıyla insan olunamayacağını biliyoruz.

"Ölebilmek Ahlâkı" başlıklı bir yazımda, birkaç yıl önce, kendime bir soru yöneltmiştim: "...böylesine çirkefe batmış, acımasızlığın böylesine egemen olduğu ve hepsinden daha da kötüsü, kitlelerin böylesine yığınlaştığı, duyarsızlaştığı, insanca değerlere böylesine yabancılaşılan bir dünyada, bazı insanlar, çoğu kez tek başlarına, ölümleri pahasına, tüm bu pisliklere karşı mücadele gücünü nereden, hangi duygudan, hangi bilinçten almaktalar? (...)

Yaşamın değerini ve biricikliğini bilen bilinçli bir insan (...) ölümü neden, nasıl göze alabiliyor?"

Kendime yönelttiğim soruyu "ölebilmek ahlâkı" diye adlandırdığım bir kavramla yanıtlamış ve bu kavramı açıklamaya çalışmıştım:

"Bu iki sözcükle tanımlamak istediğim (...) iyimser ve oldukça yüzeysel bir sloganın içeriği değil... Mistik bir ahlâk anlayışı, ya da sıradan bir özveri de değil... Öyleyse nedir?"

Daha geniş kapsamlı, daha derinliğine bir duygu ve bilinç...

İnsan tekinin biricikliğini bilmek ve önemsemek... Fakat bu insan tekinin aynı zamanda da, geçmiş, şimdiki zaman ve gelecekte, bütün bir insanlığın bir parçası olduğunu duyumsamak...

İnsanca değerler tehlikedeyse, 'bütün' tehlikedeyse, tek başına var oluş çabasının nasıl anlamsız ve zavallıca bir çırpınış olduğunun bilincine sahip olmak...

Böyle bir tehlike karşısında, bütün bir insanlığın hem organik hem ahlaksal anlamda bir parçası olduğunun bilinciyle kendi kişisel yaşamını feda etmeyi göze alabilmek...

Sanıyorum ki böyle bir açıdan bakıldığında ölüm gerçekten küçülmekte, cinayet zavallılaşmakta ve böyle bir 'ölebilmek ahlakı', insan olmaya, her türlü slogan ya da mistik duygunun üstünde bir yücelik ve soyluluk kazandırmaktadır..."

Sevgili arkadaşlar,

Burada, İlhan Erdost'un katledilişinin yirmi beşinci yılında, başka kutsal mezarlarımızın da bulunduğu bu mekânda bir araya gelen bizler, şehit arkadaşlarımız gibi yaşama sevgisiyle dolu ve yine onlar gibi "ölebilmek ahlakı"na sahip olan kimseleriz.

İçimizdeki burukluk şehit arkadaşlarımız için duyduğumuz özlemin yanı sıra, onları öldüren, öldürten zulüm düzeninin yeryüzünden henüz silinememiş olmasındandır.

"Küçük çocuklarım var, vurmayın" diyen bir insanın insanca seslenişine, alçakça, gaddarca darbelerle karşılık veren vandalizmin etkinliğini henüz yitirmemiş olmasındandır.

Burukluğumuzun bir başka nedeni, şehit arkadaşlarımızın bizler adına, bizlerin yerine de ölmüş olmalarındandır...

Öyleyse yapılması gereken, tüm ömrümüzce, onların ölümsüz anılarına, ortak insanlık inancımıza yaraşır bir yaşam sürdürmektir.

Yaşama sevincine olduğu kadar yaşam karşıtı her türlü saldırıya da insanca bir bilinçlikle hazır, zulüm düzeni köklerinden sökülüp atılıncaya, çocukların çocuksu sevinçlerinin karartılmadığı bir dünyaya ulaşıncaya, tüm insanlığın yüreği tek bir yürek gibi çarpıncaya kadar...

Erdost'un, Erdost'ların örneklediği insancalığı, özveriyi yüce dayanışma duygusunu, bilincini, içimizde, bilincimizde, yüreklerimizde, sevgiyle, saygıyla, hayranlıkla taşıyarak...

(7 kasım 2005'te İlhan Erdost'un gömütü başında yapılan konuşma.)

Uğur Mumcu

İlhan Erdost

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığının yaptığı açıklamada, yayıncı İlhan Erdost'un, Ankara Emniyet Müdürlüğünden, Mamak Askeri Tutukevine götürülürken, yolda askeri aracın içinde, bir er tarafından dövülerek öldürüldüğünü, içimiz acıyla burkularak öğrendik.

İlhan Erdost, ağabeyi, yayıncı ve yazar Muzaffer Erdost ile bazı yayınları nedeniyle gözaltına alındıktan sonra, Mamak Askeri Tutukevine götürülürken yolda öldürülmüştür ve ağabeyi Muzaffer Erdost, kardeşi İlhan Erdost'un dövülerek öldürülüşünü, çaresizlikten çırpınarak, belki de ağlayarak, gözleriyle görerek tanık olmuştur.

Bundan daha acı bir tanıklık, bundan daha çok yürek kavurucu bir sahne olabilir miydi?

İlhan Erdost, ağabeyi Muzaffer Erdost gibi yayıncıdır. Eğer işlemişse, bu suçun cezasını yasalar verirdi, kaldı ki, yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğini aştığımız bir dönemde, bir çağda, insanların düşüncelerinden, yayıncıların yayınlarından ötürü yargılanmaları, demokrasiye, insan haklarına, uygarlığa aykırıydı... Öyle ya da böyle, bir sanığın, yaşama hakkı da, onuru da, kişiliği de "güvence" altındaydı, suç işlemişse, suçun cezasını yargıçlar verecekti. Neydi bu saldırı, neydi, neydi?

Bir bunalım dönemi yaşıyoruz, olağanüstü koşulların içinden geçiyoruz; devlet, teröre, katil çetelerine, ölüm tacirlerine, silah kaçakçılarına, arsıza, hırsıza, uğursuza karşı savaş verirken, terör ile uzaktan yakından ilgileri bulunmayan, bütün yaşamları boyunca, teröre karşı çıkmış insanların, aydınların, yazar ve çizerlerin, böylesine acımasızca öldürülmelerine ya da sokak ortalarında aç bırakmalarına, hangi insan yüreği dayanır?

"Kurunun yanında yaş da yanar" diye böylesi olaylara göz yummanın olanağı yoktur. Devletin görevi, kuru ile yaşı ayırmak, suçlu ile suçsuzu ayırdetmek, ve devlet gücünü yalnızca suçluya, teröriste, kardeş katiline, terör tüccarlarına karşı kullanmaktır. bu olgu bir kez şaştı mı, adalet terazisini bir daha dengede tutmak, bir daha bu terazide, suç ile suçluyu tartmak güçleşir.

Ölümün "tesellisi" olmaz. İşte İlhan Erdost, gencecik, yağız bir insan, arkasında gözü yaşlı genç bir kadın ve iki küçük yavru bırakarak gitti.. artık kimse, bu iki küçük yavrunun "baba, baba"diye ağlayışlarını durduramaz, gözyaşlarını dindiremez. Bir yayıncı, kitap yayınlamaktan başka bir suçu olmayan genç bir aydın, elleri kelepçeliyken, dövülerek öldürüldü. "Teselli"

olmasa, "teselli" sayılmasa bile, bu korkunç, tüyler ürpertici olayın sorumlularının yargılanmak üzere gözaltına alınmaları, çekilen acıları, hiç olmazsa, bir ölçüde dindirebilir. Belki İlhan Erdost, geride bıraktığı kanlı paltosu ile bundan böyle bu tür korkunç olayların yinelenmesine engel olmuştur, kim bilir?

Savaşlarda tutsak düşmüş düşman askerlerine bile böyle davranılmaz. Nedir tanrım, nedir, insanın insana böyle düşmanlığı? Nedir, nedir, nedir?

(İlhan ilhan/Onur yayınları, 10 Kasım 1982)

Not: Uğur Mumcu'nun bu yazısı, 12 Kasım 1980 tarihinde Cumhuriyet Gazetesi'nin Sıkıyönetim tarafından kapatılması nedeniyle yayınlanamamıştır. Ancak Uğur Mumcu, bu yazıyı İlhan Erdost'un ağabeyi Muzaffer Erdost'a teleks olarak çekmiştir.

KAYNAKÇA

- *'68 Anılarım, Oral Çalışlar, Gendaş Yayınları, İstanbul, 2003.*

- *Acılara Tutunmak, Hasan Hüseyin, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1999.*

- *Aydınlanmamış Cinayetler, Ümit Sezgin, İletişim Yayınları, İstanbul, 1987.*

- *Bedrettin Cömert'e Armağan, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Beşeri Bilimler Dergisi, Özel Sayı, Ankara 1980.*

- *Bir İhtilal Bir Darbe Arasında 20 Yıl, "Bir Cumhuriyet Valisinin Anıları", Aydemir Ceylan, İstanbul, 2006.*

- *Demokrat, Aylık Siyasi Dergi, Sayı:5, Ekim 1999.*

- *Eleştiriye Beş Kala, Bedrettin Cömert, Prospero Yayınları, Ankara, 1997.*

- *Havada Kalan Güvercin, Muzaffer İlhan Erdost, Onur Yayınları, Ankara, 1990.*

- *İkibine Doğru, Haftalık Haber yorum Dergisi, Yıl:1, Sayı: 8, 22-28 Şubat 1987.*

- *İlhan İlhan, Muzaffer İlhan Erdost, Onur Yayınları, Ankara, 1995.*

- *Kim Öldürüyor Niçin Öldürüyor?, Orhan Apaydın, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1979.*

- *ODTÜ Yıllarım, "Bir Hizmetin Hikayesi", ODTÜ Geliştime Vakfı Yayınları, Ankara, 1998.*

- *Sancılı Yıllar Kuşatılmış Sokaklar, Hikmet Çetinkaya, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1997.*

- *Siluetini Sevdiğimin Türkiyesi, Faruk Bildirici, Doğan Kitap Yayınları, 10. Baskı, İstanbul, 2001.*

- *Siyasi Cinayetler, Tempo Kitapları- 1, İstanbul, 1993.*

- *Sosyalizmi Seviyorum, Muzaffer İlhan Erdost, Onur Yayınları, Ankara, 2006.*

- *Tütengil'e Saygı, İstanbul, 1981*

- *Vatan Yahut Susurluk, İnci Hekimoğlu, Papirüs Yayınları, İstanbul, 2000.*

- *Yeni Gündem, Haftalık Dergi, Yıl:3, Sayı:34 26 Ekim- 1kasım 1986.*

- *Cumhuriyet, Milliyet, Hürriyet, Radikal, Akşam, Tercüman ve Hergün gazeteleri arşivi.*

AD DİZİNİ

A

Abdi Genel, 9
Abdi İpekçi, 10, 92, 148, 149, 150, 174, 260, 264
Abdullah Çatlı, 94, 116, 117, 145, 150
Abdurrahman Köksaloğlu, 304
Abdülbaki Tuğ, 55, 71
Abdülsamet Karakuş, 287, 288, 289, 300, 301
Acar Yurdakul, 215, 229, 230, 231, 233
Adem Eroğlu, 208, 210, 227, 238
Adil Okay, 181
Ahmet Deveci, 9, 45
Ahmet Karabulak, 9, 45
Ahmet Lale, 9
Ahmet Necdet Sezer, 95
Ahmet Söken, 9
Ahmet Taner Kışlalı, 104, 123, 171, 220
Akgün Erbakan, 83, 90, 105
Akın Özdemir, 221
Akif Koyuyeşil, 179, 187, 188
Alaattin Çakıcı, 28, 94, 200
Alaeddin Şenel, 196
Ali Doğan, 260
Ali Elverdi, 55, 71
Ali Fuat Okan, 9
Ali Genç, 45
Ali Gümüş, 9
Ali Güngör, 53, 54, 57, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 79, 238
Ali Gürbüz, 208, 222
Ali İhsan Özgür, 174, 275
Ali Naci Çobanoğlu, 9
Ali Rauf Bey, 252, 256
Ali Tartanoğlu, 13
Ali Yıldırım, 9
Alparslan Türkeş, 55, 57, 70, 71, 75, 77, 86, 210, 216, 285, 286, 287, 289, 300, 301, 302
Alpaslan Gümüş, 9
Alpaslan Özdoğan, 35
Ata Yıldırım, 9
Atalay Savaş, 17
Ataol Behramoğlu, 328, 338
Atilla Özkan, 9
Avni Gökoğlu, 45
Avni Gönel, 45
Ayçil Yurdakul, 215, 229, 230, 231, 233
Aydemir Ceylan, 223
Aydın Eryılmaz, 288, 289, 290, 301
Aydın Güler, 9
Ayhan Aklan, 9
Aynur Sertbudak, 9
Aytekin Taşçı, 9

B

Bahriye Üçok, 104
Battal Mehetoğlu, 44, 45
Battal Öz, 45
Bayram Ali Büyükcıngıl, 187
Bedrettin Cömert, 91, 111, 113, 115, 116, 117, 118, 120, 121,

124, 132, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 170, 174, 264, 275, 276
Bedri Karafakioğlu, 146, 170, 174, 275, 276
Bekir Altındağ, 9
Bengi Heval Öz, 12, 90, 91, 98
Berat Günçıkan, 161
Berker İnanoğlu, 286, 289
Bilge Egemen, 157
Bozkurt Nuhoğlu, 40
Burç Akpınar, 290, 297
Burçin Öztürk, 9
Burhan Barın, 9
Bülent Ecevit, 44, 53, 96, 122, 157, 160, 164, 205, 210, 212, 213, 214, 221
Bülent Ulusu, 88

C

Cafer Şahi, 187
Can Yücel, 316
Cânâ Sandal, 183, 195
Cavit Orhan Tütengil, 10, 104, 241, 243, 245, 246, 247, 248, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 259, 260, 262, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 272, 274, 275, 276
Celal Adan, 259, 260, 286, 287, 288, 289, 301
Cengiz Atak, 57
Cengiz Ayhan, 235
Cengiz En, 9
Cengiz Gökçek, 208, 222
Cengiz Pas, 9
Cevat Geray, 183, 195
Cevat Yurdakul, 10, 91, 92, 174, 175, 203, 205, 207, 208, 209, 210, 211, 216, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 226, 227, 229, 235, 236, 237, 238, 239,
Cevdet Sunay, 107
Ceyhun Atuf Kansu, 146
Ceyhun Can, 221
Cezmi Yılmaz, 9
Coşkun Eroğlu, 32, 33
Coşkun Yaşamak, 45
Cuma Ocaklı, 147

D

Deniz Baykal, 171
Deniz Tütengil Mazlum, 10, 256
Derviş Kıpçak, 221
Doğan Öz, 12, 81, 83, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 98, 101, 103, 104, 105, 106, 109, 146, 147, 170, 174, 236, 260, 264, 275,
Duran Erdoğan, 45

E

Ekrem Söğüt, 9,
Emnun Yumuşaklı, 9
Emre Kongar, 143, 333
Enis Batur, 141
Ensar Bingöl, 9
Enver Altaylı, 150
Enver Ulgun, 9
Erdem Aksoy, 157, 161, 164, 166
Erdoğan Tunç, 184
Erdoğan Turgut, 61
Erdoğan Yalçıngil, 9
Erol Çevikçe, 171
Erol Gültekin, 45
Ersin Tulunay, 166, 167
Ertuğrul Kürkçü, 71

Eşari Oran, 74
Ethem Kurtlapa, 208

F

Fahir Doğan, 9
Fahrettin Yılmaz, 147
Fahri Aral, 26, 28
Faruk Bildirici, 57
Faruk Cömert, 118
Faruk Sevinç, 9
Faruk Sükan, 37, 38
Fatih Koyuncu, 9
Fatma Karataş, 9
Fazıl Hüsnü Dağlarca, 146
Fedai Coşkuner, 275
Fehmi Altınbilek, 54, 55, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 108, 238
Fehmi Söylemez, 180, 181, 184, 188, 190, 191, 192
Ferhat Tüysüz, 172, 208, 221, 235
Feridun Yazar, 235
Fevzi Çakmak, 270
Feyzi Aslansoy, 9
Feyzullah Çınar, 159
Fikret Ünsal, 221

G

Gaffar Okan, 220
Gafur Tanyıldız, 9
Gani Bozarslan, 174
Gıyasettin Karahan, 9
Gül Erdost, 333
Güler Çetin, 9
Gün Sazak, 174, 304
Günay Güner, 13
Güney Gönenç, 166, 169
Günsel Renda, 136
Gürel Tüzün, 166

H

Hacı Ali Demirel, 105
Hakan Yurdakuler, 9,
Halil Çelimli, 19, 22, 31, 32, 33, 35
Halil İbrahim Altınışık, 210, 215, 217
Halil Nebiler, 26, 221
Halil Pelitoğlu, 45
Halil Yavuz, 9
Halim Yağcıoğlu, 119
Halit Çelenk, 23, 33, 331, 334
Halit Pelitözü, 9
Haluk Alp, 257, 260, 268, 276
Haluk Çiftçi, 168
Haluk Kırcı, 94, 200
Haluk Ulman, 171
Hanefi Erkan, 75
Hasan Ali, 269
Hasan Basri Temizel, 9
Hasan Fehmi Güneş, 23, 24, 27, 28, 212, 220,
Hasan Hüseyin Özkan, 184
Hasan Hüseyin (Korkmazgil), 126, 137, 141
Hasan Kadıoğlu, 9
Hasan Maksud, 25
Hasan Murat Sert, 187
Hasan Sabri Erdem, 210
Hasan Sarıateş, 76
Hasan Şimşek, 45
Hasan Tan, 153
Hatice Güçlü, 57, 58, 59, 60
Hayal Tok, 198
Hayati Erdoğan, 86
Hıdır Altınay, 45
Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, 266
Hikmet Çetinkaya, 145

Hikmet Demir, 45
Hovik Simeyan, 150
Hüsamettin Cindoruk, 57
Hüseyin Arslantaş, 45
Hüseyin Çapkan, 45
Hüseyin Demirel, 86, 87
Hüseyin Eren, 45
Hüseyin Güzel, 9
Hüseyin Kara, 9
Hüseyin Kocabaş, 87
Hüseyin Koç, 9

I – İ

Işık Kansu, 9, 13
Işıkhan Gündüz, 156,
İbrahim Çiftçi, 86, 88, 89, 93, 99, 260
İbrahim Doğan, 51, 53, 54, 55, 57, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 238
İbrahim Güzelce, 284
İbrahim Kaypakkaya, 45, 74
İbrahim Kocakarın, 9, 45
İbrahim Osmanoğlu, 147
İbrahim Tepebaşı, 221
İbrahim Türkeş, 9
İhsan Doğramacı, 60, 63, 66
İhsan Kabadayı, 85, 86, 105
İhsan Kozanoğlu, 45
İlhan Darendelioğlu, 174, 275
İlhan Emre, 9
İlhan Erdost, 307, 309, 311, 312, 313, 317, 318, 319, 323, 325, 329, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 338, 339, 340, 341
İlhan Selçuk, 139
İlker Akman, 9
İlker Mansuroğlu, 45
İmran Öktem, 249
İrfan Ala, 9
İrfan Uçar, 19, 22, 31, 32, 33
İsa Armağan, 148, 149
İsmail Gerçeksöz, 174
İsmail Gökhan Edge, 9
İsmail Hakkı Akansel, 224, 225
İsmail Hakkı Şenyuva, 181, 182, 192
İsmail Tığlı, 9
İsmail Tuncel, 9
İsmet Koçak, 287, 288, 289, 290, 300, 301
İsmet Yücel, 9
İzzettin Önder, 272

K

Kadir Akgöllü, 209, 210, 217,
Kasım Çelik, 22, 32
Kaya Özsezgin, 138
Kâzım Dişçioğlu, 9
Kâzım Göktaş, 9
Kemal Anadol, 171
Kemal Kurdaş, 17, 32, 36,
Kemal Nebioğlu, 284
Kemal Türkler, 174, 246, 279, 281, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306,
Kemal Üstün, 266
Kemal Yücel, 23
Kenan Dayıoğlu, 9, 45
Kenan Deveci, 210,
Kenan Evren, 209, 336
Kenan Öner, 269
Kerim Yaman, 45
Kıymet Elbaşı, 21, 25, 26, 28
Koray Doğan, 32, 45, 74,

L

Levent Özyörük, 83, 85, 86, 236
Lisan Çakıcı, 23, 27, 28, 34

M

M.Akgül, 19
M.Ali Ağca, 91, 116, 117, 148, 149, 150, 164, 174, 260
M.Günal Ölçer, 22
Mahmut Göncü, 9
Mahmut Öztaş, 45
Malik Şat, 196
Maria Augostino, 113, 115, 121, 123
Masaccio, 141
Mehmet Alış, 9
Mehmet Ali Aytaç, 45
Mehmet Ali Birand, 93
Mehmet Ali Özpolat, 9
Mehmet Alpdündar, 284
Mehmet Ayaz, 9
Mehmet Ayhan, 184
Mehmet Aylacı, 9,
Mehmet Başaran, 269
Mehmet Büyüksevinç, 45
Mehmet Cantekin, 45
Mehmet Dağbaşı, 9
Mehmet Doğan Kılan, 45
Mehmet Emin Ece, 9
Mehmet Eymür, 94
Mehmet Haberal, 163, 164, 166
Mehmet Kocadağ, 9
Mehmet Kudai, 9
Mehmet Ömer, 9
Mehmet Sakarya, 348
Mehmet Şencan, 187
Mehmet Şener, 148, 149, 150
Mehmet Şenses, 9
Mehmet Toprak, 9
Mehmet Yaşar Güzeldemirci, 179, 180, 187,
Melih Cevdet Anday, 146, 267
Meryem Hanım, 256
Metin Arıkan, 9
Metin Demirtaş, 326
Metin Tüzün, 171
Mikdat Şimşek, 155, 163, 164, 172,
Muammer Aksoy, 171
Muammer Arslan, 9
Muammer Önel, 208
Muharrem Bartın, 105
Muharrem Çetinbay, 9
Muharrem Çivikıran, 9
Muharrem Şemsek, 75
Muhittin Tuncer, 197
Murat Gökten, 45
Murat Sayın, 13
Murat Ülgen, 9
Musa Anter, 93
Mustafa Akgül, 22, 32, 33
Mustafa Balbay, 192
Mustafa Ekmekçi, 167
Mustafa Erdem, 150
Mustafa Ertaş, 9
Mustafa Gülnar, 210, 217
Mustafa Halis Tazebay, 9
Mustafa İlerisoy, 54, 55, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 108, 238,
Mustafa Kemal Atatürk, 44, 125, 248, 249, 250, 269, 270, 271
Mustafa Kuseyri, 44
Mustafa Şenpınar, 9
Mustafa Tecirli, 179, 187
Muzaffer İlhan Erdost, 101, 309, 311, 312, 315, 317, 333, 334, 336, 341
Muzaffer Üstünel, 86, 87
Muzaffer Yurdakuler, 75
Mümtaz Akkaya, 9
Mümtaz Soysal, 196
Münir Çetinkaya, 9

N

Naci Üner, 105
Nail Karaçam, 45, 71, 75
Nail Korkmaz, 9
Namık Kemal Nomak, 255
Nâzım Hikmet, 141, 146
Necdet Bulut, 151, 153, 155, 156, 157, 161, 164, 168, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 264, 275, 276
Necdet Güçlü, 45, 49, 51, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 70, 71, 72, 74, 75,77, 79, 238,
Necdet Salih, 9
Necip Bozaoğlu, 9
Necip Yurdakul, 219
Necmettin Erbakan, 55, 83, 90, 105
Necmettin Giritlioğlu, 43, 44, 45
Neşe Erdilek Bulut, 155, 158, 161, 162, 163, 164, 165, 167
Nevzat Bilgin, 163
Nevzat Bölügiray, 220, 224, 225, 227
Nevzat Helvacı, 332
Nihat Özer, 187
Nilgün Saydan, 290
Nimet Oral, 21, 22, 25, 26
Niyazi Tekin, 45
Nuray Erenler, 9
Nurettin Ersin, 209

O- Ö

Oğuz Atay, 141
Oğuzhan Asiltürk, 72, 73
Oktay Akbal, 103, 146, 267
Oktay Dürüst, 187
Oral Çalışlar, 40
Oral Çelik, 94, 117, 150
Orhan Aydın, 9
Orhan Erbuğ, 212
Orhan Seçilmiş, 9
Orhan Veli, 141
Orhan Yavuz, 174, 264, 275, 276,
Osman Çitim, 209
Osman Dişcen, 237, 238, 239
Otto Tinter, 149
Ömer Ay, 148, 149
Ömer Çevik, 9
Ömer Marsan, 148
Ömür Keban, 9
Özdemir İnce, 137
Özer Elmas, 9

P

Papa II Jean Paul, 116, 149, 150

R

Ramazan Sevindik, 9
Rasim Öz, 298
Raşit Kaya, 167
Rauf Mutluay, 266
Recep Ergun, 313
Recep Öztürk, 246, 247, 259
Recep Sirran, 9
Refik Safa, 9
Rıfat Yıldırım, 116, 148, 149, 150
Rıza Akdemir, 9
Rıza Kuas, 248
Rimbaud, 141
Robert W. Komer, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 39,
Ruhi Kılıçarslan, 45

S - Ş

Saadettin Üçüncüoğlu, 55, 71
Sadık Akıncılar, 23
Sadi Somuncuoğlu, 208, 222
Sait Kozacıoğlu, 25, 28
Salih Ak, 197
Sami Bal, 55, 70, 71, 75
Sami Gürtürk, 254, 266
Savi Ovalıoğlu, 9
Sebahat Türkler, 292
Seçkin İnceefe, 22, 32
Sefa Çavdar, 181, 185, 187
Selahattin Çolak, 207, 222
Selami Gültaş, 148
Selim Gözütok, 116
Semih Erbek, 9
Sennur Sezer, 303
Server Tanilli, 147, 170
Sevgi Erdoğan, 200
Sevil Korum, 171
Sezai Durmaz, 209
Sezen Öz, 12, 83, 88, 90
Sinan Cemgil, 21, 31, 32, 34
Sinan Kasımoğlu, 179, 184, 198
Sinan Savaş, 9
Sitemkâr Başboğa, 9
Soner Kanatlı, 185,
Süleyman Demirel, 44, 54, 72, 74, 75, 105, 208, 222, 246, 285, 300
Süleyman Genç, 171
Ş. Güldal Mumcu, 13
Şahap Homris, 55, 71
Şahin Aydın, 45
Şanver Burak, 9
Şefik Özdemir, 9
Şerif Aygün, 45
Şevket Can Özbay, 180
Şevki Kobal, 181, 189
Şidit Türe, 179, 187
Şinasi Küçükusta, 9
Şuriye Tütengil, 251
Şükrü Bulut, 9

T

Talat Turhan, 23, 26, 27, 28
Talip Apaydın, 266, 333
Tamer Benan, 9
Taner Tuncel, 166
Tarık Zafer Tunaya, 41
Taylan Özgür, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 43, 44, 45, 74
Tayyar Sever, 259
Tevfik H.Şenyuva, 194
Timur Demir, 9
Tufan Kılıçel, 9
Tuğrul Tunçal, 45,
Tuna Şenyuva, 193, 201
Tunca Şahinyılmaz, 27
Tuncay Çelen, 22, 29
Turan Güneş, 171
Turgay Çiçek, 199
Turgut Uyar, 324
Turhan Tantoğlu, 197

U - Ü

Ufuk Şehri, 40,
Uğur Alacakaptan, 73, 171
Ulaş Bardakçı, 22, 31, 32, 34
Ülker Yurdakul, 211
Ülkü Erken, 197
Ümit Doğanay, 146
Ümit Sezgin, 13
Ünal Osmanağaoğlu, 287, 288, 289, 290, 297, 300, 301
Üzeyir Bayraklı, 116, 148, 149, 150

Zühtü Pehlivanlı, 9
Zülfikar Uralçin, 9

V

Vecihi Timuroğlu, 322
Vedat Demircioğlu, 44, 45
Vedat Günyol, 265
Veli Can Oduncu, 172
Veli Devecioğlu, 88, 103
Veli Yıldırım, 45

Y

Yakup Kese, 9
Yalçın Doğan, 266
Yalçın Sanalan, 106, 170
Yasemin Akpınar, 290
Yaşar Çatalbaş, 9
Yaşar Özcivelek, 9
Yemlihan Söylemez, 9
Yılma Durak, 246, 259, 260, 286, 287, 289, 300, 301, 302
Yılmaz Keskindemir, 9
Yunus Ceylan, 9
Yunus Uzun, 208, 221
Yusuf Arpacık, 287, 289
Yusuf Aslan, 19, 22, 27, 31, 32, 33, 34, 35
Yusuf Tamak, 9
Yusuf Vehbi Yılmaz, 9
Yusuf Ziya Güneş, 9
Yücel İrik, 210, 217
Yüksel Eriş, 9

Z

Zafer Üstünel, 87
Zeki Eğin, 261
Zeki Yılmaz, 9
Zeynep Oral, 145, 272
Ziya Aktaş, 88
Ziya Gökalp Mülayim, 171

um:ag Vakfı Yayınları

um:ag Bütün Yapıtları Dizisi

SUÇLULAR VE GÜÇLÜLER
SAKINCALI PİYADE
BİR PULSUZ DİLEKÇE
BÜYÜKLERİMİZ
ÇIKMAZ SOKAK
TÜFEK İCAD OLDU
SİLAH KAÇAKÇILIĞI VE TERÖR
SÖZ MECLİSTEN İÇERİ
TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK
AĞCA DOSYASI
PAPA MAFYA AĞCA
LİBERAL ÇİFTLİK
DEVRİMCİ VE DEMOKRAT
AYBAR İLE SÖYLEŞİ
İNKILAP MEKTUPLARI
RABITA
12 EYLÜL ADALETİ
BİR UZUN YÜRÜYÜŞ
TARİKAT SİYASET TİCARET
KAZIM KARABEKİR ANLATIYOR
40'LARIN CADI KAZANI
KÜRT İSLAM AYAKLANMASI
GAZİ PAŞA'YA SUİKAST
KÜRT DOSYASI
SAKINCALI PİYADE (Tiyatro)
MOBİLYA DOSYASI
SÖZE NEREDEN BAŞLASAM
BU DÜZEN BÖYLE Mİ GİDECEK?
BOMBA DAVASI ve İLAÇ DOSYASI
SAKINCASIZ (Tiyatro)
EĞİLMEDEN BÜKÜLMEDEN

um:ag Bütün Yazıları Dizisi

KATİLLER DEMOKRASİSİ HIRSIZLAR DÜZENİ
QUISLING CEPHESİ
AMERİKA KÜSMESİN
ÇAĞIN SUÇU
SAĞCI DÜŞÜNCE
YOLSUZLUK, ŞİDDET, BAĞIMLILIK
DEVLET, SİLAH, ADALET
KONTRGERİLLA ÖĞRETİLERİ
BİR DEVLET ARIYORUZ
MİLLİYETÇİLİK A.Ş.
HUKUK, DEVLET, AŞİRET
SİSTEM
ATA'M İZİNDEYİZ
BAĞIMSIZLIK GÜLÜ
BATI KULÜBÜNDE DANS

ESİR TEŞEBBÜS
NAMUSLU OLMA CESARETİ
ALATURKA KAPİTALİZM
24 OCAK ANAYASASI
ENGELLİ DEMOKRASİ
ORTA DİREK TÜRKÜLERİ
DEVLET MODASI: TEK YOL ÖZAL!
ERMENİ MANDACILARI
KUVVAYI TİCARİYE RUHU
SAHTE ATATÜRKÇÜLÜK
DEMİREL VE ÇANKAYA
12 EYLÜL VE ŞERİAT
LAİKLİK RUHUNA FATİHA
KURTAR BİZİ BABA
PAŞA TASARRUFLARI
MODERN TÜRBAN
TOHUM VE TOPRAK
ASKERİ MARKSİZMDEN DEMOKRAT SOSYALİZME
YABANCILAŞMA,KENANİZM, ÖZALİZM
PETROL BEKÇİSİ
ORTADOĞU'DA AMERİKAN BİLARDOSU
SERBEST PİYASA VE KEMALİZM
ÖRS VE ÇEKİÇ
KEMALİZM SENDROMU VE PAX-AMERİKAN
SON YAZILAR

um:ag Seçmeler Dizisi

SAKLI DEVLETİN GÜNCESİ "Çatlı vs."
POLEMİKLER
GAZETECİLİK
DOST YÜZLERDE ZAMAN
UYAN GAZİ KEMAL
KIR ÇİÇEKLERİ
TÜRK MEMET NÖBETE

Öteki **um:ag** Yayınları Dizisi

KENTSEL GERİLİM
ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK
UĞUR MUMCU VE 12 MART
VURULDUK EY HALKIM UNUTMA BİZİ
SUİKAST RAPORU 93/96
KARAKTER YARATMAK
DENİZ FENERİ
18.30 SÖYLEŞİLERİ - 1
18.30 SÖYLEŞİLERİ - 2
18.30 SÖYLEŞİLERİ - 3
18.30 SÖYLEŞİLERİ - 4

um:ag Özel Dizisi

UGUR MUMCU'dan **um:ag**'a UNUTMADIK
UNUTMAYALIM, UNUTTURMA YALIM

Bir gün mutlaka...

...Bu kaçıncı cinayettir?.. Hiç düşündünüz mü?!
...Bir cinayet şebekesi ülkemizde kol geziyor...
Kim bunlar?!.. Kim?!.. Kimden destek almakta,
kimlerin koruyucu kanatları altında körpe vücutlara
kurşun yağdırmaktadır?
Her şeye alıştı toplum. Kimseden ses çıkmıyor.
"Yüreklerin kulakları sağır" belki de.
...Bu vurdumduymazlık böylesine sürüp durursa,
göreceksiniz, kanlı cinayetler toplumun başka
kesimlerine de sıçrayacak. Katil çeteleri, namlularını
aydınlara çevirecek bundan sonra; gazetecilere,
yazarlara ve politikacılara çevirecek.
Yasanın susup, namluların konuştuğu günleri yaşıyoruz.
Yok... Hesap soran yok ki!..
...Neden öldürülüyor bu insanlar?..
Böyle genç yaşlarında, böyle hunharca kurşunlanarak...
Yazık değil mi? Söyleyin yazık değil mi?!!
Bu kan bizim kanımız, bu can bizim canımız...
Namluların konuştuğu yerde,
belki bir süre vicdanlar da, yasalar da susturulabilir.
Fakat bir gün vicdanlar da, yasalar da konuşursa,
o namluların içinde sadece katil çetelerinin kimlik
kartları çıkar. Kanlı mezar taşları bir gün ayaklanır
ve birer tokat gibi katillerin yüzlerine fırlatılır.
Ve o kaldırımlar, o kanlı kaldırımlar, üzerlerindeki
kirli ayak izlerini hep üzerlerinde taşırlar.
Silinmez o lekeler...
Döktükleri kanların içinde bir gün boğulacaklardır.
Bir gün mutlaka...

Uğur Mumcu
Cumhuriyet, 28 Aralık 1975

ISBN 978-975-8084-93-7
9 789758 084937

ÇANKAYA BELEDİYESİ
"yeni toplumcu belediye"
Çankaya Belediyesi'nin katkılarıyla...

Neden?

um:ag